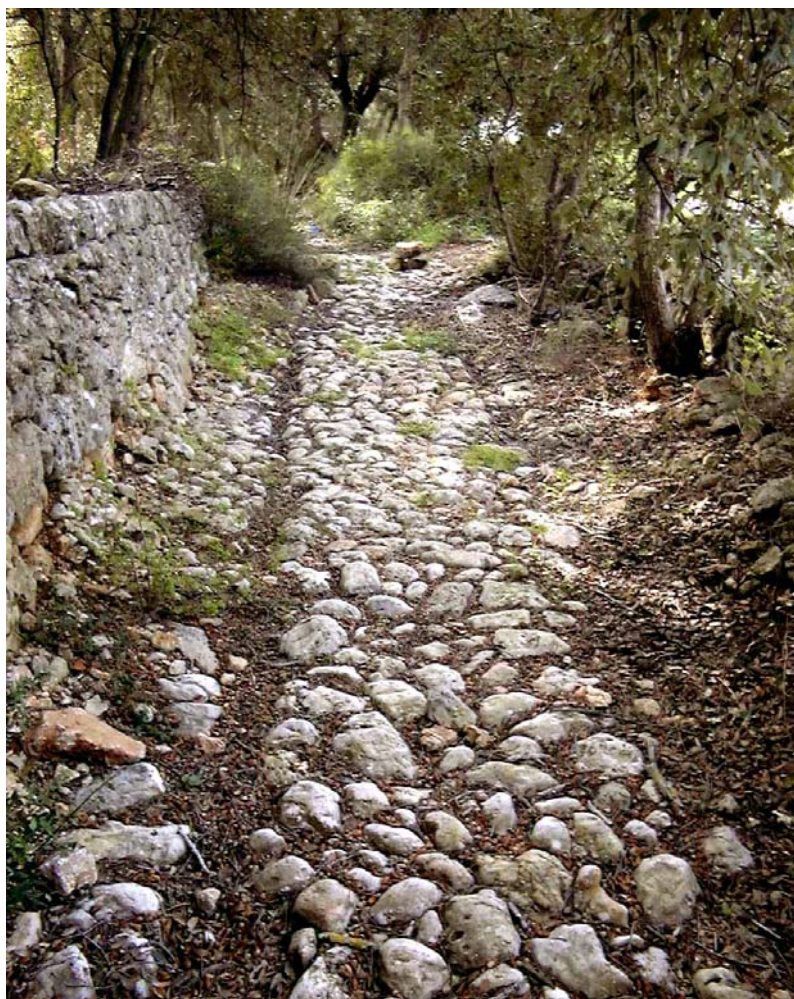

Consell de Mallorca
Promoció Econòmica i Ocupació
FODESMA

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL DE POLLENÇA

- II -

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL DE POLLENÇA

Coordinador: Antoni Reynés Trias

**Autors: Vicenç Forteza Pons
 Gabriel Ordinas Marcé
 Francesca R. Rotger Moyà
 Ma del Mar Taltavull Manchado**

Cartografia: Raquel Rodríguez Gomila

© Fodesma, 2001

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL DE POLLENÇA

Í N D E X

1.PRESENTACIÓ.....	1
2.INTRODUCCIÓ.....	2
2.1 Consideracions jurídiques.....	2
2.1.1. La propietat dels camins públics.....	2
2.1.2. Règim jurídic dels camins públics.....	2
2.1.3. Accés al registre de la propietat	3
2.1.4. Inventari de béns de corporacions locals	3
2.1.5. L'expedient d'investigació	4
2.1.6. La recuperació de l'ofici (art. 70 i 71 RBEL)	4
2.1.7. Camins d'accés a la mar.....	5
2.2. Metodologia.....	6
2.2.1. Camins documentats no localitzats.....	8
2.2.2. Camins sense treball de camp realitzat.....	13
3.FONTS CONSULTADES.....	14
3.1. Arxivístiques.....	14
3.1.1. Arxiu Municipal de Pollença (AMP).....	14
3.1.2. Arxiu Municipal d'Alcúdia (AMA)	17
3.1.3. Arxiu Municipal d'Escorca (AME)	17
3.1.4. Arxiu Municipal de Campanet (AMC)	17
3.1.5. Arxiu General del Consell Insular de Mallorca (AGCM).....	17
3.1.6. Arxiu del Regne de Mallorca (ARM).....	18
3.1.7. Arxiu Capítular de Mallorca (ACA).....	19
3.1.8. Arxiu de la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació de Territori (COPOT).....	19
3.1.9. Arxiu de la Conselleria d'Agricultura i Pesca (ACAP).....	19
3.1.10. Consell de Mallorca (Vies i Obres).....	19
3.1.11. Consell de Mallorca (FODESMA)	19
3.1.12. Arxiu de la Comissió Insular d'Urbanisme (ACIU)	19
3.1.13. Archivo Regional Militar (ARM)	19
3.1.14. Archivo del Museo Militar de San Carlos (AMSC)	20
3.1.15. Arxiu de la secció de Patrimoni del Ministeri de Defensa.....	20
3.1.16. Arxiu de l'Autoritat Portuària de Balears (AAPB)	20
3.1.17. Arxiu de la Delegació Provincial d'Economia i	

Hisenda de Balears.....	20
3.1.18. Arxiu Familiar de Muntanya (AFM)	20
3.1.19. Arxiu Annex. <i>Plan Nacional de Vías Provinciales</i>	20
3.1.20. Pla General Municipal de Pollença (1991)	24
3.2. Bibliogràfiques.....	25
3.3. Cartogràfiques.....	28
4. CATÀLEG.....	29
4.1. Relació dels camins inventariats.....	29
4.2. Relació dels camins documentats.....	33
4.3. Relació dels camins amb interès constructiu.....	36
4.5. Fitxes dels camins inventariats.....	37
Núm.	
(1) Camí de Ternelles / camí de l'Horta / camí del castell del Rei i de cala Castell	38
(2) Camí de Cal Beato / camí de Can Noble / camí de Can Vensala	52
(3) Camí de la Font / camí de Ca n'Escarrinxo	56
(4) Camí de les Quarterades (A).....	60
(5) Camí vell de Sant Vicenç / camí de Can Tres Cames.....	62
(6) Camí de Can Cuixac / camí de l'Ull de la Font	69
(7) Camí de Can Sales	73
(8) Carretera vella de Lluc.....	76
(9) Camí de Can Romí / camí de la Coma.....	94
(10) Camí de la caleta d'Ariant	98
(11) Camí de Can Moragues.....	101
(12) Camí de la Font Xica / camí de Can Seguinot.....	104
(13) Camí de Ca na Fogassa / camí de Can Bregat	109
(14) Camí del Vilar	112
(15) Camí de Llenaira / camí del Creuer	115
(16) Camí de Can Fiol / camí de les Tancotes	120
(17) Camí de Can Canaveret	124
(18) Camí del Cementeri	127
(19) Camí de Can Daniel / camí de Can Collet	130

(20) Camí de Can Savorí	133
(21) Camí de Can Bou Ros	136
(22) Camí del Bosc / camí dels Parats	139
(23) Camí de la font del Mal Any / camí de Can Roig (A)	144
(24) Camí de Can Roig (B) / camí de Can Vobis	149
(25) Camí de Can Gatules / camí de Can Puig	152
(26) Camí vell de Campanet / camí de Ca n'Eixartell	155
(27) Camí de Can Gallardó	161
(28) Camí de Can Lloberines / camí de la Gerreria / camí de Cal Perdiu	163
(29) Camí de Can Bosc / camí de Colònia (A) / camí de Can Fanals	168
(30) Camí de la Rafal / camí de la Coma	175
(31) Camí de Colònia (B)	178
(32) Camí de Marina (A)	181
(33) Camí de Can Moscaroles	185
(34) Camí de Can Pelat / camí vell d'Alcúdia a Lluc	190
(35) Camí 35	194
(36) Camí de Ca na Volantina / camí de l'Aresta / camí de can Totxeta	196
(37) Camí de Can Xotí	200
(38) Camí de Can Totxa / camí de la Terranova	202
(39) Camí de Can Pelotà / camí de Can Porquer / camí de Can Toni Pau	205
(40) Camí del Pontarró	209
(41) Camí del Camp	212
(42) Camí de Son Vila	214
(43) Camí a la casa de Llenaira	216
(44) Camí 44	218
(45) Camí de Can Mos	220
(46) Camí de Can Bibí / carreró d'en Verga	222
(47) Camí de Míner Gran	226
(48) Camí de Morells	229
(49) Camí de Marina (B) / camí de Can Puig	232
(50) Camí de l'Hostalet	236
(51) Camí dels Vilarets	239
(52) Camí a Can Vela Gran i Can Vela Petit	241

(53) Camí de Can Tirana.....	243
(54) Camí al molí d'en Coc.....	245
(55) Camí a Cal Papà	247
(56) Camí de Ca na Rostolla / camí de Cal Verro.....	249
(57) Camí 57	252
(58) Camí de Llinars.....	254
(59) Camí a Can Pau / camí de la Coma d'En Xeixa.....	257
(60) Camí de Can Rotger / camí de Can Guilló de Navarra.....	259
(61) Camí a Son Brull.....	262
(62) Camí del Puig de Maria.....	265
(63) Camí dels Ermitans.....	270
(64) Camí del Moll del Patronet.....	272
(65) Camí vell del Far (A)	275
(66) Camí de Ca n'Alordes.....	280
(67) Camí del Castellet	284
(68) Camí de Cala en Gossalba	286
(69) Camí de Cala Murta	288
(70) Camí de l'escala de l'amo en Joan Cerdà	291
(71) Camí de la Talaia d'Albercuix	293
(72) Camí de Míner Petit a la Barrera de Lluc	297
(73) Camí de Cala Bóquer	300
(74) Camí 74	304
(75) Camí 75	306
(76) Camí de Síllez	308
(77) Camí vell de Bóquer	310
(78) Camí de Cal Peso	313
(79) Camí de Fartàritx del Racó	315
(80) Camí de Fartàritx	319
(81) Camí del Caló	324
(82) Camí del port de Pollença a cala Carbó	326
(83) Camí de Coves Blanques	329
(84) Camí del Rafalet / camí de Can Barba	333
(85) Camí de Can Picassa	336

(86) Camí de Santuïri	338
(87) Camí de Can Botana	341
(88) Camí de la Cisterna.....	343
(89) Camí Llarg	345
(90) Camí de Can Conquestí	352
(91) Camí de cala en Feliu	354
(92) Camí a Ca na Marja	357
(93) Camí a Can Boi	359
(94) Camí a Can Vicenç	361
(95) Camí de Can Fanals	363
(96) Camí de Lassarell.....	365
(97) Camí vell de Pedruixella Petit	369
(98) Camí dels Casals / camí de Pedruixella Gran	371
(99) Camí de Pedruixella Petit	374
(100) Camí de Pedruixella Gran al camí d'Ariant	376
(101) Camí de la Malè	378
(102) Camí de la Torre d'Ariant a la Malè.....	380
(103) Pas del Garrover	382
(104) camí d'Ariant	384
(105) Camí al camí d'Ariant per Son Grua.....	388
(106) Camí del Mirador de la Creueta	391
(107) Camí de la Torre d'Ariant.....	393
(108) Camí de Can Llobera a la Torreta	395
(109) Camí de la cuculla de Fartàritx.....	398
(110) Camí de la casa de la neu de Fartàritx.....	400
(111) Camí de les rotes de Can Sales.....	404
(112) Camí de Llinars a les Planes.....	406
(113) Camí de Míner Petit a la Mola.....	408
(114) Camí vell de Pedruixella.....	410
(115) Camí de la Cel·la.....	414
(116) Camí de cala Solleric.....	416
(117) Camí de la caseta dels Milicians.....	418
(118) Camí de cala Figuera (B).....	420

(119) Camí a la Fortalesa de la punta de l'Avançada.....	423
(120) Camí vell de Pedruixella Gran a Teujar.....	427
(121) Camí de Can Punxa.....	429
(122) Camí a la Font del Poll.....	431
(123) Camí 123.....	433
(124) Camí de les Quarterades (B).....	435
(125) Camí de Can Cama-Roja / camí de la Punta.....	437
(126) Camí vell de Lluc (A).....	439
(127) Camí de Can Joanot.....	446
(128) Camí d'Albeguins.....	449
(129) Camí de Can Serra al camí de Fartàritx.....	451
(130) Camí vell de Lluc pel coll d'en Patró.....	454
(131) Camí vell de Lluc (B).....	459
(132) Camí vell de Son Marc a Mortitx.....	462
(133) Camí vell de Míner Petit a Míner Gran.....	467
(134) Camí a cala Castell.....	470
(135) Camí de Síl·ler al coll de Síl·ler.....	473
(136) Camí del Rafalet.....	476
(137) Camí de Ca n'Adan / camí de Can Mas.....	479
(138) Camí de la Salve.....	481
(139) Camí de Can Canonge.....	483
(140) Camí vell d'Albercuix a Formentor.....	485
(141) Camí de cala Figuera (A).....	490
(142) Camí vora el torrent de Sant Jordi.....	494
(143) Camí de Can Prats.....	496
(144) Camí vell del Far (B).....	498
(145) Camí de Fonts Salades.....	504
(146) Camí vell als Rafals.....	506
(147) Camí de Can Cerdà.....	508
(148) Camí a Cala Sant Vicenç.....	510
5.CONCLUSIONS.....	513

6. ANNEX CARTOGRÀFIC

6.1. Mapes amb la localització dels camins catalogats a escala 1/ 5.000.

- 6.1.1. Full núm. 644-3-5. Musclo de ses Cordes.
- 6.1.2. Full núm. 644-3-6. Rafals d'Ariant.
- 6.1.3. Full núm. 644-3-7. Mortitx.
- 6.1.4. Full núm. 644-3-8. Binifaldó.
- 6.1.5. Full núm. 644-4-5. Ariant.
- 6.1.6. Full núm. 644-4-6. Pedruixella.
- 6.1.7. Full núm. 644-4-7. Vall d'en Marc.
- 6.1.8. Full núm. 644-4-8. Fartàritx.
- 6.1.9. Full núm. 644-5-4. Castell del Rei.
- 6.1.10. Full núm. 644-5-5. La Cel·la.
- 6.1.11. Full núm. 644-5-6. Pollença.
- 6.1.12. Full núm. 644-5-7. Vall de Colonya.
- 6.1.13. Full núm. 644-5-8. Penya Mascorda.
- 6.1.14. Full núm. 644-6-4. Cala Sant Vicenç.
- 6.1.15. Full núm. 644-6-5. Serra de la Punta.
- 6.1.16. Full núm. 644-6-6. Puig de Santuiri.
- 6.1.17. Full núm. 644-6-7. Puig de Maria.
- 6.1.18. Full núm. 644-6-8. L'Arboçar
- 6.1.19. Full núm. 644-7-4. Bóquer.
- 6.1.20. Full núm. 644-7-5. Port de Pollença.
- 6.1.21. Full núm. 644-7-6. Llenaire.
- 6.1.22. Full núm. 644-7-7. S'Albufereta.
- 6.1.23. Full núm. 644-8-4. Formentor.
- 6.1.24. Full núm. 644-8-5. Punta de l'Avançada.
- 6.1.25. Full núm. 645-1-3. El Fumat.
- 6.1.26. Full núm. 645-1-4. Cala en Feliu.
- 6.1.27. Full núm. 645-2-2. Cap de Formentor.
- 6.1.28. Full núm. 645-2-3. Cala en Gossalba.
- 6.1.29. Full núm. 671-4-1. Míner.
- 6.1.30. Full núm. 671-5-1. Caselles.
- 6.1.31. Full núm. 671-6-1. Son Fe.

6.2. Mapes temàtics a escala 1/ 25.000.

- 6.2.1. Mapa dels camins catalogats.
- 6.2.2. Mapa dels camins documentats.
- 6.2.3. Mapa dels camins amb interès constructiu.
- 6.2.4. Mapa dels camins amb interès excursionista.

1. PRESENTACIÓ

Els nous usos del sòl, els canvis en la propietat, i sobretot, la manca d'informació sistematitzada sobre la xarxa de camins existents en els diferents municipis, així com de la seva titularitat, fan que la gestió d'aquests camins s'hagi convertit en una qüestió problemàtica.

El desconeixement de la titularitat o fins i tot de les característiques d'aquests camins, propicia el tancament i la destrucció de molts d'ells.

Per tal de col·laborar amb els ajuntaments en l'aclariment dels dubtes que es poden presentar en la gestió dels citats camins, el Consell de Mallorca elabora el catàleg de camins dels diferents termes municipals, amb els següents objectius:

- Recopilar la documentació existent sobre els camins, que permeti aclarir la titularitat dels mateixos.

- Recollir informació sobre l'estat actual de cada un dels camins, amb especial incidència en els aspectes tipològics, constructius, etc.

- Sistematitzar la informació, de tal manera que aquesta sigui aprofitable per a l'elaboració del planejament urbanístic i de l'Inventari de Béns d'Entitats Locals.

Tot i l'esforç realitzat en la recerca de documentació que defineixi la titularitat dels camins, el catàleg s'ha de considerar com un document obert a l'aportació de noves dades documentals que ajudin a aclarir encara més aquesta titularitat.

Honorable Sr. Bernat Aguiló i Siquier.
Conseller de Promoció Econòmica i Ocupació.

2. INTRODUCCIÓ

2.1. CONSIDERACIONS JURÍDIQUES

2.1.1. LA PROPIETAT DELS CAMINS PÚBLICS

Definició

A l'hora de parlar de la propietat dels camins públics ens hem de remetre als articles 344 del Codi Civil i 74.1 del Text refós de Règim Local:

Art. 344 del Codi Civil: "*Son bienes de uso público, en las provincias y los pueblos los caminos provinciales y los vecinales, las plazas, calles, fuentes y aguas públicas de servicio general, costeadas por los mismos pueblos o provincias*".

Art. 74.1 del Text Refós de Regim Local: " *Son bienes de uso público local , los caminos y carreteras, plazas, calles, paseos, parques, aguas, fuentes, canales, puentes y demás obras públicas de aprovechamiento o utilización generales cuya conservación y policía sean de la competencia de la Entidad Local*".

Aquests dos articles defineixen els camins públics quan tenen un ús públic o general i són competència de l'Entitat Local, o hi ha hagut una intervenció d'aquesta entitat exercitant les funcions de conservació i policia dels mateixos. D'aquests dos elements, el més important és l'ús públic, en aquest sentit podem citar la sentència del TS. de 3 de juliol de 1.961 (art. 2.984). "*Para que un camino rural sea de dominio público no es necesario que tal vía tenga, por su origen y condiciones de sostenimiento las características de una obra pública, a la que haya de aplicar la especial legislación sobre carreteras o caminos vecinales; se ha probado el uso público inmemorial, y no se justifica el carácter o condición de privado*". També és evident que dins aquesta definició de l'article 344 del C.C. també hi entren aquells camins de muntanya o rurals, sempre i quan es donin les circumstàncies esmentades anteriorment: ús públic i que la seva conservació sigui competència de l'Administració (Sentència del TS. de 9 de juliol de 1.981, art. 3241).

2.1.2. RÈGIM JURÍDIC DELS CAMINS PÚBLICS

Els camins com a béns d'ús públic són: inalienables, inembargables e imprescriptibles (art. 80 de la LBRL).

D'aquest tres elements el que ara més ens interessa, pel que fa als camins, és el fet de la imprescriptibilitat, ja que evita que els propietaris confrontants pel fet de tancar el camí durant un determinat temps pugui arribar a adquirir la seva propietat per prescripció adquisitiva (usucapió). L'única excepció a tal afirmació seria l'aplicació de l'article 8.5 de l'antic REGLAMENT DE BÉNS DE L'ANY 1955, article que preveu una desafectació tàcita d'un bé com d'ús públic pel transcurs de 25 anys, i que per tant a partir de tal data, es podria usucapir. Però el cert és que la dubtosa constitucionalitat d'aquest article - que de fet va en contra del que deia l'antiga Llei de Règim Local de l'any 1955 -, juntament amb la seva derogació pel nou reglament de BÉNS de l'any 1.986, i així com, els llargs terminis que estableix, el fan pràcticament inaplicable.

2.1.3. ACCÉS AL REGISTRE DE LA PROPIETAT

L'article 5.2 del Reglament Hipotecari estableix: *"No obstante lo dispuesto en el artículo anterior, quedan exceptuados de la inscripción:*

2ª Los bienes municipales y provinciales de dominio y uso público conforme a la legislación especial"

Per tant no són inscribibles els béns municipals d'ús públic, entre els quals, hi ha d'acord amb el ja esmentat art. 74.1 del TRRL, el camins. En aquest sentit tenim al STS. del 23 de setembre de 1.980 la qual afirma *"Una vía municipal de uso público no necesita constar en el Registro de la Propiedad para ser eficaz, frente a todos, tal como se desprende de su naturaleza jurídico-pública (Extra comercio) consagrada en el art. 188 y concordantes LRL en armonía con lo dispuesto en el art. 5 RH"*.

També hem de dir que el fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca no és un element decisiu, ja que la fe pública registral no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita.

Per tant, i davant la impossibilitat d'accés al Registre de la Propietat, encara es reforça més la necessitat de controlar i protegir aquestes vies.

2.1.4. INVENTARI DE BÉNS DE LES CORPORACIONS LOCALS

Aquest control sobre els camins pot venir per incorporar-los a l'INVENTARI DE BÉNS DE LES ENTITATS LOCALS, inventari obligatori (art 17. del Reglament de Béns de les Entitats Locals (RBEL) i regulat, bàsicament a l'article 20.G de l'esmentat text, pel que fa als camins:

20 g) *"Tratándose de vías públicas, en el inventario deberán constar los datos necesarios para su individualización, con especial referencia a sus límites, longitud y anchura"*.

Al respecte hem d'esmentar que:

a) Estam davant un inventari purament administratiu. Serveix a la pròpia Corporació pel control del seus BÉNS, per tant, la seva inscripció no és constitutiva. No essent necessària, ni tampoc és regulada, cap tràmit d'informació pública per a procedir a inventariar un bé que, ja de fet, pertany a l' Administració.

b) No té un suport físic determinat. Per la qual cosa és possible incorporar plànols, que en el cas dels camins, informarien clarament del seu recorregut i partions. Inventariar un camí sense establir clarament per on passa no és massa efectiu, i més en els casos d'alguns camins rurals que es poden fer desaparèixer amb certa facilitat. De tota manera en el cas de que algun colindant no estigui d'acord amb el traçat del camí, pot reclamar a l'Administració que realitzi la delimitació o fitació (art. 56 del RBEL). També s'ha de dir que la fitació no és un requisit previ per inventariar un bé immoble com són els camins, en aquest sentit tenim la sentència del TS de 28 de abril de 1.989: *"El deslinde no es requisito previo para el acto de inclusión en el inventario"*.

c) El títol d'atribució del camí a la Corporació Municipal pot ésser la Llei (art. 609 del Codi Civil i 10 del RBEL), i en aquest cas, serien d'aplicació els citats articles 344 del Codi Civil i 74.1 del TRRL.

Per tant, quan ens trobem davant un camí que ha estat obert al públic i ha tingut un ús general des de temps immemorial, podem presumir que estam davant un camí públic. Si a més tenim constància de que l'Administració ha intervingut sobre ell, es reforça més la propietat pública del camí, encara que com ja hem dit, aquest darrer element no és tan decisiu com l'ús públic del camí i que estigui obert al públic.

2.1.5. L'EXPEDIENT D'INVESTIGACIÓ

Si la Corporació té dubtes sobre la titularitat d'un camí, abans d'inscriure també pot iniciar l'expedient d'investigació (Art. 45 i següents del Reglament de BÉNS Locals.). Aquest procediment d'investigació és una bona eina per a poder determinar els drets que els confrontants tenen sobre el camí, ja que se'ls pot requerir perquè aportin els documents, o més elements de prova, sobre els quals fonamenten els seus drets. (art. 49, 50 i 51 del RBEL).

Si la resolució de la investigació, previ informe del Secretari de l'Ajuntament, és favorable a la consideració de públic del bé s'ha de procedir a la seva taxació e inclusió a l'Inventari de BÉNS Municipals.

2.1.6. LA RECUPERACIÓ D'OFICI (art. 70 i 71 RBEL)

Art. 70.1: "*Las Corporaciones Locales podrán recobrar por sí la tenencia de sus bienes de dominio público en cualquier tiempo*".

Art 71.1: "*El procedimiento para la recuperación de la posesión podrá iniciarse a través de las formas previstas en el art. 46*".

2. "*La recuperación en vía administrativa requerirá acuerdo previo de la Corporación, al que se acompañarán los documentos acreditativos de la posesión, salvo que se tratare de usurpaciones recientes*".

3. "*Este privilegio habilita a las Corporaciones locales para que utilicen todos los medios compulsorios legalmente admitidos, sin perjuicio de que si los hechos urbanísticos tienen apariencia de delito se pongan en conocimiento de la autoridad judicial*".

Aquests articles regulen un instrument molt útil per a la defensa dels camins públics, tal qual és la recuperació d'ofici per part de la pròpia Administració. Hem de significar que el que es recupera és la possessió del camí, sense cap tipus de pronunciament sobre la seva propietat. Amb aquest expedient l'Administració d'ofici, sense necessitat d'acudir als tribunals, com han de fer els particulars, pot remoure tancaments de camins efectuats pels confrontants. A més en el cas dels camins, com estam davant un bé d'ús públic, pot exercitar aquest facultat en qualsevol moment, encara que faci més d'un any que s'ha produït el tancament. També s'ha d'advertir que quant més temps es deixi passar, més probabilitats hi ha de que no prosperi aquesta recuperació d'ofici, ja que es pot arribar a entendre que l'administració ha consentit amb aquesta situació de tancament, i per tant es veu privada d'aquesta prerrogativa tan privilegiada.

2.1.7. CAMINS D'ACCÉS A LA MAR

L'aplicació de la Llei de Costes (Llei 22/88 de 28 de juliol) als camins que porten a la mar, ve donada per l'article 28, als seus paràgrafs primer i segon, els quals estableixen el següent:

28.1.- *“La servidumbre de acceso público y gratuito al mar recaerá, en la forma que se determina en los números siguientes, sobre los terrenos colindantes o contiguos al dominio público marítimo-terrestre, en la longitud y anchura que demanden la naturaleza y finalidad del acceso.”*

28.2.- *“ Para asegurar el uso público del dominio marítimo-terrestre, los planes y normas de ordenación territorial y urbanística del litoral establecerán, salvo en espacios calificados como de especial protección, la previsión de suficientes accesos al mar y aparcamientos...”*.

Per tant, aquests dos paràgrafs estableixen l'obligació i deure per part de l'Administració de facilitar i d'habilitar, dintre del seu planejament urbanístic, prou accessos a la mar. Per a l'obtenció dels terrenys necessaris per assolir aquest objectiu, s'ha d'acudir als mecanismes prevists a la legislació urbanística (Art. 52.2 del Reglament de la Llei de Costes).

I per a completar els mecanismes que garanteixen l'accés a la mar, la mateixa llei estableix el següent, a l'esmentat article 28:

28.3.- *“Se declaran de utilidad pública a efectos de expropiación o de la imposición de la servidumbre de paso por la Administración del Estado, los terrenos necesarios para la realización o modificación de otros accesos públicos al mar y aparcamientos, no incluidos en el apartado anterior”*.

Per tant i en virtut d'aquesta llei, l'Administració sempre podrà crear un accés a la mar, essent declarats d'utilitat pública, segons la mateixa llei, els terrenys necessaris per a la seva constitució. Al Reglament de la llei s'especifica quin és el procediment a seguir en aquest cas: Art. 53.2: *“Para la realización o modificación de los accesos públicos y aparcamientos indicados en el apartado anterior, el Servicio Periférico de Costas, formulará el correspondiente proyecto y lo someterá a información pública durante treinta días y a informe de la Comunidad Autónoma y del Ayuntamiento. La aprobación del mismo llevará implícita la declaración de necesidad de ocupación, procediéndose a continuación conforme a lo previsto en la legislación de expropiación forzosa”*.

Per altra banda, s'ha de destacar el deure que, també per llei, s'imposa a l'Administració respecte a mantenir oberts aquests accessos públics a la mar. Així tenim, en aquesta mateixa llei, a la seva disposició transitòria 3.6, el següent:

“Los accesos públicos al mar actualmente existentes y los construidos en virtud de planeamiento urbanístico aprobado con anterioridad a la entrada en vigor de esta ley permanecerán destinados al uso público, abriéndose al público cuando no lo estuvieran”.

2.2. METODOLOGIA

L'àrea geogràfica del present estudi és el terme municipal de Pollença inclou tots aquells camins, tant de ferradura com de carro, asfaltats o no, que reuneixen alguna d'aquestes característiques: camins que apareixen documentats als arxius consultats; camins que destaquin per les seves característiques constructives, tals com l'empedrat i alguns dels seus elements (ratlletes i cadena), la presència d'escopidors, clavegueres, escalons, pedres passadores i ponts, marges, parets i paretons; camins que formen part de rutes excursionistes clàssiques i així apareixen a la bibliografia especialitzada; i altres camins recollits de fonts orals.

Per contra s'han exclòs de l'estudi les carreteres:

- PM-220-3 (Carretera de Sant Vicenç).
- PM-220 (Port de Pollença).
- C-710 (Pollença- Lluç).
- PM-220-2.
- PM-220-1.
- PM-222 (Port de Pollença-Alcúdia).
- PM-221 (Formentor).
- PM-224 (Port de Pollença-far de la punta de l'Avançada).

Per a la realització d'aquest estudi, la metodologia s'ha basat en unes passes ben concretes: la revisió de la bibliografia i cartografia existent, la recerca documental als arxius, el recorregut sistemàtic dels camins localitzats a les fonts escrites (dut a terme entre els mesos de novembre de 2000 i abril de 2001), traslladant-los als fulls del "Mapa Topogràfic Balear", escala 1/5.000 de la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori (1994), les entrevistes a persones majors de Pollença, i finalment, la redacció de l'estudi.

L'estructura final del treball està dividida en quatre capítols: la present introducció per definir el contingut; el capítol dedicat a les fonts consultades, bàsic per a situar i localitzar l'origen de la documentació emprada; el catàleg, format principalment per les fitxes dels camins; i per últim un annex cartogràfic que conté, per una banda, els mapes escala 1/5.000 on s'ha marcat el traçat dels camins i, per altra, mapes temàtics que agrupen els camins catalogats, documentats, els camins amb interès constructiu i els que formen part de rutes excursionistes.

El traçat del camí als mapes 1/5000 apareix dibuixat d'acord amb la seva tipologia: en línia continua els de carro o pista, en línia discontinua els de ferradura, i en línia de punts els camins o trams inexistents. Cadascun d'aquests camins es pot identificar pel seu número de registre que apareix a l'inici i al final del camí així com al llarg del seu traçat per a facilitar el seu seguiment.

En quant a la fitxa per a cadascun dels camins, eix bàsic del treball, està dividida en una sèrie d'apartats que recullen tota la informació: en primer lloc apareix el número del camí, que es correspon al lloc que ocupa en la relació de camins inventariats que encapçala el capítol, i el seu nom, que reflecteix la denominació tradicional o amb la que apareix a la documentació; en alguns casos, la modernitat del camí justifica l'absència d'un topònim clar, i per tant no apareix cap nom, però si l'inici i el final del seu traçat, a l'apartat següent.

A continuació l'apartat dedicat a la documentació localitzada, que fa referència a la relació del camí amb les institucions, i que pot ser de diversos tipus: camí veïnal, camí públic (on a vegades pot aparèixer la declaració d'utilitat pública), camí en el que s'han realitzat obres

per part de les administracions (ajuntaments, Diputació, etc.), i altres (on recollim la documentació relativa a altres fets que no s'incloguin dins els apartats anteriors).

Pel que es refereix al seu interès constructiu o excursionista, aquest també és recollit en els apartats corresponents de la fitxa.

Un altre apartat recollit a la fitxa és el de la tipologia, on es diferencien per la seva amplada, les pistes, els camins de carro i els camins de ferradura, mentre que pel seu grau d'elaboració podem reconèixer els tiranys.

Així mateix, l'apartat d'amplada recull l'amplària total del camí i l'amplada útil pel trànsit, ambdues en metres; i el de topònims propers recull, com expressa el títol de l'apartat, els topònims que apareixen localitzats al Mapa Topogràfic Balear, escala 1/5.000 de la COPOT.

El seguiment del camí engloba el nivell de dificultat d'aquest (sense problemes, fàcil, difícil i molt difícil) i la presència de fites, pintades i cartells indicadors que facilitin la seva localització. Igualment l'apartat de delimitació lateral informa de l'existència de reixes i/o parets laterals al camí.

A l'apartat de limitacions de pas es fa constar l'existència de cartells de prohibició de pas per accedir al camí, i de barreres i cadenes presents en el moment de la visita (gener-juny de 2001). Pel que fa a les barreres, s'informa de l'estat en què s'han trobades (obertes, tancades, i/o amb pany).

Quant a la descripció del tipus de ferm, s'especifica si és asfalt, formigó/ciment, terra o empedrat.

La presència de fonts, cases, talaiots o qualsevol element que pugui destacar queda recollit en l'apartat de construccions properes d'interès, mentre que l'estat del camí queda establert, dins l'apartat del mateix nom, segons l'estat del ferm, dels marges i les parets, així com l'existència de vegetació i altres obstacles que puguin impedir el trànsit; així l'estat del camí pot ésser molt bo, bo, regular, dolent o molt dolent.

L'aparició d'elements constructius propis del camí, com escalons, ratlletes, cadena, marges de subjecció, paretons, escopidors, clavegueres, pedres passadores i ponts, tenen un apartat propi, on s'especifica si aquesta presència és puntual, o en cas contrari, simplement s'afirma o es nega tal presència.

També s'ha considerat necessari apuntar quins camins enllacen amb el que és objecte d'estudi (apartat camins amb els que comunica).

Els quatre darrers apartats de la fitxa fan referència a les fonts consultades per a fer l'estudi: a l'apartat de documentació arxivística s'apunta la cita on apareix el camí i la signatura del document, que es pot localitzar al capítol dedicat a les fonts consultades. A l'apartat de documentació bibliogràfica es recullen els llibres on també apareix qualche camí, i que en la majoria de casos són històries locals o guies excursionistes. Finalment, a l'apartat de cartografia on apareix el camí s'han inclòs els mapes històrics, militars, de publicacions excursionistes, del cadastre, de la COPOT i altres, on podem trobar el traçat del camí estudiat.

Per últim, les entrevistes fetes a persones majors de Pollença, recollides a les fonts orals, aporten informacions sobre l'ús que s'ha fet dels camins al llarg dels anys i aporten informació que sovint no apareix als llibres.

2.2.1. CAMINS DOCUMENTATS NO LOCALITZATS

Es tracta d'aquells camins que apareixen a la documentació i que no ha estat possible identificar. En alguns casos existeix la possibilitat que es localitzin actualment dins sòl urbà, mentre que en els altres casos, ni la documentació, ni el treball de camp, ni les fonts orals consultades, han permès aclarir el traçat del camí.

Els camins que que s'inclouen dins aquest grup són:

Camí de Cap de Vall

L'Ajuntament de Pollença, en sessió del 30 d'octubre de 1961, va fer una relació de les obres i millores que s'havien de fer, entre les quals apareix la construcció d'un ponteró en el camí de Cap de Vall (AMP. Sig. 1743).

Camí del Fiter d'en Quart

Segons consta a l'acta del ple del consistori pollencí, reunit el 25 d'octubre de 1885, "La vecina Antonia Cifre Torrandell pide a la Alcaldia se entere como procedio el concejal D. Bernardino Morro al corte de ramas y troncos en su finca Fieter den Cuart, lindante con el pasage o senda que dicha finca suministra a varios vecinos, y que como dicha senda no puede en modo alguno considerarse camino público ni comprendido por ningun concepto en el articulo 146 de las ordenanzas municipales, y desea hacer presente al citado concejal que se extralimitó en sus facultades, y dá por esto parte del abuso cometido, sin perjuicio de que pueda usar del derecho que la ley le concede.

Después de discutido tal extremo se vino en convenir que la senda o travesia de que se trata debia considerarse como comprendida en las ordenanzas municipales" (AMP. Sig. 1716).

Camí d'en Teure

Segons l'acta del 27 d'agost de 1913, un dels regidors del consistori pollencí "manifestó que en el camino de Almadrava poco antes de llegar al llamado d'en Teure, se han colocado una multitud de acopio que impide la circulación de carros" (AMP. Sig. 1725).

Camí de Ca Na Lluïsa

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluïsa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

El 26 d'octubre de 1900, també en sessió plenària del mateix ajuntament, "Habiendo denunciado el Señor Aloy que en la travesia que conduce a la finca Cane Lluïsa, se habia

aplicado sin la correspondiente autorización de este Ayuntamiento parte de la prestación personal, se acordó instruir el correspondiente expediente en averiguación de lo denunciado" (AMP. Sig. 1721).

L'Ajuntament de Pollença, en el ple celebrat el 28 de novembre de 1910, i "A propuesta del Sor. Martorell se acuerda remediar el mal estado en que se encuentra el camino de Cane Lluisa frente al que conduce a Can Versala, ya que, debido a la colocación de piedras de gran tamaño en el mismo, se hace en extremo intransitable" (AMP. Sig. 1724).

Travessia que enllaça el camí de Llenaire amb el d'Almadrava

Segons la comunicació dirigida pel director de camins del partit d'Inca al Governador de la Província, el 23 de novembre de 1865, on es demanava la declaració de veïnals pels camins de Llenaire, Colònia i Almadrava, es pot llegir el següent: "Inutiles serian los tres caminos ya indicados si no se añaden dos travesias a caminos que deben atravesar las comarcas indicadas, partiendo uno del camino que se debe declarar llamado de Llenayre en el pasaje dicho el campo del hiastre, pasa por la propiedad de D. Gabriel Cerdá Pontico, por la de D. Juan Cerdá Bennasar, y la de D. Pedro Aloy hasta empalmar con el camino de Almadrava cerca el mar" (AMP. Sig. 2948).

Travessia que des del camí de Llenaire va al torrent

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 31 d'octubre de 1906, reiterava "la autorizacion concedida por este Ayuntamiento a Mateo Llobera Corró, para poder construir una pared en su finca nombrada Can Buviri, lindante con la travesia que desde el camino de Llenaira conduce al torrente del mismo nombre para cuya dirección deberá tomarse los dos puntos que de antemano sienten indicados" (AMP. Sig. 1723).

Camí des Racó d'en Vaquer

En el ple celebrat pel mateix consistori el 18 de setembre de 1973, i davant el mal estat dels camins rurals de Ca n'Eixartell, Can Vobis, Marina, Morells i Racó d'en Vaquer, s'acordà encarregar al tècnic competent els projectes d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica dels camins esmentats (AMP. Sig. 1745); el 31 de juliol de 1975 l'Ajuntament de Pollença aprovà el projecte de pavimentació asfàltica del camí des Racó d'en Vaquer, redactat per l'enginyer de camins D. Antonio Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1746).

El 36 d'agost de 1976, en sessió plenària de l'ajuntament pollencí, es donà lectura als escrits de la Diputació Provincial comunicant la inclusió en el pla provincial d'obres i serveis del camí del Racó d'en Vaquer (AMP. Sig. 1746).

Camí de sa Pobla

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que del camino a Palma pasa al de la Puebla que parte de Can Terrasa; y la que parte del Campet, y se unen en Son Vila hasta unirse con el dicho de la Puebla", amb un càlcul de despeses de 150 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

Camí de Can Martí Puig

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que pasa por frente el rafal can Marti Puig", amb un càlcul de despeses de 50 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

Camí de l'Arboçar

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 8 de juny de 1897, autoritzà a un veïnat "para dar mayor anchura a la acequia contigua a la finca de su propiedad denominada Can Palat, lindante con el camino que conduce al predio El Arbosar y construir una pared de cierre al lado de la misma, cuya obra deberá realizarse bajo la dirección del Director de Obras de este municipio" (AMP. Sig. 1720).

Camí de Can Soler

Segons consta a l'acta de la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 30 de maig de 1910, un dels regidors "manifestó que varios vecinos del camino que desde el de Almadrava conduce a Can Soler deseaban invertir sus jornales de la prestación personal en dicha travesia, facilitandoselos para ello además un peon caminero" (AMP. Sig. 1724).

Camí de Cal Patró

L'Ajuntament de Pollença, segons consta a l'acta de la sessió plenària celebrada el 19 de setembre de 1904 va tractar l'assumpte proposat per un regidor que va dir: "en virtud del artº 72 de la Ley municipal los interesados en los caminos rurales vienen obligados a su cuidado y conservación y habiendo tenido noticia que en el que conduce a Cal Patró ha habido cierta extralimitacion por parte del vecino José Reig, ruega se proceda conforme prescribe el citado artº en tales casos.

En su vista acuerda el Ayuntamiento pase este servicio a la Comision de Policia Rural a los efectos procedentes" (AMP. Sig. 1722).

El 20 de juny de 1910 el mateix ajuntament va llegir una instància presentada per José Aguiló Forteza "demandando autorización para construir una pared de unos cinco palmos de alto sobre los cimientos existentes en la finca de su propiedad denominado El Cortó en la parte que limita con el camino que conduce a Cal Patró teniendo en cuenta para ello lo dispuesto por la vigente Ley municipa en tal clase de caminos"; com a continuació del document anterior, el 18 de juliol del mateix any un altre veïnat va enviar una instància "exponiendo que, a consecuencia de las obras que está realizando en su finca El Cortó el vecino D. José Aguiló Forteza, queda impedido el libre tránsito por el camino denominado de Cal Patró siendo necesario por tanto se evite el abuso denunciado" (AMP. Sig. 1724).

En el ple reunit el 28 de novembre de 1910, un dels regidors pollencins "propuso y asi quedó acordado que considerando cuestión de derecho las obras que se realizan en el camino conocido con el nombre del Cal Patró deje de intervenir en ellas este Ayuntamiento" (AMP. Sig. 1724).

Camí de Sant Vicenç

A l'acta del 16 de febrer de 1862 "Dió cuenta el Señor Alcalde de que el dia diez del actual se pasó por el Ayudante de caminos vecinales D. Miguel Dalmau a la demarcación de un tramo en el vecinal de San Vicente enclavado en los Predios la Llangana y Can Vich" (AMP. Sig. 1713).

En sessió plenària celebrada pel consistori pollencí el 9 de maig de 1906 "Propuso además y así se acuerda que el camino llamado de Can Tirana que desde la carretera del puerto conduce a la de S. Vicente ha sido considerado desde tiempo inmemorial camino vecinal" (AMP. Sig. 1723).

Camí de Can Bosc a l'Hostalet y a San Vicente

En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 22 d'abril de 1900, "se acordó reparar los caminos que desde Can Bosch conduce al Hostalet y a San Vicente" (AMP. Sig. 1721).

Camí vell d'Alcúdia

El 15 de desembre de 1828 l'Ajuntament de Pollença firmà una pòlissa "a favor de lo exacutor de vint y nou lliures sis diners y son per la recomposicio del pont del cami real de Alcudia per trobarse intransitable" (AMP. Sig. 1387).

El 12 d'octubre de 1862 "La comision de obras indicó la necesidad de construir una pared en la solana camino de Alcudia, delante el camp del hom, para impedir así la subida de las aguas y sostener en buen estado aquel camino que se va arreglando" (AMP. Sig. 1712).

En resposta a una circular del Director de camins veïnals, l'Ajuntament de Pollença va formar, l'any 1867, una "Nota de los caminos vecinales de este distrito, expresiva de la fecha en que fueron declarados tales y orden a que pertenecen", en la qual apareix el camí d'Alcúdia com a camí veïnal de primer ordre (AMP. Sig. 2948).

En sessió de l'1 de novembre de 1885, es participà a la Corporació "Que en el camino que conduce a Molins de Almadrava, D. Andrés Cabanellas ha construido una pared sin el permiso de la autoridad; que lo mismo ha hecho Bartolomé Bibiloni Poderós en el **camino Viejo de Alcúdia**. Proponiendo el consiguiente derribo de ámbas" (AMP. Sig. 1716).

El camí d'Alcúdia és un dels camins que apareixen a la *Relación de los caminos vecinales que ser propone incluir en el Plan mandado formar por Real orden de 13 Agosto de 1893*, formada per Obres Públiques, amb una longitud de 8 km (A.C.O.P.O.T. Sig. 1089).

En el ple reunit el 12 de juliol de 1903 un regidor "encareció se repare el trozo de camino de Alcudia frente El Oliveret dado el estado intransitable en que se encuentra" (AMP. Sig. 1722).

En carta enviada pel negociat de camins veïnals al batle de Pollença el 17 de setembre de 1908 es deia el següent: "A los efectos del artº 23 del Reglamento de 16 de mayo de 1905 para la ejecución de la Ley de Caminos Vecinales, y del Real Decreto de 24 de Junio último, tengo el gusto de manifestar a V. que, los caminos de esta clase que, de ese término

municipal, figuren en la relació que obra en esta Jefatura, son los expresados al margen", entre els quals hi figura el camí de Pollença a Alcúdia (AMP. Sig. 2948).

Un dels regidors de l'ajuntament pollencí, segons consta a l'acta del 20 de novembre de 1912, "manifestó que en el camino de Alcudia frente al Coster d'en Reig existe un desmoronamiento que obstruye la circulación por el indicado camino por lo que es de urgente necesidad se prevenga al propietario de que se trata su remedio" (AMP. Sig. 1725).

També en sessió plenària, celebrada el 5 de desembre de 1934, "El Sr. Alberti dice que junto al camino viejo de Alcudia hay mucha piedra que podría aprovecharse para el arreglo del camino que conduce al Molino de Almadrava y considera deberia gestionarse su adquisición" (AMP. Sig. 1735).

Segons la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, a la veu Masteguera llegim: El 1711, Masteguera dels Lliteres pertanyia a l'honor Llorenç Lliteres -Tià- i confrontava amb Masteguera d'en Verí, Marina, torrent de la Font de Mal Any, Son Canaver i el camí Reial, que passava per les cases de Morell... La fragmentació de la propietat als llarg dels segles XIX-XX determinà que Masteguera designi tant la vall com cada una de les propietats, acompanyades de diversos determinatius. El 1993, el nucli de l'alqueria primitiva és format per quatre propietats, amb dos casals dispersos i dos agrupats, totes elles amb empuu a la tafona de les cases velles. Una de les propietats, de 30 quarterades i amb cases antigues pertany al pintor i escultor Aligi Sassu, que hi ha instal·lat el seu estudi i confronta amb el camí vell de Pollença a Alcúdia, el camí de Morell, can Extern i can Canaver (DF).

Travessia de Son Bruí a Can Mir

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareixen "Las travesias a la valle de colonia que son la que parte del roser vell, hasta (...) y la que parte del hostalet hasta colonia y la que de Son Bruy pasa a can Mir", amb un càlcul de despeses de 300 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

Travessia de la carretera de Palma a la vall de Colonya

En sessió celebrada el 22 de gener de 1913 "se acuerda que para la reparación de la travesia que desde la carretera de Palma conduce al Valle de Colonia, y dada la importancia que la misma tiene por los residentes en la misma puede invertirse como de costumbre parte de la prestación personal de los interesados en el expresado camino" (AMP. Sig. 1725).

Camí de Can Guilló

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can Lloberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme;

aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Can Guilló.

Camí de Can Llompart

El 16 de març de 1851 el batle de l'Ajuntament de Pollença feia saber "Que se hacia indispensable se intimara a Miguel March molinet para que tape luego la sequia que ha hecho en el camino de can Llompart, respecto que con dificultad se puede pasar, de lo contrario se hará a sus costas, cuya propuesta ohida por los demas señores fue aprovada" (AMP. Sig. 1711).

Camí del Bosc

En el ple celebrat per l'Ajuntament de Pollença el 26 d'octubre de 1851, "ha propuesto el Sr. Alcalde, que varias personas se habian presentado a él, dandole parte de que en el camino del Bosch, delante la finca llamada can Roig y algo mas, no se podía transitar, a causa de un lodo extraordinario. Habiendose discutido esto, y atendido a que el lodo procedia de los escombros arcillosos de D. Juan Llobera y Cánaves, se ha acordado, nombrar a D. Bartolomé Bennasar y Antich, para que fuera a hablar con el citado Llobera, y participarle la necesidad absoluta, que había de corregir aquel estorbo, para el cómodo tránsito, y que de ello dé cuenta al Ayuntamiento, el referido Bennasar" (AMP. Sig. 1711).

Camí de les Palmeres

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix "el camí de les Palmeres" amb una longitud aproximada de 1100 metres i una amplada de 4,0 metres amb alguns trams asfaltats en mal estat. El seu interès agrari és mitjà (A.C.A.P. Sense signatura).

Camí de Son Aixartell a Son Vila

En la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 15 de juny de 1892 "Se lee despues otra solicitud suscrita por D. Francisco March y Costa de 9 del que rige, pidiendo autorizacion para reedificar una pared de cierre en su predio Can Axartell lindante con el camino particular que va a empalmar con el de herradura del predio Son Vila" (AMP. Sig. 1718).

2.2.2. CAMINS SENSE TREBALL DE CAMP REALITZAT

Correspon a una relació de camins dels quals es té constància documental de la seva existència, la fitxa dels quals no s'ha pogut omplir a causa de la negativa de la propietat de la finca per on recorren, a permetre el recorregut de camp. Per aquest mateix motiu no s'han pogut grafiar en els mapes que s'adjunten.

3. FONTS CONSULTADES

En aquesta secció hem estructurat detalladament la localització dels documents trobats sobre els camins de Pollença. S'han consultat diversos arxius, encara que no es pot donar per tancada la recerca arxivística; si l'Arxiu Municipal de Pollença i l'Arxiu General del Consell Insular de Mallorca, han estat investigats a fons, encara es pot aprofundir a altres arxius.

3.1. ARXIVÍSTIQUES

3.1.1. ARXIU MUNICIPAL DE POLLENÇA (AMP).

Òrgans de govern

Consell d'Universitat

- Sig. 1432. Llibre de jurats (1681-1698).
- Sig. 1435. Llibre de les obligacions i fermances dels Batles, Mostasaphs, Clavaris, Almoiners, Botiguers, Llevadors et alias (1668-1712).
- Sig. 1437. Llibre de sentències (1319-1325).
- Sig. 1438. Llibre de sentències (1333-1343).
- Sig. 1439. Llibre de sentències (1445).

Ajuntament plenari

- Sig. 1706. Llibre d'actes (1782-1805).
- Sig. 1707. Llibre d'actes (1814-1823).
- Sig. 1708. Llibre d'actes (1820-1830).
- Sig. 1709. Llibre d'actes (1833-1840).
- Sig. 1710. Llibre d'actes (1841-1845).
- Sig. 1711. Llibre d'actes (1851-1860).
- Sig. 1712. Llibre d'actes (1861-1865).
- Sig. 1713. Llibre d'actes (1866-1870).
- Sig. 1714. Llibre d'actes (1871-1877).
- Sig. 1715. Llibre d'actes (1878-1884).
- Sig. 1716. Llibre d'actes (1885-1887).
- Sig. 1717. Llibre d'actes (1888-1890).
- Sig. 1718. Llibre d'actes (1891-1893).
- Sig. 1719. Llibre d'actes (1894-1895).
- Sig. 1720. Llibre d'actes (1897-1899).
- Sig. 1721. Llibre d'actes (1900-1902).
- Sig. 1722. Llibre d'actes (1903-1905).
- Sig. 1723. Llibre d'actes (1906-1908).
- Sig. 1725. Llibre d'actes (1912-1914).
- Sig. 1726. Llibre d'actes (1915-1917).
- Sig. 1727. Llibre d'actes (1918-1920).
- Sig. 1728. Llibre d'actes (1921-1923).
- Sig. 1730. Llibre d'actes (1928-1931).
- Sig. 1731. Llibre d'actes (1928-1931).
- Sig. 1732. Llibre d'actes (1932-1933).
- Sig. 1733. Llibre d'actes (1932-1933).

- Sig. 1734. Llibre d'actes (1933-1934).
- Sig. 1735. Llibre d'actes (1934-1935).
- Sig. 1736. Llibre d'actes (1935-1936).
- Sig. 1737. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1936-1939).
- Sig. 1738. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1939-1942).
- Sig. 1739. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1942-1946).
- Sig. 1740. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1946-1949).
- Sig. 1741. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1949-1954).
- Sig. 1742. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1954-1960).
- Sig. 1743. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1960-1967).
- Sig. 1744. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1967-1970).
- Sig. 1745. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1970-1973).
- Sig. 1746. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1973-1978).
- Sig. 1747. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1978-1981).
- Sig. 1748. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1981-1984).
- Sig. 1749. Llibre d'actes de la Comissió Gestora (1984).

Administració general

Secretaria

- Signatura 1843. Correspondència: entrades (1899).
- Signatura 1865. Correspondència: entrades (1912).
- Signatura 2017. Correspondència: sortides (1914).
- Signatura 2018. Correspondència: sortides (1915).

Urbanisme i obres

Obres municipals

- Sig. 2938. Correspondència (1929-1936).
- Sig. 2939. Correspondència (1949 i 1968-1971).
- Sig. 2940. Correspondència (1905).
- Sig. 2948. Projectes de camins i carreteres (1816-1914).
- Sig. 2945. Projectes d'alineació i reforma (1884/1952/1964).
- Sig. 2947. Projectes de pavimentació (1962-1973).
- Sig. 2949. Projectes de camins i carreteres (1931-1977).
- Sig. 1514. Llibres del Mostassaf (1586-1612).

Administració econòmica

Clavari

- Sig. 1112. Llibre d'albarans del clavari (1668-1669).
- Sig. 1113. Llibre d'albarans del clavari (1676-1685).
- Sig. 1127. Llibre d'albarans del clavari (1801-1802).
- Sig. 1128. Llibre d'albarans del clavari (1810-1811).
- Sig. 1378. Llibre de comptes del clavari (1790).
- Sig. 1381. Llibre de pòlisses (1636-1637).
- Sig. 1382. Llibre de pòlisses (1639-1659).

- Sig. 1383. Llibre de pòlisses (1659-1676).
- Sig. 1384. Llibre de pòlisses (1689-1698).
- Sig. 1385. Llibre de pòlisses (1707-1765).
- Sig. 1386. Llibre de pòlisses (1765-1814).
- Sig. 1387. Llibre de pòlisses (1815-1851).

Oïdors de comptes

- Sig. 1404. Llibre de sentències per los comptes del clavari (1737-1746).

Intervenció

- Sig. 3296. Comptes i rebuts per treballs d'obres públiques (1814-1964).

Tributació

- Sig. 4087. Llibre d'amillament (1944).
- Sig. 4088. Llibre d'amillament (1944).
- Sig. 4089. Llibre d'amillament (1944).
- Sig. 4090. Llibre d'amillament (1944).

Arxiu Administratiu

- Sense signatura. Actes del ple (1985).
- Sense signatura. Actes del ple (1986).
- Sense signatura. Actes del ple (1987).
- Sense signatura. Actes del ple (1988).
- Sense signatura. Actes del ple (1989).
- Sense signatura. Actes del ple (1990).
- Sense signatura. Llibre d'actes ple (1991).
- Sense signatura. Llibre d'actes de ple (1992).
- Sense signatura. Llibre d'actes de ple (1993).
- Sense signatura. Llibre d'actes de ple (1994).
- Sense signatura. Llibre d'actes de ple (1995).
- Sense signatura. Llibre d'actes del ple (1996).
- Sense signatura. Llibre d'actes del ple (1997).
- Sense signatura. Llibre d'actes del ple (1998).
- Sense signatura. Llibre d'actes del ple (1999).
- Sense signatura. Camí Llenaire (s.a).
- Sense signatura. Camí de Can Bosc (s.a).
- Sense signatura. Camí d'Almadrava (s.a).
- Sense signatura. Camí de Ternelles (s.a).
- Sense signatura. Camins: Font de Mal Any, Morells, Can Axartell (s.a).
- Sense signatura. Camins rurals (s.a)
- Sig. P-77/1. *Rectificación, ampliación y pavimentación de varios caminos vecinales en la zona denominada Marina (1977).*
- Sig. P-84/6. *Pavimentación del camino de Ca'n Canavaret (1984).*
- Sig. P-85/1. *Ampliación y pavimentación del camino de la Terra Nova (1985).*
- Sig. P-85/3. *Ampliación y pavimentación del camino de Can Moragues (1985).*
- Sig. P-85/5. *Ampliación y pavimentación del camino de Ca'n Muscaroles (1985).*

- Sig. P-90/2. *Pavimentación del camino de Ca'n Bou Ros* (1990).
- Sig. 90/3. Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern Balear. *Proyecto de caminos de servicio rural de cami de la Punta, cami de Marina, cami de la Terra Nova y cami de Ca'n Romi-La Coma en el termino municipal de Pollensa* (1990).
- Sense signatura. *Inventario municipal de Bienes. Ayuntamiento de Pollensa* (31 de diciembre de 1987).
- Sense signatura. Informe sobre els topònims de Pollença (1996).

3.1.2. ARXIU MUNICIPAL D'ALCÚDIA (AMA).

- Sig. 25. Expedients de sessions (1874-1898).
- Sig. 39. Llibres d'actes (1940-1942).
- Sense signatura. *Obras de mejora de caminos rurales realizadas por el Govern de la C.A.I.B.* (1992).

3.1.3. ARXIU MUNICIPAL D'ESCORCA (AME).

Sèrie A.1. Llibres d'actes de l'Ajuntament d'Escorca (1776-1962)

- Sig. 3. Actes d'Ajuntament (1906-1924).

Sèrie C.4. Contribucions (1766-1958)

- Sig. 203. *Contribuciones de propiedades* (1879-1880).

Sèrie F.2. Obres i camins (1776-1942)

- Sig. 298/2. Camins i carreteres (1849-1934).
- Sig. 298/3. Camins, carreteres i ponts (1838-1844).

Secció administrativa. Urbanisme

- Sense signatura. *Plan Nacional de Vías Provinciales. Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Escorca.* 1973.

3.1.4. ARXIU MUNICIPAL DE CAMPANET (AMC).

- Sig. Hist. I-13 F. Actas de Ayuntamiento (1841-1843).

3.1.5. ARXIU GENERAL DEL CONSELL INSULAR DE MALLORCA (AGCM).

Secció Junta de Camins

- Sig. VI-60/3. *Expediente general sobre la recomposición de caminos de Mallorca, instruido por Leonardo Oliver, comisionado y Director General de Caminos de Mallorca por Real Acuerdo.* 1816.
- Sig. VI-60/4. *De la recomposición y abilitación de los caminos principales y travesías de todas las villas y ciudad de Alcudia desta Ysla.* 1816.

Secció de Vies i Obres

- Sig. VI-20/2. *Proyecto de Cº Val. Nº 616 “De Pollensa al Puig”*. 1955.

Secció Foment i Governació

- Sig. X-822/9. Expedient sobre camins i travessies. 1821.
- Sig. X-796/5. Comptes de la inversió al camí de Pollença a Escorca per sa Vall d'en March (1879).

Secció de Cooperació

- Sig. I-199/1. Projecte de pavimentació del camí de Can Daniel i travessia (1984).
- Sig. I-199/3. Projecte d'ampliació i pavimentació al camí de Can Lloberina (1985).
- Sig. I-199/4. Projecte d'ampliació i pavimentació del camí de Can Moragues (1985).

3.1.6. ARXIU DEL REGNE DE MALLORCA (ARM).

Secció de Diputació

- Sig. D-821. *Expediente de nombramiento de un Señor Ministro que celebre la recomposición de caminos de esta Ysla*. 1817.

Secció del Reial Acord

- Sig. AA 831 nº 52. Recomposició dels camins de Pollença (1816).

Secció de Escrivania de la Reial Capbreuació

- Sig. ECR 996. Capbreuacions. Pollença (1660-1749).
- Sig. ECR 997. Capbreuacions. Pollença (1764-1786).
- Sig. ECR 998. Capbreuacions del Reial Patrimoni. Pollença (1797-1830).

Secció del Govern Civil

- Sig. L 593. *Expedientes de Obras y Mejoras Municipales: Campaña anual 18 de julio 1959 – 18 de julio 1960*
- Sig. L 594. *Expedientes de Obras y Mejoras Municipales: Campaña anual 18 de julio 1960 – 18 de julio 1961*.

Secció de la Real Audiència

Plets

- Sig. Ll 1/3. Plet sobre dret de pas per terres de Pollença (1733-1734).

Secció de la Comptaduria d'hipoteques

- Sig. 211. *Hipotecas (1768-1823)*.

3.1.7. ARXIU CAPITULAR DE MALLORCA (ACA).

Cancilleria

- Reg. 2357.

3.1.8. ARXIU DE LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI (ACOPOT).

Secció de carreteres

- Sig. 352. *Expropiación de los terrenos del camino de servicio del faro de Formentor y caseta para empleados de Cala Murta.* 1862-1934.
- Sig. 823. Proyecto de camino vecinal del Faro del Puerto de Pollensa, por Albercuitx a la Cala del Pí de la Posada (1921).
- Signatura 956. *Proyecto de replanteo previo de la carretera nº 710 del Puerto de Pollensa a Andraitx. Sección de Lluch a Pollensa. Trozo 3º (1943).*
- Sig. 1089. *Relación de los caminos vecinales que se propone incluir en el Plan mandado a formar por Real Orden de 13 de agosto de 1893.*
- Signatura 1019. *Proyecto de carretera de 3º orden de Andratx al Pto. de Alcudia. Sección de Lluch a Pollensa. Trozo 1º (1932).*
- Signatura 1226. *Proyecto de camino vecinal nº 431 denominado del Pto. Pollensa a Formentor. Trozo 2º. 1945.*

3.1.9. ARXIU DE LA CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA (ACAP).

- Sense signatura. S.E.R.Y.D.A. *Plan de caminos rurales de Baleares.*
- Sense signatura. Correspondència. Registre d'entrada núm. 10061.
- Sense signatura. Projectes 1993.

3.1.10. CONSELL DE MALLORCA (VIES I OBRES).

- Sense signatura. *Plan Nacional de Vías Provinciales. Catálogo de las carreteras existentes en la Provincia a cargo de Pollensa (1973).*

3.1.11. CONSELL DE MALLORCA (FODESMA).

Registre General

- Registre d'entrada núm. 717 / COOP (11/12/1989).

3.1.12. ARXIU DE LA COMISSIÓ INSULAR D'URBANISME (ACIU).

- Sig. 312-315. Pla General Municipal de Pollença (1991).

3.1.13. ARCHIVO REGIONAL MILITAR (ARMI).

- Caja 21. Signatura 10-533/4. *Camino de acceso a la Bateria de Cap Gros.* 1936.
- Caja 22. Signatura 12-796. *Obras de construcción del camino de acceso a la posición de*

Albertcuitx. 1939.

- Caja 22. Expediente nº 12. *Presupuesto de las obras de construcción del camino de acceso a la posición de Albercuitx (primera sección)*. 1938.
- Caja 22. Expediente nº 13. *Presupuesto de las obras de construcción del camino de acceso a la posición de Albercuitx (2ª sección)*. 1939.
- Caja 23. Signatura 6-929. *Camino militar de acceso a la posición de Covas Blancas (Cala San Vicente)*. 1941.
- Caja 34. Expediente nº 16. *Presupuesto de las obras para alojamiento de las fuerzas al puesto de observación y vigilancia nº 12 Castell del Rey (Pollensa)*. 1939.

3.1.14. ARCHIVO DEL MUSEO MILITAR DE SAN CARLOS (AMSC).

Capitanía General de Baleares

- Sig. 3ª 3 29. *Caminos Mallorca*. 1938-1939.

3.1.15. ARXIU DE LA SECCIÓ DE PATRIMONI DEL MINISTERI DE DEFENSA.

Expedients

- Sig. 07-410-001. Base de hidros de Pollensa.

3.1.16. ARXIU DE L'AUTORITAT PORTUÀRIA DE BALEARS (AAPB).

Proyectos

- Sig. L 1.3. SM 48. *Proyecto del faro de 6ª orden de Pollensa en la isla de Mallorca* (1899).
- Sig. SM. 194. Documentació relativa a la permuta de terrenys del camí de ferradura de Cala Murta al Far de Formentor (1963-1965).

3.1.17. ARXIU DE LA DELEGACIÓ PROVINCIAL D'ECONOMIA I HISENDA DE BALEARS (A.D.E.H.).

Secció de Patrimoni de l'Estat

- Sense signatura. *Ventas 1962-1963*.
- Sense signatura. *Reversiones*.
- Sense signatura. *Ventas directas 1 i 2*.

3.1.18. ARXIU FAMILIAR DE MUNTANYA (A.F.M.).

- Sense signatura. Correspondència.

3.1.19. ANNEX. PLAN NACIONAL DE VÍAS PROVINCIALES

El decret 1541/1972, de la Presidència de Govern, de 15 de juny, pel qual s'aprovava el text refòs de la Ley del Plan de Desarrollo Económico y Social, va posar en marxa el *Plan*

Nacional de Vías Provinciales. El 3 de novembre de 1972, mitjançant una ordre publicada en el *Boletín Oficial del Estado* nº 264, es procedia a la creació de la Comissió per a l'elaboració de l'esmentat Pla, que en el plaç màxim de dos anys havia d'estar acabat.

Per dur a terme els estudis en el seu respectiu àmbit territorial, es constituïa en cada Comissió Provincial de Serveis Tècnics un grup de treball, presidit pel Cap Provincial de Carreteres i integrat per representants de les Diputacions Provincials, del Ministeri d'Agricultura i dels demés Organismes que exercien atribucions sobre les vies afectades pel Pla.

El Grup de Treball de Balears, a principis de 1973, va fer arribar una comunicació a tots els ajuntaments de la província, comunicació que passam a transcriure:

"Con el fin de elaborar el Plan Nacional de Vías Provinciales, cuyo objetivo es determinar los caminos que han de integrar la futura Red Viaria a cargo de las Diputaciones, se ha creado por Orden de la Presidencia de Gobierno de 2 de noviembre de 1972 la Comisión para la elaboración del Plan Nacional de Vías Provinciales. Con este mismo objeto, y en el seno de la Comisión Provincial de Servicios Técnicos de Baleares, se acaba de constituir el Grupo de Trabajo de Baleares, integrado por el Jefe Provincial de Carreteras que suscribe, en calidad de Presidente, por D. Andrés Parietti Lliteras en representación de la Excma. Diputación Provincial y por D. Mateo Castelló en representación de la Delegación Provincial del Ministerio de Agricultura.

No es necesario recalcar la importancia que esta futura Red Provincial puede tener para ese Ayuntamiento, y la conveniencia de que los estudios que han de conducir a su determinación se hagan con el máximo interés. Por ello me permito rogarle su valiosa colaboración desde la primera etapa del Plan, que tiene por objeto la catalogación de todos los caminos de uso permanente y servicio público existentes en la Provincia.

Con el fin de recopilar todos los datos precisos y poder llegar a formar el Catálogo Provincial, le ruego encarecidamente que disponga lo preciso para que, de acuerdo con las Instrucciones que se adjuntan, se proceda a rellenar el cuadro y mapa que se acompañan, reflejando en ellos todos los caminos dependientes de ese Ayuntamiento y que cumplan con las condiciones exigidas en las referidas Instrucciones.

Para que el Catálogo sea lo más completo posible, y para facilitar la labor del Grupo provincial de Trabajo, le agradecería que al final de la relación de caminos municipales, y abjo el epígrafe "Otros Caminos", se indicaran todos los caminos existentes en ese término municipal y que no pertenezcan al Estado, a la Provincia ni al Municipio, pero que, cumpliendo las condiciones de las adjuntas instrucciones, sean de uso permanente y servicio público. Es el caso, por ejemplo, de caminos de acceso a instalaciones industriales, santuarios, sanatorios, miradores, etc.

Por "uso permanente y servicio público" se entiende que el camino sea normalmente practicable en cualquier época del año y que no sea utilizado exclusivamente por la propiedad privada. Se excluyen las vías que, por su función puramente local, respondan al concepto de calle.

Se ruega la remisión de un ejemplar del cuadro y mapa, debidamente cumplimentados, a la Jefatura Provincial de Carreteras, como sede del Grupo de Trabajo de Baleares, antes del próximo día 28 de febrero.

Palma, 30 de enero de 1973
El Presidente del Grupo de Trabajo.

Instrucciones para la Catalogación de las Vías.

1- Características que como mínimo deben reunir las carreteras y caminos que deben ser incluidos en los estados cuyo modelo se remite.

- 1.1. Plataforma de anchura igual o superior a (3) tres metros. Se entiende por plataforma la anchura total correspondiente a calzada más arceles, en su caso.
- 1.2. Uso permanente y servicio público.
- 1.3. Que posean obras de fábrica para salvar los accidentes geográficos del terreno por donde se desarrollan.

2- Caminos que deben incluirse en las relaciones de acuerdo con su situación administrativa.

Solamente deben ser incluidas aquellas carreteras o caminos que en 31 de diciembre de 1972 se encuentren en alguna de las situaciones siguientes:

- 2.1. Carreteras o caminos construidos, que formen parte de las redes en explotación de los distintos Organismos.
- 2.2. Carreteras o caminos en construcción.
- 2.3. Carreteras o caminos de posible construcción que tengan su correspondiente proyecto aprobado.

Documentación a cumplimentar por cada Organismo afectado.

3.1. Hoja de catálogo.

Cada Organismo cumplimentará el modelo de relación de carreteras y caminos que se adjunta de acuerdo con las siguientes normas:

- (1) Se pondrá el nombre del Organismo a cuyo cargo estén las carreteras o caminos que se relacionen.
- (2) En esta casilla, cada Organismo relacionará sus carreteras o caminos a partir del número 1. Este número de orden deberá coincidir con el que se señale en el plano correspondiente.
- (3) Se pondrá la clave, abreviatura o sigla de la carretera o camino, si la tuviera.
- (4) Se escribirá el nombre completo oficial, en su caso, de la carretera o camino de que se trate.
- (5) En las casillas marcadas "P.K." se indicarán los P.K. de la carretera o caminos que se esté relacionando, que constituyan el origen y final del tramo de que se trata. En las casillas marcadas "Localización" se indicarán los datos que identifiquen lo más claramente posible el origen y el final del tramo.
Por ejemplo: Localidad de; P.K. en la C. C; Plaza Mayor de; etc.
- (6) Se indicará la totalidad de los kilómetros del tramo. Los datos se expresarán con una cifra decimal.
- (7) Se escribirá en la 1ª casilla el ancho de la explanación y en la 2ª la de su calzada afirmada, si la tuviera. Los datos se expresarán con una cifra decimal. Las cantidades que se indiquen reflejarán las de mayor predominio en el tramo. En la casilla "Observaciones" podrá aclararse más, si se estima oportuno, este

dato, por ejemplo: indicando las diferentes anchuras que tiene el tramo y las longitudes que corresponden a cada una de ellas.

Se entiende por explanación el espacio comprendido entre bordes exteriores de desmonte o terraplén, o entre bordes exteriores de cunetas si no existieran aquellos. Se entiende por calzada la parte de la Carretera destinada a la circulación de vehículos.

(8) En esta casilla se pondrán las clases del afirmado de la calzada, si lo tuviera, con arreglo a las siguientes claves:

R- Rígido
M- Macadam
B- Riego bituminoso
A- Aglomerado
TE- Tierra estabilizada
X- Terreno natural

(9) En esta casilla se pondrán todas aquellas características especiales que pueda tener la carretera o camino para su más completa identificación:

En cada relación se totalizará el número de kms.

3.2. Cartografía

Acompañando a cada relación se adjuntará un plano a escala 1: 250.000 desarrollando en papel de tamaño UNE A.1. siempre que los datos que en el mismo se reflejan puedan ser identificables.

Aquellos Organismos que lo necesiten para su fácil identificación, podrán usar las escalas de 1:100.000 y 1:25.000, pero su tamaño será en hoja del mismo formato UNE A.1. con objeto de obtener una uniformidad de todos ellos a efectos de su archivo y manejo.

Cuando se utilicen planos a estas escalas, se acompañará un plano general a escala 1:250.000 en el que se localicen las zonas detalladas.

4.- Plazos

Dado que la Comisión Provincial de Servicios Técnicos de Baleares debe elevar al Comité Técnico Nacional de Vías Provinciales la recopilación de todo el Catálogo provincial antes del 31 de marzo próximo, los Organismos afectados deben cumplimentar lo interesado antes del 28 de febrero próximo.

5.- Para la aclaración de cualquier duda que se presente se puede establecer contacto con el Grupo de Trabajo constituido en el seno de la Comisión Provincial de Servicios Técnicos.

Palma, Enero 1.973

Fonts:

- Arxiu General del Consell Insular de Mallorca.

- Sig. XI- 86/3. Pla Nacional de Vies Provincials (1972-1974).
- Sig. XI- 76. Pla Nacional de Vies Provincials (1974).

- Arxiu del Consell de Mallorca. Vies i Obres. *Plan Nacional de Vías Provinciales. Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del Ayuntamiento de Pollensa (1973).*

3.1.20. PLA GENERAL MUNICIPAL DE POLLENÇA (1991).

Al plànol de “Xarxa viària general i estructura orgànica del territori” del Pla General Municipal de Pollença, aprovat definitivament el 30 de setembre de 1991, apareixen grafiats com a xarxa viària municipal i camins peatonals, una part de camins del terme. De tota manera cal dir que ni la memòria del Pla General, ni al seu text, es recullen els criteris que s’han seguit per establir aquest grafiat.

En conseqüència, amb la denominació de camí públic, són grafiats aquells camins que des de sempre han estat del municipi, com d’altres camins que essent privats, es té la intenció que en el futur siguin públics. Per a tot això, entenem que l’esmentat planejament, si bé es pot considerar com un document que pot reforçar la titularitat pública d’un camí, no es pot considerar com un document decisiu al respecte, essent necessari que la seva titularitat municipal sigui corroborada per altre tipus de documentació.

Per tant, s’inclou en el catàleg els diversos camins que apareixen grafiats com a “xarxa viària general”, formant part del Pla General Municipal de Pollença (A.C.I.U. Sig. 312-315).

3.2. BIBLIOGRÀFIQUES

- Ajuntament de Pollença (30 de setembre de 1983) *Bolleti de l'Ajuntament de Pollença*. Any I-1.
- Ajuntament de Pollença (31 de desembre 1983) *Bolleti de l'Ajuntament de Pollença*. Any I-2.
- Ajuntament de Pollença (31 de març 1984) *Bolleti de l'Ajuntament de Pollença*. Any I-3.
- Ajuntament de Pollença (30 de juny 1984) *Bolleti de l'Ajuntament de Pollença*. Any I-4.
- Ajuntament de Pollença (31 de març 1985) *Bolleti de l'Ajuntament de Pollença*. Any II-7.
- Ajuntament de Pollença (30 de setembre 1985) *Bolleti de l'Ajuntament de Pollença*. Any II-8.
- Ajuntament de Pollença (juliol 1981) *Butlletí de l'Ajuntament de Pollença*. ANY II-5.
- Ajuntament de Pollença (novembre 1981) *Butlletí de l'Ajuntament de Pollença*. ANY II-6.
- Ajuntament de Pollença (16 al 30 de novembre de 1995) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 6.
- Ajuntament de Pollença (1 al 15 d'abril de 1996) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 15.
- Ajuntament de Pollença (1 al 15 de maig de 1996) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 17.
- Ajuntament de Pollença (1 al 15 de setembre de 1996) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 25.
- Ajuntament de Pollença (1 al 15 d'octubre de 1996)) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 27.
- Ajuntament de Pollença (1 al 15 de desembre de 1996) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 31.
- Ajuntament de Pollença (16 al 28 de febrer de 1997) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 36.
- Ajuntament de Pollença (16 al 30 de novembre de 1997) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 54.
- Ajuntament de Pollença (16 al 31 d'octubre de 1998) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 76.
- Ajuntament de Pollença (1 al 15 de febrer de 1995) *Punt informatiu Pollença*. Núm. 105.
- ARGEMÍ RELAT, Mercè (1999) *A les voreres dels torrents. Anuari 1999*. Ajuntament de Pollença. Pollença.
- CERDÀ MARTÍN, Mateu; VILANOVA SUAÚ, Tomeu (1991). *Itineraris de Pollença. N° 1. El Puig de Maria*. Ajuntament de Pollença.
- CERDÀ MARTÍN, Mateu; VILANOVA SUAÚ, Tomeu (1992). *Itineraris de Pollença. N° 2. Bóquer*. Ajuntament de Pollença.
- CERDÀ MARTÍN, Mateu; VILANOVA SUAÚ, Tomeu (1994). *Itineraris de Pollença. N° 4. La vall d'en Marh i els molins de Llinàs*. Ajuntament de Pollença.

CERDÀ MARTÍN, Mateu; VILANOVA SUAÚ, Tomeu (1997). *Itineraris de Pollença. N° 5. El camí vell de Lluc*. Ajuntament de Pollença.

CERDÀ MARTÍN, Mateu; VILANOVA SUAÚ, Tomeu (1998). *Pollença: guia de passeig*. Ajuntament de Pollença.

CERDÀ, M.; VILANOVA, B. (1999). *Itinerari en barca per la badia de Pollença*. Ajuntament de Pollença.

CLADERA, Andreu (1996) Itineraris per Cala Murta. A *Revista Cala Murta. Bolletí de la Fundació Rotger-Villalonga*. Pollença. Pàg. 22-23.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA (1993) *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*. Consell Insular de Mallorca, Palma.

ENCINAS, J. A. (1981) *Pollença. Semblança d'un poble*. Palma.

ENCINAS, J. A. (1994) *501 grutas del término de Pollensa (Mallorca)*. Edicions Cort. Pollença.

FONT I MARTORELL, Gabriel (1964) *Cincuenta excursiones a pie por la isla de Mallorca*. Fomento del Turismo de Mallorca. Mallorca.

GARAU LLOMPART, Isabel (1987) *El Mostassaf de Pollença (1393-1413)*. Ajuntament de Pollença. Pollença.

GARCÍA PASTOR, J. (1965-1980) *Rutes Amagades de Mallorca*. Imprenta Politécnica. Palma.

GORRIAS, Antoni (2001) *Les cases de neu de Mallorca*. Col·lecció l'esparrall. Editorial El Far. Palma.

GRAN ENCICLOPEDIA DE MALLORCA (1991-1998) *Gran Enciclopedia de Mallorca*. Promomallorca Edicions, S. L. Inca, Mallorca.

GRUP NORD DE MALLORCA (1975) *Guía de excursiones por el término de Pollença*.

HABSBURGO LORENA, Luis Salvador (1991) *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado*. Traduït del volum VIII de l'original de 1884. Caixa de Balears "Sa Nostra". Palma.

ORDINAS, Gabriel i REYNÉS, Antoni (1995) Els camins empedrats del terme d'Escorca. *III Congrés El Nostre Patrimoni Cultural: El patrimoni tudat (1836-1994)*. Palma.

ORDINAS, Gabriel (1997) Les rutes de la neu: els camins de nevaters a la serra de Tramuntana. A *La pedra en sec. Obra, paisatge i patrimoni*. IV Congrés internacional de construcció de pedra en sec. Gràfiques Miramar. Palma.

LEMM, Juan José (1996) Els túnels a les Balears. A *150 anys d'obres públiques a les Illes Balears*. Sa Nostra i Col·legi d'Enginyers de camins, canals i ports. Palma.

MANCOMUNITAT DEL NORD DE MALLORCA (2000) *La guia per no perdre el nord*. Ed. Mancomunitat del Nord, 145 pp.

PALOS, Benigne (1984) *Itineraris de Muntanya*. Manuals d'Introducció a la Naturalesa, 5. Ed. Moll, Mallorca.

ROIG I ROIG, Bartomeu (1993) *Les fonts del terme de Lluc i els seus itineraris*. El Tall editorial. Mallorca.

ROIG I ROIG, Bartomeu (1995) *40 excursions a peu per les muntanyes de Lluc*. Ed. Lleonard Muntaner. Palma.

ROTGER CAPLLONCH, Mateo (1967) *Historia de Pollença*. Tomo I. Caja de Ahorros y Monte de Piedad de las Baleares. Palma.

SOLER GAYÀ, Rafael (1996) *Un segle i mig dels fars a les Balears. A 150 anys d'obres públiques a les Illes Balears*. Sa Nostra i Col·legi d'Enginyers de camins, canals i ports. Palma.

VALERO, Gaspar (2001) *Fartàritx, un escaló geomorfològic al nord de Cuculla, el Puig de Ca de Míner i el Puig Tomir*. *El Mirall*, núm. 121. Obra Cultural Balear, Palma.

VALLCANERAS, Lluís (1996) *20 itineraris alternatius*. Col·lecció Gorg Blau. Mallorca.

3.3. CARTOGRÀFIQUES

- *Carta Itineraria de la Isla de Mallorca* (1848). Plànol adjunt a l'itinerari de camins de 1848. Arxiu municipal de Son Servera (Sig. 245/3).
- De Alcántara Peña, Pedro (1860) *Plano del término de Escorca*. Año 1889. *Reducido del que posee el Ayuntamiento de Escorca por Pedro de Alcántara Peña*.
- Despuig, Antoni (1784) *Mapa de la Ysla de Mallorca*.
- Depósito Geográfico e Histórico del Ejército (1930-1931). *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército*. Escala 1/5.000.
- Coello, Francisco (1851). *Atlas de España y sus posesiones de ultramar. Islas Baleares*. Escala 1/200.000.
- Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori, C.O.P.O.T (1943) *Replanteo previo tramo tercero de la carretera Lluc-Pollensa*. Arxiu de carreteres, signatura 956.
- Mascaró Pasarius, Josep (1958). *Mapa General de Mallorca*.
- Dirección General del Instituto Geográfico y catastral (1954). *Término municipal de Pollensa. Bosquejo planimétrico*. Escala 1/25.000.
- Servicio Cartográfico del Ejército (1961). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/25.000.
- Instituto Geográfico Nacional (1985) *Mapa Topográfico Nacional de España*. Escala 1/25.000.
- Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori, C.O.P.O.T. (1994). *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5000.

4. CATÀLEG

4.1. RELACIÓ DELS CAMINS INVENTARIATS

- (1) CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL.
- (2) CAMÍ DE CAL BEATO / CAMÍ DE CAN NOBLE / CAMÍ DE CAN VENSALA / CAMÍ DE CAN TAMORER.
- (3) CAMÍ DE LA FONT / CAMÍ DE CA N'ESCARRINXO.
- (4) CAMÍ DE LES QUARTERADES (A) / CAMÍ DE LA FONT.
- (5) CAMÍ VELL DE SANT VICENÇ / CAMÍ DE CAN TRES CAMES.
- (6) CAMÍ DE CUIXAC / CAMÍ DE L'ULL DE LA FONT / CAMÍ DE CAN CORRALET.
- (7) CAMÍ DE CAN SALES.
- (8) CARRETERA VELLA DE LLUC.
- (9) CAMÍ DE CAN ROMÍ / CAMÍ DE LA COMA.
- (10) CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT.
- (11) CAMÍ DE CAN MORAGUES.
- (12) CAMÍ DE LA FONT XICA / CAMÍ DE CAN PONT / CAMÍ DE CAL REI / CAMÍ DE CAN SEGUINOT / CAMÍ DE CA N'ESCANDEU.
- (13) CAMÍ DE CA NA FOGASSA / CAMÍ DE CAN BREGAT / CAMÍ DE CA N'AVINENT.
- (14) CAMÍ DEL VILAR.
- (15) CAMÍ DE LLENAIRA / CAMÍ DEL CREUER.
- (16) CAMÍ DE CAN FIOI / CAMÍ DE LES TANCOTES.
- (17) CAMÍ DE CAN CANAVERET.
- (18) CAMÍ DEL CEMENTERI.
- (19) CAMÍ DE CAN DANIEL / CAMÍ DE CAN COLLET.
- (20) CAMÍ DE CAN SAVORÍ.
- (21) CAMÍ DE CAN BOU ROS.
- (22) CAMÍ DEL BOSC / CAMÍ DELS PARATS / CAMÍ DEL MOLÍ D'ALMADRAVA.
- (23) CAMÍ DE LA FONT DE MAL ANY / CAMÍ DE CAN ROIG (A).
- (24) CAMÍ DE CAN ROIG (B) / CAMÍ DE CAN VOBIS.
- (25) CAMÍ DE CAN GATULES / CAMÍ DE CAN PUIG.
- (26) CAMÍ VELL DE CAMPANET / CAMÍ DE CA N'EIXARTELL.
- (27) CAMÍ DE CAN GALLARDÓ.
- (28) CAMÍ DE CAN LLOBERINES / CAMÍ DE LA GERRERIA / CAMÍ DE CAL PERDIU.
- (29) CAMÍ DE CAN BOSC / CAMÍ DE COLÒNIA (A) / CAMÍ DE CAN FANALS.
- (30) CAMÍ DE LA RAFAL / CAMÍ DE LA COMA.
- (31) CAMÍ DE COLÒNIA (B).
- (32) CAMÍ DE MARINA (A).
- (33) CAMÍ DE CAN MOSCAROLES.
- (34) CAMÍ DE CAN PELAT / CAMÍ VELL D'ALCÚDIA A LLUC.
- (35) CAMÍ 35.
- (36) CAMÍ DE CA NA VOLANTINA / CAMÍ DE L'ARESTA / CAMÍ DE CAN TOTXETA.
- (37) CAMÍ DE CAN XOTÍ.
- (38) CAMÍ DE CAN TOTXA / CAMÍ DE LA TERRANOVA.
- (39) CAMÍ DE CAN PELOTÀ / CAMÍ DE CAN PORQUER / CAMÍ DE CAN TONI PAU.
- (40) CAMÍ DEL PONTARRÓ.

- (41) CAMÍ DEL CAMP.
- (42) CAMÍ DE SON VILA
- (43) CAMÍ A LA CASA DE LLENIRA.
- (44) CAMÍ 44.
- (45) CAMÍ DE CAN MOS.
- (46) CAMÍ DE CAN BIBÍ / CARRERÓ D'EN VERGA.
- (47) CAMÍ DE MÍNER GRAN.
- (48) CAMÍ DE MORELLS.
- (49) CAMÍ DE MARINA (B) / CAMÍ DE CAN PUIG.
- (50) CAMÍ DE L'HOSTALET.
- (51) CAMÍ DELS VILARETS.
- (52) CAMÍ A CAN VELA GRAN I CAN VELA PETIT.
- (53) CAMÍ DE CAN TIRANA.
- (54) CAMÍ AL MOLÍ D'EN COC.
- (55) CAMÍ A CAL PAPÀ.
- (56) CAMÍ DE CA NA ROSTOLLA / CAMÍ DE CAL VERRO.
- (57) CAMÍ 57.
- (58) CAMÍ DE LLINARS.
- (59) CAMÍ A CAN PAU / CAMÍ DE LA COMA D'EN XEIXA.
- (60) CAMÍ DE CAN ROTGER / CAMÍ DE CAN GUILLÓ DE NAVARRA / CAMÍ DELS CADELLS / CAMÍ DE SON VILA.
- (61) CAMÍ A SON BRULL.
- (62) CAMÍ DEL PUIG DE MARIA.
- (63) CAMÍ DELS ERMITANS.
- (64) CAMÍ DEL MOLL DEL PATRONET.
- (65) CAMÍ VELL DEL FAR (A).
- (66) CAMÍ DE CA N'ALORDES.
- (67) CAMÍ DEL CASTELLET.
- (68) CAMÍ DE CALA EN GOSSALBA.
- (69) CAMÍ DE CALA MURTA.
- (70) CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ.
- (71) CAMÍ DE LA TALAIA D'ALBERCUIX.
- (72) CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA BARRERA DE LLUC.
- (73) CAMÍ DE CALA BÓQUER.
- (74) CAMÍ 74.
- (75) CAMÍ 75.
- (76) CAMÍ DE SÍLLER.
- (77) CAMÍ VELL DE BÓQUER.
- (78) CAMÍ DE CAL PESO.
- (79) CAMÍ DE FARTÀRITX DEL RACÓ.
- (80) CAMÍ DE FARTÀRITX.
- (81) CAMÍ DEL CALÓ.
- (82) CAMÍ DEL PORT DE POLLENÇA A CALA CARBÓ.
- (83) CAMÍ DE COVES BLANQUES.
- (84) CAMÍ DEL RAFALET / CAMÍ DE CAN BARBA.
- (85) CAMÍ DE CAN PICASSA.
- (86) CAMÍ DE SANTUÏRI.
- (87) CAMÍ DE CAN BOTANA.
- (88) CAMÍ DE LA CISTERNA.
- (89) CAMÍ LLARG .

- (90) CAMÍ DE CAN CONQUESTÍ.
- (91) CAMÍ DE CALA EN FELIU.
- (92) CAMÍ A CA NA MARJA.
- (93) CAMÍ A CAN BOÍ.
- (94) CAMÍ A CAN VICENÇ.
- (95) CAMÍ DE CAN FANALS.
- (96) CAMÍ DE LASSARELL.
- (97) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA PETIT.
- (98) CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN.
- (99) CAMÍ DE PEDRUIXELLA PETIT.
- (100) CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN AL CAMÍ D'ARIANT.
- (101) CAMÍ DE LA MALÈ.
- (102) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT A LA MALÈ.
- (103) PAS DEL GARROVER.
- (104) CAMÍ D'ARIANT.
- (105) CAMÍ AL CAMÍ D'ARIANT PER SON GRUA.
- (106) CAMÍ DEL MIRADOR DE LA CREUETA.
- (107) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT.
- (108) CAMÍ DE CAN LLOBERA A LA TORRETA.
- (109) CAMÍ DE LA CUCULLA DE FARTÀRITX.
- (110) CAMÍ DE LA CASA DE LA NEU DE FARTÀRITX.
- (111) CAMÍ DE LES ROTES DE CAN SALES.
- (112) CAMÍ DE LLINARS A LES PLANES.
- (113) CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA MOLA.
- (114) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA.
- (115) CAMÍ DE LA CEL·LA.
- (116) CAMÍ DE CALA SOLLERIC.
- (117) CAMÍ DE LA CASETA DELS MILICIANS.
- (118) CAMÍ DE CALA FIGUERA (B).
- (119) CAMÍ A LA FORTALESA DE LA PUNTA DE L'AVANÇADA.
- (120) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA GRAN A TEUJAR.
- (121) CAMÍ DE CAN PUNXA.
- (122) CAMÍ A LA FONT DEL POLL.
- (123) CAMÍ 123.
- (124) CAMÍ DE LES QUARTERADES (B).
- (125) CAMÍ DE CAN CAMA-ROJA / CAMÍ DE LA PUNTA.
- (126) CAMÍ VELL DE LLUC (A).
- (127) CAMÍ DE CAN JOANOT.
- (128) CAMÍ D'ALBEGUINS.
- (129) CAMÍ DE CAN SERRA AL CAMÍ DE FARTÀRITX.
- (130) CAMÍ VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRÓ.
- (131) CAMÍ VELL DE LLUC (B).
- (132) CAMÍ VELL DE SON MARC A MORTITX.
- (133) CAMÍ VELL DE MÍNER PETIT A MÍNER GRAN.
- (134) CAMÍ A CALA CASTELL.
- (135) CAMÍ DE SÍLLER AL COLL DE SÍLLER.
- (136) CAMÍ DEL RAFALET.
- (137) CAMÍ DE CA N'ADAN / CAMÍ DE CAN MAS.
- (138) CAMÍ DE LA SALVE.
- (139) CAMÍ DE CAN CANONGE.

- (140) CAMÍ VELL D'ALBERCUIX A FORMENTOR.
- (141) CAMÍ DE CALA FIGUERA (A).
- (142) CAMÍ VORA EL TORRENT DE SANT JORDI.
- (143) CAMÍ DE CAN PRATS.
- (144) CAMÍ VELL DEL FAR (B).
- (145) CAMÍ DE FONTS SALADES.
- (146) CAMÍ VELL ALS RAFALS.
- (147) CAMÍ DE CAN CERDÀ.
- (148) CAMÍ A CALA SANT VICENÇ.

4.2. RELACIÓ DELS CAMINS DOCUMENTATS

- (1) CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL.
- (2) CAMÍ DE CAL BEATO / CAMÍ DE CAN NOBLE / CAMÍ DE CAN VENSALA / CAMÍ DE CAN TAMORER.
- (3) CAMÍ DE LA FONT / CAMÍ DE CA N'ESCARRINXO.
- (4) CAMÍ DE LES QUARTERADES (A) / CAMÍ DE LA FONT.
- (5) CAMÍ VELL DE SANT VICENÇ / CAMÍ DE CAN TRES CAMES.
- (6) CAMÍ DE CUIXAC / CAMÍ DE L'ULL DE LA FONT / CAMÍ DE CAN CORRALET.
- (7) CAMÍ DE CAN SALES.
- (8) CARRETERA VELLA DE LLUC.
- (9) CAMÍ DE CAN ROMÍ / CAMÍ DE LA COMA.
- (10) CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT.
- (11) CAMÍ DE CAN MORAGUES.
- (12) CAMÍ DE LA FONT XICA / CAMÍ DE CAN PONT / CAMÍ DE CAL REI / CAMÍ DE CAN SEGUINOT / CAMÍ DE CA N'ESCANDEU.
- (13) CAMÍ DE CA NA FOGASSA / CAMÍ DE CAN BREGAT / CAMÍ DE CA N'AVINENT.
- (14) CAMÍ DEL VILAR.
- (15) CAMÍ DE LLENAIRA / CAMÍ DEL CREUER.
- (16) CAMÍ DE CAN FIOL / CAMÍ DE LES TANCOTES.
- (17) CAMÍ DE CAN CANAVERET.
- (18) CAMÍ DEL CEMENTERI.
- (19) CAMÍ DE CAN DANIEL / CAMÍ DE CAN COLLET.
- (20) CAMÍ DE CAN SAVORÍ.
- (21) CAMÍ DE CAN BOU ROS.
- (22) CAMÍ DEL BOSC / CAMÍ DELS PARATS / CAMÍ DEL MOLÍ D'ALMADRAVA.
- (23) CAMÍ DE LA FONT DE MAL ANY / CAMÍ DE CAN ROIG (A).
- (24) CAMÍ DE CAN ROIG (B) / CAMÍ DE CAN VOBIS.
- (25) CAMÍ DE CAN GATULES / CAMÍ DE CAN PUIG.
- (26) CAMÍ VELL DE CAMPANET / CAMÍ DE CA N'EIXARTELL.
- (27) CAMÍ DE CAN GALLARDÓ.
- (28) CAMÍ DE CAN LLOBERINES / CAMÍ DE LA GERRERIA / CAMÍ DE CAL PERDIU.
- (29) CAMÍ DE CAN BOSC / CAMÍ DE COLÒNIA (A) / CAMÍ DE CAN FANALS.
- (30) CAMÍ DE LA RAFAL / CAMÍ DE LA COMA.
- (31) CAMÍ DE COLÒNIA (B).
- (32) CAMÍ DE MARINA (A).
- (33) CAMÍ DE CAN MOSCAROLES.
- (34) CAMÍ DE CAN PELAT / CAMÍ VELL D'ALCÚDIA A LLUC.
- (35) CAMÍ 35.
- (36) CAMÍ DE CA NA VOLANTINA / CAMÍ DE L'ARESTA / CAMÍ DE CAN TOTXETA.
- (37) CAMÍ DE CAN XOTÍ.
- (38) CAMÍ DE CAN TOTXA / CAMÍ DE LA TERRANOVA.
- (39) CAMÍ DE CAN PELOTÀ / CAMÍ DE CAN PORQUER / CAMÍ DE CAN TONI PAU.
- (40) CAMÍ DEL PONTARRÓ.
- (41) CAMÍ DEL CAMP.
- (42) CAMÍ DE SON VILA

- (43) CAMÍ A LA CASA DE LLENAIRA.
- (44) CAMÍ 44.
- (45) CAMÍ DE CAN MOS.
- (46) CAMÍ DE CAN BIBÍ / CARRERÓ D'EN VERGA.
- (47) CAMÍ DE MÍNER GRAN.
- (48) CAMÍ DE MORELLS.
- (49) CAMÍ DE MARINA (B) / CAMÍ DE CAN PUIG.
- (50) CAMÍ DE L'HOSTALET.
- (51) CAMÍ DELS VILARETS.
- (52) CAMÍ A CAN VELA GRAN I CAN VELA PETIT.
- (53) CAMÍ DE CAN TIRANA.
- (54) CAMÍ AL MOLÍ D'EN COC.
- (55) CAMÍ A CAL PAPÀ.
- (56) CAMÍ DE CA NA ROSTOLLA / CAMÍ DE CAL VERRO.
- (57) CAMÍ 57.
- (58) CAMÍ DE LLINARS.
- (59) CAMÍ A CAN PAU / CAMÍ DE LA COMA D'EN XEIXA.
- (60) CAMÍ DE CAN ROTGER / CAMÍ DE CAN GUILLÓ DE NAVARRA / CAMÍ DELS CADELLS / CAMÍ DE SON VILA.
- (61) CAMÍ A SON BRULL.
- (62) CAMÍ DEL PUIG DE MARIA.
- (64) CAMÍ DEL MOLL DEL PATRONET.
- (65) CAMÍ VELL DEL FAR (A).
- (66) CAMÍ DE CA N'ALORDES.
- (67) CAMÍ DEL CASTELLET.
- (69) CAMÍ DE CALA MURTA.
- (70) CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ.
- (71) CAMÍ DE LA TALAIA D'ALBERCUIX.
- (72) CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA BARRERA DE LLUC.
- (73) CAMÍ DE CALA BÓQUER.
- (74) CAMÍ 74.
- (75) CAMÍ 75.
- (76) CAMÍ DE SÍLLER.
- (77) CAMÍ VELL DE BÓQUER.
- (78) CAMÍ DE CAL PESO.
- (79) CAMÍ DE FARTÀRITX DEL RACÓ.
- (80) CAMÍ DE FARTÀRITX.
- (81) CAMÍ DEL CALÓ.
- (82) CAMÍ DEL PORT DE POLLENÇA A CALA CARBÓ.
- (83) CAMÍ DE COVES BLANQUES.
- (84) CAMÍ DEL RAFALET / CAMÍ DE CAN BARBA.
- (85) CAMÍ DE CAN PICASSA.
- (86) CAMÍ DE SANTUÏRI.
- (87) CAMÍ DE CAN BOTANA.
- (88) CAMÍ DE LA CISTERNA.
- (89) CAMÍ LLARG .
- (90) CAMÍ DE CAN CONQUESTÍ.
- (91) CAMÍ DE CALA EN FELIU.
- (92) CAMÍ A CA NA MARJA.
- (93) CAMÍ A CAN BOÍ.

- (94) CAMÍ A CAN VICENÇ.
- (95) CAMÍ DE CAN FANALS.
- (96) CAMÍ DE LASSARELL.
- (98) CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN.
- (99) CAMÍ DE PEDRUIXELLA PETIT.
- (104) CAMÍ D'ARIANT.
- (105) CAMÍ AL CAMÍ D'ARIANT PER SON GRUA.
- (106) CAMÍ DEL MIRADOR DE LA CREUETA.
- (107) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT.
- (108) CAMÍ DE CAN LLOBERA A LA TORRETA.
- (109) CAMÍ DE LA CUCULLA DE FARTÀRITX.
- (110) CAMÍ DE LA CASA DE LA NEU DE FARTÀRITX.
- (111) CAMÍ DE LES ROTES DE CAN SALES.
- (114) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA.
- (115) CAMÍ DE LA CEL·LA.
- (118) CAMÍ DE CALA FIGUERA (B).
- (119) CAMÍ A LA FORTALESA DE LA PUNTA DE L'AVANÇADA.
- (121) CAMÍ DE CAN PUNXA.
- (124) CAMÍ DE LES QUARTERADES (B).
- (125) CAMÍ DE CAN CAMA-ROJA / CAMÍ DE LA PUNTA.
- (126) CAMÍ VELL DE LLUC (A).
- (127) CAMÍ DE CAN JOANOT.
- (128) CAMÍ D'ALBEGUINS.
- (130) CAMÍ VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRÓ.
- (131) CAMÍ VELL DE LLUC (B).
- (132) CAMÍ VELL DE SON MARC A MORTITX.
- (133) CAMÍ VELL DE MÍNER PETIT A MÍNER GRAN.
- (134) CAMÍ A CALA CASTELL.
- (135) CAMÍ DE SÍLLER AL COLL DE SÍLLER.
- (136) CAMÍ DEL RAFALET.
- (137) CAMÍ DE CA N'ADAN / CAMÍ DE CAN MAS.
- (138) CAMÍ DE LA SALVE.
- (139) CAMÍ DE CAN CANONGE.
- (140) CAMÍ VELL D'ALBERCUIX A FORMENTOR.
- (141) CAMÍ DE CALA FIGUERA (A).
- (142) CAMÍ VORA EL TORRENT DE SANT JORDI.
- (143) CAMÍ DE CAN PRATS.
- (144) CAMÍ VELL DEL FAR (B).
- (145) CAMÍ DE FONTS SALADES.
- (147) CAMÍ DE CAN CERDÀ.
- (148) CAMÍ A CALA SANT VICENÇ.

4.3. RELACIÓ DELS CAMINS AMB INTERÈS CONSTRUCTIU

- (8) CARRETERA VELLA DE LLUC.
- (10) CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT.
- (34) CAMÍ DE CAN PELAT / CAMÍ VELL D'ALCÚDIA A LLUC.
- (40) CAMÍ DEL PONTARRÓ.
- (61) CAMÍ A SON BRULL.
- (62) CAMÍ DEL PUIG DE MARIA.
- (65) CAMÍ VELL DEL FAR (A).
- (70) CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ.
- (79) CAMÍ DE FARTÀRITX DEL RACÓ.
- (80) CAMÍ DE FARTÀRITX.
- (81) CAMÍ DEL CALÓ.
- (89) CAMÍ LLARG .
- (97) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA PETIT.
- (98) CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN.
- (101) CAMÍ DE LA MALÈ.
- (102) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT A LA MALÈ.
- (103) PAS DEL GARROVER.
- (107) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT.
- (108) CAMÍ DE CAN LLOBERA A LA TORRETA.
- (111) CAMÍ DE LES ROTES DE CAN SALES.
- (113) CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA MOLA.
- (114) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA.
- (115) CAMÍ DE LA CEL·LA.
- (116) CAMÍ DE CALA SOLLERIC.
- (120) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA GRAN A TEUJAR.
- (123) CAMÍ 123.
- (129) CAMÍ DE CAN SERRA AL CAMÍ DE FARTÀRITX.
- (130) CAMÍ VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRÓ.
- (132) CAMÍ VELL DE SON MARC A MORTITX.
- (133) CAMÍ VELL DE MÍNER PETIT A MÍNER GRAN.
- (144) CAMÍ VELL DEL FAR (B).
- (146) CAMÍ VELL ALS RAFALS.

4.4. RELACIÓ DELS CAMINS AMB INTERÈS EXCURSIONISTA

- (1) CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL.
- (8) CARRETERA VELLA DE LLUC.
- (10) CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT.
- (47) CAMÍ DE MÍNER GRAN.
- (58) CAMÍ DE LLINARS.
- (62) CAMÍ DEL PUIG DE MARIA.
- (63) CAMÍ DELS ERMITANS.
- (64) CAMÍ DEL MOLL DEL PATRONET.
- (65) CAMÍ VELL DEL FAR (A).
- (67) CAMÍ DEL CASTELLET.
- (68) CAMÍ DE CALA EN GOSSALBA.
- (69) CAMÍ DE CALA MURTA.
- (70) CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ.
- (71) CAMÍ DE LA TALAIA D'ALBERCUIX.
- (72) CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA BARRERA DE LLUC.
- (73) CAMÍ DE CALA BÓQUER.
- (79) CAMÍ DE FARTÀRITX DEL RACÓ.
- (80) CAMÍ DE FARTÀRITX.
- (81) CAMÍ DEL CALÓ.
- (82) CAMÍ DEL PORT DE POLLENÇA A CALA CARBÓ.
- (83) CAMÍ DE COVES BLANQUES.
- (89) CAMÍ LLARG .
- (91) CAMÍ DE CALA EN FELIU.
- (98) CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN.
- (100) CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN AL CAMÍ D'ARIANT.
- (101) CAMÍ DE LA MALÈ.
- (102) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT A LA MALÈ.
- (103) PAS DEL GARROVER.
- (104) CAMÍ D'ARIANT.
- (105) CAMÍ AL CAMÍ D'ARIANT PER SON GRUA.
- (106) CAMÍ DEL MIRADOR DE LA CREUETA.
- (109) CAMÍ DE LA CUCULLA DE FARTÀRITX.
- (110) CAMÍ DE LA CASA DE LA NEU DE FARTÀRITX.
- (112) CAMÍ DE LLINARS A LES PLANES.
- (115) CAMÍ DE LA CEL·LA.
- (116) CAMÍ DE CALA SOLLERIC.
- (117) CAMÍ DE LA CASETA DELS MILICIANS.
- (118) CAMÍ DE CALA FIGUERA (B).
- (122) CAMÍ A LA FONT DEL POLL.
- (134) CAMÍ A CALA CASTELL.
- (135) CAMÍ DE SÍLLER AL COLL DE SÍLLER.
- (141) CAMÍ DE CALA FIGUERA (A).
- (144) CAMÍ VELL DEL FAR (B).

(1) CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6
644-5-5
644-5-4
644-6-4

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx, km 0,8.

FINAL: castell del Rei i cala Castell.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí reial.
- Camí públic.
- Camí rural.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Pla Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- Servitud pública i comunal.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
 - Amplada: 4,5 m.
 - Tipus de ferm: asfalt.
- Des de l'inici del camí fins a l'Estret de Ternelles.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Ternelles.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'Estret de Ternelles.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escopidors i marge.

OBSERVACIONS:

- Prop del camí hi ha diversos molins d'aigua.
- El treball de camp necessari per acabar d'emplenar la fitxa i cartografiar el camí no s'ha realitzat a la finca de Ternelles perquè la propietat no ha permès l'entrada a la finca, de manera que el que apareix a la fitxa i grafiat al mapa fa referència només al tram 1 que acaba a l'Estret de Ternelles.
- El segon tram del camí s'iniciaria a l'Estret de Ternelles i aniria fins al castell del Rei, el tercer tram aniria de la bifurcació al castell del Rei fins on comença el camí de ferradura i el quart tram correspondria al camí de ferradura que arriba fins a cala Castell.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El mes de setembre de 1397, el virrei Hug d'Anglessola va remetre una carta al balte de la parròquia de Pollença: "Carta sobre l'estret de Ternelles per secorriments de aygues està fort mal encums i en tal manera que els viandants qui per aquell han de passar no ho poden fer sens grans perills. I al ser cosa de gran interés del rey i dels seus que es faci fer manament al mostassaf de Pollença que adobi el cami...". El 12 d'octubre de 1397 el virrei tornava a escriure el següent: "L'altre jorn vos srivim una letra de la tenor següent per tenor de la qual vosltre lo mostassaf de Pollença ha començada la obra e reparació del dit camí però no la ha acabada i lo procurador reial per interés del rei i dels servents que guarden el castell de Pollença passen i han de passar per dit camí i per en Gullem Marí quei tot die ell sos companys han de passar per lo dit camí anant a la seva alqueria de Ternelles han suplicat que no sols dany evident als caminants que havets de passar per aquell més encara del senyor rey i la cosa pública..." (ACA. Reg. 2357).

El 25 d'octubre de 1660 Rafel Vaquer declarava posseir un hort situat en el lloc anomenat l'Horta, que "Confronta de una part ab lo Cami Real, per lo qual se va anel Castell de Pollença" (ARM. Sig. ECR 996).

El 20 de juny de 1732 Juan Antoni Torrandell denunciava tenir dret de rebre un cens alodial per un hort situat a l'hort de Cubelles, que "Confronta de una part ab Cami Real per lo qual se va a la Possº de Ternellas y el Castell Real de la present Vila" (ARM. Sig. ECR 996).

De 1733 data un plet entre veïnats de la vila de Pollença, plet que fa referència al dret de pas per unes finques de la seva propietat, en el qual es pot llegir el següent: "siendo assi que en el Instrumento con que dicho Llobera adquirió el referido huerto, el qual passó ante Juan Sales notario en 20 febrero 1702, expressa que dicho huerto confronta con camino real por el qual se va a Ternellas" (ARM. Sig. LL 1/3).

El 25 de maig de 1825 l'Ajuntament de Pollença firmava una pòlissa de 19 lliures pagades per "polvora y aserons de las aynes que se han enprat per compondrer el cami Real qui va al mar y castell Real de esta vila per ser intransitable" (AMP. Sig. 1387).

L'Ajuntament de Pollença, es sessió plenària celebrada el 10 de maig de 1885, tractà "una solicitud de Antonio Provensal y otros habitantes del predio el Castell, pidiendo la reparación del camino que de Ternellas conduce a el con el producto de su prestación personal. Se tendrá en cuenta" (AMP. Sig. 1716).

Segons consta a l'acta del ple celebrat l'11 d'octubre de 1885 pel mateix ajuntament, "El Sr. Rotger propone que en el camino de Ternellas, frente al molino de Lliteras hay una pared desmoronada que impide el libre tránsito, por si se ha de reparar por el Ayuntamiento, ú obligar a los comarcanos que se sirven de dicha via."; davant els dubtes sobre la titularitat del camí "Y discutido detenidamente se vino en acordar que una Comision especial se sirva estudiar y poner en claro esta incidencia por los medios que estime oportunos"; com a continuació del document anterior, l'1 de novembre de 1885 "La Comision especial nombrada en 11 de Octubre emite su dictámen referente al camino que conduce a Tarnellas y opina que es de servidumbre pública y comunal terminando en la orilla del mar y punto Cala Castell. Que por ante el molino del Estret, hace ya mas de 20 años pasan carros y por lo mismo las Corporaciones municipales tienen el deber de conservar los derechos del pueblo y de mantener el estado de posesorio de las sevidumbres públicas y comunales, segun el artº 73 de la Ley municipal y Real Orden de 8 Marzo de 1876, sin que contra sus providencias en esta materia, pueda establecerse interdicto alguno segun declara la R.O. de 14 Agosto de 1880" (AMP. Sig. 1716).

Seguint el tema de les actes anteriors, l'11 de novembre de 1885 "El Sr. Rotger desea que, para solventar los inconvenientes que ofrece el camino de Tarnellas, pase un Comisionado del Ayuntamiento a Palma, para gestionarlo con la Sra. propietaria"; a l'acta de la sessió del 22 de novembre es donava el resultat de la gestió: "El Sr. March comisionado por el Ayuntamiento en sesion del dia 11 de este mes para gestionar con Dª Catalina Zaforteza viuda de Villalonga acerca el camino que por su predio de Tarnellas conduce al Castell; manifiesta que dicha Señora cede y dá comoda servidumbre pública el camino que desde El Estret conduce a Cala Castell atravesando el citado predio, siempre y cuando empero sea tambien declarado de servicio público el que desde la poblacion hasta El Estret empalmado con Tarnellas.

Discutido bastante este asunto el Sr. Cifre indica acerca de la declaracion del citado trayecto de utilidad pública; que fuera conveniente conferenciar con D. Miguel Serra, y caso de no venir una avenencia ser procediese a la formacion de expediente de expropiacion.

Acordado asi, queda pendiente este asunto para estudiarlo con la debida detencion" (AMP. Sig. 1716).

El 27 de desembre de 1885 "El Concejal D. Antonio March propone se sirva el Ayuntamiento acordar que en definitiva se pase a voto el dictámen que dió la Comisión

referente a declarar camino público el que va desde el casco de esta poblacion, pasando por Tarnellas, a terminar en el mar y punto Cala Castell.

El Sr. Alcalde dijo: que estando pendiente este asunto de ciertos trámites, deber verse primero si están cumplimentados.

El Sr. Pujol manifiesta que, una Comision al efecto nombrada, dé su dictamen. Se leen las actas de 11 Octubre, 1ª y 22 de Noviembre últimos que tratan de este particular.

Despues de discutido, el Sr. Alcalde expuso que convendría estudiarse la fórmula que adoptar para declarar de utilidad pública que así está conciderado por el Ayuntamiento hasta ahora.

Así fue acordado" (AMP. Sig. 1716).

El consistori pollencí va tractar, segons consta a l'acta del 6 de gener de 1886, la proposta d'un regidor que "pide hacerse una pequeña reparacion en el camino público que conduce a Tarnellas delante el molino de Lliteras, por hallarse en mal estado" (AMP. Sig. 1716).

En sessió del 7 de febrer de 1886 "Se da lectura de otro oficio de la propia Autoridad, fecha 4 de este mes, comunicando que habiendo acudido D. Miquel Serra Cabanellas pidiendo se ordenase a este Ayuntamiento, suspendiese inmediatamente las obras que ha emprendido en el camino (Tarnellas) que atraviesa la finca de su propiedad nombrada Can Puncha, por decreto de aquella fecha acordó ordenar la suspension de tal procedimiento en el indicado camino, hasta haber obtenido resultado el recurso interpuesto por el mismo, que remitió a informe de esta Alcaldía en 21 Diciembre último.

Por el comisionado Sr. Rotger, se avisó que, dias hace quedaron suspendidas las obras en el camino de que se trata". (AMP. Sig. 1716).

En el ple de l'ajuntament pollencí reunit el 8 d'agost de 1886 "La comision de policía rural propone se sirva acordar el Ayuntamiento se haga una reparacion en el camino de Ternellas frente al huerto de Can Cosmé propio de D. Pedro Aloy, que empezaran en el punto donde termina la nueva carretera que hace años se construyó, termine en el portillo que conduce a la cas de dicha propiedad: que dicho dueño Sr. Aloy cede la parcela de terreno para que puedan pasa dos carros a la vez en todo su trayecto para ensanche del camino" (AMP. Sig. 1716).

Les instàncies demanant permís per fer obres prop del camí eren tractades en les reunions plenàries de l'Ajuntament: el 19 d'octubre de 1886 es donà permís a un veïnat per fer obres "en su finca El Molí, camino rural de Tarnellas" (AMP. Sig. 1716).

El 26 d'abril de 1887 "A indicacion del Sr. March se autoriza una sencilla reparaci3n en el camino de Tarnellas desde Can Jura a Can Lliteras que est3 en muy mal estado cuyo tramo es muy corto" (AMP. Sig. 1716).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribuci3 de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparaci3 del camí en qüestió. Així, els camins de l'Horta i Ternelles van correspondre a la comissió composta per D. José Guiraud i D. Joan Andrés, regidors, i D. Gabriel Bernat del Castell i D. Antoni March de Ternelles (AMP. Sig. 1716).

El 17 d'octubre de 1888 "Se dió lectura a la siguiente proposición presentada: [...] 2ª. Que toda la prestación personal de la Zona 7ª sea destinada a la recomposicion del camino vecinal de Ternellas", propuesta que fou contestada en sessió de 22 d'agost "Que para dar cumplimiento a la segunda proposicion presentada por los que suscriben en la última sesión de este Ayuntamiento y aprobada por el mismo en la aludida sesión referente a la recomposición del camino vecinal de Ternellas, sean dirigidos los trabajos por la subcomisión de caminos nombrada por este Ayuntamiento y que esta encargada de dicho camino, y ademas que se ponga un peon caminero a disposicion de la misma" (AMP. Sig. 1717).

Un dels regidors pollencins, segons consta a l'acta de la sessió plenària celebrada el 9 de juliol de 1889, rebé una queixa en referència al camí: "manifestó habersele acercado un individuo que prestó varios jornales en el camino de Ternellas de los que todavia se halla en descubierto para que le sean abonados" (AMP. Sig. 1717).

En el ple reunit el 6 de març de 1903 la corporació va nomenar els peons caminers i els va adjudicar els camins corresponents a cada un d'ells, i "en el caso de que los caminos de Can Axartell y Ternellas esten o sean declarados legalmente vecinales esten a cargo de Damián Compañy el de Can Axartell y de Manuel Martorell el de Ternellas" (AMP. Sig. 1722).

En comunicació remesa pel negociat de policia urbana i rural del Govern de la Província el 28 de juny de 1905, es demanava al batle de l'Ajuntament de Pollença una certificació dels quilòmetres existents de camins veïnals i carreteres municipals. En un borrador adjunt a la comunicació apareix un llistat amb el títol de *Nota de las medidas de los caminos vecinales en kilometros*, en el qual apareix el "Camino de Ternellas del lavadero hasta el Estret", amb 1'855 metres (AMP. Sig. 2948).

En una altra carta enviada per l'Ajuntament de Pollença al Ministre de Foment el 13 de setembre de 1911, es sol·licitava l'aprovació del plec de condicions per a la construcció de cinc camins veïnals: camí d'Almadrava, camí de Llenaire, camí de Sant Vicenç, camí de Ternelles i camí de Colònia (AMP. Sig. 2948).

L'1 de març de 1922 "Pasó a la Comisión de Policía Rural quedando esta al efecto autorizada para marcar la alineación a que deberá sujetarse la pared que desea derribar y construir de nuevo D. Miguel Ramis Vicens en la finca de su propiedad titulada Molí d'en Serra lindante con el camino de Ternellas, conforme solicita en instancia de 24 de Febrero último" (AMP. Sig. 1728).

El 16 de desembre de 1936 "Se acuerda hacer gestiones para el arreglo de la cloaca de la calle de San Jorge y ensanchar un trozo del camino de Ternellas" (AMP. Sig. 1737).

El 19 de gener de 1939 la Comandància d'Obres i Fortificacions de Balears elaborà el pressupost de les obres d'allotjament de les forces adscrites al punt d'observació i vigilància del Castell del Rei. Sota l'epígraf de camí d'accés es pot llegir el següent: "Debido al mal estado del camino de acceso, se incluye en el presupuesto una partida para su reparación" (ARMI. Caja 34, exp. 16).

El 30 d'agost de 1941 es donà permís "a D. José Ochogavia para reconstruir la pared en la finca L'Hort en el camino de Ternellas" (AMP. Sig. 1738).

En el ple del consistori pollencí de l'1 de juny de 1955 es feia saber la concessió per part de la Jefatura de Obras Públicas d'una subvenció de 35.000 pts "para la reparación del camino rural de Can Xura o de Ternellas [...] El Pleno después de conocer que es de suma necesidad el arreglo de dicho camino y de estudiar el presupuesto extraordinario mencionado acuerda prestarle su aprobación" a més, en la mateixa sessió s'aprovà la declaració d'urgència de les obres: "y que dicha urgencia se halla justificada por una parte por el mal estado en que se encuentra el camino de referencia para el transito de los propietarios de fincas rústicas que no pueden utilizar otro camino, así como para el transito de los vehiculos de los muchos extranjeros que habitan la pintoresca zona de la Huerta y por ser el camino obligado para visitar el Castillo del Rey, tan frecuentado por el turismo". El 27 de juny de 1955 "Se da cuenta de que no habiendose presentado observación alguna contra el Proyecto extraordinario, aprobado por esta corporación en 1º de junio actual, con destino a la reparación del camino de Can Xure o de Ternellas y que ha permanecido expuesto al publico en forma reglamentaria, procedia aprobar dicho presupuesto; y el Pleno por aclamación y sin discusión alguna acuerda aprobar el indicado presupuesto extraordinario" (AMP. Sig. 1742).

A la relació d'obres realitzades durant 1956, remesa per l'Ajuntament de Pollença al Govern Civil, apareix inclòs l'adob del camí de Ternelles, amb un pressupost de 40.000 pts subvencionades per la Comissió Provincial de Serveis Tècnics (ARM. Sig. L-593).

El 12 de gener de 1959 la Comissió Provincial de Serveis Tècnics de Balears dirigí una carta a l'Ajuntament de Pollença comunicant la designació d'un encarregat "para que, por administración directa, efectúe la obra de reparación del camino rural de Ternellas por can Xura, subvencionada por la Presidencia del Gobierno a través de esta Comisión provincial de Servicios Técnicos con la suma de 40.000 ptas" (AMP. Sig. 2956).

Anys més tard, el 8 de març de 1966, "se da cuenta de una propuesta de la Comision de obras de este Ayuntamiento para que se lleve a efecto el proyecto de arreglo del camino de Ternellas; y el pleno, considerando que dado el mal estado en que se halla dicho camino, por unanimidad acuerda lo siguiente:

1º Que se lleva a efecto el proyecto de arreglo del camino de Ternellas que tiene aprobado el Ayuntamiento [...]

2º Encargar al Aparejador municipal D. Jaume Roig, la redacción de todos los documentos que ha de constituir el expediente para la imposición de las indicadas contribuciones especiales" (AMP. Sig. 1743). Aquest expedient de contribucions especials apareix a l'arxiu administratiu de Pollença en data del 22 de març de 1966, contribucions que s'aprovaren en sessió plenària del 21 de juny del mateix any (AMP. Sense signatura).

El plenari de l'Ajuntament de Pollença, reunit el 26 de setembre de 1967, prengué el següent acord: "Se expone a la consideración de la Corporación la necesidad urgente que existe de derribar el olivo existente en el camino de Ternellas a la altura de Ca'n Xura, pues debido a la inclinación del mismo sobre el citado camino impide la circulación de vehículos de mediano volumen, dejando por tanto semi-incomunicadas las fincas existentes más allá de dicho punto" (AMP. Sig. 1744).

El 29 de gener de 1970 es va procedir a una nova divisió municipal en districtes, quedant formada la secció segona del primer districte per les següents parts: fí del nucli de la població, pont de l'Horta, carretera de Lluc, torrent de Ternelles, camí de Ternelles, castell d'en Miquelet, coll del Vent i la mar (AMP. Sig. 1744).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Ternelles és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici al km 7 de la carretera de Lluc (C-710) i final al predi de Ternelles, amb una longitud de 2'1 quilòmetres i una amplada de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El 28 de febrer de 1981, a proposta de la comissió d'obres de l'Ajuntament de Pollença, "acordaron por unanimidad proceder al bacheo y riego asfáltico de los caminos vecinales de Ca'l Rei, Font-Xique, El Vila, Ca'n Bosch y Ternelles" (AMP. Sig. 1746).

En el ple dut a terme el 28 de juny de 1988 el consistori pollencí acordà el següent: "Aprobar el Proyecto de limpieza y desbroce de caminos vecinales: La Font de Mal Any, Marina, Morell, Llenaire y Ternelles firmado por el Sr. Alcalde en fecha de 10 de Noviembre de 1987 y, asimismo, ratificar todas las actuaciones realizadas por la Alcaldía en orden a la solicitud de inclusión del mencionado proyecto en el convenio de colaboración INEM-CCLL para 1988" (AMP. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Ternelles amb una longitud aproximada de 1.500 metres i una amplada de 3,5 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

En carta de l'Ajuntament de Pollença dirigida, el 28 de novembre de 1990, a la Conselleria d'Agricultura i Pesca, es descrivien els danys causats per les pluges en els camins rurals del terme. A la zona 7ª- Horta de la Font es deia el següent: "En esta zona las fincas se han visto inundadas e incluso en algún tramo por donde se tiene que atravesar el torrente procedente de Ternelles se ha tenido que estar varios días en poder circular con vehículos, como el caso de Ca'n Cusset por el camino de Ca'n Mas" (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061).

Els darrers 100 metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección* i els darrers 50 metres es troben dins la zona de *Domino Público* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollença, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

En l'aprovació provisional del Pla General d'Ordenació Urbana (maig 1990) es proposava "el establecimiento de servidumbre de paso peatonal para los siguientes caminos privados para facilitar el acceso a las playas, al litoral en general y a puntos significativos del territorio:

- Ariant
- Castell del Rei

- Cala Castell
- Cala Boquer
- Cala Murta
- Cala Figuera”

La major part d'aquest camí, fins a arribar a l'hort de Pollença (a les proximitats del Castell del Rei) apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal*, formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: “los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales”. El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Amb la qual cosa cal concloure que l'Ajuntament de Pollença té l'obligació de modificar el PGOU amb la inclusió de l'esmentada servitud pública de pas peatonal afegint les prescripcions que al respecte inclou l'Estudi d'Impacte Ambiental que acompanyà la redacció del PGOU, a fi i efecte de poder constituir aquesta servitud de pas. Aquesta documentació afecta a la part del camí que s'inicia a l'Estret de Ternelles i acaba on comença el camí de ferradura que du a Cala Castell.

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 2 (Vall de Ternelles), el camí de Ternelles, i també inclòs dins la zona 7 (Horta de Pollença) (AMP. Sense signatura).

Camí de l'Horta

En una condonació registrada el 2 d'agost de 1770, es cedia part d'una peça de terra anomenada la sorteta, “en el lugar de Cubellas tenida en allodio de los Padres de N. Sra. del Rosario de dicha Villa y a 28 censo allodial, que linda por dos partes con camino Real que va a la Huerta...” (A.R.M. Sig. 211).

L'Ajuntament de Pollença, es reuní en ple el 18 de setembre de 1824 "al efecto de tratar y terminar la recomposición del camino Real de la huerta de esta villa por estar a causa de las avenidas de agua quasi intransitable" (AMP. Sig. 1708).

A l'acta de la sessió plenària del 10 de gener de 1885 es pot llegir, sota l'epígraf de "camino de la Huerta", el següent: "El Ayuntamiento se entera del convenio hecho por la Comision especial y Juan Llitrás Gelabert (a) Fidaver, acerca la expropiacion de una pequeña parcela de terreno en su finca Cane Maronja, para ensanche del camino de que diferentes veces se ha tratado; acordando el convenio de pagarle 100 pesetas y construirle la pared del camino segun la escritura que se ha formulado" (AMP. Sig. 1716). Aquesta queixa es tornà reproduir a l'acta del 25 d'octubre de 1885 "El Sr. Alcalde indica que Juan Llitra se le habia quejado sobre la ocupación de un poco de terreno en su finca cana Amaronja camino de la Huerta" (AMP. Sig. 1716).

El 30 d'agost de 1885, davant la policia rural del consistori pollencí "Hace presente el Sr. March que ante Can Mas camino de la Huerta está en muy mal estado, y lo mismo la travesia de la Punta al camino de S. Vicente en la que los vecinos colindantes pondrian piedra que facilitaria el tránsito" (AMP. Sig. 1716).

En el ple de l'ajuntament pollencí reunit el 13 d'octubre de 1886, "La Comision de obras propone destinarse seis pesetas por cuatro jornales de albañil para reforzar con cal y arenas dos trozos de pared camino de la Huerta, trayecto de Can Cosmé, para que los carros no deshagan la última fila de la pared" (AMP. Sig. 1716).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, els camins de l'Horta i Ternelles van correspondre a la comissió composta per D. José Guiraud i D. Joan Andrés, regidors, i D. Gabriel Bernat del Castell i D. Antoni March de Ternelles (AMP. Sig. 1716).

Segons l'acta del 14 de setembre de 1879, els veïnats de l'Horta volian recomposar el camí, i per això sol·licitaven a l'ajuntament que els cedís els jornals dels morosos de la prestació personal per ajudar-los, petició que els fou concedida (AMP. Sig. 1715).

El 5 de novembre de 1889, segons consta a l'acta de la sessió plenària del mateix ajuntament "A indicación del Sor. Rotger se autoriza se repare un charco existente en el camino de la Huerta cerca Can Corme y que se repare la pared contigua" (AMP. Sig. 1717).

El ple del consistori pollencí, reunit el 25 d'abril de 1892, tractà el següent: "Para la recomposición del camino de la Huerta ser autoriza utilizar los jornales de la prestación personal correspondiente a aquella Comarca, dando aviso a la Comisión respectiva para que intervenga en la Dirección de dichas obras" (AMP. Sig. 1718).

El camí de l'Horta és un dels camins que apareixen a la *Relación de los caminos vecinales que ser propone incluir en el Plan mandado formar por Real orden de 13 Agosto de 1893*, formada per Obres Públiques, amb una longitud de 3 km (A.C.O.P.O.T. Sig. 1089).

El 27 de desembre de 1896 "A propuesta del Señor Saliá se acordó reparar el trozo de camino que conduce a la Huerta junto al torrente del mismo nombre" (AMP. Sig. 1719).

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

En una altra sessió plenària celebrada el 6 de juliol de 1900 es va autoritzar a un veïnat de la vila "para recomponer bajo la dirección de la Comision del ramo la pared de su finca denominada Cane Farrane lindante con el camino que conduce al puente de la Huerta" (AMP. Sig. 1721).

El 6 de setembre de 1901 l'Ajuntament de Pollença escoltà la següent proposta: "El Sr. Martinez manifestó que no obstante de haberse pedido a la Presidencia la necesidad de ser reparado el camino de la Huerta que conduce al predio Ternellas, y en especial en el punto llamado del Estret no se ha hecho, deseando por lo mismo se destinen algunos carros de la prestación personal para remediar su mal estado.

El Sr. Presidente contesta que efectivamente recuerda habercele acercado alguien, en súplica de que se reparara dicho camino, lo cual no pudo hacerse puesto que no está considerado como vecinal, y en este caso para aplicarse parte de la prestación personal se necesita autorización de este Ayuntamiento.

El Sr. Asprer mostrose conforme en que se proceda a la reparación de que se trata, pues si mal no recuerda en otras ocasiones se han practicado obras en este camino en concepto de vecinal, lo cual podrá verse por los antecedentes que obran en estas oficinas.

El Sr. Martorell manifestó que el camino de referencia conforme lo prescrito en las Ordenanzas Municipales está considerado como vecinal, puesto que conduce a la orilla del mar, sin embargo no está conforme en que se aplique nada de prestación personal, puesto que antes hay que cumplir lo prescrito en el artº 79 de la Ley Municipal sobre lo cual pidió ciertas certificaciones, las que no le han sido libradas; por cuyo motivo entiende es ilegal cuanto respecto al servicio de que se trata se haya hecho" (AMP. Sig. 1721).

En carta enviada pel negociat de camins veïnals al batle de Pollença el 17 de setembre de 1908 es deia el següent: "A los efectos del artº 23 del Reglamento de 16 de mayo de 1905 para la ejecución de la Ley de Caminos Vecinales, y del Real Decreto de 24 de Junio último, tengo el gusto de manifestar a V. que, los caminos de esta clase que, de ese término municipal, figuran en la relación que obra en esta Jefatura, son los expresados al margen", entre els quals hi figura el camí de l'Horta (AMP. Sig. 2948).

El 10 de novembre de 1909 el consistori pollencí acordà "que la Comision pase a examinar ciertas obras que se han realizado clandestinamente en el camino de la Huerta y Can Escarrincho" (AMP. Sig. 1724).

En el ple celebrat per l'Ajuntament de Pollença el 17 de maig de 1965 "Se acuerda estudiar la forma que se crea mas conveniente para el arreglo del camino de la Huerta" (AMP. Sig. 1743).

A la sessió plenària celebrada el 29 de desembre de 1972 s'aprovà la proposta del batle que "manifestó a los reunidos que creía llegado el momento de proceder al asfaltado de los caminos de Las Creus; carretera vieja de Lluch; camino de San Vicente y Huerta o La Font, cuyo mal estado es de todos conocido, a cuyo efecto proponía se acordara encargar los oportunos proyectos a técnico competente" (AMP. Sig. 1745).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "Desde Pollensa pueden emprenderse hermosas excursiones en cualquier dirección. Nos dirigiremos primero hacia el norte para conocer los últimos valles de la Serra y sus notables prominencias, empezando por el valle de Ternelles. El camino nace en el pueblo junto al lavadero de la Princesa, al que llega la conducción de agua procedente de aquél, de esta parte soportada por dos arcos de medio punto, en la distancia por una serie de ellos, uno de los cuales salva el torrent d'En Marc [...] El camino se hace más difícil e inicia su ascenso bordeando los *horts*..." (pàg. 231-232).

"Un camino empedrado lleva a la ermita; dejando atrás el pétreo pedestal de una cruz, se inicia el ascenso por una avenida de cipreses" (pàg. 233).

"Para llegar desde Ternelles hasta el Castell del Rei, perteneciente a ese término, seguimos el torrente a lo largo de la linde del bosque hasta dar con la font des Moliners, que mana de ses Rotes Noves y cuenta entre las tres más caudalosas del valle. Dejamos a la izquierda el camino que lleva a la ermita de esa parte del torrente y por la vera de una fronda de pinos alcanzamos el hort des Carboner con sus frutales y minúsculo manantial [...] Siguen luego el coll des Cans, con abundoso pinar, y la Rota, de rojizo suelo. El valle se hace más angosto antes de ensancharse de nuevo para acoger numerosos campos de labor y verdeantes pinares. En una roca que diríase artificialmente tallada vemos, a la izquierda, el Castell del Rei" (pàg. 234).

- El camí de Ternelles apareix en el núm. 1 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Pollença-Castell del Rei (García Pastor, 1969): "En toda su longitud es un camino de carro bien conservado, por el que incluso algunos coches llegan hasta el mismo pie de la colina del castillo. Hay que hacer constar que se trata de un camino privado a partir del Estret. Su recorrido resulta un fácil y agradable paseo, practicable por toda clase de personas.

Desde el pie de la colina del castillo un sendero conduce a él sin pérdida posible..."

També apareix en el núm. 49 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Serra de Ternelles I. Pollença-Coll de la Roteta-Pla de les Mates Velles (García Pastor, 1971).

- A la *Guia d'excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Cala Castell, podem llegir "...Para llegar al Castell del Rei, desde Pollença existe un camino muy frecuentado, que a traves de Ternelles nos conduce hasta la vista del castillo roquero, a la izquierda de un despejado valle. Podemos subir hasta el ruinoso castillo pasando por un bosquillo situado a la izquierda del camino, aunque retirado de este".

- Encinas, J.A. (1981). *Pollença. Semblança d'un poble*. A l'apartat dedicat a excursions apareix una secció dedicada a Ternelles, on podem llegir: "El camí del Castell del Rei surt a prop del pont que ens du a la Cel·la [...] De de la font d'En Miquelet un caminó de muntanya ens conduirà al Castell..."

- Garau (1987), en el seu llibre *El Mostassaf de Pollença (1393-1413)*, dedica un capítol a les obres públiques i urbanisme, on es pot llegir el següent: "Són abundoses les al·lusions a

arranjament per «decorriments d'aygos»; com és el cas del camí de Ternelles quan, a instància del Governador, es manà al Mostassaf que procedís a l'arranjament immediat, perquè els vianants «qui per aquell han a passar no poden passar sens grans perills de lurs personas». Hi arribà a intervenir el Virrei, a instància del procurador reial, perquè el camí era pas obligat per l'accés al castell de Pollença i perjudicava els interessos de la corona" (pàg. 43).

A l'annexe documental núm. 20 apareix la transcripció del document esmentat, que a més diu: "Per vigor de la qual letre e primerament vostre, lo mostesaf de la parroquia de Pollensa ha comensada la obra e reparacio del dit camí pero no la a acabada segons se diu duptant qui pagaria massio qui en aquella se ha affer. E perso lo procurador reyal del dit Regne de Mallorques per interes del senyor Rey e perso com los sirvents qui guarden lo dit castell de Pollensa passen e han necessariament passar per lo dit camí..." (pàg. 67)..

- Segons un article aparegut en el núm. 4 de la revista *Nord* (febrer 1990), "Un altre dels punts que es proposava al P.G.O.U i que va esser rebutjat per la C.P.U era la titularitat pública d'una sèrie de camins d'accés a cales del nostre municipi (Ariany, Cala Boquer, Cala Castell, Cala Murta...). Es denegà aquesta proposta perquè no s'havien previst, en l'estudi econòmic, les despeses d'expropiació d'aquests camins" (pàg. 3).

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "Es tracta de l'antic camí de Ternelles del qual ara sols queden dos trams empedrats, un devora el Molí d'en Cosme i l'altra vora la Font de l'Algueret, a l'altre costat del torrent.

La proximitat del camí amb el llit del torrent en propicià part de la desaparició" (pàg. 344).

També podem llegir: "El traçat de la pista forestal que arriba fins ben davall el castell ha destruït gran part d'aquest antic camí. Se sap que passava per dins l'Hort de Pollença on es troba una font amb un aljub dins una àrea de conreu abandonada.

Aquest camí juntament amb el de Cala Castell són citats als arxius de l'antiga Diputació de l'any 1816 com a "Caminos reales de Pollença" i s'els qualifica com a "Caminos Principales, travesias y públicos" (pàg. 342).

Més endavant fa referència al camí vell de Cala Castell, on diu: "La pista forestal de Cala Castell també ha suplantat el camí antic, encara que amb dues vies no coincideix passat la Cel·la. A partir dels camps on la pista moderna se'n va per la dreta cap al torrent de Son Parres l'antic camí davalla enllaçant les abandonades possessions de Can Miquelot, Castell d'en Ros i Castell d'Abaix" (pàg. 340).

- En el núm. 3 dels *Itineraris de Pollença* (1993), a l'apartat dedicat a la localitació, es diu: "El camí comença en el km 14 de la carretera de Lluc (C 710), a la sortida de Pollença pel Pont de l'Horta. Està asfaltat i, serpejant hort i cases residencials, va en direcció NW per l'Horta pollencina, travessa l'Estret i la Vall de Ternelles i s'enfila en direcció NNE a la Serra de Ternelles, on, a 492 m d'altura, hi trobareu el Castell".

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Ternelles i Castell del Rei, en el qual podem llegir: "El camí comença vora el km 0'7 de la carretera de Lluc (C-710), a la sortida de Pollença, pel pont de l'Horta. Està asfaltat i, serpejant horts i cases

residencials, va en direcció NW per l'Horta pollencina, travessa l'Estret i la vall de Ternelles i s'enfila en direcció N-NE cap a la serra de Ternelles, on a 492 m d'altura es troba el Castell.

[...] Durant tot l'itinerari el camí és ample, la primera part està asfaltat i la resta és de pis de terra en bones condicions.

[...] En aquest indret del torrent, encara queden restes del camí empedrat del qual se sap que ja existia a 1609".

- Segons Mercè Argemi (1999), en un capbreu de 1515 diverses persones declaraven tenir molins a Cubelles per la Casa de l'Hospital, que era hereva dels béns de la Casa del Temple, a qui pagaven censos. Un pollencí declarava tenir un casal de molí a Cubelles, "El molí afrontava amb un hort i garriga del mateix declarant i amb el camí que anava a Ternelles – "cum via publica que itur a Ternelas" – (f. 161 r.)". Cosmé Tutzó declarava tenir dos casals de molí situats en el camí que anava de la vila de Pollença a l'alqueria de Ternelles: "Duo casalia molindinorum, unim vero pannorum; alium vero cum duabus rotis farineriis, vulgo nuncupatas lo Molí de la Torre, scituatas in parrochia de Pollentia in camino quo itur dicta vila ad alchariam de Ternelas" (pàg. 24).

Més endavant, tornam a trobar una referència a aquest camí: "**1397, 8 d'octubre:** Hug d'Anglesola, conseller del rei, obligava al mostassaf de Pollença a distribuir el cost de les obres que es feien a "lo camí del stret de Ternelles per decorriment de aygues o en altra manera esta fort mal en tens, en tal manera que los viandants qui per aquell han a passar non poden passar sense grans perills de lurs persones". Es deia que Guillem Marí havia de pagar ja que passava "per lo dit camí anant a una sua alqueria de Ternelles" (AMP, Llibre del Mostassaf (1390-1409); GARAU, 1987, doc. 20).

En el mateix llibre apareix un plànol de representació de la capçalera del sistema hidràulic de Ternelles i l'Horta de Cubelles continguda al Llibre de la Canal de Ternelles (AMP, Reg. 1505), en el qual surten grafiats dos camins que van a les cases de Ternelles i a la mar, amb una llegenda que diu el següent: "caminos por donde se va a la casa del predio Ternelas, y no ay otros ni es facil trazar otros, y tambien se va ala mar, y predios entre esta, y Ternelas".

També segons Mercè Argemi (1999), en el llibre de les aigües de Ternelles (1570-1705) de l'Arxiu Municipal de Pollença apareix documentació sobre l'estat del sistema hidràulic de l'horta de Cubelles, amb informació dels horts i les seves partions: "El 7 de setembre de 1516 es documenta la venda d'un cens sobre una vinya a l'Horta de Cubelles. La vinya era de Sebastià Lliteres i havia estat de Bernat Oliver. Afrontava amb el camí de l'Horta, amb el camí que anava al molí de Bartomeu Cerdà, amb l'hort dels hereus de Sebastià Lliteres i amb el torrent de Ternelles (APP, ROSSELLÓ LLITERAS, 1985, perg. 116)" (pàg. 26).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Antoni Despuig, 1784).

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962). Escala 1/25.000.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (*Plan Nacional de Vías Provinciales*, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional,1985). Escala 1/25.000.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca,1993). Escala 1/10.000.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.
- MINISTERIO DE OBRAS PÚBLICAS, TRANSPORTES Y MEDIO AMBIENTE, (1990). *Deslinde del dominio público marítimo terrestre. Término municipal de Pollensa*. Escala 1/10.000. Full 18. Apareix parcialment.

(2) CAMÍ DE CAL BEATO / CAMÍ DE CAN NOBLE / CAMÍ DE CAN VENSALA / CAMÍ DE CAN TAMORER

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx, km. 0,7.

FINAL: urbanització "La Font".

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí veïnal.
- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins al creuer amb el camí de la Font (núm. 3).

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: dos i un espanyat. Un a l'inici del camí: Camí de Cal Beato. Camí de Ca na Rostolla, i l'altre a l'inici del tram 2: camí de Can Noble, on també està situat el cartell romput.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El tram 1 rep el nom de camí de Cal Beato o camí de Can Tamorer (segons fonts orals), i el tram 2 és anomenat camí de Can Noble o camí de Can Vensala.
- A l'inici del tram 2 hi ha un cartell indicador espanyat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Cal Beato és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici al km 6 de la carretera de Lluc (C-710) i final al camí de la urbanització de la Font, amb una longitud de 1'2 quilòmetres i una amplada de 3'5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En sessió plenària celebrada el 30 de maig de 1984, s'aprovà la aplicació de contribucions especials per contribuir a la pavimentació asfàltica dels camins veïnals de Can Cap de Bou, Can Canaveret, Can Daniel, Cal Beato i Ca na Rostioia (AMP Sig. 1748).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostioia, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can LLoberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 6 (Vall de Cuixac), el camí de Cal Beato (AMP. Sense signatura).

Camí de Can Vensala

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

Camí de Can Noble

En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 18 de desembre de 1870, "Se entera de que el tránsito del abrevadero antiguo queda despejado, y ofrece el libre paso a los transeuntes. En vista de que en aquel punto, no caben ya mas escombros, se señala para que se lleven al camino que desde el del Puerto dirige a can Nobla, y al de Costelló desde el cementerio arriba, anunciándose asi para conocimiento del público" (AMP. Sig. 1713).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoya, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can LLoberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 6 (Vall de Cuixac), el camí de Can Noble (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareixen els camins de Cal Beato i de Can Noble.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(3) CAMÍ DE LA FONT / CAMÍ DE CA N'ESCARRINXO

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: creuer carretera C-710 de Pollença a Andratx i carretera C-713 al Port de Pollença.

FINAL: urbanització "la Font".

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de La Font.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escopidors als darrers metres del camí.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

A principis del segle XIX l'Ajuntament de Pollença elaborà diversos informes sobre l'estat dels camins del seu terme. Així, segons un document del 3 de juny de 1816, es recomposaren, entre d'altres, "otra porcion en el camino Real por el qual se va a la Font que son otras cien varas" (A.G.C.M. Sig. VI-60/3).

L'Ajuntament de Pollença, en ple celebrat el 17 d'agost de 1879, va aprovar la següent proposta: "El Sor. Martorell y Rosell propone como de necesidad que en el camino que conduce a la Font, de utilidad comun, se construya en el punto denominado Can Vadell una media luna para facilitar el tránsito, por cuya falta se han producido quejas" (AMP. Sig. 1715).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, els camins de Cuxach i la Font van correspondre a la comissió composta per D. Pedro José Aloy, tinent de batle, D. Antoni Cànaves de la Font, D. Bartomeu Cerdà de Cal Ferrió i D. Martí Palou de Can Amer (AMP. Sig. 1716).

El mateix ajuntament, en sessió del 7 de juny de 1888, es feia ressò de la queixa d'uns particulars degut a les obres dutes a terme "en un tramo del camino que conduce desde esta villa al Predio La Font", que desviaven les aigües pluvials que anaven a inundar les finques properes (AMP. Sig. 1717). Aquest problema amb les aigües continuà, com veim a la sessió del 2 de gener de 1889, quan un dels regidors, una vegada inspeccionat el camí, opina "que las aguas de aquel camino no pueden ir por otra parte más que por la tajea que desde antiguo existe; y propone que desde luego se quiten las piedras que se han puesto en dicha tajea para dar curso a aquellas aguas, dando el Señor Aloy más detalladas explicaciones" (AMP. Sig. 1717).

Les reparacions del camí acordades pel consistori pollencí foren nombroses: el 20 de maig de 1891 un regidor "da cuenta de haber visto con el Señor Serra el tramo de camino de La Font frente la finca de Juan Gelabert y Vicens, y previo el debido examen dictamina dicha Comision que estando intransitable en razon del cúmulo de piedra puesto en aquella via y siendo de suma necesidad su reparacion, que el citado Gelabert facilite el personal necesario para su remedio a sus costas, y que esta sea dirigida y vigilada por un peon caminero del Ayuntamiento" (AMP. Sig. 1718); el 6 de setembre de 1898 un regidor "recuerda la conveniencia de proceder a la reparación del trozo de camino que conduce a la Font frente a Can Corralet, conforme está acordado, por ser la época más oportuna para ello" (AMP. Sig. 1720).

L'Ajuntament també era qui autoritzava les obres que s'havien de realitzar prop del camí: el 29 de març de 1893 es va autoritzar a un particular "para construir una pared en su finca Cuchach lindante con el camino que conduce a la Font, y con la condicion de que construya un semicirculo en el punto donde le señala el informe de la indicada Comision" (AMP. Sig. 1718); el 30 de juny de 1915 es passava a la comissió de policia rural "una instancia presentada y suscrita por D. Pedro Saliá en demanda de permiso para construir una pared en la finca de su propiedad titulada Can Vadell que limita con el camino que conduce a

La Font" (AMP. Sig. 1726). El 7 de març de 1934 "Es aceptado el informe de la Comisión referente a la solicitud de D. Antonio Cánaves Cabanellas interesando permiso para reformar una pared de una finca lindante con el camino de la Font en el sentido de que en la parte que conduce a Ternellas el camino tenga cinco metros de anchura y 4'20 en la parte de la Font" (AMP. Sig. 1734).

A la sessió plenària celebrada el 29 de desembre de 1972 s'aprovà la proposta del batle que "manifestó a los reunidos que creia llegado el momento de proceder al asfaltado de los caminos de Las Creus; carretera vieja de Lluch; camino de San Vicente y Huerta o La Font, cuyo mal estado es de todos conocido, a cuyo efecto proponía se acordara encargar los oportunos proyectos a técnico competente" (AMP. Sig. 1745); en el ple de l'ajuntament pollencí, reunit el 18 de setembre de 1973, s'aprovà el projecte de rectificació i pavimentació asfàltica del camí de ses Creus, des de la ctra. de Lluc a Pollença fins a Can Melsion, redactat per l'enginyer de camins D. Antoni Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19 Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de la Font és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el creuer de la carretera Lluc-Palma i final a la urbanització Huerta Font, amb una longitud d'1 quilòmetre i una amplada de 5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 6 (Vall de Cuixac), el camí de la Font (AMP. Sense signatura).

Camí de Ca n'Escarrinxo

L'Ajuntament de Pollença, en ple celebrat el 29 de setembre de 1899, tractà "el asunto referente a la construccion de un muro de contension que desea realizar uno de los propietarios de fincas colindantes con la travesia de Can Escarrincho e informe sobre el particular" (AMP. Sig. 1720).

El 10 de novembre de 1909 el consistori pollencí acordà "que la Comision pase a examinar ciertas obras que se han realizado clandestinamente en el camino de la Huerta y Can Escarrincho" (AMP. Sig. 1724).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Full 644-II. Escala 1/25.000.

- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV Escala 1/25.000.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(4) CAMÍ DE LES QUARTERADES (A)

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6
644-6-6
644-6-5

INICI: urbanització la Font.

FINAL: proximitats de les cases de les Quarterades. Camí de les Quarterades (B), núm. 124.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Segons fonts orals aquest camí també és conegut com a "Camí de la Font".

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de les Quarterades és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el camí de la Font i final al predi de les Quarterades, amb una longitud de 0'8 quilòmetres i una amplada de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura). Apareix sols el tram 1.

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Full 644-II. Escala 1/25.000.
- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV. Escala 1/25.000.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(5) CAMÍ VELL DE SANT VICENÇ / CAMÍ DE CAN TRES CAMES

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6
644-6-6
644-6-5

INICI: camí de la Font, núm. 3.

FINAL: carretera PMV-220-3.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Declaració de camí veïnal de segon ordre.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici i un altre al final del camí: camí vell de Sant Vicenç.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

El 18 de març de 1601, en sessió del consell de la Universitat de Pollença (antic òrgan de govern), un dels jurats proposà el següent: "honor señors y savi concell voses merces sebran com an ell cami de Sant Visent y ha un torrent lo quall si diu le font den martorell lo quall quant y ha molta aygua ve molt gros y ab molt perill de passar voses merces se determinaran de quina manera se porie acomodar per poder passar sens perill (AMP. Sig. 1427).

En compliment d'una circular del Director General de Camins sol·licitant informes sobre l'estat d'aquests en el terme de Pollença, l'Ajuntament va elaborar, el 31 d'octubre de 1816, un aplec de notícies en el que es pot llegir el següent: "en el camino de la torre de San Vicente y lugar llamado can Vich se han recompuesto quarenta varas de camino" (AMP. Sig. 2948 i A.G.C.M. Sig. VI-60/4).

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "El camino general de la Cala de Sn. Vicente y Pedrera", amb un càlcul de despeses de 2000 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

El 3 de juliol de 1859, en sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, "El Sr. Alcalde indicó la conveniencia de construir algunas medias lunas en el camino de S. Vicente por la necesaria e indispensable transito por el transporte de piedra de canto" (AMP. Sig. 1711).

El Sr. Alcalde indicó si parecia conveniente que se arreglara el camino de S. Vicente que conduce a las pedreras, cuyo transito continuo es palpable; y que en aquellas graves subidas se variase el camino" (AMP. Sig. 1711).

L'1 de setembre de 1861 "Se enteró el Ayuntamiento de una comunicación al Gobierno de Provincia de 26 de Agosto último manifestando que de conformidad con lo expuesto por la sección de fomento y Concejo Provincial ha venido en declarar camino vecinal de 2ª orden el llamado de S. Vicente que empalmando con el del puerto dirige a la cala de S. Vicente" (AMP. Sig. 1712).

En resposta a una circular del Director de camins veïnals, el l'Ajuntament de Pollença va formar, l'any 1867, una "Nota de los caminos vecinales de este distrito, expresiva de la fecha en que fueron declarados tales y orden a que pertenecen", en la qual apareix el camí de Sant Vicenç com a camí veïnal de segon ordre (AMP. Sig. 2948).

En reunió celebrada el 8 d'abril de 1877, es tractava la presència del Director de camins veïnals "en el camino de San Vicente para hacer los estudios de como trazarse el tramo delante de la viña de Ca'l Hereu que se halla intransitable" (AMP. Sig. 1714).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, el camí de Sant Vicenç va correspondre a la comissió composta per D. Pere Antoni Sureda, D. Gabriel Torrandell de Sant Vicenç i D. Bartomeu March de Can Martorellet (AMP. Sig. 1716).

Les reparacions del camí apareixen sovint a les actes de les sessions plenàries al llarg dels anys: el 17 d'agost de 1884 "El Sr. Cerda Domenech indicó el mal estado en que se halla el camino de San Vicente al que debe atenderse por ser tan util a los intereses de esta villa, se acordó atenderse a el en cuanto se pueda y las circunstancias lo permitan" (AMP. Sig. 1715); el 20 d'abril de 1887 "Se lee una proposicion de la Comision de obras indicando que visto el estado intransitable de un trozo de camino de San Vicente frente al portillo de Can Vich propone su reparacion construyendo una pequeña tajea cerca de dicho portillo" (AMP. Sig. 1716); en sessió del 13 de maig de 1891 un regidor demanava "como está el asunto de Juan Gelabert sobre el tramo camino Can Martorellet", ja que l'esmentat veïnat havia obstruït aquella via (AMP. Sig. 1718); el 18 de maig 1892 "Quedó autorizado el Concejal Señor Serra para reparar la travesia de camino que conduce a Can Tirana perteneciente a la Comarca de San Vicente, pudiendo utilizar los jornales de la prestación personal" (AMP. Sig. 1718); el 10 de maig de 1893 "se acordó, como medio económico de reparar el camino vecinal de S. Vicente que los carros que conducen el marés al puente que se construye en el torrente de S. Jorge, se lleven a su retorno cascajo de dicho torrente, para ser colocado en el citado camino" (AMP. Sig. 1718); el 22 de juny de 1897 "Estando conformes la mayoría de los propietarios de fincas lindantes con la travesia que desde la Punta conduce al camino de San Vicente, mediante la condición de que se les construya respectivamente una pared de cuatro palmos de altura y ancho, se acordó dar a dicha travesia la anchura de veinte y cinco palmos y sea ésta declarada camino vecinal" (AMP. Sig. 1720); el 21 de setembre de 1897 "El Sor. Bauzá, como presidente de la Comision rural, da cuenta de haber pasado ésta al camino de Can Corralet, siendo de parecer es de necesidad su reparación" (AMP. Sig. 1720).

El camí de Sant Vicenç és un dels camins que apareixen a la *Relación de los caminos vecinales que ser propone incluir en el Plan mandado formar por Real orden de 13 Agosto de 1893*, formada per Obres Públiques, amb una longitud de 6 km (A.C.O.P.O.T. Sig. 1089).

Les recomposicions continuaren durant el segle XX: el 30 de setembre de 1900 "se acuerda aplicar la prestacion personal de los colindantes en el camino de Can Tirane, y facilitar un peon para los dias que se inviertan en la reparacion de dicho camino" (AMP. Sig. 1721); el 28 de novembre de 1910 un regidor proposava "que la Comisión de Policia Rural se persone en la travesia conocida con el nombre de Can Tirana a examinar la forma como podria ser remediado el trozo de camino en el que se ha colocado acopio de piedras, a fin de que resulte mas cómodo el tránsito rodado" (AMP. Sig. 1724); el 24 de novembre de 1915 "Se acuerda despues se proceda sin perdida de momento a la reconstrucción del puente del camino de San Vicente frente al predio Cal Hereu" (AMP. Sig. 1726); el 19 de gener de 1916 "El propio Concejal manifestó, aprovechando la ocasion de haber pasado en unión del Sor. Alcalde, a examinar la reforma realizada al puente de S. Vicente, lo habian hecho tambien del paso que existe en la fuente de Can Martorellet, el cual ha venido siempre ofreciendo cierta dificultad para la circulación de los carruages, pudiéndose esta corregir facilmente con la construcción de unas cloacas de poco coste, estando además dispuesto el propietario de Can Botana a ceder al camino parte del agudo angulo que actualmente forma la pared que cierra dicho predio inmediato al paso indicado" (AMP. Sig. 1726); el 17 de novembre de 1920

"Quedó además acordado que mañana mismo los peones camineros pasen á reparar el desperfecto que las recientes lluvias han producido en el camino de San Vicente frente a Can Martorellet toda vez que se hace imposible el paso de carruages por el expresado sitio" (AMP. Sig. 1717); l'acta del ple celebrat el 28 de setembre de 1924 reflecteix l'acord del consistori de Pollença on es decidí "solicitar de los Servicios de Cooperación Provincial una subvención para el arreglo del camino de Llenaire; así como solicitar de la Excm. Diputación Provincial la terminación del asfaltado del camino de San Vicente" (AMP. 1743); segons una carta de la Diputació Provincial, enviada a l'Ajuntament de Pollença el 6 de juliol de 1957, "debo significarle que el proyecto de reparación del Camino vecinal núm. 605, De Pollensa a la Cala de San Vicente por el caserio de la Font está expuesto al público a efectos de reclamación y que en la sesión celebrada en el día 19 de los corrientes se acordó la contratación mediante subasta las obras del citado camino" (AMP. Sig. 2956).

Altra documentació també molt freqüent són les sol·licituds dels particulars per fer obres prop del camí: el 12 d'abril de 1888 "El Sr. Guiraud propone que el Ayuntamiento sirva para acordar, con ya está convenido de antes, con la Comisión de Obras, que se construya la pared de cierre en la finca Can Tirana, propiedad de D. Pedro Mir Sureda, antes de Juan Cerdá Vilanova, en el camino vecinal de S. Vicente, en compensacion del terreno cedido para ensanche de dicho camino" (AMP. Sig. 1717); el 12 de març de 1882 "D. Pedro Antonio Sureda pide se le de la línea para levantar una pared de cierre de tres tornais en su finca Can Tirana, camino vecinal de San Vicente" (AMP. Sig. 1715); el 17 de desembre de 1890, un veïnat demanava permís "para construir una pared de cierre en su finca Sort den Serigot lindante con el camino vecinal de San Vicente sujetandose a lo prevenido en las Ordenanzas municipales" (AMP. Sig. 1717); el 10 de novembre de 1909 "Se acuerda el pase a la Comisión de Policía Rural de otra instancia presentada por Bartolomé Axartell Rotger solicitando autorización para construir una pared en la finca de su propiedad llamada Can Esteva lindante con el camino de Can Tirana" (AMP. Sig. 1724); el 7 de maig de 1919 "se acuerda el pase a la Comisión de Policía Rural de una instancia presentada por D. Bartolomé Nicolau Cifre en demanda de autorización para construir de nuevo una pared en la finca de su propiedad denominada Can Avalit lindante con el camino de Can Corralet que conduce a San Vicente" (AMP. Sig. 1727); el 9 d'agost de 1922 succeí el mateix amb una instància "en solicitud de permiso para construir una pared de cierre en la finca de su propiedad llamada Cal Miñó lindante con el camino antiguo de San Vicente" (AMP. Sig. 1728);

Sovint també es tractava la obstrucció del camí per part dels veïnats: el 2 de març de 1892 "Dióse cuenta luego de una solicitud suscrita por D. Pedro José Cabanellas y Cánaves fecha 27 febrero último, y expone, que en su finca Cal Hereu colindante con el camino vecinal de S. Vicente, ha visto se le ha edificado un paredon en el punto del desagüe del torrente de dicho predio, habiendose infringido en sentir del exponente, no solo las Ordenanzas municipales, la Ley de aguas y la circular del Gobierno de Provincia de 20 Noviembre de 1885, B.O nº 29? sino que que es un atentado contra la propiedad agena, en perjuicio de todos los que tienen libre tránsito por el antiguo camino de S. Vicente y en especial al solicitante" (AMP. Sig. 1718); el 24 de desembre de 1890 "El Sr. Cifre pregunta sobre lo que hay referente al camino de S. Vicente en terreno Can Martorell de Juan Gelabert, pues hay quien presupe que la parcela de tierra que resta hasta el camino antiguo no pertenece al Gelabert. Se le contesta que se procurará buscas (sic) los antecedentes que existan sobre este servicio" (AMP. Sig. 1717); en data del 24 de març de 1896 "Se presenta y lee el dictamen emitido por la Comisión de policia rural a la solicitud presentada por D. Pedro José Cabanellas y Cánaves con fecha 7 de los corrientes, denunciando al vecino D. Juan Gelabert Rotger, por haber obstruido el camino que conduce al predio San Vicente en el

tramo que linda con el de Cas Hereu", i com podem constatar a l'acta del 14 d'abril del mateix any "se acuerda, en vista de no haber obedecido D. Juan Gelabert Rotger la órden de esta Alcaldia que le fue notificada en 13 de los corrientes por la que se disponia procediera a poner en su primitivo estado el camino que conduce al predio San Vicente tapando la zanja por él abierta en el mismo" (AMP. Sig. 1719).

El 6 de octubre de 1895 l'Ajuntament en ple acordà "ceder el trozo de camino viejo que conduce a San Vicente a Juan Rotger y Suau, en cambio de la parcela de terreno de su propiedad ofrecido para la nueva carretera que se construye en el citado camino" (AMP. Sig. 1719)

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

En comunicació remesa pel negociat de policia urbana i rural del Govern de la Província el 28 de juny de 1905, es demanava al batle de l'Ajuntament de Pollença una certificació dels quilòmetres existents de camins veïnals i carreteres municipals. En un borrador adjunt a la comunicació apareix un llistat amb el títol de *Nota de las medidas de los caminos vecinales en kilometros*, en el qual apareix el "Camino de S. Vicente de Can Beranger hasta la orilla del mar", amb 5'520 metres (AMP. Sig. 2948).

En carta enviada pel negociat de camins veïnals al batle de Pollença el 17 de setembre de 1908 es deia el següent: "A los efectos del artº 23 del Reglamento de 16 de mayo de 1905 para la ejecución de la Ley de Caminos Vecinales, y del Real Decreto de 24 de Junio último, tengo el gusto de manifestar a V. que, los caminos de esta clase que, de ese término municipal, figuran en la relación que obra en esta Jefatura, son los expresados al margen", entre els quals hi figura el camí de Pollença a Sant Vicenç (AMP. Sig. 2948).

En carta enviada pel negociat de camins veïnals al batle de Pollença el 17 de setembre de 1908 es deia el següent: "A los efectos del artº 23 del Reglamento de 16 de mayo de 1905 para la ejecución de la Ley de Caminos Vecinales, y del Real Decreto de 24 de Junio último, tengo el gusto de manifestar a V. que, los caminos de esta clase que, de ese término municipal, figuran en la relación que obra en esta Jefatura, son los expresados al margen", entre els quals hi figura el camí de Pollença a Sant Vicenç (AMP. Sig. 2948).

En una carta enviada per l'Ajuntament de Pollença al Ministre de Foment el 13 de setembre de 1911, es sol·licitava l'aprovació del plec de condicions per a la construcció de cinc camins veïnals: camí d'Almadrava, camí de Llenaire, camí de Sant Vicenç, camí de Ternelles i camí de Colònia (AMP. Sig. 2948).

En sessió plenària celebrada el 10 d'octubre de 1956 es va adoptar l'acord per a la millora i recomposició del camí vell de Sant Vicenç (AMP. Sig. 1742).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí vell de la Cala de Sant Vicenç és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el camí del llogaret de la Font i final a la cala de Sant Vicenç, amb una longitud de 1'7 quilòmetres i una amplada de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En el ple de l'ajuntament pollencí, reunit el 18 de setembre de 1973, s'aprovà el projecte de rectificació i pavimentació asfàltica del camí vell de Sant Vicenç, redactat per l'enginyer de camins D. Antoni Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1745).

El 25 d'octubre de 1976 el Secretari de l'Ajuntament de Pollença certificava l'acord pres el 31 d'agost del mateix any sobre la reconstrucció d'un pont damunt la síquia de la Font, en el camí vell de la cala de Sant Vicenç (AMP. Sig. 2949).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can LLoberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 3 (Cala de Sant Vicenç), el camí vell de Sant Vicenç, i també apareix inclòs a la zona 6 (Vall de Cuixac).

Camí de Can Tres Cames

A la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 25 d'agost de 1909, "se acuerda que la Comision de Policia Rural pase al camino que conduce a Can Tres Camas a estudiar el modo de poder evitar varios charcos de agua quedando la misma autorizada para hacer las reparaciones conducentes a ella" (AMP. Sig. 1724).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra de *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo-Lorena, 1991) llegim: "El camino que lleva desde Pollença a Sant Vicenç pasa por Can d'En Camp. Vemos a la derecha la colina rocosa llamada es Beguins, de base alfombrada de encinas. Salvamos el torrente orillado de pitas en la riba izquierda, queda a nuestra derecha el camino de la

posseïció de Llenaire y surge a nuestra vista la montaña de Santueri [...] Abandonamos el camí des Port y tomamos por la izquierda en busca ya del mar, dejando no obstante el que de esa parte conduce a la posseïció de sa Font [...] El camino es practicable, aunque no muy bueno [...] Salvada una torrentera vemos a la derecha un naranjal y una casa blanca llamada Can Botana, rodeada de encinas y al pie de un cerro cónico poblado de pinos, por detrás del cual destacan las altas cumbres de Formentor. Camino adelante, Sant Vicenç, a la izquierda” (pàg. 238-239).

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Itinerari urbà per cala sant Vicenç i altres rutes, en el qual podem llegir: "Per anar a peu fins a Sant Vicenç, en comptes d'anar per la carretera general es pot agafar el camí Vell. Per això, de de la rodona de Can Berenguer s'ha de pendre el camí que duu al camp de futbol i després voltar al primer camí que es troba a mà dreta, un poc passat l'entrada al camp. Al final, aquest camí pega a la carretera actual".

- Segons el llibre *A les vores dels torrents. Anuari* (Argemi, 1999), a les referències documentals de la vall de Cuixac-Sant Vicenç apareix una venda, efectuada el 4 de juliol de 1543, del molí fariner situat al lloc de Sant Vicenç, que afrontava amb el camí públic de Sant Vicenç i les possessions de Vicenç Cabanelles (pàg. 99).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. A partir de la cruïlla amb el camí de Cuixac, núm. 6, apareix com a carretera.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix com a “Camino viejo de Vicens”.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Full 644-II. Escala 1/25.000.

- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV. Escala 1/25.000.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(6) CAMÍ DE CUIXAC / CAMÍ DE L'ULL DE LA FONT / CAMÍ DE CAN CORRALET

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

644-5-6

INICI: carretera PM 220. Ramal C-713 al Port de Pollença.

FINAL: camí de les Quarterades (A), núm. 4.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Cuixac. Camí de la Font.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, els camins de Cuxach i la Font van correspondre a la comissió composta per D. Pedro José Aloy, tinent de batle, D. Antoni Cànaves de la Font, D. Bartomeu Cerdà de Cal Ferrió i D. Martí Palou de Can Amer (AMP. Sig. 1716).

Segons consta a l'acta de l'Ajuntament de Pollença del 26 de juliol de 1888, "El Señor Cifre D. Guillermo a nombre de D. Bartolomé Llobera y Llobera manifiesta si se ha resuelto una instancia que presentó Llobera con otros, sobre aguas en el camino de Cuxach, contestandole el Sr. Alcalde, que la pasó enseguida a la Comision para informe no habiendolo emitido todavia, y suplica el Sr. Cifre se sirva acordarlo a la Comision para su pronto despacho" (AMP. Sig. 1717).

El 29 de juny de 1897 el mateix ajuntament autoritzà a un veïnat per fer obres vora el camí: "Luego se autorizó, previo el exámen de la Comisión del ramo, a D. Bernardo Cifre Bennassar para reconstruir una pared en la finca de su propiedad denominada Can Collet, lindante con el camino de Cuchach" (AMP. Sig. 1720).

També recollida a l'acta de la sessió plenària del 8 d'agost de 1897 trobam l'aprovació d'una inspecció del camí: "Luego a propuesta del Sr. Martínez se acordó que la Comisión de Policia rural pase al camino de Cuchach a examinar el tramo frente la finca Can Correlet, que se halla en estado sumamente intransitable"; el 21 de novembre del mateix any es manifestava "haber tenido noticias de que el vecino D. Miguel Cifre (á) Resolt se permite tapiar ciertas tajeas del camino que conduce a Can Corralet, deteriorando, como es consiguiente, las aguas el citado camino; por cuyo motivo propone se amoneste por la Alcaldia el citado vecino, proponiendo al mismo tiempo abra dichas tajeas desde luego; de lo contrario se le imponga la multa de cinco pesetas" (AMP. Sig. 1720).

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

El 4 de juliol de 1906 es va acordar passar a la Comissió de Policia rural una petició d'un particular "en demanda de autorizaci3n para construir una pared de cierre en la finca de su propiedad denominada Cuxach lindante con el camino dels mismo nombre que va a empalmar al de S. Vicente" (AMP. Sig. 1723).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la

catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Cuixac és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb el nom de "camino Caserio la Font". Té el seu inici a la carretera PM-220 al Port de Pollensa i final al llogaret de La Font, amb una longitud de 1'1 quilòmetres i una amplada de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El 27 d'octubre de 1994 un dels regidors pollencins demanà "que es condicionin els trams dels camins de Can Romí, Ulls de la Font i camí de Can Daniel, que actualment estan en males condicions" (AMP. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can Lloberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 6 (Vall de Cuixac), el camí de Cuixac (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Garau (1987), en el seu llibre *El Mostassaf de Pollença (1393-1413)*, dedica un capítol a les obres públiques i urbanisme, on es pot llegir el següent: "També són freqüents les denúncies per molèsties ocasionades per branques d'arbres o simples mates que dificultaven el pas als caminants. Si qualcú gosava de tallar-les sense la deguda autorització, incorria en falta, com és el cas de Francesc Cabanelles qui fou processat per tallar unes branques que impedièn el camí que anava al «molí den Cusarch», enquesta que fou sol·licitada al batle pel Veguer de fora" (pàg. 45).

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Des de l'inici del camí fins a la cruïlla amb el camí vell de Sant Vicenç, núm.5, apareix com a carretera.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix amb el nom de “Camino de la Font”.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Full 644-II. Escala 1/25.000.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV. Escala 1/25.000.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(7) CAMÍ DE CAN SALES

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx, km. 1,3.

FINAL: fins a una llargada de 450 m.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra i ciment.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Sales.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A la sessió plenària celebrada el 2 de setembre de 1877, "Se presentó Miguel Cerdá y Rotger recién dueño de las Busqueretas de Reus pidiendo construir la pared del camino que conduce a Can Colet, Can Salas y otras fincas asistiéndole también todos los propietarios de cuya vía se sirven a fin de venir en mí comunicando para dar al camino de que se trata, hoy estrecho, la anchura correspondiente a poder transitar por el un carruaje. Cerdá no tiene inconveniente en el ensanche" (AMP. Sig. 1714).

En el ple reunit el 20 d'agost de 1889, es passà a la comissió d'obres la sol·licitud presentada per un veïnat "para construir una acera en el torrente, camino de Can Salas, a fin de no pasar por dentro del agua, sin perjudicar el cause" (AMP. Sig. 1717).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Sales és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el km 1'2 de la carretera de Lluc (C-710) i final a la vivenda del Sr. Morgan, amb una longitud de 0'5 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura), que coorespon al tram 1.

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges entre els que apareix el camí de Can Sales. Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061)

Aquest camí apareix totalment al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 28 de juliol de 1994, la batlia donà compte de l'asfaltat del camí de Can Sales, dut a terme conjuntament amb els veïns (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Can Sales.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(8) CARRETERA VELLA DE LLUC

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6
644-5-7
644-4-7
644-4-8
644-3-8

INICI: zona urbana de Pollença.

FINAL: terme municipal d'Escorca.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí veïnal.
- Camí públic.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5,3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici fins al Pas d'en Barqueta

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 (5) m.
- Tipus de ferm: terra i asfalt.

Continuació del camí fins al creuer amb el camí de la Coma d'en Xeixa (terra), núm. 59 i fins a la carretera C-710 km. 2,75 (asfalt).

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: terra.

Es tracta d'un curt tram de 150 m. situat a la carretera C-710, entre els km. 3,15 i el 3,3.

- Tram 4:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5,3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al pas Gran, al camí que va a les cases de la Coma.

- Tram 5:

- Tipologia: ?.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?

Correspon a 150 metres del camí que actualment no existeixen, i que comencen vora el pas Gran.

- Tram 6:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 m.
- Tipus de ferm: terra i macadam.

Continuació del camí fins 150 metres després de la Font de Vàritx.

- Tram 7:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 6 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Correspon al tram que va fins prop de Can Rondalla.

- Tram 8:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: ciment.

Correspon a 550 metres del camí

- Tram 9:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra

Continuació del camí fins a la partió amb Escorca.

- Tram 10:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 1,9 m.

-Tipus de ferm: terra i empedrat.

Es tracta d'una variant del tram 7, d'uns cent metres de llargada que discorre per l'altra banda del torrent. Comprèn des del camí que va a la Plana fins a tornar a enllaçar amb el tram 7. Els darrers 50 metres ha desaparegut.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes, exceptuant el tram 10.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no. Al llarg del camí trobam diversos indicadors de GR instal·lats pel Consell de Mallorca.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa als trams 1, 2, 7, i 10 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Quatre reixes al tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular els trams 1, 6 i 9, dolent els trams 2 i 4, molt dolent el tram 10, regular el tram 3, inexistent el tram 5 i bo els trams 7 i 8.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Gual empedrat amb claveguera sobre el torrent de Llinars.
- Restes d'empedrat als trams 2, 4, 6 i 9.
- Empedrat al tram 10.

OBSERVACIONS:

- El tram 3 i una part del tram 10 actualment no existeixen.
- En alguns bocins del tram 6 trobam dos camins: el de carro i un altre de ferradura, que es troben a pocs metres un de l'altre. A causa d'aquesta proximitat no quedarà reflectit a la cartografia.
- El tram 1 i quasi tot el 7 surten documentats al *Plan Nacional de Vías Provinciales* de Pollença (1973). El primer tram com a "camino viejo de Lluc" amb el núm. 8 i el setè amb el nom de "camino Rafalet" amb el núm. 10.
- Pel que fa al *Plan General Municipal* de Pollença (1991) surten documentats el tram 1, el tram 2 majoritàriament, i els trams 7, 8 i 9.
- La inclusió del tram 10 respon al fet d'aparèixer al projecte de la carretera (A.C.O.P.O.T. Sig. 956).
- El camí que comunicava les viles de Pollença i Lluc ha estat emprat des de temps immemorial. Documentat ja al 1340, en els seus inicis era un camí de ferradura que va sofrir nombroses recomposicions al llarg dels anys. A la segona meitat del segle XIX es va

construir un nou camí per a carruatges a la part que creuava la vall d'en Marc, i el 30 d'agost de 1914 es va acordar la construcció del camí de carro a la part superior del camí, entre Ca l'Herevet i la finca de Muntanya (Escorca). Poc després, l'any 1916, la conveniència de construir una nova carretera aprofitant el traçat del camí públic, va propiciar la seva incautació per part de l'Estat. La carretera es va construir, però gairebé no oferí servei, ja que va ser substituïda per l'actual carretera, que fou bastida entre els anys 1940-1950.

Part de la documentació arxivística del segle XIX no és prou precisa a l'hora de determinar si fa referència a aquest camí o al camí vell de Lluc (núm. 126), ja que aquests camins foren utilitzats simultàniament i el seu traçat és proper, per la qual cosa apareixen els mateixos documents als dos camins.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 29 de setembre de 1847, l'Ajuntament d'Escorca feia saber que es començarà a recaptar l'impost del jornal personal, per poder iniciar la "recomposición de los caminos que desde el Colegio de Lluch dirijen a la Torre de Bordils, a Soller y a Pollensa que se hallan intransitables" (A.M.E. Sig. 298/3).

A l'itinerari general de camins classificats del terme d'Escorca, duit a terme l'any 1849 en compliment del Reial Decret de 7 d'abril de 1848, apareix el camí de Pollença, on es cataloga pel Consell Provincial com a camí veïnal de 2on ordre, amb una amplada de 9 peus i 2 llegües de longitud, i un estat de conservació dolent, malgrat les freqüents reparacions. D'ell es diu, parlant de punt de partida i arribada, "este camino conduce a Pollença: parte del Colegio de Lluch, cruza un torrente y termina en el Predio de Montaña"; a l'apartat de grau d'interès general del camí escriu: "interés por el mucho trafico y giro que hay entre los moradores de Escorca y Pollença" (A.M.E. Sig. 298/2).

El 9 de març de 1856 "se ha acordado firmar libramiento a favor de Gabriel Briaños peon caminero la cantidad de 7 libras 14 sueldos invertidos en una recomposicion precisa en el camino vecinal de la valle den March" (AMP. Sig. 1711).

Aquestes recomposicions del camí es succeïren al llarg dels anys, segons consta a les actes de l'ajuntament pollencí: el 16 d'agost de 1857 un regidor "propuso ser necesario hacer en el camino de Lluch algunas recomposiciones, a las inmediaciones de can Bandris, pues que este tramo se hace intransitable. Se acordó pasar a la recomposicion, destinado lo poco que sea necesario, del presupuesto municipal del capitulo correspondiente" (AMP. Sig. 1711); en comunicació dirigida per la secció de Foment al batle de Pollença el 30 d'agost de 1860 es manava que els peons caminers del poble es presentassin amb les seves eines "al camino que dirige al Santuario de Ntra. Sra. de Lluch a las ordenes del Director Dn. Lorenzo Rovira a fin de recomponerlo para el proximo viage de S.S. M.M." (AMP. Sig. 2948); el 23 de febrer de 1862 "la Comision de obras y del Director de Caminos del distrito habia dado la orden para construir un empedrado en el torrente de la Valle den March en el punto denominado Pas den Barqueta camino de Escorca poniendo nuevas pasaderas del modo como tiene demarcado dicho Director, con el fin de facilitar el paso a aquellos comarcanos y transeuntes, que las avenidas han llegado a destruir casi por completo, pagando su importe, de la subvencion concedida por el Gobierno de la Provincia en 5 de enero último" (AMP. Sig. 1712); l'11 d'octubre de 1863 es tractà el mal estat del pas d'en Barqueta "y se resuelve hacer en dicho paso un grande empedrado, que facilite el seguro tránsito de aquel paraje, resolviendose por la comision de obras y Director el sitio donde hacerse, examinandose sobre el terreno" (AMP. Sig. 1712); el 28 de febrer de 1864 un regidor feia saber "que era necesario

tambien una pequeña recomposicion en el tramo a Can Serra en la Cementera hasta la entrada en el bosque, porque el lodo que allí hay hace imposible su tránsito. Se acuerda que se mejore y vaya un peon con los auxiliares tan luego como se termine con el de S. Vicente. Se acuerda que las obras del camino de Escorca en el Coll de Gruat se continuen hasta donde ha designado el Director de Caminos, cuya obra queda muy bien" (AMP. Sig. 1712).

El 24 d'agost de 1862 "Se presentó ante la Corporación previo el competente permiso Jayme Vives y Campomar (a) Gatrell, y manifestó que tenia cedido a favor del pueblo todo el terreno que le ocupa la nueva carretera de Escorca en su finca la font de Varitx, que acaba de atravesarle, conociendo los buenos deseos de la Corporacion y la conveniencia de los transeuntes; y el Ayuntamiento agradecido a esta manifestacion, acuerda cederle y le cede el tramo de camino viejo enclavado ante su finca citada, para que pueda poseerlo en propiedad, como la restante parte de la finca" (AMP. Sig. 1712).

L'Ajuntament també era competent a l'hora de tractar els abusos que es produïen en els camins: el 17 de maig de 1863 un regidor "indicó que Miguel March del Molinet, se tapaba la nueva carretera del camino de Escorca, en perjuicio de los transeuntes, como le habian participado, sin tener dicho March facultad para ello.

Se resuelve que por D. J. Juan, se le hagan las prevenciones oportunas para que destape dicho camino, y de no obedecer, que lo participe a la Corporacion" (AMP. Sig. 1712).

El batle de Pollença, en sessió del 18 de setembre de 1864, "manifestó que en union de la comision de obras y del Director de Caminos del distrito habia dado la orden para construir un empedrado en el torrente de la valle den March en el punto denominado Pas den Barqueta camino de Escorca poniendo nuevas pasaderas del modo como tiene demarcado dicho Director, con el fin de facilitar el paso a aquellos comarcanos y transeuntes, que las avenidas han llegado a destruir casi por completo, pagando su importe de la subvencion concedida por el Gobierno de Provincia en 5 de enero último" (AMP. Sig. 1712).

En resposta a una circular del Director de camins veïnals, l'Ajuntament de Pollença va formar, l'any 1867, una "Nota de los caminos vecinales de este distrito, expresiva de la fecha en que fueron declarados tales y orden a que pertenecen", en la qual apareix el camí d'Escorca com a camí veïnal de primer ordre (AMP. Sig. 2948).

En sessió plenària celebrada el 31 de gener de 1869 "El Sr. Cerdá y Bennasar de la comision de obras, indicó que en el camino de Escorca, cercana a Son March se ofrecian algunos inconvenientes sobre el transito, y que se pedia por algunos el remedio y que se les concediera el camino viejo en equivalencia del terreno que habian cedido. Enterado el Ayuntamiento acordó que la comision paze a examinar sobre el terreno el asunto y se acordara lo que proceda". El 14 de febrer es donava a conèixer el resultat de la inspecció: "El Sr. Cerdá dijo que con la comision de obras, habia pasado el camino de Escorca, tramo del molinet, propiedad de Margarita y Magdalena Cifre y March hermanas, y consideraba muy justo la concesion, se ceda a ellas el tramo del camino viejo en sustitucion del nuevo cuyo terreno cedieron para el nuevo hace ya tres años. El Ayuntamiento aprobó el dictamen de la Comision, y las cede dicho camino viejo delante de sus respectivas propiedades" (AMP. Sig. 1713).

El 12 de gener de 1873 "Se da cuenta de una solicitud suscrita por D. Antonio Pujol, D. Juan Cerdá y D. Antonio Maria Cerdá y Cerdá en representación de los vecinos de la zona

primera, valle den March, pidiendo que deseando se construya el puente del pas den barqueta, por lo cual haran aquellos habitantes los mayores sacrificios en ausilio de una obra tan útil, se sirva el Ayuntamiento acordar la utilidad pública de dicha obra, por ser un camino vecinal de primer orden que conduce a Escorca, subvenida con alguna cantidad proporcional, y nombrar una comision de su seno que con los esponentes cuyden de dichas obras, y de acercar los recursos que al efecto sean necesarios”. El 6 de setembre de 1874 es tornava insistir en el mal estat del camí en el pas d'en Barqueta, i en la necessitat de tornar empedrar el camí i reparar les pedres passadores (AMP. Sig. 1714).

Aquestes contínues recomposicions dels diferents trams del camí, degut a les crescudes del torrent de la vall d'en March, motivaren la instància, llegida pel consistori el 28 de novembre de 1875, dels propietaris de finques de la vall demanant la variació del camí, formant-se una comissió que "habia estudiado el sitio por donde modificarse delante Son Serra". L'ajuntament acordà formar el projecte i assenyalar la línia que s'havia de seguir. Anys més tard, el 3 de març de 1878, "El Sr. Alcalde dijo que el Sr. Robira Director de caminos habia levantado y marcado sobre el terreno la variacion del camino de la valle den March separandolo del Coll den Gruat por debajo el molino conforme se le tenia encargado y que podia estudiarse y resolverse lo que sea conveniente" (AMP. Sig. 1714).

L'11 d'abril de 1879, l'Excel·lentíssima Diputació Provincial concedeix a l'Ajuntament d'Escorca una subvenció de 200 pessetes per a la reparació del camí que condueix a Pollença (A.G.C.M. Sig. 813/67). El primer de juny del mateix any, l'Arquitecte de la Província, Joaquín Pavía, remet una carta al mateix organisme per manifestar-li que "las obras llevadas a cabo en el camino vecinal, antiguamente de primer orden, que de la villa de Pollensa conduce a la de Escorca atravesando la Vall d'en March, se comenzaron despues que giré una visita de inspección en Agosto del año último para convencerme de su necesidad que en efecto no dejaba de ser apremiante pues el aguaducho de junio del 77 lo había estropeado bastante" (A.G.C.M. Sig. X-796/5).

L'any 1879 l'Ajuntament de Pollença va remetre a la Diputació Provincial els comptes de la subvenció de 2.000 pts. invertides en el camí d'Escorca, on s'especifiquen les millores fetes en els punts anomenats Les Creus i Son Serra (A.G.C.M. Sig. X-796/5).

El 2 de juny de 1880, dins el registre de finques rústiques n° 54 del municipi d'Escorca, el Batle, D. Juan Solivellas, en compliment del Reglament del 19 de setembre de 1876, declara un camí "de Pollensa público", i el cataloga com a camí de ferradura (A.M.E. Sig. 203).

El mes d'octubre de 1884 es tractà la instància d'uns veïnats que feien saber que el seu pare "concedió permiso para que pasaran por dentro el predio Son Serra, interin su recomponia el camino de la Vall den March, que el torrente habia destruido en una estension de unos veinte pasos; que han trascurrido unos cuatro años y el camino indicado no ha sido reparado todavía, de modo que sigue transitandose por dentro el predio en todo el trayecto que ocupa el camino provisional. Que sufren con lo expuesto perjuicios de consideracion y como desde luego retiran el permiso temporal que concedió su padre, suplican la reparación inmediata del camino Vall den March, dejando libre el predio Son Serra y disponiendo cese el transito ahora permitido", i el 2 de novembre "El Sr. Cerdá Domenech de la Comision de obras manifestó haber resuelto sobre el terreno en union del Director del Ramo la cuestion del camino de Escorca en el Camp de Vall señalando a Juan Cerdá de Varitx la linea que ha de seguir para levantar la pared en dicha finca, dejando una cusula o acequia que la misma

Comision señalo sobre el terreno corriendo de su cuenta los gastos consiguientes, facilitandole pero el Ayuntamiento un peon caminero para ayudarle en la reposicion del murete que existia en la carretera y que en llegando la pared que ha de construir en la finca Cal Corch deberá abrir un muro bastante capaz para conducir por dentro de su propiedad las aguas al torrente" (AMP. Sig. 1715). El 13 de setembre de 1885 el Batle donava a conèixer "que el paso del arroyo Son Grua inmediato a Font de Varitx se halla en mal estado a causa de haber las corrientes arrancado parte del empedrado dejándolo peligroso para el tránsito de carruajes, y que el amo de dicho predio, llevaria la piedra al sitio de la obra a su costa" (AMP. Sig. 1716).

L'acta del ple del 25 d'octubre de 1885, recull com "El Sr. Pujol hizo presente que el camino de Escorca por consecuencia de las ultimas lluvias del día 15 y avenidas del torrente Vall den March se habia dejado intransitable hasta el punto de que en varios sitios no puede pasar carruage alguno, siendo de absoluta necesidad su reparación. Que estando incluida tal carretera en el plan general del Estado le parecia conveniente gestionar con el Sr. Ingeniero Gefe de caminos para conseguir el arreglo necesario, y al efecto propone que una comision se persone con dicho Gefe para enterarle de este incidente" (AMP. Sig. 1716).

El 22 d'agost de 1886 una sol·licitud d'un particular "para levantar una pared en su finca El Rafalet camino de Escorca" i poc després, el 13 d'octubre, el propietari de Can Serra, no haguent començat encara "las reparaciones indispensables en el camino y torrente llamados de la Vall den March y principalmente en los puntos llamados Huerto de Can Serra y Eusiná de la biga" va fer una proposta al consistori per dur a terme dites reparacions, proposta que aquest decidí tenir en compte per començar les obres el més aviat possible (AMP. Sig. 1716).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, el camí d'Escorca va correspondre a la comissió composta per D. Martí Grua Cànaves, D. Joan Cerdà i Cerdà Pontico, D. Miquel Cerdà de Can Melsión, D. Joan Albertí de Son March i D. Joan Cerdà de Son Grua (AMP. Sig. 1716).

Segons consta a l'acta del 8 de novembre de 1888, es feia saber que "en el camino de Escorca, Coll d'en Gruat se ha hecho un desmoronamiento (esboldrech) considerando conveniente que la Comision con el Director pasen a examinar su estado" (AMP. Sig. 1717).

El Sr. Llobera, regidor de l'ajuntament pollencí, proposà, en el ple del 30 de novembre de 1891, "la modificación de la carretera vecinal de Escorca para evitar el asecto y peligro del Coll den Gruat, y para ello se autorize al Director del ramo Sr. Cruellas para que forme y estudie el plano y presupuesto de esta importante obra, facilitandole para estos trabajos los dependientes del municipio", proposició que fou aprovada per unanimitat. Com a continuació del document anterior, el 8 de febrer de 1892 "Se presenta el plano levantado por Don Lorenzo Cruellas, como se tenia acordado del tramo de variación de la via, camino vecinal de Escorca, desde su principio calle de la Huerta hasta el camino de C. Salas cuyo documento queda sobre la mesa y al estudio de la Comisión del ramo" (AMP. Sig. 1718).

El camí de Lluc és un dels camins que apareixen a la *Relación de los caminos vecinales que ser propone incluir en el Plan mandado formar por Real orden de 13 Agosto*

de 1893, formada per Obres Públiques, amb una longitud de 14 km (A.C.O.P.O.T. Sig. 1089).

El 24 d'agost de 1900 "se acordó conceder al solicitante Antonio Ripoll Cifre la autorización para la construcción de la pared que interesa bajo la dirección de la expresada Comision, en la finca de su propiedad nombrada la Plana, lindante con el camino vecinal de Escorca" (AMP. Sig. 1721).

En comunicació remesa pel negociat de policia urbana i rural del Govern de la Província el 28 de juny de 1905, es demanava al batle de l'Ajuntament de Pollença una certificació dels quilòmetres existents de camins veïnals i carreteres municipals. En un borrador adjunt a la comunicació apareix un llistat amb el títol de *Nota de las medidas de los caminos vecinales en kilometros*, en el qual apareix el "Camino de Escorca del Coll de Gruat hasta Cal Herevet", amb 7'050 metres (AMP. Sig. 2948).

En carta enviada pel negociat de camins veïnals al batle de Pollença el 17 de setembre de 1908 es deia el següent: "A los efectos del artº 23 del Reglamento de 16 de mayo de 1905 para la ejecución de la Ley de Caminos Vecinales, y del Real Decreto de 24 de Junio último, tengo el gusto de manifestar a V. que, los caminos de esta clase que, de ese término municipal, figuran en la relación que obra en esta Jefatura, son los expresados al margen", entre els quals hi figura el camí de Pollença a Lluc (AMP. Sig. 2948).

L'1 de desembre de 1909 "A propuesta del Sor. Alcalde se acuerda invertir parte de la prestación personal en la recomposición del camino de Escorca desde Can Melsión al limite de entre ambos términos" (AMP. Sig. 1724).

El 24 de juliol de 1910 el batle de l'Ajuntament del municipi d'Escorca donà compte de "las modificaciones del trozo del camino vecinal que de estas conduce a Pollensa y se acordó el pago de dichas obras" (A.M.E. Sig. 3).

A la sessió plenària del 19 de setembre de 1910 s'acordà que la comissió corresponent estudiàs la forma de reparar el tram del camí fins a les barreres de Cal Herevet "por estar en extremo intransitable lo cual desdice bastante maxime cuando dicho camino es en extremo frecuentado por el Turismo" (AMP. Sig. 1724).

Segons l'acta de la sessió plenària del consistori pollencí del 25 d'octubre de 1911, "El Sor. Alcalde manifestó que como consecuencia de la instancia que se dirigió en demanda de que el Estado se encargara de la conservación de la carretera que desde esta villa conduce a Alcudia, puede considerarse como un hecho para los próximos presupuestos por lo que solo correrá dicha conservación a cargo de este Ayuntamiento hasta el presupuesto del año entrante, consiguiendose con ello como se vé un gran auxilio. Añade que lo propio podria conseguirse con el camino de Escorca siempre y cuando se convirtiera en camino de rueda el trozo de herradura que existe desde Cal Hereu, al predio Montaña, ya que, conforme se le indicó, es indispensable para tal concesión que tales caminos sean de la clase primeramente indicada.

Enterada la Corporación y teniendo en cuenta el beneficio que reporta al Municipio el que corra la conservación de tales caminos a cargo del Estado, se acuerda, atendiendo a lo expuesto por el Sor. Alcalde, se proceda al estudio conducente a convertir el tramo de camino de herradura indicado por el de rueda" (AMP. Sig. 1724).

Un dels regidors de l'ajuntament, en ple celebrat el 22 de novembre de 1911, "manifestó que hace algunos años se acordó el arreglo del tramo de camino de Escorca frente a Cal Hereu y que se autorizó al propietario de la finca El Molinet para colocar piedra en el expresado tramo a condición de que enterrara dicha piedra lo cual no ha hecho no obstante de haber beneficiado su finca.

Discutido breve rato se acordó quede encargada la Presidencia para que en cumplimiento de los acuerdos que existan sobre el particular, haga las gestiones oportunas para que por medio de la prestacion personal y concurso del referido propietario se proceda al arreglo de dicho tramo de camino" (AMP. Sig. 1724).

El 29 de gener de 1912 es va llegir la instància d'un veïnat demanant autorització per construir una paret "en la parte izquierda de la carretera que desde esta villa conduce a la de Escorca y punto llamado El Camp Redó", i el 10 d'abril de 1912 una altra sol·licitud demanava autorització "para construir una pared de cierre en la finca llamada El Molinet, que limita con el camino que conduce a Escorca". El 24 de juliol del mateix any es va decidí que la comissió de policia rural passàs pel predi Son Grua per assenyalar l'alineació de la paret que es volia construir vora el camí veïnal d'Escorca (AMP. Sig. 1725);

En sessió del 17 de setembre de 1913, "El Sor. Cerdá manifestó que el camino del Valle den March, desde el predio Can Guilló se encuentra en un estado intransitable, siendo necesario su inmediato remedio" (AMP. Sig. 1725).

El 30 d'agost de 1914 es firmà un contracte entre l'Ajuntament de Pollença i Miquel Vallori Rotger en el qual aquest darrer "se compromete y obliga a construir una carretera desde el punto llamado Huerto de Cal Herevet de Lorenzo Juan hasta la barrera llamada de Montaña en condiciones de poder circular libremente un carro, que deberá tener la anchura de tres metros y su pendiente no podrá exceder en ningun punto del trayecto indicado del quince por ciento" (AMP. Sig. 2948).

En carta de l'Ajuntament de Pollença, remesa al senyor Antoni Colom el 23 de setembre de 1914, es feia saber que "ya se ha dado principio a los trabajos necesarios para el empalme de la carretera desde esta a Lluch, en el tramo comprendido desde Cal Herevet a la barrera de Montaña" (Arxiu familiar de Muntanya. Sense signatura), i en una altra carta remesa a Antoni Cánaves, batle d'Escorca i propietari de Muntanya, el 13 d'octubre, se li comunicava el següent: "Tan pronto queden terminadas dichas obras, girarán ahí una visita los Sres. Gobernador, Ingeniero Jefe y el Coronel de Ingenieros, para hacerse cargo de dicha carretera [...] P.D. Haga los medios posibles para que la carretera quede lista en los primeros dias de Noviembre, lo que interesa es que solamente pueda pasar un carro, y después los Sres. Ingenieros ya arreglaran el piso" (A.F.M. Sense signatura).

En una carta sense data dirigida per Bernardo Llull a D. Antonio Cánaves podem llegir: "He recibido de Antonio Cánaves Martorell vecino de Escorca, propietario de la finca Montaña, que atraviesa hoy la Carretera Nacional que desde Alcudia conduce a Lluch y lugar Las Covasas de la citada finca, ochocientas setenta pesetas, por la construccion de un trozo de camino en la citada carretera, que hoy es Nacional, antes vecinal, por mandato Superior la hice construir al Maestro, que trabajaba en dicha finca, dicha Superioridad me manifestó al verla, que de los fondos municipales de Escorca habian de satisfacerme, aun no lo he percibido dicha suma, antes citada, lo que de justicia me corresponde" (A.F.M. Sense signatura).

El 17 de novembre de 1915, en el ple celebrat per l'ajuntament pollencí, "Diose lectura además de otro oficio del Ilmo. Sor. Ingeniero Gefe de Obras públicas de esta provincia, trasladando otro de la Dirección General fecha 2 del que rige por el cual se le comunica haber resuelto autorizar a dicha Gefatura para que proceda a la incautación del camino público y carretera de Lluch a Alcudia" (AMP. Sig. 1726). El 14 de juny de 1916 el mateix consistori donà compte "de una comunicación del Sor. Ingeniero Gefe de Obras públicas de esta provincia, fecha 29 de mayo último, dirigida por medio de un B.L.M a D. Pedro Llobera, transcribiendo otra de la Dirección General del mismo de 22 del expresado mes, participando haber resuelto aprobar el acta de incautación por el Estado del camino público y carretera de Lluch a Alcudia en los trozos relativos a los términos municipales de Escorca-Pollensa y Alcudia de la carretera de Andraitx a Alcudia, advierte además la expresada Gefatura que por resultar ya firme la incautación por el Estado del camino público de que trata y carretera de 3er orden de Andraitx a Alcudia, cuya conservación y reparación corre a cargo del Estado, espera y ruega que la Alcaldia preste los auxilios que esten en su mano de hoy en adelante los capataces y los camineros y demás que presten servicios en dicha Sección de carretera" (AMP. Sig. 1726). L'acta d'aquesta incautació, datada el 29 de gener de 1916, feia constar el següent: "1º.- La longitud total del camino es de veinte y cuatro seis-cientos cuarenta y ocho metros, teniendo su origen a la izquierda del punto kilométrico 0'223 de la carretera de tercer orden de Lluch a Santañy dentro del término municipal de Escorca desarrollándose por terrenos del dicho término, hasta entrar, el kilómetro 7'754, en el término de Pollensa, entrando en la villa por la calle de los Huertos" (A.F.M. Sense signatura).

En carta dirigida pel President de la Diputació Provincial de Balears, el 15 d'Agost de 1920, a D. Antonio Cánaves, li deia el següent: "Querido amigo: D. Bernardo Calvet está conforme con lo que convenimos Vd y yo respecto de la consabida carretera. La parte que pasará por el olivar lo cerrarán de pared, y la que afecta al bosque el martes o miercoles próximo irá el ingeniero a marcar el camino, y despues le entregaran a Vd un escrito con expresion que no podran cambiar el trazado.

Estoy muy contento que la cosa haya tenido solucion tan satisfactoria, y a Vd Dios y la Virgen se lo paguen, mientras le abraza su buen amigo" (A.F.M. Sense signatura).

Antonio Cánaves remeté la resposta el 16 d'agost de 1920: "Apreciable amigo: Recibida su atenta, enterado le participo, que antes de empezar la paret que ha de cerrar o cerrado la parte que ha de internarse en el olivar de Montaña no habia de ningun modo entrar en dicho olivar con la carretera en construcción según promesa formal de los SS Ingenieros y Jefe de los mismos para poder penetrar se debe sujetarse a algunas condiciones previas.

1ª Primera dicha paret se ha de edificar lo mas inmediato posible a la cuneta a fin de ocupar el menos terreno posible respetar todo arbolado de dicha propiedad. 2ª Marcar en mojones pico u otros señales a fin de que con el transcurso [...] atravesar la carretera en la finca antedicha Montaña hasta la entrada de la finca Binifaldó.

3ª La paret que ha de construirse ha de tener siete palmos altura con las correspondientes anchuras, construcción y conservación a cargo del Estado, como tambien la tela, alambre metálicos y demas preciso,

4º Coste he cedido el terreno donde atraviesa la carretera por dicha finca sin paga ni retribución alguna.

5º Las obras de la carretera se han de continuar hasta la citada finca Binifaldó.

6º Sin las condiciones anteriores totales no podré ocupar la parcela que se necesita en el olivar ya mencionado es cuanto puedo para complacer a V y a Don Bernardo Calvet" (A.F.M. Sense signatura).

El 22 d'agost de 1920 el Pedro Llobera, president de la Diputació Provincial de Balears, tornava a remetre una carta a D. Antonio Cánaves: "Mi querido amigo: Ayer estuve en Palma y di cuenta a D. Bernardo Calvet de cuanto Vd. me decia en su última carta. Este Sr. me contestó que bajo ningun concepto puede ni él, ni el Estado, aceptar las condiciones que Vd. me propone, por inapertinentes y fuera de propósito. Además me manifestó que Vd poniendo obstáculos es ir en contra de sus intereses, por el inmenso beneficio que reportará la carretera al predio de Montaña, y pase por donde pasare Vd siempre resulta altamente beneficiado. Yo tambien opino lo mismo que el Ingeniero Jefe. Este Sr. me dijo que no volviera a hablarle mas de tal asunto si Vd no presta conformidad a lo que yo le expuse en mi última cual es, lo convenido y autorizado por Vd en nuestra última entrevista, cuyo contenido se reduce pura y exclusivamente a lo siguiente.

1º que Vd prestaba su conformidad que la carretera penetrase en el olivar ocupándole el terreno menos posible con la obligacion de construirle en ambos lados del camino una pared dentro del trozo olivar.

2º Que de comun acuerdo con Vd le señalarian la carretera comprendida dentro del bosque hasta Binifaldó, y una vez practicada la demarcacion, le entregarian un resguardo por escrito comprometiendose a no cambiar el trazado.

Si Vd no está conforme con lo expuesto, me dijo D. Bernardo, que no le hará mas proposiciones, y valiendose de las facultades que le concede la Ley le trazara la carretera por el sitio que mas le convenga, por mas que no le guste a Vd y sin consideraciones de ningun género, abriendole enseguida expediente de expropiacion forzosa atemperándose para el justiprecio del terreno ocupado al valor que tiene según estadística. Por mi parte sentiria que las cosas llegasen a tal extremo y a que ningun propietario de las fincas ocupadas se ha hecho tan reacio como Vd. Creame mi querido D. Antonio, no se ponga frente al Jefe porque llevará las de perder, ya que la Ley concede muchas facultades a estos Sres.

Perdóneme la franqueza con que le hablo y tradúzcalo como manifestacion a la buena amistad y agradecimiento que le profesa su cierto amigo" (A.F.M. Sense signatura).

En carta d'Obres Públiques, dirigida a D. Antonio Cánaves el 23 d'agost de 1920, es pot llegir: "Muy Sr. mio y de mi mas distinguida consideración: He hablado con D. Bernardo respecto a su deseo de que le sea cercada toda su finca de pared y me ha dicho que no es posible acceder a ello, debido a que el coste de dicha pared (aun buscando los medios mas economicos) resulta excesivamente superior al valor del terreno que se le ocupa por medio de la expropiacion forzosa. De modo que si V. no se conforma en que se le cerque unicamente la parte de olivar se procederá a la expropiación del terreno que se le ocupe fuera del camino actual y en este caso, se le pagará a V. dicho terreno proporcionalmente a la contribución que por el paga: y como tomando esta denominación, no se le hara a V. pared alguna no se aprovechará tanto el camino actual, no se le respetaran árboles ni podrá coger el fruto de los que queden dentro la zona expropiada, creo debe V. meditarlo para ver lo que mas le conviene.

Me ha parecido bien hacerle estas observaciones porque se que V. desea la mayor armonia, omo nosotros tambien deseamos" (A.F.M. Sense signatura).

El 28 d'agost de 1920 el president de la Diputació Provincial tornava a dirigir una comunicació a D. Antonio Cánaves: "Mi querido amigo: Hoy he estado en Palma, como tambien a Obras Públicas para dar cuenta de su última carta de Vd a D. Bernardo, pero no he tenido el gusto de verle: no obstante, me consta que está enterado de los buenos propósitos de Vd. Yo por mi parte celebro y le agradezco muy mucho, que la cosa se haya resuelto en sentido tan beneficioso para la comarca, y al propio tiempo me congratulo de su resolución

final que tambien no puede ser mas beneficioso para Vd, tanto material como moralmente. Con tal motivo reciba mi mas afectuosa enhorabuena.

Tenga la seguridad que le quiere y le aprecia su buen amigo” (A.F.M. Sense signatura).

En sessió plenària celebrada el 2 de febrer de 1929, el consistori de Pollença va accedí a la petició feta pel President de la Diputació Provincial "acerca el Sor Ingeniero Gefe de Caminos Sor Calvet se le habia suplicado la conveniencia de que este Ayuntamiento facilitara algunos carros de la prestación personal para el pronto arreglo del tramo de caminos que se está reformando frente al prédio Can Serra el cual debido a los ultimos aguaceros habia quedado intransitable" (AMP. Sig. 1728).

El 28 de desembre de 1932 "El Sr. Vicens llama la atención de que en la finca Cal Fustaret del camino de Son March hay un árbol con una rama que por extenderse fuera de la finca es un peligro por lo que se debe avisar al propietario para que la corte" (AMP. Sig. 1733).

El tram 10 apareix únicament al projecte de *Replanteo previo de la carretera nº 710 del Puerto de Pollensa a Andraitx. Sección de Lluch a Pollensa. Trozo 3º*, de l'any 1943 (A.C.O.P.O.T. Sig. 956).

El 20 de juliol de 1956 es va firmar l'acta d'autorització de pas a favor de la finca de Muntanya amb les de Binifaldó i Menut, establint-se el pas de la forma següent: "1º.- Se autoriza el paso, sin constituir servidumbre, por el camino de Manut a Benifaldó o carretera vieja de Pollensa, en toda su longitud desde el arranque de la carretera nueva general de Pollensa hasta la entrada del predio servido de Montaña” (A.F.M. Sense signatura).

En un informe elaborat per l'aparellador municipal el 26 d'agost de 1960 per començar les obres de reparació del camí de la vall d'en Marc, es deia el següent: "se ha procedido a un nuevo reconocimiento y en su consecuencia se ha notado que un tramo de dicho camino denominado Les Creus, tramo que se proyectaba ensanchar, en el proyecto y presupuesto subastado, es la causa del deterioro que se produce frecuentemente en el citado camino a causa de no existir canalizacion para desagüe y obligar a las aguas el seguir por toda la anchura del mentado camino en el dicho tramo de Les Creus" (AMP. Sig. 2956).

El 12 de gener de 1968, una veïna de Pollença, Da. Magdalena Palou Vicens, propietaria d'una finca rústica confrontant amb la carretera vella de Lluc, prop del punt quilomètric 5,1 dirigia una instància a la Delegació d'Hisenda de Balears, on expresava el seu desig de comprar el tram de la carretera vella confrontant amb la seva finca, corresponent a una extensió de 572 m2. En aquesta instància adjunta dos plànols amb la localització del tros del camí, i sol·licita l'elaboració d'un informe de la Jefatura de Obras Públicas per a poder disposar dels tràmits de la compra (A.D.E.H. Sense Signatura). En data de 15 de març del mateix any, des de la delegació d'Hisenda es dirigeix un escrit a la delegació d'obres públiques de Balears en els següents termes: "A los efectos de interesar la desafectación de dominio público, ruego a V.I. se sirva informar si el citado tramo es necesario o no a los servicios de Obras Públicas y si existen antecedentes relativos a su expropiación, por si hubiera terceras personas que ostentaran derechos en el momento de su enajenación".

El 26 de gener de 1971 el contractista de les obres d'asfaltat del tram de la carretera vella de Lluc, des del carrer de l'Horta fins al pas d'en Barqueta, presentava el pressupost i la forma de pagament que s'havia de dur a efecte (AMP. Sig. 2959).

A la sessió plenària celebrada el 29 de desembre de 1972 s'aprovà la proposta del batle que "manifestó a los reunidos que creia llegado el momento de proceder al asfaltado de los caminos de Las Creus; carretera vieja de Lluch; camino de San Vicente y Huerta o La Font, cuyo mal estado es de todos conocido, a cuyo efecto proponía se acordara encargar los oportunos proyectos a técnico competente" (AMP. Sig. 1745); en el ple de l'ajuntament pollencí, reunit el 18 de setembre de 1973, s'aprovà el projecte de rectificació i pavimentació asfàltica del camí de ses Creus, des de la ctra. de Lluc a Pollença fins a Can Melsion, redactat per l'enginyer de camins D. Antoni Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí vell de Lluc és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el c/ Horta i final al predi de Can Guilló, amb una longitud de 1'2 quilòmetres i una amplada de 5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura). En aquest plan apareixen documentats el tram 1 i quasi tot el 7. El primer tram com a "camino viejo de Lluc" amb el núm. 8 i el setè amb el nom de "camino Rafalet" amb el núm. 10.

En quant a les notícies que va remetre el veïnat municipi d'Escorca per formar el mateix Pla, el camí de Lluc a Pollença és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Escorca*, del mateix any. Apareix catalogat en dos trams, un amb el nom de "Camino Viejo de Lluc a Pollensa 1er tramo", amb inici a la carretera Inca-Lluc 713 i final a la carretera 713, catalogat com a carretera veïnal, i l'altre amb el nom de "Camino Viejo de Lluc a Pollensa 2º tramo", amb inici a la carretera Pollensa-Lluc i final al "Predio de Montaña", catalogat com a carretera veïnal (A.M.E. Urbanisme. Sense signatura).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges entre els que apareix el camí de Son March. Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació.(A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061).

Aquest camí (el tram 1, el tram 2 majoritàriament, i els trams 7, 8 i 9) apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

El 28 de juliol de 1994, un del regidors del consistori pollencí, "El Sr. Marquet prega que s'agiliti el tema del tram del Camí Vell de Lluc que es va tancar i que necessitava una delimitació" (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En el seté lloc apareixia el camí vell de Lluc (AMP. Sense signatura).

La secció de muntanya del Club Pollença va sol·licitar, en carta dirigida a la Consellera de Foment del Consell de Mallorca el 28 de febrer de 1997, la reparació del pont del pas d'en Barqueta, a l'antic camí que connecta amb Lluc (Consell de Mallorca. Registre d'entrada núm. 2914). El 10 de setembre del mateix any l'Ajuntament de Pollença, en sessió ordinària de la Comissió de Govern, acordà demanar a Fodesma la rehabilitació del camí vell de Lluc (Consell de Mallorca. Registre d'entrada núm. 12844).

En carta datada el 24 de febrer de 1998, don Antonio Cánaves Solivellas, propietari de la possessió de Muntanya, va remetre al gerent de Fodesma informació relativa als enllaços viàris entre els termes d'Escorca i Pollença. Parlant de l'antic camí de ferradura, diu el següent: "Sobre el camino referido, se asentó sin lugar a dudas el que se estaba construyendo allá por el año 1914, como camino de carro, para unir Pollensa y Escorca [...] camino que fue incautado por Obras Públicas, tal y como estaba previsto – durante el año 1915, levantándose la correspondiente Acta, que se firmó el 29 de enero de 1916" (Fodesma. Registre d'entrada núm. 39).

En comunicació dirigida a Fodesma el 3 de març de 1998, la propietària de Ca l'Herevet "Conocedora de la existencia del proyecto de restauración entre los núcleos urbanos de Lluc y Pollensa, del antiguo camino de herradura, que todavía a principio de este siglo unía las mentadas poblaciones", demanava que la restauració "se ciña solo al camino de herradura, convertido el año 1914 en camino de carro, que atraviesa la zona boscosa, en la ladera del Puig Tomir, que nada tiene que ver con el que posteriormente se construyó por Obras Públicas, con la categoría de carretera, que finalmente atraviesa terrenos de olivar" (Consell de Mallorca. Registre d'entrada núm. 2877).

El 20 d'octubre de 1999 D. Antoni Colomar, director de Fodesma, comunicava a la batlesa de Pollença que es donaria inici a la tasca de neteja i senyalització del tram del camí existent entre el pi de Son Grua i el pas d'en Barqueta (Consell de Mallorca. Registre de sortida núm. 23775), i en una altra comunicació del 8 de desembre del mateix any se li feia saber que una vegada començats els treballs es varen haver d'aturar degut a la intervenció del Sr. Antoni Vila Jaume, que reclamava la titularitat del camí, i es deia que en inspecció realitzada el 7 de desembre de 1999 es va constatar que la major part del camí que s'havia netejat havia estat llaurat (Consell de Mallorca. Registre de sortida núm. 28572).

Camí del Molinet

Segons la relació d'obres de millora de camins rurals realitzades pel Govern de la C.A.I.B l'any 1992, a Pollença es varen recomposar els camins des Molinet i el de na Valentina (A.M.A. Sense signatura).

El camí d'es Molinet, amb una llargada de 824 m. (A) - 418 (H) és un dels dos camins de Pollença que figuren a la llista d'*Obras de mejora de caminos rurales realizadas por el Govern de la CAIB*, remesa per la Conselleria d'Agricultura i Pesca a l'Ajuntament d'Alcúdia (A.M.A. Arxiu administratiu). Al decret 41/1992 on es regula la col·laboració entre els municipis i la CAIB en matèria de camins rurals, a l'article 2 es llegeix: "Se entiende por

camino rural la vía pública de comunicación situada fuera de la red de carreteras y en suelo no urbanizable, de anchura máxima de 4 mts. más un metro de arcenes, destinado a unir las explotaciones agrarias con los centros urbanos o las vías de comunicación generales". (B.O.C.A.I.B. Núm. 85 de 16-07-1992).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges entre els que apareix el camí del Molinet. Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí del Molinet.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Habsburgo Lorena, Luís Salvador (1991) *Las Baleares por la palabra y el grabado*. Traduït de l'original de 1884. Caixa de Balears Sa Nostra. Palma. L'autor, quan parla del camí que anava de Lluc a Pollensa, diu el següent: "Volvamos al camino de Pollença, justo al punto donde lo abandonamos en las inmediaciones de Son Grua. Salvamos la conducción de agua que se extrae del torrente para aprovisionar a la propiedad de Son Serra, a la izquierda, al pie de un cerro sin vegetación [...] El camino prosigue a lo largo de la pared del huerto, luego entre grandes moreras alcanza al fin la linde del encinar [...] La vía, ahora en peor estado, salva el pedregoso cauce del torrent des Molins, seco en verano y en invierno tributario de un arroyo que desde los altos de la izquierda descende por las possessions de Can Pontico y Can Llinás y se orilla aquí y allá de algunos chopos solitarios [...] Dejando atrás unas voluminosas encinas, un olivar y una plantación de algarrobos, queda a nuestra izquierda el camino que se dirige a Sant Vicenç y a la montaña homonima" (pàg. 223). A la mateixa obra trobam un estudi de les comunicacions viàries de Mallorca a finals de 1870, i així trobam, dins una taula que recull els camins veïnals "cuyos gastos de construcción y mantenimiento son sufragados por la administración provincial y los municipios", el camí de Lluc a Pollença, amb 8'200 m. de nova construcció i 7'000 m. sense traçar, total 15'200 metres (pàg. 748).

- García Pastor, Jesús (1969) *Rutes amagades de Mallorca*. Núm. 36. Camino Viejo de Pollença a Lluc. Imprempta Politècnica. Palma. L'autor fa una ressenya de la història del camí i diu: "El viejo camino que desde Pollença se dirigía a Lluc salía del pueblo, igual que ahora, por el punto en que el Torrent de So'n Marc, que discurre a lo largo del valle del mismo nombre, alcanza las afueras de la población no lejos del puente romano. En su parte baja, es decir a lo largo del valle, el camino entonces como ahora tenía anchura para carro, y servía para comunicar las numerosas parcelas de cultivo y las casas aisladas o en grupo de esta feraz e idílica llanada pollensina, en la que, además, hay importantes y prestigiosos predios como So'n Serra, So'n Grua y So'n Marc, siendo este último el que da nombre al torrente y al valle. El camino, llano en esta parte baja, empezaba a empinarse al alcanzar la falda del Puig tomir, por la que realiza su escalada hacia Lluc. Ya a poco se convertía en estrecho camino de herradura, empedrado y escalonado en los tramos más pendientes, como todavía puede verse en algún trozo conservado poco más arriba de las casas de Muntanya.

La necesidad de mejorar las comunicaciones entre los municipios de Escorca y Pollença, dado que en los términos colindantes de ambos existían extensos y renombrados predios de montaña, como Muntanya, Mossa, Mortitx, Binifaldó, Manut, etc, cuya comunicación con Pollença era por el estrecho y precario camino aludido determinó que, por iniciativa particular y municipal, se convirtiera aquel en otro carretero vecinal más practicable, y más tarde se pretendiera que éste, a su vez, cuajara en carretera de interés general dependiente de la administración provincial. Esto último ocurría en el año 1914, y en la crónica del santuario de Lluc se registra así la efemérides: 18 de noviembre de 1914. El Sr. D. Pedro Llobera, Diputado provincial, el Sr. Alcalde de Pollensa y el de Escorca don Ramón Bosch, y otros varios de Pollensa y Escorca, notifican al Prior que los municipios de las dos dichas poblaciones han abierto un camino de carros que une ambos pueblos, y que le invitan para la inauguración y entrega del mismo al Estado, para que éste tome a su cuenta el convertirlo en carretera nacional. El prior agradece a los visitantes que sus noticias e invitación y ofrece su concurso para que resulte realmente lo que ellos desean. [...] La carretera de Pollença se construyó; pero apenas si prestó servicio, porque pronto fue sustituida por la actual, que discurre no muy lejos de aquel poco afortunado camino".

- El camí vell de Lluc apareix en el núm. 11 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Pollença-Puig de Ca-Pollença (García Pastor, 1966).

També apareix en el núm. 80 de les *Rutas Escondidas de Mallorca*, La Cuculla de Fartáritx (Desde Pollença, por El Rafal y L'Assarell), (García Pastor, 1977).

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "Si bé aquest camí comunica Pollença amb Lluc, el tram entre Pollença i Son Grua (davant el portell d'Ariant) es troba molt tallat i coincideix amb la carretera actual" (pàg. 354).

- Segons l'article de Marquès i Salas (1996), dedicat a la possessió de la Plana, "El seu camí és una de les moltes ramificacions del Camí Vell de Lluc que s'endinsa pels racons de la vall. Uns metres després de deixar la carretera de Lluch, i a mà esquerra, hi ha un pont de nova construcció, del qual arranca el camí de La Plana, que es troba a uns 400 m. de distància" (pàg. 12).

- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí vell de Lluc.

- En el núm. 4 dels *Itineraris de Pollença* (1994), dedicat a la vall d'en Marc i els molins de Llinars, s'ofereixen diverses opcions: "a) Seguir el camí vell, que s'agafa devora el pont de l'Horta, travessa el torrent i enllaça amb el km 3,5 de la carretera C-710. És el més recomenable si s'ha de fer l'itinerari a peu".

- En el núm. 5 dels *Itineraris de Pollença* (1997), dedicat al camí vell de Lluc, es pot llegir el següent: "El primer camí documentat de Pollença a Lluc és de 1340.

El traçat més antic que coneixem, s'agafava vora l'Església del Roser-Vell, per Can Alordes, i travessant la Serra de la Coma pel Coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc.

El 1916, essent governador civil el pollencí Sr. Pedro Llobera (de la plaça Vella), fou condicionat el traçat de camí per la Vall, i durant la dècada de 1950 fou bastida la carretera [...]

Aturada 2. EL CAMÍ DE LES VOLTES. Passat les possessions de Son Marc, a la dreta, i el Pujol i el Molinet, a l'esquerra, arribam al portell de Can Melsion. Aquí el camí encimentat comença a pujar i deixant les cases de Ca l'Hereuet a la dreta, comença el vertader camí de carro".

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat "Vall d'en Marc i els molins de Llinars", en el qual trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El camí vell, cinquanta anys enrera, era l'únic que existia. Molt abans d'aquest camí, per anar a Son Marc n'hi havia un de ferradura més antic que sortia del Roser-Vell per Can Alordes, travessava pel coll del Patró i arribava fins a Lluc".

A la mateixa obra, en el capítol titulat "Camí vell de Lluc", trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El primer camí de Pollença a Lluc que està documentat és de 1340. El traçat més antic que es coneix s'agafava vora l'església del Roser Vell, per Can Alordes i atravesant la serra de la Coma pel coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc.

El 1916, essent governador civil el pollencí D. Pedro Llobera (de la Plaça Vella) es va acondicionar el traçat de camí per la Vall. L'actual carretera no quedà bastida fins al 1950".

A l'epígraf dedicat al camí de les voltes es llegeix: "Passades les possessions de Son Marc, a la dreta, i del Pujol del Molinet, a l'esquerra; s'arriba al portell de Can Melsion. Des d'aquí, el camí encimentat comença a pujar, les cases de Ca l'Hereuet s'han de deixar a la dreta, i aleshores comença el vertader camí de carro.

Deixant enrera la vall d'en Marc, el camí de pedrenc comença a pujar per la costa del Salt del Molinet i del puig Tomir (1.103 m) i s'allarga a través d'una vintena de voltes aixecades entre marges i espessa vegetació".

- A l'obra *La guia per no perdre el nord* (Mancomunitat del Nord, 2000), s'nclou l'excursió que va "de Pollença a Lluc pel camí vell", on diu: "La distància és d'uns 20 km que es poden fer en unes cinc hores. El camí és bo i sense pèrdua, encara que molt empinat en alguns trams" (pàg. 32).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- Plànols del projecte de *Carretera de 3º orden de Andratx al Pto. de Alcudia. Sección de Lluch a Pollensa. Trozo 1º* (1932). A.C.O.P.O.T. Arxiu de carreteres. Signatura 1019. Apareix tot el camí excepte el tram 10.

- Plànols del *Replanteo previo de la carretera nº 710 del Puerto de Pollensa a Andraitx. Sección de Lluch a Pollensa. Trozo 3º* (1943). A.C.O.P.O.T. Arxiu de carreteres. Signatura 956.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Trams 1, 2, 7, 8 i 9.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen els trams 1, 7, 8 i 9.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Fulls 644-II i 644-III-IV. Apareixen els trams 1,2, el 6 majoritàriament, 7, 8 i 9.

- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973). Apareixen els trams 1 i majoritàriament el 7.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Fulls 644-IV (38-25) i 644-III (39-25). Apareixen els trams 1, 2, 7, 8 i 9, amb el nom de Camí Vell de Lluç.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 1,2,7,8 i 9 amb el nom de camí vell de Lluç

(9) CAMÍ DE CAN ROMÍ / CAMÍ DE LA COMA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: carretera vella de Lluc, núm. 8.

FINAL: proximitat de les cases de Ca n'Huguet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Camí rural.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a la carretera, al final d'un dels trams del camí vell de Lluc: "camí de Can Romí. Camí de la coma d'en Xeixa".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El tram que discorre a la vora del torrent de la Vall d'en March es correspon amb un fragment del camí vell de Lluc (núm. 126).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària celebrada el 6 d'agost de 1893, l'Ajuntament de Pollença tractà sobre "las obras que se proyectan construir en el margen del torrente y punto denominado Can Romí, cuyo importe total es de 60 pesetas" (AMP. Sig. 1718).

En el ple de l'Ajuntament de Pollença celebrat el 18 d'agost de 1895, "se acordó que la Comision encargada del camino del Valle den March estudie el modo de arreglar el ramal que conduce a los predios Can Romí y Fertaritx exponiendo despues al Ayuntamiento el numero de carros necesarios para dicho arreglo, para poder en consecuencia facilitarselos, caso de ser posible (AMP. Sig. 1719).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Pau és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el km 3 de la carretera de Lluc (C-710) i final al predi de Can Huguet, amb una longitud de 1'3 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Can Romaní-la Coma amb una longitud aproximada de 1.100 metres i una amplada de 2,5-3,9 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

El juliol de 1990 el Govern Balear, a través de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, va elaborar el projecte dels camins de servei rural del camí de la Punta, camí de Marina, camí de la Terra Nova i camí de Can Romí-La Coma, obra de l'enginyer agrònom I. Vivancos (A.C.A.P. Sense signatura).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges entre els que apareix el camí de Can Romí. Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061)

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 28 de gener de 1993, donà compte d'una reunió amb el Servei Hidràulic en relació a una subvenció de 700.000 pts pel camí de Can Romí i torrent de Son Marc (AMP. Sense signatura).

El 10 de juny de 1993, en un altre ple de l'ajuntament pollencí, la batlia donà compte, entre altres assumptes, de les tasques de la Conselleria d'Agricultura d'arranjament del camí de Can Romí i el 27 d'octubre de 1994 un dels regidors demanà "que es condicionin els

trams dels camins de Can Romí, Ulls de la Font i camí de Can Daniel, que actualment estan en males condicions" (AMP. Sense signatura).

En sessió plenària celebrada el 21 de setembre de 1994, s'acordà demanar la inclusió del projecte de conservació del camí de Can Romí dins el pla d'obres i serveis corresponent a l'any 1995 (AMP. Sense signatura).

En sessió plenària de l'11 de gener de 1996 l'Alcaldia donà compte de l'inici de les obres per arreglar els esbaldrecs del camí de Can Romí (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Can Romí i el camí de la coma d'en Xeixa.

El 29 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En segon lloc apareix el camí de Can Romí. Poc després l'Ajuntament de Pollença i el Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (SERIDA) de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria firmaren un projecte de cooperació pel finançament i execució d'inversions a camins rurals, entre els quals hi havia el camí de Can Romí (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:-

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de Can Romí.
- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 54 (1997) es parla de les obres de millora de cinc camins del terme per part de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria, entre els quals es trobava el camí de Can Romí.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix com a "Camino viejo de Lluc a Pollensa".
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Full 644-II. Escala 1/25.000.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV. Escala 1/25.000.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(10) CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT

FULLS MAPA 1/5000:

644-3-5

644-3-6

INICI: partió del terme d'Escorca (proximitats de l'Avenc de s'Aigua).

FINAL: caleta d'Ariant.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Referència al camí a l'any 1811 per anar de la caleta a Pollença.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,9 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat.

Comprèn des de l'inici del camí fins a les cases del Rafal d'Ariant, amb alguns trams deteriorats i envaïts per la vegetació. El darrer tram per arribar a les cases presenta un elevat interès constructiu.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 m.
- Tipus de ferm: terra.

Comprèn des de les cases del Rafal d'Ariant fins a la Caleta, amb un tirany de cap a la font de la Caleta a prop de la mar. En el coll de la Caleta hi ha un portell de 2,2 m d'amplada.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: sí.
- c) Pintades: sí.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una reixa a la partió del terme de Pollença, prop del camí de la Malè.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i molt dolent la part final del tram 2, des del coll de la Caleta fins a la mar on només es conserven algunes voltes i escalons del traçat original.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons. Als trams empedrats i prop de la Caleta.
- Marges.
- Ratlletes.

OBSERVACIONS:

- Són nombroses les variants i dreceres del traçat original del tram 1.
- Part d'aquest camí transcorre per dins del terme municipal d'Escorca, i per tal motiu aquest camí apareix al *Catàleg dels camins del terme d'Escorca*, dut a terme per FODESMA (CIM) l'any 1998 com a camí de la caleta d'Ariant, amb el núm. 18.
- A la cartografia s'ha marcat, per una major claretat, tant la part del camí que hi ha dins Pollença com la que hi ha dins Escorca.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El dia 4 de febrer de 1811 Don Guillem Llobera, Bayle Real de la vila de Pollença, fa saber al Bayle Real d'Escorca que Antoni Vilanova, guarda secreta de la caleta d'Ariant, fa mig any que no cobra i pateix fam, i a més “*el camino que dista desde dicha caleta hasta esta villa (Pollença) por lo largo y escabroso es menester un dia para hida [sic] y buelta...*” (A.M.E. Secció F.1 Jutjat. Sig. 284).

La baixada al Rafal d'Ariant figura dins la llista de camins empedrats (núm. 24) inclòs dins la norma 174 (Regulación de elementos de interés arquitectonico) del *Plan General Municipal* de Pollença de l'any 1991 (A.C.I.U. Sig. 312-315).

Els darrers 350 metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección* i els darrers 100 metres es troben dins el *Dominio Público* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: “El camí parteix de la Torre d'Ariant i després de travessar el Pla de les Egos deixa a l'esquerra una desviació cap a la Malè (on trobam runes de cases, marjades i un pou) i continua fins a ajuntar-se amb el camí que va de Mortitx ja a prop de les Voltes de l'Ullastre.

Trobam empedrats a curts trams, encara que la manca d'ús del camí ha provocat la invasió de la vegetació i la pèrdua d'alguns fragments. Malgrat això alguns colls són superats amb voltes ben pavimentades” (pàg. 352).

- *Cincuenta excursiones a pie por la isla de Mallorca* (Font, 1964). Apareix a la ruta Cova de ses Bruixes.
- *Els camins empedrats del terme d'Escorca* (Reynés i Ordinas, 1995).
- *Itineraris de muntanya* (Palos, 1984). Ruta Es Torrent de Mortitx i sa Cova de ses Bruixes.
- *Les fonts del terme de Lluç i els seus itineraris* (Roig, 1993). Apareix als itineraris Caleta (font de sa) i Rafal (font des).
- *Rutes Amagades de Mallorca* (García Pastor, 1965, 1966 i 1980). Número 6, 13 (parcialment) i 83.
- Segons un article aparegut en el núm. 4 de la revista *Nord* (febrer 1990), "Un altre dels punts que es proposava al P.G.O.U i que va esser rebutjat per la C.P.U era la titularitat pública d'una sèrie de camins d'accés a cales del nostre municipi (Ariany, Cala Boquer, Cala Castell, Cala Murta...). Es denegà aquesta proposta perquè no s'havien previst, en l'estudi econòmic, les despeses d'expropiació d'aquests camins" (pàg. 3).
- *40 Excursions a peu per les muntanyes de LLuç* (Roig, 1995). Excursió nº 38.
- *20 itineraris alternatius* (Vallcaneres, 1996). Ruta nº 19, Ses Basses de Mortitx.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró Pasarius, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1962). Escala 1/25.000. Full 644 III-IV (Son March). Apareix el tram 1.
- Plànol de les *Rutes Amagades* (García Pastor, 1965). Apareix a la ruta nº 11.
- Plànol *Lluç y su comarca* (Asociación de Antiguos Blauets, 1969). Apareix parcialment, fins al Rafal.
- Plànol *Itineraris de muntanya* (Palos, 1984).
- *Catàleg dels Antics Camins de la Serra de Tramuntana* (C.I.M., 1993). És un dels camins inventariats.

(11) CAMÍ DE CAN MORAGUES

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 54,5.

FINAL: camí de Llenaira, núm. 15.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991)

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un al final del camí: camí de Can Moragues.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Als darrers 75 metres del tram 1, el tipus de ferm és terra i està en mal estat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que desde can Moragues va a la fuente de Cursach", amb un càlcul de despeses de 25 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

L'1 d'octubre de 1913 el consistori pollencí autoritzà a un veïnat "la construccion de una pared en las fincas denominadas El Madrave y Can Calent lindantes con los caminos de Can Caneveret y Can Moragues" (AMP. Sig. 1725). L'any següent, el 7 d'octubre de 1914 s'autoritzava a un altre veïnat "para derribar y construir de nuevo la pared de la finca de su propiedad Can Panada lindante con el camino rural denominado Carreró de Can Moragues" (AMP. SIG. 1725).

En sessió plenària celebrada el 27 de juny de 1923 es tornava autoritzar a dos veïnats "para derribar y construir de nuevo una pared en las fincas de sus respectivas propiedades denominadas Can Muscarolas y Sort d'en Reus limitantes con los caminos de Alcudia y Can Moragues" (AMP. Sig. 1728).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Moragues és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera del port de Pollença i final a la carretera de Llenaire, amb una longitud de 0'8 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En sessió plenària del 27 de desembre de 1985 s'aprovà el projecte d'ampliació i pavimentació del camí de Can Moragues, obra de l'enginyer R. Collado Saez, projecte que fou rectificat, segons consta a l'acta del 29 d'agost de 1986 (AMP. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Can Moragues amb una longitud aproximada de 800 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El 24 de setembre de 1992, en sessió plenària del consistori pollencí, la batlia donà compte, entre altres assumptes, de l'asfaltat per part de l'IBASAN del camí a l'estació Depuradora (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí de Can Moragues.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix, amb modificacions, com a "Camino de Can Marralle".

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix amb un traçat un poc modificat.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Full 644-II. Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament.

- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973). Apareix la primera meitat del camí.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV. Escala 1/25.000.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(12) CAMÍ DE LA FONT XICA / CAMÍ DE CAN SEGUINOT/ CAMÍ DE CAN PONT/ CAMÍ DE CAL REI / CAMÍ DE CA N'ESCANDEU

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6
644-7-6
644-6-5

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 55,3.

FINAL: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 57,1.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales (1973).*
- *Plan General Municipal de Pollença (1991)*

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4,2 (3,9) m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Pont .Camí de Cal Rei i un al final del camí: camí de Can Seguinot.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

En una condonació registrada el 2 d'agost de 1770, es cedia una peça de terra anomenada Son Fort "sita en el distrito de dicha Villa en el camino de font xica, tendia en allodio de dicha Casa del Templo que linda con el camino que va a font xica..." (A.R.M. Sig. 211).

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que desde el molino de cuxach va por cal rey y font xica", amb un càlcul de despeses de 25 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

En sessió plenària reunida el 30 de maig de 1972 s'aprovà el projecte d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica del camí de la font Xica, i com a adicional d'aquest projecte el 26 de juny de 1973 s'aprovà el projecte d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica del camí del Vilà, redactat per l'enginyer de camins D. Antoni Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de la font Xica és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera del port de Pollença i final a la mateixa carretera, amb una longitud de 4 quilòmetres i una amplada de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En el ple dut a terme pel consistori pollencí el 31 de juliol de 1973, s'aprovà per unanimitat demanar a la Diputació Provincial la inclusió de les obres esmentades en el camí de la Font Xica anteriorment en el pla provincial de cooperació pel bienni 1974-1975 (AMP. Sig. 1745).

El secretari de l'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 30 de desembre de 1974, donà compte "del Expediente de urgencia tramitado al amparo del artº 42 del Vigente Reglamento de Contratación de las Corporaciones Locales, para la contratación de las obras de ampliación, rectificación de trazado y pavimentación asfáltica del tramo de El Vila del camino de la Font Xique" (AMP. Sig. 1746).

El 28 de febrer de 1981, a proposta de la comissió d'obres de l'Ajuntament de Pollença, "acordaron por unanimidad proceder al bacheo y riego asfáltico de los caminos vecinales de Ca'l Rei, Font-Xique, El Vila, Ca'n Bosch y Ternellas" (AMP. Sig. 1746).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

Camí de Can Seguinot

Del 20 de febrer de 1890 data un plànol del camí de Can Seguinot, on se li donava una longitud de 1069,3 metres (AMP. Sig. 2948).

Segons consta a l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament de Pollença el 13 de febrer de 1905, "se acordó el pase a la Comisión de Policia Rural de otra instancia presentada por D. Bernardo Cifre Bennassar pidiendo autorización para construir una pared en su finca denominada C Pont, en la parte que linda con el camino vecinal de Can Seguinot" (AMP. Sig. 1722).

Les sol·licituts d'autorització dirigides a l'ajuntament pollencí per aixecar parets vora el camí eren freqüents: el 2 de setembre de 1908 es va autoritzà "a Bartolomé Simonet Martí para que pueda construir una pared de cierre en la finca Can Seguinot, lindante con el camino del mismo nombre" (AMP. Sig. 1723); el 23 de febrer de 1916 "se acuerda el pase a la Comisión de Policia Rural de una instancia presentada y suscrita por el vecino de esta villa D. Lorenzo Cerdá Ferrer en demanda de permiso para construir una pared en la finca Can Seguinot, lindante con el camino del mismo nombre" (AMP. Sig. 1726).

Camí de Can Pont

L'Ajuntament de Pollença tractava sovint la sol·licitud de particulars que demanaven permís per fer obres prop dels camins: segons consta a l'acta del 17 de febrer de 1909, s'autoritzà un particular "para que pueda construir una pared en la finca de su propiedad titulada Cal Rey lindante con el camino que conduce a Can Pont, para lo cual deberá sujetarse a la linea que al efecto se le señalará"; parescuda és la petició d'un altre particular tractada en sessió del 22 de setembre de 1909 "en demanda de autorización para reconstruir la pared de la finca de su propiedad Cane Fogare que limita con el camino que conduce al predio Can Pont"; el 4 d'abril de 1910 també s'autoritzà a un veïnat "para construir una pared en la finca de su propiedad llamada Cal Rey que limita con el camino que conduce a Can Pont" (AMP. Sig. 1724). El 18 d'abril de 1934, en sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença quedà enterat de la sol·licitud d'una veïnada "para cercar de pared una finca lindante con el camino de Ca'n Pont" (AMP. Sig. 1734).

Les reparacions per part de l'ajuntament pollencí també eren freqüents: el 3 de novembre de 1911, davant la recomposició de diversos camins del terme, un dels regidors "dijo estar muy conforme con lo indicado por el Sr. Alcalde, pero despues de haberse reparado otros desperfectos de mas perentoriedad, como son el camino frente Can Pou y otros"; el 22 de maig de 1911 "se acordó que previo el estudio conveniente por las Comisiones especiales interesados en los caminos de Can Pont y Llenaire, se procure hacer las debidas reparaciones en los trayectos que resultan casi intransitables" (AMP. Sig. 1724).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la

grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí de Can Pont, el camí de Can Seguinot, el camí de Cal Rei i el camí de Ca n'Escandeu.

Camí de Cal Rei

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada l'11 de novembre de 1885, escoltà la proposta d'un regidor que "dice que, Dª María Bennasar ha construido unos 80 palmos de desmoronamiento de pared en su finca Cal Rey y tapiado el cauce que daba salida a las aguas, perjudicando la vía pública" (AMP. Sig. 1716).

Un altre regidor del mateix ajuntament, en sessió plenària celebrada el 29 d'agost de 1886, "dijo hallarse obstruida una tajea en una finca camino de Cal Rey"; poc després, el 21 de novembre, el mateix regidor "dice que la tajea frente Cal Rey perjudica con sus aguas aquel camino y obstruye las vías a los transeuntes". No va ser la darrera referència a la clavaguera, ja que a la sessió del 9 de gener de 1887 "Se recordó por el Sr. Cifre se despeje y abra el boquete de la tajea de Cal Rey para evitar las quejas tantas veces producidas en aquel tramo de camino. Se encargó su cuidado y cumplimiento al Sr. Morro, quien dispondrá al efecto de un peon caminero" (AMP. Sig. 1716).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, el camí de Cal Rei va correspondre a la comissió composta per D. Bernat Cifre, tinent de batle, i D. Pedro Llobera (AMP. Sig. 1716).

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

El 22 d'agost de 1906 el mateix consistori va autoritzar un particular "para que pueda colocar piedra en el camino de Cal Rey siempre y cuando esta resulte útil al camino de que se trata" (AMP. Sig. 1723).

El 28 de febrer de 1981, a proposta de la comissió d'obres de l'Ajuntament de Pollença, "acordaron por unanimidad proceder al bacheo y riego asfáltico de los caminos vecinales de Ca'l Rei, Font-Xique, El Vila, Ca'n Bosch y Ternellas" (AMP. Sig. 1746).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix des de l'inici fins aprop de les cases de la Font-Xica.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(13) CAMÍ DE CA NA FOGASSA / CAMÍ DE CAN BREGAT / CAMÍ DE CA N'AVINENT

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: camí de la Font Xica, núm. 12.

FINAL: camí de Llenaira, núm. 15.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 (3,2) m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Bregat. Camí de la Font Xica.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Na Fogassa és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el camí de la font Xica i final a la carretera de Llenaire, amb una longitud de 0'9 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

Camí de Can Bregat

A la sessió del 15 d'octubre de 1899 l'Ajuntament de Pollença donà compte d'un veïnat "en suplica de que la Comision de policia rural pase a demarcarle la linea a que deberá sujetarse una pared que desea construir en la finca de su propiedad llamada Can Barrió, colindante con el camino rural que desde el Crever conduce a Can Bregat" (AMP. Sig. 1720).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí de Can Bregat.

Camí de Ca n'Avinent

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (Carretera de Llenaira), el camí de Ca n'Avinent.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(14) CAMÍ DEL VILAR

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-5

644-6-6

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 56,9.

FINAL: camí de la Font Xica, núm. 12.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no. Un cartell arrabassat a l'inici del camí.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El cartell indicador que hi havia a l'inici del camí ha estat arrabassat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària reunida el 30 de maig de 1972 s'aprovà el projecte d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica del camí de la font Xica, i com a adicional d'aquest projecte el 26 de juny de 1973 s'aprovà el projecte d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica del camí del Vilar, redactat per l'enginyer de camins D. Antoni Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí del Vilar és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera del port de Pollença (PM-2220) i final al Vilà, amb una longitud de 1,2 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura). Un curt tram, d'uns 300 metres al mig del camí, apareix amb un traçat diferent de l'actual i del que no hi ha cap indicatiu de la seva existència.

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí del Vilar.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Escala 1/25.000. Full 644-II.

- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(15) CAMÍ DE LLENIRA / CAMÍ DEL CREUER

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

644-7-6

INICI: carretera PM-220, km. 53,3.

FINAL: urbanització Llenira.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Camí veïnal.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5 - 6 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici i un altre al final del camí: camí de Llenira.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges al final del camí.

OBSERVACIONS:

- Potser que aquest camí és conegué antigament com a camí de s'Abeurador.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "El camino general llamado de Llenayre que va a la playa can Cuyerasa", amb un càlcul de despeses de 200 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 16 de juliol de 1865, acordà per unanimitat demanar al Govern de la Província la declaració de veïnals pels camins de Llenaire, Colònia i Almadrava, declaració que finalment fou concedida, segons consta a l'acta del 4 de març de 1866 (AMP. Sig. 1712 i 1713). En la petició, signada pel director de camins veïnals del partit d'Inca el 23 de novembre de 1865, es fa una descripció dels camins, on es pot llegir el següent: "El de Llenayre atraviesa una parte de aquel distrito municipal donde hay la mayor parte del viñedo, sigue un trozo de la línea telegrafica hasta la casa de amarre del cable submarino, tiene de longitud cinco kilometros y quinientos cuarenta metros empieza a la carretera de tercer orden llamado del puerto, cerca la población y termina en el mar; está intransitable y además es muy estrecho para los carruajes, siendo fácil la recomposición" (AMP. Sig. 2948).

En resposta a una circular del Director de camins veïnals, el l'Ajuntament de Pollença va formar, l'any 1867, una "Nota de los caminos vecinales de este distrito, expresiva de la fecha en que fueron declarados tales y orden a que pertenecen", en la qual apareix el camí de Llenaire com a camí veïnal de segon ordre (AMP. Sig. 2948).

En sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 22 d'agost de 1887, es donà lectura a una instància d'un particular que "solicitó en 31 Julio permiso para ensanchar el portillo de su finca La Sort camino de Llenaire. Y conforme con el dictamen de la Comision y director de obras se autoriza la solicitud" (AMP. Sig. 1716).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, el camí de Llenaire va correspondre a la comissió composta per D. Guillem Serra, regidor, D. Francesc de Asprer, D. Mateu Vert de Can Pou, D. Miquel Corró del Lloquet i D. Bartomeu Amer Cànaves de Can Amer (AMP. Sig. 1716).

El mateix ajuntament, en sessió del 16 d'agost de 1888, "A peticion del Concejal D. Guillermo Serra, se le autoriza para hacer ciertos reparos en el camino de Llenaire" (AMP. Sig. 1717).

El camí de Llenaire és un dels camins que apareixen a la *Relación de los caminos vecinales que ser propone incluir en el Plan mandado formar por Real orden de 13 Agosto de 1893*, formada per Obres Públiques, amb una longitud de 6 km (A.C.O.P.O.T. Sig. 1089).

El 20 d'octubre de 1896 "El Sor. Vives D. Juan observa el mal estado en que se encuentra la embocadura del camino que conduce al predio Llenaira, debido a los aluviones caídos recientemente" (AMP. Sig. 1719).

Segons consta a l'acta de la sessió del 25 d'octubre de 1896, "Denuncia el Sr. Llompart, que el vecino Juan Bisbal (a) Comas ha obstruido el curso de las aguas en el camino de Llenayre, a consecuencia de haber colocado gran cantidad de piedra en el citado camino" (AMP. Sig. 1719).

El 22 d'octubre de 1899 "se acordó además que la Comision respectiva pase tambien a examinar la embocadura del camino de Llenayra y estudie el medio de poder ponerse en estado transitable, procurando alcance dicha reparación a evitar que las corrientes de las aguas del torrente vuelvan a destrozarlo como ha sucedido durante las últimas lluvias" (AMP. Sig. 1720).

En comunicació remesa pel negociat de policia urbana i rural del Govern de la Província el 28 de juny de 1905, es demanava al batle de l'Ajuntament de Pollença una certificació dels quilòmetres existents de camins veïnals i carreteres municipals. En un borrador adjunt a la comunicació apareix un llistat amb el títol de *Nota de las medidas de los caminos vecinales en kilometros*, en el qual apareix el "Camino de Llenaire del fielato (sic) hasta la orilla del mar", amb 5'768 metres (AMP. Sig. 2948).

En una altra carta enviada per l'Ajuntament de Pollença al Ministre de Foment el 13 de setembre de 1911, es sol·licitava l'aprovació del plec de condicions per a la construcció de cinc camins veïnals: camí d'Almadrava, camí de Llenaire, camí de Sant Vicenç, camí de Ternelles i camí de Colònia (AMP. Sig. 2948).

Un regidor del consistori pollencí, com es pot llegir a la sessió del 27 de novembre de 1912, "manifiesto que en el camino de Llenaire frente a la Cova del Boté existen una multitud de escombros que obstruyen la circulación de los carros por el expresado camino, por cuyo motivo se hace necesario que por los peones camineros se hagan desaparecer parte de dichos escombros" (AMP. Sig. 1725).

En sessió plenària de l'1 de gener de 1913 "Acordose además, a propuesta del mismo, que bajo la inspección de la Comisión de Policía Rural queden autorizados los propietarios interesados en el camino que desde Llenaire conduce al Crever, para construir en el mismo varios semicírculos a fin de facilitar la circulación de los carros, utilizando para ello la prestacion personal de dichos interesados" (AMP. Sig. 1725).

L'acta del ple celebrat el 28 de setembre de 1924 reflecteix l'acord del consistori de Pollença on es decidí "solicitar de los Servicios de Cooperación Provincial una subvención para el arreglo del camino de Llenaire; así como solicitar de la Excma. Diputación Provincial la terminación del asfaltado del camino de San Vicente" (AMP. 1743).

El 5 de juliol de 1933 un regidor pollencí "dice que ha recibido quejas del estado en que se halla un trozo del camino de Llenaire cerca de la Cova del Bote existiendo muchas rocas se acuerda que la Comisión lo visite y se proceda a su arreglo" (AMP. Sig. 1733).

Segons consta a la carta remesa per la comissió permanent de serveis tècnics de Balears el 14 de gener de 1959, es comunicava a l'Ajuntament de Pollença l'adjudicació de les obres de reparació del camí de Llenaira a Pollença (AMP. Sig. 2956).

El 31 d'agost de 1959 l'ajuntament tractà sobre la quantitat de pedra triturada per a la recomposició del camí: "Con el fin de que el afirmado del pico del camino de Llenaire quede en el mejor estado posible y considerando que es poca la cantidad de piedra machacada que figura en el proyecto" (AMP. Sig. 1742).

En ple reunit el 5 d'octubre de 1962 s'acordà "solicitar del Servicio de Cooperación de la Excm. Diputación una subvención para el asfaltado del camino de Llenaire, previa redacción del correspondiente proyecto" (AMP. Sig. 1743).

Anys després, el 29 de gener de 1971 aprovà el pressupost extraordinari de les obres de pavimentació asfàltica del camí de Llenaira (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, "la carretera de Llenaire" està inclosa en el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera del Port de Pollença i final a la carretera del port de Pollença a Alcúdia, amb una longitud de 5'5 quilòmetres i una amplada de 5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En el ple dut a terme el 28 de juny de 1988 el consistori pollencí acordà el següent: "Aprobar el Proyecto de limpieza y desbroce de caminos vecinales: La Font de Mal Any, Marina, Morell, Llenaire y Ternelles firmado por el Sr. Alcalde en fecha de 10 de Noviembre de 1987 y, asimismo, ratificar todas las actuaciones realizadas por la Alcaldía en orden a la solicitud de inclusión del mencionado proyecto en el convenio de colaboración INEM-CCLL para 1988" (AMP. Sense signatura).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges. En aquest document podem llegir que el desbordament del torrent de Sant Jordi havia "producido muchos derrumbamientos de paredes en fincas lindates" al camí de Llenaira. Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061)

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). L'Alcaldia donà compte, en sessió plenària del 30 de gener de 1997, de la cessió de terrenys al camí de Llenaira (AMP. Sense signatura).

Camí del Creuer

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la

Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaira), el camí del Creuer.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Camí d'Almadrava (en bicicleta), en el qual hi ha un epígraf dedicat al camí de Llenaira.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Els primers metres el camí va per l'altre costat del torrent coincidint amb el camí vora el torrent de Sant Jordi, núm. 142.
- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE. Apareix com a "camino Pollensa".
- Dirección General del Instituto Geográfico y catastral (1955). *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico*. Escala 1/25.000. Apareix amb el nom de "Camino de Pollensa a Llenaira".
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(16) CAMÍ DE CAN FIOL / CAMÍ DE LES TANCOTES

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: camí de Llenaira, núm. 15.

FINAL: camí de Can Canaveret, núm. 17.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Seyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,9 - 4,3 (4,1) m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Fiol.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El cartell indicador que hi havia al final del camí ha estat arrabassat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que del lugar llamado las eras va al creuer y la can fiol", amb un càlcul de despeses de 100 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

Segons consta a l'acta del ple celebrat el 7 d'octubre de 1872 es va tractar la proposta d'un grup de veïnats de Marina sobre la cessió d'un tram de l'antic camí d'Alcúdia, en la qual "Bartolomé Bibiloni dará un camino de 12 palmos de ancho sobre su terreno, las Murteretas, situado entre el viejo y nuevo camino de Alcudia, solo con pagarle la cantidad de veinte duros, cuyo camino servirá para el servicio de los reclamantes, y concederle un pequeño tramo del viejo en que linda" (AMP. Sig. 1872).

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

El 4 d'octubre de 1905 "Se acuerda el pase a la Comisión de Policía Rural de una instancia presentada por D. Manuel Ochogavia Cánaves solicitando construir una pared en la finca de su propiedad denominada Almadrave en la parte que limita con el camino de Can Fiol" (AMP. Sig. 1722).

El 30 de maig de 1972, també en sessió plenària del consistori pollencí, es va aprovar el projecte d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica del camí de Can Fiol i prolongació del camí de Can Canaveret, redactat per l'enginyer de camins D. Antonio Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1745).

En sessió plenària dute a terme el 31 de juliol de 1973 s'acordà per unanimitat "que se proceda a la adquisició de la porción de terreno necesario para proceder a la rectificación de trazado del camino de C'an Fiol, mediante la supresión de la curva llamada d'es Crevé o de las Tancotas" (AMP. Sig. 1745).

El 18 de setembre de 1973 el consistori aprovà el plec de condicions que havia de regir la subasta de les obres d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació del camí de Can Fiol i prolongació del camí de Can Canaveret (AMP. Sig. 1745).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme;

aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaira), el camí de Can Fiol.

Camí de les Tancotes

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 21 de juny de 1901, "y en virtud de lo solicitado en 7 de este mes por Juan Rabasa Roig, se acuerda que la Comisión de Policia rural acompañada del Sr. Director de obras, pase en el punto llamado las Tancotas a demarcar la linea a que deberá sujetarse la pared que desea construir en todo el lado que limita dicha finca con el camino" (AMP. Sig. 1721).

En aquest sentit també es va tractar, en sessió del 23 d'agost de 1903, una instància "pidiendo autorización para construir una pared en la finca denominada Las Tancotas propiedad de su esposa Dª Francisca Cerdá Bauzá y en la parte que linda con el camino del mismo nombre" (AMP. Sig. 1722).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de les Tancotes és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera de Llenaire i final al predi Can Fiol, amb una longitud de 1'8 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de les Tancotes amb una longitud aproximada de 800 metres i una amplada de 5,30-4-3 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença*. (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(17) CAMÍ DE CAN CANAVERET

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

644-6-7

INICI: camí de Llenaira, núm. 15.

FINAL: carretera PM-220-2.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5 (4,5) m.
- Tipus de ferm: asfalt

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Canaveret

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Al final del camí el cartell indicador ha estat arrabassat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'acta de la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 26 d'agost de 1885, reflecteix la petició d'un particular "para edificar una pared, de cierre, en su finca Almadrava, camino de Can Canaveret" (AMP. Sig. 1716).

En una altra sessió celebrada el 20 de setembre de 1905 "Previa su lectura se acordó el pase a la Comisión de Policía Rural de una instancia presentada por el vecino Juan Payeras Suau en demanda de autorizacion para construir una pared en la finca de su propiedad denominada Almadrava lindante con el camino rural de Can Canaveret" (AMP. Sig. 1722).

L'1 d'octubre de 1913 el consistori pollencí autoritzà a un veïnat "la construccion de una pared en las fincas denominadas El Madrave y Can Calent lindantes con los caminos de Can Caneveret y Can Moragues" (AMP. Sig. 1725).

El 30 de maig de 1972 es va aprovar el projecte d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica del camí de Can Fiol i prolongació del camí de Can Canaveret, redactat per l'enginyer de camins D. Antonio Miquel Alzamora, i el 18 de setembre de 1973 el consistori aprovà el plec de condicions que havia de regir la subasta de les obres (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Canaveret és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera de Llenaire i final a la carretera d'Almadrava, amb una longitud de 1'2 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El projecte de pavimentació del camí de Can Canaveret, obra de R. Collado Saez, es va formar el febrer de 1984 (AMP. Sig. P-84/6).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaire), el camí de Can Canaveret.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II

- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença*. (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(18) CAMÍ DEL CEMENTERI

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: carretera C-713 de Palma al Port d'Alcúdia, km. 52,8.

FINAL: cementeri.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 - 5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i obert al tram 2.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular els trams 1 i 2 i inexistent el tram 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Al *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973), el traçat del camí que apareix és una poc diferent. Segons aquest document el camí arribaria al cementiri per davant i no per l'est. Aquest traçat no s'ha inclòs per considerar que si el Pla General Municipal no l'inclou és perquè l'ajuntament n'ha perdut l'interès.

- La creu del Cementeri està declarada Bé d'Interés Cultural amb categoria de Monument.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 31 d'agost de 1822 l'Ajuntament de Pollença va firmar una pòlissa de vuit lliures vuit sous "y son por treballs prestats per compondrer el camí del Sementeri rural de esta villa"; el mateix succeí el 20 de novembre de 1844, quan es firmà una pòlissa "Al maestro Juan Colom, 19 ll. 4 s. por seis jornales y peon de recomponer el camino que conduce al cementerio rural" (AMP. Sig. 1387).

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

El 27 de novembre de 1961 el consistori pollencí acordà "proceder al arreglo del camino del sementerio a base de un riego asphaltico, aplicando contribuciones especiales y encargar al aparejador municipal D. Jaume Roig la redacción del correspondiente proyecto y presupuesto" (AMP. Sig. 1743).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.13 Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí del Cementeri és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el c/ Flor de Ricomana i final al Cementeri, amb una longitud de 0'6 quilòmetres i una amplada de 5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura). Els tram 4 no apareix documentat.

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la

Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaira), el camí del Cementeri (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II

- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973). Apareix parcialment.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(19) CAMÍ DE CAN DANIEL / CAMÍ DE CAN COLLET

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

INICI: carretera PMV-220-2, km. 1,85.

FINAL: carretera PMV-220-2, km. 2,8.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4,5 - 5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins a l'entrada de les cases de Can Daniel.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Correspon als darrers 200 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un al final del tram 2: Camí de Can Collet. Camí de Can Daniel.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- Al *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973) el traçat del camí és una mica diferent, ja que passa per les cases de can Daniel Gran. Aquest traçat no ha estat inclòs perquè entenem que si el Pla General Municipal no l'inclou és perquè l'ajuntament n'ha perdut l'interès.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

De febrer de 1984 data el projecte de pavimentació del camí de Can Daniel, confeccionat per l'enginyer Ricardo Collao Saez (A.G.C.M. Sig. I-199/1). En sessió plenària celebrada el 30 de maig de 1984, s'aprovà la aplicació de contribucions especials per contribuir a la pavimentació asfàltica dels camins veïnals de Can Cap de Bou, Can Canaveret, Can Daniel, Cal Beato i Ca na Rostoià (AMP Sig. 1748).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). Hi figura el traçat del camí catalogat.

El 27 d'octubre de 1994 un dels regidors pollencins demanà "que es condicionin els trams dels camins de Can Romí, Ulls de la Font i camí de Can Daniel, que actualment estan en males condicions" (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaira), el camí de Can Daniel i el camí de Can Collet (AMP. Sense signatura).

Camí de Can Collet

A la sessió plenària celebrada el 2 de setembre de 1877, "Se presentó Miguel Cerdá y Rotger recién dueño de las Busqueretas de Reus pidiendo construir la pared del camino que conduce a Can Colet, Can Salas y otras fincas asistiendole tambien todos los propietarios de cuya via se sirven a fin de venir en mi comunicando para dar al camino de que se trata, hoy estrecho, la anchura correspondiente a poder transitar por el un carruaje. Cerdá no tiene inconveniente en el ensanche" (AMP. Sig. 1714).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Collet és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el predi Can Roig i final al predi Cal Papà, amb una longitud de 1,5 quilòmetres i una amplada de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura). El traçat del camí documentat discorre pel mig de les cases de Can Daniel Gran i Can Pelut. Tanmateix aquest traçat actualment no dóna continuïtat al camí i es troba interceptat per la construcció d'alguns habitatges. El traçat del camí catalogat correspon als dels trams 1 i 2 que donen continuïtat al camí.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- Encinas, J.A. (1981). *Pollença. Semblança d'un poble*. A l'apartat dedicat a excursions apareix una secció dedicada a Sant Vicenç i Bóquer, on podem llegir: "És el camí que passant per Llenaire acaba més envant a la Pollentia romana, i el que davant El Pujol volta cap a la Cala de San Vicenç, i el que va a Santuiri i Can Daniel; després parteix cap al Vilaret o Can Vidalet".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen aproximadament els trams el camí catalogat i una travessia fins a les cases de Can Daniel.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973). Apareix el tram 1 i la continuació del camí per Can Daniel i Can Pelut.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareix el camí catalogat i la travessia que per Can Pelut arriba fins a Can Daniel.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*. Apareix el traçat del camí catalogat.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix el traçat del camí catalogat i les travessies del camí fins a Can Daniel i fins a Can Pelut.

(20) CAMÍ DE CAN SAVORÍ

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

644-6-7

INICI: carretera PMV-220-2, km. 1.

FINAL: carretera PMV-220-1, km. 5,5.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Un dels regidors pollencins, segons reflecteix l'acta del 5 de març de 1913, indicà "el deseo de varios vecinos residente en la zona 11ª y 12ª de que se repare la travesía que desde Son Bruy conduce al camino de Alcudia y desde este a la carretera de Almadrave" (AMP. Sig. 1725).

En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 15 d'agost de 1934, un dels regidors "manifiesta que dado el estado en que se halla el camino que desde el Pontarró pasando por Ca'n Suverí conduce al de Almadrave es preciso su arreglo abriendo un cauce haciendo un pequeño puente cuyo coste total calcula será de unas quinientas pesetas" (AMP. Sig. 1735). El 19 de setembre de 1934 "Habiendo informado favorablemente la Comisión de obras de la construcción de una acequia de doscientos metros en el camino del Pontarró a Ca'n Suvari el Ayuntamiento acuerda aceptarla" (AMP. Sig. 1735).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Soverí és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el c.c. Almadrava i final al c.c. Alcudia, amb una longitud de 079 quilòmetres i una amplada de 5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El 28 de maig de 1992, en sessió plenària del consistori pollencí, la batlia donà compte, entre altres assumptes, de l'asfaltat del camí de Ca'n Soverí (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Masteguera i Morells), el camí de Can Savorí (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(21) CAMÍ DE CAN BOU ROS

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

INICI: carretera PMV-220-2, km. 2,6.

FINAL: carretera PMV-220-1, km. 4,4.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un al final del camí: camí de Can Bou Ros.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, en el ple reunit el 25 de juny de 1882, "Se enteró del estado en que se hallan las obras de reparacion y ensanche del camino de utilidad general de Can Bourós, entre la carretera de Alcudia y Morell" (AMP. Sig. 1715).

A l'acta de la sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 30 de març de 1900, "queda acordado facilitar un peon caminero a los interesados en la travesia de Can Bou Ros para la reparaci3n de dicha via" (AMP. Sig. 1721).

El 5 d'octubre de 1921 es va passar a la comissió d'obres una instància d'un particular demanant permís "para construir un portillo de dos metros de ancho en la finca de su propiedad denominada Morell lindante con el camino que conduce a Can Bou Ros" (AMP. Sig. 1728).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Morell és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el c.c. Alcudia i final a la finca de Can Penasso, amb una longitud de 1'2 quilòmetres i una amplada de 3'5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En sessió del 18 de setembre de 1973, el consistori pollencí acordà encarregar al tècnic competent la redacció del projecte de construcció d'un pont sobre el torrent de Sitges "para servicio del camino de C'an Bou Ros, cuya necesidad todos conocen" (AMP. Sig. 1745).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Can Bou Ros amb una longitud aproximada de 1.150 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

El mateix ajuntament, en reunió que es va dur a terme el 10 d'abril de 1990, va decidir sol·licitar la inclusió en el pla d'obres i serveis del Consell Insular de Mallorca del projecte de modificació de pavimentació del camí de Can Bou Ros, i el 26 de juliol del mateix any es va aprovar el l'esmentat projecte, amb un pressupost de 8.960.965 pts (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Masteguera i Morells), el camí de Can Bou Ros (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACI3 BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.

- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(22) CAMÍ DEL BOSC / CAMI DELS PARATS / CAMÍ DEL MOLÍ D'ALMADRAVA

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

644-7-7

INICI: carretera PMV-220-2, km. 3,7.

FINAL: terme municipal d'Alcúdia.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 - 4,6 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Fonts Salades. Camí del Bosc. Camí de la Cisterna.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

En el ple celebrat per l'Ajuntament de Pollença el 26 d'octubre de 1851, "ha propuesto el Sr. Alcalde, que varias personas se habian presentado a él, dándole parte de que en el camino del Bosch, delante la finca llamada can Roig y algo mas, no se podía transitar, a causa de un lodo extraordinario. Habiendose discutido esto, y atendido a que el lodo procedia de los escombros arcillosos de D. Juan Llobera y Cánaves, se ha acordado, nombrar a D. Bartolomé Bennasar y Antich, para que fuera a hablar con el citado Llobera, y participarle la necesidad absoluta, que había de corregir aquel estorbo, para el cómodo tránsito, y que de ello dé cuenta al Ayuntamiento, el referido Bennasar" (AMP. Sig. 1711).

Les referències a distintes reparacions dutes a terme en el camí són nombroses a les sessions plenàries del consistori pollencí: el 25 de maig de 1892 "El Sr. March D. Ramón presenta una proposicion con esta fecha pidiendo, se nombre una comision que convoque a los vecinos interesados en el camino del Bosch, a fin de tratar de su recomposición dado el estado impracticable en que se halla, por medio de suscripción entre los mismos y con los recursos que pueda facilitarles el Ayuntamiento"; el 29 d'agost, com a continuació de l'anterior document, el mateix regidor feia saber que la quantitat reunida no era suficient i proposava que l'ajuntament donàs una subvenció per completar l'obra (AMP. Sig. 1718); el 22 de maig de 1893 "A instancia del Sr. March D. Ramón se acuerda expedrear el camino llamado del Bosch, por acercarse ya la época de trillar" (AMP. Sig. 1718); el 31 de desembre de 1899 "A indicacion del Sr. Martínez se acordó sean convocados por éste los interesados en el camino rural que conduce al Bosch para proceder a su reparacion la cual resulta indispensable dado el estado intransitable en que se encuentra dicho camino concediendo este Ayuntamiento para la indicada mejora una reducida subvencion" (AMP. Sig. 1720); el 26 de gener de 1900 "habiendo insistido el Sr. Martinez en la necesidad de que se repare el trozo de camino que de el de Almadrava conduce al Bosch, se acuerda autorizar al expresado Sr. Martínez y Sr. Campomar para que pueda aplicar parte de la prestacion personal de los interesados en dicho camino, facilitandoles el auxilio de uno de los peones camineros para llevar a cabo la expresada reparacion" (AMP. Sig. 1721); el 29 de setembre de 1909 "acordose conceder algunos jornales de la prestación personal para reparar algo el mal estado del camino que conduce al Camp del Bosch, procurando circunscribierse a lo mas indispensable para que no queden desatendidos los caminos vecinales" (AMP. Sig. 1724); el 10 de setembre de 1913 "se acordó invertir parte de la prestación personal de los interesados en la reparación del camino llamado del Bosch ya que se encuentra en un estado intransitable" (AMP. Sig. 1725).

També en sessió plenària, celebrada el 5 de desembre de 1934, "El Sr. Alberti dice que junto al camino viejo de Alcudia hay mucha piedra que podría aprovecharse para el arreglo del camino que conduce al Molino de Almadrava y considera deberia gestionarse su adquisición" (AMP. Sig. 1735).

En sessió plenària del 8 de març de 1966, el consistori pollencí acorda per unanimitat procedir a la reparació del camí del Bosc, davant el mal estat en que es trobava (AMP. Sig. 1743).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva

col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí del Bosc és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el c.c Almadrava i final al terme municipal d'Alcúdia, amb una longitud de 2'1 quilòmetres i una amplada de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El 31 de març de 1979 el mateix consistori presentà el projecte de pavimentació asfàltica del camí del Bosc, redactat per l'enginyer de camins D. Antonio Miguel Alzamora (AMP. Sig. 1746).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaira) i a la zona 12 (Vall de Masteguera i Morells), el camí del Bosc i el camí del molí d'Almadrava (AMP. Sense signatura).

La continuació d'aquest camí correspon al camí núm. 1 del Catàleg de camins del terme municipal d'Alcúdia (Consell de Mallorca, 2000) amb el nom de Camí des Braçals / Camí vell de Pollença.

Camí dels Parats

La comissió d'obres també era l'encarregada de tractar sobre diferents assumptes referits a camins. El 12 de setembre de 1887 "El Sr. Martorell manifiesta que la Comisión de obras no tiene inconveniente en que se coloquen las pasaderas en el torrente del Rech camino del Parats, y se autoriza la obra" (AMP. Sig. 1716).

Camí del Molí d'Almadrava

En sessió de l'1 de novembre de 1885, es participà a la Corporació "Que en el **camino que conduce a Molins de Almadrava**, D. Andrés Cabanellas ha construido una pared sin el permiso de la autoridad; que lo mismo ha hecho Bartolomé Bibiloni Poderós en el camino Viejo de Alcúdia. Proponiendo el consiguiente derribo de ámbas" (AMP. Sig. 1716).

El 8 de gener de 1889, pel mateix procediment, "Se lee una peticion de Francisco Crespí de autorizacion para construir una pared en su finca C. Mas, camino Molina de Almadrava. El Sr. Alcalde, desea se pase a la Comision para que se persone sobre el terreno a estudiar aquella via" (AMP. Sig. 1717).

Segons documentació localitzada a l'arxiu municipal d'Alcúdia, en sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'aquesta vila el 15 d'octubre de 1893, "Dió cuenta el Señor Alcalde que al vecino de Pollensa Juan de Son March ha construido una pared en su finca que linda con el camino que se dirige a los Molinos de Almadrava cuya pared sin autorizacion de este Ayuntamiento ha construido en varias de sus partes dentro del camino publico. El Ayuntamiento

en su vista acordó la demolición y derribo de dicha pared a las partes que crea conveniente la comision de obras publicas de acuerdo con el Señor Alcalde" (A.M.A. Sig. 25).

El 14 d'octubre de 1914 "se acordó tambien reparar el trozo de camino que conduce al molino del Almadrave por encontrarse en un estado completamente intransitable" (AMP. Sig. 1725).

També en sessió plenària, celebrada el 5 de desembre de 1934, "El Sr. Alberti dice que junto al camino viejo de Alcudia hay mucha piedra que podría aprovecharse para el arreglo del camino que conduce al Molino de Almadrava y considera deberia gestionarse su adquisición" (AMP. Sig. 1735).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Mastiguera i Morells), (AMP. Sense signatura).

Camí dels Ulls del Rec

El 30 de setembre de 1999 la batlessa de l'Ajuntament de Pollença donava compte de l'asfaltat del pont i camí dels Ulls del Rech (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de la Can Bosch.
- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 54 (1997) es parla de les obres de millora de cinc camins del terme per part de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria, entre els quals es trobava el camí de Can Bosch.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(23) CAMÍ DE LA FONT DE MAL ANY / CAMÍ DE CAN ROIG (A)

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

644-7-7

INICI: carretera PMV-220-1, km. 3,5.

FINAL: terme municipal d'Alcúdia.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí Reial.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 (4,5) m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins al creuer amb el torrent de la Font de Mal Any.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 (4,5) m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Roig. Camí de Morells. Camí de la Font del Mal Any.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Pas per vianants amb arrambador al torrent de la Font de Mal Any.
- Pedres passadores al torrent de Can Roig.

OBSERVACIONS:

- El tram 1 és conegut amb el nom de camí de la Font de Mal Any i el tram 2 com a camí de Can Roig.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En un dels llibres de mostassaf de l'Arxiu de Pollença apareix, en data del 19 de desembre de 1603, una queixa d'un particular que diu el següent: "honors senyors al señor mostessaff qui así es me ha peniorat y fet vendre una peniore porque diu me havia fet que axermas un carrero qui passa per la font de mal any y tira an el refall de xanet y tira an el cami real de Alcudia..." (AMP. Sig.. 1514).

En compliment d'una circular del Director General de Camins sol·licitant informes sobre l'estat d'aquests en el terme de Pollença, l'Ajuntament va elaborar diversos escrits que recollien les recomposicions dutes a terme: el 3 de juny de 1816 es deia que a més dels adobs fets s'hauria de compondre "en el camino de Alcudia bajo el Predio Mastaguera, en el lugar llamado la font de Malañy y seguirlo hasta el lugar llamado can Roig como tambien porcion del citado camino de LLuch" (A.G.C.M. Sig. VI-60/3); el 31 d'octubre del mateix any es pot llegir el següent: "en el camino de Alcudia que va por la parte del madrava en el lugar can Roig y Morell se han recompuesto doscientas varas de camino" (AMP. Sig. 2948 i A.G.C.M. Sig. VI-60/4).

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que va por entre can porquer y marina hasta la fuente de mal any", amb un càlcul de despeses de 50 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

El 10 de juny de 1883 "Por el Sor. Vives, de la Comision de obras, se hace presente que en el camino viejo de Alcudia, por Can Roig, hay un colindante que ha venido estrechando el camino y dado ensanche a su finca, en perjuicio de los transeuntes, acordando que D. Felipe Llobera, Director, pase a examinar el sitio en cuestion, y de lo que resulte se resulte se servirá dar cuenta" (AMP. Sig. 1715).

El Sr. Vila, regidor del consistori pollencí, indicà en sessió del 24 de juny de 1883 "que en la entrada del camino antiguo de Alcudia, bajo Mastaguera, en vista del mal estado

del paso al dejar la carretera, fuera conveniente una pequeña reparación, que con solo arrancar unas rocas con barrenos, se facilitaria el tránsito más cómodo" (AMP. Sig. 1715).

El 13 de setembre de 1898 "a solicitud del Concejal señor Martinez se acuerda que la Comisión de Policia rural pase al camino antiguo de Alcudia frente a La Font de mal any al objeto de dictaminar sobre la construcción de un muro que se intenta levantar por el citado concejal" (AMP. Sig. 1720).

El 8 d'agost de 1904 s'acordà el pas a la comissió de policia rural d'una instància d'un veïnat on es demanava autorització per reforçar una paret a la finca de la seva propietat "llamada Can Vobis, que limita con el antiguo camino que conduce a la Ciudad de Alcudia" (AMP. Sig. 1722).

En comunicació remesa pel negociat de policia urbana i rural del Govern de la Província el 28 de juny de 1905, es demanava al batle de l'Ajuntament de Pollença una certificació dels quilòmetres existents de camins veïnals i carreteres municipals. En un borrador adjunt a la comunicació apareix un llistat amb el títol de *Nota de las medidas de los caminos vecinales en kilometros*, en el qual apareix el "Camino de Alcudia del Puente den Lluc hasta el torrente C. Roig", amb 4'326 metres (AMP. Sig. 2948).

Segons l'acta de la sessió del 23 de setembre de 1908 "Quedaron autorizados despues los vecinos interesados en el camino que conduce a la fuente de Mal-Añy para que puedan invertir en la reparación del mismo uno de los jornales de prestación personal a que vienen obligados" (AMP. Sig. 1723).

A la sessió plenària, celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 26 de setembre de 1910, "se acuerda permitir a los interesados, facilitandoles parte de la prestación personal, para que puedan construir un trozo de camino desde el molino de Almadrava, siguiendo por Can Vobis hasta empalmar con la carretera de Alcudia" (AMP. Sig. 1724). Aquest document afecta sols al final del camí.

L'11 d'octubre de 1911, es va manifestar "haber tenido noticia de que en el camino frente la Fuente de Mal Añy se había abierto una acequia por un propietario de una de las fincas lindantes con el expresado camino, lo cual hace imposible el tránsito a un mismo tiempo de dos carros por el expresado camino, por lo que procede se obligue a dicho interesado reponga las obras hechas en su primitivo ser y estado" (AMP. Sig. 1724).

En el ple celebrat pel mateix ajuntament el 27 d'agost de 1913 "se acordó tambien invertir parte de la prestacion personal de los interesados en el camino antiguo de Alcudia que, desde la Font de Mal-Any conduce Als Rafals" (AMP. Sig. 1725).

El 30 d'agost de 1933 un altre dels regidors pollencins "manifiesta que los vecinos del camino de la fuente de Mal any desean arreglarlo y propone para hacer en este sitio los jornales de la prestación personal. Asi se acuerda" (AMP. Sig. 1733).

L'Ajuntament de Pollença, en sessió del 30 d'octubre de 1961, va fer una relació de les obres i millores que s'havien de fer, entre les quals apareix la construcció d'un ponterró en el camí de la font del Mal Any (AMP. Sig. 1743).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de font del Mal Any és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la font del Mal Any i final al c.c. Alcudia, amb una longitud de 1'6 quilòmetres i una amplada de 3'5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El projecte de pavimentació asfàltica del camí fou aprovat en sessió ordinària de l'Ajuntament de Pollença del 2 de maig de 1975, redactat per l'enginyer de camins Antonio Miguel Alzamora, amb un pressupost de 1.994.141 pts. (AMP. 1746).

En el ple dut a terme el 28 de juny de 1988 el consistori pollencí acordà el següent: "Aprobar el Proyecto de limpieza y desbroce de caminos vecinales: La Font de Mal Any, Marina, Morell, Llenaire y Ternelles firmado por el Sr. Alcalde en fecha de 10 de Noviembre de 1987 y, asimismo, ratificar todas las actuaciones realizadas por la Alcaldía en orden a la solicitud de inclusión del mencionado proyecto en el convenio de colaboración INEM-CCLL para 1988" (AMP. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Mastiguera i Morells), el camí de la font del Mal Any (AMP. Sense signatura).

A la sessió plenària del 2 de setembre de 1999 un dels regidors efectua una pregunta sobre arreglar el camí de la Font de Mal Any i el Pont d'Almadrava (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix com a "Camino de la Font de Mal Any al Camps del Bosc".

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II
- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(24) CAMÍ DE CAN ROIG (B) / CAMÍ DE CAN VOBIS

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

644-7-7

INICI: camí de la font de Mal Any, núm. 23.

FINAL: camí del Bosc, núm. 22.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 (4) m.
- Tipus de ferm: terra i grava.

Des de l'inici fins a una llargada de 400 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 - 4,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt

Continuació fins al camí de la Font de Mal Any (núm. 23), proximitats de Can Vobis.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent el tram 1 i bo el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El tram 2 que apareix al grafiat al *Plan Nacional de Vías Provinciales* pareix no coincidir exactament amb el camí catalogat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Roig és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici en el c.c Almadrava i final a la font del Mal Any, amb una longitud d'1'4 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Masteguera i Morells), el camí de Can Roig (AMP. Sense signatura).

Camí de Can Vobis

En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença l'11 de maig de 1900, un dels regidors "manifiesta a la Corporacion que estando aprobado como sabe hacer el camino de rueda de Can Vobis y el Rafal desea se dé principio a las obras despues de la siega; y conforme el Ayuntamiento así quedó acordado" (AMP. Sig. 1721). Poc després, l'1 de gener de 1900, un altre regidor exposava "que en el camino de Can Vobis existe un trozo del mismo sin reparar, se acordó requirir a los vecinos interesados en el expresado camino a fin de que pueda aplicarse parte de la prestación personal a que vienen obligados dichos interesados" (AMP. Sig. 1721).

A la sessió plenària, celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 26 de setembre de 1910, "se acuerda permitir a los interesados, facilitandoles parte de la prestación personal, para que puedan construir un trozo de camino desde el molino de Almadrava, siguiendo por Can Vobis hasta empalmar con la carretera de Alcudia" (AMP. Sig. 1724).

En el ple celebrat pel mateix consistori el 18 de setembre de 1973, i davant el mal estat dels camins rurals de Ca n'Eixartell, Can Vobis, Marina, Morells i Racó d'en Vaquer, s'acordà encarregar al tècnic competent els projectes d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica dels camins esmentats, "englobando el de C'an Bobis y el de Morells en un único Proyecto" (AMP. Sig. 1745).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix el tram 2.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix el tram 2.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix el tram 1.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973). Apareix el tram 1 i el 2 aproximadament.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(25) CAMÍ DE CAN GATULES / CAMÍ DE CAN PUIG

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-8

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 48.

FINAL: camí de Can Pelat (núm. 34).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).
- Camí rural.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí : camí de Can Gatules. Camí de Can Puig.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escopidors al passar el torrent de Marina i marges a l'inici del camí.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària del dia 24 de desembre de 1854, l'Ajuntament de Pollença tractà la instància d'un veïnat que demanava la cessió d'un tram de camí vell en recompensa de la terra que se li va expropiar per la construcció de la carretera veïnal. "Discutido este negocio, y en vista tambien de la justificacion presentada por el citado Canaves, se declara de su propiedad el trozo de camino viejo contiguo a su finca nombrada la sort de Can Gatulas, y sin perjuicio del derecho que acaso pueda tener el terrateniente inmediato" (AMP. Sig. 1711).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí inventariat forma part del camí de Can Gatules, que és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera de Sa Pobla-Pollença (PM-2220) i final al predi Can Pelat, amb una longitud d'1'4 quilòmetres i una amplada de 3'8 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Can Puig amb una longitud aproximada de 1.700 metres i una amplada de 3 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 10 (Vall de Ca n'Eixartell), el camí de Can Gatules (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En l'onzé lloc apareixia el camí vell de Can Puig i de Can Canonge (AMP. Sense signatura). Aquest document fa referència a tot el traçat del camí i la seva continuació amb els camins núm. 34 i 139.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de l'alzinar de Can Puig.
- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 54 (1997) es parla de les obres de millora de cinc camins del terme per part de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria, entre els quals es trobava el camí de Can Puig i tram del camí de Marina.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(26) CAMÍ VELL DE CAMPANET / CAMÍ DE CA N'EIXARTELL

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-8
644-5-8
671-5-1

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 47,3.

FINAL: terme municipal de Campanet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Administració.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El cartell indicador que hi havia a l'inici del camí ha estat arrabassat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A finals de l'any 1816 el Director General de Camins, Lleonard Oliver, va haver de dirimir una disputa entre els municipis de Pollença i Campanet degut a la recomposició de la "carretera por la qual esta villa va a Palma dentro el termino de la citada villa de Campanet" (AMP. Sig. 2948). En referència a aquest camí, el 17 de novembre de 1816 el Batle Reial de Campanet enviava un estat dels camins del seu terme al Director General de Camins, on es pot llegir: "Se han abilitado 570 diestres en el camino que desde la villa de Pollensa, pasa por el termino de esta, en dirección a esa capital" (A.G.C.M. Sig. IV-60/4).

En compliment d'una circular del Director General de Camins sol·licitant informes sobre l'estat d'aquests en el terme de Pollença, l'Ajuntament va elaborar, el 31 d'octubre de 1816, un aplec de notícies en el que es pot llegir el següent: "Y en el camino de Palma hasta aqui en esta temporada ademas de haver recurrido el camino de la otra temporada se han recompuesto ciento y sinquenta varas de camino y se prosigue en las inmediaciones de Son Tarrasa y ahora se rebaja una loma de piedra que no pocas veces ha impedido el paso a los carros hiendo un poco cargados..." (AMP. Sig. 2948).

El 7 d'agost de 1881 s'acordà el pas a la comissió d'obres d'una instància d'un veïnat "pidiendo se le conceda por escrito la cesion del trozo de camino antiguo de Palma, ahora de Petra a Pollensa en la finca Can Llompart, por haber cedido el exponente el terreno sin indemnización alguna, de su propiedad en la mencionada finca por el año 1848, pues apesar de la cesion mútua que hizo, no tiene documento que la acredite" (AMP. Sig. 1715).

En el ple reunit el 20 de setembre de 1903 es donà lectura a una carta de l'enginyer de la província, D. Eusebi Estada, en la qual deia, entre altres coses, "que si bien no puede precisar si fue incluido en el plan general de caminos que remitió a Madrid el dia 10 el que de esta villa conduce a Campanet tiene casi la seguridad de que va continuado" (AMP. Sig. 1722).

El 9 d'abril de 1930 "El Sr. Presidente manifiesta que estando el camino viejo de Campanet en estado de abandono y casi imposible de utilizar y cuyo camino si se hallara en buen estado facilitaria grandemente no solo la comunicación con dicho pueblo sinó que tambien seria de gran utilidad para el acceso a las fincas enclavadas en aquella zona, proponia dirigirse a la comisión provincial permanente para que emparada en el R.D. del Ministerio de Fomento de 16 de octubre de 1929 incluya dich camino en el plan provincial de caminos vecinales ya que el actual trazado de dicho camino hace suponer seria provechable" (AMP. Sig. 1731).

El consistori pollencí, en ple reunit el 2 de març de 1949, va llegir una proposta del batle de Campanet sobre "la construcción de la carretera que trata de hacerse a base del camino viejo de Campanet a Pollensa mediante la aplicación de contribuciones especiales ..." (AMP. Sig. 1741).

En sessió plenària celebrada el 30 d'agost de 1950 es demanava la inclusió del camí de Campanet en el pla general de camins veïnals, "este por considerar que seria de mucha circulación y al propio tiempo de caracter turístico" (AMP. SIG. 1741).

El 4 de novembre de 1955 el batle de l'ajuntament pollencí donava compte de la petició d'ajuda de l'Ajuntament de Campanet per recomposar l'antic camí de Campanet a Pollença, i es va acordar "se ofrezca la aportación de la piedra necesaria para el tramo del camino que se halla enclavado en este terreno municipal" (AMP. Sig. 1742).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Ca n'Eixartell amb una longitud aproximada de 1.600 metres i una amplada de 4,5 metres, i ferm en mal estat (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

En el ple celebrat el 30 de maig de 1996 el consistori donava compte de les obres de terraplanat de la carretera vella de Campanet (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 10 (Vall de Ca n'Eixartell), el camí vell de Campanet i el camí de Ca n'Eixartell (AMP. Sense signatura).

El novembre de 1999 l'Ajuntament de Pollença va confeccionar un estudi de pavimentació de diversos camins del terme, entre els quals apareix el camí vell de Campanet, amb una longitud de 3400 m. i una amplada aproximada de 5 m. El 2 de desembre del mateix any s'acordà sol·licitar per mitjà de la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears la inclusió del camí dins el pla de millora de camins rurals. (AMP. Sense signatura).

Travessia de Ca n'Eixartell

Una veïnada de Pollença va remetre una instància a l'Ajuntament, que fou llegida en sessió plenària del 2 de setembre de 1866, on exposava que "despues de haberse construido la carretera de Palma y el Predio Can Llompard, atento al mal paso que ofrecía el camino antiguo de Can Axartell, se pidió a su difunto marido para abrir desde dicha carretera cerca can Llompard, una nueva travesia, que empalmara al citado antiguo camino, para evitar el paso por la subida de can Llompard que iba haciendose imposible, ofreciendose aquella autoridad cederle, el camino antiguo y satisfacerle una onza de oro, o cerrar con pared a cada lado el trozo de camino que debía abrirse [...] Que como hasta el presente no se le haya satisfecho la citada cantidad ni se haya construido la pared, suplica se disponga lo que parezca en justicia, previos los informes que tenga a bien tomar" (AMP. Sig. 1713).

Camí de Ca n'Eixartell

Segons consta a l'acta de la sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 3 de juny de 1883, "El Sr. March D. Francisco, manifiesta que a sus espensas ha construido cerca de medio kilómetro de camino en el de servicio local de Can Axartell, para que si el Ayuntamiento gusta, vaya la comision de obras a examinarla por si le parece bien construido. El Ayuntamiento acuerda un voto de gracias al Sr. March su generoso desprendimiento en una obra pública que sin el auxilio, ni aun de los comarcanos ha llevado a cabo" (AMP. Sig. 1715).

En una altra sessió de l'ajuntament l'11 d'octubre de 1885 "El Sr. Amengual indica si puede reedificarse una pared en el camino frente al predio can Sureda camino de can Axartell, y se acordo que la Comision entienda en esta indicacion" (AMP. Sig. 1716).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, el camí de Ca n'Eixartell va correspondre a la comissió composta per D. Guillem Cifre, regidor, D. Francesc March, D. Jeroni Cerda de Can Sion, i D. Josep Seguí de Navarra (AMP. Sig. 1716).

En sessió plenària celebrada el 10 de gener de 1897 "se acordó la reparación del camino del Bosch y del Valle Can Axartell, por estar en estado intransitable" (AMP. Sig. 1720).

El 27 de setembre de 1901 l'Ajuntament de Pollença donà lectura a una instància d'un particular demanant "no se le impida para colocar piedra machacada en varios hoyos existentes en el camino de Can Axartell, siendo unicamente el movil de dicha petición el que quede mejor transitable dicho camino (AMP. Sig. 1721).

En el ple reunit el 6 de març de 1903 la corporació va nomenar els peons caminers i els va adjudicar els camins corresponents a cada un d'ells, i "en el caso de que los caminos de Can Axartell y Ternellas esten o sean declarados legalmente vecinales esten a cargo de Damián Compañy el de Can Axartell y de Manuel Martorell el de Ternellas" (AMP. Sig. 1722).

El 16 de gener de 1905, també en sessió plenària, el consistori pollencí "encargó a dicho Sor Bosch gestionara si era factible establecer una linea de automoviles de esta a Inca por el antiguo camino de Can Axartell" (AMP. Sig. 1722).

En comunicació remesa pel negociat de policia urbana i rural del Govern de la Província, el 28 de juny de 1905 es demanava al batle de l'Ajuntament de Pollença una certificació dels quilòmetres existents de camins veïnals i carreteres municipals. En un borrador adjunt a la comunicació apareix un llistat amb el títol de *Nota de las medidas de los caminos vecinales en kilometros*, en el qual apareix el "Camino de Can Axartell de la carretera Palma hasta la llege", amb 3'300 metres (AMP. Sig. 2948).

El 9 d'octubre de 1918 es concedí a l'ajuntament de Pollença una subvenció de 1000 pts. per atendre a la reparació del camí veïnal del vall de Can Aixartell, amb la condició de que les obres fossin verificades per l'arquitecte de la provincia (AMP. Sig. 1727).

Més endavant, en ple celebrat pel consistori pollencí, "El Sr. Alcalde manifiesta que le ha visitado el propietario D. Miquel Ramis y le ha solicitado permiso para el arreglo del piso del camino de Can Axartell comprometiendose a ceder y transportar los materiales, con solo que el Ayuntamiento le envíe un peon. Por su importancia se acuerda acceder a lo solicitado" (AMP. Sig. 1739).

A la comunicació, dirigida per l'Ajuntament de Pollença al Director General de Carreteres i Camins Veïnals, el 5 de novembre de 1955, demanant subvencions per reparar els camins del seu terme, es feia un petit informe on, a més dels camins veïnals parla de "una infinidad de caminos rurales municipales, todos ellos de gran tráfico debido a las numerosas fincas rústicas y núcleos que de ellos se sirven; siendo de destacar por su importancia los de Ca'n Xure, Ca'n Bosch, Llenaire, Ca'n Axartell y La Font, entre otros" (AMP. Sig. 2956).

En el ple celebrat pel mateix consistori el 18 de setembre de 1973, i davant el mal estat dels camins rurals de Ca n'Eixartell, Can Bobis, Marina, Morells i Racó d'en Vaquer, s'acordà encarregar al tècnic competent els projectes d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica dels camins esmentats (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Axartell és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera de Sa Pobla-Pollença (PM-2220) i final al predi Can Sion, amb una longitud de 0'9 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El 31 de juliol de 1975 l'Ajuntament de Pollença aprovà el projecte de pavimentació asfàltica del camí de Ca n'Eixartell, redactat per l'enginyer de camins D. Antonio Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1746). L'any següent, el 36 d'agost de 1976, en sessió plenària del mateix ajuntament, es donà lectura als escrits de la Diputació Provincial comunicant la inclusió en el pla provincial d'obres i serveis del camí de Ca n'Eixartell (AMP. Sig. 1746).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Antoni Despuig, 1784).

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix amb el nom de “Camino de Can Axartell”.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Fulls 644-II i 671-I.
- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Fulls 644-IV (38-25) i 671-II (39-26). Al primer full surt amb el nom de camí Vell de Campanet i al segon com a camí Vell de Pollença.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix amb el nom de camí Vell de Campanet.

(27) CAMÍ DE CAN GALLARDÓ

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

644-6-8

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 49,3.

FINAL: cases de Can Gallardó.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Gallardó.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En el ple de l'Ajuntament de Pollença, reunit el 5 de setembre de 1910, "quedó acordado que los vecinos interesados en el camino que conduce a Can Gayardó puedan invertir uno de sus jornales de la prestación personal en la reparación del mismo, quedando encargado de su dirección el expresado concejal" (AMP. Sig. 1724). En el mateix sentit, el 10 de gener de 1923 "se acuerda tambien se apliquen en el camino de Can Gallardó varios jornales de los vecinos interesados en el mismo" (AMP. Sig. 1728).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Gayardó és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera de Sa Pobla-Pollença (PM-2220) i final al predi Can Gayardó, amb una longitud de 0'9 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Can Gallardó (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II

- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(28) CAMÍ DE CAN LLOBERINES / CAMÍ DE LA GERRERIA / CAMÍ DE CAL PERDIU

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

644-5-7

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 49,6.

FINAL: camí de Can Bosc (núm. 29).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici fins a una llargada d'uns 1.100 m, fins arribar al creuer del camí amb el torrent.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: terra, pedra i grava.

Correspon a 350 metres del camí que discorren per dins el torrent.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Continuació fins al camí de Can Bosc (núm. 29).

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Lloberines. Camí de Cal Perdiu.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Regular el tram 1 i dolent els trams 2 i 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El tram 2 del camí coincideix amb el torrent, de manera que si el torrent duu aigua aquest tram és impracticable.
- Al final del tram 1 hi ha una petita variació del traçat que apareix al *Plan Nacional de Vías Provinciales* que afecta una llargada de 200 metres.
- El tram 3 també és conegut com a camí de Can Cusset.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix en quart lloc: "Las travesias a la valle de Colonia que son la que parte del Roser Vell, hasta Mirar y la que parte del Hostalet hasta Colonia y la que de Son Bruy passa a Can Mir" (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

Segons consta a l'acta de la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 30 d'agost de 1905, "A indicación del Sor. Cerda D. Miguel se acordó sean entregados dos turnos de la prestación personal al maestro cantero y otro por el jornal devengado en la construcción de las obras realizadas en el camino de Can Lloberine" (AMP. Sig. 1722).

En el ple del mateix ajuntament, reunit el 31 de març de 1909, "se acuerda se proceda a la construcción del ponton acordado en el camino que desde la carretera del Estado da acceso al de Can Lloberina cuya obra deberá hacerse bajo la dirección del Concejal Sor. Cerdá" (AMP. Sig. 1724).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva

col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Lloberina és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera de Sa Pobla-Pollença (PM-2220) i final al predi Can Bosch, amb una longitud de 1,4 quilòmetres i una amplada de 3,2 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Del mes d'abril de 1985 data el projecte de pavimentació asfàltica del camí de Can Lloberina, obra de l'enginyer R. Collado Saez (A.G.C.M. Sig. I-199/3), projecte que fou aprovat per l'Ajuntament de Pollença en sessió plenària del 27 de desembre de 1985 (AMP. Sense signatura).

El 29 d'agost de 1986 es va aprovar una proposta de la comissió d'urbanisme de rectificació dels projectes de pavimentació dels camins de Can Moragues i Can Lloberina (AMP. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can Lloberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Can Lloberines (AMP. Sense signatura).

El novembre de 1999 l'Ajuntament de Pollença va confeccionar un estudi de pavimentació de diversos camins del terme, entre els quals apareix el camí de Can Lloberines, amb una longitud de 1.450 m. i una amplada aproximada de 4 m. (AMP. Sense signatura).

Camí de la Gerreria

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 22 d'agost de 1886, llegí la sol·licitud d'un veïnat que demanava permís "para levantar una pared camino de la Jarrerria delante Can Lloberina de Felipe de la Mola; y además para que por la Comisión sea examinado si es o no justo que reciba las aguas que en una atargea le han conducido a su finca" (AMP. Sig. 1716).

El 16 d'agost de 1905 "se acordó autorizar a los Señores Cerdà D. Martin y D. Miguel para que previo acuerdo de los interesados en el camino de la Gerreria puedan introducir en

el mismo alguna reforma al objeto de dar mayor latitud a algunos puntos que resulta ser muy angosto" (AMP. Sig. 1722).

Camí de Cal Perdiu

En sessió celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 19 de desembre de 1910, "quedó también acordado que al procederse a la reparación de la travesía conocida con el nombre de Cal Perdiu se ocupe la Comisión respectiva de ordenarla en la forma que mas comodidad ofrezca al tránsito rodado ya que en la actualidad no resulta así en estos tramos del mismo" (AMP. Sig. 1724).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Cal Perdiu (AMP. Sense signatura).

Camí de Can Cusset (tram 3)

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària de l'11 de juliol de 1887, va tractar la sol·licitud d'un particular que demanava permís "para levantar una pared en su finca colidante con camino rural que, de Can Cuset dirige al torrente de Can Fanals" (AMP. Sig. 1716).

En una altra sessió celebrada el 17 de maig de 1911 "se acordó que la Comisión se digne pasar al camino de Can Cuset a examinar la reforma de una pared que el propietario de dicho predio intenta construir" (AMP. Sig. 1724).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can Lloberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Can Cusset (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament.
- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareixen els trams 1 i 3. Al tram 2 i 100 metres del tram 1 sols està grafiat el torrent.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix majoritàriament.

(29) CAMÍ DE CAN BOSC / CAMÍ DE COLÒNIA (A) / CAMÍ DE CAN FANALS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

644-5-8

INICI: zona urbana de Pollença.

FINAL: camp del Pou, 500 metres després del creuer amb el camí de Can Conquestí (núm. 90).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- Declaració de camí veïnal.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 - 5,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt .

Des de l'inici fins al creuer amb el camí de Can Fanals (núm. 95).

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt

Continuació del camí fins al camp del Pou.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Lassarell. Camí de Can Bosc. Camí dels Rafals.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- Els darrers 600 metres del tram 1, juntament amb una part del camí de Can Lloberines (núm. 28) també és conegut com a camí de Can Cusset.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Segons la comunicació dirigida pel director de camins del partit d'Inca al Governador de la Província, el 23 de novembre de 1865, on es demanava la declaració de veïnals pels camins de Llenaire, Colònia i Almadrava, es pot llegir el següent: "Inútiles serían los tres caminos ya indicados si no se añaden dos travesías a caminos que deben atravesar las comarcas indicadas, [...] otro que partiendo del lugar llamado el Roser-Vell, hasta empalmar con el de la Vall de Colonia antes espresados pasando por el mismo camino de arredura (sic) que en la actualidad existe" (AMP. Sig. 2948). (Correspon aproximadament a la primera meitat del tram 1).

Segons consta a l'acta de l'Ajuntament de Pollença del 16 de maig de 1897, "se acordó la reparación del camino que conduce a los predios Els Rafals; toda vez que el trozo desde Can Bosch a dichos predios hallase verdaderamente en estado intransitable, y que a este objeto se destinen varios obreros de los que trabajan el puente de Can Cuset" (AMP. Sig. 1720).

En ple celebrat pel mateix consistori el 3 d'octubre de 1934, "Previo informe favorable se acuerda conceder a D. Rafael Morro Vicens permiso para levantar una pared en la finca La Rafal lindante con el camino de Ca'n Bosch" (AMP. Sig. 1735).

El 28 de febrer de 1955 s'elaborà el projecte de reparació i millora del camí de Can Bosc. A la memòria del projecte podem llegir el següent: "Entre los caminos municipales del término de Pollensa, figura el denominado De Can Bosch como uno de los que soportan tráfico más intenso, originado por las numerosas fincas rústicas, que de él se sirven, enclavadas en el valle de Coloña famoso por la fertilidad de sus tierras y por el intenso cultivo a que son sometidas" (AMP. Sig. 2955). Aquest projecte fou aprovat en sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença celebrada l'1 de juny de 1955 (AMP. Sig. 1742).

En data del 30 de març de 1971 "se da cuenta del escrito de la Excma. Diputación Provincial que comunica que en el Plan Provincial de Cooperación para el bienio 1966-1967 figura incluida a favor de este Ayuntamiento una subvención de doscientas mil pesetas con destino a las obras de pavimentación asfáltica del camino de Ca'n Bosch" (AMP. Sig. 1745).

A l'acta del ple celebrat pel consistori pollencí el 10 d'agost de 1972 es llegí uns escrits d'uns veïnats "y en las cuales tras exponer que tienen programado construir un camino que partiendo del terminal del camino de C'an Bosch, permita el transito hasta todas las fincas de los suscribientes, camino que tendrá una longitud de unos 3,500 metros, y una anchura que oscilará entre los 4 y los 5 metros, terminan suplicando a la Corporación Municipal preste su colaboración en la constitución del referido camino [...] toda vez que los 1.300 metros iniciales del nuevo camino quedarán de dominio público como continuación del camino de C'an Bosch" (AMP. Sig. 1745).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Bosch és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici al c/ Roser Vell i final al predi Can Bosch, amb una longitud de 3 quilòmetres i una amplada de 4'5 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El 28 de febrer de 1981, a proposta de la comissió d'obres de l'Ajuntament de Pollença, "acordaron por unanimidad proceder al bacheo y riego asfáltico de los caminos vecinales de Ca'l Rei, Font-Xique, El Vila, Ca'n Bosch y Ternellas" (AMP. Sig. 1746).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

L'abril de 1992 el Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, a través de l'IRYDA (Instituto Nacional de Reforma y Desarrollo Agrario) efectuà unes *Mediciones finales de las obras de reparación de los daños causados por las inundaciones de septiembre de 1989 en Mallorca (Balears)*. Entre els municipis afectats hi figurava Pollença, amb un únic. Part del tram 2 del camí inventariat corresponen al camí "Rafals-Tosses", de 2.265 m de llargada i 5 m d'amplada. (A.IRYDA. Exp.37009).

Un dels regidors de l'Ajuntament de Pollença, demanà, en reunió plenària celebrada el 27 d'octubre de 1994, "que s'arregli el camí de Can Bosch, ja que hi ha ensorraments que no deixen passar l'aigua i el fan perillós" (AMP. Sense signatura).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can Lloberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la

grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí dels Rafals, el camí de Colònia, el camí de Can Cusset i el camí de Can Bosc. (AMP. Sense signatura)

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat; en quart lloc apareixia el camí dels Rafals i camí de Can Bosch. Poc després l'Ajuntament de Pollença i el Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (SERIDA) de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria firmaren un projecte de cooperació pel finançament i execució d'inversions a camins rurals, entre els quals hi havia el camí de Can Bosch (AMP. Sense signatura).

Camí de Colònia

En compliment d'una circular del Director General de Camins sol·licitant informes sobre l'estat d'aquests en el terme de Pollença, l'Ajuntament va elaborar diversos escrits que recollien les recomposicions dutes a terme: el 3 de juny de 1816 es recomposaren, entre d'altres, "otra porcion en el camino Real por el qual se va a la valles de Colonia y lugar llamado can Barnassar que son ciento y catorce varas" (A.G.C.M. Sig. VI-60/3); el 31 d'octubre del mateix any "en el camino de Colonia, se han recompuesto doscientas varas de camino en el lugar llamado la Rafal" (AMP. Sig. 2948 i A.G.C.M. Sig. VI-60/4).

El 23 de novembre de 1884 "El Sr. Cerdá Domenech y Llobera D. Antonio indican ser necesario hacer varias reparaciones en la pared contigua a la solana cerca el oratorio del Roser vell y camino de Colonia y abrir un paso que desde la carretera atravesando el huertecito conduzca al Oratorio quedando ambos Señores facultandos por el Ayuntamiento para su estudio y resolucion" (AMP. Sig. 1715).

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada l'11 d'octubre de 1885, escoltà la proposta d'un regidor que "manifiesta ser necesario acopiar piedra y machacarla en Can Juan Martí, como tambien reparar en el camino de Colonia, y sitio coll de la Rafal que se hallan en mal estado, siendo preciso remediarlos.

Asi fue acordado" (AMP. Sig. 1716).

En el ple del 29 de novembre de 1885 "La Comision de Policia Rural, propone se de aviso a D. Guillermo Vives, y a D. Gabriel Ribas, para que en 24 horas dejen expeditos badenes que estan obstruidos en el camino vecinal de Colonia, que dan a sus respectivas fincas, pues no solo han obstruido los de nueva construcción sino tambien los antiguos" (AMP. Sig. 1716).

El 28 de febrer de 1886 "A petición del Sr. Llobera se acordó una pequeña pero importante reparación en el camino de Colónia desde La Rafal de Aloy hasta la de Andrés Cifre, en la que auxiliarán varios comarcanos" (AMP. Sig. 1716).

En el ple del consistori pollencí, reunit el 22 de desembre de 1887, es va procedir a la distribució de comissions per a conservar els diferents camins veïnals i rurals del terme, comissions formades per regidors de l'ajuntament i veïnats interessats en la reparació del camí en qüestió. Així, el camí de Colònia va correspondre a la comissió composta per D. Miquel Llobera i D. Guillem Llobera, regidors, i D. Miquel Cerdà de Can Bosch, D. Miquel

Cerdà Rotger de Can Cusset, D. Guillem Coll de Colònia, i D. Martí Llobera de Can Lloberina (AMP. Sig. 1716).

En sessió del 17 d'octubre de 1888 un regidor "habló luego sobre dos esboldrechs en el camino de Colonia, en propiedad de D. Jaime Martorell nombrada La Rafal que se habían levantado sin atenerse a un acuerdo tomado de antes, que consiste en dar ensanche a las vías de comunicacion" (AMP. Sig. 1717).

El 16 de novembre de 1891 "Dió cuenta el Sr. Llobera D. Martin que en el camino de Colonia, frente el Hostelet, existe un desmoronamiento que obstruye la via, por lo que desea se ponga el remedio a la posible brevedad" (AMP. Sig. 1718).

En el ple del consistori de Pollença celebrat el 5 de desembre de 1893, "Se acuerda además reparar un trozo de camino en el de Colonia frente la finca llamada Rafal den Andrevet" (AMP. Sig. 1718).

Un dels regidors de l'ajuntament pollencí, en sessió celebrada el 4 de novembre de 1894, "expuso la necesidad de llevar a efecto el acuerdo de este Ayuntamiento referente a la construcción de varios semicírculos (medias lunas) en el camino de Colonia" (AMP. Sig. 1719).

A indicació d'un altre regidor, el 21 de març de 1904 "se acuerda que la Comision respectiva paze (sic) al camino de Colonia a examinar el empedrado existente en el mismo y lindando con La Rafal con el concejal Sor. Martorell D. Jaime al objeto de estudiarse el modo de remediar su mal estado" (AMP. Sig. 1722).

En sessió plenària del 30 d'agost de 1905 es feia saber, entre altres coses, "que la Comision respectiva confecciona un plano para poder proceder a la reforma del empedrado existente en el camino de Colonia toda vez que dicho trayecto hallase en extremo intransitable como tambien el del Coll de le Refal" (AMP. Sig. 1722).

El 13 de setembre de 1905 "El Sor. Cerdá D. Miguel manifestó haber estudiado la Comision la forma de rectificar el empedrado del camino de Colónia construyéndose las correspondientes cunetas de ciertas dimensiones, por lo cual quedaria en buen estado, indicando al mismo tiempo ser necesario espedrear dicho camino por hallarse intransitable" (AMP. Sig. 1722).

Altres documentació fa referència a la declaració de camí veïnal del camí. En sessió plenària celebrada el 16 de juliol de 1865, s'acordà per unanimitat demanar al Govern de la Província la declaració de veïnals pels camins de Llenaire, Colònia i Almadrava, declaració que finalment fou concedida, segons consta a l'acta del 4 de març de 1866 (AMP. Sig. 1712 i 1713). En la petició, signada pel director de camins veïnals del partit d'Inca el 23 de novembre de 1865, es fa una descripció dels camins, on es pot llegir el següent: "El de Colonia camino también muy importante para aquella zona de terreno que debe atravesar, no se puede transitar con carruajes, y los vecinos que viven en aquella comarca sufren un gran perjuicio, de no poder traer el abono a sus tierras y estraer sus cosechas, y demas producciones de aquellos terrenos y montes, hay en esta zona muchos casarios (sic) en donde viven constantemente los vecinos, tambien hay varios predios de mucha producción, y todos estan sin camino por donde puedan pasar carruajes; tiene la longitud tres kilometros y

quinientos metros empieza a la carretera de tercer orden que de Pollensa dirige a Petra y termina en la falda de la montaña del Predio Son Cuset" (AMP. Sig. 2948).

En comunicació remesa pel negociat de policia urbana i rural del Govern de la Província el 28 de juny de 1905, es demanava al batle de l'Ajuntament de Pollença una certificació dels quilòmetres existents de camins veïnals i carreteres municipals. En un borrador adjunt a la comunicació apareix un llistat amb el títol de *Nota de las medidas de los caminos vecinales en kilometros*, en el qual apareix el "Camino de Colonia del Roservell hasta Cal Hereu", amb 2'698 metres (AMP. Sig. 2948).

L'11 de juliol de 1910 "se encargó al concejal Sor. Cerda D. Miguel para que bajo su dirección se proceda al levantamiento del muro existente en el camino de Colonia frente La Rafal cuya obra corresponde costear el Ayuntamiento" (AMP. Sig. 1724).

En una carta enviada per l'Ajuntament de Pollença al Ministre de Foment el 13 de setembre de 1911, es sol·licitava l'aprovació del plec de condicions per a la construcció de cinc camins veïnals: camí d'Almadrava, camí de Llenaira, camí de Sant Vicenç, camí de Ternelles i camí de Colònia (AMP. Sig. 2948).

El 6 de gener de 1915, a proposta d'un regidor del consitori pollencí, "se acordó además que los interesados en la travesia de Can Alordas y en el camino de Colonia, puedan invertir parte de la prestación personal en la reparación de los mismos" (AMP. Sig. 1726).

En el plenari del mateix organisme, celebrat l'11 d'octubre de 1922, "Da cuenta el Sr. Alcalde haber quedado convenido con los propietarios del Valle de Colonia la manera y forma de rectificar el tramo de camino del Coll de la Rafal quedando en que este Ayuntamiento les facilitaria la prestación personal necesaria para ello y que los demás gastos correrian a cargo de los expresados propietarios" (AMP. Sig. 1728).

Camí de Can Fanals

En sessió plenària celebrada el 18 d'octubre de 1905 es passà a la policia rural una instància d'un particular per reparar una paret de la finca Can Fanals, "que limita con el camino del mismo nombre" (AMP. Sig. 1722).

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 26 de març de 1991, donà compte "a) de la sol·licitud de bocí del camí d'ús públic de Ca'n Fanals amb camí privat de nou traçat" (AMP. Sense signatura). El mateix ajuntament va aprovar la desafectació de l'esmentat camí en sessió del 28 de novembre de 1991, i el 28 de gener de 1993 va aprovar la permuta d'un tram de camí de Can Fanals amb un tram de parcel·la propietat de Ca les Munares S.A, sol·licitada per l'esmentada empresa, declarant expressament que el tram de camí permutat es destina a ús públic (AMP. Sense signatura).

El tram de camí anomenat Can Fanals consta inscrit com a finca rústica a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament de Pollença format l'any 1987 (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A la *Guia d'excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió anomenada Cova Morella, el trobam citat de la següent manera: " Saliendo de

Pollença por la calle Roser-vell, se sigue el camino asfaltado hasta Can Bosc; después de una barrera, un poco pasado el predio se toma la carretera que sube ladera arriba hasta llegar paralelamente al encinar. Ente lugar puede observarse una paret de piedras situada encima del talud de la carretera y por un portillo, que da acceso al bosque, se continua un antiguo y confuso camino... "

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "Para dar fin a nuestras excursiones por los alrededores de Pollença nos falta una visita al fructífero valle de Colonya que a los pies del puig y recorrido por el torrente de igual nombre se extiende prácticamente en dirección este-oeste. Desde el bosc Vell, no lejos de Pollença, progresa el camino en dirección a Can Bosc... [...] Vemos a la izquierda Can Cusset con su vieja torre, y una vez salvado el torrente que cruza el valle, dejamos la vía que se dirige a él y nos encaminamos hacia Can Bosc entre vigorosas encinas" (pàg. 253).

- A la *Guia d'excursions por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió anomenada Cova Morella, el trobam citat de la següent manera: " Saliendo de Pollença por la calle Roser-vell, se sigue el camino asfaltado hasta Can Bosc...".

- Encinas, J.A. (1981). *Pollença. Semblança d'un poble*. Al paràgraf dedicat a Aixartell i Colònia, es diu el següent: "Des del Convent de Sant Domingo, pel carrer del Roser-Vell i la cantonada que presideix la seva ermita, neix el camí que recorr tota la vall de Colonya arribant fins a l'Assarell, accés natural cap a Mina i La Mola".

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II Apareix la primera meitat del camí.

- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix com a camí de Can Bosc.

(30) CAMÍ DE LA RAFAL / CAMÍ DE LA COMA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: camí de Can Bosc, núm. 29.

FINAL: prop de les cases de Can Josep Amorós.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de La Coma. Camí de La Rafal.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a 100 metres del final.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada l'11 d'octubre de 1885, escoltà la proposta d'un regidor que "manifiesta ser necesario acopiar piedra y machacarla en Can Juan Martí, como tambien reparar en el camino de Colonia, y sitio coll de la Rafal que se hallan en mal estado, siendo preciso remediarlos.

Asi fue acordado" (AMP. Sig. 1716).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de La Rafal és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici al camí de Can Bosch i final al predi la Rafal, amb una longitud de 0'6 quilòmetres i una amplada de 3'1 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de la Rafal amb una longitud aproximada de 950 metres i una amplada de 2,7-3,6 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), "el camí de L'Arrafal" (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(31) CAMÍ DE COLÒNIA (B)

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: camí de Can Bosc, núm. 29.

FINAL: camí del Camp, núm. 41.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfaltat.

Des de l'inici fins que el camí travessa el torrent.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a 50 metres del camí un pic passat el torrent.

- Tram 3:

- Tipologia: ?.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?

Continuació del camí fins al camí del Camp, núm. 41.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Bo el tram 1, dolent el tram 2 i inexistent el tram 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El tram 3 actualment no existeix, però s'ha inclòs per estar grafiat al *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Colonya és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici al camí de Can Bosch i final al predi Colonya, amb una longitud de 0'9 quilòmetres i una amplada de 3'1 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Colonya amb una longitud aproximada de 300 metres i una amplada de 3 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Colònia (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareixen els trams 1 i 2.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.

- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Apareixen els trams 1 i 2.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 1 i 2.

(32) CAMÍ DE MARINA (A)

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

INICI: carretera PM-220 ramal C-713 al Port de Pollença, km. 49,3.

FINAL: carretera PMV-220-1, km. 3,5.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Camí reial.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 (4) m.
- Tipus de ferm: asfalt els primers 550 metres i grava la resta.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un devora les cases de Can Cantí i un altre al final del camí: camí de Marina.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escopidors al travessar el torrent.

OBSERVACIONS:

- A l'inici del camí hi havia un cartell indicador que ha estat arrabassat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que del camino de Palma por dentro el predio can toni pau pasa al que va al termino de Alcudia", amb un càlcul de despeses de 25 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9). (Mirar si està al núm. 49 i 50).

L'Ajuntament de Pollença va firmar, el 26 de setembre de 1830, una pòlissa de 5 lliures i 2 sous a favor de Joan Ferrer "y son per el treball ha prestat en la composicio del cami Real entre marina y can Puig per el qual se va a La Pobla" (AMP. Sig. 1387).

El mateix ajuntament, en sessió plenària celebrada el 25 de juliol de 1904, va passar a la Comissió corresponent la sol·licitud d'uns veïnats per aixecar una paret "en sus fincas llamadas Marina y Can Versala, en la parte que limita con el camino que conduce a dichas propiedades" (AMP. Sig. 1722).

El mateix consistori, en sessió del 22 de gener de 1906, va autoritzar a un regidor "para que pueda previo su estudio permitir la limpieza de una cuneta en el camino de Marina, pudiendo el Sor Alcalde conceder análogo permiso a cuantos lo soliciten" (AMP. Sig. 1723).

La recomposició del camí va ser tema de discussió d'algunes sessions de l'Ajuntament pollencí: el 17 de març de 1909, un dels regidors pollencins quedà autoritzat "para que bajo su dirección puedan destinarse algunos jornales de la prestación personal para reparar el mal estado en que se encuentra el camino que conduce a La Bruta de Can Puig" (AMP. Sig. 1724); el 5 de maig de 1909 "se acordó facilitar a los vecinos interesados en el camino de Can Puig un peon caminero para la recomposición del mismo" (AMP. Sig. 1724); el 8 de juliol de 1914 "se acuerda ceder parte de la prestación personal a los vecinos interesados en el camino de Marina, puesto que las últimas lluvias lo dejaron en un estado intransitable" (AMP. Sig. 1725).

En sessió plenària celebrada el 10 d'agost de 1938 "se concede permiso a D. Blas Cifre Llull para cercar de pared una finca lindante con el camino de Marina" (AMP. Sig. 1737).

El 2 de desembre de 1981 l'ajuntament pollencí aprovà el projecte de rectificació de traçat i pavimentació asfàltica dels camins veïnals de Marina, inclòs dins el pla provincial (AMP. Sig. 1748).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la

catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí del torrent de Marina és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera Sa Pobla-Pollença (PM-2220) i final al c.c. Alcudia, amb una longitud de 2,1 quilòmetres i una amplada de 3 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En el ple celebrat pel mateix consistori el 18 de setembre de 1973, i davant el mal estat dels camins rurals de Ca n'Eixartell, Can Vobis, Marina, Morells i Racó d'en Vaquer, s'acordà encarregar al tècnic competent els projectes d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica dels camins esmentats (AMP. Sig. 1745). De gener de 1977 és el projecte de rectificació, ampliació i pavimentació de diversos camins veïnals de la zona de Marina, obra de l'enginyer de camins Antonio Miquel Alzamora (AMP. Sig. P-77/1).

El 28 de juny de 1988 el consistori pollencí acordà el següent: "Aprobar el Proyecto de limpieza y desbroce de caminos vecinales: La Font de Mal Any, Marina, Morell, Llenaire y Ternelles firmado por el Sr. Alcalde en fecha de 10 de Noviembre de 1987 y, asimismo, ratificar todas las actuaciones realizadas por la Alcaldía en orden a la solicitud de inclusión del mencionado proyecto en el convenio de colaboración INEM-CCLL para 1988" (AMP. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Marina amb una longitud aproximada de 2.000 metres i una amplada de 3 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

El juliol de 1990 el Govern Balear, a través de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, va elaborar el projecte dels camins de servei rural de la Punta, camí de Marina, camí de la Terra Nova i camí de Can Romí-La Coma, obra de l'enginyer agrònom I. Vivancos (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

En sessió plenària del mateix ajuntament del 27 d'octubre de 1994 un dels regidors pollencins "També demana que s'asfalti el tram del Camí de Marina de la forma correcta, és a dir, segons el projecte tècnic que té més de vint anys", i el 23 de febrer de 1995 el consistori donà compte de les obres d'asfaltat del camí (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareixen, inclosos a la zona 11 (Vall de Can Pelotà i Marina), el camí de Marina i el camí de Can Puig. (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació

per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En el nové lloc apareixia el "reste del Camí de Marina" (AMP. Sense signatura). Aquest document fa referència a la major part del camí.

El novembre de 1999 l'Ajuntament de Pollença va confeccionar un estudi de pavimentació de diversos camins del terme, entre els quals apareix el camí de Marina, amb una longitud de 1.200 m. i una amplada aproximada d'entre 6 i 4 m. El 2 de desembre del mateix any s'acordà sol·licitar per mitjà de la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears la inclusió del camí dins el pla de millora de camins rurals. (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de l'alzinar de Can Puig.
- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 54 (1997) es parla de les obres de millora de cinc camins del terme per part de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria, entre els quals es trobava el camí de Can Puig i tram del camí de Marina.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix amb el nom de "Camino de Marina".
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix majoritàriament.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Apareix grafiat en part com a torrent.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(33) CAMÍ DE CAN MOSCAROLES

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

INICI: carretera PMV-220-1, km. 4,7.

FINAL: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 49,8.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins a una llargada de 800 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4,5 - 5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a un tram en el que el camí va per dins el torrent.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,8 m.
- Tipus de ferm: terra i grava.

Correspon als darrers 700 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Moscaroles.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo el tram 1, molt dolent el tram 2 i regular el tram 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El tram 2 discorre actualment per dins el torrent fet que el fa impracticable quan el torrent duu aigua. Potser que abans el camí anàs paral·lel al torrent.

- Prop del camí es pot veure el pont vell de Son Brull, protegit segons el *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

- Al camí que condueix a Can Moscaroles hi ha un gual empedrat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El mateix ajuntament, en sessió del 15 de maig de 1859, va tractar "la continuacion de la carretera de Palma, y conclusion del tramo inmediato al camino de Son Bruy la que es muy interesante" (AMP. Sig. 1711).

El 24 de març de 1889 un dels regidors feia saber "que hallandose en muy mal estado un tramo de camino adjunto a su finca Son Bruy suplica que la Comision del ramo lo examine, para despues si lo cree conveniente de dejarle colocar ripio (reble) que tiene en dicha finca, sirviendo esto en mejora del camino. Se acordó se hiciera como ha pedido, por considerar varios Sres. y especialmente el Sr. Martorell que toda esta travesia esta realmente intransitable" (AMP. Sig. 1717). En el ple celebrat el 5 de setembre de 1910, es va acordar la reparació "de la travesia que desde Son Bruy conduce a Can Muscarolas [...] ya que se encuentra realmente en estado intransitable no obstante de ser de mucha importancia el expresado camino" (AMP. Sig. 1724).

Segons reflecteix l'acta del ple del 23 d'abril de 1889, "Se presenta el plano de un tramo de camino que desde Son Bruy dirige a Can Muscarolas, levantado por el Director de Obras en escala reducida y manifestó el Sr. Alcalde que para más claridad se pondrá en escala mayor" (AMP. Sig. 1717). Aquest croquis del camí apareix amb data del 20 d'abril de 1889 a la secció de projectes de l'arxiu pollencí (AMP. Sig. 2948).

En sessió celebrada el 4 d'octubre de 1903, i amb motiu de la formació del pla camins veïnals, dos dels regidors pollencins assenyalaren "la conveniencia de que formen parte de dicho plan los caminos denominados del Camp del Bosc, Can Soler y Can Muscarolas respectivamente" (AMP. Sig. 1722).

El 5 de desembre de 1906 el mateix consistori va acordar "que los interesados en el camino de Can Muscarolas puedan invertir en el mismo la prestación personal, para lo cual se les facilitará un peon caminero de este Municipio" (AMP. Sig. 1723).

Un dels regidors pollencins, segons reflecteix l'acta del 5 de març de 1913, indicà "el deseo de varios vecinos residente en la zona 11ª y 12ª de que se repare la travesia que desde Son Bruy conduce al camino de Alcudia y desde este a la carretera de Almadrave" (AMP. Sig. 1725).

En una altra sessió de l'11 de març de 1914 "se acuerda reparar la travesia que desde Can Muscarolas conduce a la de Palma y lo propio a instancia de los Señores Cerdá y Martorell los caminos de Llenaira y Can Roig" (AMP. Sig. 1725).

En reunió plenària del dotze de febrer de 1919 es va passar a la comissió de policia rural una instància d'un veïnat "en demanda de que se le señale la linea a que debera sujetarse para la construcción de una pared en la finca de su propiedad llamada Can Muscarolas en el camino que de la carretera de Alcudia conduce a la finca del mismo nombre" (AMP. Sig. 1727).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el camí de Can Moscaroles és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera Sa Pobla-Pollença (PM-2220) i final al c.c Alcudia, amb una longitud de 1'8 quilòmetres i una amplada de 3'2 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

El mes d'abril de 1985 es va formar el projecte d'ampliació i pavimentació del camí de Can Moscaroles, i a la sessió del 24 d'abril es va presentar un recurs de reposició contra aquest, recurs que fou desestimat "por estar en trámite de modificación el proyecto de pavimentación impugnado". El 27 de desembre del mateix any es va aprovar l'esmentat projecte, obra de R. Collado Saez (AMP. Sense signatura).

En el ple del mateix consistori, reunit el 14 d'abril de 1989, s'acordà demanar la inclusió de les obres d'ampliació i pavimentació del camí de Can Moscaroles en el pla d'obres i serveis, sol·licitant-se una subvenció del 50% (AMP. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Can Musquerotes amb una longitud aproximada de 1.800 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 11 (Vall de Can Pelotà i Marina), el camí de Can Moscaroles (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. Poc després l'Ajuntament de Pollença i el Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (S.E.R.Y.D.A) de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria firmaren un projecte de cooperació pel finançament i execució d'inversions a camins rurals, entre els quals hi havia el camí de Can Moscaroles (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- A l'article titulat Un camí oblidat per l'Ajuntament, aparegut a la revista *Punt Informatiu Pollença*, núm. 31 (1996), es pot llegir: "El camí de can Mosqueroles, situat a la zona del pontarró, a la carretera vella d'Alcúdia, és un d'aquests camins del municipi que estan totalment abandonats de les reparacions i els esments municipals.

Aquesta via va per darrera el Puig i fanta (sic) no gaire per unir per la zona de can Porquer les carreteres d'Alcúdia i de Sa Pobla" (pàg. 2).

- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de Can Busqueroles.

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 54 (1997) es parla de les obres de millora de cinc camins del terme per part de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria, entre els quals es trobava el camí de Can Busqueroles.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- Plànol de *Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). El tram 2 apareix com a torrent.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. El tram 2 apareix com a torrent.

(34) CAMÍ DE CAN PELAT / CAMÍ VELL D'ALCÚDIA A LLUC

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-8

INICI: carretera PM-220, ramal C-713 al Port de Pollença, km. 46,8.

FINAL: terme municipal d'Alcúdia.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Camí reial.
- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí, el tram 4.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici fins a una llargada de 500 metres del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Correspon als següents 750 metres del camí, fins al camí de Can Canonge, núm. 139.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: grava i terra.

Continuació del camí fins a una llargada de 350 metres del camí.

- Tram 4:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a la partió amb el terme d'Alcúdia.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes, excepte el darrer tram.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Canonge. Camí de Can Palat.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixa i obert als trams 1, 2 i 3 i parets al tram 4.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo als trams 1 i 2, regular al tram 3 i molt dolent al tram 4.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El tram 1 del camí ha sofert una modificació recentment, de manera que la documentació que s'ha inclòs faria referència al traçat antic. Tot i això s'ha inclòs perquè el tram 1 és el que actualment dóna accés a la resta.
- Segons fonts orals aquest camí era el camí emprat per anar d'Alcúdia a Lluç.
- El tram 4 està molt envaït per la vegetació, cosa que dificulta bastant el seu pas.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, reunit en ple el 7 de juny de 1901, autoritzà la comissió de policia rural "para que previo su exámen pueda conceder permiso a un vecino que desea construir una pared colindante con el camino que conduce a Can Palat" (AMP. Sig. 1721).

Les reparacions dels camins eren tema freqüent a les sessions plenàries: així, l'11 d'agost de 1909 "se acordó que bajo la vigilancia del Sor. Alcalde puedan invertirse algunos jornales de la prestación personal de varios interesados en el camino que conduce a Can Palat" (AMP. Sig. 1724); també el 28 de juliol de 1915 "acordóse invertir parte de la prestación personal en la reparación del camino rural de Can Palat entre los vecinos interesados en aquella comarca, siempre bajo la dirección de un peón de este Ayuntamiento" (AMP. Sig. 1726).

En sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 29 d'agost de 1910, es va acordar el pas a la comissió de policia rural "de una instancia presentada por el vecino de esta villa Esteban Bennassar Vila en demanda de autorización para renovar una pared en la finca

de su propiedad denominada Can Palat, lindante con el camino de Can Canonja quedando facultada la expresada Comisión conceder el permiso que se solicita" (AMP. Sig. 1724).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província (veure 3.1.19. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Pollença envià per formar aquest pla, el tram 2 del camí inventariat forma part del camí de Can Gatules, que és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Pollensa*, del mateix any, amb inici a la carretera de Sa Pobla-Pollença (PM-2220) i final al predi Can Pelat, amb una longitud d'1'4 quilòmetres i una amplada de 3'8 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Can Pelat amb una longitud aproximada de 2.100 metres i una amplada de 3 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 10 (Vall de Ca n'Eixartell), el camí de Can Pelat (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En l'onzé lloc apareixia el camí vell de Can Puig i de Can Canonge (AMP. Sense signatura). Aquest document fa referència al tram 2 del camí. També inclou el traçat original del tram 1 que discorre per dins la finca de l'Arboçar.

Camí Vell d'Alcúdia a Lluc

El tram 4 d'aquest camí és la continuació del Camí Vell de Lluc que apareix amb el núm. 39 al *Catàleg de Camins del terme municipal d'Alcúdia*, realitzat pel Consell de Mallorca-FODESMA, el desembre de 2000. Aquest camí figura a la llista dels camins amb interès constructiu pel que és especialment recomenable la protecció.

Camí a Alcúdia

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesa que parte del camino de Palma por dentro can Llompard y por can cap

palat entra en el termino de Alcudia", amb un càlcul de despeses de 50 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

En sessió plenària celebrada pel consistori pollencí el 14 d'octubre de 1855 "ha dado parte Miguel Vives miquelet que el amo del Arbosar le habia impedido pasar por el camino o travesía, que conduce a Alcudia, pasando por el citado predio, siendo así que es camino real, a fin de que la Corporacion se dignara en justicia poner en ello su intercesion" (AMP. Sig. 1711).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de Can Canonge.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareixen aproximadament els trams 2, 3 i 4.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Els trams 1 i 3 apareixen completament, el tram 2 apareix aproximadament i el tram 4 no apareix, però sí una inscripció a la partió de terme: "Cno. de servicio".

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). El tram 2 apareix aproximadament

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareixen els trams 2 i 3

- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-III (38-25). Escala 1/25.000. Apareixen els trams 2 i 3.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 1, 2 i 3.

(35) CAMÍ 35

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7
644-6-8

INICI: camí de la Font de Mal Any (núm. 23).

FINAL: carretera PMV-220-1, km. 2,3.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

OBSERVACIONS:-

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(36) CAMÍ DE CA NA VOLANTINA / CAMÍ DE L'ARESTA / CAMÍ DE CAN TOTXETA

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6
644-7-6

INICI: camí de Llenaira, núm. 15.

FINAL: carretera C-713 al Port de Pollença.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Administració.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (2001).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: grava.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixes i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Els noms de camí de l'Aresta i de Can Totxeta procedeixen de fonts orals.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 9 de desembre de 1891, donava compte d'una sol·licitud presentada per un particular on, entre altres coses, demanava "se le señale la linea para construir una pared de cierre en la finca llamada El Madrave Gran camino de Cane Valentina" (AMP. Sig. 1718).

Un dels regidors del consistori pollencí, en el ple reunit el 24 d'octubre de 1897, "manifiesta habersele acercado varios vecinos en queja de que en el camino rural que desde Llenaira conduce a Cane Velantina algunos colindantes del mismo tiraban en dicho camino piedra de sus fincas, haciendolo intransitable; por lo que suplica a la Presidencia ordene a los mismos, se abstengan de hacerlo, hasta y tanto la comisión del ramo se haya ocupado de este servicio" (AMP. Sig. 1720).

El 21 de març de 1904 un dels regidors del consistori demanava que s'obligàs als interessats a cumplir el que deia la llei municipal vigent sobre la recomposició del "camino que desde el torrente de Llenaire conduce a Cane Valentine" (AMP. Sig. 1722).

Un altre regidor pollencí, en sessió del 31 d'octubre de 1904, "encareció a la Presidencia interponga su valiosa influencia acerca las señoras propietarias de la finca colindante en el camino inherente al citado puente y que conduce a Cane Valentine a fin de que permitan su rectificacion puesto que con ello resultaria una mejora en extremo beneficiosa" (AMP. Sig. 1722).

Les queixes pel mal estat del camí continuaren, així el 30 de gener de 1905 un altre regidor pollencí "manifestó habersele acercado varios propietarios de fincas de la comarca Almadrava quejándose del mal estado en que se encuentra el camino que desde el puente de Llenaire conduce a Cane Valentine por efecto de las avenidas del torrente y de ciertas obras ilegales que se han realizado, por lo que suplica a la Comision respectiva se digne pasar al punto indicado para ver de solventar dicho mal estado, convocándose a los interesados para ello conforme preceptua el artº 72 de la vigente Ley municipal" (AMP. Sig. 1722).

El 3 de novembre de 1909 "se acordó que la Comision de Policia Rural para el camino que conduce a Cane Valentina y estudie, de acuerdo con los interesados en dicho camino el libre tránsito por el mismo al objeto de que no quede interceptado, la circulación como asi sucede debido a haberlo destrozado las avenidas de aguas del torrente que limita con el expresado camino" (AMP. Sig. 1724).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Ca na Valentina amb una longitud aproximada de 1.900 metres i una amplada de 2,80 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

En carta de l'Ajuntament de Pollença dirigida, el 28 de novembre de 1990, a la Conselleria d'Agricultura i Pesca, es descrivien els danys causats per les pluges en els camins rurals del terme. A la zona 11- Marina es deia el següent: "En la zona de Marina cabe resaltar

el estado del camino el cual al formar parte del torrente ha quedado totalmente inutilizable...” (A.C.A.P. Registre d’entrada núm. 10061).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

Segons la relació d'obres de millora de camins rurals realitzades pel Govern de la C.A.I.B l'any 1992, a Pollença es varen recomposar els camins des Molinet i el de na Valentina (A.M.A. Sense signatura). Al decret 41/1992 on es regula la col·laboració entre els municipis i la CAIB en matèria de camins rurals, a l'article 2 es llegeix: "Se entiende por camino rural la via pública de comunicación situada fuera de la red de carreteras y en suelo no urbanizable, de anchura máxima de 4 mts. Más un metro de arcenes, destinado a unir las explotaciones agrarias con los centros urbanos o las vias de comunicación generales". (B.O.C.A.I.B. Núm. 85 de 16-07-1992).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaira), el camí de Ca na Volantina (Arxiu administratiu. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En el desé lloc apareixia el camí de Ca na Volantina (AMP. Sense signatura).

El novembre de 1999 l'Ajuntament de Pollença va confeccionar un estudi de pavimentació de diversos camins del terme, entre els quals apareix el camí de Ca na Volantina, amb una longitud de 1.715 m. i una amplada aproximada de 4 m. El 2 de desembre del mateix any s'acordà sol·licitar per mitjà de la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears la inclusió del camí dins el pla de millora de camins rurals. (AMP. Sense signatura).

Els darrers 130 metres del camí es troben dins el *Límite de Servidumbre de Protección al Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme d'Artà, aprovat l'any 2001 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de Ca na Volantina.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.
- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen els primers 300 metres del camí.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.
- MINISTERIO DE OBRAS PÚBLICAS, TRANSPORTES Y MEDIO AMBIENTE, (1995). *Deslinde del dominio público marítimo terrestre. Término municipal de Pollensa*. Escala 1/1.000. Full 4. Apareix majoritàriament.

(37) CAMÍ DE CAN XOTÍ

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: camí de Can Fiol, núm. 16.

FINAL: fins a una llargada de 650 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.
- Estudi de pavimentació.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:**- Tram 1:**

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Xotí.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Masteguera i Morells), el camí de Can Xotí (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En el sisé lloc apareixia el camí de Can Xotí (AMP. Sense signatura).

El novembre de 1999 l'Ajuntament de Pollença va confeccionar un estudi de pavimentació de diversos camins del terme, entre els quals apareix el camí de Can Xotí, amb una longitud de 600 m. i una amplada aproximada de 4 m. El 2 de desembre del mateix any s'acordà sol·licitar per mitjà de la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears la inclusió del camí dins el pla de millora de camins rurals. (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de l'alzinar de Can Xotí.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962). Escala 1/25.000.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(38) CAMÍ DE CAN TOTXA / CAMÍ DE LA TERRANOVA

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: camí de Can Fiol, núm. 16.

FINAL: carretera PMV-220-2.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991)

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Totxa. Camí Vell de s'Excorxador i un altre al final: camí de Can Totxa.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 27 de desembre de 1985, es va aprovar el projecte d'ampliació i pavimentació del camí de Terranova, obra de l'enginyer R. Collado Saez (AMP. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Terra Nova amb una longitud aproximada de 1.200 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

El juliol de 1990 el Govern Balear, a través de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, va elaborar el projecte dels camins de servei rural de la Punta, camí de Marina, camí de la Terra Nova i camí de Can Romí-La Coma, obra de l'enginyer agrònom I. Vivancos (A.C.A.P. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El 21 de setembre de 1994, s'acordà demanar la inclusió del projecte de conservació del camí de Terra Nova dins el pla d'obres i serveis corresponent a l'any 1995 (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (carretera de Llenaira), el camí de Can Totxa (AMP. Sense signatura).

El 29 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En tercer lloc apareixia el "camí de Can Totxe". Poc després l'Ajuntament de Pollença i el Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (SERIDA) de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria firmaren un projecte de cooperació pel finançament i execució d'inversions a camins rurals, entre els quals hi havia el camí de Can Totxe (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A la portada del *Punt Informatiu Pollença*, núm. 36 (1997) es recull la petició de l'Ajuntament de Pollença de 167 milions per millorar els camins rurals del terme, entre els quals apareix el camí de la Terra Nova (Can Totxe).

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 54 (1997) es parla de les obres de millora de cinc camins del terme per part de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria, entre els quals es trobava el camí de Can Totxe.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareixen els primers 300 metres del camí (que s'uneix amb les cases de can Daniel Gran) i els darrers 250 metres.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix amb un traçat modificat a l'inici del camí.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(39) CAMÍ DE CAN PELOTÀ / CAMÍ DE CAN PORQUER / CAMÍ DE CAN TONI PAU

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

INICI: carretera PMV-220-1.

FINAL: camí de Marina, núm. 32.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991)

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5 m.
- Tipus de ferm: asfalt

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Porquer. Camí de Can Toni Pau.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa .

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'acta de la sessió plenària celebrada el 23 de novembre de 1879 apareix una memòria de les obres dutes a terme en el camí d'Alcúdia, on es pot llegir el següent: "y para ello se principio por construir una alcantarilla que conduzca las aguas del camino de Can Polotá que dirige a Morell" (AMP. Sig. 1715).

A la sessió del 31 de juliol de 1881, un dels components de la Comissió d'Obres "indica la necesidad y conveniencia de estudiar un tramo en el camino de Almadrava en que colinda Lorenzo Cerdá Varro, que es muy estrecho y otro en Can Polotá, para mejorar aquellas dos vías de comunicación a su tiempo" (AMP. Sig. 1715).

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 29 de juny de 1883, escolta la proposta del Sr. Batle, que considerava de suma utilitat i conveniència "que el camino que ahora atraviesa desde la salve, partiendo del camino de Palma, carretera de Petra a Pollensa, se una a la vecinal de Alcudia con el punto Malagarba, fuese declarado vecinal por la importancia de dicho camino, por el cual se debe atravesar toda la comarca de Can Axartell y aun de los pueblos vecinos de La Puebla, Campanet, etc para ir no solo al mar a proveerse de las algas para abono de terrenos, sino para el comercio y la agricultura, evitándose así dar la vuelta por el pueblo; cuyo camino de que se trata incide un kilometro 704 metros; este al unirse a la de Alcudia, continua otro camino que conduce al camino vecinal de Almadrava.

El Ayuntamiento despues de estudiados por la Comision, mira como necesidad absoluta la proposicion del Sor. Alcalde y la aprueba, acordando que se comuniquen a la Excm. Comisión Provincial, para que si lo tiene a bien se sirva acordar la declaración de camino vecinal, con el nombre de La Salve" (AMP. Sig. 1715).

El 27 de setembre de 1901 l'Ajuntament de Pollença donà lectura a una instància d'un particular que assementava de l'estat de les diligències practicades "en virtud de cierta denuncia presentada por el referido Concejal sobre algunas obras que se iban realizando fraudulentamente en el camino de Can Toni Pau que conduce a Mala Garba, resultando de las mismas haber quedado por disposición de esta Alcaldía suspendidas dichas obras como medida perentoria"; també es llegí una altra instància d'un veïnat demanant "se le conceda permiso para reparar varios desperfectos ocasionados en la pared del predio Can Toni Pau contigua al camino que conduce a Can Palota" (AMP. Sig. 1721).

Un dels regidors de l'Ajuntament de Pollença, en el ple celebrat el 15 de maig de 1912, "preguntó además si se ha dado orden por la presidencia al propietario de Can Toni Pau para remediar el desmoronamiento de un trozo de pared existente en la travesia que desde el expresado predio conduce a Marina toda vez que sabe se dió cuenta de ello a la Presidencia por parte de algunos interesados" (AMP. Sig. 1725).

Segons l'acta de la sessió plenària celebrada el 31 de gener de 1944, "Se acuerda que la Comisión se persone en el camino proximo a Can Toni Pau para estudiar su arreglo", i el 15 de febrer "Despues de la visita de la Comisión de Obras se acuerda proceder a la reparación del camino de Can Toni Pau" (AMP. Sig. 1739).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can LLoberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 11 (Vall de Can Pelotà i Marina), el camí de Can Toni Pau i el camí de Can Porquer.(AMP. Sense signatura).

Camí de Can Porquer

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que va por enmedio del predio can Porquer", amb un càlcul de despeses de 50 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

En un expedient d'obres municipals (1841-1938) de l'arxiu municipal de Pollença apareix un plànol sense data del traçat del camí que va des de la Salve fins al camí d'Alcúdia per Can March i Malagarba (AMP. Sig. 2948).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(40) CAMÍ DEL PONTARRÓ

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

INICI: carretera PMV-220-1.

FINAL: camí de Can Moscaroles, núm. 33.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí, el tram 2.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra i grava

Des de l'inici fins les cases del Pontarró.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 1,6 - 2 m.
- Tipus de ferm: terra i restes d'empedrat.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent el tram 1 i molt dolent el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Restes d'empedrat al tram 2

OBSERVACIONS:

- L'empedrat del segon tram del camí es troba en molt mal estat, en part a causa de que hi han deixat enderrocs.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que de las Heras pasa al Ponterró", amb un càlcul de despeses de 50 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

Un dels regidors pollencins, segons reflecteix l'acta del 5 de març de 1913, indicà "el deseo de varios vecinos residente en la zona 11ª y 12ª de que se repare la travesia que desde Son Bruy conduce al camino de Alcudia y desde este a la carretera de Almadrave" (AMP. Sig. 1725).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 11 (Vall de Can Pelotà i Marina), el camí de Can Ponterró (AMP. Sense signatura).

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix inclòs a l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de Can Muscaroles (A.C.I.U. Sig. 312-315).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareix el tram 1 i el 2 com a torrent.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix el tram 1 i el 2 està marcat com a torrent.

(41) CAMÍ DEL CAMP

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: camí de Can Lloberines (núm. 28).

FINAL: fins a una llargada de 600 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991)

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El nom prové de font orals.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareix com a camí de ferradura.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(42) CAMÍ DE SON VILA

FULLS MAPA 1/5000:

671-5-1

671-6-1

INICI: carretera PM-220, ramal C-713 al Port de Pollença, km 45,85.

FINAL: prop de les cases de Son Vila, al camí de Can Rotger, núm. 60.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,1 - 4 m.

-Tipus de ferm: terra i grava.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert i reixa.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a l'inici del camí, amb un cartell de "Camino particular. Prohibido el paso".

- Tres barreres obertes al llarg del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Un pont al mig del camí.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix en vuitè lloc: "La travesia que del camino de Palma pasa al de la Puebla que parte de Can Terrasa; y la que parte del Campet, y se unen en Son Vila para unirse con el dicho de la Puebla" (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(43) CAMÍ A LA CASA DE LLENIRA

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-6

644-6-6

INICI: camí de Llenaira, núm. 15.

FINAL: cases de Llenaira.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 4 - 5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada amb pany a l'inici del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(44) CAMÍ 44

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-6

INICI: camí de Llenaira, núm. 15.

FINAL: fins a una llargada de 250 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 5 m.

-Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada sense pany a l'inici del camí amb una prohibició de pas.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

(45) CAMÍ DE CAN MOS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: zona urbana de Pollença.

FINAL: proximitats de les cases de Can Mos.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 1,5 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Mos.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària, celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 14 d'octubre de 1894, "Manifestó el Sr. Asprer que, estudiado sobre el terreno el camino que conduce a Can Mos, observó su mal estado a consecuencia de las aguas que circulan por dicho camino hasta el extremo de haber quedado casi intransitable.

El Ayuntamiento acordó que la Comisión respectiva estudie y forme un proyecto para su recomposición, y se proceda despues conforme el artículo 72 de la Ley municipal, obligandose a los interesados en el citado camino rural a su reparación y conservación" (AMP. Sig. 1719).

El mateix ajuntament, com reflecteix l'acta del ple del 22 de juny de 1897, va acordar "pase la Comisión de aguas al camino que conduce al predio Can Mos, para que conozca y resuelva acerca de los perjuicios que ofrecen a dicho camino las aguas pluviales, debido a varias obras practicadas por varios propietarios lindantes con el referido camino" (AMP. Sig. 1720).

El 31 d'octubre de 1897, a proposta del batle del consistori pollencí, "se acuerda la reparación del camino de Llenaira (sic), como tambien de la travesia que conduce al predio Can Mos (AMP. Sig. 1720).

El 29 de gener de 1970 es va procedir a una nova divisió municipal en districtes, quedant formada la secció segona del primer districte per les següents partions: fí del nucli de la població en el Roser Vell, camí de Can Mos cap a Can Alordes, camí de Can Prats cap a la carretera de Lluc i fins el límit amb el terme d'Escorca (AMP. Sig. 1744).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Can Mos (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(46) CAMÍ DE CAN BIBÍ / CARRERÓ D'EN VERGA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 50,5.

FINAL: camí de Can Bosc (núm. 29)

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt els primers 125 metres i grava la resta.

Des de l'inici fins a una llargada de 300 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des del final del tram 1 fins a les cases de Can Bibí.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt

Des de les cases de Can Bibí fins al final del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un al final del camí: camí de Can Bibí.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Dolent. El tram 2 està parcialment envaït per la vegetació.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 26 de setembre de 1886, va tractar una petició de D. Juan Noguer que "desea hacer una pared en el callejon o camino rural que conduce a Can Bibí", a la qual cosa "El Sr. Cifre expone que debe darse aviso a los colindantes para la ejecución de estas obras, así como en todo lo referente a travesías como las de que se trata" (AMP. Sig. 1716). Una altra sol·licitud referent a aquest camí es va llegir en sessió del 16 de gener de 1894 "pidiendo se les conceda ensanchar el camino que conduce al predio Can Bibi" (AMP. Sig. 1719).

El 12 de setembre de 1896 es va formar el "Plano geométrico y proyecto de nuevo camino desde el empalme del camino de Coloña con la travesía de Can Bibí a la carretera de Palma" (AMP. Sig. 2948), projecte que fou aprovat el 29 de setembre de 1896, també en sessió plenària del consistori pollencí: "Fué aprobado en principio el proyecto del plan del nuevo camino desde el empalme del que conduce a Colonia con la travesia de Can Bibí a la carretera de Palma levantado por el Señor Director de Obras de este municipio D. Lorenzo Cruellas, y se acuerda se exponga al público por espacio de quince dias a efectos de reclamación, en cumplimiento de lo prevenido en las disposiciones vigentes" (AMP. Sig. 1719).

El 4 de setembre de 1912 un regidor pollencí feia saber "que Andres Rotger de Can Reus habia construido en el camino desde La Rafal conducia a Can Bibí una pared que además de hecha clandestinamente no reúne las condiciones necesarias, se acordó que la Comisión pase al punto indicado y se digne informar para en consecuencia poder proceder a lo que haya lugar"; el 2 d'octubre de 1912 el consistori pollencí passà a la Comissió de Policia Rural la instància presentada per un veïnat "en demanda de permiso para reedificar una pared en la finca de su propiedad, denominada La Rafal lindante con el camino denominado Can Bibi", petició que es tornà a repetir a la sessió de l'11 de juny de 1913 (AMP. Sig. 1725).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges. En aquest document podem llegir que "en la zona de Colonia se ha observado algunos derrumbamientos en la carretera y en algún camino sin asfalto el mismo ha quedado intransitable como el caso de Ca'n Bibí". Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061)

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Can Bibí (AMP. Sense signatura).

Carreró d'En Verga

El 6 d'agost de 1889, l'Ajuntament de Pollença llegí una comunicació, en la qual "El Sor. Cifre D. Bernardo a indicación de varios vecinos suplica se autorice aplicar la prestación personal de la comarca para reparar el Callejon de Can Vergue que está intransitable. Se atendió a su petición, poniendose de acuerdo con la comision especial de los caminos del Valle de Colonia a que pertenece el de que se trata" (AMP. Sig. 1717).

L'acta de la sessió plenària, celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 25 d'abril de 1899, reflecteix l'acord mitjançant el qual s'havia d'estudiar "el modo de poder remedar el mal estado en que se encuentra el camino nombrado Carraró de en Vergue teniendo muy en cuenta el curso de las aguas, principal motivo de su mal estado" (AMP. Sig. 1720).

Les reparacions es succeïren al llarg dels anys: el 16 d'agost de 1905, "se acordo tambien facilitar la prestación personal y un peon caminero a los interesados en el camino titulado Carreró d'en Vergue toda vez que hállanse dispuestos a satisfacer de su peculio particular la reparación del citado camino" (AMP. Sig. 1722); el 26 de maig de 1915 "se acordó reparar la travesia titulada Carreró d'en Vergue previo el estudio conveniente que practicara la Comisión de Policia Rural"; el 25 d'agost del mateix any un regidor "recordó la urgente necesidad de proceder a la reparación de la travesia Carreró d'en Vergue, conforme hállase acordado" (AMP. Sig. 1726).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Apareixen els trams 1 i 3.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(47) CAMÍ DE MÍNER GRAN

FULLS MAPA 1/5000:

671-4-1
644-4-8

INICI: camí de Míner Petit a la Barrera de Lluc (núm. 72).

FINAL: terme municipal d'Escorca.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Servitud de pas per a vehicles.
- Pavimentació asfàltica del camí per part del propietari i la Conselleria de Medi Ambient.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici fins a la cruïlla entre el camí catalogat i el que du a la finca de la Mola.

- Tram 2:

- Tipologia: carro
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: grava.

Continuació del camí fins a una llargada de 200 metres.

- Tram 3:

- Tipologia: carro
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a la partió de terme.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany i una cadena amb pany al tram 2.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1, molt dolent el tram 2 i dolent el tram 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

En data de 14 de juliol de 1983, s'efectua l'acta de compra venda de l'actual finca pública de Míner Gran, actualment propietat de l'Estat encara que està transferida la seva gestió a la C.A.I.B. A l'escriptura de compra i venda apareixen per una banda, don Mateu Castelló i Mas, com a delegat Provincial del Ministeri d'Agricultura a Balears, i per l'altra D. Jose Vicens Mateu, propietari de la finca fins aquells moments. En aquesta escriptura trobam, amb data de 1978, la divisió de la finca en dues parts:

- la part anomenada A, es propietat de D. Juan Pons Perelló i es coneguda com a Míner Gran d'en Mig, com a "predio sirviente".

- la part anomenada B, era propietat de D. Bartolome Pons Perelló, i ara objecte de compra i venda, com a "predio dominante", amb una servitud de pas per a vehicles, "cuyo paso deberá ser construido por el titular o causabientes por cualquier título del predio dominante o sea la porción descrita bajo la letra B., conservando, si es posible, una distancia de tres metros de la pared, hasta el final de la misma, por donde sea mas factible dicho paso y a partir del final de dicha pared, seguirá próximo al lugar denominado Se Aucina Penjada, hasta la fuente des Poll, por donde entrará al predio dominante, y cuyo principio deberá estar o comenzar desde el punto más próximo de la carretera de Mina Petit o La Mola al predio descrito bajo la letra A, siendo todos los gastos de construcción y conservación del mismo de cargo del predio dominante o sea del descrito bajo la letra B.

A l'arxiu de la Conselleria de Medi Ambient (A.C.M. M-15, Mína Gran) trobam una còpia del contracte entre particulars. D. Antoni Pascual Santandreu, D. Juan Pons Perello i D. Angel Merce Grases, acorden dur a terme la pavimentació asfàltica del camí "que partiendo del final de la finca Massana, sita en el término municipal de Campanet, y entrada de la finca Son Monjo, seguirá hasta las casas de la finca Mina Petit, y siguiendo el trazado del camino existente terminará en el cruce de las fincas cuyos ramales se diversifican, uno hacia Mina Gran y otro hacia la finca La Mola".

Cadascuna d'aquestes parts acorda aportar una quantitat del total pressupostat, fent constar expressament el punt 3er, que el senyor Pons, "desembolsa también la parte que debería desembolsar la Entidad I.C.O.N.A. y el Sr. Mercé, aporta la cantidad que debería satisfacer D. Lorenzo Bennassar Gost (titular de la finca de Míner Petit)".

S'estableix l'amplada del camí, en dos metres vuitanta centimetres, i la seva conservació anirà, a parts iguals, a càrrec dels propietaris de finques i parcel·les. Mentrestant, no es realitzi la venda de parcel·les, la reparació del camí, entre la finca de Míner Petit i la finca de Míner Gran, anirà a càrrec exclusivament dels senyors Pascual, Pons i Mercé. Aquesta documentació fa referència al tram 1 del camí.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El tram 1 d'aquest camí apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 82, Míner - La Mola desde Campanet, por Gabellí y Biniatró (García Pastor, 1979).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(48) CAMÍ DE MORELLS

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

644-7-7

INICI: camí de la Font de Mal Any, núm. 23.

FINAL: camí del Bosc, núm. 22, vora el Molí d'Almadrava.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia que de Mastaguera pasa por la fuente de Morell y pasa a este ultimo camino de Alcudia", amb un càlcul de despeses de 200 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 12 d'octubre de 1884 es pot llegir el següent: "Para colocar las pasaderas en el torrente camino de Morell se comisiona al Regidor D. Juan Rotger quien cuidara de esta obra atento a que dicho camino es de necesidad para la agricultura" (AMP. Sig. 1715).

A la sessió del 15 de juny de 1887 es va acordà el pas a la comissió corresponent una instància d'un veïnat sol·licitant permís per fer una paret a la seva finca Almadrava, en el camí de Morell (AMP. Sig. 1716).

Segons consta a l'acta de la sessió del 17 de gener de 1934, "el Sr. Solivellas se interesa por el arreglo del camino que de la fuente de Mal any conduce al Molino de Almadrava estando dispuestos los vecinos a hacer su jornal personal enviándoles un peón" (AMP. Sig. 1734).

En el ple celebrat el 3 d'octubre de 1906 "Fué autorizada la Comisión de Policia Rural para que bajo su dirección repararse por cuenta de varios vecinos interesados, conforme solicitan, el camino titulado de Morell que se encuentra intransitable" (AMP. Sig. 1723).

En el ple celebrat pel mateix consistori el 18 de setembre de 1973, i davant el mal estat dels camins rurals de Ca n'Eixartell, Can Vobis, Marina, Morells i Racó d'en Vaquer, s'acordà encarregar al tècnic competent els projectes d'ampliació, rectificació de traçat i pavimentació asfàltica dels camins esmentats (AMP. Sig. 1745); el 31 de juliol de 1975 l'Ajuntament de Pollença aprovà el projecte de pavimentació asfàltica del camí de Ca n'Eixartell, redactat per l'enginyer de camins D. Antonio Miquel Alzamora (AMP. Sig. 1746).

El 36 d'agost de 1976, en sessió plenària de l'ajuntament pollencí, es donà lectura als escrits de la Diputació Provincial comunicant la inclusió en el pla provincial d'obres i serveis del camí de Morells (AMP. Sig. 1746).

En el ple dut a terme el 28 de juny de 1988 el consistori pollencí acordà el següent: "Aprobar el Proyecto de limpieza y desbroce de caminos vecinales: La Font de Mal Any, Marina, Morell, Llenaire y Ternelles firmado por el Sr. Alcalde en fecha de 10 de Noviembre de 1987 y, asimismo, ratificar todas las actuaciones realizadas por la Alcaldía en orden a la solicitud de inclusión del mencionado proyecto en el convenio de colaboración INEM-CCLL para 1988" (AMP. Sense signatura).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can LLoberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Masteguera i Morells), el camí de Morells (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix parcialment.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(49) CAMÍ DE MARINA (B) / CAMÍ DE CAN PUIG

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7

644-6-8

INICI: camí de Marina (A) núm. 32, vora les cases de Can Cantí.

FINAL: camí de Marina (A) núm. 32, prop del creuer amb la carretera PMV-220-1.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: terra

Correspon als 800 primers metres del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del camí fins a una llargada de 450 metres.

- Tram 3:

- Tipologia: ?
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?

Continuació del camí fins a una llargada de 150 metres.

- Tram 4:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra / grava.

Correspon als següents 75 metres del camí.

- Tram 5:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,1 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del camí fins a anllaçar amb el camí de Marina (A) núm. 32.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes els trams 1, 2, 4 i 5 i inexistent el tram 3.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa als trams 1, 2 i 5 i obert al trams 3 i paret i obert el tram 4.

LIMITACIONS DE PAS:

- Al tram 3 hi ha dues parets sense portell.
- Al tram 4 hi han abocat dos munts de grava, obstruint parcialment el camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1, inexistent el tram 3, dolent el tram 4 i bo els trams 2 i 5.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El tram 3 actualment no existeix, però s'ha inclòs perquè el seu traçat apareix grafiat al *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "El camino general que parte desde el de Palma, y por marina y can Puig entra en el termino de Alcudia", amb un càlcul de despeses de 15 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9). (Aquest document es refereix sols a la primera part del camí).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges entre els que apareix el camí de Marina Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061)

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

Camí de Can Puig

L'Ajuntament de Pollença va firmar, el 26 de setembre de 1830, una pòlissa de 5 lliures i 2 sous a favor de Joan Ferrer "y son per el treball ha prestat en la composició del camí Real entre marina y can Puig per el qual se va a La Pobla" (AMP. Sig. 1387).

La recomposició del camí va ser tema de discussió d'algunes sessions de l'Ajuntament pollencí: el 17 de març de 1909, un dels regidors pollencins quedà autoritzat "para que bajo su dirección puedan destinarse algunos jornales de la prestación personal para reparar el mal estado en que se encuentra el camino que conduce a La Bruta de Can Puig" (AMP. Sig. 1724); el 5 de maig de 1909 "se acordó facilitar a los vecinos interesados en el camino de Can Puig un peon caminero para la recomposición del mismo" (AMP. Sig. 1724); el 8 de juliol de 1914 "se acuerda ceder parte de la prestación personal a los vecinos interesados en el camino de Marina, puesto que las últimas lluvias lo dejaron en un estado intransitable" (AMP. Sig. 1725).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareixen, inclosos a la zona 11 (Vall de Can Pelotà i Marina), el camí de Marina i el camí de Can Puig (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat; en cinqué lloc apareixia el camí de l'alzinar de Can Puig, i en novena posició la resta del camí de Marina. Poc després l'Ajuntament de Pollença i el Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (S.E.R.Y.D.A) de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria firmaren un projecte de cooperació pel finançament i execució d'inversions a camins rurals, entre els quals hi havia el camí vell de Can Puig (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix el tram 1.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen els dos primers trams del camí.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix aproximadament.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareix el tram 1, majoritàriament el tram 2 i els trams 4 i 5 apareixen com a caminó.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topográfico Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 1 i 4.

(50) CAMÍ DE L'HOSTALET

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-8

INICI: camí de Marina (B), núm. 49.

FINAL: terme municipal d'Alcúdia.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: grava.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Gual empedrat amb pedres passadores a la partió del terme d'Alcúdia.

OBSERVACIONS:

- A l'inici del camí, núm 32, hi havia un cartell indicador que ha estat arrabassat, amb el nom de "Camí de l'Hostalet", fent referència al traçat d'aquest camí.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "El camino general que parte desde el de Palma, y por marina y can Puig entra en el termino de Alcudia", amb un càlcul de despeses de 15 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

D'acord amb el servei central de plans provincials i la comissió interministerial de plans provincials, l'ajuntament d'Alcúdia elaborà un informe inclòs al *Plan Provincial de Caminos Municipales y Rurales: memoria y cuadro de clasificación y estadillos sobre el estado de los caminos municipales* (1970), on apareix un quadre de classificació dels camins municipals i rurals així com un plànol escala 1/25.000 on apareix grafiat el traçat dels camins inventariats (A.R.M. Sig. GC 2265). El camí catalogat és un dels que apareixen inclosos en aquesta memòria dins la categoria de camins amb ferm de macadam i en mal estat.

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 11 (Vall de Can Pelotà i Marina), el camí de l'Hostalet (AMP. Sense signatura).

El 29 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En cinqué lloc apareix el "camí de l'alzinar de Can Puig" (AMP. Sense signatura).

El camí de l'Hostalet figura amb el núm. 51 al *Catàleg de camins del terme municipal d'Alcúdia* elaborat pel Consell Insular de Mallorca l'any 2000. Dins les conclusions de l'esmentat aquest camí està inclòs dins la llista dels camins que reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'Inventari de Béns Municipals d'Alcúdia. (FODESMA, sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(51) CAMÍ DELS VILARETS

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-6

INICI: camí de Llenaira, núm. 15.

FINAL: camí de Ca na Volantina, núm. 36.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 4,9 m.

-Tipus de ferm: grava i terra

- Tram 2:

-Tipologia: ?.

-Amplada: ? m.

-Tipus de ferm: ?

Correspon als darrers 100 metres del camí.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada sense pany amb una limitació de pas a l'inici del camí; una barrera tancada sense pany a 400 metres de l'inici i una barrera tancada sense pany al final del tram 1.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i inexistent el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges als costats del camí.

OBSERVACIONS:

- Els darrers 100 metres del camí actualment no existeixen.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- Cartografia militar de España (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE. Apareix fins a les cases dels Vilarets.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix només el tram 1.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareix només el tram 1.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(52) CAMÍ A CAN VELA GRAN I CAN VELA PETIT

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

644-6-5

INICI: camí vell de Sant Vicenç (núm. 5).

FINAL: cases de Can Vela Gran i Can Vela Petit.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,9 - 3,5 m.

-Tipus de ferm: grava.

Des de l'inici fins les cases de Can Vela Gran.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,2 - 4 m.

-Tipus de ferm: terra.

Correspon a 400 metres del camí que discorren paral·lels al torrent.

- Tram 3:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,5 - 4 m.

-Tipus de ferm: grava.

Continuació del camí fins a les cases de Can Vela Petit.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany a 100 metres de l'inici i una barrera tancada amb pany al creuer del tram 1 amb el torrent.
- Una barrera oberta a l'inici del tram 2, una barrera tancada sense pany a la meitat del tram 2 i una barrera tancada sense pany al final del tram 2.
- Una cadena a l'inici del tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- L'inici del tram 1 és dolent i la resta regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a "vía red municipal" (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(53) CAMÍ DE CAN TIRANA

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-5

INICI: carretera PMV-220-3, a la Cala de Sant Vicenç.

FINAL: cases de Can Tirana.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Tirana.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Aquest camí continua per dins sòl urbà.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen “Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento”, entre els quals apareix el camí de Can Tirana amb una longitud aproximada de 250 metres i una amplada de 3 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 3 (Cala de Sant Vicenç), el camí de Can Tirana.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat “Alguns topònims rurals del terme de Pollença”, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topográfico Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(54) CAMÍ AL MOLÍ D'EN COC

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-5

INICI: carretera PMV-220-3, km. 1,1.

FINAL: fins a una llargada d'uns 350 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt els 20 primers metres i grava la resta.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixa.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a l'inici del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent els primers metres i regular la resta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(55) CAMÍ A CAL PAPÀ

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-5

INICI: carretera PMV-220-3, km. 1,5.

FINAL: cases de Cal Papà.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 14 d'octubre de 1914, en sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença, "Pasó a la Comisión de Policía Rural una instancia de Juan Torrens Cánaves en demanda de autorización para derribar y construir de nuevo la pared de la finca de su propiedad denominada Almadrave que limita con el camino rural que conduce a Can Papá" (AMP. Sig. 1725).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(56) CAMÍ DE CA NA ROSTOLLA / CAMÍ DE CAL VERRO

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: camí de Cal Beato (núm. 2).

FINAL: camí de l'Horta, a les cases de Can Lau.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,1 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí de la Font (núm. 3): camí de Ca na Rostolla.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

El 15 de setembre de 1940 un dels regidors de l'ajuntament pollencí "manifiesta que en el camino de Cana Rostoya seria muy conveniente que se hiciera una media luna, a condicion que él mismo haga gestiones con los propietarios interesados" (AMP. Sig. 1738).

En sessió plenària celebrada el 30 de maig de 1984, s'aprovà l'aplicació de contribucions especials per contribuir a la pavimentació asfàltica dels camins veïnals de Can Cap de Bou, Can Canaveret, Can Daniel, Cal Beato i Ca na Rostoya (AMP Sig. 1748).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoya, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can LLoberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 6 (Vall de Cuixac), el camí de Ca na Rostolla (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(57) CAMÍ 57

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: camí de Ternelles (núm. 1), prop de les cases de Can Varro.

FINAL: urbanització "La Font".

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,2 (5) m.

-Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix parcialment.

(58) CAMÍ DE LLINARS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

644-5-6

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx, km. 3,6.

FINAL: proximitats del darrer molí de Llinars.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,8 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Correspon als primers 400 metres.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,8 m.

-Tipus de ferm: ciment.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Llinars.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escopidors.

OBSERVACIONS:

- Els Molins de Llinars estan declarats com a Bé d'Interès Cultural amb la categoria de Lloc Històric per l'Àrea de Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca.
- El conjunt dels Molins de Llinars, apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* com a *área de protección* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Llinars.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "Un umbroso camino comunica entre sí todos los molinos y el fondo del valle, donde desemboca entre encinas el arroyuelo que se hace ahora vivo torrente" (pàg. 237-238).
- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "Comença vora la carretera d'Andratx-Pollença (km. 3'5) i passant per tots els molins de Llinàs arriba a les Rotes de Can Sales.
Vora les cases de Llinàs, s'ha construït un tram nou empedrat, per evitar el pas per les cases" (pàg. 349).
- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.
- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Vall d'en Marc i els molins de Llinars, on podem llegir el següent: "Entre la costa de Can Pontico i la serralada de Can Serra, a la dreta de la carretera, hi ha Llinars. El camí estret i asfaltat que arriba fins als molins s'agafa just abans d'arribar a la possessió de Can Serra (km 3,5) vora uns xipresos".
- Aquest camí apareix descrit als *Itineraris de Pollença. N° 4. La vall d'en Marh i els molins de Llinàs* (1994).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(59) CAMÍ A CAN PAU / CAMÍ DE LA COMA D'EN XEIXA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: camí de Can Romí, núm. 9.

FINAL: fins a una llargada d'uns 425 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Romí. Camí de la coma d'en Xeixa.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS:

- Al final del camí catalogat, hi ha un cartell de: "camí particular, prohibit el pas".

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El camí inventariat continua asfaltat però no s'ha inclòs per no estar documentat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 1990, trobam el "Proyecto de caminos de servicio rural de Camí de la Punta, camí de Marina, Camí de la Terra Nova y Camí de Ca'n Romí-la Coma, en el término municipal de Pollença (Mallorca)". Aquest darrer camí, amb una llargada de 1644,55 metres més 299,69 metres del seu ramal, inclou el traçat del camí catalogat" (AMP. Sig. P-90/3)

El juliol de 1990 el Govern Balear, a través de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, va elaborar el projecte dels camins de servei rural del camí de la Punta, camí de Marina, camí de la Terra Nova i camí de Can Romí-La Coma, obra de l'enginyer agrònom I. Vivancos (A.C.A.P. Sense signatura). Dins el camí de Can Romí-La Coma s'inclou el camí inventariat. La llargada del camí catalogat correspon a la del camí documentat.

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Can Romí i el camí de la coma d'en Xeixa.

El 29 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En segon lloc apareixia el camí de Can Romí (AMP. Sense signatura). Aquest document també fa referència al camí núm. 9, camí de Can Romí, i al camí de Can Prats, núm. 143.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(60) CAMÍ DE CAN ROTGER / CAMÍ DE CAN GUILLÓ DE NAVARRA / CAMÍ DELS CADELLS / CAMÍ DE SON VILA

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-8
671-6-1
671-5-1

INICI: camí vell de Campanet (núm. 26).

FINAL: terme municipal de Campanet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: terra i grava.

Des de l'inici del camí fins prop de les cases de can Guilló.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Correspon a 350 metres del camí que acaben a les cases de Can Guilló.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: terra i grava.

Des de les cases de Can Guilló fins a quasi el final del camí.

- Tram 4:

- Tipologia: ?.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?

Correspon als darrers 150 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes, excepte el darrer tram.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Rotger.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera obert abans de les cases de Can Guilló.
- Tres barreres tancades sense pany entre les cases de Can Guilló i la carretera.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo el tram 1, dolent els trams 2 i 3 i desaparegut el tram 4.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escopidors al tram 1 i marges al tram 3.

OBSERVACIONS:

- El tram 4 actualment no existeix, però sí un camí alternatiu que arriba al camí vell de Campanet (núm. 26) prop de la partió de terme.
- Els noms de Can Guilló de Navarra, els Cadells i Son Vila procedeixen de fonts orals.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 10 (Vall de Ca n'Eixartell), el camí de Can Rotger (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareixen els trams 1 i 2.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareixen els trams 1 i 2.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Fulls 644-II i 671-I. A apareixen els trams 1 i 2.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Fulls 644-II (38-25) i 671-II (39-26). Apareix majoritàriament.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix majoritàriament.

(61) CAMÍ A SON BRULL

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

644-6-7

INICI: carretera PM-220, ramal C-713 al Port de Pollença, km 50,65.

FINAL: camí de Can Moscaroles, núm. 33, al torrent de Son Brull.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obstaculització del camí.

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins a les cases de Son Brull.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 - 3 m.

-Tipus de ferm: terra, empedrat al Pont vell de Son Brull.

Des de les cases de Son Brull al camí de Can Moscaroles.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixa al tram 1. El tram 2 majorment obert, amb parets, marges i reixeta puntualment.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del tram 1 amb un cartell de limitació de pas: "Camino particular. Prohibido el paso".
- Portell tapat amb una paret a 50 metres del final del tram 1, prop dels sestadors.
- Una barrera tancada sense pany, a l'inici del tram 2.
- Una barrera oberta i una tancada al final del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges i una mitja lluna al tram 1.
- El Pont vell de Son Brull, just a l'inici del camí, amb el ferm empedrat i paretons a les vores.

OBSERVACIONS:

- El pont vell de Son Brull, té un elevat interès constructiu, i així apareix recollit en el *Plan General Municipal* de Pollença (1991), dins l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic. Per aquesta raó aquest camí s'inclou dins la relació de camins amb interès constructiu.

- D'acord amb els informadors locals, aquest camí era utilitzat pels pollencins per a dirigir-se cap a Alcúdia i també formava part de l'antiga ruta que, pel Roser Vell, es dirigia cap a Lluc.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, reunit l'11 de desembre de 1785 "afin de tratar cosas consernientes al bien y utilidad de dicha villa, es propuesto dicho Miguel Costa Esteva y Ferrer Regidor Mayor diciendo: Vs. Ms. ja saben que el Sor o dueño del Predio llamado son Brull no quiera que ninguno passe por el camino que de tiempo immemorial siempre se ha pasado por dentro dicho Predio, y para defender esta causa es preciso y necessario elegir sugeto que pase en la ciudad de Palma con suficiente poder" (AMP. Sig. 1706).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Partido Judicial de Inca. Pueblo de Pollensa. Plano geometrico levantado bajo la dirección del geómetra D. Pedro Moreno y Ramirez* (1858).

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(62) CAMÍ DEL PUIG DE MARIA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: carretera C-713 al Port de Pollença, km. 51,8.

FINAL: Santuari de la Mare de Déu del Puig.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí municipal.
- Obres per part de l'Administració.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt i ciment.

Comprèn tot el tram del camí de carro.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura (carro els darrers 100 metres).
- Amplada: 1,5 m (els darrers 100 metres del camí, fins a 3,5-5 m).
- Tipus de ferm: empedrat.

Correspon a la continuació del camí, fins al Santuari.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Correspon a un curt tram de l'antic camí de ferradura, situat al mig del tram 1.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes, excepte el tram 3.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí "puig de Maria".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, marge i obert al tram 1. Obert als trams 2 i 3.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Bo els tram 1 i 2 i molt dolent el tram 3, on part del ferm ha desaparegut i la meitat de la calçada està esbaldregada.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Tram 1: marges i escopidors.
- Tram 2: ferm empedrat, amb ratlletes i cadena; marges i clavagueres; paretó i escopidors.
- Tram 3: restes d'empedrat.

OBSERVACIONS:

- El puig de Maria està declarat Bé d'Interés Cultural amb categoria de Monument.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En un dels llibres de registre de pòlisses de l'Ajuntament de Pollença en trobam una que diu el següent: "Die 29 juny 1815. Se ha firmad polisa a favor de mestre Llorens March Picapedrer de dues lliuras y sinch sous per dos jornals i mix dell y un manobre que han gastat per compondrer las motas de los pous comuns de esta vila y per la del camí del Puig" (AMP. Sig. 1387). El 6 d'octubre de 1827 es pagà la següent partida: "mes a Gabriel Font dues lliuras setza sous per dues dotzenas de mitges pedres, y una dotzana de tres pendosos per el pont del cami del Puig" (AMP. Sig. 2948).

El 16 de setembre de 1872, a la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença, "se ha hecho presente por Don Martin Salas Bayle Real Presidente que por los huertos llamados Can Coni y del camino el Puig, ay una cenda por la qual seva ala casa de dicho huerto el camino del Puig y de dicha casa pasa al camino Real; por esta cenda se pasa una acequia por encima de dos troncos de madera que cirven de puente, y por ser dichos troncos muy podridos se ha dicho al doctor en medicina don Guillermo Bannasar dueño de dicho huerto el camino del Puig, por medio del secretario de este Ayuntamiento conpuciese aquel los troncos de madera por evitar alguna desgracia respeto de haverse inutilizado; a lo que ha contestado dicho doctor Bannassar, que no tenia obligacion de tener aquella cenda por dentro de su huerto y la queria quitar porque en ninguna escriptura hallava este servicio; y como esta cenda desde tiempo inmemorial lo ayan pasado los vesinos de esta villa por subir al oratorio llamado del Puig por ser mas comoda y avansar algun tanto al camino; es de parecer que se de parte al M.I.S. Intendente y acerle presente lo referido por si llega el caso de quitar o embarasar dicha cenda el Ayuntamiento si deve o no oponerse, y es de parecer que se escriba al dicho M.I. señor Intendente que ohido por los demas vocales se ha acordado que se de el parte que dice el señor Bayle y lo tomaron de que certifico" (AMP. Sig. 1708).

El mateix ajuntament, en una altra sessió celebrada el 12 de novembre de 1890, donà lectura a una sol·licitud "pidiendo que Martin Martorell (a) Blay reponga en su finca Costers den Vola la tajea que recogia las aguas del camino del Puig hasta dejarla en su primitivo estado por ser perjudicial su desviacion no solo al camino sino tambien a las tierras de los denunciantes" (AMP. Sig. 1717).

El consistori pollencí era l'encarregat de la conservació del camí. Així es pot veure a la sessió del 9 de desembre de 1908, quan "A propuesta del Sor. Alcalde acordose prevenir a los propietarios de arboles lindantes con el camino que conduce al oratorio de Nuestra Sra. del Puig, procedan al corte de las ramas que interceptan la circulación por dicho camino, de lo contrario se procedera a verificarlo de oficio y a sus costas" (AMP. Sig. 1723).

El 22 d'agost de 1934 un regidor "manifiesta que en la calle del Puig hay un tramo próximo a Ca'n Axut donde la pared es ruinosa y el camino muy estrecho y seria muy conveniente hacer una ampliación sabiendo que hay algun vecino que está dispuesto a contribuir económicamente" (AMP. Sig. 1735).

El mateix ajuntament, segons consta a l'acta del 2 de setembre de 1953, escolta la proposta de la Presidencia, que manifestava que haguent-se inclòs la carretera del Puig en el pla general de camins veïnals, "considera que el ayuntamiento deberia tomar alguna determinacion con el fin de que en su dia pudiera realizarse tan importante obra que ha de dar inmenso beneficio a la poblacion [...] El pleno considerando aceptable esta propuesta por aclamación acuerda encargar al ingeniero D. Antonio Parietti la redacción del proyecto de la carretera del Puig" (AMP. Sig. 1741); el nou traçat es va fer per la vessant nord de la muntanya (A.G.C.M. Sig. VI-20/2).

En sessió plenària de l'1 de juny de 1955 l'Ajuntament de Pollença, "Visto el proyecto del camino municipal del Puig, confeccionado por D. Antonio Parietti, el cual responde a las aspiraciones de esta corporación municipal para que un dia se pueda dar comodo acceso al anunciado Santuario del Puig, el Pleno por aclamación acuerda tomarla en consideración aceptandola, y que sea expuesta al publico a efectos de reclamación por termino de treinta dias". A l'acta de la sessió celebrada el 24 d'agost de 1955 es va decidir demanar la inclusió de la construcció del camí del Puig en el pla de d'obres i millores de l'any en curs (AMP. Sig. 1742).

En un altre ple, reunit el 27 de març de 1965, es va acordar sol·licitar la inclusió d'una sèrie d'obres en el pla corresponent a l'any en curs, entre les quals hi trobam les obres de sanejament de Pollença i el camí de Pollença al Puig (AMP. Sig. 1743).

El 13 de juliol de 1970 un dels regidors del consistori pollencí va proposar "se declarara de urgencia a efectos de adoptar el oportuno Acuerdo, el incoar expediente de expropiación de los terrenos necesarios para la construcción de la carretera de Pollensa al Puig de Maria", fet que s'acordà en sessió del 27 d'octubre de 1970 (AMP. Sig. 1744).

Amb data de 30 de novembre de 1989, D. Llorenç Sastre Llull, com a president de l'Obreria del puig de Maria, es dirigeix al director de Fodesma per tal de sol·licitar la realització de l'estudi i posterior execució i patrocini de l'INEM de la rehabilitació del camí. En aquesta sol·licitud, diu: "el puig de Maria conserva més d'un kilòmetre de camí amb traçat de l'edat Mitja, que es situa com altres de la serra Nord, entorn al segle XVII. I que per la

documentació que s'adjunta, es pot veure tot el que s'ha fet i es fa per conservar-lo" (Arxiu Administratiu de Fodesma, sense signatura).

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal*. En aquest mateix pla, apareix inclòs a l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de camí del Puig (A.C.I.U. Sig. 312-315).

L'any 1994 el Consell Insular de Mallorca, juntament amb l'INEM, dugué a terme, dins el projecte Leader, un programa de rehabilitació dels antics camins de la Serra de Tramuntana, en el qual s'inclouen les obres de restauració del camí del Puig de Maria de Pollença (Fodesma, sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 8, el camí del Puig (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En el vuitè lloc apareixia el camí del puig de Maria (AMP. Sense signatura). Aquest document fa referència a la primera meitat del camí.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra de *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "El camino que lleva hasta él (puig de la Mare de Déu) pasa en primer lugar por el llano de Pollença, para ascender luego ladera arriba después de cruzar el hort des camí des Puig [...] Sinuoso asciende el camino [...] Llegamos así a una barrera al pie de una abrupta ladera rocosa y el camino se hace ahora francamente pedregoso [...] Al cabo de numerosas vueltas alcanzamos el Puig..." (pàg. 248).

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "El camí antic empedrat que dóna accés a aquest santuari resta ara encimentat en bona part fins al lloc conegut com l'Avenc. Algunes voltes de la carretera tenen drecceres. A partir d'aquí el camí és l'originari, empedrat i ample que arriba fins al Santuari, fundat a 1348 quan s'hi edificà una capella" (pàg. 351).

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- En el núm. 1 dels *Itineraris de Pollença* (1991), dedicat al puig de Maria, es pot llegir el següent: "A la volta següent, la de Les piques de l'ase (es diu així a dues roques picades, on abeuraven les mules que pujaven) i a l'esquerra, tallat per l'actual camí, en trobareu un tros, que és el més antic que es conserva. Es tracta d'un centenar de metres, de 7 pams d'amplària,

similar a les vies romanes. El primer camí documentat és de l'any 1391 i ja era utilitzat per les cavalleries de la noblesa mallorquina que, dalt, tenia les seves filles per a educar-se" (pàg. 13) [...] Acabat el camí encimentat seguirem pel camí vell, podem situar la seva construcció entorn del segle XVII, com altres de la Serra Nord i similar als de Pedruixella, la Cel·la i Fartàritx" (pàg. 16).

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat "El puig de Maria", en el qual trobam epígraf dedicat a les restes del camí antic: "Un centenar de metres després de la volta següent, i a la part esquerra del camí, es pot veure el tros del camí més antic que es conserva. Es tracta d'un centenar de metres, de 7 pams d'amplada, atribuïble als primers anys de la vida del monestir. El primer camí documentat és de l'any 1391 [...] "Acabat el camí encimentat, se segueix pel camí vell. La construcció d'aquest darrer tram és d'entorn del segle XVII [...] Històricament està documentat que els jurats del poble adreçaren i referen el camí l'any 1608 i entre el 1762 i el 1798 va ser restaurat considerablement".

- Mancomunitat del Nord de Mallorca (2000) *La guia per no perdre el nord*, inclou l'excursió "de Pollença al puig de Maria", on diu: "No és aconsellable pujar més amunt ja que en acabar el camí encimentat se segueix per un camí empedrat del segle XVII" (pàg. 31).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Pueblo de Pollensa. Plano Geométrico levantado bajo la dirección del geómetra D. Pedro Moreno y Ramirez* (1858). Apareix grafiat tot el traçat original del camí de ferradura.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament, llevat del tram 3.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareixen els trams 1 i 2.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareixen els trams 1 i 2.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*. Apareixen els trams 1 i 2.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 1 i 2.

(63) CAMÍ DELS ERMITANS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

644-6-7

INICI: camí del puig de Maria (núm. 62).

FINAL: Santuari del Puig de Maria.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU:-

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Des de l'inici fins al Molí Vell.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra

Des del Molí Vell fins al Santuari del Puig de Maria.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes el tram 1 i difícil el tram 2.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un cartell de la Conselleria d'Agricultura i Pesca a l'inici del camí: "Camí dels ermitans. Avenc de la Mare de Déu. Mirador del Molí Vell".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge al tram 1.

OBSERVACIONS:

- Vora el camí hi ha l'avenc de la Mare de Déu.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- En el núm. 1 dels *Itineraris de Pollença* (1991), dedicat al puig de Maria, es pot llegir el següent: "En esser a les darreres voltes, i a la part del poble, apareix un caminó muntat amb pedrenc que pertany a la primera època dels ermitans. El construïren atesa la necessitat de poder passar l'ase per anar a recollir la llenya pels voltants del Santuari [...] Presenta una alternativa al camí vell. Si agafam aquest dels ermitans, ens conduirà vora el clot de la Mare de Déu, enmig dels pins. D'allí, el viarany segueix fins a la torre" (pàg. 17).

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat El puig de Maria, en el qual trobam epígraf dedicat al camí dels Ermitans, on diu: "A les darreres voltes i al marge esquerre del camí, apareix un caminó, muntat amb pedrenc, que pertany a la primera època dels ermitans. El construïren per passar l'ase quan anaven a recollir llenya dels voltants del Santuari. Aquest caminó ha estat condicionat recentment pel Govern Balear. També és una àrea recreativa.

Si agafa per aquest camí dels ermitans, es fa la volta al Santuari per baix fins arribar vora El clot de la Mare-de-Déu, enmig dels pins. Des d'aquest punt, es pot seguir fins a la torre".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix el tram 2.

(64) CAMÍ DEL MOLL DEL PATRONET

FULLS MAPA 1/5000:

645-2-2

INICI: far de Formentor.

FINAL: moll del Patronet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Rehabilitació per part del Govern Balear.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,6 m.
- Tipus de ferm: terra.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura (escalons).
- Amplada: 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon als darrers 100 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil el tram 1 i molt difícil el tram 2.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un cartell del Govern Balear i la Fundació Rotger a l'inici del camí: Itinerari del Moll del Patronet.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i molt dolent el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escalons ficats a la pedra.

OBSERVACIONS:

- L'itinerari marcat al cartell indicador acaba al tram 1.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

La Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern Balear va realitzar, durant els anys 1993-1994, un programa de rehabilitació d'itineraris de muntanya. A la memòria del projecte, datada el 18 d'agost de 1993, s'enumeraren les obres a realitzar, entre les quals apareix el següent: "Itinerario peatonal en el faro de Formentor del T.M. de Pollença: acondicionamiento del terreno en una superficie de 740 m2, construcción de 70 escalones, empedrado del sendero en una superficie de 180 m2, colocación de un cerramiento de rejilla de 56 m de longitud, colocacion de baranda quitamiedos en 54 m., construcción de un banco de piedra, e instalación de 3 carteles metálicos" (Arxiu de la Conselleria de Medi Ambient. Sense signatura. Projectes 1993).

El 10 de desembre de 1993 la mateixa Conselleria dirigí una carta a l'Autoritat Portuària de Balears on es llegeix: "Durante el presente año, se procede a la recuperación entre otros, del sendero que partiendo del Faro de Formentor, va a parar al antiguo muelle que existe al pie de los acantilados del faro.

Dado que los primeros 80 m de recorrido de la bajada, discurren por terrenos pertenecientes al faro, se hace necesaria la colaboración de su entidad en el sentido de autorizar los trabajos que deberían de realizarse en esa zona...". La resposta de l'Autoritat Portuària de Balears, datada l'11 de gener, deia el següent: "I.- El tramo en que se pretende la realización del acondicionamiento discurre por los indicados terrenos hasta el límite de los mismos ubicado a 90 metros de la fachada principal del faro, límite que corresponde a los terrenos expropiados en su día al construirse la señal en 1863. El resto corresponde en su último tramo al camino de herradura cuyos terrenos fueron también expropiados a la sazón hasta el embarcadero del pie del faro fuera objeto de expropiación temporal.

II.- El último tramo de este camino de herradura fue profundamente alterado con ocasión de la construcción de la carretera de acceso actual que se llevó a término en 1953 y años anteriores; dicha carretera se encuentra afecta hoy a la Consellería de Obras Públicas y Ordenación del Territorio.

III.- Por la Autoridad Portuaria de Baleares se tiene prevista la desaparición del kiosco y la restitución del terreno a sus condiciones naturales primitivas por lo que parece más conveniente que, en la medida posible, la reconstrucción del sendero se realice con arreglo a la traza primitiva con utilización de la mampostería concertada en seco para los muros al igual que se hizo en el resto del camino.

IV.- La realización de las obras y trabajos no puede desvirtuar el carácter de dominio público que les atribuye la Ley 27/1992 de 24 de noviembre" (Arxiu de la Conselleria de Medi Ambient. Sense signatura. Projectes 1993).

Autoritat Portuària de Balears, "considerando el interés general del camino de herradura como itinerario peatonal de montaña", autoritzà a la Conselleria de Agricultura y Pesca del Govern Balear per realitzar les obres a l'antic camí de ferradura.

Aquest camí actua majoritàriament com *Límite de Servidumbre de Protección* i els darrers metres es troben dins el *Dominio Público* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "Una empinada vereda lleva en tres curvas, y en su tramo último en escalones, a la cala inmediata" (pàg. 248).

- El camí del Moll del Patronet apareix en el núm. 43 de les *Rutas Escondidas de Mallorca Península de Formentor II. Casas de Cala Murta – Punta del Faro*.(García Pastor, 1970): "...llega a la placeta ante las edificaciones del faro [...] por el recorrido de la ladera, se ve descender un caminito, que es utilizado por los fareros y pescadores para llegar a la orilla del mar".

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "Es tracta d'una escalonada de construcció relativament moderna, que s'emprava per dur el petroli fins al far per la mar. Va mantenir-ne l'ús fins que es construí l'actual carretera a l'any 1954" (pàg. 346).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Formentor. 645-IV quadrant SO.

(65) CAMÍ VELL DEL FAR (A)

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3

INICI: cala Murta.

FINAL: fins a una llargada d'uns 500 m.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Permuta de terrenys.
- Obres per part de l'Administració.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: sí, algunes.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a 30 metres de l'inici del camí.
- Dues reixes en els següents 400 metres.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges al costat del camí.

OBSERVACIONS:

- Pel tipus de documentació localitzada el camí vell del Far, des de Cala Murta al Far de Formentor, s'ha catalogat en dos camins diferents: camí vell del Far (A), núm. 65 i camí vell del Far (B), núm. 144.

- Al començament del camí s'ha tancat el seu pas per la cases velles de cala Murta i s'ha obert un itinerari alternatiu que va directament uns metres més amunt del camí, sense passar per les cases.

- Als primers 350 metres el camí té una amplada de 2 - 2,5 m.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En carta de la secció de Foment del 12 de juny de 1860, dirigida a l'Ajuntament de Pollença, es comunicava la relació de propietaris afectats per l'expropiació de terrenys "para el faro del cabo de Formentó y su camino de servicio" (AMP. Sig. 2940).

A l'expedient d'expropiació dels terrenys del camí de servei del far de Formentor apareix un document de 1862 en el qual apareix una valoració feta pel perito anomenat pel propietari del predi de Formentor, on es pot llegir el següent: "1ª. El predio o cabo Formentó está rodeado del mar por el N. E. y S. formando casi todo su perímetro una costa muy brava y casi inaccesible excepto en unos pocos puntos, que son los en que se hallan las calas del Pino de la posada, Cala Feliu, Cala Murta, Cala Agosaua y Cala-Figuera; puntos todos pero de muy poca estension, lo cual hacia que antes de construirse el camino de servicio y faro podia el dueño, queriendo, cerrar su propiedad hasta con llave, pues por la parte del O. que es por donde linda con el predio Albercuix no hay mas que un solo paso por donde pueda entrarse con alguna facilidad y este quedaba cerrado por medio de una barrera, estando el propietario en completo derecho de espulsar a cualquier persona que sin su permiso hubiese entrado en la finca; lo cual no puede hacer ahora, al menos en toda la extensión del camino de servicio que es de mas de 12 kilometros, desde Cala-Murta en donde arranca, hasta el cabo donde termina y se está construyendo el faro" (A.C.O.P.O.T. Sig. 352).

A la memòria del "Reformado del camino de servicio del faro de Formentor. Trozo 1º. 1940" (A.C.O.P.O.T. Sig. 518), es recullen els antecedents relatius a la construcció de la nova carretera del far del Formentor, des de les cases Noves de Formentor fins el far i s'inclou el plànol del "Croquis del ensanche y mejora del camino del servicio del faro de Formentor", a escala 1/25.000 i realitzat l'any 1934. En aquest plànol apareix grafiat el traçat original del camí del far de Formentor des de Cala Murta.

El 3 d'abril de 1963, la Dirección General de Puertos y Señales Marítimas, secció de concessions i recursos, autoritzà la permuta de terrenys del camí de ferradura de Cala Murta al Far de Formentor, sol·licitada per D. Ignacio Rotger Villalonga, en el tram que travessa la seva propietat, amb una longitud de 11.440,45 metres, per una parcel·la adosada al far. Però aquesta resolució fou anulada per Ordre Ministerial del 24 de setembre de 1964, degut a irregularitats en el procés administratiu; en aquesta mateixa Ordre s'estipulava l'entrega dels terrenys al Ministeri d'Hisenda. El 10 d'abril de 1965 es feia una descripció de la situació

d'aquests terrenys: “Que el antiguo camino de servicio de herradura del Faro de Formentor, tiene una longitud de 12.090,00 metros lineales de los que 154 se desarrollan por terrenos actualmente del Faro y 495,55 metros lineales por terrenos de Don Enrique Garriga Sitler. De este modo, la longitud de camino, cuyo trazado corresponde a terrenos enclavados en la finca de Cala Murta, propiedad de Don Ignacio Rotger Villalonga, es de 11.440,45 metros lineales” (Arxiu del Grupo de Puertos de Baleares. Sig. SM-194).

El 27 de novembre de 1968 la finca urbana procedent del camí de Cala Murta al far de Formentor fou adjudicada en pública subhasta a D. Ignacio Rotger Villalonga, essent donada de baixa de l'Inventari de Béns de l'Estat. En la comunicació de la Dirección General del Patrimonio del Estado, dirigida al Delegat d'Hisenda de Balears el 31 de gener de 1969, es descriu la finca de la següent manera: “Camino de herradura que une Cala Murta con el Faro de Formentor, sita en el término municipal de Pollensa que linda al N. con finca denominada Cala Murta, al S. con Zona Marítimo Terrestre al E. y al O. con finca de D. Enrique Garriga Sitler” (Arxiu de la Delegació d'Hisenda de Balears. Sense Signatura. *Ventas*).

En un estudi de la parcel·la del far del Cap de Formentor, elaborat pel Grupo de Puertos de Baleares, a l'apartat d'observacions i conclusions podem llegir el següent: “El lindero está constituido por el mar y una línea paralela a la fachada principal del faro a 90 m. de distancia. Ello resulta de la permuta de una caseta en Cala Murta, en la cabecera del antiguo camino de herradura (que unía el pequeño muelle de esta cala con el faro) con una parcela de Dª María Elena Popolicio, viuda de Adam Diehl autorizada por O.M de 2 de noviembre de 1959. Otra permuta autorizada por O.M de 3 de abril de 1963 para ampliar esta parcela con otra adyacente propiedad de D. Ignacio Rotger Villalonga y cediendo a cambio los terrenos ocupados por el camino de herradura ya fuera de uso, no ejecutada, quedó anulada por O.M. de 24 de septiembre de 1964 (expediente de proyectos nº 194 S.M). Este expediente se halla inconcluso” (Arxiu del Grupo de Puertos de Baleares. Sig. 194 SM).

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix a la regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de camí al Faro de Formentor (vell) (A.C.I.U. Sig. 312-315).

Aquest camí actua majoritàriament com *Límite de Servidumbre de Protección al Dominio Público* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: “Torcemos a la derecha y por una cañada abrupta descendemos hasta cala Murta por una senda bordeada de altos palmitos que se adentra en un prodigioso pinar [...] Sinuosa y en 22 curvas asciende desde el pinar la pujada d'En Català, empinada cuesta que nos permite contemplar la bella panorámica del angosto valle de cala Murta, la imponente Talaia, y, en la distancia, el puig Gros de Ternelles [...] La panorámica del valle se hace total cuando llegados a lo alto del collado que corona la pujada d'En Català se hace franca la vista de aquél en cualquier dirección de la rosa de los vientos y nos proponemos ascender al escarpado Fumat [...] El camino prosigue hasta el ponto donde una cruz tallada en la roca indica el comienzo de la bajada que sinuosamente y en seis tramos, por la pendiente que queda a los pies de la cova Blanca alcanza desde el *cap* hasta casi la llanada [...] Siete nuevos tramos incurvados ascienden de nuevo a la pedregosa lamera entre cuyos añosos pinos

atisbamos de pornto la maravillosa imagen del cap de Menorca. Prosigue nuestra accidentada marcha, ora abajo en cuatro curvas ora arriba en doce más [...] El vallecillo que se extiende a continuación hasta la misma cala se nos hace franco tras arduo avance por sus laderas en ocho sinuosos tramos de una parte y seis de la opuesta, que no bastan para llevarnos hasta el solitario faro del cap, que describiremos cuando atendamos a la costa, para el que median todavía una larga curva y 23 vueltas más, a las que siguen otras nueve” (pàg. 246-247).

- El camí Vell del Far apareix en el núm. 43 de les *Rutas Escondidas de Mallorca Península de Formentor II. Casas de Cala Murta – Punta del Faro* (García Pastor, 1970): “Por detrás de la edificación se ve partir, o se adivina, un camino. Es el antiguo del Faro, por el que se transportava a lomos de cabalgadura los efectos u aprovisionamientos traídos por mar hasta esta cala, por falta de otros caminos antes de construirse la actual carretera.

El antiguo camino del faro, magníficamente conservado aún en casi todo su recorrido, se hace presente aquí y allá con sus continuos zi-zagueos”.

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: “S’inicia a Cala Murta i fent nombroses corbes, travessa una sèrie de colls i arriba al far.

El traçat és molt llarg per evitar les fortes pendent.

La carretera ha destrossat el camí en alguns petits trams però la resta es conserva bé. Està fet amb pedra encaixonada principalment a l’inici. En aquest punt el camí es troba tancat amb filferro i una part resta convertit en terrassa d’uns apartaments” (pàg. 345).

- Valero, Gaspar (1993) *El Fumat de Formentor. Des de les cases velles de Formentor, per les cases de Cala Murta i el camí vell del Far*. Apareix parcialment. Es dedica un paràgraf al far de Formentor i el camí vell: “El projecte de construcció del far fou encarregat a l’enginyer Emili Pou. Abans d’iniciar-se les obres del que havia de ser pròpiament l’edifici del far, fou necessari obrir un camí, l’anomenat actualment camí vell del Far. Era una obra imprescindible, tant per traslladar els materials de l’obra com pel manteniment i el servei quotidià del far [...] Les obres del camí començaren el mes de gener de 1857 i acabaren per setembre de 1859” (pàg. 1039).

- A l’obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Formentor, en el qual trobam un epígraf dedicat al far, on podem llegir el següent: “Es pot veure l’antic camí de pedra, construït l’any 1857, que voreja els cims”. A la mateixa obra trobam un capítol titulat Formentor, en el qual trobam un epígraf dedicat a en Fumat, on podem llegir el següent: [...] “La ruta de més fàcil accés és per la cara est. Des de cala Murta s’ha de continuar per la carretera del Far i, una vegada passat el túnel, a uns dos-cents metres, prendre pel camí vell del Far situat a la dreta”.

- Cerdà; Vilanova (1999). Segons l’itinerari de Cala Murta i Cala en Feliu, a Cala Murta comença el camí del far “que puja vorejant els turons fins arribar al cap de Formentor. Aquest camí va ser construït l’any 1857 per transportar la pedra de Binissalem emprada en la construcció del far”.

- A l’article titulat “Els túnels a les Balears” (Lemm, 1996), aparegut a l’obra *150 anys d’obres públiques a les Illes Balears*, es parla de la construcció del túnel del penyal Fumat: “El túnel que travessa el vessant nord del penyal Fumat o el Fumat, situat a la península de Formentor, es pot considerar el primer túnel per a carretera projectat a Mallorca. Aquesta obra subterrània forma

part del projecte del camí de servei del far de Formentor, l'estudi inicial del qual va ser autoritzat pel Ministeri d'Obres Públiques a la Direcció Provincial de Balears el 8 de febrer de 1933.

Fins aleshores l'avituellament del Far de Formentor es realitzava per mar fins a cala Murta i des d'allí per un camí rural de 2 metres d'amplària i catorze km de longitud. Segons apareix en documents d'aquella època «dicho camino presenta un trazado inverosímil ya que en vez de contornear las laderas sube inútilmente a las alturas para volver a los collados» (pàg. 121).

- En un altre article aparegut a l'esmentada obra *150 anys d'obres públiques a les Illes Balears*, titulat "Un segle i mig dels fars a les Balears" (Soler, 1996), es descriu la construcció del far del Cap de Formentor, i també del camí de servei: "Disposat com un dels sis de segon ordre inclosos al pla de 1847, es va haver de començar per preparar l'accés tant del personal com dels materials que havien de ser utilitzats a la construcció de l'edifici i de la torre, per a la qual cosa, el gener de 1857 s'iniciaren per administració les obres de construcció d'un camí de ferradura que, iniciant-se en un embarcador disposat a Cala Murta havia d'acabar al propi indret del far; es concebia així el transport mitjançant un sistema mixt, amb un primer trajecte des del port de Pollença, o bé es Barcarets d'Alcúdia, per via marítima fins a cala Murta i un segon sobre animals per un camí de ferradura que arribà a tenir 17 km i 256 m, encara que la distància en línia recta entre embarcador i far és només de 3 km i 200 m [...] Després de dos anys i nou mesos de realitzar treballs en aquest camí, quedà finalitzat i es pogué iniciar la construcció del far segons el projecte redactat per Emili Pou i aprovat el 6 de juny de 1860" (pàg. 249).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Formentor. 645-IV quadrant SO. Apareix com a "camino de Cala Murta al Faro".

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 645-I (40-25). Apareix com a tirany i camí de ferradura amb el topònim de "Camí Vell del Far".

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(66) CAMÍ DE CA N'ALORDES

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: final del camí de Can Mos, núm. 45.

FINAL: proximitats de les cases de Ca n'Alordes.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Divisió municipal en districtes.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat:
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany, amb un cartell de: "Camino particular. Cuidado con el perro" a l'inici del camí.
- Una barrera tancada amb pany al final del camí, amb un cartell de prohibició de pas i un cartell de: "aquí yo vigilo siempre, atención".

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- D'acord amb els informadors locals aquest camí formava part de l'antiga ruta per anar a Lluc, des de Pollença, pel Roser Vell i el coll d'en Patró.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'11 d'octubre de 1901 "se autorizó al presidente de la Comisión de policia rural para resolver respecto a ciertas obras que se intentan construir en el camino de Can Alordas por la viuda de Monserrate Amengual Xamena" (AMP. Sig. 1721).

El 6 de gener de 1915, a proposta d'un regidor del consitori pollencí, "se acordó además que los interesados en la travesia de Can Alordas y en el camino de Colonia, puedan invertir parte de la prestación personal en la reparación de los mismos" (AMP. Sig. 1726).

El 29 de gener de 1970 es va procedir a una nova divisió municipal en districtes, quedant formada la secció segona del primer districte per les següents partions: fí del nucli de la població en el Roser Vell, camí de Can Mos cap a Can Alordes, camí de Can Prats cap a la carretera de Lluc i fins el límit amb el terme d'Escorca (AMP. Sig. 1744).

A la inscripció registral de la 1ª segregació i venda de la finca rustica: "porción de tierra, secana e indivisible, procedente de la finca llamada "CAN MOS", en término de Pollensa, de cabida TREINTA Y CUATRO AREAS, OCHENTA Y CINCO CENTIAREAS; linda: Norte, con porción de igual procedencia, de Juan Costa y Díaz, mediante pared vieja; Sur y Este, con resto de la total finca matriz; y Oeste, con tierra de herederos de Miguel Bisbal. Es parte que se segrega de la finca número 3.317, al folio 120 del tomo 789, libro 75 de Pollensa, inscripción 8ª. SIN CARGAS. Don. JUAN OCHOGAVIA SOLIVELLAS, mayor de edad, agricultor, casado en régimen de separación de bienes, vecino de Pollensa, La Plaça, 8, con D.N.I. número 41.319.426, es dueño de la finca matriz, segun la referida inscripción 8ª; y ahora SEGREGA Y VENDE la porción aquí descrita como finca independiente, por precio de ciento cincuenta mil pesetas, pagadas antes del contrato, a la sociedad "Ca'Alordas, S. A.", domiciliada en Pollensa, finca Ca'n Alordas, constituida en escritura otorgada el 5 de julio de 1971, ante el Notario de Pollença don Jaime Cerdó Serra, inscrita en el Registro Mercantil de esta provincia, al folio 1 del tomo 163 del Archivo, libro 102 de la sección 3ª de Sociedades, hoja número 3296, inscripción 1ª, con N.I.F. número A-07-02879, representada por don Max Hochberg, mayor de edad, casado, Arquitecto, de nacionalidad alemana, con residencia actual en Pollença, finca Ca'Alordas, con pasaporte número E 5906237, en su calidad de Administrador único de dicha Sociedad, para cuyo cargo fue nombrado en escritura otorgada el 9 de febrero de 1981, ante el notario de Pollensa don José Rafael Clar Garau, debidamente inscrita en el Registro Mercantil, él cual esta facultado en virtud de los Estatutos de dicha Entidad. En su virtud y previa inscripción de esta nueva finca a nombre del vendedor, por segregación, la dejo inscrita a favor de la entidad "CA'N ALORDAS, S.A.", por compra. Así resulta del Registro y de la escritura otorgada al trece de abril de este año ante el Notario de Pollensa don José Rafael Clar Garau, que se presentó a las diez horas de hoy, según el asiento número ?3.747 al folio 233 del Diario 181. pagado el impuesto y archivada la carta de pago. Inca a veintidós de noviembre de mil novecientos ochenta y tres".

A la inscripció de la segona venda de la finca rústica: "descrita en la anterior inscripción 1ª. CARGAS: nota de la no edificabilidad al margen de misma. La entidad Ca'n

Alordas S.A., es dueña de esta finca por compra segun la citada inscripción; ahora mediante escritura otorgada el cuatro de junio de mil novecientos noventa ante el Notario de Inca, don Miguel Fé Corró, la VENDE y otras dos más por preció único de un millón quinientas mil pesetas a la entidad FUERSTENSTEIN S.A., acuyo favor la inscribo por compra. Extensa: inscripción 2º de la finca 19.021 obrante al folio 6 del tomo 3.402 del archivo, libro 777 de Pollença. Inca a veintiocho de Marzo de mil novecientos noventa y cinco".

A la inscripción registral de la 3ª venda de la finca rústica: "descrita en la precedente inscripción 1ª, expresándose en el título presentado que es parte de la parcela doscientos once del poligono seis. CARGAS: notas de no edificabilidad y de afección a favor de Hacienda Pública puestas al margen de las inscripciones 1ª i 2ª, respectivamente. La entidad Fuerstenstein S.A., domiciliada en Martorell, 8º-1ª de Pollensa con CIF a07441355, e inscrita,..., es dueña de esta finca por compra, segun la precedente inscripción 2ª; y ahora, don Bernd Nolting, mayor de edad, casado de nacionalidda alemana, con residencia temporal en la finca "Can Alordas",..., en nombre y repersentación y como Administrador unico de la citada entidad,..., vende esta finca y tres más, por mitades indivisas a los conyuges Don JURGEN TRÖNDLE y Doña CORNELIA TRÖNDLE,..., representados por don Miguel Ripoll Torres, mayor de edad, casado, vecino de Pollença, Plaza Ca Les Munnars, 4,... Pollença a 13 de junio de mil novecientos noventa y cinco.

A la inscripción registral de la 1ª segregació i venda de la finca rústica: "tierra secana e indivisible, llamada LA RAFAL, en término de Pollensa, de cabida doscientas sesenta y seis áreas, diez centiáreas y linda: Norte, tierra de Miguel Costa; Sur, con resto de la total finca matriz; Este, tierra de Miguel Morlá; y Oeste, con camino. Es parte que se segrega de la finca número 3.045 al folio 36 del tomo 715, libro 68 de Pollensa, inscripción 6ª de dominio. CARGAS: servidumbre de paso por un camino de dos metros ochenta centímetros de ancho, con dirección rectangular de Este a Oeste atravesando esta finca, desde el portillo existente en la pared divisoria entre el monte del predio Can Más y el del señor Llobera y Martorell, adherido dicho portillo a la pared divisoria que hay entre dichos montes y el predio Ca'n Guílló, hasta llegar en el otro portillo existente en la finca Ca'n Alordes, esta servidumbre es en beneficio de las fincas propiedad de Pedro José Llobera Cerdá y Juan Morro Vicens según la inscripción 4ª. Don Juan Cifre Pons, mayor de edad, casado en régimen de separación de bienes con doña Margarita Bosch Salas, jubilado y vecino de Pollença, con domicilio en su Puerto, calle Mendez Nuñez, 8, con D.N.I. 41.347.339, adquirió la finca matriz por compra, segun la citada inscripción 6ª; y ahora SEGREGA Y VENDE la porción aquí descrita como finca independiente, por precio de ochocientas mil pesetas, pagadas antes del acto del contrato, a la entidad Equitación Lorenzo, S.A. , domiciliada en Pollensa, finca La Rafal, Vall den March, constituida en escritura otorgada el 4 de noviembre de 1977 ante el Notario que fué de Pollensa don Jaime Cerdó Serra, ..., representada por don Laurence-Dudley Dworkin, mayor de edad, soltero, profesor, de nacionalidad alemana, residente en Pollença, finca Ca'n Alordas.... EN su virtud inscribo esta finca a nombre de la entidad EQUITACIÓN LORENZO, S.A., por compra, previa inscripción a nombre del vendedor, por segregación. Inca a once de febrero de mil novecientos ochenta y cinco.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(67) CAMÍ DEL CASTELLET

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3

645-1-4

INICI: cala Murta.

FINAL: el Castellet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- Rehabilitació del camí per part del Govern Balear.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1 m.
- Tipus de ferm: terra i pedra.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un cartell de SEFOBASA (Govern Balear), Conselleria d'Agricultura i Pesca i la Fundació Rotger a l'inici del camí: Itinerari cala Murta - Es Castellet.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Barana de fusta i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons a diverses parts del camí.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

La Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern Balear va realitzar, durant els anys 1993-1994, un programa de rehabilitació d'itineraris de muntanya. A la memòria del projecte, datada el 18 d'agost de 1993, s'enumeraren les obres a realitzar, entre les quals apareix el següent: "Itinerario peatonal en finca Cala Murta del T.M. de Pollença: Acondicionamiento del terreno en una superficie de 720 m2, construcción de 20 escalones, colocación de 1 cartel metálico, y 4 señales indicadoras del sendero" (Arxiu de la Conselleria de Medi Ambient. Sense signatura. Projectes 1993).

Aquest camí es troba dins el *Dominio Público* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollença, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí a El Castellet apareix a les *Rutes Amagades de Mallorca*, núm. 43, Península de Formentor II. Casas de Cala Murta - Punta del Faro (García Pastor, 1970): "Un caminejo muy pintoresco, ayudado artificialmente con peldaños y acondicionamientos en algunos puntos, lleva por la orilla derecha de la cala hasta la puna de El Castellet".

- A la *Revista Cala Murta. Bolletí de la Fundació Rotger-Villalonga* (Octubre, 1996) podem llegir: "Des de Cala Murta es poden fer diferents caminades, emperò recomanem la visita a El Castellet. A la dreta, just devora de mar, trobareu un cartell indicatiu del camí i recorregut de la visita. Cal dir que aquest camí ha estat arreglat gràcies a la col·laboració de la Fundació Rotger i Sefobasa. L'arribada fins al mirador d'El Castellet ens pot dur entre 10 i 15 minuts."

CARTOGRAFIA ON APAREIX: -

(68) CAMÍ DE CALA EN GOSSALBA

FULLS MAPA 1/5000:

645-2-3

INICI: cala en Gossalba.

FINAL: carretera del Port de Pollença al cap de Formentor PM-221.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS:-

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 m.
- Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil.
- b) Fites: algunes a l'inici.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escalons.

OBSERVACIONS:

- Els darrers 300 metres és tan sols un tirany.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- El camí a cala en Gossalba apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 42. Península de Formentor I. Puerto de Pollença – Casas de Cala Murta (García Pastor, 1970).

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: “Aquest camí dona accés a la cala partint de la carretera de Formentor. Majoritàriament discorre per entre el pinar i vora el Canal de Cala en Gossalba. És un camí de ferradura en bastant bon estat” (pàg. 341).

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Formentor, en el qual trobam un epígraf dedicat a Cala en Gossalba, on podem llegir el següent: "El camí s'inicia devora el petit mirador que hi ha passat el túnel (km 14,9) [...]"

Per arribar a cala en Gossalba, s'ha de prendre pel xaragall (canal de cala en Gossalba) que queda a la dreta y baixar per entre les carritxeres cap a la cala seguint el pendent".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix molt parcialment a l'inici.

(69) CAMÍ DE CALA MURTA

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3

INICI: carretera PM-221 del Port de Pollença al cap de Formentor, km. 12,8.

FINAL: cala Murta.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada amb pany amb una prohibició de pas i un pas per vianants a 100 metres de l'inici.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'aprovació provisional del Pla General d'Ordenació Urbana que es produí el maig de 1990 (A.C.I.U Sig. 312) es proposava “el establecimiento de servidumbre de paso peatonal para los siguientes caminos privados para facilitar el acceso a las playas, al litoral en general y a puntos significativos del territorio:

- Ariant
- Castell del Rei
- Cala Castell
- Cala Boquer
- Cala Murta
- Cala Figuera”

Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: “los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales”. El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Amb la qual cosa cal concloure que l'Ajuntament de Pollença té l'obligació de modificar el PGOU amb la inclusió de l'esmentada servitud pública de pas peatonal afegint les prescripcions que al respecte inclou l'Estudi d'Impacte Ambiental que acompanyà la redacció del PGOU, a fi i efecte de poder constituir aquesta servitud de pas.

Els darrers 100 metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección al Dominio Público* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollença, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí a cala Murta apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 42. Península de Formentor I. Puerto de Pollença - Casas de Cala Murta (García Pastor, 1970): “aproximadamente un kilómetro más allá se encuentran las casas de Cala Murta, hacia las que se desvía un camino asfaltado” [...] “nos dirigimos a la Cala Murta. Un ancho y cómodo camino conduce a ella desde las casa. Este camino es practicable para automóviles...”.

- Segons un article aparegut en el núm. 4 de la revista *Nord* (febrer 1990), "Un altre dels punts que es proposava al P.G.O.U i que va esser rebutjat per la C.P.U era la titularitat pública d'una sèrie de camins d'accés a cales del nostre municipi (Ariany, Cala Bóquer, Cala Castell, Cala Murta...). Es denegà aquesta proposta perquè no s'havien previst, en l'estudi econòmic, les despeses d'expropiació d'aquests camins" (pàg. 3).

- A la *Revista Cala Murta. Bolletí de la Fundació Rotger-Villalonga* (octubre 1996) podem llegir: "Passejada imprescindible és la baixada des de les Cases de Cala Murta. El camí que ens hi portarà surt davant les cases i roman sempre tancat amb barreres per tal de limitar el tràfic rodat. A mà dreta de la tanca trobam un pas que ens permetrà seguir el camí a peu o en bicicleta.". Un poc més endavant trobam que "just davant el campament veiem dues desviacions del camí principal: la primera és un camí que esns pot dur fins a les Cases Velles (...)".

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat "Formentor", en el qual trobam un epígraf dedicat a Cala Murta, on podem llegir el següent: [...] "El camí per arribar a la platja és ample i asfaltat, que comença a la barrera de ferro que hi devora les cases".

- Apareix a *La Guia per no perdre el nord* (Mancomunitat del Nord de Mallorca, 2000), a l'apartat d'excursions figura la de Cala Murta, on diu: "l'accés final de la qual s'ha de realitzar a peu, el cotxe es pot aparcar a la dreta de la carretera en el km 13 de la carretera del Port de Pollença al Cap de Formentor".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Formentor. 645-IV quadrant SO.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 645-IV.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 645-I (40-25).

- MINISTERIO DE OBRAS PÚBLICAS, TRANSPORTES Y MEDIO AMBIENTE, (1990). *Deslinde del dominio público marítimo terrestre. Término municipal de Pollensa*. Escala 1/10.000. Full 17.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(70) CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3

INICI: carretera PM-221 del Port de Pollença al cap de Formentor, km. 13,6.

FINAL: camí vell del Far (B) (núm. 144) i carretera PM-221 del Port de Pollença al cap de Formentor, km. 13,8.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre (1990).*

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: pas per a vianants.

-Amplada: 1 m.

-Tipus de ferm: pedra.

Correspon als primers 300 metres del camí.

- Tram 2:

-Tipologia: ferradura / tirany.

-Amplada: 1 - 1,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a connectar amb la carretera i amb el camí Vell del Far (B), núm. 144.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Barana de ferro al tram 1 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons picats a la roca.
- Marge.

OBSERVACIONS:

- El tram 2 segueix fins a connectar amb el camí vell del Far, prop del coll, i també hi ha un altre ramal que duu fins a la carretera, just passat el túnel.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí actua majoritàriament com *Límite de Servidumbre de Protección al Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Les escales de l'amo En Joan Cerdà apareixen a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 43, Península de Formentor II. Casas de Cala Murta - Punta del Faro (García Pastor, 1970): "Al lado de la entrada del túnel arranca una escalera y caminejo artificial. Aprovechando y acondicionando cornisas y salientes del acantilado, se empina por el escalofriante precipicio casi vertical de esta pared septentrional de El Fumat. Su ascenso, aunque nunca positivamente peligroso, [...] va poniendo ante la vista diversos ángulos de fantásticas perspectivas sobre la geografía circundante de Cala Figuera...

Esta escalera y caminejo se construyó para poder pasar a la otra parte cuando se estaba perforando el túnel en la construcción de esta carretera...

...se les dotó con una barandilla y pasamanos que el tiempo ha deteriorado o suprimido en parte".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Formentor. 645-IV quadrant SO.

(71) CAMÍ DE LA TALAIA D'ALBERCUIX

FULLS MAPA 1/5000:

644-8-4

INICI: carretera PM-221 del Port de Pollença al cap de Formentor, km. 5,3.

FINAL: la talaia d'Albercuix.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'ajuntament.
- Cessió de la talaia d'Albercuix a l'Ajuntament de Pollença.
- Servei de Normalització lingüística.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 – 5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon als darrers 50 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret intermitent i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent el tram 1, amb el ferm en mal estat, i regular el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges al tram 1.

OBSERVACIONS:

- La talaia d'Albercuitx està declarada Bé d'Interés Cultural amb categoria de Monument.
- Al cadastre de rústica de Pollença, revisat l'any 2000, el camí apareix com a propietat de l'Ajuntament de Pollença.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 25 de novembre de 1938 la Comandància d'Obres i Fortificacions de Balears elaborà el pressupost de les obres de construcció del primer tram del camí d'accés a la posició d'Albercuitx, on es pot llegir el següent: "Para cumplimentar lo ordenado por la Superioridad y con el fin de proceder a la justificación técnica y administrativa de las obras, en curso de ejecución, del camino de acceso a la posición de Albercuitx (Pollensa), destinada al emplazamiento de una Bateria Antiárea para la defensa de la Base Aérea de Pollensa, se servirá redactar el oportuno presupuesto, dividiendo el estudio en dos partes: la primera desde el camino del Puerto de Pollensa a Formentor hasta el collado situado en la cresta de la cordillera; y la segunda desde este último punto hasta las inmediaciones de la Atalaya de Albercuitx [...] Estudiado en líneas generales el trazado del camino en el plano 1/50.000 y partiendo de la base que el que se proyecta debe arrancar de la carretera del Puerto de Pollensa al Hotel de Formentor, deducimos que la solución más conveniente es partir del punto más alto de la citada carretera situado en el collado Se Creueta de cota 207 m. con el fin de tener salvada la máxima diferencia de cotas y con la mínima longitud de trazado poder llegar al punto donde debe situarse la batería" (A.R.MI. Caja 22, exp.12).

El 22 de juny de 1939 es va elaborar el pressupost per a la construcció del segon tram del camí, a la memòria del qual es pot llegir el següent: "La parte del camino objeto de este presupuesto se desarrolla entre el collado que sirve de paso desde la vertiente del camino de Formentor a la de la bahia de Pollensa y la torre de la Atalaya de Albercuitx [...] La longitud del camino objeto de este presupuesto es de 1.089'76 m. y la total desde el origen en la carretera Puerto de Pollensa-Formentor es de 2260'86 metros" (A.R.MI. Caja 22, exp. 13).

En l'expedient de la investigació iniciada pel Ministeri d'Hisenda l'any 1964, per tal d'aclarir la titularitat de les torres de defensa, castells, etc, es recull una comunicació del Ministeri de l'Exèrcit, datada el 18 de gener de 1968, que diu: "En relación a su escrito de referencia, de orden del Sr. Ministro tengo del honor de comunicar a V.E., a los fines pertinentes, que se autoriza a esa Capitanía General para que, en nombre de Ejército, renuncie al usufructo de utilización del camino de acceso al observatorio de la Bateria A.A de Albercuitx, término municipal de Pollensa (Mallorca), ya que sobre esta posición no hay ningún proyecto de artillado". També en el mateix expedient el Capità General de l'Exèrcit, en carta datada el 13 de març de 1974, remetia un informe sobre la torre al delegat d'Hisenda de Balears, on segons els antecedents obrants a la Capitania, "...la Torre de Albercuitx que usufructuaba en su día el Ramo de Guerra, fue devuelta al Estado el 25 de Junio de 1867. Durante la Guerra de Liberación se realizaron obras para instalar una Batería y construir el camino de acceso a la misma, siendo suspendidas estas obras, sin concluirse, el año 1943.

En 1968 y a instancia de Don Francisco Capllonch Miteau, propietario de la finca denominada Albercuix, el Ministerio del Ejército renunció a la utilización del camino de acceso por no ser necesario ya que, como se ha indicado, la Batería no llegó a entrar en servicio” (Delegació Provincial d’Economia i Hisenda. Sense signatura).

El 17 de desembre de 1984 una sentència del Tribunal Suprem declarava la talaia d’Albercuix propietat de l’Estat (Delegació Provincial d’Economia i Hisenda. Sense signatura).

L’Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 31 d’octubre de 1986, "Dada cuenta del Proyecto redactado por el Arquitecto Sr. Garau Sagrista, de camino de acceso a la citada Atalaya como complemento del de Restauración de la misma. El Ayuntamiento Pleno, acuerda por unanimidad aprobarlo tal como viene formulado" (AMP. Sense signatura).

El 21 de febrer de 1989, el batle de l’ajuntament de Pollença, D. Martí March, es dirigia al senyor delegat d’Hisenda per sol·licitar la cessió de la torre d’Albercuix a l’esmentat ajuntament per destinar-lo a ús públic general per a que tota persona que vagi a Pollença tenguí lliure accés a la torre i pugui disfrutar d’aquest enclau turístic. Així, segons orde del 7 de març de 1991, El Ministeri d’Economia i Hisenda, a proposta de la Direcció General de Patrimoni de l’Estat, cedia gratuïtament a l’Ajuntament de Pollença la torre d’Albercuix per a dedicar-le a la creació d’un mirador públic (Delegació Provincial d’Economia i Hisenda. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l’Ajuntament de Pollença confeccionà, l’any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d’aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí de la Talaia d’Albercuix.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l’obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: “El camino prosigue desde la casa de Albercutx en dirección a la penya del Migdia con vistas sobre la bahía de Pollença hasta alcanzar un coll por el que se inicia el ascenso a la Talaia. Damos en la ladera con dos cisternas con cubierta plana, de las que mediante cossis se abreva en verano a cabras y ovejas...Surge un hort con casita de aperos, ambos abandonados, y llegados a la torre redondeada y algo cónica de la Talaia...”

- El camí a la Talaia d’Albercuix apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 42, Península de Formentor I. Puerto de Pollença – Casas de Cala Murta (Jesús Garcia Pastor, 1970): “...aparece ya el Coll de la Creueta, desde el que se ve subir hacia la derecha un camino. Es la carretera militar que llega hasta las instalaciones de vigía de la Talaia d’Albercutx en uso durante la guerra civil (1936-1939)”.

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l’article titulat “Alguns topònims rurals del terme de Pollença”, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l’Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Cala Sant Vicenç. 644-I quadrant SE.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix el tram1.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-I
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-II (39-25)
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(72) CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA BARRERA DE LLUC

FULLS MAPA 1/5000:

671-4-1

INICI: terme municipal de Campanet.

FINAL: terme municipal d'Escorca, prop des Camps Redons.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Servitud de pas per a vehicles.
- Pavimentació asfàltica del camí per part del propietari i la Conselleria de Medi Ambient.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins al creuer amb el camí de Míner Gran (núm. 47).

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: grava i ciment als punts amb més pendent.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert al tram 1 i obert als dos costats al tram 2.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada amb pany a l'inici del camí, amb dos cartells de: "Prohibido el paso. Propiedad privada".
- Barrera oberta després de les cases de Míner Petit.

- Cadena llevada a l'inici del tram 2.
- Barrera tancada sense pany prop del final del tram 2.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge al tram 1.

OBSERVACIONS:

- A l'inici del camí hi ha uns cartells: "Peligro reses bravas".
- El tram 2 del camí discorre majoritàriament per dins la finca pública de "Míner Gran".
- La continuació d'aquest camí dins el terme d'Escorca, encara dins la finca pública de Míner Gran, apareix al Cataleg de camins del Terme d'Escorca (FODESMA, 1998) amb els núms. 88 (Camí de Míner al coll de Fartàritx) i 55 (Camí d'Alcanella a Míner).
- El tram 1 del camí forma part de l'actual camí d'accés a Míner Gran i a la Mola.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En data de 14 de juliol de 1983, s'efectua l'acta de compra venda de l'actual finca pública de Míner Gran, actualment propietat de l'Estat encara que està transferida la seva gestió a la C.A.I.B. A l'escriptura de compra i venda apareixen per una banda, don Mateu Castelló i Mas, com a delegat Provincial del Ministeri d'Agricultura a Balears, i per l'altra D. Jose Vicens Mateu, propietari de la finca fins aquells moments. En aquesta escriptura trobam, amb data de 1978, la divisió de la finca en dues parts:

- la part anomenada A, es propietat de D. Juan Pons Perelló i es coneguda com a Míner Gran d'en Mig, com a "predio sirviente".
- la part anomenada B, era propietat de D. Bartolome Pons Perelló, i ara objecte de compra i venda, com a "predio dominante", amb una servitud de pas per a vehicles, "cuyo paso deberá ser construido por el titular o causabientes por cualquier título del predio dominante o sea la porción descrita bajo la letra B., conservando, si es posible, una distancia de tres metros de la pared, hasta el final de la misma, por donde sea mas factible dicho paso y a partir del final de dicha pared, seguirá próximo al lugar denominado Se Aucina Penjada, hasta la fuente des Poll, por donde entrará al predio dominante, y cuyo principio deberá estar o comenzar desde el punto más próximo de la carretera de Mina Petit o La Mola al predio descrito bajo la letra A, siendo todos los gastos de construcción y conservación del mismo de cargo del predio dominante o sea del descrito bajo la letra B.

A l'arxiu de la Conselleria de Medi Ambient (A.C.M. M-15, Míner Gran) trobam una còpia del contracte entre particulars. D. Antoni Pascual Santandreu, D. Juan Pons Perello i D. Angel Merce Grases, acorden dur a terme la pavimentació asfàltica del camí "que partiendo del final de la finca Massana, sita en el término municipal de Campanet, y entrada de la finca Son

Monjo, seguirá hasta las casas de la finca Mina Petit, y siguiendo el trazado del camino existente terminará en el cruce de las fincas cuyos ramales se diversifican, uno hacia Mina Gran y otro hacia la finca La Mola".

Cadascuna d'aquestes parts acorda aportar una quantitat del total pressupostat, fent constar expressament el punt 3er, que el senyor Pons, "desembolsa también la parte que debería desembolsar la Entidad I.C.O.N.A. y el Sr. Mercé, aporta la cantidad que debería satisfacer D. Lorenzo Bennassar Gost (titular de la finca de Míner Petit)".

S'estableix l'amplada del camí, en dos metres vuitanta centimetres, i la seva conservació anirà, a parts iguals, a càrrec dels propietaris de finques i parcel·les. Mentrestant, no es realitzi la venda de parcel·les, la reparació del camí, entre la finca de Míner Petit i la finca de Míner Gran, anirà a càrrec exclusivament dels senyors Pascual, Pons i Merce.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El tram 1 d'aquest camí apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 82, Míner - La Mola desde Campanet, por Gabellí y Biniatró (García Pastor, 1979).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix només el tram 1.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 671-IV. Apareix únicament l'inici, fins a Míner Petit.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(73) CAMÍ DE CALA BÓQUER

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-4
644-7-5

INICI: zona urbana del Port de Pollença.

FINAL: cala Bóquer.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Reparació del pou del camí.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4,3 m.
- Tipus de ferm: terra i grava

Des de la zona urbana del Port de Pollença a les cases de Bóquer.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 1,8 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de les cases de Bóquer fins al coll del Moro.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura-tirany.
- Amplada: 0,5 - 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a la cala.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i els primers metres del tram 2. Obert la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Un cartell de "camino particular, prohibido el paso", a l'inici del camí, dins la zona urbana del port de Pollença.
- Dues barreres tancades sense pany ,amb un pas per vianants, una abans i una altra just després de les cases de Bóquer, amb un cartell de:"propiedad privada, camino particular".

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent els trams 1 i 3 i regular el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges a la vora del camí.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

A la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 31 de juliol de 1864, s'escoltà a D. Antoni Pujol i Font, propietari del predi Bóquer, que "manifestó a la Corporacion, que era su deseo y lo pedia a la misma, se dignase consignar en actas que el pozo del muelle de esta villa con sus pilas de lavar, y beber ganado, y el camino que desde la casa conduce a él, es de su propiedad particular, y el solo por una filantrópica condescendencia, permite y ha permitido el que se haga uso de todo ello por estar vecinos; pero habiendo observado que se tiene poco cuidado en el uso de aquellas aguas dejando allí balsas, que se corrompen e infectan el ganado de su predio que allí va a beber, suplica se sirva la corporacion cuidar de que se repare aquella falta, pues que de lo contrario se vería precisado a privar a aquellos comarcanos del uso del agua que allí tienen.

Acuerda, unánime, que en cuanto al primer extremo, no cabe discusión alguna en que es de su propiedad, como es notorio y de ningun modo pertenece al publico. Quanto a lo segundo, dará las órdenes oportunas para corregir la falta que motiva la queja del Sr. Pujol. Queda pues consignado" (AMP. Sig. 1712). Fa referència al tram 1 del camí.

Segons l'acta del plenari celebrat per l'Ajuntament de Pollença el 30 d'octubre de 1939 "Se concede permiso a la Sra. Viuda de Capllonch para construir una cloaca de desagüe en el camino a Boquer" (AMP. Sig. 1738).

En l'aprovació provisional del Pla General d'Ordenació Urbana que es produí el maig de 1990 (A.C.I.U Sig. 312) es proposava "el establecimiento de servidumbre de paso peatonal para los siguientes caminos privados para facilitar el acceso a las playas, al litoral en general y a puntos significativos del territorio:

- Ariant

- Castell del Rei
- Cala Castell
- Cala Boquer
- Cala Murta
- Cala Figuera

Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: "los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales". El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Amb la qual cosa cal concloure que l'Ajuntament de Pollença té l'obligació de modificar el PGOU amb la inclusió de l'esmentada servitud pública de pas peatonal afegint les prescripcions que al respecte inclou l'Estudi d'Impacte Ambiental que acompanyà la redacció del PGOU, a fi i efecte de poder constituir aquesta servitud de pas.

El tram 3 del camí actua majoritàriament com *Límite de Servidumbre de Protección* i els darrers metres es troben dins el *Dominio Público al Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareixen els dos primers trams.

- El camí a cala Bóquer apareix al núm. 57 de les *Rutas Escondidas de Mallorca*, La Serra del Cavall Bernat (García Pastor, 1972).

- Segons un article aparegut en el núm. 4 de la revista *Nord* (febrer 1990), "Un altre dels punts que es proposava al P.G.O.U i que va esser rebutjat per la C.P.U era la titularitat pública d'una sèrie de camins d'accés a cales del nostre municipi (Ariany, Cala Boquer, Cala Castell, Cala Murta...). Es denegà aquesta proposta perquè no s'havien previst, en l'estudi econòmic, les despeses d'expropiació d'aquests camins" (pàg. 3).

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- Una descripció del camí que va a Cala Bóquer la trobam al núm. 2 dels *Itineraris de Pollença* (1992), publicats per l'Ajuntament.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat "Bóquer", en el qual podem llegir: "L'entrada a la possessió de Bóquer és fàcilment localitzable dins la mateixa urbanització de Bóquer. S'ha d'agafar el camí recte envoltat de pins que hi ha a la part esquerra de la carretera de Formentor [...] enfilat pel camí que va cap a les cases edificades en el coster del serral d'Albercuix (353 m) al'indret de la punta Roja.

[...] El camí és ample i ben delimitat fins que comença la baixada a la Cala, llavors transcorre per caminois ben delimitats i que no ofereixen possibilitat de pèrdua".

- Apareix a *La Guia per no perdre el nord* (Mancomunitat del Nord de Mallorca, 2000), a l'apartat d'excursions figura la de Cala Bóquer, on diu: "s'hi ha d'accedir a per des de les cases de Bóquer (des de la carretera del Port de Pollença a Formentor, abans que acabin les cases del nucli del Port hem de girar cap una avinguda àmplia amb pins situada a l'esquerra i seguir dret)".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Cala Sant Vicenç. 644-I quadrant SE i full Pollensa, 644-II quadrant NE.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Fulls 644-II i 644-I. El tram 3 i els darrers metres del tram 2 apareixen com a camí de ferradura.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25) i full 644-II (39-25). Part del camí apareix com a camí de ferradura i part com a tirany.

- MINISTERIO DE OBRAS PÚBLICAS, TRANSPORTES Y MEDIO AMBIENTE, (1990). *Deslinde del dominio público marítimo terrestre. Término municipal de Pollensa*. Escala 1/10.000. Full 15. Apareix majoritàriament.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. No apareixen els darrers 250 metres del camí.

(74) CAMÍ 74

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

INICI: zona urbana del Port de Pollença (urbanització *Las Palmeras*).

FINAL: fins a una llargada d'uns 450 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Correspon als primers 150 metres del camí.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 m.

-Tipus de ferm: grava.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS:

- Hi ha un cartell amb una limitació de pas a l'inici del camí: "Camino privado. Prohibido pasar".

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo el tram 1 i regular el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix parcialment.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(75) CAMÍ 75

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

INICI: zona urbana del Port de Pollença (urbanització Síller).

FINAL: fins a una llargada de 350 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(76) CAMÍ DE SÍLLER

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

INICI: zona urbana del Port de Pollença (urbanització "Las Palmeras").

FINAL: creuer amb el camí núm. 77 (camí Vell de Bóquer).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí i un altre a 200 metres del final: "camí de Síl·ler". Un altre indicador a l'inici del camí: "cala Sant Vicenç, 200 m".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

En sessió plenària del mateix ajuntament dute a terme el 25 de juny de 1992 l'Alcaldia donava compte de l'asfaltat dels camins de Llenaire, Bóquer i Síller (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí de Síller.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Antoni Despuig, 1784).

- *Cartografia militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. El camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(77) CAMÍ VELL DE BÓQUER

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

INICI: creuer amb els camins núm. 75 i 76 (camí de Síl·ler).

FINAL: cases de Bóquer Petit.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici fins al creuer amb el camí de Cal Peso (núm. 78).

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: grava.

Continuació del camí fins a les cases de Bóquer Petit.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí "camí vell de Bóquer. Camí de Cal Peso".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i obert al tram 2.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- L'inici del camí continua quasi fins a la mar. Tanmateix aquest tram del camí discorre per la zona urbana del Port de Pollença.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El tram 1 d'aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí vell de Bóquer.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Antoni Despuig, 1784). Apareixen els primers 100 metres del camí.

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix el tram 1.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(78) CAMÍ DE CAL PESO

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

INICI: camí vell de Bóquer.

FINAL: proximitats de cases de Cal Peso.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt els primers 150 metres, ciment els darrers 50 metres i grava la resta.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí vell de Bóquer (núm. 77): "camí vell de Bóquer, camí de Cal Peso".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí de Cal Peso.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE. Apareix majoritàriament.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix sols la primera meitat del camí.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topográfico Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(79) CAMÍ DE FARTÀRITX DEL RACÓ

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7
644-4-8

INICI: carretera vella de Lluc (núm. 8).

FINAL: cases de Fartàritx del Racó.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: grava.

Des del camí vell de Lluc, fins a les cases del Pujol. Correspon al camí d'accés a les cases.

- Tram 2:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a un desviament del traçat original del camí que permet el pas de vianants lluny de les cases del Pujol i que ha estat realitzat pel propietari del Pujol.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura / carro.
- Amplada: 1 - 1,5 / 2,5 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Continuació del tram 1, des de les cases del Pujol amb una llargada d'uns 150 metres.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Continuació del tram 3, pel clot de l'Infern, fins a les proximitats del Clos de Can Vila.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Variant del final del tram 4, que es dirigeix directament a les cases de Fartarix del Racó, a la vorera de la tanca de la Figuera.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil al tram 1, 2 i 3. Díficil a la resta.
- b) Fites: sí.
- c) Pintades: sí.
- d) Cartells indicadors: sí, a l'inici i final del tram 2.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del camí i una barrera oberta al final del tram 1.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo al tram 1, dolent al trams 2, 4 i 5, regular al tram 3.
- El tram 2 correspon a un tirany, gens elaborat que discorre pel mig de les marjades i en mal estat.
- El tram 4, amb un elevat interès constructiu, presenta nombrosos esbaldrecs i el ferm ha estat arrabassat en alguns bocins.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Empedrat majoritàriament al tram 3 i 4.

OBSERVACIONS:

- Al tram 3, la tipologia del camí oscil·la entre carro i ferradura.
- Als trams 3 i 4 el ferm està empedrat majoritàriament.
- El tram 2 no forma part del traçat original del camí, i correspon a una modificació recent realitzada pel propietari del Pujol, per desviar el pas dels vianants i excursionistes lluny de les cases.
- Aquest camí forma part de l'antic itinerari del camí de nevaters, i té continuïtat amb el camí de la casa de la neu de Fartàritx, núm. 110, des d'on traginaven el gel fins a Pollença.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En el ple de l'Ajuntament de Pollença celebrat el 18 d'agost de 1895, "se acordó que la Comision encargada del camino del Valle den March estudie el modo de arreglar el ramal que conduce a los predios Can Romí y Fertarixx exponiendo despues al Ayuntamiento el numero de carros necesarios para dicho arreglo, para poder en consecuencia facilitarselos, caso de ser posible (AMP. Sig. 1719).

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix inclòs a l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de Fartàritx del Racó pel Pujol (A.C.I.U. Sig. 312-315). Aquest document fa referència als trams 3, 4 i 5.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí de Fartàritx del Racó pes Pujol apareix en el núm. 11 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Pollença-Puig de Ca-Pollença (García Pastor, 1966): "Gairebé enfront de la clastra d'Es Pujol comença el camí de pujada a Fartàritx des Racó que munta pel coster d'olivar, ample primer per a pas de carro, convertint-se després en senderó, amb algunes ramificacions que duen a les diverses marjades de l'escalonat coster. Malgrat aquestes desviacions secundàries el caminó principal està ben definit; es tracta d'un caminet de ferradura molt practicat per la pujada a Fartàritx des Racó, principalment a partir d'aquest portell en el marge que separa el bosc d'olivar".

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Puig Tomir, es cita de la següent manera: "...Luego conviene localizar el camino o sendero de montaña que nos conducirá a la Vall d'En Marc, por el Putjol, esto es fácil si pasamos por delante de la casa y nos dirigimos a su parte norte".

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "Comunica la possessió del Pujol amb les cases de Fartàritx del Racó. El camí ascendeix vora l'anomenat Ninot (penya que destaca molt) fa nombroses voltes arriba a les cases per un darrer tram molt mal de transitar" (pàg. 347). Aquest camí fa referència al tram 3, 4 i 5 del camí, amb continuïtat des del Pujol fins a Fartàritx del Racó. Apareix com a camí de ferradura, amb el ferm empedrat en mal estat, marge esbaldregat i envaït per la vegetació. També recull la probable utilització del camí per davallar la neu de la casa de la neu de Fartàritx.

- Segons l'article de A. Marquès i P. Salas (1996) dedicat a la possessió del Pujol (I), "el camí per arribar-hi, des del camí Vell de Lluc, comença a l'altura de les cases de Son March. Antigament, aquesta mateixa via era compartida amb els propietaris o pagesos de Fartàritx del Racó, ja que de davant la clastra d'El Pujol comença l'antic camí de ferradura, propietat d'aquells, que enllaça ambdues finques, avui en desús" (pàg. 10).

- Al treball anomenat, "Les rutes de la neu: els camins de nevaters a la serra de Tramuntana" (Ordinas, 1997), quan parla dels camins de nevaters i més concretament del primer tram estudiat corresponent a les cases de neu del Puig Tomir, de Míner i de Fartàritx, diu: "D'aquest coll es dirigia cap a les cases de Fartàritx des Racó (ja dins el terme de Pollença), després de connectar

amb la tercera casa de neu, la de Fartàritx. D'aquestes cases la neu seria davallada pel camí habitual d'accés a la possessió, és a dir, pes Pujol”.

- En el llibre *Les cases de neu de Mallorca* (Gorrias, 2001) apareix catalogada la casa de neu del Pujol o la casa de neu de Fartàritx, i a l'apartat dedicat als elements del conjunt es fa una descripció del camí d'accés: “a la casa de neu s'hi puja per un camí de nevaters que puja des de la possessió del Pujol, passa per les proximitats de la pedra anomenada el Ninot i arriba a Fartàritx” (pàg. 204).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-III-IV. Apareix majoritàriament llevat dels primers 50 metres del tram 2.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25). Els trams 2, 3 i 4 apareixen com a camí de ferradura. Els primers 50 metres del tram 2 no apareixen.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 1 i 4.

(80) CAMÍ DE FARTÀRITX

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7
644-4-7
644-4-8

INICI: proximitats de les cases de Ca n'Huguet.

FINAL: camí Llarg, núm 89.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: ciment.

Correspon a 125 metres abans de les cases de Ca n'Huguet.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,4 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Des de les cases de Ca n'Huguet fins al camí de Can Serra al camí de Fartàritx, núm. 129.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,9 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada de 450 metres.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Comprèn fins a les cases de Fartàritx Gran.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,4 - 1,7 m.
- Tipus de ferm: terra.

Comprèn des de Fartàritx Gran fins prop de Fartàritx d'en Vila.

- Tram 6:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,6 m.
- Tipus de ferm: terra i parcialment empedrat.

Continuació del camí fins a la pista del coll de Míner.

- Tram 7:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 3 – 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del camí fins a una llargada d'uns 700 metres.

- Tram 8:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,6 m.
- Tipus de ferm: terra i parcialment empedrat.

Del coll de Míner fins al camí Llarg, núm 89.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil els trams 6 i 8 i fàcil a la resta.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Regular el tram 1 i dolent la resta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Empedrat els trams 2, 3 i 4.
- Marge de sustentació als 5 primers trams del camí.
- Parcialment empedrat amb alguns escalons al tram 8.

- Parcialment empedrat al tram 6.

OBSERVACIONS:

- Destaquen pel seu interès les cases de Fartàritx d'en Vila
- El final del tram 1 és sols un tirany.
- La construcció de la pista forestal que des del coll de Míner es dirigeix a les cases de Fartàritx del Racó ha suprimint un tros de l'antic camí de ferradura. Aquesta pista, tot i no tenir interès constructiu s'ha inclòs perquè és la que actualment dona continuïtat al camí.
- Segons els informadors locals, aquest camí forma part de l'antic camí reial que des de Pollença conduïa a Míner Gran.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 17 d'octubre de 1660 es capbreva una part de possessió situada en el lloc anomenat Canalitg, que confrontava "ab cami qui va anel lloch de fartaritg" i també "ab cert carrero qui abaxa del Coll den Petro" (ARM. Sig. ECR. 996).

L'Ajuntament de Pollença, en ple celebrat el 21 de novembre de 1893, "acordó aprobar las cuentas satisfechas para la construcción del muro en el camino que conduce a Fertaritx" (AMP. Sig. 1718).

A proposta d'un regidor del mateix ajuntament, el 4 d'agost de 1899 es va decidir "que la Comision de policia rural pase al camino de Fertaritx a examinar dos algarrobos que estorban el paso, y que se cumpla igual mision respecto a los demas caminos cuando sea el tiempo oportuno, previo el bando de costumbre" (AMP. Sig. 1720).

A l'acta del 3 de setembre de 1899 "Despues de haber dado cuenta el Sr. Aloy Presidente de la Comision de policia rural del dictamen emitido por la misma referente a la pared que desea construir D. Emilio Font en su finca El Cañaret lindante con el camino que conduce a Fertaritx, se acordó despues de breve discusion, resolver la peticion solicitada en junta de interesados y bajo la presidencia de un vocal de la expresada Comision, toda vez que el camino de que se trata no es vecinal" (AMP. Sig. 1720).

El 12 de desembre de 1904 "Previo haber denunciado el Sr. Serra los graves perjuicios que ofrecen las aguas en el camino que conduce a Fartaritx por consecuencia de haberse construido cierta pared en el predio Can Serra, se acordó tras breve discusion que las Comisiones de Policia Rural y Aguas se trasladen al punto objeto de la denuncia y convoque a los vecinos interesados en el expresado camino para en vista del correspondiente estudio, pueda resolver lo que proceda"; com a continuació del document anterior, el 19 de desembre es reflecteix que "habianse reunido la mayoria de los interesados en el expresado camino acordando nombrar una Comision a la que desea se agregue el Concejal Sr. Martorell D. Jaime al objeto de pasar sobre el terreno y estudiar, si cabe medio, antes de proceder legalmente, de armonizar ambos intereses celebrandose al efecto correspondiente entrevista con dicho propietario. El Ayuntamiento aprobó y estuvo conforme en que se siga el procedimiento anteriormente indicado" (AMP. Sig. 1722).

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix inclòs a l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el

nom de Fartàritx Gran per Can Huguet (A.C.I.U. Sig. 312-315). Aquest document fa referència als quatre primers trams del camí.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí de Fartàritx des Racó apareix en el núm. 11 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Pollença-Puig de Ca-Pollença (García Pastor, 1966): "El senderó va penjat en ocasions de l'abrupte coster, salvant trossos difícils amb escalons de vell empedrat fins a enllaçar amb l'ample camí de pujada, abandonat a mig construir que zigzaguejant per entre un espès pinar, alzines i malesa, arriba fins al fons de la vall, alcançant-la en un punt ara per nosaltres massa allunyat de Pollença, i acostant-se a n'Es Pujol..."

Pel que fa a la baixada del puig de Ca fins el coll de Míner, diu "el camí continua des del coll "Arribats a la paret, no hi ha cap dificultat per seguir baixant. Es travessa la paret, bé per un portell al mig, per seguir el caminó que és a penes perceptible en la fotografia"

Més endavant trobam "Aquest racó de paradís d'alta muntanya, apartat, solitari, sanitos i meravellosos vistes, hauria estat indubtablement un dels més privilegiats de Mallorca, i el seu amo digne d'honrada enveja; els projectes, però, no arribaren a fi, per causa d'un litigi amb l'amo de Fartàritx Gran, per les terres del qual havia de passar l'ample camí d'accés. No cap dubte que la seva construcció -ja quasi acabada i gairebé a la porta de la casa-, hagués afavorit en forma extraordinària el propi Fartàritx Gran, davant la partió del qual s'atura. A partir d'aquí sorgí el conflicte: el senyor de Fartàritx Gran exigia, per donar permís de pas per les seves terres, que es fes passar per un determinat punt; l'altra part considerava més convenient un altre traçat. Es tractava d'uns metres més ençà o més enllà i, segons els nostres informants, sense cap importància, posat que cap interès no lesionava ni una ni alta solució. A la llum d'un judici serè i desapassionat la cosa s'hagués pogut resoldre i avui ambdues possessions tendrien un accés còmode i no s'hagués perdut tant de diner com deguerem costar les obres fetes; però en la disputa s'hi havia mesclat l'amor propi. Resultat: Fartàritx d'en Vila i totes les seves costoses instal·lacions foren abandonades, i el camí interromput a uns metres del punt d'arribada. Avui, sols unes deplorables ruïnes donen testimoni del que hauria pogut ésser un idíl·lic paradís.

Per la seva part, Fartàritx Gran es va quedar també sense camí de còmode i ràpid accés, i encara avui s'hi ha d'arribar per un estret camí de ferradura, des del mateix portell d'entrada al seu olivar, davant el qual queda interromput l'ample camí de Fartàritx d'en Vila, esperant una solució racional i serena".

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Fartàritx, es descriu de la següent manera: "El camino de montaña que parte de Fartàritx, pasa justamente entre el grupo de casas de Ca N'Huguet y continua ascendiendo hasta unirse con un camino de carros que por la part de Can Serra sube tambien a Fartàritx. Debe procurarse no dejar el camino, que pronto pasa a ser sendero, en ocasiones cuidadosamente empedrado y escalonado, y en ocasiones simple huella de caminar entre las rocas y la vegetación". Més endavant trobam: "...Tras las casas (de Míner) se inicia un sendero que conduce al collado entre el Puig de Ca y la Cuculla de Fartàritx".

- El "camí de Fartàritx Gran", apareix al *Catàleg dels antics camins de la serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca, 1993), amb el núm. 19.10, inici a Can Huguet i final a Fartàritx Gran, del que diu: "principal via d'accés a aquesta possessió que parteix de les cases de la Coma [...] Aquest primer tram del camí és de ferradura empedrat i després passa a ésser de carro no empedrat durant un curt tram. Finalment torna a convertir-se en un camí de ferradura amb fragments empedrats de gran bellesa. Cal destacar un tram on el camí,

molt ben empedrat, fa un caragol per acabar de pujar”. Apareix catalogat com a camí de ferradura i carro amb l’empedrat en mal estat, envaït per la vegetació i marge esbaldregat.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat *Fartàritx Gran i Fartàritx d'en Roig*, on podem llegir el següent: "A partir de Can Huguet, el camí s'enfila per la muntanya i passa per davant la casa de la Coma d'en Xeixa (travessam per entre la casa, que queda a l'esquerra, i una cisterna a la dreta) i llavors s'entra dins l'alzinar. Per dins l'alzinar, el camí transcorre en zig-zag, a vegades perdut entre la vegetació.

[...]

Una vegada sortim de l'alzinar, el camí transcorre per un espai més obert, més rocós, amb vegetació de garriga. Aquest tram transcorre per camí empedrat...

- A l'article *Fartàritx, un escaló geomorfològic al nord de Cuculla, el Puig de Ca de Míner i el Puig Tomir*, publicat a la revista *El Mirall*, núm. 121 (Valero, 2001), és fan les següents referències a aquest camí: "A partir d'ara pujam per un camí de ferradura, molt antic... Després de les cases de la Coma, el camí adopta la fesomia d'un autèntic sender de muntanya, en pujada, sovint empedrat. Passam un portell, amb alzines, mates, esbarzers i murta. L'empedrat del camí aviat fa aparició, mentre se succeeixen alguns revoltets...Més endavant, desapareix el camí empedrat, substituït per una ampla pista...El camí recupera l'empedrat, amb graons, de gran valor etnològic".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-III-IV. Apareix majoritàriament.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25) i 644-II (38-25). Els trams 2, 5 i 6 apareixen com a camí de ferradura. El tram 8 no apareix.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix el tram 1, la segona meitat del tram 2, el tram 6 i el 7.

(81) CAMÍ DEL CALÓ

FULLS MAPA 1/5000:

644-8-5

INICI: carretera PM-221, del Port de Pollença al Cap de Formentor, km. 10,45.

FINAL: prop de la Penya Roja.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre (1990).*

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: 0,5 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de l'inici del camí fins al Caló.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada d'uns 500 metres cap a l'est.

- Tram 3:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: 0,5 - 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí travessant el torrent.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: sí, algunes al tram 1.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Dolent el tram 1 i regular la resta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge als trams 2 i 3.

OBSERVACIONS:

- Segons els informadors locals aquest camí es va fer per passar una canonada d'aigua a Formentor, que no es va arribar a construir.
- Aquest camí continua com a tirany fins prop de la Cova en Borges.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -****CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

(82) CAMÍ DEL PORT DE POLLENÇA A CALA CARBÓ

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5
644-6-5
644-6-4

INICI: zona urbana del Port de Pollença (Urbanització *Las Palmeras*).

FINAL: urbanització Cala Carbó.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí per a vianants al *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins a una llargada de 400 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: ?.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?

Continuació del camí fins al coll de Síller. Actualment no existeix.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des del coll de Síller fins prop de la urbanització de Cala Carbó.

- Tram 4:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Correspon als darrers 250 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil, excepte el tram 2 que actualment no existeix.
- b) Fites: sí, al coll de Síller.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, a l'inici del camí hi ha un cartell "cala Sant Vicenç, 200 m", per a vianants que senyala la direcció del camí de Síller.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo el tram 1, inexistent el tram 2 i dolent els trams 3 i 4.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El traçat del camí catalogat correspon al que apareix a la documentació localitzada del *Plan General Municipal* (1991) com a camí per a vianants, tot i això, el traçat corresponent al tram 2 actualment no existeix.

- A l'inici del camí hi ha un cartell indicador dirigint els vianants en direcció al camí de Síller per anar a la Cala de Sant Vicenç.

- El camí que actualment des de la cala Sant Vicenç es dirigeix al Port de Pollença, discorre pel coll de Síller i les cases de Síller, corresponent al camí núm. 135 del catàleg. D'acord amb els informadors locals aquest és el camí utilitzat des de temps immemorial pels pollencins.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Plan General Municipal (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *camino peatonal*.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Itinerari urbà per cala Sant Vicenç i altres rutes, en el qual trobam un itinerari pel Cavall Bernat, on diu: "Partint de cala Molins es puja cap al coll de Síller i en arribar al revolt de la dreta que hi ha abans de l'esplanada, s'inicia l'ascens per un caminó [...]"

La tornada es pot fer pel mateix lloc o baixar per la vall de Bóquer, aquesta darrera opció resulta més complicada. A partir d'aquí arribar al Port de Pollença basta seguir el camí".

A més trobam un altre itinerari de Sant Vicenç al port de Pollença pel coll de Síller, on diu: "Itinerari fàcil que consisteix en passar de Sant Vicenç fins al Port de Pollença pel coll de Síller. La distància és d'uns 4 km i la durada és d'una hora [...]"

Des de cala Molins s'ha de prendre el camí asfaltat que passa pel cala Carbó i s'enfila per amunt fins a la part alta del Coll on hi ha una àmplia esplanada, aquí s'acaba el camí asfaltat i s'inicia el descens per un camí de terra que duu fins a la zona del Port coneguda com Síl·ler". Aquesta ruta fa referència al trams 3 i 4, des de la Cala de Sant Vicenç fins el coll de Síl·ler, i a la continuació, pel camí núm. 135, fins al Port de Pollença.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografia militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix el tram 1 i aproximadament els trams 3 i 4.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Apareix el tram 1.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25) i 644-II (39-25). Apareixen els trams 1, 3 i 4.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *camino peatonal*.
- *Mapa Topográfico Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 1, 3 i 4.

(83) CAMÍ DE COVES BLANQUES

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-4

INICI: zona urbana de cala Sant Vicenç.

FINAL: les Fontanelles i les Coves Blanques.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Projecte de construcció.
- Desafectació del camí.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,8 - 4,5 m.
- Tipus de ferm: terra i macadam.

Correspon als primers 75 metres del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 5,5 - 6,5 m.
- Tipus de ferm: terra i macadam.

Continuació del camí fins a les Fontanelles.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon als darrers 200 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes excepte el tram 3.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany al final del tram 1, amb un cartell de "prohibido el paso", i una barrera per a vianants també tancada amb pany.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular als trams 1 i 2 i dolent al tram 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges de sustentació, especialment al tram 2.

OBSERVACIONS:

- L'inici del camí continua fins a la carretera PMV-220-3. Tanmateix, aquest tram del camí discorre per la zona urbana de cala Sant Vicenç.
- El final del camí continua per un tirany en direcció al puig de l'Àguila senyalitzat amb nombroses fites.
- Enmig del tram 2 s'inicia el camí al pas dels pescadors, fins a cala Castell, senyalitzat amb nombroses fites.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Amb data de 5 d'agost de 1941 fou aprovat pel Director General de Fortificaciones y Obras de Baleares el projecte redactat el 30 d'abril del mateix any anomenat *Proyecto de camino militar de acceso a la posición de Covas Blancas (cala San Vicente)*. La redacció del projecte responia a la necessitat de construir un camí d'accés per a la instal·lació d'una nova bateria de costa anomenada "Covas Blancas". Quan a la titularitat del camí, diu: "Los terrenos por donde atraviesa el camino objeto de este proyecto pertenece a Doña Maria Aloy Gallard y a Don Antonio Darder Ripoll los cuales ceden gratuitamente al ramo del Ejército los que sean necesarios para la construcción del camino militar, con las condiciones siguientes: la propietaria Sra. Aloy establece el derecho a utilizar dicha via de comunicación, a que se le construya un rastrillo para evitar que el ganado salga de su finca y también al retorno el día que el camino deje de ser necesario al Ejército. El propietario Sr. Darder hace la cesión gratuita estableciendo el derecho a que se le construya una alambrada en la parte del camino que afecta a su finca, que está urbanizada, permitiéndole la construcción de edificios a la distancia de 7'00 metros del eje del camino, al uso del mismo, y al retorno el día en que el mencionado camino deje de ser necesario al Ejército (A.R.MI. Caixa 23, Sig. 6-929).

El 20 de desembre de 1965 la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, en comunicació dirigida al Delegat d'Hisenda de Balears, parlava de l'entrega de les parcel·les sol·licitades per Maria Aloy Gallard, una vegada declarades innecessàries per l'exèrcit. L'acta de desafectació de les esmentades parcel·les es signà el 4 de maig de 1966, i deia el següent: "b) Porción de terreno constituida por un camino de acceso a la finca indicada en el apartado anterior, que procede tambien del predio llamado San Vicens, del término municipal de Pollensa, que mide 2134

metros de largo, y 5'20 metros de ancho, o sean 11.096, 80 metros cuadrados. Limita por el Norte con el mar y por el Sur, Este y Oeste con la finca de la que se segregó, propiedad de doña María Aloy Gallard" (Arxiu de la Delegació d'Hisenda de Balears. Sense signatura. *Reversiones*).

Els darrers metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollença, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 3 (Cala de Sant Vicenç), el camí de Coves Blanques.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A les *Rutas Escondidas de Mallorca* (Jesús Garcia Pastor, 1968), núm.31, anomenada "Pollensa-Calas Castell y Sant Vicenç (por el pas des Pescadors)" apareix formant part de l'itinerari, on diu: "... Dejamos los acantilados costeros sobre la Cala Estremer, volvemos a recuperar el sendero (?) que une el Pas dels Pescadors con la carretera militar en la península de Coves Blanques... Aquí abajo se ve serpear la carretera militar, y más allá, a la derecha, algunas esdificaciones de la colonia veraniega de la cala e instalaciones hoteleras...Ahora ya todo está en desuso, tanto las galerías como la carretera que a ellas conduce...Estamos transitando la carretera militar, que descende a unirse con la de Pollença a la Cala de Sant Vicenç un poco más abajo, en la misma urbanización de la cala..."

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat "Itinerari urbà per cala sant Vicenç i altres rutes", en el qual podem llegir: "Si es parteix de l'aparcament de Cala Barques, pujant un centenar de metres per l'avinguda del Cavall Bernat, s'ha d'agafar un camí situat a la dreta que arriba fins a unes barreres de ferro per on s'entra al camí de Coves Blanques. Per desgràcia, actualment, el pas està prohibit [...]"

La pujada és fàcil i el camí, ample i bo. El camí travessa el torrent de les Rotes Velles i passa per una antiga cantera".

[...]

- La Mola. Per pujar fins a la Mola (474 m), després de les barreres del camí de Coves Blanques, s'ha de prendre cap a l'esquerra i, des d'aquest punt, iniciar l'ascens. Per pujar i baixar es necessiten prop de 3 hores i 45 minuts aproximadament.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949). Escala 1/10.000. Full Cala Sant Vicenç 644-I SO. Els trams 1 i 2 apareixen com a carretera.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix completament llevat del tram 3.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-I. Apareix tot exceptuant el tram 3.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-II (38-25). Apareix tot, exceptuant el tram 3.
- MINISTERIO DE OBRAS PÚBLICAS, TRANSPORTES Y MEDIO AMBIENTE, (1990). *Deslinde del dominio público marítimo terrestre. Término municipal de Pollensa*. Escala 1/10.000. Full 18. Apareixen els trams 1 i 2 del camí.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix tot, exceptuant el tram 3.

(84) CAMÍ DEL RAFALET / CAMÍ DE CAN BARBA

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: carretera vella de Lluc (núm. 8) a les proximitats del camp del Lledoner.

FINAL: prop de les cases de Can Barba.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí públic.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: "Camí de Can Barba. Camí de Can Picassa. Camí del Rafalet".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada al final del camí, a Can Barba.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge de sustentació i parets a cada banda.

OBSERVACIONS:

- El camí catalogat correspon a un tram de l'antic traçat del camí vell de ferradura de Pollença a Lluc, núm. 126. Des de Can Llobera el camí arriba a Can Barba, des d'on continua fins a Can Peric i el Rafalet fins el Redol de Can Cerdà.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí del Rafalet.

Camí de Can Barba

El 8 de gener de 1871 l'Ajuntament de Pollença "Se entera de una instancia verbal de Lorenzo March Llorensino, quejandose de que la oleaza de la Almazara de Jaime March de can Picasa, recorriendo por el camino inmediato a aquel predio y maleandole el agua potable de su pozo en Can Perich, le da un perjuicio de consideración"; el 21 del mateix mes, continuant amb l'assumpte anterior, "El señor Alcalde presidiendo manifestó que con el alcalde 2º D. Juan Cerdá habian pasado en comision al lugar de esta cuestion can Perich, y can Picasa, y que efectivamente la oleasa embarazaba mucho el transito, perjudicando el camino público" (AMP. Sig. 1714).

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 3 d'octubre de 1886 "Juan Cerdá Martí solicita en 27 setiembre último elevar a mayor altura la pared que limita el camino de can Barba en su finca can Perich" (AMP. Sig. 1716).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges. En aquest document apareix el camí de Can Barba "con varios tramos en muy mal estado debido al arrastre de material". Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació. (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Can Barba.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- Segons l'article de Marquès i Salas (1996), dedicat a la possessió de la Plana, "També és possible l'accés a les cases a través del camí de Can Barba" (pàg. 12).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-III-IV.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(85) CAMÍ DE CAN PICASSA

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: camí del Rafalet/camí de Can Barba (núm. 84).

FINAL: cases de Can Picassa.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí públic.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins a les cases de Can Picassa.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 m.
- Tipus de ferm: asfalt i grava als darrers 75 metres.

Correspon a una variant del camí que arriba a les cases de Can Picassa per darrera.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí núm. 84: "Camí de Can Barba. Camí de Can Picassa. Camí del Rafalet".

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

El 8 de gener de 1871 l'Ajuntament de Pollença "Se entera de una instancia verbal de Lorenzo March Llorensino, quejandose de que la oleaza de la Almazara de Jaime March de can Picasa, recorriendo por el camino inmediato a aquel predio y maleandole el agua potable de su pozo en Can Perich, le da un perjuicio de consideración"; el 21 del mateix mes, continuant amb l'assumpte anterior, "El señor Alcalde presidiendo manifestó que con el alcalde 2º D. Juan Cerdá habian pasado en comision al lugar de esta cuestion can Perich, y can Picasa, y que efectivamente la oleasa embarazaba mucho el transito, perjudicando el camino público" (AMP. Sig. 1714).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Can Picassa.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Només apareix el tram 1.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25). Apareix sols el tram 1.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(86) CAMÍ DE SANTUÏRI

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: carretera PMV-220-2, km. 0,8.

FINAL: cementeri.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: ciment.

Des de l'inici fins a una llargada de 50 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada de 150 metres.

- Tram 3:

- Tipologia: ?.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?

Correspon als darrers 200 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: Àrea Recreativa del puig de Santuïri.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una reixa a l'inici i final del tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El tram 3 està tancat per estar en obres a causa de l'ampliació del cementiri.
- Aquest camí dona accés a l'àrea recreativa del puig de Santuiri.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Segons consta a l'acta de la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Pollença el 28 de juliol de 1886, es va aprovar el transport d'enderrocs "utilizándolos en rellenar el trayecto entre el Pujol y el monte Santuiri camino vecinal de Almadrava", mitjançant la prestació personal (AMP. Sig. 1716). Com a continuació d'aquest document el 9 de gener de 1887 "Se hizo presente, que, respecto de que el Sr. Ingeniero de Montes no pudo conceder el permiso para habilitar con carro la travesía que desde el Cementerio conduce al camino vecinal de Almadrava y extraer los montones de detritus allí existentes, como ya se trató en 4 y 15 Agosto últimos; se había gestionado para conocer el medio de poderse llevar a cabo esta tan útil y deseada mejor por diferentes conceptos interesante conviniendo en solicitarlo del Ilmo. Sr. Director Gral. de Propiedades por conducto del Sr. Gobernador de la provincia a fin de alcanzar la autorización que se apetece. Así fué acordado" (AMP. Sig. 1716).

El 23 de novembre de 1879 "Manifestó el Sor. Alcalde que las obras del camino de Alcudia en Mastaguera y las del de Almadrava en los Gorchs, acordadas en 17 Agosto último, queaban terminadas, presentando la memoria de ellos y los gastos ocasionados para la construccion de ambos tramos"; en aquesta memòria es pot llegir el següent: "Con el mismo estudio que el anterior se procedió a construir otro nuevo tramo en el vecinal de Almadrava en el trayecto colindante con la tierra Els Gorchs de D. Jose Llobera y Cerdá, formando una linea recta en el terreno del mismo, tomando para evitar las tortuosidades que aparecian en él, lo que ha sido necesario de la misma y dejándole lo que acaso sobrare del camino viejo, utilizándose este casi en su totalidad" (AMP. Sig. 1715).

L'Ajuntament de Pollença, en ple celebrat el 4 d'agost de 1886, escolta la proposta de la comissió d'obres que deia el següent: "propone que, en el camino de herradura que colinda con el monte Santuiri y el Pujol, desde el Cementerio al camino de Almadrava, se convierta en carretera, utilizando los escombros del cementerio, y que para ello se pida autorización previa al Sr. Ingeniero de Montes de este distrito forestal" (AMP. Sig. 1716).

La sessió del 30 de gener de 1887 reflecteix l'autorització concedida pel Govern Civil de la província a l'ajuntament pollencí "para habilitar para tránsito de carros el camino que pasa contiguo al límite del monte Santuiri, hoy dia viable solo para peones y caballerias, al objeto de poder trasportar por él los escombros de las obras del Cementerio" (AMP. Sig. 1716).

Poc després, el 3 d'abril del mateix any, "Levantado por el Director de caminos D. Felipe Llobera el croquis que en la falda del monte Santuiri debe hacerse y que desde el Cementerio ha de empalmar con el de Almadrava, lo presenta para su aprobación o modificación: cuya autorización se tiene ya concedida por el Gobierno de Provincia; y pasando a la Comision del ramo para su estudio, se conviene en que se le dé al camino de que se trata el ancho de nueve metros mientras lo permitan las circunstancias sobre el terreno" (AMP. Sig. 1716).

El 25 de maig de 1964 es va fer concurs directe de les obres de explanació de terrenys i construcció del camí d'accés en el puig de Santuiri, com a complement a la construcció d'un forn crematori vora l'esmentat camí (AMP. Sig. 1743).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Encinas, J.A. (1981). *Pollença. Semblança d'un poble*. A l'apartat dedicat a excursions apareix una secció dedicada a Sant Vicenç i Bóquer, on podem llegir: "És el camí que passant per Llenaire acaba més envant a la Pollentia romana, i el que davant El Pujol volta cap a la Cala de San Vicenç, i el que va a Santuiri i Can Daniel; després parteix cap al Vilaret o Can Vidalet".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

(87) CAMÍ DE CAN BOTANA

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-5

INICI: carretera PMV-220-3, km. 8.

FINAL: zona urbana de cala Sant Vicenç (urbanització Can Botana).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: ciment.

Correspon als primers 50 metres del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a la zona urbana de cala Sant Vicenç.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: sí.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Botana.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany, prop del torrent de Can Botana.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i dolent el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Pont al torrent de Can Botana.

OBSERVACIONS:

- El final del camí continua per dins la zona urbana de cala Sant Vicenç.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Can Botana amb una longitud aproximada de 1.125 metres i una amplada de 4-4,5 metres, i amb interès turístic i zona de bosc (A.C.A.P. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 3 (Cala de Sant Vicenç), el camí de Can Botana (Arxiu administratiu de Pollença. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(88) CAMÍ DE LA CISTERNA

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-7

INICI: camí del Bosc (núm. 22).

FINAL: prop de les cases de la Cisterna.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 - 3,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de la Cisterna.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme;

aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 12 (Vall de Masteguera i Morells), el camí de la Cisterna (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(89) CAMÍ LLARG

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-8
644-5-8

INICI: camí de Can Bosc (núm. 29).

FINAL: Barrera de Lluc, partió del terme municipal d'Escorca.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí reial.
- Camí públic.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Correspon als primers 100 metres del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,4 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Continuació del camí fins que travessa el camí de Lassarell, núm. 96 prop de la Guinea.

- Tram 3:

- Tipologia: ?.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?.

Continuació del camí fins a una llargada d'uns 125 metres.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,4 - 1,7 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al creuer amb el camí de Lassarell, núm. 96 prop de les Tosses de Baix.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada d'uns 300 metres.

- Tram 6:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: parcialment empedrat.

Correspon als darrers 150 metres del camí fins a les cases de So n'Ali.

- Tram 7:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon als darrers 50 metres del camí, des de les cases de So n'Ali, fins a les cases de Lassarell.

- Tram 8:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon al tram del camí que discorre per dins la finca de Lassarell. Actualment és inexistent en alguns trams.

- Tram 9:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,2 - 1,6 m.
- Tipus de ferm: empedrat parcialment.

Correspon al tram del camí que discorre per dins la finca de la Mola.

- Tram 10:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,5 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: empedrat els primers metres i terra la resta.

Continuació del camí fins al portell que hi ha passada la pista que duu al coll de Míner.

- Tram 11:

- Tipologia: ferradura
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon al tram del camí que discorre pel mig del sementer de Míner Petit, fins a la partió amb la finca de la Mola.

- Tram 12:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Discorre per dins la finca de la Mola, des de prop de la font de la Mola, fins a les cases.

- Tram 13:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,6 m.
- Tipus de ferm: terra i parcialment empedrat.

Continuació del camí fins a les cases de Míner Gran.

- Tram 14:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1- 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat parcialment.

Des de les cases de Míner Gran fins a les proximitats del Cirerar.

- Tram 15:

- Tipologia: ferradura / tirany.
- Amplada: 0,8 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres. Restes d'empedrat molt puntualment.

Continuació del camí fins prop de la Barrera de Lluc.

- Tram 16:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Correspon als darrers metres del camí, prop del portell de la Barrera de Lluc. Correspon a tres revolts del camí amb el ferm empedrat.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil, especialment els trams 2 i 12 i exceptuant el tram 7 que és fàcil i els trams 13, 14 i 16 que són difícils.
- b) Fites: sí, puntualment al tram 9.

- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret als dos costats durant part del tram 5, paret a un costat a la primera meitat del tram 8 i el final del tram 9 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del tram 2.
- Reixa al començament del tram 5.
- Barrera tancada amb pany i reixa al final del tram 5.
- Barrera tancada amb pany al final del tram 7.
- Barrera tancada sense pany a pocs metres de l'inici del tram 8.
- Un portell tapat amb pedres i reixa al final del tram 8, a la partió de les finques de Lassarell i la Mola.
- Una barrera tancada al final del tram 8.
- Un portell tapat a la partió de les finques de la Mola i Míner Gran.
- Una barrera tancada sense pany a l'inici del tram 14, prop de les cases de Míner Gran.
- Una barrera a la Barrera de Lluc.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent els trams 2, 3, 4, 5, 14 i 16 (especialment al final del tram prop del Cirerar), regular el tram 6, el tram 7 és bo i l'estat dels trams 8, 9, 10, 11, 12 i 15 és molt dolent.
- Als trams 10, 11 i 12 el traçat pràcticament ha desaparegut en alguns trams. Dos portells al mig del tram 11 permeten reconèixer el traçat i la continuïtat del camí.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons a la meitat del tram 5 i alguns al tram 13 i 14.
- Empedrat.
- Petits marges.
- Un pontet a l'inici del tram 8.

OBSERVACIONS:

- La continuació del camí de ferradura, des de la Barrera de Lluc fins a Alcanella, actualment encara existeix i apareix inclosa al *Catàleg de camins del terme d'Escorca* amb el núm. 55, com a camí d'Alcanella a Míner.
- D'acord amb els informadors locals, aquest camí formava part del camí reial que des de Pollença, per Lassarell, la Mola, Míner Gran, Alcanella i Son Amer es dirigia a Lluc. Precisament, el topònim de la Barrera de Lluc, feria referència a aquest itinerari.
- Actualment el camí està en desús al ser substituït en gran part pel camí de Lassarell i per les pistes forestals que comuniquen les possessions de la Mola amb la Barrera de Lluc.
- La major part del camí es troba molt envaïda per la vegetació, especialment el tram 5.

- El tram 3 actualment no existeix, perquè el camí de Lassarell, núm. 96 hi passa per damunt.
- El tram 7 es correspon amb l'actual accés a les cases de So n' Ali.
- El traçat del tram 12, sols es pot reconèixer a l'inici, prop de la font de la Mola, i al final, prop de les cases de la Mola.
- El tram 12 és travessat per la pista que du al coll de Míner.
- El final del tram 13 és sols un tirany.
- El tram 15 pràcticament ha desaparegut en alguns trossos i està bastant envaït per la vegetació.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En el llibre de hipoteques corresponent al poble de Pollença trobam, datada l'any 1768, la venda d'una peça de terra anomenada el figueral de Ca l'Hereu que "linda con camino Real que va al Predio Lasarell..." (A.R.M. Sig. 211).

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Leonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix en quart lloc: "Las travesias a la valle de Colonia que son la que parte del Roser Vell, hasta Mirar (sic) y la que parte del Hostalet hasta Colonia y la que de Son Bruy passa a Can Mir" (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

Segons consta a l'acta de l'Ajuntament de Pollença del 16 de maig de 1897, "se acordó la reparación del camino que conduce a los predios Els Rafals; toda vez que el trozo desde Can Bosch a dichos predios hallase verdaderamente en estado intransitable, y que a este objeto se destinen varios obreros de los que trabajan el puente de Can Cuset" (AMP. Sig. 1720).

En el Registre de la Propietat de Pollença trobam la inscripció primera de la finca anomenada Son Alí (finca 5812, tom 3496, llibre 403, fol 7), feta el 10 d'abril de 1908, on apareix la següent descripció: "Pieza de tierra llamada Son Alí, situada en el termino de Pollensa, de nueve cuarteradas y ciento cincuenta y tres destres de cabida o sean seiscientas sesenta y seis áreas cuarenta y cinco centiáreas, lindante por Norte y Oeste con el predio La Sarell, por Este con el llamado La Sarelleta y por Sur con el predio Can Bosch; está atravesada por un camino de herradura que conduce al prédio La Sarell y vale según estadística cuatro mil seiscientas diez y seis pesetas". En el mateix Registre està inscrita la finca Lasarell (finca 1215, tom 1747, llibre 157, fol 95), que en la seva 14ena inscripció diu: "Conduce a dicho predio y lo atraviesa, según se expresa en el título presentado, un camino público que arranca de la carretera de Palma y pasando por el predio La Mola dirige a otras propiedades".

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix a l'apartat regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de Can Bosc-l'Asarell (camí vell) (A.C.I.U. Sig. 312-315).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Al volum núm. 11 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, anomenada "Pollença-Puig de Capollença (per Es Pujol i Fartarix des Raco)" (García Pastor, 1966), quan parla de la possessió de la Mola, diu: "L'accés normal a aquesta possessió és per la vessant de l'altra part, enfront nostre, pujant per l'Assarell".

- A la *Guia d'excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió anomenada Cova Morella, el trobam citat de la següent manera: " Saliendo de Pollença por la calle Roser-vell, se sigue el camino asfaltado hasta Can Bosc; después de una barrera, un poco pasado el predio se toma la carretera que sube ladera arriba hasta llegar paralelamente al encinar. Ente lugar puede observarse una paret de piedras situada encima del talud de la carretera y por un portillo, que da acceso al bosque, se continua un antiguo y confuso camino... "

- El camí de Lassarell apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 80, La Cuculla de Fartáritx (Desde Pollença, por El Rafal y L'Assarell) (García Pastor, 1977): "Sólo un viejo tortuoso y empinado caminejo de herradura facilitaba el acceso a las alturas de L'Assarell.

Ya más abajo, el camino de herradura, llegando al fondo del valle, enlaza con el de carro, ahora aún el mismo como carretera. Esta en su trazado ha hecho inútil el de herradura o, lo ha cortado en algunos puntos, y ya es difícil seguirlo.

Finalmente, para la bajada desde L'Assarell a Pollença está la ya dicha carretera asfaltada, que ha substituído al ancestral y simpático camino de herradura, que fue hasta hace poco la única vía de acceso a las casas y predios por allá arriba diseminados."

També hi trobam que "se pueden alcanzar antes las casas de La Mola y bajar a L'Assarell por el viejo camino que las comunicaba. Ahora, a la mitad aproximadamente del camino entre ella, una pared medianera y alambrada, sin portillo, dificultan el paso".

- Al llibre de *Pollença. Semblança d'un poble* (Encinas, 1981), quan parla de l'Aixartell i Colonya, diu: "pel carrer del Roser –Vell i la cantonada que presideix la seva ermita, neix el camí que recorr tota la vall de Colonya arribant fins a l'Assarell, accés natural cap a Mina i La Mola; possessions situades ja als vessants que desaigüen pel municipi de Campanet"

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "D'aquest camí ja queda molt poca cosa. De fet, només es poden reconèixer uns petits trams. El primer d'ells, és el millor perquè és un camí de ferradura empedrat a trossos, encara que no molt finament. Passada la possessió de Son Alí, on es conserva el millor trosset, el camí resulta literalment menjat per la vegetació de la garriga, es impracticable, i es perd amb facilitat

L'altre tram que encara es conserva, en mal estat, surt de la carretera i, per dins l'alzinar, es perd entre el bosc i entre altres camins, ja que la cullera, que l'ha eixamplat, l'erosió que l'ha esfondrat i les alzines, han acabat esborrant aquesta via de comunicació" (pàg. 339).

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Lassarell, en el qual es pot llegir: "Dades d'interès: la primera part de l'itinerari transcorre per camí públic fins arribar a la barrera de Can Bosch. La resta és un camí privat obert al públic [...]

S'ha de sortir del poble pel carrer del Roser Vell i, a l'oratori del Roser Vell, agafar el camí de la Rafal, un camí asfaltat i vorejat de petites parcel·les amb construccions rústiques. [...]

Ja de ple dins la Vall, s'arriba a un petit alzinar, a l'esquerra del qual hi ha un camí que duu a les cases de la possessió de Colonya [...]

Seguint pel camí, amb la penya Mascorda al fons, s'arriba a Can Cusset [...]

Si no es deixa la carretera, s'arriba a una bifurcació. El camí de la dreta duu als Rafals, per on es pot arribar després a Fartàritx, i el de l'esquerra travessa Son Alí, Lassarelleta i, finalment, arriba a Lassarell.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareixen completament a partir de les cases de So n'Ali (tram 8).
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament a partir de les cases de So n'Ali (tram 8).
- *Rutas Escondidas de Mallorca núm. 80* “ La Cuculla de Fartàritx (Desde Pollença, por El Rafal y L'Assarell)” i al volum núm. 11, anomenat “Pollença-Puig de Ca-Pollença (per Es Pujol i Fartarix des Raco)” (García Pastor, 1966) (García Pastor, 1977). Apareixen els trams 8 i 9.

(90) CAMÍ DE CAN CONQUESTÍ

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-8

INICI: camí de Can Bosc (núm. 29).

FINAL: cases de Can Conquestí.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA:

TIPUS:

- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: grava, terra i macadam.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Conquestí.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Un cartell de "Camino particular. Prohibido el paso" a l'inici del camí.
- Una barrera tancada sense pany, prop del pont.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge a un o ambdós costats.
- Pont antic.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Can Conquestí (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat Alguns topònims rurals del terme de Pollença, en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix aproximadament.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(91) CAMÍ DE CALA EN FELIU

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3

645-1-4

INICI: camí de Cala Murta, núm. 69.

FINAL: cala en Feliu.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre (1990).*

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí, per constituir un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon al tram inicial del camí, des del camí de Cala Murta, núm. 69 seguint la pista forestal passat el Coll de l'Olivardar.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura/tirany.
- Amplada: 0,8 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de la pista forestal fins prop de la fonteta de cala en Feliu. Actualment el seu traçat és incert.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon a la major part del camí des de la font, fins el creuer amb el torrent de Cala en Feliu.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres. Empedrat parcialment.

Continuació del tram 2 fins a la cala.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura/carro.
- Amplada: 2 m.
- Tipus de ferm: pedres.

Branca del tram 2, sense continuïtat, d'uns 125 m de llargada.

- Tram 6:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 – 1,5 m.
- Tipus de ferm: pedres.

Correspon a una travessia del final del tram 2, al creuer amb el torrent i que s'enfila per dins l'altra comellar.

- Tram 7:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 m.
- Tipus de ferm: pedres.

Correspon a un curt tram al final del tram 5, corresponent a un camí de metro.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil.
- b) Fites: sí, algunes al tram 4.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent el tram 1 i molt dolent la resta, especialment els trams 2 i 6 on el seu traçat pràcticament ha desaparegut.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escupidors als trams del camí de metro.
- Parcialment empedrat al final del tram 4, inici del tram 5 i al tram 7.

OBSERVACIONS:

- Els trams 3, 4 i 5 constitueixen bàsicament el camí d'accés a cala en Feliu, del que també trobam diverses travessies que recorren per dins el comellar (trams 6, 7 i 8). Alguns d'aquests trams es corresponen amb camins de metro.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Els darrers 275 metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección* i els darrers 20 metres es troben dins el *Dominio Público* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el tom V de l'obra *Camins i paisatges* (Valero, 1993) trobam l'itinerari dedicat al Fumat de Formentor, on podem llegir el següent: "Aproximadament a vuit o nou minuts d'anar pel camí de les cases de Cala Murta, des de la cala, ens desviam a l'esquerra del camí principal, per un camí de carro que puja lleugerament, amb el torrent a la dreta [...] Deixam la presa de la bassa a la dreta, guarnida de jonqueres, i continuam pel camí, que es configura com una pista forestal que s'apropa a la penya dels Bocs i al puig dels Sellers" (pàg. 1051). Un dels peus de les il·lustracions ens diu: "El camí del coll de l'Olivardar és una pista forestal que ens permet contemplar imatges retrospectives del Fumat".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografia militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Formentor. 645-IV quadrant SO. Apareix completament, excepte el tram 6. Apareix grafiat el traçat original del tram 2, que actualment és incert.

(92) CAMÍ A CA NA MARJA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx, km. 1,85.

FINAL: cases de Ca na Marja.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge als dos costats del camí.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(93) CAMÍ A CAN BOI

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx, km. 2.

FINAL: cases de Can Boi.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,7 m.

-Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença,1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença,1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(94) CAMÍ A CAN VICENÇ

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx, km. 2,1.

FINAL: cases de Can Vicenç.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,2 m.

-Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada amb pany.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(95) CAMÍ DE CAN FANALS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-8

INICI: camí de Can Bosc (núm. 29).

FINAL: torrent de Can Fanals.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Permuta de terrenys.
- Senyalització de camins.
- Inventari de Béns de l'Ajuntament de Pollença (1987).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,9 (4,8) m.
- Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Fanals.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El final del camí al torrent de Can Fanals es justifica per la seva coincidència amb el *Plano Geométrico levantado bajo la dirección del geómetra D. Pedro Romero y Ramírez* (1858).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària celebrada el 18 d'octubre de 1905 es passà a la policia rural una instància d'un particular per reparar una paret de la finca Can Fanals, "que limita con el camino del mismo nombre" (AMP. Sig. 1722).

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 26 de març de 1991, donà compte "a) de la sol·licitud de bocí del camí d'ús públic de Ca'n Fanals amb camí privat de nou traçat" (AMP. Sense signatura). El mateix ajuntament va aprovar la desafectació de l'esmentat camí en sessió del 28 de novembre de 1991, i el 28 de gener de 1993 va aprovar la permuta d'un tram de camí de Can Fanals amb un tram de parcel·la propietat de Ca les Munares S.A, sol·licitada per l'esmentada empresa, declarant expressament que el tram de camí permutat es destina a ús públic (AMP. Sense signatura).

El tram de camí anomenat Can Fanals consta inscrit com a finca rústica a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament de Pollença format l'any 1987 (AMP. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Can Fanals (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(96) CAMÍ DE LASSARELL

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-8

644-5-8

INICI: prop de l'inici del camí Llarg (núm. 89).

FINAL: camí Llarg (núm. 89).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici fins prop del creuer amb el tram 3 que du a les cases dels Rafals.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,8 m.
- Tipus de ferm: ciment.

Continuació del camí fins a enllaçar amb el camí Llarg (núm. 89).

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a la travessia del tram1 fins a les cases dels Rafals.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a l'inici del tram 2.
- Una barrera tancada sense pany al tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge de sustentació al tram 2.

OBSERVACIONS:

- El traçat d'aquest camí correspon a la continuació del camí de carro de Can Bosc, núm. 29, fins a les finques de Lassarell i els Rafals, i que fou inicialment construït pels veïnats d'aquesta zona per disposar d'un camí d'accés amb carro o vehicle.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En data del 30 de març de 1971 "se da cuenta del escrito de la Excma. Diputación Provincial que comunica que en el Plan Provincial de Cooperación para el bienio 1966-1967 figura incluida a favor de este Ayuntamiento una subvención de doscientas mil pesetas con destino a las obras de pavimentación asfáltica del camino de Ca'n Bosch" (AMP. Sig. 1745).

A l'acta del ple celebrat pel consistori pollencí el 10 d'agost de 1972 es llegí uns escrits d'uns veïnats "y en las cuales tras exponer que tienen programado construir un camino que partiendo del terminal del camino de C'an Bosch, permita el transito hasta todas las fincas de los suscribientes, camino que tendrá una longitud de unos 3,500 metros, y una anchura que oscilará entre los 4 y los 5 metros, terminan suplicando a la Corporación Municipal preste su colaboración en la constitución del referido camino [...] toda vez que los 1.300 metros iniciales del nuevo camino quedarán de dominio público como continuación del camino de C'an Bosch" (AMP. Sig. 1745).

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

L'abril de 1992 el Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, a través de l'IRYDA (Instituto Nacional de Reforma y Desarrollo Agrario) efectuà *unes Mediciones finales de las obras de reparación de los daños causados por las inundaciones de septiembre de 1989 en Mallorca (Baleares)*. Entre els municipis afectats hi figurava el de Pollença, amb un únic camí anomenat "Rafals-Tosses", amb una llargada de 2.165 metres i una amplada de 5,0

metres. Al plànol que acompanya dita memòria apareix grafiat el tram 1 del camí que ens ocupa (A.IRYDA. Exp.37009).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí de Lassarell (AMP. Sense signatura).

El 27 de juny de 1996 la batlia de Pollença donava compte al consistori, en sessió plenària, del terraplanat i arreglament dels camins rurals de: Can Porquer, Can Toni Pau, de Morell i Cisterna, Cal Beato, Ca na Rostoià, Can Noble, Vell de Sant Vicenç, Cuxach, Can Bosch i Rafal, Can Cusset i Rafalet, Can Lloberina i Can Guilló (AMP. Sense signatura).

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat; en quart lloc apareixia el camí dels Rafals i camí de Can Bosch. Poc després l'Ajuntament de Pollença i el Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (SERIDA) de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria firmaren un projecte de cooperació pel finançament i execució d'inversions a camins rurals, entre els quals hi havia el camí de Can Bosch (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí de Lassarell apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 80, La Cuculla de Fartáritx (Desde Pollença, por El Rafal y L'Assarell) (García Pastor, 1977): "Sólo un viejo tortuoso y empinado caminejo de herradura facilitaba el acceso a las alturas de L'Assarell.

Ya más abajo, el camino de herradura, llegando al fondo del valle, enlaza con el de carro, ahora aún el mismo como carretera. Esta en su trazado ha hecho inútil el de herradura o, lo ha cortado en algunos puntos, y ya es difícil seguirlo.

Finalmente, para la bajada desde L'Assarell a Pollença está la ya dicha carretera asfaltada, que ha substituído al ancestral y simpático camino de herradura, que fue hasta hace poco la única vía de acceso a las casas y predios por allá arriba diseminados."

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "D'aquest camí ja queda molt poca cosa. De fet, només es poden reconèixer uns petits trams. El primer d'ells, és el millor perquè és un camí de ferradura empedrat a trossos, encara que no molt finament. Passada la possessió de Son Alí, on es conserva el millor trosset, el camí resulta literalment menjat per la vegetació de la garriga, es impracticable, i es perd amb facilitat

L'altre tram que encara es conserva, en mal estat, surt de la carretera i, per dins l'alzinar, es perd entre el bosc i entre altres camins, ja que la cullera, que l'ha eixamplat, l'erosió que l'ha esfondrat i les alzines, han acabat esborrant aquesta via de comunicació" (pàg. 339).

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Lassarell, en el qual es pot llegir: "Dades d'interès: la primera part de l'itinerari transcorre per camí públic fins arribar a la barrera de Can Bosch. La resta és un camí privat obert al públic [...]"

S'ha de sortir del poble pel carrer del Roser Vell i, a l'oratori del Roser Vell, agafar el camí de la Rafal, un camí asfaltat i vorejat de petites parcel·les amb construccions rústiques. [...]

Ja de ple dins la Vall, s'arriba a un petit alzinar, a l'esquerra del qual hi ha un camí que duu a les cases de la possessió de Colonya [...]

Seguint pel camí, amb la penya Mascorda al fons, s'arriba a Can Cusset [...]

Si no es deixa la carretera, s'arriba a una bifurcació. El camí de la dreta duu als Rafals, per on es pot arribar després a Fartàritx, i el de l'esquerra travessa Son Alí, Lassarelleta i, finalment, arriba a Lassarell.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV.

- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix com a camí de Can Bosc.

(97) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA PETIT

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: camí de Pedruixella Gran, núm. 98.

FINAL: camí de Pedruixella Petit, núm. 99.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,3 m.

-Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a l'inici del camí i una altra al final. Un portell tapat, amb una reixa, a la meitat del camí que impossibilita totalment el pas.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge.

- Pont antic amb pedres passadores a l'inici del camí.

- Escopidors.

OBSERVACIONS:

- D'acord amb els informadors locals aquest camí foma part d'una antiga ruta per anar de Pollença a Lluc, per Pedruixella Petit i el coll de l'Era.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -****CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament com a camí de ferradura.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(98) CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

644-4-6

INICI: carretera de Pollença a Andratx, km. 6,05.

FINAL: cases de Pedruixella Gran.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 - 3 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici: Camí dels Casals.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

-Una barrera tancada sense pany quasi al final, amb un cartell de "Propiedad particular. Prohibido el paso".

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular, amb el ferm en mal estat.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges i escopidors.

OBSERVACIONS:

- Correspon al camí de carro que dóna accés a diverses finques, fins arribar a Pedruixella Gran. D'acord amb els informadors locals, la seva construcció data de la segona dècada del segle XX.

- És l'actual camí d'accés a dites finques i la seva construcció interceptà l'antic camí de ferradura, corresponent al camí núm. 114 d'aquest catàleg.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareixen, inclòsos a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí de Pedruixella Gran, el camí dels Casals i el camí de les Creus.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- J. García Pastor, al núm 63 de les *Rutas Escondidas de Mallorca. El valle de Ariant I) Caseta dels Milicians* diu: "...Atravesamos de nuevo, ahora de bajada L'Esbaldregat de Pedruixella. Un poco más abajo, cerca del desvío hacia la Font del Poll, el camino se bifurca; el que parecen tomar los excursionistas, hacia la izquierda, es el que baja a S'on Grua, por el que subimos. No interesa ahora. Tomamos el de la derecha que es el de Pedruixella, y nos bajará a la carretera...". El camí catalogat també forma part de la ruta núm. 13.

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Ariant, podem llegir "...Un camino de reciente construcción une la pequeña cala con las casa de Ariant...Antes de llegar a la barrera de la fuente, en el collado de Ariant, existe una bifurcación de caminos, el de la izquierda nos lleva a la carretera de Lluc-Pollensa, a través de de Son Grua y el otro a la misma carretera, pero pasando por Pedruixella Gran. Este otro camino es un poquito mas llargo, pero para variar y porque es mas pintoresco podemos seguirlo en el regreso...".

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

- Segons l'article de Jaume Capllonch Cifre (2000) "L'any 1922 s'acaba de construir el segon tram del camí de Pedruixella Gran, des de la cova Metge fins a les cases de l'esmentada possessió [...] La carretera de Lluc no estava fet. Per això, per arribar a Pedruixella s'havia de passar pel coll d'en Gruat, Can Diable, pas d'en Barqueta, Can Pontico, passadores de Llinars, Can Serra, Son Grua, font de Vàritx, Can Cristo, els Casals. Això era el camí per anar a Pedruixella Gran i Pedruixella Petit".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.
- *Plànol de Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Pollença* (Plan Nacional de Vías Provinciales, 1973). Apareix sense numeració
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(99) CAMÍ DE PEDRUIXELLA PETIT

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: carretera C-710 de Pollença a Lluç, km. 5,5.

FINAL: cases de Pedruixella Petit.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 - 3,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada amb pany a l'inici del camí.

- Una barrera tancada sense pany, prop del final del camí amb un portell petit.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-III-IV.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(100) CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN AL CAMÍ D'ARIANT

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-6

INICI: prop de les cases de Pedruixella Gran, al camí dels Casals, núm. 98.

FINAL: camí d'Ariant, núm. 104.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,8 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany a l'inici del camí.

- Una barrera tancada amb pany prop del final del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular, amb el ferm en mal estat a l'inici del camí.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- Aquest camí apareix en el núm. 13 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Mortitx-La Malé (García Pastor, 1966): "La nostra sendera enllaça tot seguit amb el camí de carro que pujant en ziga-zaga pel coster, arriba fins a Ariant a través del coll del seu nom. Passades les cases de Pedruixella Gran, [...] un corriol ben marcat fa drecera amb les revoltes del camí de carro que travessa més d'un cop i du a la font des Poll". El camí catalogat també forma part de la ruta núm 63.

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Ariant, podem llegir "...Un camino de reciente construcción une la pequeña cala con las casa de Ariant...Antes de llegar a la barrera de la fuente, en el collado de Ariant, existe una bifurcación de caminos, el de la izquierda nos lleva a la carretera de Lluc-Pollensa, a través de de Son Grua y el otro a la misma carretera, pero pasando por Pedruixella Gran. Este otro camino es un poquito mas llargo, pero para variar y porque es mas pintoresco podemos seguirlo en el regreso...".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-III-IV. Apareix aproximadament.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(101) CAMÍ DE LA MALÈ

FULLS MAPA 1/5000:

644-3-6

INICI: camí de la caleta d'Ariant (núm. 10).

FINAL: la Malè.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,3 m.
- Tipus de ferm: empedrat parcialment.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil. En alguns trams el camí ha desaparegut.
- b) Fites: sí.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- El camí esta envaït per la vegetació en molts de trams i el seguiment del seu traçat precís en els trams de relleu més suau és molt difícil.
- El ferm empedrat del camí ha desaparegut en alguns trams.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges de sosteniment.
- Empedrat.
- Ratlletes.
- Escalons.

OBSERVACIONS:

- Camí amb un elevat interès constructiu, per la seva tipologia i pel tipus de ferm. Tot i que el camí té continuïtat, el seu seguiment és difícil en alguns trams.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- El camí de la Malé apareix en el núm. 13 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Mortitx-La Malé i el núm. 6 *Mortitx-Cova de ses Bruixes-Mortitx* (García Pastor, 1966).

- Forma part del camí del Rafal d'Ariant, que apareix al *Catàleg dels antics camins de la serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca, 1993), amb el núm. 19.14, inici a la torre d'Ariant i final al rafal d'Ariant, del que diu: "trobam empedrats a curts trams, encara que la manca d'ús del camí ha provocat la invasió de la vegetació i la pèrdua d'alguns fragments. Malgrat això alguns colls són superats amb voltes ben pavimentades". Apareix catalogat com a camí de ferradura amb l'empedrat en mal estat, envaït per la vegetació i de difícil orientació i amb un interès paisatgístic, naturalístic i etnològic.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix grafiat des del camí de la caleta d'Ariant, fins a la torre d'Ariant, tanmateix el camí no passa per la Malè.

- *Rutes Amagades de Mallorca*, núm. 13 *Mortitx-La Malé* i núm. 6 *Mortitx-Cova de ses Bruixes-Mortitx* (García Pastor, 1966).

(102) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT A LA MALÈ

FULLS MAPA 1/5000:

644-3-5
644-3-6
644-4-5
644-4-6

INICI: camí d'Ariant, núm. 104, prop de la torre d'Ariant.

FINAL: la Malè.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro i pista.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon al tram inicial del camí de carro.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,3 m.
- Tipus de ferm: empedrat parcialment.

Continuació del camí fins a la Malè.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: sí, molt puntualment al final del tram 2.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany al mig del tram 1, amb un botador al costat i un cartell de “escalones”.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular al tram 1 i dolent al tram 2, envaït per la vegetació i el ferm arrabassat en alguns trams.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges de sosteniment.
- Empedrat.
- Ratlletes.
- Escalons.

OBSERVACIONS:

- Camí amb un elevat interès constructiu, per la seva tipologia i pel tipus de ferm. Encara que el camí té continuïtat, el seu seguiment és difícil en alguns trams.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Apareix en el núm. 13 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Mortitx-La Malé i el núm. 6 *Mortitx-Cova de ses Bruixes-Mortitx* (García Pastor, 1966).
- Forma part del camí del Rafal d'Ariant, que apareix al *Catàleg dels antics camins de la serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca, 1993), amb el núm. 19.14, inici a la torre d'Ariant i final al rafal d'Ariant, del que diu: “trobam empedrats a curts trams, encara que la manca d'ús del camí ha provocat la invasió de la vegetació i la pèrdua d'alguns fragments. Malgrat això alguns colls són superats amb voltes ben pavimentades”. Apareix catalogat com a camí de ferradura amb l'empedrat en mal estat, envaït per la vegetació i de difícil orientació i amb un interès paisatgístic, naturalístic i etnològic.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix grafiat un camí que des de la torre d'Ariant condueix directament al rafal d'Ariant, sense passar per la Malè.
- *Rutes Amagades de Mallorca*, núm. 13 *Mortitx-La Malé* i núm. 6 *Mortitx-Cova de ses Bruixes-Mortitx* (García Pastor, 1966).

(103) PAS DEL GARROVER

FULLS MAPA 1/5000:

644-3-6

INICI: prop del sementer de la Coma de Mortitx, a la partió del terme d'Escorca.

FINAL: la Malè.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: variable.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon a la primera part del camí, amb un traçat incert.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,6 - 1,25 m.
- Tipus de ferm: parcialment empedrat.

Continuació del camí fins a la Malè.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil, especialment el tram 1.
- b) Fites: sí.
- c) Pintades: sí.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent al tram 1, on el seguiment del traçat original del camí no ha estat possible. Dolent al tram 2 on també han desaparegut alguns trams del camí i està envaït per la vegetació.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Empedrat.
- Marges.

OBSERVACIONS:

- Actualment, el seguiment del traçat original del tram 1 és pràcticament impossible i sols hi ha algunes fites que indiquen diversos itineraris.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- El pas des Garrover apareix en el núm. 13 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Mortitx-La Malé (García Pastor, 1966).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Rutes Amagades de Mallorca*, núm. 13 Mortitx-La Malé (García Pastor, 1966).

(104) CAMÍ D'ARIANT

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7
644-4-6
644-4-5

INICI: carretera C-710, de Pollença a Andratx, km 5,3.

FINAL: torre d'Ariant i Ariant de Baix.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU:-

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Comprèn des de la carretera de Pollença a Andratx fins la torre d'Ariant.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del camí fins a les cases d'Ariant de Baix.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un cartell a l'inici: camí d'Ariant.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Majoritàriament obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 19 de setembre de 1910, tractant de la reparació del camí d'Escorca, acordà "que la propia Comisión vea sobre el terreno el modo de poderse corregir el empedrado existente en dicho camino frente al que conduce al predio Ariant, ya que se encuentra en malísimo estado" (AMP. Sig. 1724). Aquest document fa referència a l'inici del tram 1 al creuer amb el camí vell de Lluc.

En l'aprovació provisional del Pla General d'Ordenació Urbana (maig 1990) es proposava "el establecimiento de servidumbre de paso peatonal para los siguientes caminos privados para facilitar el acceso a las playas, al litoral en general y a puntos significativos del territorio:

- Ariant
- Castell del Rei
- Cala Castell
- Cala Boquer
- Cala Murta
- Cala Figuera"

La major part d'aquest camí, fins a arribar a l'hort de Pollença (a les proximitats del Castell del Rei) apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal*, formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (A.C.I.U. Sig. 312-315).

Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: "los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales". El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal

Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Amb la qual cosa cal concloure que l'Ajuntament de Pollença té l'obligació de modificar el PGOU amb la inclusió de l'esmentada servitud pública de pas peatonal afegint les prescripcions que al respecte inclou l'Estudi d'Impacte Ambiental que acompanya la redacció del PGOU, a fi i efecte de poder constituir aquesta servitud de pas.

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 1 (Vall d'en Marc), el camí d'Ariant.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim "El valle se ensancha de pronto y se hace más llano, muestra un naranjal a la derecha, y a la izquierda Son Grua, al pie de unos campos de labor, desde donde arranca el camino de Ariant, el valle montañoso más abrupto y cerrado de toda la isla, que nos proponemos visitar. Atravesamos primero entre olivos el Romaní de Son Grua, valle orillado de arrayanes y palmitos entre los que se interponen algunos espinos blancos de notable tamaño. La garganta rocosa que inicia el ascenso recibe apropiadamente el nombre de es clot de l'Infern. Surgen a nuestra vista la barrancada de Pedruixella Gran y las cumbres que componen Muntanya" (pàg. 221).

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Ariant, podem llegir "...Después ladera arriba hasta el Coll d'Ariant, por la carretera del pinar. A la izquierda del portillo que antecede a la parte superior del collado, existe una fuente situada unos metros mas abajo, muy camuflada entre las matas, al borde mismo del antiguo sendero de ariant; hoy abandonado por la construccion de la nueva carretera".

- Aquest camí apareix en el núm. 13 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Mortitx-La Malé (García Pastor, 1966): "La nostra sendera enllaça tot seguit amb el camí de carro que pujant en ziga-zaga pel coster, arriba fins a Ariant a través del coll del seu nom".

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Antoni Despuig, 1784). Apareix des de l'inici del camí al camí d'Ariant per Son Grua, núm. 105 a les cases d'Ariant. No se sap si les cases que surten cartografiades són les d'Ariant de Baix o les de la Torre d'Ariant.

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix fins la torre d'Ariant.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament fins a la Torre d'Ariant.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix majoritàriament com a camí de ferradura. Falten els primers 550 metres del camí, ja que abans que es construís aquesta part del camí, a Ariant hi anaven per Son Grua.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-III-IV. Apareix majoritàriament. Falten els primers 550 metres del camí, ja que abans que es construís aquesta part del camí, a Ariant hi anaven per Son Grua.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III. També manquen els primers 550 metres del camí.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(105) CAMÍ AL CAMÍ D'ARIANT PER SON GRUA

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: carretera C-710, de Pollença a Andratx, km 5,3.

FINAL: camí d'Ariant.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,5 - 4,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Comprèn des de la carretera de Pollença a Andratx fins a l'entrada de les cases de Son Grua.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 - 3,3 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí, fins al camí d'Ariant.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert el tram 1 i paret i reixa el tram 2.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany a l'inici del camí de Son Grua, una barrera oberta a l'inici del tram 2 i una barrera tancada sense pany al final del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges als dos costats del camí al tram 1.
- Alguns escopidors a la segona meitat del tram 1.
- Gual empedrat quasi al final del camí.

OBSERVACIONS:

- Vora part del tram 1 hi ha una síquia empedrada.
- A la cartografia militar del 1962 apareix que el camí anava vora el torrent, d'on se desviava per anar a cercar l'actual camí d'Ariant al punt on se junta amb el de Son Grua. D'aquest camí només queden algunes restes vora el torrent i al punt on se desvia hi ha restes d'empedrat i continua el camí que al començament és de carro i després se converteix en un tirany.
- D'acord amb els informadors locals, al camí vell de ferradura per anar a Ariant tenia accés per Son Grua, fins on podien arribar-hi amb carro.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 19 de setembre de 1910, tractant de la reparació del camí d'Escorca, acordà "que la propia Comisión vea sobre el terreno el modo de poderse corregir el empedrado existente en dicho camino frente al que conduce al predio Ariant, ya que se encuentra en malisimo estado" (AMP. Sig. 1724). Aquest document fa referència a l'inici del tram 1 al creuer amb el camí vell de Lluc.

En el ple del 7 de novembre de 1910, un regidor demanava "si se habia hecho el empedrado en el camino de Escorca frente al que conduce a Ariant, se acuerda que la Comision se digne hacer el estudio del coste de dicha obra y de cuenta en la proxima sesion para resolver en consecuencia"; 21 de novembre de 1910 el tema tornava al ple, davant la insistència del regidor que tornava a demanar "si se ha arreglado el empedrado del camino de Escorca frente al que conduce a Ariant y despues de haberse contestado negativamente suplicó se proceda a ello cuanto antes por ser de absoluta necesidad a lo cual ofreció atender el Sor. Alcalde uno de estos proximos dias" (AMP. Sig. 1724). Aquest document fa referència a l'inici del tram 1 al creuer amb el camí vell de Lluc.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim "El valle se ensancha de pronto y se hace más llano, muestra un naranjal a la derecha, y a la izquierda Son Grua, al pie de unos campos de labor, desde donde arranca el camino de Ariant, el valle montañoso más abrupto y cerrado de toda la isla, que nos proponemos visitar. Atravesamos primero entre olivos el Romaní de Son Grua, valle orillado de arrayanes y palmitos entre los que se interponen algunos espinos blancos de notable tamaño. La garganta rocosa que inicia el ascenso recibe apropiadamente el nombre de es clot de l'Infern. Surgen a nuestra vista la barrancada de Pedruixella Gran y las cumbres que componen Muntanya" (pàg. 221).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Antoni Despuig, 1784).
- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix el tram 1.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix el tram 1 com a camí de carro i el tram 2 com a camí de ferradura.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II-IV.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-26).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(106) CAMÍ DEL MIRADOR DE LA CREUETA

FULLS MAPA 1/5000:

644-8-4

INICI: carretera PM-221 del Port de Pollença al cap de Formentor, km.6,4.

FINAL: mirador de la Creueta.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre (1990).*

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1,2 - 1,8 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: a l'inici del camí hi ha una senyal de mirador.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.

OBSERVACIONS:

- Els punts on el camí estava en més mal estat han estat arreglats amb ciment.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

La segona meitat del camí actua com *Límite de Servidumbre de Protección* al *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí al Mirador de la Punta apareix a les *Rutas Escondidas de Mallorca* núm. 42, Península de Formentor I. Puerto de Pollença – Casas de Cala Murta: “Un caminejo escalonado, que se ve partir de esta primera rotonda, lleva por el borde de un espectacular acantilado hasta el Mirador de la Punta, a la vista de El Colomer y la ensenada de Punta Nao.”

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-II (39-25)

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix com a caminó.

(107) CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-6

INICI: torre d'Ariant.

FINAL: camí d'Ariant.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS:-

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1'7 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat.

De les cases de la Torre fins a les proximitats de la font de la Mare de Déu.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1-1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat.

De les cases de la Torre fins al camí d'Ariant. Aquest tram enllaça amb el tram 1 a les proximitats de la font.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets vora les cases.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges
- Empedrat.

OBSERVACIONS:

- El tram 2 correspon a l'antic camí d'Ariant, mentre que el tram 1 és un camí per anar de la Torre a la font.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -****CARTOGRAFIA ON APAREIX: -**

(108) CAMÍ DE CAN LLOBERA A LA TORRETA

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: camí vell de Lluc, núm. 126, prop de Can Llobera.

FINAL: la Torreta.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí, els trams 1 i 4.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 3 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Correspon als primers 160 metres del camí que recorren per dins el torrent.

- Tram 2:

- Tipologia: ?.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: ?.

Continuació del camí fins enllaçar amb el camí de carro.

- Tram 3:

- Tipologia: carro i pista.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada de 350 metres.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i restes d'empedrat puntualment.

Continuació del camí fins a la casa de la Torreta.

- Tram 5:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Des de l'inici del camí fins a l'inici del tram 3. Correspon a un tros del camí d'accés a Can Llobera d'Alt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil els trams 1, 3 i 5, i molt difícil els trams 2 i 4.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets a ambdós costats als trams 1 i 5. Obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany a l'inici del tram 5 i una altra a l'inici del tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent als trams 1 i 4.
- Regular als trams 3 i 5.
- Actualment el tram 2 no existeix.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Empedrat al tram 1.
- Parets a ambdós costats al tram 1.
- Marges al trams 3 i 5.
- Parcialment empedrat i marges al tram 4

OBSERVACIONS:

-El traçat del tram 1 del camí catalogat correspon al de l'antic camí vell de Lluc que des de les proximitats de Can Llobera es dirigeix a sa Torreta i dóna accés a altres finques i propietats.

- D'acord amb els informadors locals, es tracta d'un camí de ferradura que a la part baixa del camí discorre per dins el torrent (tram 1), continua per Can Llobera com a camí de carro i després de ferradura. Actualment alguns trams d'aquest camí no existeixen (tram 2), o han estat modificats i eixamplats per la construcció d'una pista forestal (tram 3).

- El tram 5 s'ha inclòs per ser el que actualment dóna continuïtat al camí.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins l'apartat *Altres camins del terme de Pollença* com a "Camí de Can Llobera a la Torreta".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Pueblo de Pollensa. Plano Geométrico levantado bajo la dirección del geómetra D. Pedro Moreno y Ramirez* (1858). Apareix parcialment.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment el tram 5.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els trams 3 i 5.

(109) CAMÍ DE LA CUCULLA DE FARTÀRITX

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-8

INICI: proximitats de Fartàritx d'en Roig.

FINAL: cuculla de Fartàritx.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS:-

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: 0,5 - 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de l'inici fins a una llargada de 350 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,9 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i pedra.

Continuació del camí fins un poc passat el pas del Frare.

- Tram 3:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: 0,5 - 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a la continuació del camí fins dalt de la Cuculla.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil.
- b) Fites: sí.
- c) Pintades: sí.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Alguns escalons i un marget al tram 2.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -****DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- Al volum núm. 80 de les *Rutas Escondidas de Mallorca*, anomenada “La Cuculla de Fartàritx (Desde Pollença, por El Rafal y L’Assarell)” (García Pastor, 1978), puja a la Cuculla passant pel Pas dels Frares.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat “Fartàritx Gran i Fartàritx d'en Roig”, on entre les opcions de visites complementàries apareix la cuculla: "Si es vol caminar un poc més es pot anar a la cuculla de Fartàritx. El camí comença a l'alzinar que hi ha després de la font. Des d'allà es pot pujar cap a la Cuculla".

CARTOGRAFIA ON APAREIX: -

(110) CAMÍ DE LA CASA DE LA NEU DE FARTÀRITX

FULLS MAPA 1/5000:

644-3-8
644-4-8

INICI: partió del terme d'Escorca, al coll de Fartàritx.

FINAL: proximitats de les cases de Fartàritx del Racó.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Catàleg de Camins del terme municipal d'Escorca* (Fodesma, 1998).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: un portell d'1,2 m a la casa de la Neu.
- Tipus de ferm: terra.

Comprèn des del coll de Fartàritx fins a la casa de la Neu.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura / tirany.
- Amplada: un portell d'1 m, prop de la font de la Roda.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Comprèn des de la casa de la Neu, fins a les proximitats de la font de la Roda.

- Tram 3:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a l'actual continuació del camí, fins a Fartàritx del Racó.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil.
- b) Fites: sí, al tram 2.
- c) Pintades: sí, molt puntualment.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent, pràcticament desaparegut. El traçat del tram 1 correspon al d'un tirany que arriba fins a la casa de la Neu, amb algunes dreceres i que pot no correspondre amb el traçat original.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Solament es conserven alguns petits marges al tram 2 del camí, amb alguns restes d'empedrat.

OBSERVACIONS:

- Actualment el traçat original del camí dels nevaters sols es conserva en alguns trams i bona part del camí ha estat substituït per tiranys i caminois utilitzats pels excursionistes o per pistes agrícoles. Els incendis i les pastures també han afavorit la seva desaparició.

- El traçat del tram 2 actualment pràcticament ha desaparegut, tot i que encara s'observen alguns trossos del traçat original del camí, tanmateix el camí es troba en mal estat i ha estat interceptat per tiranys i caminets indicats amb fites, fent el seu seguiment molt difícil. El traçat dels darrers 200 metres d'aquest tram no s'han pogut identificar.

- El final del tram 2 arriba fins un portell, prop de la font de la Roda, des d'on ja no es pot reconèixer el traçat original del camí. Un camí de cullera continua, actualment, fins a les cases de Fartàritx del Racó donant continuïtat al camí.

- Aquest camí continua dins el terme municipal d'Escorca, fins la casa de neu des Puig Tomir inclòs dins el *Catàleg de camins del terme municipal d'Escorca* (Fodesma, 1998).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí és la continuació del Camí de Nevaters del Puig Tomir, que apareix amb el núm. 51 al *Catàleg de Camins del terme municipal d'Escorca*, realitzat pel Consell de Mallorca-FODESMA, l'any 1998. Aquest camí figura a la llista del camins amb interès constructiu i excursionista pel que és especialment recomenable la protecció.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Al *Catàleg dels antics camins de la serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca, 1993), apareix formant part del camí núm. 14.37, anomenat camí des nevaters del puig Tomir, amb inici a les cases de Fartàritx del Racó, i final a les cases de Neu del puig Tomir. Es tracta d'un camí de ferradura per on es davallava la neu recollida a les cases de neu de Fartàritx des Racó i del puig Tomir, amb els marges i l'empedrat en mal estat i de difícil orientació. Apareix completament grafiat el seu traçat des de la casa de neu del puig Tomir fins a Fartàritx des Racó.

- Al treball anomenat, “Les rutes de la neu: els camins de nevaters a la serra de Tramuntana” (Ordinas, 1997), quan parla dels camins de nevaters i més concretament del primer tram estudiat corresponent a les cases de neu del Puig Tomir, de Míner i de Fartàritx, diu: La ruta començava a la més alta de les cases de neu, la situada prop del Puig Tomir, a 1.035 metres d’alçada, i davallava ràpidament cercant el Coll de Fartàritx on s’ubiquen les restes d’una altra casa de neu, aquesta dins la possessió de Míner. D’aquest coll es dirigia cap a les cases de Fartàritx des Racó (ja dins el terme de Pollença), després de connectar amb la tercera casa de neu, la de Fartàritx. D’aquestes cases la neu seria davallada pel camí habitual d’accés a la possessió, és a dir, pes Pujol. En els darrers anys en què perdurà aquesta activitat, pareix esser que la neu era davallada a través d’un cable des de les proximitats de la Font de la Roda (més avall que la casa de neu de Fartàritx), fins a les proximitats de Can Pascoi, vora el Camí Vell de Lluc a Pollença. Com és lògic, després la neu era conduïda a Pollença i, antigament, a Palma”.

Aquesta ruta només estudia el tram des de la casa de neu del puig Tomir, fins a les proximitats al coll de Fartàritx i no inclou el tram del camí que discorre pel terme de Pollença, donat l’estat en que es troba. Quan a la seva tipologia és de ferradura i afegeix que d’acord amb un antic nevater els dissabtes (a principis del segle XX) baixaven de Fartàritx fins a 22 mules.

De la documentació localitzada l’autor dedueix que: “la data de construcció del camí és anterior al 1723, i que per contra deixà d’esser transitat a mitjan del mateix segle. Per altra banda la casa de Neu de Fartàritx funcionà fins a l’any 1911 o 12”.

- Al volum núm. 11 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, anomenada “Pollença-Puig de Ca-Pollença (per Es Pujol i Fartàritx des Racó)” (García Pastor, 1966), el camí des de Fartàritx des Racó fins al coll del puig de Ca, per la casa de la Neu discorre des de les cases de Fartàritx fins a la font de la Roda, des d’on es dirigeix cap a la font del puig de Ca i l’hortet de Fartàritx per “un caminó, visible a trossos”, i des d’on es dirigeixen cap al coll del puig de Ca “seguint a trossos un caminó, o qualche cosa que s’hi assemble, i altres voltes per allà on vagi millor”.

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l’excursió Puig Tomir, es cita de la següent manera: “...Aquí está la fuente conocida por la Font de la Roda; siguiendo un sendero que conduce ladera arriba, siempre procurando ir hacia la derecha, llegaremos pronto a la Casa de La Neu...”.

- A l’obra *Pollença: guía de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Puig Tomir, en el qual trobam una opció de baixada per Pollença i les cases de neu, on es pot llegir el següent: “El caminó dels nevaters ha desaparegut en gran part, però el descens no té pèrdua.

[...] A continuació, se segueix la baixada cap a la base del penyassegat del puig de Ca de Míner i després cap a Fartàritx del Racó. Travessant els sementers i vora les aigües de la font de les Rodes, abans d’arribar a les cases de Fartàritx del Racó, s’agafa el caminó que baixa serpentejant fins a la possessió del Pujol. Finalment, d’aquí se surt al camí vell de Lluc que condueix fins al Pi de les Creus”.

- En el llibre *Les cases de neu de Mallorca* (Gorrias, 2001) apareix catalogada la casa de neu de Míner, i a l’apartat dedicat als elements del conjunt es fa una descripció del camí d’accés: “al lloc hi són presents les restes d’un antic camí de nevaters; aquest camí de factura molt senzilla baixava fins al coll del puig de Ca. Des d’aquí el camí es bifurcava: un partia de cap a Fartàritx i el Pujol; l’altre camí baixava fins a Alcanella, la caseta d’en Pixa i Campanet per Gabellí” (pàg. 202).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Catàleg dels antics camins de la serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca, 1993). Apareix formant part del camí núm. 14.37, anomenat camí des nevaters del puig Tomir.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix el tram 3.

(111) CAMÍ DE LES ROTES DE CAN SALES

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: camí de Can Sales, núm. 7, a les proximitats de Can Sales.

FINAL: les Planes i rotes de Can Sales, al final del camí núm. 112, i clot de Can Vicenç.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

-Plan General Municipal de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,3 m.

-Tipus de ferm: terra amb esporàdiques restes d'empedrat.

Comprèn des de l'inici fins el final del camí, a les Planes, per les rotes de Can Sales.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,3 m.

-Tipus de ferm: terra.

Travessia del tram 1, que arriba fins al clot de Can Vicenç.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: molt difícil.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent. Molt envaït per la vegetació.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.
- Restes d'empedrat, molt puntualment.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix inclòs a l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de camí de les Rotes de Can Sales (A.C.I.U. Sig. 312-315).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Catàleg del Antics Camins de la Serra de Tramuntana* (1993) apareix amb el núm. 19.15 com a Camí de les Rotes de Can Sales amb la següent descripció: “És un camí de carro, on trobam alguns ranxos de carboners i des d'on es pot enllaçar amb el camí de Llinàs”. El seu estat

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix el tram 1.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix el tram 1, com a camí de carro.

- Plànol de la fitxa del Camí de les Rotes de Can Sales al *Catàleg dels Antics Camins de la Serra de Tramuntana* (1993). Apareix el tram 1.

(112) CAMÍ DE LLINARS A LES PLANES

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: cases i camí de Llinars, núm. .

FINAL: les Planes, final del camí de les rotes de Can Sales, núm. 111.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Es tracta d'un curt tram a l'inici del camí amb escalons de pedra.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,7 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a les Planes.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany al final del tram 1, amb un cartell de "Propiedad Privada. Prohibido el Paso. Atención cuidado con los perros".
- Una barrera oberta.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El camí de carro passava per les cases de Llinars, però en aquest punt el camí està tancat amb unes barreres amb pany i un cartell ("Propiedad privada. No pasar"). Un curt tram de nova factura (tram 1) evita el pas per les cases.

- Els Molins de Llinars estan declarats Bé d'Interès Cultural amb categoria de Lloc Històric.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -**DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "Desde Ternelles se llega por otro camino a la vall d'En Marc [...] Contemplamos el valle de Ternelles, la ermita y el Castell del Rei, y alcanzamos el pla des Bous. Pronto se abre a nuestra vista el collado de Llinàs, linde con Ternelles, e iniciamos entre pinos el descenso a la vall d'En Marc, de suelo calcáreo poblado de olivos. Surge ante nosotros la font de Llinàs..." (pàg. 237-238).

- A la *Guia d'excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Llinàs, podem llegir "...Una vez en las explanadas de Les Rotes, el camino de Llinàs es bien visible y no ofrece dificultad alguna en todo el trayecto".

- En el *Catàleg del Antics Camins de la Serra de Tramuntana* (1993) aquest camí forma part del núm. 19.11 anomenat Camí de Llinàs amb inici a la carretera de Pollença-Lluc i final a les rotes de Llinàs. Apareix catalogat com a camí de ferradura, empedrat en mal estat i envaït per la vegetació. A la descripció, diu: "Vora les cases de Llinàs s'ha construït un tram nou empedrat, per evitar el pas per les cases".

CARTOGRAFIA ON APAREIX: -

(113) CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA MOLA

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-8
671-4-1

INICI: proximitats de Míner Petit, al camí de Míner Gran, núm. 72.

FINAL: cases de La Mola.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí, el tram 1.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,2 m (un portell d'1,1 a l'inici del tram).
- Tipus de ferm: empedrat.

Correspon a la primera meitat del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,5 - 0,9 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres, empedrat molt puntualment.

Correspon a la segona meitat del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil, especialment al tram 2.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent. En alguns bocins, el traçat del camí pràcticament ha desaparegut. El tram 1 presenta alguns esbaldrecs i el ferm arrabassat, especialment al coster dels Ullastres.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Empedrat.
- Escalons.
- Ratlletes.

OBSERVACIONS:

- Actualment, el traçat d'aquest antic camí de ferradura no arriba fins a les cases de Míner Petit, i està interceptat per la construcció del camí de carro fins a Míner Gran, núm. 72. Encara es poden trobar molt puntualment algunes restes del camí de ferradura original.

- Aquest camí correspon a l'antic traçat del camí que des de Míner Petit es dirigeix fins a La Mola, formant part de la xarxa de camins de ferradura que en aquesta àrea comunicaven les diferents possessions. Per la seva tipologia, el camí presenta un elevat interès constructiu.

- El camí té continuïtat amb el camí Llarg (núm. 89), i amb el camí vell de Míner Petit a Míner Gran (núm. 133).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix completament.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix completament, com a camí de ferradura, fins a les cases de Míner Petit.

- Plànol de les *Rutas Escondidas de Mallorca*, núm. 82, anomenada "Míner - La Mola Desde Campanet, por Gabellí y Biniatró" (García Pastor, 1979).

(114) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-6

644-4-7

INICI: carretera vella de Lluc, núm. 8.

FINAL: final del camí dels Casals, núm. 98, a les cases de Pedruixella Gran.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Mal estat del camí.

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 - 4 m.

-Tipus de ferm: terra.

De la carretera vella de Lluc, a l'inici a la carretera C-710, Pollença Andratx, km. 6,1. Aquest tram és anomenat camí de les Creus.

- Tram 2:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1,6 m.

-Tipus de ferm: empedrat i terra.

Des del camí dels Casals, fins prop de les cases dels Casals.

- Tram 3:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1,6 m.

-Tipus de ferm: empedrat i terra.

Des de darrera les cases dels Casals fins el camí dels Casals (núm. 98), prop de la Cova Mitja.

- Tram 4:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1,9 m.

-Tipus de ferm: empedrat.

Des del camí dels Casals fins davant les cases de Pedruixella Gran.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets a ambdós costats al tram 1
- Paret i marge al tram 4.
- Obert a la resta

LIMITACIONS DE PAS:

- Dues barreres tancades sense pany al tram 1: una a l'inici i una altra al final.
- Una barrera oberta i dues reixes al tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i dolent la resta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges al tram 1.
- Gual empedrat al tram 1 al creuer amb el torrent.
- Pràcticament tot el camí està empedrat i compte amb un marge de sustentació a la major part dels tres primers trams.
- Escalons i ratlletes al començament del tram 4.

OBSERVACIONS:

- El traçat del camí catalogat correspon al de l'antic camí de ferradura que es dirigia a a Pedruixella Gran i Pedruixella petit. A la segona dècada del segle XX, es va construir al nou camí de carro (camí núm. 98), que interceptà en nombroses ocasions el seu traçat. Des de l'inici del tram 4, una travessia del camí es dirigia a Pedruixella Petit. Aquesta travessia actualment encara existeix, tot i tenir el portell tapat al seu inici. El traçat original d'aquest camí apareix completament grafiat al plànol d'en Moreno Ramirez (1858).

- El tram 1 és conegut com a camí de les Creus.
- Els darrers metres del tram 3 actualment no existeixen, però es coneix la seva antiga existència per les restes del final.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El mal estat d'aquest camí va ésser una constant en els llibres d'actes de l'Ajuntament de Pollença: el 3 de setembre de 1837, es tractà la proposta del propietari de Pedruixella que deia "que en el camino que va en aquel Predio, y junto a la propiedad de Dn. Sebastian Cerdá llamada las Creus se halla en un estado intransitable de resultas de las avenidas de las aguas de aquel torrente, y no dando las oportunas disposiciones para su recomposicion, no seria

extraño que cuanto sucediese alguna desgracia, como cuasi ha sucedido al nominado Pujol, cuya propuesta ohido por los señores del Ayuntamiento han resuelto unanimemente se haga intimar por medio del oficial sache a dicho dn. Sebastian Cerdá que dentro el termino de seis dias recomponga la parte del camino que linda con el torrente y la tierra las Creus, que de lo contrario se mandara hacer a sus costas, y será responsable de los perjuicios que acaso se irroguen por su morosidad" (AMP. Sig. 1709).

El 15 de gener de 1865 es va reunir el consistori i un dels regidors "manifestó que D. Antonio Pujol le habia hecho presente que el camino de Padruxella en el tramo de las creus y torrente hay un trozo que se ha hecho intransitable a consecuencia de las avenidas de aquel; que lo indicaba para que el Ayuntamiento se sirviera dar las disposiciones oportunas a fin de que se repare por quien corresponda" (AMP. Sig. 1712).

En sessió del 5 de novembre de 1893 "La Presidencia suplica a la Comisión de Obras se digne trasladarse al camino que conduce a Praduxella frente al predio Las Creus, para conocer el mal estado en que se encuentra debido al derrumbamiento del muro y al corte de encinas que sostenian o servían de apoyo al mismo (AMP. Sig. 1718). El 29 de juny de 1894 "El Sor. Pujol hizo presente a la Corporación el estado intransitable en que se encuentra el trozo de camino frente a Las Creus que conduce a los predios Praduxellas, a causa del corte de encinas y derrumbamiento del muro; y considerando el que habla que el levantamiento de dicha pared incumbe al propietario de la citada finca Las Creus, segun consta en un acta que obra en estas oficinas fecha 3 de setiembre de 1837, suplica a la Corporación tome acuerdo respecto al particular" (AMP. Sig. 1718).

El 29 de juliol de 1894 el consistori pollencí donà lectura a una instància d'un veïnat que demanava es deixàs sense efecte l'acord pres el 26 de juny referent "al trozo de camino que conduce a los predios Preduxella, frente Las Creus". Com a continuació del document anterior, el 21 d'agost el consistori desestimà l'esmentada instància (AMP. Sig. 1719), i en sessió del 21 d'abril de 1895 es tornava a desestimar una altra instància del mateix veïnat contra l'acord "referente a las obras de construcción de una pared del predio Las Creus que sirve de defensa al camino que conduce a los predios Els Casals Pedruxella Gran y Pedruxella Petit, toda vez que no interpone recurso de ninguna clase y se limita solamente a solicitar fuera del plazo legal, que se deje sin efecto el acuerdo aludido (AMP. Sig. 1719).

El 23 de març de 1900 "se acordó que la Comicion de Policia rural se digne pasar al camino que conduce a los predios Preduxellas, al objeto de estudiar su reparacion, toda vez que los propietarios de los expresados predios, hallanse dispuestos a sufragar los gastos que se ocasionen" (AMP. Sig. 1721), i amb tal motiu, segons l'acta del 30 de març de 1900, el president de la comissió de policia rural "da cuenta de haber pasado en union del Sr. Director de Caminos a demarcar la linea del que conduce a los predios Padruxellas, conforme lo acordado en una de las sesiones anteriores" (AMP. Sig. 1721).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra de *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "El camino se hace mucho más practicable en lo sucesivo, y por un arco de marés de un solo ojo salva un arroyo cuyo curso delinean primero los chopos y luego las encinas y algarrobos [...] Vemos a nuestra izquierda la propiedad llamada es Casals, en lo alto de un otero cubierto de rudas. Prosigue el camino por la derecha entre bloques de piedra y asciende sinuosa y cansinamente en dirección a Pedruixella Gran [...] Sigue el camino por la izquierda en busca

de Pedruixella Petit, asciende de nuevo a Pedruixella Gran, antiguo *rafal* de los tiempos de la conquista” (pàg. 219-220).

- Forma part del camí inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: “Es tracta dels restes de l’antic camí de ferradura que va esser destrossat per la carretera que puja a Pedruixella Gran. A més també es poden trobar restes cap a la banda de Tuixà i existeix la possibilitat que continuàs cap a Mortitx pel Coll de l’Era” (pàg. 350). La part final del camí que apareix al catàleg no s’ha inclòs per no existir actualment.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Pueblo de Pollensa. Plano Geométrico levantado bajo la dirección del geómetra D. Pedro Moreno y Ramirez* (1858). Apareix perfectament grafiat el traçat del camí de ferradura, des del portell a l’inici del tram 2 fins a Pedruixella Petit i Pedruixella Gran.

(115) CAMÍ DE LA CEL·LA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-5

644-5-6

INICI: camí de Ternelles, núm 1, prop de les cases de Ternelles.

FINAL: la Cel·la.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia:

-Amplada:

-Tipus de ferm:

SEGUIMENT:

a) Dificultat:

b) Fites:

c) Pintades:

d) Cartells indicadors:

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ: -

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El treball de camp necessari per emplenar la fitxa i cartografiar el camí no s'ha realitzat perquè la propietat no ha permès l'entrada a la finca.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix inclòs a l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de camí de Ternelles a la Cel·la (A.C.I.U. Sig. 312-315).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra de *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "Un camino empedrado lleva a la ermita; dejando atrás el pétreo pedestal de una cruz, se inicia el ascenso por una avenida de cipreses" (pàg. 233).

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "És un curt camí que parteix de les Cases de Ternelles sense empedrar i on, més tard apareix un formidable empedrat, que arriba fins a l'ermita" (pàg. 343).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca, 1993). Escala 1/10.000.

(116) CAMÍ DE CALA SOLLERIC

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-5

INICI: cases d'Ariant de Baix.

FINAL: prop de la cala dels Porcs.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: no.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra

Des de l'inici del camí fins al coll de Pollença.

- Tram 2:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret, reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany al tram 1.
- Una barrera tancada amb pany al final del tram1 amb un cartell de "Zona ecológica de máxima protección".
- Una barrera tancada sense pany al final del tram 2.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i dolent el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Gual empedrat.
- Marges al tram 1.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -****DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- Els camins a la font Gallarda, la Font de Solleric i el Cingle Verd apareixen en el núm. 64 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Vall d'Ariant II. La Font Gallarda, La Ferradura i El Cingle Verd (García Pastor, 1974).

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Ariant, podem llegir "...Un camino de reciente construcción une la pequeña cala con las casa de Ariant...Antes de llegar a la barrera de la fuente, en el collado de Ariant, existe una bifurcación de caminos, el de la izquierda nos lleva a la carretera de Lluc-Pollensa, a través de de Son Grua y el otro a la misma carretera, pero pasando por Pedruixella Gran. Este otro camino es un poquito mas llargo, pero para variar y porque es mas pintoresco podemos seguirlo en el regreso..."

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix el tram 1 i parcialment el tram 2.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(117) CAMÍ DE LA CASETA DELS MILICIANS

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-5

INICI: cases d'Ariant de Baix.

FINAL: caseta dels Milicians

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: tirany
- Amplada: 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de l'inici del camí fins prop del Puig dels Moros.

- Tram 2:

- Tipologia: tirany.
- Amplada: 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a la Caseta dels Milicians

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de la Caseta dels Milicians fins a una llargada de 150 m.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera amb pany al final del tram 1 i un cartell de “Zona ecológica de máxima protección. Se ruega no pasar”.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular els trams 1 i 2 i molt dolent el tram 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge de sosteniment.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -****DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- El camí catalogat apareix al núm. 63 de les *Rutas Escondidas de Mallorca El Valle de Ariant I. Caseta dels Milicians* i al núm. 64 *El Valle de Ariant II. La Font Gallarda La Ferradura El Cingle Verd* (García Pastor, 1974) on diu “... siguiendo un sendero que, orillando terrenos de cultivo, se orienta hacia el Puig dels Moros, que quedará inmediato a la derecha al alcanzar este portillo en la orilla del valle [...] Desde el borde de la explanadilla ante la Caseta dels Milicians [...] iniciamos el descenso en busca de un sendero [...] que baja, acondicionado como puede, por lugares muy pendientes y abruptos hasta pasar delante de una cueva – donde prácticamente muere –”.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen els dos primers trams aproximadament.

(118) CAMÍ DE CALA FIGUERA (B)

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3

INICI: carretera PM-221 del Port de Pollença al Cap de Formentor, km. 13,1.

FINAL: cala Figuera.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí, per constituir un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de l'inici del camí fins al portell, travessant l'aparcament.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al final del camí de Cala Figuera (A), núm. 141, al petit aparcament que hi ha prop de la Cala.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 2 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat.

Correspon a 50 metres del camí, que arriben fins a Cala Figuera.

- Tram 4:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

De la carretera PM-221 del Port de Pollença al Cap de Formentor, km. 12,7 al tram 2 del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Regular els trams 1, 3 i 4 i molt dolent el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons al tram 4.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

En l'aprovació provisional del Pla General d'Ordenació Urbana que es produí el maig de 1990 (A.C.I.U Sig. 312) es proposava "el establecimiento de servidumbre de paso peatonal para los siguientes caminos privados para facilitar el acceso a las playas, al litoral en general y a puntos significativos del territorio:

- Ariant
- Castell del Rei
- Cala Castell
- Cala Boquer
- Cala Murta
- Cala Figuera

Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: "los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales". El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins

d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Amb la qual cosa cal concloure que l'Ajuntament de Pollença té l'obligació de modificar el PGOU amb la inclusió de l'esmentada servitud pública de pas peatonal afegint les prescripcions que al respecte inclou l'Estudi d'Impacte Ambiental que acompanya la redacció del PGOU, a fi i efecte de poder constituir aquesta servitud de pas.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 645-IV. Apareix aproximadament excepte el tram 1 i part del tram 2.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 645-I (40-25). Apareix aproximadament el tram 4 i la segona meitat del 2.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix tot el camí excepte el tram 1.

(119) CAMÍ A LA FORTALESA DE LA PUNTA DE L'AVANÇADA

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

644-8-5

INICI: zona militar de la punta de l'Avançada.

FINAL: Fortalesa de la punta de l'Avançada i far.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici del camí fins al far de la punta de l'Avançada.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 4 - 4,5 m.
- Tipus de ferm: terra i grava.

Del tram 2 a la fortaleza.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i obert el tram 2.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta amb un cartell de "Propiedad privada prohibido el paso" a l'inici del tram 2.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge al tram 2.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 31 d'octubre de 1816 "En cumplimiento de la circular de V.S de 29 del mes que rige pongo en noticia de V.S que el motivo de no haver dado parte a V.S cada quince dias del estado de la recomposicion de los caminos como previene la circular ha sido por descuydo pero no se ha dejado en un punto de continuar la recomposicion de los caminos y en la carretera de Palma por las inmediaciones de Son Sion y Son Terrasa salvo algunos dias que a solicitud del comandante del Castillo de esta villa que se han empleado en la recomposicion de su camino que en lloviendo un poco se acia intransitable y las tropas se quejavan en extremo [...] cuya recomposicion por menor y pago es como sigue:

[...]

en el camino del Castillo en quatro distintos puntos que son en frente la torreta, a la Punta, a Can Suau, y a Can Segui se han recompuesto seiscientas varas de camino" (AMP. Sig. 2948 i A.G.C.M. Sig. VI-60/4).

A finals de l'any 1816 el Director General de Camins, Lleonard Oliver, va haver de dirimir una disputa entre els municipis de Pollença i Campanet degut a la recomposició del camí vell de Campanet. L'Ajuntament de Pollença argumentava que "es de grande atencion los muchos caminos que tiene que componer, y de mayor importancia que el que dió motivo a la disputa, y otras atenciones y obras que son de primera necesidad [...]. Hay despues las carreteras principales como la que va a Lluch que es intransitable y peligrosissima [...] la del Castillo o Puerto que en el invierno no se puede viajar, y tan necesaria como que sin ella faltaria el comercio en gran parte, y con particularidad y preferencia que la de Campanet" (A.R.M. Sig. AA 831).

L'enginyer d'Obres Públiques, en comunicació dirigida al Comandant General de les Balears el 31 de desembre de 1938, donava a conèixer el contingut de l'ofici rebut del Cap del Servei Nacional de Ports i Senyals Marítimes: "Vista el acta levantada por la Comisión Mixta para el estudio de la desviación del camino vecinal de Formentor y del camino de servicio (sic) del Faro del puerto de Pollensa, con motivo de las obras de la Base de Hidros del puerto de Pollensa [...] Resultando que el camino de servicio del faro al Caserío del Puerto de Pollensa y el Camino vecinal nº 431 que con él empalmaba han quedado interrumpidos con motivo de las obras para la Base de Hidros, proponiéndose por la Comisión Mixta una desviación del Camino 431 que empalmará con el de servicio en un punto distante a aquel donde antes empalmaba y además de eso una desviación del camino de servicio por la parte del Faro que a su vez termine dicha desviación en el camino 431.= Considerando que con la

solución propuesta quedará bien servido el Faro aun cuando el recorrido sea mayor, a condición de que la desviación del camino 431 que ha de ejecutar la Diputación no se encuentre en peores condiciones que el que ha de construirse como desviación del de servicio, por este Ministerio.= Este Servicio Nacional ha resuelto aprobar el acta de referencia debiendo tener en cuenta la Diputación lo manifestado en el Considerando anterior" (A.M.S.C. Sig. 3ª 3 29).

El 10 de juliol de 1949 "Vista una moción de la Comisión de obras de este Ayuntamiento en la que propone se lleve a cabo la obra de ampliación y asfaltado de la entrada del camino del Faro del Puerto de esta Villa" va aprovar l'esmentada obra i el corresponent plec de condicions (AMP. Sig. 1742).

El 20 d'octubre de 1957, a l'acta del ple l'ajuntament pollencí, apareix una relació d'obres on trobam "asfalto camino viejo del Faro y travesia del mar a Boquer" (AMP. 1742). En una altra sessió de 29 d'octubre de 1958 tornam trobar una referència a la realització de les mateixes obres.

L'any, 1958, l'Ajuntament de Pollença obrí un expedient anomenat "Expediente instruido con motivo de la realización de las obras de asfaltado del camino viejo de faro, travesia del mar a Boquer y final del paseo de Anglada Camarasa del puerto de esta villa", on el senyor secretari, certifica la necessitat d'elaborar els pressupost corresponents a diverses obres, entre las que hi ha "riego superficial del camino del faro, travesia del mar a Boquer y final del paseo Anglada Camarasa". També estableix la necessitat d'aplicar contribucions especials per dur-les a terme.

Al final del document apareix una nota que diu: "celebrada en el dia de ayer, figura uno que literalmente copiado dela cta correspondiente dice así: visto el presupuesto de asfaltado del Camino viejo" (AMP. Sig. 2956).

Dins una relació d'obres i millores realitzades per l'ajuntament de Pollença, durant la campanya municipal del 18 de juliol de 1959, al 18 de juliol de 1960, trobam la "ampliación y asfaltado del camino viejo del faro", amb un pressupost de 80.719,85 ptes. a partir de contribucions especials i aportacions municipals (A.R.M. Sig. L-593).

A l'arxiu de la secció de patrimoni del Ministeri de Defensa de la província de Balears, trobam una petició de l'Ajuntament de Pollença demanant un informe sobre el Pla General d'Ordenació del municipi. La resposta del Ministeri, datada el 28 de juliol de 1987, fou negativa, informant desfavorablement "el proyecto de paso libre de público con modificación del vial del Camino de La Fortaleza" contemplat en el Pla (Sig. 07-410-001).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Antoni Despuig, 1784). Apareix aproximadament el tram 1 fins a l'inici del tram 2 i el tram 2.

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Pollensa, 644-II quadrant NE.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareix el tram 1.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Full 644-II. Escala 1/25.000. Apareix com a carretera.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV (38-25). Escala 1/25.000. Apareix com a carretera exceptuant els darrers 300 metres del tram 1.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(120) CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA GRAN A TEUJAR

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-6

INICI: camí de Pedruixella Gran al camí d'Ariant, núm. 100, prop de les cases de Pedruixella.

FINAL: Teujar.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Des de l'inici del camí fins a una llargada de 220 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura / tirany.
- Amplada: 0,5 - 1 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada de 150 metres.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 1,8 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat.

Continuació del camí fins a creuar el camí de Pedruixella Gran al camí d'Ariant, núm. 100.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,4 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Correspon als darrers 75 metres del camí.

- Tram 5:

- Tipologia: carro.

- Amplada: 2,3 – 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt i terra.

Continuació del camí fins l'Alzinar d'Alt, al portell de Teujar.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil els quatre primers trams, especialment el tram 2 i fàcil el tram 5.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular, excepte el tram 2 que és molt difícil.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Els trams 1, 3 i 4 del camí estan empedrats i compten amb un marge de sustentació, que trobam a quasi tot el camí.
- Al final del tram 5, al portell de Teujar, hi ha escalons.

OBSERVACIONS:

- El traçat del tram 2 del camí no és molt clar.
- Al tram 5 del camí hi ha algunes restes de l'antic camí de ferradura.
- El camí de Pedruixella Gran a Ariant, núm. 100, travessa el camí antic al tram 5.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

(121) CAMÍ DE CAN PUNXA

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: final del camí de Can Sales, núm. 7.

FINAL: camí de Ternelles, núm. 1.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991)

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 - 3,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Correspon a una llargada de 250 metres.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 - 3,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Correspon a una llargada d'uns 200 metres.

- Tram 3:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del camí fins a arribar al camí de Ternelles, núm. 1, prop de Can Banya.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa al tram 1 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Dues barreres tancades amb pany a l'inici i al final del tram 2.
- Una barrera oberta al final del tram 3, amb un cartell "Prohibido el Paso. Propiedad Privada".

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS: -****DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

Aquest camí apareix totalment al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareixen els trams 1 i 3.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Sols apareix la primera meitat del tram 1 i el tram 3.

(122) CAMÍ A LA FONT DEL POLL

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-6

INICI: camí que va de Pedruixella Gran al camí d'Ariant, núm 100.

FINAL: font del Poll i camí d'Ariant, núm. 104.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,5 - 1 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres

Des de l'inici del camí fins a una llargada de 100 metres.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,9 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: empedrat i terra.

Continuació del camí cap a l'est, fins arribar al camí d'Ariant.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,2 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Correspon a uns 75 metres que junten el final del tram 1 amb la font del Poll.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: empedrat.

Variant del camí que parteix de la meitat del tram 1 i té una llargada de 100 metres.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del tram 4 fins al camí que va de Pedruixella Gran al camí d'Ariant (núm. 100).

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons al tram 1.
- Marge a un o els dos costats als trams 2 i 3.
- Empedrat parcialment al trams 2, 3 i 4.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -****DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:**

- Aquest camí apareix en el núm. 13 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Mortitx-La Malé (García Pastor, 1966): "La nostra sendera enllaça tot seguit amb el camí de carro que pujant en ziga-zaga pel coster, arriba fins a Ariant a través del coll del seu nom. Passades les cases de Pedruixella Gran, [...] un corriol ben marcat fa dreuera amb les revoltes del camí de carro que travessa més d'un cop i du a la font des Poll".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen els trams 1, 2 i 3.

(123) CAMÍ 123

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-6

INICI: camí de Pedruixella Gran al camí d'Ariant, núm. 100, prop de la font del Poll.

FINAL: fins a una llargada d'uns 500 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,2 m.

-Tipus de ferm: terra i empedrat.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a la meitat del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge.

- Empedrat parcialment.

OBSERVACIONS:

- Aquest camí continua com a pista forestal fins a enllaçar amb el camí dels Casals, núm. 98.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Apareix aproximadament.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els primers 300 metres del camí.

(124) CAMÍ DE LES QUARTERADES (B)

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-5

INICI: final del camí de les Quarterades (A), núm. 4.

FINAL: cases de les Quarterades.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 - 2,5 m.

-Tipus de ferm: terra i grava.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a la meitat del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Segons fonts orals aquest camí també és conegut com a camí de la Font.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí apareix al *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio del Plan General Municipal* formant part de la xarxa viària com a *vía red municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Full 644-IV Escala 1/25.000.
- *Planos de ordenación del Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991). *Plano de red viaria general y estructura orgánica del territorio*. Aquest camí forma part de la xarxa viària com a *vía red municipal*.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(125) CAMÍ DE CAN CAMA-ROJA / CAMÍ DE LA PUNTA

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: carretera PM-220 Ramal C-713 al Port de Pollença, km. 65.

FINAL: cases de Can Barrio.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí rural.
- Plan de caminos rurales de Baleares.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí: camí de Can Cama-roja

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge als dos costats als darrers 200 metres del camí.

OBSERVACIONS:

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 29 de gener de 1970 es va procedir a una nova divisió municipal en districtes, quedant formada la secció tercera del segon districte per les següents parts: fí del nucli de la població fins a la carretera de Pollença al port de Pollença, camí de Can Camarotja fins el torrent de Sant Jordi i seguint aquest cap a la mar per Ca na Valentina (AMP. Sig. 1744).

El juliol de 1990 el Govern Balear, a través de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, va elaborar el projecte dels camins de servei rural de la Punta, camí de Marina, camí de la Terra Nova i camí de Can Romí-La Coma, obra de l'enginyer agrònom I. Vivancos (AMP. Sense signatura).

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de la Punta amb una longitud aproximada de 450 metres i una amplada de 2,5 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 4 (Vall de Bóquer), el camí de Can Cama-roja.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25)

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(126) CAMÍ VELL DE LLUC (A)

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7
644-4-7
644-4-8
644-3-8

INICI: camí de Can Romí (núm. 9)

FINAL: terme municipal d'Escorca.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí reial.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: tirany
-Amplada: 0,5 - 1 m.
-Tipus de ferm: terra.

Des de l'inici fins al camí de Can Llobera a la Torreta (núm. 108).

- Tram 2:

-Tipologia: carro.
-Amplada: 2,2 m.
-Tipus de ferm: terra i grava.

Continuació del camí fins a una llargada de 350 metres.

- Tram 3:

-Tipologia: ferradura.
-Amplada: 1,4 m.
-Tipus de ferm: empedrat.

Continuació del camí fins a una llargada de 150 metres.

- Tram 4:

-Tipologia: tirany.
-Amplada: 0,5 - 1 m.
-Tipus de ferm: terra.

Correspon al tram del camí que arriba fins prop de Can Barba.

- Tram 5:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: grava.

Correspon a uns 100 metres, fins al final del camí de Can Barba (núm. 84).

- Tram 6:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: grava i terra.

Del camí de Can Picassa (núm. 85) fins prop del Redol de Can Cerdà.

- Tram 7:

- Tipologia: tirany / ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i restes d'empedrat.

Continuació del camí fins al torrent que hi ha entre el Pujol i Can Guillem Bet.

- Tram 8:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon al tram fins a connectar amb el camí vell de Lluc (B), núm 150.

- Tram 9:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins prop de Can Pascol, enllaçant amb la carretera Vella de Lluc (núm. 8). Als darrers metres d'aquest tram, el camí és sols un tirany.

- Tram 10:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i restes d'empedrat.

Continuació del camí fins la partió amb el terme municipal d'Escorca.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret als trams 6 i 7 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una reixa al tram 1.
- Una barrera tancada sense pany al final del tram 6.
- Una barrera tancada amb pany i una reixa al final del tram 7.
- Una reixa abans de les cases de Can Guillem Bet.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent, regular el tram 10.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Empedrat als trams 3 i 7, i marge als trams 2, 3 i 8.

OBSERVACIONS:

- Segons fonts orals el camí de ferradura començava a Pollença, d'on sortia pel pas d'en Barqueta seguint el que és actualment la carretera Vella de Lluc (núm. 8) i enllaçant posteriorment amb el camí de Can Romí (núm. 9), on hi ha l'inici del camí.

- El tram 1 del camí, discorre sempre prop del torrent i a causa del seu desús i d'haver estat envaït per la vegetació en algunes parts no existeix.

- Entre els trams 5 i 6 el camí continua pel camí de Can Barba (núm. 84) fins al creuer amb el camí que dur al Redol de Can Cerdà, on comença el tram 6. En aquest tram el camí passa pel mig d'un sementer que ha estat llaurat; segons fonts orals això ja passava quan el camí era emprat, tanmateix però la gent quan passava el tornava a marcar.

- El tram 9 està bastant envaït per la vegetació.

- El camí que comunicava les viles de Pollença i Lluc ha estat emprat des de temps immemorial. Documentat ja al 1340, en els seus inicis era un camí de ferradura que va sofrir nombroses recomposicions al llarg dels anys. A la segona meitat del segle XIX es va construir un nou camí per a carruatges a la part que creuava la vall d'en Marc, i el 30 d'agost de 1914 es va acordar la construcció del camí de carro a la part superior del camí, entre Ca l'Herevet i la finca de Muntanya (Escorca). Poc després, l'any 1916, la conveniència de construir una nova carretera aprofitant el traçat del camí públic, va propiciar la seva incautació per part de l'Estat. La carretera es va construir, però gairebé no oferí servei, ja que va ser substituïda per l'actual carretera, que fou bastida entre els anys 1940-1950.

Part de la documentació arxivística del segle XIX no és prou precisa a l'hora de determinar si fa referència a aquest camí o a la carretera vella de Lluc (núm. 8), ja que aquests camins foren utilitzats simultàniament i el seu traçat és proper, per la qual cosa apareixen els mateixos documents als dos camins.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 24 d'octubre de 1770 l'Ajuntament de Pollença va pagar a Pedro Josep Canaves una pòlissa de 8 sous "y dicen son por haverlo enviado en los soldados a enseñar el camino de Lluch por buscar desertores" (AMP. Sig. 1387).

En compliment d'una circular del Director General de Camins sol·licitant informes sobre l'estat d'aquests en el terme de Pollença, l'Ajuntament va elaborar diversos escrits sobre els seus camins: el 3 de juny de 1816 es feia saber que s'havien fet diverses recomposicions, entre elles "tres porciones del camino Real por el qual de esta villa se va a la de Lluch o Parroquia de Escorca y lugares llamados Can Pontico, Son Serra y Son Grua que son ochocientas sesenta y dos varas" (A.G.C.M. Sig. VI-60/3). El 25 d'octubre de 1816 la Universitat de Pollença firmava una pòlissa per valor de 5 lliures 14 sous "per recomposicio del pas del torrent de Llinas en el camí de Lluc" (AMP. Sig. 1387).

El 31 d'octubre del mateix any es deia el següent: "en el camino de Lluch se han recompuesto trescientas varas de camino y el passo del torrente llamado el salto de Llinás en el qual se ha trabajado mucho por maestros" (AMP. Sig. 2948 i A.G.C.M. Sig. VI-60/4). També en el municipi d'Escorca es recomposava el camí: "Antonio Caneves Bayle Real de la Villa de Escorca para dar cumplimiento a las ordenes de V.S de 26 de febrero ultimo, y lo del corriente digo: Que tres caminos reales comprènde esta Villa: el uno que es el camino Real para Palma, el otro que es el que va a Pollença, y el otro es el que va a Soller" (A.G.C.M. Sig. VI-60/3).

A finals de l'any 1816 el Director General de Camins, Lleonard Oliver, va haver de dirimir una disputa entre els municipis de Pollença i Campanet degut a la recomposició del camí vell de Campanet. L'Ajuntament de Pollença argumentava que "es de grande atencion los muchos caminos que tiene que componer, y de mayor importancia que el que dió motivo a la disputa, y otras atenciones y obras que son de primera necesidad [...]. Hay despues las carreteras principales como la que va a Lluch que es intransitable y peligrosissima" (A.R.M. Sig. AA 831).

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; en primer lloc apareixia el "Camino general de Lluch", amb un càlcul de despeses de 8000 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

En sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 29 de desembre de 1830, "se ha tenido presente el producto de los caminos que resultava a favor de los caminos publicos de esta villa en la acta de 30 diciembre del pasado año 1829 que se hallava en poder del honor Jayme Llitrá que en total son trece libras quince sueldos; y como para la recomposición del camino de la valle den March haya importado ocho libras, y sinco sueldos, a resulta quedan en deposito, sinco libras y dies sueldos los mismos quedan en poder del indicado Llitrá nuestro exactor" (AMP. Sig. 1708).

El mateix ajuntament, en una altre sessió plenària celebrada el 19 d'octubre de 1840, "Muchas veces han reflexionado el estado lamentable y de abandono en que se halla el camino de la villa de Lluch o Escorca llamado vulgarmente de la vall den March que nos

abre la comunicació con aquella villa y sin ser posible abrir otra que no sea de mucho mayor coste" (AMP. Sig. 1709).

A l'Arxiu Municipal d'Escorca, dins l'apartat nº 3 de la carpeta dedicada a Obres i camins, titulat Camins, carreteres i ponts (1838-1844), trobem una fulla solta, sense datar, on s'estableix una *Relación de los caminos vecinales y municipales que tiene en su custodia este Ayuntamiento con expresión de clase, longitud, anchura y estado de conservación*, on apareix el camí de Lluc a Pollença, catalogat com a camí de ferradura, amb una longitud de 8 Km i un estat de conservació "mediano" (A.M.E. Sig. 298/3).

El 29 de setembre de 1847, l'Ajuntament d'Escorca feia saber que es començarà a recaptar l'impost del jornal personal, per poder iniciar la "recomposición de los caminos que desde el Colegio de Lluch dirijen a la Torre de Bordils, a Soller y a Pollensa que se hallan intransitables" (A.M.E. Sig. 298/3).

El 24 d'agost de 1862 "Se presentó ante la Corporación previo el competente permiso Jayme Vives y Campomar (a) Gatrell, y manifestó que tenia cedido a favor del pueblo todo el terreno que le ocupa la nueva carretera de Escorca en su finca la font de Varitx, que acaba de atravesarle, conociendo los buenos deseos de la Corporacion y la conveniencia de los transeuntes; y el Ayuntamiento agradecido a esta manifestacion, acuerda cederle y le cede el tramo de camino viejo enclavado ante su finca citada, para que pueda poseerlo en propiedad, como la restante parte de la finca" (AMP. Sig. 1712).

En sessió plenària celebrada el 31 de gener de 1869 "El Sr. Cerdá y Bennasar de la comision de obras, indicó que en el camino de Escorca, cercana a Son March se ofrecian algunos inconvenientes sobre el transito, y que se pedia por algunos el remedio y que se les concediera el camino viejo en equivalencia del terreno que habian cedido. Enterado el Ayuntamiento acordó que la comision paze a examinar sobre el terreno el asunto y se acordara lo que proceda". El 14 de febrer es donava a conèixer el resultat de la inspecció: "El Sr. Cerdá dijo que con la comision de obras, habia pasado el camino de Escorca, tramo del molinet, propiedad de Margarita y Magdalena Cifre y March hermanas, y consideraba muy justo la concesion, se ceda a ellas el tramo del camino viejo en sustitucion del nuevo cuyo terreno cedieron para el nuevo hace ya tres años. El Ayuntamiento aprobó el dictamen de la Comision, y las cede dicho camino viejo delante de sus respectivas propiedades" (AMP. Sig. 1713).

El 22 d'agost de 1886 una sol·licitud d'un particular, D. Rafael Vicens, "para levantar una pared en su finca El Rafalet camino de Escorca" (AMP. Sig. 1716).

A la sessió celebrada el 25 de febrer de 1891 "la Comision de obras y policia presenta el dictamen detallado, referente al camino antiguo de Lluch frente Can Perich de Catalina March, de Cerdá Vilanova, y despues de relacionar la situación y circunstancia de aquella via, emite su dictamen asi [...] rellenar dicho camino dejando expeditas todas las demás tajeas que hay para que las aguas puedan esparramarse sin ocasionar perjuicio a nadie de aquellos terratenientes"; el 4 de març del mateix any "El Sor. Llobera D. Juan, pide al Sor. Alcalde, que toda vez que está acordado tapiar el portillo del camino de Lluch entre las fincas Can Perich y el Rafalet, desea se proceda a la obra" (AMP. Sig. 1718).

En carta datada el 24 de febrer de 1998, don Antonio Cánaves Solivellas, propietari de la possessió de Muntanya, va remetre al gerent de Fodesma informació relativa als enllaços

viàris entre els termes d'Escorca i Pollença. Parlant de l'antic camí de ferradura, diu el següent: "Sobre el camino referido, se asentó sin lugar a dudas el que se estaba construyendo allá por el año 1914, como camino de carro, para unir Pollensa y Escorca [...] camino que fue incautado por Obras Públicas, tal y como estaba previsto – durante el año 1915, levantándose la correspondiente Acta, que se firmó el 29 de enero de 1916" (Fodesma. Registre d'entrada núm. 39).

En comunicació dirigida a Fodesma el 3 de març de 1998, la propietària de Ca l'Herevet "Conocedora de la existencia del proyecto de restauración entre los núcleos urbanos de Lluc y Pollensa, del antiguo camino de herradura, que todavía a principio de este siglo unía las mentadas poblaciones", demanava que la restauració "se ciña solo al camino de herradura, convertido el año 1914 en camino de carro, que atraviesa la zona boscosa, en la ladera del Puig Tomir, que nada tiene que ver con el que posteriormente se construyó por Obras Públicas, con la categoría de carretera, que finalmente atraviesa terrenos de olivar" (Consell de Mallorca. Registre d'entrada núm. 2877).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *A les vores dels torrents. Anuari 1999* (Argemi, Mercè), a les referències documentals de la vall d'en Marc apareix la declaració de Pere Martí de Valig sobre possessió d'una peça de terra situada en aquest indret que afrontava "amb el camí de Lluc, amb el camí de Mortitx i "cum torrente qui descendit de Benetiger" (AMP, Capbreu de 1515, Reg. 512, f. 89v)".

- Segons García Pastor (1969), en el núm. 36 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, apareix el "Camino viejo de Lluc a Pollensa", on es descriu un tram de l'antic camí de ferradura proper a la font de Muntanya: "he aquí dos vistas del antiquísimo y primitivo camino de herradura, empedrado y escalonado en sus tramos más pendientes, que aún se conserva a trozos atajando las curvas de la posterior carretera. L'autor fa una ressenya de la història del camí i diu: "El viejo camino que desde Pollença se dirigía a Lluc salía del pueblo, igual que ahora, por el punto en que el Torrent de So'n Marc, que discurre a lo largo del valle del mismo nombre, alcanza las afueras de la población no lejos del puente romano. En su parte baja, es decir a lo largo del valle, el camino entonces como ahora tenía anchura para carro, y servía para comunicar las numerosas parcelas de cultivo y las casas aisladas o en grupo de esta feraz e idílica llanada pollensina, en la que, además, hay importantes y prestigiosos predios como So'n Serra, So'n Grua y So'n Marc, siendo este último el que da nombre al torrente y al valle. El camino, llano en esta parte baja, empezaba a empinarse al alcanzar la falda del Puig tomir, por la que realiza su escalada hacia Lluc. Ya a poco se convertía en estrecho camino de herradura, empedrado y escalonado en los tramos más pendientes, como todavía puede verse en algún trozo conservado poco más arriba de las casas de Muntanya".

- Cerdà/Vilanova (1997). En el núm. 5 dels *Itineraris de Pollença* (1997), dedicat al camí vell de Lluc, es pot llegir el següent: "El primer camí documentat de Pollença a Lluc és de 1340. El traçat més antic que coneixem, s'agafava vora l'Església del Roser-Vell, per Can Alordes, i travessant la Serra de la Coma pel Coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc.

El 1916, essent governador civil el pollencí Sr. Pedro Llobera (de la plaça Vella), fou condicionat el traçat de camí per la Vall, i durant la dècada de 1950 fou bastida la carretera [...]

Aturada 2. EL CAMÍ DE LES VOLTES. Passat les possessions de Son Marc, a la dreta, i el Pujol i el Molinet, a l'esquerra, arribam al portell de Can Melsion. Aquí el camí encimentat comença a pujar i deixant les cases de Ca l'Hereuet a la dreta, comença el vertader camí de carro".

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat "Vall d'en Marc i els molins de Llinars", en el qual trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El camí vell, cinquanta anys enrera, era l'únic que existia. Molt abans d'aquest camí, per anar a Son Marc n'hi havia un de ferradura més antic que sortia del Roser-Vell per Can Alordes, travessava pel coll del Patró i arribava fins a Lluc".

A la mateixa obra, en el capítol titulat "Camí vell de Lluc", trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El primer camí de Pollença a Lluc que està documentat és de 1340. El traçat més antic que es coneix s'agafava vora l'església del Roser Vell, per Can Alordes i atravesant la serra de la Coma pel coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc.

El 1916, essent governador civil el pollencí D. Pedro Llobera (de la Plaça Vella) es va acondicionar el traçat de camí per la Vall. L'actual carretera no quedà bastida fins al 1950".

A l'epígraf dedicat al camí de les voltes es llegeix: "Passades les possessions de Son Marc, a la dreta, i del Pujol del Molinet, a l'esquerra; s'arriba al portell de Can Melsion. Des d'aquí, el camí encimentat comença a pujar, les cases de Ca l'Hereuet s'han de deixar a la dreta, i aleshores comença el vertader camí de carro.

Deixant enrera la vall d'en Marc, el camí de pedrenc comença a pujar per la costa del Salt del Molinet i del puig Tomir (1.103 m) i s'allarga a través d'una vintena de voltes aixecades entre marges i espessa vegetació".

- Juan Mestre (1978-1989), "El día 15 de abril de 1337, obtenía Pedro Cifre, del Comendador del Hospital Pedro Alguer, licencia para levantar, en lugar previamente acotado, un "casal" de molino, con una o dos ruedas, que se moverían con el agua de la fuente que manaba en una pendiente sobre el camino, por el que se va desde Pollensa a la capilla de Santa María de Lluc..."

El mateix autor, en el número 17 de las *Hojas de Lluc*, arrel d'un plet del Monestir de Lluc amb els Bon Macip per raó del dret de pas per un camí, deia el següent: "El segundo camino que los Macip podrían utilizar para ir a la Ciudad era el nombrado de Pollensa a Sóller. Viniendo de su alquería por sobre la Font freda, que entonces debió llamarse L'Enderrocada, y pasada la tranquera del linde, a la vista de la Bassa dels Bandejats, empalmaba en la Font del Vime, conocida antes con el nombre de Fon den Valldaura, con el de Sóller..."

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Atlas de España y sus posesiones de ultramar. Islas Baleares* (Coello, 1851). Escala 1/200.000.

(127) CAMÍ DE CAN JOANOT

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: 50 metres abans del pont de Sant Jordi.

FINAL: camí de Ternelles, núm. 1.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 - 4 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Des de l'inici fins a la carretera C-710.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des de la carretera C-710 fins al camí de Ternelles, núm. 1.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- A les seves proximitats destaca el pont Romà.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 29 de desembre de 1895, acordà passar a la Comissió de policia rural "una solicitud del vecino de esta villa Antonio Vanrell Pomar, pidiendo autorización para construir una pared de cierre en la finca de su propiedad titulada Can Juanot, lindante con camino del mismo nombre" (AMP. Sig. 1719).

Segons consta en el ple del 29 de setembre de 1896, a proposta d'un dels regidors pollencins "se acordó reparar la Plaza de la Constitución, como tambien la travesia de Can Juanot, que desde la carretera del puerto conduce al camino de la huerta, toda vez que ambos puntos se hallan sumamente intransitables" (AMP. Sig. 1719).

Segons reflecteix l'acta del ple celebrat per l'Ajuntament Pollencí el 12 de desembre de 1897, es manifestà que la comissió de policia rural "efectuados los trabajos que le fueron encomendados para que se cumpliera el artº 156 de las vigentes Ordenanzas municipales, habia recorrido los siguientes caminos: Vall de en March, Can Prats, l'Horta, Can Corralet, San Vicente, Can Vensala, Cana Rostoya, Can Juanot, Cana Lluisa, Can Tirana, Cal Rey, Llenayre, Can Fiol, Las Tancotas y Cementerio, poniendoles en las condiciones que marca dicho articulo y que la semana próxima seguiria los mismos trabajos en los demás caminos no revisados aun" (AMP. Sig. 1720).

A l'acta de la sessió plenària celebrada pel mateix ajuntament el 17 de novembre de 1899, "se acuerda que la Comision respectiva gestione con el propietario de la finca llamada la Viñeta D. Mateo Llobera lindante con la travesia de Can Juanot, para ver de conseguir si podria darse mayor anchura a dicho camino toda vez que dicho propietario tiene que reconstruir la pared de cierre de la finca mencionada" (AMP. Sig. 1720).

Segons l'acta de la sessió plenària celebrada el 29 de setembre de 1909 s'acordà, entre d'altres coses, l'alineació d'una paret que s'havia de construir vora la travessia de Can Joanot (AMP. Sig. 1724).

El 23 de juliol de 1913 "El Sor. Cerdá D. Miguel dijo que existiendo falta de acopio en el camino de Can Juanot, desea que se le autorice para colocar cierta cantidad.

Contesta el Sor. Alcalde que los propietarios de las fincas lindantes con el expresado camino, se le han quejado de la abundancia de escombros que se vienen colocando en la expresada travesia, perjudicándoles ya que facilita la entrada de animales en las expresadas fincas.

El Sor. Martorell dice que no se trata de hacer servir tal camino de depósito y si de colocar el acopio necesario para la reparación de dicho camino, por lo que está conforme en que se autorice al Sor. Cerda" (AMP. Sig. 1725).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme;

aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 6 (Vall de Cuixac), el camí de Can Joanot (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(128) CAMÍ D'ALBEGUINS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

644-6-6

INICI: carretera PM-220, ramal C-713 al Port de Pollença, km. 53,2.

FINAL: dalt del puig d'Albeguins.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Correspon als primers 50 metres del camí.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 - 2,6 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada de 100 metres.

- Tram 3:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 - 2,6 m.

-Tipus de ferm: ciment.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a la meitat del tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i dolent els trams 2 i 3.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- Dalt del Puig hi ha dues antenes de telecomunicacions.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Sota l'epígraf de "caminos de Colonia y Baguins", l'acta del ple de l'Ajuntament de Pollença del 15 de novembre de 1888 reflecteix la pregunta d'un regidor que "pregunta otra vez sobre el estado de las paredes dels Baguins y camino de Colonia, porque diferentes veces se ha interesado y contesta el Sr. Alcalde que la Comision irá pronto a examinarlos" (AMP. Sig. 1717). Continuant el document anterior, en sessió del 22 de novembre el Sr. Aloy, de la comissió de policia rural, va donar el seu informe, i "Con respecto al camino, o sea pared del Baguins, continua el Sr. Aloy, ha observado que se ha recompuesto como tambien otra que la sigue en Ca las Munaras sabiendo de la dueña de la finca N. Corró, que hace mucho tiempo que al ceder el terreno para una media luna, se la autorizó para recomponer aquella pared" (AMP. Sig. 1717)

En sessió plenària celebrada el 27 d'octubre de 1970 es va assignar nom a diverses vies públiques del terme, entre les quals hi trobam el camí dels Beguins (AMP. Sig. 1744).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(129) CAMÍ DE CAN SERRA AL CAMÍ DE FARTÀRITX

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

644-5-7

INICI: carretera C-710 de Pollença a Andratx.

FINAL: camí de Fartàritx, núm. 80.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: -

TIPUS:-

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 - 3 m.

-Tipus de ferm: terra.

De l'inici fins a una llargada de 325 metres.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 – 2,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada d'uns 550 metres.

- Tram 3:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 – 2,5 m.

-Tipus de ferm: terra i pedres.

Continuació del camí fins a connectar amb el camí de Fartàritx, núm. 80.

SEGUIMENT:

a) Dificultat:fàcil.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del camí
- Una barrera tancada sense pany passat el pont que travessa el torrent de la Vall d'en Marc, al tram 1.
- Una barrera oberta i una barrera tancada sense pany al final del tram 1.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular els trams 1 i 2 i molt dolent el tram 3, que ha estat molt envaït per la vegetació i alguns dels seus marges esbaldregats.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge de sustentació als trams 2 i 3.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí cartografiat apareix en el núm. 11 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, Pollença-Puig de Ca-Pollença (García Pastor, 1966): "Allà, devora l'era, el jardí i l'hort de Fartàritx d'en Vila al peu de la mola i cuculla del seu nom. Amb aigua a bastament, que reb d'una font properra, coster amunt, i amb un gust per convertir aquell elevat paratge en un edèn, un home animós començà a construir una casa amb jardins avingudes, safareig-piscina etc. Rodejà la casa d'un hort ple de fruiters, que encara hi són -pereres, pomeres, parres... -i d'arbres d'ombra i esplai.

Aquest racó de paradís d'alta muntanya, apartat, solitari, sanítos i meravelloses vistes, hauria estat indubtablement un dels més privilegiats de Mallorca, i el seu amo digne d'honrada enveja; els projectes, però, no arribaren a fi, per causa d'un litigi amb l'amo de Fartàritx Gran, per les terres del qual havia de passar l'ample camí d'accés. No cap dubte que la seva construcció -ja quasi acabada i gairebé a la porta de la casa-, hagués afavorit en forma extraordinària el propi Fartàritx Gran, davant la partió del qual s'atura. A partir d'aquí sorgí el conflicte: el senyor de Fartàritx Gran exigia, per donar permís de pas per les seves terres, que es fes passar per un determinat punt; l'altra part considerava més convenient un altre traçat. Es tractava d'uns metres més ençà o més enllà i, segons els nostres informants, sense cap importància, posat que cap interès no lesionava ni una ni altra solució. A la llum d'un judici serè i desapassionat la cosa s'hagués pogut resoldre i avui ambdues possessions tendrien un accés còmode i no s'hagués perdut tant de diner com deguerem costar les obres fetes; però en la disputa s'hi havia mesclat l'amor propi. Resultat: Fartàritx d'en Vila i totes les seves costoses instal·lacions foren abandonades, i el camí interromput a uns metres del punt d'arribada. Avui, sols unes deplorables ruïnes donen testimoni del que hauria pogut ésser un idíl·lic paradís.

Per la seva part, Fartàritx Gran es va quedar també sense camí de còmode i ràpid accés, i encara avui s'hi ha d'arribar per un estret camí de ferradura, des del mateix portell

d'entrada al seu olivar, davant el qual queda interromput l'ample camí de Fartàritx d'en Vila, esperant una solució racional i serena".

- A la *Guía de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), a l'excursió Fartàritx, es descriu de la següent manera: "El camino de montaña que parte de Fartàritx, pasa justamente entre el grupo de casas de Ca N'Huguet y continua ascendiendo hasta unirse con un camino de carros que por la part de Can Serra sube tambien a Fartàritx".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Fulls 644-IV (38-25) i 644-III (39-25). Apareixen sols els darrers 350 metres del camí.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareixen els primers 300 metres i els darrers 1600 metres del camí.

(130) CAMÍ VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRÓ

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: camí de Can Bosc, núm. 29.

FINAL: camí de Can Romí, núm. 9, prop de les cases de Can Romí

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Reparació del camí.
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,6 m.
- Tipus de ferm: ciment als primers cinquanta metres i terra a la resta.

Correspon als primers 150 m del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del tram 1, fins al creuer amb el camí de la Rafal, núm 30.

- Tram 3:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del tram 2, des del creuer amb el camí de la Rafal, fins a una llargada d'uns 150 m.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Continuació del camí fins arribar a l'actual camí d'accés a Can Alordes.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: un portell de 1,5 m al final.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Comprèn des del camí d'accés a les cases de Ca n'Alordes, fins a un portell tapat.

- Tram 6:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: un portell d'1,5 m a l'inici.
- Tipus de ferm: empedrat parcialment i terra.

Continuació del camí pel comellar del coll d'en Patró i l'Alzinar Gran. Una variant del traçat d'aquest camí podria correspondre amb un camí de carro fins a un forn de calç.

- Tram 7:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: tres portells de 1,3 - 1,6 m, i un portell de 2 m. En alguns punts el camí sols té 1,1 m d'amplària.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Continuació del camí, per Can Prats, fins a les proximitats de Can Patató i Can Romí.

- Tram 8:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: un portell de 1,5 m a l'inici.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon als darrers 150 metres del camí. Actualment no existeix.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil, excepte els trams 1, 2 i 3. El seu traçat en alguns punts ha desaparegut i/o presenta moltes limitacions de pas.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Tram 1: parets a cada banda.
- Tram 2: marge a una banda i obert a l'altra.
- Tram 3: paret i obert.
- Tram 4: parets a cada banda a la primera meitat. Paret i obert a la resta.
- Tram 5: obert.
- Tram 6: obert.

- Tram 7: obert i paret fins Can Prats i paret a cada banda a la resta.
- Tram 8: obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una reixa creuant el camí al mig del tram 4.
- Al camí d'accés a les cases de Ca n'Alordes, on arriba el tram 4 hi ha una barrera tancada amb pany i un cartell de: "propiedad particular", "aquí yo vigilo siempre, atención".
- Un portell tapat a l'inici del tram 6.
- Un portell tancat amb una barrera, i un cartell de "Propiedad privada. Prohibido el paso", al mig del tram 7.
- Un portell tapat a 50 metres del final del tram 7.
- Un portell tapat amb reixa a l'inici del tram 8.
- Al final del camí, al creuer amb el camí de Can Romí, actualment no hi ha cap portell. El traçat del darrer tram del camí, actualment no existeix.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Tram 1: bo.
- Tram 2: bo.
- Tram 3: bo.
- Tram 4: dolent, amb el ferm en mal estat a la primera meitat i envaït per la vegetació
- Tram 5: molt dolent, envaït per la vegetació, i amb el ferm en mal estat. El seu traçat pràcticament ha desaparegut.
- Tram 6: dolent, amb el ferm arrabassat i envaït per la vegetació.
- Tram 7: molt dolent, especialment la segona meitat del camí, pràcticament envaït per la vegetació es fa intransitable. Als darrers 150 metres, les parets i el ferm estan abolits i esbaldregats.
- Tram 8: actualment el seu traçat no existeix i discorre pel mig d'una tanca de tarongers. A l'inici hi ha un portell tancat amb reixa.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Tram 1: paret cada banda.
- Tram 2: parets i marge de suport. Botador d'escalons volats a un costat.
- Tram 3: marges i escupidors.
- Tram 4: parets a cada banda, marges i escupidors.
- Tram 6: un portell tapat a l'inici amb un botador d'escalons volats. Un altre botador d'escalons volats al coll d'en Patró, a la partió de Ca n'Alordes. Ferm empedrat molt parcialment, en molt mal estat.
- Tram 7: tres portells i parets a cada banda.

OBSERVACIONS:

- El nom del camí prové de fonts orals i bibliogràfiques.
- El traçat del camí documentat correspon al antic camí de Pollença a Lluc pel coll d'en Patró. D'acord amb els informadors locals, el camí continuava pel camí de Can Bibí o carreró d'en Verga, núm. 46 i per l'hort de Son Brull en direcció a Alcúdia.

- Des de Can Romí, el camí continua pel camí vell de Lluc, núm. 126, a la vora del torrent de la vall d'en Marc.

- Actualment, el camí està interceptat i sense continuïtat per dins la finca de Can Alordes. Així mateix el traçat dels darrers 150 metres, prop de Can Romí, actualment no existeixen, tot i haver-hi un portell de 1,5 metres a l'inici d'aquest tram.

- El traçat del camí catalogat coincideix amb l'informació aportada pels informadors locals.

- Al final del tram 6, un tros del traçat del camí pareix haver desaparegut. Aquest tros del camí discorre al costat d'un camí de carro que condueix a un forn de calç i que també dóna continuïtat al camí.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'1 de novembre 1850. Venda en escriptura pública: "Casa de media cuarterada de tierra que es todo lo que tiene mi principal en el termino de Pollensa y lugar de Can Alordas, en alodio antes de San Juan de Gerusalen. Confinante con callejon que dirige al Coll den Padró, tierra del predio Can Alordas, de los herederos de Pedro Jose Llobera, y con tierra de Antonia Segui" (A.R.M. Sig. 215).

L'11 d'octubre de 1901 "se autorizo al presidente de la Comisición de policia rural para resolver respecto a ciertas obras que intentan construir en el camino de Can Alordas por la viuda de Monserrate Amengual Xamena" (AMP. Sig. 1721)

El 6 de gener de 1915, a proposta d'un regidor del consistori Pollençí, "se acordó además que los interesados en la travesia de Can Alordas y en el camino de Colonia, puedan invertir parte de la prestación personal en la reparación de los mismos (AMP. Sig. 1726).

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix inclòs a l'apartat de regulació d'elements d'interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de Camí Vell de Lluc, pel Coll d'en Patró (A.C.I.U. Sig. 312-315).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el núm. 5 dels Itineraris de Pollença (1997), dedicat al camí vell de Lluc, es pot llegir el següent: "El primer camí documentat de Pollença a Lluc és de 1340.

El traçat més antic que coneixem, s'agafava vora l'Església del Roser-Vell, per Can Alordes, i travessant la Serra de la Coma pel Coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc".

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Vall d'en Marc i els molins de Llinars, en el qual trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El camí vell, cinquanta anys enrera, era l'únic que existia. Molt abans d'aquest camí, per anar a Son Marc n'hi havia un de ferradura més antic que sortia del Roser-Vell per Can Alordes, travessava pel coll del Patró i arribava fins a Lluc".

A la mateixa obra, en el capítol titulat **Camí vell de Lluc**, trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El primer camí de Pollença a Lluc que està documentat és de 1340. El traçat

més antic que es coneix s'agafava vora l'església del Roser Vell, per Can Alordes i travessant la serra de la Coma pel coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Partido Judicial de Inca. Pueblo de Pollensa. Plano geometrico levantado bajo la dirección del geómetra D. Pedro Moreno y Ramirez* (1858). Apareix des de l'inici fins a Ca n'Alordes.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Només apareixen els trams 1 i 2.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Sols apareix el tram 1.

(131) CAMÍ VELL DE LLUC (B)

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: camí vell de Lluc (A) (núm. 126), prop del Molinet.

FINAL: carretera vella de Lluc (núm. 8).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí reial.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Des de l'inici del camí fins Can Rondalla.

- Tram 2:

-Tipologia: tirany.

-Amplada: 0,5 - 1 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins enllaçar amb la carretera Vella de Lluc (núm. 8).

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada sense pany al final del camí.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- marge al tram 1.

OBSERVACIONS:

- El camí que comunicava les viles de Pollença i Lluç ha estat emprat des de temps immemorial. Documentat ja al 1340, en els seus inicis era un camí de ferradura que va sofrir nombroses recomposicions al llarg dels anys. A la segona meitat del segle XIX es va construir un nou camí per a carruatges a la part que creuava la vall d'en Marc, i el 30 d'agost de 1914 es va acordar la construcció del camí de carro a la part superior del camí, entre Ca l'Herevet i la finca de Muntanya (Escorca). Poc després, l'any 1916, la conveniència de construir una nova carretera aprofitant el traçat del camí públic, va propiciar la seva incautació per part de l'Estat. La carretera es va construir, però gairebé no oferí servei, ja que va ser substituïda per l'actual carretera, que fou bastida entre els anys 1940-1950.

Part de la documentació arxivística del segle XIX no és prou precisa a l'hora de determinar si fa referència a aquest camí o a la carretera vella de Lluç (núm. 8), ja que aquests camins foren utilitzats simultàniament i el seu traçat és proper, per la qual cosa apareixen els mateixos documents als dos camins.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 24 d'octubre de 1770 l'Ajuntament de Pollença va pagar a Pedro Josep Canaves una pòlissa de 8 sous "y dicen son por haverlo enviado en los soldados a enseñar el camino de Lluch por buscar desertores" (AMP. Sig. 1387).

A finals de l'any 1816 el Director General de Camins, Lleonard Oliver, va haver de dirimir una disputa entre els municipis de Pollença i Campanet degut a la recomposició del camí vell de Campanet. L'Ajuntament de Pollença argumentava que "es de grande atencion los muchos caminos que tiene que componer, y de mayor importancia que el que dió motivo a la disputa, y otras atenciones y obras que son de primera necesidad [...]. Hay despues las carreteras principales como la que va a Lluch que es intransitable y peligrosissima" (A.R.M. Sig. AA 831).

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; en primer lloc apareixia el "Camino general de Lluch", amb un càlcul de despeses de 8000 lliures (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

En sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 29 de desembre de 1830, "se ha tenido presente el producto de los caminos que resultava a favor de los caminos publicos de esta villa en la acta de 30 diciembre del pasado año 1829 que se hallava en poder del honor Jayme Llitrá que en total son trece libras quince sueldos; y como para la recomposición del camino de la valle den March haya importado ocho libras, y sinco sueldos,

a resulta quedan en deposito, sinco libras y dies sueldos los mismos quedan en poder del indicado Llitrá nuestro exactor" (AMP. Sig. 1708).

El mateix ajuntament, en una altre sessió plenària celebrada el 19 d'octubre de 1840, "Muchas veces han reflexionado el estado lamentable y de abandono en que se halla el camino de la villa de Lluch o Escorca llamado vulgarmente de la vall den March que nos abre la comunicación con aquella villa y sin ser posible abrir otra que no sea de mucho mayor coste" (AMP. Sig. 1709).

A l'Arxiu Municipal d'Escorca, dins l'apartat nº 3 de la carpeta dedicada a Obres i camins, titulat Camins, carreteres i ponts (1838-1844), trobem una fulla solta, sense datar, on s'estableix una *Relación de los caminos vecinales y municipales que tiene en su custodia este Ayuntamiento con expresión de clase, longitud, anchura y estado de conservación*, on apareix el camí de Lluc a Pollença, catalogat com a camí de ferradura, amb una longitud de 8 Km i un estat de conservació "mediano" (A.M.E. Sig. 298/3).

El 29 de setembre de 1847, l'Ajuntament d'Escorca feia saber que es començarà a recaptar l'impost del jornal personal, per poder iniciar la "recomposición de los caminos que desde el Colegio de Lluch dirijen a la Torre de Bordils, a Soller y a Pollensa que se hallan intransitables" (A.M.E. Sig. 298/3).

En sessió plenària celebrada el 31 de gener de 1869 "El Sr. Cerdá y Bennasar de la comision de obras, indicó que en el camino de Escorca, cercana a Son March se ofrecian algunos inconvenientes sobre el transito, y que se pedia por algunos el remedio y que se les concediera el camino viejo en equivalencia del terreno que habian cedido. Enterado el Ayuntamiento acordó que la comision paze a examinar sobre el terreno el asunto y se acordara lo que proceda". El 14 de febrer es donava a conèixer el resultat de la inspecció: "El Sr. Cerdá dijo que con la comision de obras, habia pasado el camino de Escorca, tramo del molinet, propiedad de Margarita y Magdalena Cifre y March hermanas, y consideraba muy justo la concesion, se ceda a ellas el tramo del camino viejo en sustitucion del nuevo cuyo terreno cedieron para el nuevo hace ya tres años. El Ayuntamiento aprobó el dictamen de la Comision, y las cede dicho camino viejo delante de sus respectivas propiedades" (AMP. Sig. 1713).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *A les vores dels torrents. Anuari 1999* (Argemi, Mercè), a les referències documentals de la vall d'en Marc apareix la declaració de Pere Martí de Valig sobre possessió d'una peça de terra situada en aquest indret que afrontava "amb el camí de Lluc, amb el camí de Mortitx i "cum torrente qui descendit de Benetiger" (AMP, Capbreu de 1515, Reg. 512, f. 89v)".

- Segons García Pastor (1969), en el núm. 36 de les *Rutes Amagades de Mallorca*, apareix el "Camino viejo de Lluc a Pollensa", on es descriu un tram de l'antic camí de ferradura proper a la font de Muntanya: "he aquí dos vistas del antiquísimo y primitivo camino de herradura, empedrado y escalonado en sus tramos más pendientes, que aún se conserva a trozos atajando las curvas de la posterior carretera. L'autor fa una ressenya de la història del camí i diu: "El viejo camino que desde Pollença se dirigía a Lluc salía del pueblo, igual que ahora, por el punto en que el Torrent de So'n Marc, que discurre a lo largo del valle del mismo nombre, alcanza las afueras de la población no lejos del puente romano. En su parte baja, es decir a lo

largo del valle, el camino entonces como ahora tenía anchura para carro, y servía para comunicar las numerosas parcelas de cultivo y las casas aisladas o en grupo de esta feraz e idílica llanada pollensina, en la que, además, hay importantes y prestigiosos predios como So'n Serra, So'n Grua y So'n Marc, siendo este último el que da nombre al torrente y al valle. El camino, llano en esta parte baja, empezaba a empinarse al alcanzar la falda del Puig tomir, por la que realiza su escalada hacia Lluc. Ya a poco se convertía en estrecho camino de herradura, empedrado y escalonado en los tramos más pendientes, como todavía puede verse en algún trozo conservado poco más arriba de las casas de Muntanya”.

- Cerdà/Vilanova (1997). En el núm. 5 dels *Itineraris de Pollença* (1997), dedicat al camí vell de Lluc, es pot llegir el següent: "El primer camí documentat de Pollença a Lluc és de 1340. El traçat més antic que coneixem, s'agafava vora l'Església del Roser-Vell, per Can Alordes, i travessant la Serra de la Coma pel Coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc.

El 1916, essent governador civil el pollencí Sr. Pedro Llobera (de la plaça Vella), fou condicionat el traçat de camí per la Vall, i durant la dècada de 1950 fou bastida la carretera [...]

Aturada 2. EL CAMÍ DE LES VOLTES. Passat les possessions de Son Marc, a la dreta, i el Pujol i el Molinet, a l'esquerra, arribam al portell de Can Melsion. Aquí el camí encimentat comença a pujar i deixant les cases de Ca l'Hereuet a la dreta, comença el vertader camí de carro”.

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat “Vall d'en Marc i els molins de Llinars”, en el qual trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El camí vell, cinquanta anys enrera, era l'únic que existia. Molt abans d'aquest camí, per anar a Son Marc n'hi havia un de ferradura més antic que sortia del Roser-Vell per Can Alordes, travessava pel coll del Patró i arribava fins a Lluc”.

A la mateixa obra, en el capítol titulat “Camí vell de Lluc”, trobam una ressenya històrica que diu el següent: "El primer camí de Pollença a Lluc que està documentat és de 1340. El traçat més antic que es coneix s'agafava vora l'església del Roser Vell, per Can Alordes i atravesant la serra de la Coma pel coll d'en Patró, seguia per Can Guilló, Can Serra i Son Marc.

El 1916, essent governador civil el pollencí D. Pedro Llobera (de la Plaça Vella) es va acondicionar el traçat de camí per la Vall. L'actual carretera no quedà bastida fins al 1950”.

A l'epígraf dedicat al camí de les voltes es llegeix: "Passades les possessions de Son Marc, a la dreta, i del Pujol del Molinet, a l'esquerra; s'arriba al portell de Can Melsion. Des d'aquí, el camí encimentat comença a pujar, les cases de Ca l'Hereuet s'han de deixar a la dreta, i aleshores comença el vertader camí de carro.

Deixant enrera la vall d'en Marc, el camí de pedrenc comença a pujar per la costa del Salt del Molinet i del puig Tomir (1.103 m) i s'allarga a través d'una vintena de voltes aixecades entre marges i espessa vegetació”.

- Juan Mestre (1978-1989), “El día 15 de abril de 1337, obtenía Pedro Cifre, del Comendador del Hospital Pedro Alguer, licencia para levantar, en lugar previamente acotado, un “casal” de molino, con una o dos ruedas, que se moverían con el agua de la fuente que manaba en una pendiente sobre el camino, por el que se va desde Pollensa a la capilla de Santa María de Lluc...”

El mateix autor, en el número 17 de las *Hojas de Lluc*, arrel d'un plet del Monestir de Lluc amb els Bon Macip per raó del dret de pas per un camí, deia el següent: “El segundo camino que los Macip podrían utilizar para ir a la Ciudad era el nombrado de Pollensa a Sóller. Viniendo de su alquería por sobre la Font freda, que entonces debió llamarse

L'Enderrocada, y pasada la tranquera del linde, a la vista de la Bassa dels Bandejats, empalmaba en la Font del Vime, conocida antes con el nombre de Fon den Valldaura, con el de Sóller...”.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Atlas de España y sus posesiones de ultramar. Islas Baleares* (Coello, 1851). Escala 1/200.000.

(132) CAMÍ VELL DE SON MARC A MORTITX

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

644-3-7

INICI: carretera vella de Lluc, núm. 8, prop de les cases de Son Marc.

FINAL: partió del terme d'Escorca, a la vora de la carretera de Pollença a Andratx, C-710.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Expedient de camins i travessies.

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 - 3,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Comprèn des de la carretera vella de Lluc, fins a les cases de Son Marc. Correspon a una part de l'actual camí d'accés a les cases de Son Marc, on també hi ha un pont per a vianants.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 4 (6) m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del camí, des de les cases de Son Marc.

- Tram 3:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1 - 1,1 m.

-Tipus de ferm: terra i pedres.

Continuació del camí, d'uns 150 m de llargada, pel mig del pla de la Figuera.

- Tram 4:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1,1 - 1,6/ 2,2 - 2,5 m. (un portell de 1 m a l'inici i un altre de 2,2 al final).

-Tipus de ferm: majoritàriament empedrat, amb alguns bocins de terra.

Comprèn des del pla de la Figuera, fins el creuer amb el torrent de Mortixet, a la Planeta, pels passos Nous.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat només a l'inici.

Comprèn des del torrent de Mortixet fins a la carretera C-710, al punt quilomètric km 7,65.

- Tram 6:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat parcialment.

Travessia del tram 4, amb final al tram 5.

- Tram 7:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i empedrat.

Correspon a un tram del camí que ha estat interceptat per la carretera C-710, entre els punts quilomètrics km 7,7 i 8,05.

- Tram 8:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: un portell de 1,4 m a l'inici del tram.
- Tipus de ferm: terra i parcialment empedrat.

Continuació del camí, des del punt quilomètric km 8,05 de la carretera C-710, fins a la partió del terme d'Escorca.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil, excepte els trams 1 i 2. El traçat del camí pràcticament ha desaparegut en alguns trams, envaïts per la vegetació, o amb el ferm arrabassat.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets a ambdós costats al tram 1 i obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada al final del tram 1.

- Una barrera oberta al mig del tram 2.
- Una reixa a l'inici del tram 3.
- Un portell tapat amb reixa al final del tram 3.
- Una barrera oberta al mig del tram 4.
- Un portell tapat a la segona meitat del tram 4.
- Una barrera tancada amb pany al final del tram 5.
- Un portell tapat amb reixa a l'inici del tram 8.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Tram 1: bo.
- Tram 2: molt bo.
- Tram 3: molt dolent, el camí discorre pel mig d'una tanca conrada, on el seu inici i final estan tancats amb una reixa. Tanmateix, no ha estat llaurat i es conserva el seu traçat, amb el ferm de pedres i amb un petit marge a cada banda corresponent a la caixa del camí. Està envaït per la vegetació.
- Tram 4: tram del camí amb un empedrat de gran qualitat a l'inici (els passos Nous) i al final, vora el torrent de Mortixet fins a la Planeta. Està envaït per la vegetació i alguns punts del mig del camí han estat llaurats i el ferm arrabassat.
- Tram 5: en molt mal estat, envaït per la vegetació a la primera meitat i la segona meitat pràcticament desaparegut per la construcció d'una pista.
- Tram 6: molt dolent, envaït per la vegetació, la qual cosa el fa intransitable.
- Tram 7: molt dolent, interceptat per la carretera a l'inici i final, no té continuïtat i està envaït per la vegetació, i enderrocs de la carretera.
- Tram 8: molt dolent, la segona meitat del camí pràcticament ha desaparegut pels enderrocs de la carretera i per les vies auxiliars que es traçaren per a la seva construcció. tanmateix al final del camí, prop de la partió de terme, es conserven uns bocins del camí empedrat.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Tram 1: gual empedrat al mig del torrent de Muntanya i un pont per a vianants.
- Tram 2: parets a ambdós costats.
- Tram 3: caixa del camí, fomada per dos petits marges, amb una filada de pedres a cada vora del camí.
- Tram 4: ferm empedrat de gran qualitat, escalons, ratlletes i marge de suport els dos costats, gual empedrat al final amb set pedres passadores al torrent de Mortixet.
- Tram 5: ferm empedrat, escalons, petits marges de suport i paret a ambdós costats del camí.
- Tram 6: restes de l'empedrat a l'inici i final, amb alguns petits marges.
- Tram 7: parcialment empedrat.
- Tram 8: parcialment empedrat. Escalons i ratlletes puntualment.

OBSERVACIONS:

- Aquest camí s'inclou al catàleg per la seva tipologia i pel seu elevat interès constructiu.

- Correspon a l'antic camí de ferradura que des de les cases de Son Marc continua, dins el terme d'Escorca per la finca de Mortixet, fins a Mortitx.

- El traçat d'aquesta continuació del camí, dins el terme d'Escorca, també ha estat localitzada: des de la carretera C-710, prop de la partió del terme d'Escorca, el camí continua a la vora d'una paret, fins arribar a la font de Mortixet, prop de les cases de Mortixet, on connecta amb el camí núm. 20 del *Catàleg de camins del terme municipal d'Escorca* (Fodesma, 1998), anomenat camí de Mortixet a Muntanya, del qual és continuació. Aquesta continuació del camí no es va localitzar en el moment de l'elaboració de dit catàleg i per això no apareix inclosa. Just a la vora de la carretera, al seu inici hi ha un portell de 1,6 m d'amplada, per on discorre un camí de ferradura, amb una amplada de fins a 2 metres, amb el ferm empedrat, escalons i ratlletes. Es troba en mal estat, envaït per la vegetació i el ferm arrabassat per l'aigua.

- Un cop construïda la carretera C-710, el tram de Lluc a Pollença, als anys 40 el camí fou interceptat i parcialment destruït, pel que poc a poc va anar deteriorant-se.

- D'acord amb els informadors locals aquest camí era utilitzat en temps recents per a l'estraperlo i pels contrabandistes.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

En l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, cada ajuntament donava notícia de l'estat en que es trobaven els camins del seu districte i les recomposicions que havien de menester. En el cas de Pollença, es presentà una relació dels camins i les despeses necessàries per a la seva recomposició; entre ells apareix "La travesia por la qual se va a Lluch por el predio mortitx" (A.G.C.M. Sig. X-822/9).

La continuació del camí, dins el terme d'Escorca, apareix perfectament grafiada al plànol De Alcántara Peña (1860) *Plano del término de Escorca*.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Segons Mercè Argemi (1999), a les referències documentals de la vall d'en Marc apareix la declaració de Pere Martí de Valig, l'any 1515, sobre possessió d'una peça de terra situada en aquest indret que afrontava "amb el camí de Lluc, amb el camí de Mortitx i "*cum torrente qui descendit de Benetiger*" (AMP, Capbreu de 1515, Reg. 512, f. 89v)". Aquest document fa referència als confrontants d'una peça de terra a la vall d'en Marc, que coincideixen amb el camí vell de ferradura que va a Lluc, el camí de Mortitx i el torrent de Son Marc. En aquest cas no especifica la continuació del camí fins a Lluc però sí l'existència d'un camí que es dirigeix a Mortitx.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Despuig, A. 1784).

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.

- De Alcántara Peña, Pedro (1860) *Plano del término de Escorca*. Año 1889. Reducido del que posse el Ayuntamiento de Escorca por Pedro de Alcántara Peña.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Sols apareixen els tram 1 i 2.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Sols apareixen els tram 1 i 2.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Sols apareixen els tram 1 i 2.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Solament apareix grafiat els trams 1 i 2, i la continuació del camí, dins el terme d'Escorca, fins a Mortitxet i Mortitx.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Sols apareixen els tram 1 i 2.

(133) CAMÍ VELL DE MÍNER PETIT A MÍNER GRAN

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-8

671-4-1

INICI: cases de Míner Petit.

FINAL: cases de Míner Gran.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Tancament del camí.

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 m.

-Tipus de ferm: empedrat pacialment, terra i pedres.

Correspon al tram inicial del camí des de les cases de Míner Petit fins a sa coma Llarga.

- Tram 2:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 0,8 - 1,7 m.

-Tipus de ferm: empedrat.

Correspon a una travessia del tram 1, d'uns 50 metres de llargada, que també es dirigeix a sa coma Llarga.

- Tram 3:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 0,8 - 1 m, amb un portell de 1,2 m.

-Tipus de ferm: empedrat.

Continuació del tram 1, fins el Bosc, a la tanca de Míner Gran.

- Tram 4:

-Tipologia: ferradura / tirany.

-Amplada: un portell de 1,2 a l'inici, i un altre de 1,6 m al mig.

-Tipus de ferm: terra i pedres. Empedrat parcialment al final.

Continuació del tram 3, fins prop de les cases de Míner Gran.

- Tram 5:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2'5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a un tros del camí de carro que arriba a les cases de Míner Gran.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil, especialment els tram 3 i 4.
- b) Fites: algunes al tram 3.
- c) Pintades: puntualment al final del tram 3.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Un portell tapat amb reixa al final del tram 3.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent, amb el ferm arrabassat puntualment als trams 3 i 4. Envaït per la vegetació, el seu seguiment és molt difícil, especialment al mig del tram 4. El tram 5 es troba en bon estat.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Ferm empedrat, escalons i marge de suport al llarg de tot el camí, especialment als trams 1, 2 i 3 i final del tram 4.

OBSERVACIONS:

- El camí catalogat correspon a l'antic camí que comunica les possessions de Míner Petit i Míner Gran, formant part de l'antiga xarxa de camins de ferradura que connectava les diferents possessions entre d'elles, i els nuclis de Pollença, Campanet i Lluc.
- Pel seu traçat i tipologia el camí té un elevat interès constructiu. Tanmateix, alguns trams es troben en molt mal estat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 13 de desembre de 1842 un dels regidors de l'Ajuntament de Campanet manifestava "que habiendo tenido noticia que la travesia que conduce el passo a los montes de Mina se halla cerrado en el Predio Son Monjo en este termino, causando al vecindario un grave perjuicio. Acordaron unanimes dichos señores que con arreglo al artº 13 del decreto de las cortes extraordinarias de 3 de febrero de 1823, y sancionada por S.M esta a cargo de los

Ayuntamientos los caminos rurales y de travesia, por lo mismo, que se haga saber al Honor Juan Bennasar Dueño Propietario del Predio Son Monjo, ponga el camino que conduce el paso a los montes de Mina, dentro el termino de veynte y quatro horas, en el estado en que se hallava antes de cerrarlo, y diga ante este Ayuntamiento el motivo que ha tenido para cerrarlo, no verificandolo se abra por este Ayuntamiento, y a sus costas”. El 16 del mateix mes es va llegir carta del propietari “manifestando en su contestación al oficio que se le passo con fecha del 13 del corriente, que el camino que se supone es un derecho usurpado”; els regidors acordaren que es procedís a l’obertura del pas tancat, fet que es dugué a terme el 17 de desembre per part de la comissió nomenada a tal efecte; finalment el plet acabà el 30 del mateix mes, quan l’ajuntament campanater decidí el següent: “Dixeron, que a los individuos reunidos por el dueño propietario del Predio Son Monjo en e passo abierto por este Ayuntamiento, que conduce el camino a los montes de Mina, sean pagados sus jornales per dictos tanto personal como de cavallerias por el indicado dueño propietario e incurio en la multa de veynte y sinco libras si insiste en cerrar el indicado camino” (A.M.C. Sig. Hist. I-13-F).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Carta Itineraria de la Isla de Mallorca* (1848). Plànol adjunt a l’itinerari de camins de 1848. Apareix aproximadament.
- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército*, (1930-1931). 2ª edició. Escala 1/100.000. Apareix completament.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix completament.

(134) CAMÍ DE CALA CASTELL (A)

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-5

644-5-4

644-6-4

INICI: camí de Ternelles, núm 1.

FINAL: cala Castell.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Pla General d'Ordenació Urbana (1990).
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- Sentència del Tribunal Suprem declarant una servitud de pas peatonal i pública de pas dels camins d'accés a la mar (2001).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia:
- Amplada:
- Tipus de ferm:

SEGUIMENT:

- a) Dificultat:
- b) Fites:
- c) Pintades:
- d) Cartells indicadors:

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ: -

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

OBSERVACIONS:

- El treball de camp necessari per emplenar la fitxa i cartografiar el camí no s'ha realitzat perquè la propietat no ha permès l'entrada a la finca de Ternelles.

- El camí catalogat correspon a la pista forestal que des d'on comença el camí de ferradura que du a Cala Castell arriba a la mateixa cala.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'aprovació provisional del Pla General d'Ordenació Urbana (maig 1990) es proposava "el establecimiento de servidumbre de paso peatonal para los siguientes caminos privados para facilitar el acceso a las playas, al litoral en general y a puntos significativos del territorio:

- Ariant
- Castell del Rei
- Cala Castell
- Cala Boquer
- Cala Murta
- Cala Figuera"

Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: "los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales". El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Amb la qual cosa cal concloure que l'Ajuntament de Pollença té l'obligació de modificar el PGOU amb la inclusió de l'esmentada servitud pública de pas peatonal afegint les prescripcions que al respecte inclou l'Estudi d'Impacte Ambiental que acompanyà la redacció del PGOU, a fi i efecte de poder constituir aquesta servitud de pas.

Els darrers 100 metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección* i els darrers 50 metres es troben dins la zona de *Domino Público al Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollença, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A les *Rutas Escondidas de Mallorca* (Jesús Garcia Pastor, 1968), núm.3, anomenada "Pollensa-Calas Castell y Sant Vicenç (por el pas des Pescadors)", apareix part d'aquest camí, on diu: "... Ya frente a la mole rocosa del Castell del Rei, vemos allá abajo los caminos que

conducen a la Cala Castell, a Ca'n Miquelet y a otros parages de la orilla marina..." i quan parla de la continuació del camí fins a Cala Castell, diu: "...El nuevo camino, muy pendiente, indefenso y peligroso en algunos tramos, descende por la desnuda ladera, haciendo recodos...".

- A la *Guia de excursiones por el termino de Pollença* (Grup Nord de Mallorca, 1975), apareix a l'excursió a Cala Castell.

- Segons un article aparegut en el núm. 4 de la revista *Nord* (febrer 1990), "Un altre dels punts que es proposava al P.G.O.U i que va esser rebutjat per la C.P.U era la titularitat pública d'una sèrie de camins d'accés a cales del nostre municipi (Ariany, Cala Boquer, Cala Castell, Cala Murta...). Es denegà aquesta proposta perquè no s'havien previst, en l'estudi econòmic, les despeses d'expropiació d'aquests camins" (pàg. 3).

- El camí a Cala Castell està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: "La pista forestal de Cala Castell també ha suplantat el camí antic, encara que amb dues vies no coincideix passat la Cel·la. A partir dels camps on la pista moderna se'n va per la dreta cap al torrent de Son Parres l'antic camí davalla enllaçant les abandonades possessions de Can Miquelot, Castell d'en Ros i Castell d'Abaix" (pàg. 340).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca, 1993). Escala 1/10.000.

(135) CAMÍ DE SÍLLER AL COLL DE SÍLLER

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

644-6-5

INICI: camí de Síller, núm. 76.

FINAL: coll de Síller.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Petició de senyalització.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 4 - 4,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

Del tram 1 fins a una llargada de 200 metres.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 - 3 m.

-Tipus de ferm: grava i terra (els darrers 50 metres són de formigó).

Continuació del tram 2 fins prop de les cases de Síller.

- Tram 3:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 - 2,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Des de les cases de Síller fins a una llargada d'uns 350 metres.

- Tram 4:

-Tipologia: tirany.

-Amplada: 0,5 - 1 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins prop del coll de Síller.

- Tram 5:

-Tipologia: pista.

- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon als darrers 200 metres del camí.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: fàcil, excepte els trams 3 i 4.
- b) Fites: sí, només al tram 4.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa als trams 1 i 2.
- Obert a la resta.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta, quasi al final del tram 2.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular els trams 1 i 2 i molt dolent els trams 3, 4 i 5.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El traçat del tram 4, per on actualment el camí té continuïtat, és molt recent i pot no coincidir amb el traçat original del camí, que queda reflectit al "camí a Cala Sant Vicenç", núm. 148.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària del 25 d'abril de 1996 un regidor pollencí demanava "si es possible colocar indicadors a Síl·ler, al camí per anar a la Cala Sant Vicenç.

El Batle comenta la dificultat d'instal·lar indicadors tota vegada que és una zona de propietat privada" (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Itinerari urbà per cala sant Vicenç i altres rutes, en el qual trobam un itinerari de Sant Vicenç al port de Pollença pel coll de Síl·ler, on diu: "Itinerari fàcil que consisteix en passar de Sant Vicenç fins al Port de Pollença pel coll de Síl·ler. La distància és d'uns 4 km i la durada és d'una hora [...]"

Des de cala Molins s'ha de prendre el camí asfaltat que passa pel cala Carbó i s'enfila per amunt fins a la part alta del Coll on hi ha una àmplia esplanada, aquí s'acaba el camí asfaltat i s'inicia el descens per un camí de terra que duu fins a la zona del Port coneguda com Síl·ler".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix completament.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Apareixen els trams 1 i 3.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix completament, excepte el tram 4.

(136) CAMÍ DEL RAFALET

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7
644-5-8

INICI: camí de Can Lloberines (núm. 28).

FINAL: cases del Rafalet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Ajuntament.
- Senyalització de camins.
- Camí rural.
- Camí veïnal.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 16 de maig de 1886, es va presentar una petició d'un particular per aixecar una paret "en el predio Can Cuset camino que conduce al Rafalet" (AMP. Sig. 1716). El 18 de gener de 1892 es feia saber que existia una denúncia a un particular "por estar construyendo una pared en el camino vecinal llamado El Rafalet sin la venia de la autoridad correspondiente infringiendo por tanto las disposiciones vigentes" (AMP. Sig. 1718).

En sessió del 14 de març de 1892 "Se dió lectura de una solicitud suscrita por D. Damian Compañy y otros interesados fecha 13 de este mes, exponiendo que el vecino Andrés Bibiloni ha interceptado la acequia que desde tiempo inmemorial conducia las aguas al torrente y que por su intercepcion se esparcen por el camino del Rafalet habiéndose hecho este intransitable. Ruegan que el citado Bibiloni deje en el mismo estado en que se hallaba la mencionada acequia.

El Ayuntamiento enterado, acordó pase la solicitud de referencia a la Comision de aguas para su informe" (AMP. Sig. 1718).

L'estat del camí va originar nombroses reparacions, com consta a les diferents actes plenàries: el 23 de febrer de 1897 "se acordó ordenar a la vecina Juana Cánaves Rotger propietaria de la finca titulada Clos den Rull lindante con el camino que conduce al Rafelet, proceda al corte de los arboles existentes en dicho camino y que se hallan frente a su propiedad" (AMP. Sig. 1720); el 21 d'abril de 1901 "A propuesta del Sor. Aloy se autorizó a varios vecinos de la zona 9ª para que puedan quitar algunas rocas existentes en la travesia que conduce al Rafalet" (AMP. Sig. 1721); el 16 de gener de 1905 "Previa su lectura se acordó el pase a la Comisión de Policia Rural de una instancia del vecino de esta villa Andrés Bibiloni Ferragut denunciado que el camino rural situado en el valle de Colonia que conduce a la comarca denominada El Refelet se abre una zanja que no solo perjudica al exponente como propietario de una finca lindante con dicho camino si que tambien hace dificil el tránsito por el mismo hasta el extremo que puede ocasionar desgracias personales" (AMP. Sig. 1722).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 9 (Vall de Colònia), el camí del Rafalet.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(137) CAMÍ DE CA N'ADAN / CAMÍ DE CAN MAS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-6

INICI: quasi a l'inici del camí de Ternelles (núm. 1).

FINAL: fins a una llargada d'uns 550 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Obres per part de l'Administració.
- Plan de caminos rurales de Baleares.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 (4) m.
- Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret. Obert prop del torrent de Ternelles.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El camí creua el torrent de Ternelles.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En un document relatiu al *Plan de caminos rurales de Baleares* corresponent al terme municipal de Pollença, apareixen *Datos relativos a los caminos rurales incluidos en la solicitud formulada por el Ayuntamiento*, entre els quals apareix el camí de Ca n'Adan, amb una longitud aproximada de 550 metres i una amplada de 3,5 metres (A.C.A.P. Sense signatura).

Camí de Can Mas

El 30 de desembre de 1938, en sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, "Es aprobado el plano y presupuesto presentado por D. Miguel Orell para las obras del camino de Can Mas importante 800 pts." (AMP. Sig. 1737).

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges per tal de procedir a la seva reparació. A la zona 7^a, anomenada l'Hort de la Font, diu: "en esta zona las fincas se han visto inundadas e incluso en algún tramo por donde se tiene que atravesar el torrente procedente de Ternellas se ha tenido que estar varios días en poder circular con vehículos, como en el caso de Ca'n Cusset por el camino de Ca'n Mas" (A.C.A.P. Registre d'entrada núm. 10061).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000.
- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000. Apareixen la primera meitat del camí.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareix aproximadament.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(138) CAMÍ DE LA SALVE

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-7
644-6-8

INICI: antic tram de la carretera PM-220, ramal C-713 al Port de Pollença, a la volta de la Salve.

FINAL: camí de Marina (B), núm. 49.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Camí veïnal.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: asfalt

Correspon als primers 125 metres del camí.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular el tram 1 i molt dolent el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -**OBSERVACIONS:**

- El tram 2 del camí es troba bastant envaït per la vegetació i les parets que el limiten lateralment es troben en mal estat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'Ajuntament de Pollença, en sessió plenària celebrada el 29 de juny de 1883, escolta la proposta del Sr. Batle, que considerava de suma utilitat i conveniència "que el camino que ahora atraviesa desde la salve, partiendo del camino de Palma, carretera de Petra a Pollensa, se una a la vecinal de Alcudia con el punto Malagarba, fuese declarado vecinal por la importancia de dicho camino, por el cual se debe atravesar toda la comarca de Can Axartell y aun de los pueblos vecinos de La Puebla, Campanet, etc para ir no solo al mar a proveerse de las algas para abono de terrenos, sino para el comercio y la agricultura, evitándose así dar la vuelta por el pueblo; cuyo camino de que se trata incide un kilometro 704 metros; este al unirse a la de Alcudia, continua otro camino que conduce al camino vecinal de Almadrava.

El Ayuntamiento despues de estudiados por la Comision, mira como necesidad absoluta la proposicion del Sor. Alcalde y la aprueba, acordando que se comuniquen a la Excm. Comisión Provincial, para que si lo tiene a bien se sirva acordar la declaración de camino vecinal, con el nombre de La Salve" (AMP. Sig. 1715).

El mateix consistori, en el ple del 3 de desembre de 1913, va escoltar un regidor que "manifestó que, si mal no recuerda, existe un acuerdo referente a la reparación de varios desperfectos existentes en la travesía que desde La Salve conduce a Marina que impiden el tránsito público.

En su vista se acuerda, a propuesta del Sor. Martorell, exigir la responsabilidad a quien corresponda por no haberse dado cumplimiento al referido acuerdo, sin perjuicio de exigir tambien desde luego a los propietarios interesados hagan desaparecer los obstaculos existentes" (AMP. Sig. 1725).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II Apareix el tram 1.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix el tram 1.

(139) CAMÍ DE CAN CANONGE

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-8

INICI: camí de Can Pelat (núm. 34).

FINAL: fins a una distància d'uns 200 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Reparació de camins.
- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3,5 m.
- Tipus de ferm: grava.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: sí, un a l'inici del camí de Can Pelat (núm. 34): Camí de Can Canonge.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- La llargària del camí correspon a la que surt grafiada al cadastre de rústica de Pollença, revisat l'any 2000.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària de l'Ajuntament de Pollença, celebrada el 29 d'agost de 1910, es va acordar el pas a la comissió de policia rural "de una instancia presentada por el vecino de esta villa Esteban Bennassar Vila en demanda de autorización para renovar una pared en la finca de su propiedad denominada Can Palat, lindante con el camino de Can Canonja quedando facultada la expresada Comisión conceder el permiso que se solicita" (AMP. Sig. 1724).

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 10 (Vall de Ca n'Eixartell), el camí de Can Canonge.

El 25 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En l'onzé lloc apareixia el camí vell de Can Puig i de Can Canonge (AMP. Sense signatura). Aquest document fa referència a tot el traçat del camí. També inclou el traçat dels camins núm. 25 i 34.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Término municipal de Pollença. Bosquejo planimétrico* (Dirección General del Instituto Geográfico y catastral, 1955). Escala 1/25.000.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-III.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25). Aquest camí apareix com a camí de ferradura.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(140) CAMÍ VELL D'ALBERCUIX A FORMENTOR

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5
644-7-4
644-8-4

INICI: zona urbana del Port de Pollença.

FINAL: carretera PM-221 del Port de Pollença al cap de Formentor, prop de Cala Gentil.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Projecte de construcció de la carretera.
- Registre de la finca d'Albercuix
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Comprèn des de l'inici fins a les cases d'Albercuix, amb una llargada d'uns 425 m.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a la continuació del camí, fins prop de la estació impulsora d'aigua, amb una llargada d'uns 300 metres.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 0,8 - 1,2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Continuació del camí, fins a la carretera del port de Pollença al cap de Formentor, al punt quilomètric 4,75. El camí està interceptat per la carretera

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 - 2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon a un altre tram del camí interceptat per la carretera al seu inici i final, aproximadament als punts quilomètrics 6,1 i 6,65.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura
- Amplada: 1,5 - 2 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon a un altre tram del camí interceptat per la carretera al seu inici i final, aproximadament als punts quilomètrics 6,65 i 7,05.

- Tram 6:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2 - 2,5 m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Correspon a un altre tram del camí interceptat per la carretera al seu inici i final, aproximadament als punts quilomètrics 7,05 i 8,4 .

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del camí
- Una barrera oberta al final del tram 2.
- El camí està interceptat per la carretera en tres ocasions.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo als trams 1 i 2.
- Molt dolent a la resta. Alguns trams del camí actualment han desaparegut per la construcció de la carretera.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Un marge de sosteniment al llarg de tot el traçat del camí.

OBSERVACIONS:

- El traçat del camí, fins a les cases velles de Formentor, no ha estat localitzat.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'expedient d'expropiació dels terrenys del camí de servei del far de Formentor apareix un document de 1862 en el qual apareix una valoració feta pel perito anomenat pel propietari del predi de Formentor, on es pot llegir el següent: "1ª. El predio o cabo Formentó está rodeado del mar por el N. E. y S. formando casi todo su perímetro una costa muy brava y casi inaccesible excepto en unos pocos puntos, que son los en que se hallan las calas del Pino de la posada, Cala Feliu, Cala Murta, Cala Agosaua y Cala-Figuera; puntos todos pero de muy poca estension, lo cual hacia que antes de construirse el camino de servicio y faro podia el dueño, queriendo, cerrar su propiedad hasta con llave, pues por la parte del O. que es por donde linda con el predio Albercuix no hay mas que un solo paso por donde pueda entrarse con alguna facilidad y este quedaba cerrado por medio de una barrera, estando el propietario en completo derecho de espulsar a cualquier persona que sin su permiso hubiese entrado en la finca; lo cual no puede hacer ahora, al menos en toda la extensión del camino de servicio que es de mas de 12 kilometros, desde Cala-Murta en donde arranca, hasta el cabo donde termina y se está construyendo el faro" (A.C.O.P.O.T. Sig. 352).

L'enginyer d'Obres Públiques Eusebi Estada fou l'autor, l'any 1899, del projecte del far de Pollença, a la memòria del qual ens parla del camí d'accés: "Camino de servicio. El faro por necesidad ha de quedar unido por un camino de condiciones apropiadas al pueblo de Pollensa, desde este puento hasta el puerto hay una carretera conservada por el Estado, cuya longitud es de 7 kilometros; con el extremo de esta via enlaza un camino público que contorneamos el puerto tiene por objeto servir el caserio establecido en el y varios predios importantes de la region N. de la bahía de Pollensa. Este camino a pesar de no medianar condiciones y de su deficiente estado de conservación, servira para el servicio del faro hasta la barrera llamada d'Aubarcuitx, en una longitud de 1'80 kilometros". Aquest document fa referència a la construcció del camí del far de la punta de l'Avançada (A.A.P.B. Sig. L 1.3. SM 48).

A l'acta de la Comissió Mixta motivada per Real Orde del Ministeri de la Guerra del 26 de juliol de 1920, relativa al traçat del camí veïnal del far del port de Pollença, per Albercuitx a cala Pi de la Posada, es pot llegir el següent: "De los reconocimientos efectuados sobre el terreno el día 10 de mayo de 1921 por el Teniente Coronel de Ingenieros del Ejército Don Florencio Subias Lopez [...] resulta lo siguiente:= Del Faro del Puerto de Pollensa arranca su camino de servicio carretero y público en gran parte de su longitud que siguiendo la orilla del puerto de Pollensa llega hasta enlazar con la carretera de 3er orden del Estado que del Puerto de Pollensa conduce a dicha villa y sigue internándose después en la Isla de Mallorca. Con el citado camino de servicio del faro empalma el camino carretero que conduce a las casas de Albercuitx y desde cerca de dichas casas arranca un camino de herradura que subiendo a la cresta de la cordillera Norte de Mallorca la atraviesa por el collado de la Nao descendiendo despues por la vertiente que dá a la bahia de Pollensa llegando hasta el mar en la Cala denominada del Pí de la Posada de la costa Nordeste de dicha bahia de Pollensa. A convertir en camino carretero la via existente descrita, se encamina el proyecto montado del Ingeniero Sr. Sancho, aprovechando con insignificantes

mejoras el camino carretero ya existente desde el faro del Puerto de Pollensa hasta las casas de Albercuitx y proyectando una sección de carretera completamente nueva desde las casas de Albercuitx hasta la Cala del Pino de la Posada pasando por el collado de la Nao...(A.M.S.C. Sig. 3ª 3 29).

A l'expedient que existeix a la Delegació Provincial d'Economia i Hisenda sobre la torre d'Albercuitx, apareix una transcripció del registre de la finca d'Albercuitx: "Dicho predio Albercuitx está atravesado por un camino que lleva la dirección de Sur a Norte dividiéndose después en dos ramales los cuales uno de ellos lleva la misma dirección y conduce al predio Formentor y el otro lo varia siguiendo de Noroeste a Este y conduce a la fortaleza propia de Miguel Llobera Cánaves enclavada en el predio que se describe" (Delegació Provincial d'Economia i Hisenda. Sense signatura).

A la memòria del "Reformado del camino de servicio del faro de Formentor. Trozo 1º. 1940" (A.C.O.P.O.T. Sig. 518), es recullen els antecedents relatius a la construcció de la nova carretera del far del Formentor, des de les cases Noves de Formentor fins el far i s'inclou el plànol del "Croquis del ensanche y mejora del camino del servicio del faro de Formentor", a escala 1/25.000 i realitzat l'any 1934. En aquest plànol apareix grafiat el traçat original del camí de ferradura, des de les cases d'Albercuitx.

L'any 1945 es va formar el projecte de construcció del segon tram del camí veïnal del Port de Pollença a Formentor, on es pot llegir el següent: "El camino de servicio del Faro de Formentor tiene su origen en las casas nuevas de Formentor, situadas en las inmediaciones de Cala Murta quedando practicamente aislado éste camino ya que su unión con el camino vecinal del Puerto de Pollensa a Formentor se realiza por medio de un camino rural en pésimas condiciones y por el cual el tráfico se realiza con dificultad. Esto hizo pensar en la conveniencia de unir ambos caminos, prolongando el vecinal nº 431 del Puerto de Pollensa a Formentor..." (A.C.O.P.O.T. Sig. 1226).

Els darrers 500 metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección al Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l'obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: "Desde el Moll sigue el camino a lo largo de la orilla, luego recto hacia las casas de Albercutx en un altozano del valle homónimo cerrado por la prominente penya del Migdia [...] el camino prosigue desde la casa de Albercutx en dirección a la penya del Migdia [...] hasta alcanzar un *coll* por el que inicia el ascenso a la Talaia..." (pàg. 242-243).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Despuig, 1784).

- *Pueblo de Pollensa. Plano Geomètrico levantado bajo la dirección del geómetra D. Pedro Moreno y Ramirez* (1858). Apareix completament, fins a les cases de velles de Formentor.

- Cartografia militar de España (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Cala Sant Vicenç. 644-I quadrant SE i full Pollensa, 644-II quadrant NE. Apareixen els trams 1,2 i 3 fins a la carretera.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment.

(141) CAMÍ DE CALA FIGUERA (A)

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3

INICI: carretera PM-221, del Port de Pollença al cap de Formentor, km. 10,9.

FINAL: cala Figuera.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Pla General d'Ordenació Urbana.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí. Constitueix un accés a la mar.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: terra.

De l'inici del camí fins les Cases Velles de Formentor.

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al Pla de les Arenes.

- Tram 3:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a la part del camí que arriba fins al petit aparcament que trobam prop de la cala.

- Tram 4:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 3 - 4 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a una travessia del tram 3 que arriba directament a la cala.

- Tram 5:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: un portell de 1,2 m a l'inici.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon al tram que va de la carretera PM-221, del Port de Pollença al cap de Formentor, km. 12. a l'inici del tram 3.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta a l'inici del camí.
- Una barrera oberta al final del tram 2 amb un cartell de "Propiedad privada".

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular els trams 1, 2 i 5 i molt dolent els trams 3 i 4.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marge de sustentació al final del tram 1.
- Quan el camí passa per davant les cases està empedrat.

OBSERVACIONS:

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En l'aprovació provisional del Pla General d'Ordenació Urbana que es produí el maig de 1990 (A.C.I.U Sig. 312) es proposava "el establecimiento de servidumbre de paso peatonal para los siguientes caminos privados para facilitar el acceso a las playas, al litoral en general y a puntos significativos del territorio:

- Ariant
- Castell del Rei
- Cala Castell
- Cala Boquer
- Cala Murta
- Cala Figuera"

Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses

prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: “los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales”. El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Amb la qual cosa cal concloure que l'Ajuntament de Pollença té l'obligació de modificar el PGOU amb la inclusió de l'esmentada servitud pública de pas peatonal afegint les prescripcions que al respecte inclou l'Estudi d'Impacte Ambiental que acompanyà la redacció del PGOU, a fi i efecte de poder constituir aquesta servitud de pas.

Els darrers 150 metres del camí actuen com *Límite de Servidumbre de Protección* i els darrers 25 metres es troben dins el *Dominio Público al Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollença, aprovat provisionalment l'any 1990 (AMOP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Apareix a *La Guia per no perdre el nord* (Mancomunitat del Nord de Mallorca, 2000), a l'apartat d'excursions figura la de Cala Figuera, on diu: “Per accedir-hi cal agafar la carretera del Port de Pollença al Cap de Formentor, en el km 12 a l'esquerra comença un camí, el km i mig que queda fins arribar a la platja s'aconsella fer-lo a peu”.

- Valero, Gaspar (1993) *El Fumat de Formentor. Des de les cases velles de Formentor, per les cases de Cala Murta i el camí vell del Far*. Apareix parcialment. “Començam l'excursió des de la mateixa carretera del Far de Formentor (PM-221), aproximadament a l'altura del quilòmetre 10,800, per tal d'agafar el camí de carro que ens conduirà a les cases velles de Formentor [...] Per un camí planer i còmode, després d'una pista que travessa el camí, deixam enrere uns pedrissos laterals [...] Arribam així al pla de les Arenes, on les interseccions de camins abunden, entre les quals remarcam el primer camí de carro cap a l'esquerra, que condueix a l'aljub del pla de les Arenes [...] En el segon entreforc important del pla de les Arenes, a un minut de l'anterior, deixam a l'esquerra el camí de Cala Figuera, que davalla ràpidament cap a aquesta bells i pronunciada cala” (pàg. 1030-1033).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix completament, excepte el tram 4.

- *Croquis del ensanche y mejora del camino de servicio del faro de Formentor* (Servicio de Ingenieros de Baleares, 1934) Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareixen aproximadament els trams 1 i 3.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 645-IV. Apareixen aproximadament els trams 1 i 3.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 645-I (40-25). Apareix aproximadament excepte el tram 4.
- MINISTERIO DE OBRAS PÚBLICAS, TRANSPORTES Y MEDIO AMBIENTE, (1990). *Deslinde del dominio público marítimo terrestre. Término municipal de Pollensa*. Escala 1/10.000. Full 17.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix completament excepte l'inici del tram 1.

(142) CAMÍ VORA EL TORRENT DE SANT JORDI

FULLS MAPA 1/5000:

644-6-6

INICI: torrent de Sant Jordi (proximitats de la carretera de Palma).

FINAL: torrent de Sant Jordi (proximitats de Can Bou).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Tancament del camí.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: ? m.

-Tipus de ferm: terra.

Correspon als primers 500 m del camí.

- Tram 2:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 - 3 m.

-Tipus de ferm: terra.

Del final del tram 1 fins al camí de Can Moragues (núm. 11).

- Tram 3:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 m.

-Tipus de ferm: terra.

Del camí de Can Moragues (núm. 11) fins a una llargada de 300 m.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: molt difícil els trams 1 i 3, i fàcil el tram 2.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Algunes reixes tanquen el pas.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent els trams 1 i 3, regular el tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

OBSERVACIONS:

- Tot el camí discorre ran del torrent de Sant Jordi, i aquest fet fa que gran part es trobi desaparegut, especialment el tram 1 i part del 3. Això no queda reflexat en els trams, però sí en la cartografia.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 6 de juny de 1910, "Despues de haber manifestado la presidencia que el vecino Jose Torrens Llobera lejos de cumplir las órdenes que le dio la Comisión de Policia Rural respecto a las obras realizadas en la finca de su propiedad titulada Cuxach colindante con el torrente de San Jorge, las cuales interceptaban el camino existente en el margen de dicho torrente, ha continuado dichas obras en perjuicio del pro-comun dejando completamente obstruida la travesia que desde tiempo inmemorial se utiliza se acuerda por unanimidad dada la manifiesta infraccion cometida por el estado Torrens del artº 170 de las Ordenanzas municipales, prevenirle que en el plazo de tercero dia reponga en su primitivo estado el punto donde han sido fraudulentamente construidas las indicadas obras y solicite despues de este Ayuntamiento el correspondiente permiso, de lo contrario se procederá a hacerlo de oficio y a sus costas" (AMP. Sig. 1724).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX: -**

(143) CAMÍ DE CAN PRATS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-7

INICI: camí de Can Romí, núm. 9.

FINAL: cases de Can Prats.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Divisió municipal en districtes
- Millora de camins rurals.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 3 - 3,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon als primers 250 metres

- Tram 2:

- Tipologia: carro.
- Amplada: 2,5 m.
- Tipus de ferm: asfalt.

Continuació del camí, fins a les cases de Can Prats.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: sense problemes.
- b) Fites: no.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Reixa i obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany al final del tram 1.
- Un portell amb una cadena oberta, al mig del tram 2.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

- Petits marges de suport al tram 1.

OBSERVACIONS: -**DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:**

El 29 de gener de 1970 es va procedir a una nova divisió municipal en districtes, quedant formada la secció segona del primer districte per les següents parts: fí del nucli de la població en el Roser Vell, camí de Can Mos cap a Can Alordes, camí de Can Prats cap a la carretera de Lluc i fins el límit amb el terme d'Escorca (AMP. Sig. 1744).

El 29 de gener de 1997 l'Ajuntament de Pollença elaborà un estudi per a la millora dels camins rurals del terme municipal de Pollença, amb l'objecte de la possible financiació per part de la C.A.I.B, on es presentava una relació de camins seguint un ordre de prioritat. En segon lloc apareix el camí de Can Romí. (AMP. Sense signatura). El traçat del camí que surt grafiat al plànol que acompanya aquesta memoria inclou el camí de Can Romí, núm. 8; el de Can Pau, núm. 59, i el de Can Prats.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -**CARTOGRAFIA ON APAREIX:**

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Fulls 644-IV.
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(144) CAMÍ VELL DEL FAR (B)

FULLS MAPA 1/5000:

645-1-3
645-2-2
645-2-3

INICI: continuació del camí vell del Far (A), núm 65.

FINAL: far de Formentor.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Permuta de terrenys.
- Obres per part de l'Administració.
- *Deslinde del dominio público marítimo terrestre* (1990).
- *Plan General Municipal* de Pollença (1991).

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: sí.

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí del far, prop de Cala Murta fins a la carretera PM-221.

- Tram 2:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1,3 - 1,9 m.
- Tipus de ferm: terra.

Del mirador al km. 17,7 de la carretera PM-221.

- Tram 3:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: ? m.
- Tipus de ferm: terra i pedres.

Del km. 19,2 de la carretera PM-221, fins a una llargada de 75 metres.

- Tram 4:

- Tipologia: ferradura.
- Amplada: 1 - 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon als darrers 75 metres del camí, una vegada travessada la darrera corba de la carretera.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: molt difícil.
- b) Fites: sí, algunes al tram 1.
- c) Pintades: no.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -**ESTAT DEL CAMÍ:**

- Dolent els trams 1, 2 i 3 i molt dolent el tram 4.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges al costat del camí, excepte al tram 4.

OBSERVACIONS:

- Pel tipus de documentació localitzada el camí vell del Far, des de Cala Murta al Far de Formentor, s'ha catalogat en dos camins diferents: camí vell del Far (A), núm. 65 i camí vell del Far (B), núm. 144.

- Entre el tram 1 i el 2 hi ha un tros del camí que segueix el mateix traçat que la carretera i comprèn del km. 14,3 al km. 14,8. També entre els trams 2 i 3 la carretera segueix el mateix traçat que el camí, durant una llargada d'uns 225 metres.

- El segon tram és tallat diverses vegades per la carretera.

- El tram 3 està en molt mal estat a causa de la construcció de la carretera, que talla el camí. A més les pedres caigudes han invaït part del camí i no és possible dir la seva amplada.

- L'estat del camí als punts interceptats per la carretera i al tram 4 és molt dolent, a causa de que han llevat les pedres que constituïen el marge de sustentació.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En carta de la secció de Foment del 12 de juny de 1860, dirigida a l'Ajuntament de Pollença, es comunicava la relació de propietaris afectats per l'expropiació de terrenys "para el faro del cabo de Formentó y su camino de servicio" (AMP. Sig. 2940).

A l'expedient d'expropiació dels terrenys del camí de servei del far de Formentor apareix un document de 1862 en el qual apareix una valoració feta pel perito anomenat pel propietari del predi de Formentor, on es pot llegir el següent: "1ª. El predio o cabo Formentó está rodeado del mar por el N. E. y S. formando casi todo su perímetro una costa muy brava y casi inaccesible excepto en unos pocos puntos, que son los en que se hallan las calas del Pino de la posada, Cala Feliu, Cala Murta, Cala Agosauba y Cala-Figuera; puntos todos pero de muy poca estension, lo cual hacia que antes de construirse el camino de servicio y faro podia el dueño, queriendo, cerrar su propiedad hasta con llave, pues por la parte del O. que es por donde linda con el predio Albercuix no hay mas que un solo paso por donde pueda entrarse con alguna facilidad y este quedaba cerrado por medio de una barrera, estando el propietario en completo derecho de espulsar a cualquier persona que sin su permiso hubiese entrado en la finca; lo cual no puede hacer ahora, al menos en toda la extensión del camino de servicio que es de mas de 12 kilometros, desde Cala-Murta en donde arranca, hasta el cabo donde termina y se está construyendo el faro" (A.C.O.P.O.T. Sig. 352).

A la memòria del "Reformado del camino de servicio del faro de Formentor. Trozo 1º. 1940" (A.C.O.P.O.T. Sig. 518), es recullen els antecedents relatius a la construcció de la nova carretera del far del Formentor, des de les cases Noves de Formentor fins el far i s'inclou el plànol del "Croquis del ensanche y mejora del camino del servicio del faro de Formentor", a escala 1/25.000 i realitzat l'any 1934. En aquest plànol apareix grafiat el traçat original del camí del far de Formentor des de Cala Murta.

A la memòria del *Proyecto de camino de servicio del faro de Formentor. Trozo 2º*, de l'any 1944 (A.C.O.P.O.T. Sig. 442), corresponent a la construcció del segon tram del camí, des del coll de n'Adrià fins el far de Formentor, s'inclou un plànol amb el traçat del camí projectat i el de l'antic camí del far.

L'any 1945 es va formar el projecte de construcció del segon tram del camí veïnal del Port de Pollença a Formentor, on es pot llegir el següent: "El camino de servicio del Faro de Formentor tiene su origen en las casas nuevas de Formentor, situadas en las inmediaciones de Cala Murta quedando practicamente aislado éste camino ya que su unión con el camino vecinal del Puerto de Pollensa a Formentor se realiza por medio de un camino rural en pésimas condiciones y por el cual el tráfico se realiza con dificultad. Esto hizo pensar en la conveniencia de unir ambos caminos, prolongando el vecinal nº 431 del Puerto de Pollensa a Formentor..." (A.C.O.P.O.T. Sig. 1226).

A la relació d'obres i millores realitzades durant 1959, remesa per l'Ajuntament de Pollença al Govern Civil, apareix l'ampliació i asfaltat del camí vell del Far (A.R.M. Sig. L-593).

El 3 d'abril de 1963, la Dirección General de Puertos y Señales Marítimas, secció de concessions i recursos, autoritzà la permuta de terrenys del camí de ferradura de Cala Murta al Far de Formentor, sol·licitada per D. Ignacio Rotger Villalonga, en el tram que travessa la seva propietat, amb una longitud de 11.440,45 metres, per una parcel·la adosada al far. Però aquesta resolució fou anulada per Orde Ministerial del 24 de setembre de 1964, degut a irregularitats en el procés administratiu; en aquesta mateixa Orde s'estipulava l'entrega dels terrenys al Ministeri d'Hisenda. El 10 d'abril de 1965 es feia una descripció de la situació d'aquests terrenys: "Que el antiguo camino de servicio de herradura del Faro de Formentor, tiene una longitud de 12.090,00 metros lineales de los que 154 se desarrollan por terrenos actualmente del Faro y 495,55 metros lineales por terrenos de Don Enrique Garriga Sitler. De

este modo, la longitud de camino, cuyo trazado corresponde a terrenos enclavados en la finca de Cala Murta, propiedad de Don Ignacio Rotger Villalonga, es de 11.440,45 metros lineales” (Arxiu del Grupo de Puertos de Baleares. Sig. SM-194)

El 27 de noviembre de 1968 la finca urbana procedent del camí de Cala Murta al far de Formentor fou adjudicada en pública subhasta a D. Ignacio Rotger Villalonga, essent donada de baixa de l’Inventari de Béns de l’Estat. En la comunicació de la Dirección General del Patrimonio del Estado, dirigida al Delegat d’Hisenda de Balears el 31 de gener de 1969, es descriu la finca de la següent manera: “Camino de herradura que une Cala Murta con el Faro de Formentor, sita en el término municipal de Pollensa que linda al N. con finca denominada Cala Murta, al S. con Zona Maritimo Terrestre al E. y al O. con finca de D. Enrique Garriga Sitler” (Arxiu de la Delegació d’Hisenda de Balears. Sense Signatura. *Ventas*).

En un estudi de la parcel·la del far del Cap de Formentor, elaborat pel Grupo de Puertos de Baleares, a l’apartat d’observacions i conclusions podem llegir el següent: “El lindero está constituido por el mar y una línea paralela a la fachada principal del faro a 90 m. de distancia. Ello resulta de la permuta de una caseta en Cala Murta, en la cabecera del antiguo camino de herradura (que unía el pequeño muelle de esta cala con el faro) con una parcela de Dª María Elena Popolicio, viuda de Adam Diehl autorizada por O.M de 2 de noviembre de 1959. Otra permuta autorizada por O.M de 3 de abril de 1963 para ampliar esta parcela con otra adyacente propiedad de D. Ignacio Rotger Villalonga y cediendo a cambio los terrenos ocupados por el camino de herradura ya fuera de uso, no ejecutada, quedó anulada por O.M. de 24 de septiembre de 1964 (expediente de proyectos nº 194 S.M). Este expediente se halla inconcluso” (Arxiu del Grupo de Puertos de Baleares. Sig. 194 SM).

El camí catalogat actua parcialment com *Límite de Servidumbre de Protección al Deslinde del dominio público marítimo terrestre* del terme de Pollensa, aprovat provisionalment l’any 1990 (AMOP. Sense signatura).

Al *Plan General Municipal* (Ajuntament de Pollença, 1991), apareix a la regulació d’elements d’interès arquitectònic dins la categoria de camins empedrats, amb el nom de camí al Faro de Formentor (vell) (A.C.I.U. Sig. 312-315).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- A l’obra *Las Baleares descritas por la palabra y el grabado* (Habsburgo Lorena, 1991) llegim: “Torcemos a la derecha y por una cañada abrupta descendemos hasta cala Murta por una senda bordeada de altos palmitos que se adentra en un prodigioso pinar [...] Sinuosa y en 22 curvas asciende desde el pinar la pujada d’En Català, empinada cuesta que nos permite contemplar la bella panorámica del angosto valle de cala Murta, la imponente Talaia, y, en la distancia, el puig Gros de Ternelles [...] La panorámica del valle se hace total cuando llegados a lo alto del collado que corona la pujada d’En Català se hace franca la vista de aquél en cualquier dirección de la rosa de los vientos y nos proponemos ascender al escarpado Fumat [...] El camino prosigue hasta el ponto donde una cruz tallada en la roca indica el comienzo de la bajada que sinuosamente y en seis tramos, por la pendiente que queda a los pies de la cova Blanca alcanza desde el *cap* hasta casi la llanada [...] Siete nuevos tramos incurvados ascienden de nuevo a la pedregosa lomera entre cuyos añosos pinos atisbamos de pornto la maravillosa imagen del cap de Menorca. Prosigue nuestra accidentada marcha, ora abajo en cuatro curvas ora arriba en doce más [...] El vallecillo que se extiende a continuación hasta la misma cala se nos hace franco tras arduo avance por sus laderas en

ocho sinuosos tramos de una parte y seis de la opuesta, que no bastan para llevarnos hasta el solitario faro del cap, que describiremos cuando atendamos a la costa, para el que median todavía una larga curva y 23 vueltas más, a las que siguen otras nueve” (pàg. 246-247).

- El camí Vell del Far apareix en el núm. 43 de les *Rutas Escondidas de Mallorca Península de Formentor II. Casas de Cala Murta – Punta del Faro* (García Pastor, 1970): “Por detrás de la edificación se ve partir, o se adivina, un camino. Es el antiguo del Faro, por el que se transportava a lomos de cabalgadura los efectos u aprovisionamientos traídos por mar hasta esta cala, por falta de otros caminos antes de construirse la actual carretera.

El antiguo camino del faro, magníficamente conservado aún en casi todo su recorrido, se hace presetne aquí y allá con sus continuos zi-zagueos”.

- El camí està inclòs en el *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana*, elaborat pel Consell Insular de Mallorca (1993), dins el terme municipal de Pollença: “S’inicia a Cala Murta i fent nombroses corbes, travessa una sèrie de colls i arriba al far.

El traçat és molt llarg per evitar les fortes pendent.

La carretera ha destrossat el camí en alguns petits trams però la resta es conserva bé. Està fet amb pedra encaixonada principalment a l’inici. En aquest punt el camí es troba tancat amb filferro i una part resta convertit en terrassa d’uns apartaments” (pàg. 345).

- Valero, Gaspar (1993) *El Fumat de Formentor. Des de les cases velles de Formentor, per les cases de Cala Murta i el camí vell del Far*. Apareix parcialment. Es dedica un paràgraf al far de Formentor i el camí vell: “El projecte de construcció del far fou encarregat a l’enginyer Emili Pou. Abans d’iniciar-se les obres del que havia de ser pròpiament l’edifici del far, fou necessari obrir un camí, l’anomenat actualment camí vell del Far. Era una obra imprescindible, tant per traslladar els materials de l’obra com pel manteniment i el servei quotidià del far [...] Les obres del camí començaren el mes de gener de 1857 i acabaren per setembre de 1859” (pàg. 1039).

- A l’obra *Pollença: guia de passeig* (Cerdà; Vilanova, 1998), trobam un capítol titulat Formentor, en el qual trobam un epígraf dedicat al far, on podem llegir el següent: “Es pot veure l’antic camí de pedra, construït l’any 1857, que voreja els cims”. A la mateixa obra trobam un capítol titulat Formentor, en el qual trobam un epígraf dedicat a en Fumat, on podem llegir el següent: [...] “La ruta de més fàcil accés és per la cara est. Des de cala Murta s’ha de continuar per la carretera del Far i, una vegada passat el túnel, a uns dos-cents metres, prendre pel camí vell del Far situat a la dreta”.

- Cerdà; Vilanova (1999). Segons l’itinerari de Cala Murta i Cala en Feliu, a Cala Murta comença el camí del far “que puja vorejant els turons fins arribar al cap de Formentor. Aquest camí va ser construït l’any 1857 per transportar la pedra de Binissalem emprada en la construcció del far”.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931), 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.

- *Cartografía militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1949) Escala 1/10.000 Full Formentor. 645-IV quadrant SO. Apareix com a “camino de Cala Murta al Faro”.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 645-I (40-25). Apareix parcialment com a tirany i camí de ferradura amb el topònim de “Camí Vell del Far”.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000. Apareix el tram 1 i parcialment el tram 2.

(145) CAMÍ DE FONTS SALADES

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-6

644-7-7

INICI: carretera PMV-220-2, km 4,25.

FINAL: fins a una llargada de 250 metres.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Senyalització de camins.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 3,5 m.

-Tipus de ferm: asfalt.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El servei de Normalització lingüística de l'Ajuntament de Pollença confeccionà, l'any 1996, una relació dels topònims rurals per tal de procedir a la retolació dels camins del terme; aquest llistat fou tramès al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears per tal que elaboràs un estudi i emetés un informe sobre la grafia correcta d'aquests topònims. Dins aquesta relació apareix, inclòs a la zona 5 (Carretera de Llenaira), el camí de Fonts Salades (AMP. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- En el *Punt Informatiu Pollença*, núm. 25 (1996), es publicà l'article titulat "Alguns topònims rurals del terme de Pollença", en el qual es transcriu la relació de topònims elaborada per l'Ajuntament de Pollença, en el qual apareix el camí que ens ocupa.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército, 1962) Escala 1/25.000. Full 644-II. Apareixen sols els darrers 200 m. del camí.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-IV (38-25).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala 1/5.000.

(146) CAMÍ VELL ALS RAFALS

FULLS MAPA 1/5000:

644-5-8

INICI: tram 3 del camí de Lassarell, núm. 96, a la travessia cap als Rafals.

FINAL: cases dels Rafals.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.

TIPUS: -

INTERÈS CONSTRUCTIU: sí.

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2 - 3 m.

-Tipus de ferm: empedrat.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: regular.

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- El camí està bastant envaït per la vegetació.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

(147) CAMÍ DE CAN CERDÀ

FULLS MAPA 1/5000:

644-4-7

INICI: camí del Rafalet, núm. 84.

FINAL: prop del Redol de Can Cerdà.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Informe de danys causats per les inundacions.

INTERÈS CONSTRUCTIU:

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- **Tram 1:**

-Tipologia: carro.

-Amplada: 2,5 m.

-Tipus de ferm: terra i grava.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes

b) Fites: no.

c) Pintades: no.

d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Paret i reixa.

LIMITACIONS DE PAS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

L'any 1990 l'Ajuntament de Pollença va redactar un informe amb una relació de camins amb danys a causa de les pluges. En aquest document apareix a la zona 1ª. Vall d'en Marc el "camino C'an Cerdá se observan varios tramos en mal estado habiéndose producido

algún desprendimiento en el camino”. Aquesta relació de camins es feia a fi de que es pogués procedir a la seva reparació.(A.C.A.P. Registre d’entrada núm. 10061).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa militar de España formado por el cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-1931). 2a edició. Escala 1/100.000. Apareix aproximadament.
- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix aproximadament.
- *Cartografía Militar de España* (Servicio Cartográfico del Ejército,1962) Escala 1/25.000. Full 644-III-IV.
- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 644-III (39-25).
- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Escala1/5.000.

(148) CAMÍ A CALA SANT VICENÇ

FULLS MAPA 1/5000:

644-7-5

644-6-5

INICI: camí de Síl·ler al coll de Síl·ler (núm. 135).

FINAL: urbanització Can Botana.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: sí.

TIPUS:

- Trànsit des de temps immemorial.

INTERÈS CONSTRUCTIU: -

INTERÈS EXCURSIONISTA: -

TIPOLOGIA:

- Tram 1:

-Tipologia: ?.

-Amplada: ? m.

-Tipus de ferm: ?.

Correspon als primers 100 metres del camí.

- Tram 2:

-Tipologia: ferradura.

-Amplada: 1 – 1,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins a una llargada de 200 metres.

- Tram 3:

-Tipologia: ?.

-Amplada: ? m.

-Tipus de ferm: ?.

Tram que discorre vora la paret fins una distància de 250 metres.

- Tram 4:

-Tipologia: tirany / ferradura.

-Amplada: 1 – 1,5 m.

-Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al coll de Síl·ler.

- Tram 5:

-Tipologia: tirany / ferradura.

- Amplada: 1 – 1,5 m.
- Tipus de ferm: terra.

Des del coll de Síller a la urbanització de Can Botana.

- Tram 6:

- Tipologia: pista.
- Amplada: 2,5 - 3 m.
- Tipus de ferm: terra.

Correspon a l'actual camí que connecta l'antic camí de ferradura amb les cases de Síller.

SEGUIMENT:

- a) Dificultat: difícil
- b) Fites: sí, al tram 5.
- c) Pintades: sí, al tram 5.
- d) Cartells indicadors: no.

TIPUS DE LIMITACIÓ LATERAL:

- Obert.

LIMITACIONS DE PAS:

- Reixa prop del coll de Síller.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Inexistent els trams 1 i 3, regular els trams 2 i 6, dolent el tram 5 i molt dolent el tram 4.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

OBSERVACIONS:

- Els trams 1 i 3 actualment no existeixen.
- El tram 5 està bastant envaït per la vegetació i és travessat per diversos tiranys.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En sessió plenària del 29 d'abril de 1957 es va donar notícia de l'anuncia aparegut el al butlletí oficial de la província núm. 14106 del dia 6 d'aquest mes, referent a la petició feta per D. Anton Eichko?? "de que sea continuado a su nombre el expediente de concesión relativo al proyecto de construcción de piscina, camino, ..., escaleras y solarium en Cala Molins de este termino municipal, solicitado por D. Rafael Llobera Martorell, lo que se hará público para que en el plazo de treinta dias se pueda examinar el proyecto y presentar las alegaciones que se crean pertinentes relativas a dicha petición".

El ple, després d'un ample debat sobre el tema, recorda que a la sessió celebrada el dia 21 d'abril de 1952, amb motiu de la realització del desllindament de la zona marítima terrestre que afectava a Cala Molins, conseqüència de la petició feta per D. Rafael Llobera Martorell, acordà comunicar a l'enginyer en cap d'obres públiques que: "al levantarse el correspondiente plano de deslinde se tuviera presente que no solamente Cala Molins, sino también Cala Carbó y El Cavall Bernat, aparte de su interés turístico es muy frecuentado por marineros y pescadores, no debia dejarse incomunicados dichos lugares y Calas, para que se pudiera transitar libremente por ellos, como se ha hecho desde tiempo inmemorial".

Per aquest motiu el ple, per aclamació, acorda oposarse a la petició feta per D. Anton Eichko??, sempre que no "deje espedita la zona de seguridad y salvamento y el libre paso a los lugares antes mencionados en la forma que existe desde tiempo inmemorial (AMP. Sig. 1742).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix parcialment el tram 5.

5. CONCLUSIONS

1- La importància i extensió de la xarxa viària del terme de Pollença fa aconsellable la inclusió de la totalitat dels camins inventariats a les normes subsidiàries del municipi, per tal de preservar els usos viaris, sense perjudici de la seva titularitat.

2- La riquesa patrimonial que suposen els diferents elements que es troben a la xarxa viària del terme municipal de Pollença, fa aconsellable que es preservin les característiques més significatives dels camins, empedrats, parets de tancament, amplària, etc. En aquest aspecte, és especialment recomanable la protecció dels "camins amb interès constructiu" (apartat 4.3) que es relacionen a continuació:

- 8- CARRETERA VELLA DE LLUC.
- 10- CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT.
- 34- CAMÍ DE CAN PELAT / CAMÍ VELL D'ALCÚDIA A LLUC.
- 40- CAMÍ DEL PONTARRÓ.
- 61- CAMÍ A SON BRULL.
- 62- CAMÍ DEL PUIG DE MARIA.
- 65- CAMÍ VELL DEL FAR (A).
- 70- CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ.
- 79- CAMÍ DE FARTÀRITX DEL RACÓ.
- 80- CAMÍ DE FARTÀRITX.
- 81- CAMÍ DEL CALÓ.
- 89- CAMÍ LLARG .
- 97- CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA PETIT.
- 98- CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUIXELLA GRAN.
- 101- CAMÍ DE LA MALÈ.
- 102- CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT A LA MALÈ.
- 103- PAS DEL GARROVER.
- 107- CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT.
- 108- CAMÍ DE CAN LLOBERA A LA TORRETA.
- 111- CAMÍ DE LES ROTES DE CAN SALES.
- 113- CAMÍ DE MÍNER PETIT A LA MOLA.
- 114- CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA.
- 115- CAMÍ DE LA CEL·LA.
- 116- CAMÍ DE CALA SOLLERIC.
- 120- CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA GRAN A TEUJAR.
- 123- CAMÍ 123.
- 129- CAMÍ DE CAN SERRA AL CAMÍ DE FARTÀRITX.
- 130- CAMÍ VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRÓ.
- 132- CAMÍ VELL DE SON MARC A MORTITX.
- 133- CAMÍ VELL DE MÍNER PETIT A MÍNER GRAN.
- 144- CAMÍ VELL DEL FAR (B).
- 146- CAMÍ VELL ALS RAFALS.

Com s'ha indicat a la introducció (apartat 2.2.2) hi ha una sèrie de camins on la propietat no ha permès l'accés per realitzar el treball de camp, de manera que no es pot constatar l'interès constructiu dels següents camins:

1- CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL.

115- CAMÍ DE LA CEL·LA.

134- CAMÍ A CALA CASTELL.

3- Atesa la documentació que s'ha trobat, es pot fer una relació dels camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals de Pollença (apartat 2.1.4), els següents camins:

1- CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL.

2- CAMÍ DE CAL BEATO / CAMÍ DE CAN NOBLE / CAMÍ DE CAN VENSALA / CAMÍ DE CAN TAMORER.

3- CAMÍ DE LA FONT / CAMÍ DE CA N'ESCARRINXO.

4- CAMÍ DE LES QUARTERADES (A) / CAMÍ DE LA FONT.

5- CAMÍ VELL DE SANT VICENÇ / CAMÍ DE CAN TRES CAMES.

6- CAMÍ DE CUIXAC / CAMÍ DE L'ULL DE LA FONT / CAMÍ DE CAN CORRALET.

7- CAMÍ DE CAN SALES.

8- CARRETERA VELLA DE LLUC.

9- CAMÍ DE CAN ROMÍ / CAMÍ DE LA COMA.

11- CAMÍ DE CAN MORAGUES.

12- CAMÍ DE LA FONT XICA / CAMÍ DE CAN PONT / CAMÍ DE CAL REI / CAMÍ DE CAN SEGUINOT / CAMÍ DE CA N'ESCANDEU.

13- CAMÍ DE CA NA FOGASSA / CAMÍ DE CAN BREGAT / CAMÍ DE CA N'AVINENT.

14- CAMÍ DEL VILAR.

15- CAMÍ DE LLENAIRA / CAMÍ DEL CREUER.

16- CAMÍ DE CAN FIOIOL / CAMÍ DE LES TANCOTES.

17- CAMÍ DE CAN CANAVERET.

18- CAMÍ DEL CEMENTERI.

19- CAMÍ DE CAN DANIEL / CAMÍ DE CAN COLLET.

20- CAMÍ DE CAN SAVORÍ.

21- CAMÍ DE CAN BOU ROS.

22- CAMÍ DEL BOSC / CAMÍ DELS PARATS / CAMÍ DEL MOLÍ D'ALMADRAVA.

23- CAMÍ DE LA FONT DE MAL ANY / CAMÍ DE CAN ROIG (A).

24- CAMÍ DE CAN ROIG (B) / CAMÍ DE CAN VOBIS.

25- CAMÍ DE CAN GATULES / CAMÍ DE CAN PUIG.

26- CAMÍ VELL DE CAMPANET / CAMÍ DE CA N'EIXARTELL.

27- CAMÍ DE CAN GALLARDÓ.

28- CAMÍ DE CAN LLOBERINES / CAMÍ DE LA GERRERIA / CAMÍ DE CAL PERDIU.

29- CAMÍ DE CAN BOSC / CAMÍ DE COLÒNIA (A) / CAMÍ DE CAN FANALS.

30- CAMÍ DE LA RAFAL / CAMÍ DE LA COMA.

31- CAMÍ DE COLÒNIA (B).

32- CAMÍ DE MARINA (A).

33- CAMÍ DE CAN MOSCAROLES.

34- CAMÍ DE CAN PELAT / CAMÍ VELL D'ALCÚDIA A LLUC.

- 36- CAMÍ DE CA NA VOLANTINA / CAMÍ DE L'ARESTA / CAMÍ DE CAN TOTXETA.
- 37- CAMÍ DE CAN XOTÍ.
- 38- CAMÍ DE CAN TOTXA / CAMÍ DE LA TERRANOVA.
- 39- CAMÍ DE CAN PELOTÀ / CAMÍ DE CAN PORQUER / CAMÍ DE CAN TONI PAU.
- 40- CAMÍ DEL PONTARRÓ.
- 45- CAMÍ DE CAN MOS.
- 46- CAMÍ DE CAN BIBÍ / CARRERÓ D'EN VERGA.
- 48- CAMÍ DE MORELLS.
- 49- CAMÍ DE MARINA (B) / CAMÍ DE CAN PUIG.
- 50- CAMÍ DE L'HOSTALET.
- 56- CAMÍ DE CA NA ROSTOLLA / CAMÍ DE CAL VERRO.
- 59- CAMÍ A CAN PAU / CAMÍ DE LA COMA D'EN XEIXA.
- 62- CAMÍ DEL PUIG DE MARIA.
- 76- CAMÍ DE SÍLLER.
- 80- CAMÍ DE FARTÀRITX.
- 84- CAMÍ DEL RAFALET / CAMÍ DE CAN BARBA.
- 85- CAMÍ DE CAN PICASSA.
- 86- CAMÍ DE SANTUÏRI.
- 89- CAMÍ LLARG .
- 95- CAMÍ DE CAN FANALS.
- 119- CAMÍ A LA FORTALESA DE LA PUNTA DE L'AVANÇADA.
- 126- CAMÍ VELL DE LLUC.
- 127- CAMÍ DE CAN JOANOT.
- 128- CAMÍ D'ALBEGUINS.
- 132- CAMÍ VELL DE SON MARC A MORTITX.
- 136- CAMÍ DEL RAFALET.
- 137- CAMÍ DE CA N'ADAN / CAMÍ DE CAN MAS.
- 138- CAMÍ DE LA SALVE.
- 139- CAMÍ DE CAN CANONGE.
- 142- CAMÍ VORA EL TORRENT DE SANT JORDI.
- 144- CAMÍ VELL DEL FAR (B).
- 148- CAMÍ A CALA SANT VICENÇ.

Alguns dels trams d'aquests camins tal i com apareixen grafiats al Plan Nacional de Vias Provinciales (1973) actualment no existeixen, per la qual cosa la seva inclusió a l'Inventari de Béns Municipals requeriria l'obertura, en aquests trams, d'un expedient de desllindament.

4- Atesa la documentació localitzada i el treball de camp realitzat, en els següents casos existeixen indicis d'una possible titularitat pública, però la dificultat d'assignar la documentació trobada a cada un dels camins, fa que es recomani l'obertura d'un expedient d'investigació, segons l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, que reculli a més testimonis orals, no contemplats en aquest catàleg. Aquests camins són:

- 53- CAMÍ DE CAN TIRANA.
- 61- CAMÍ A SON BRULL.
- 64- CAMÍ DEL MOLL DEL PATRONET.
- 66- CAMÍ DE CA N'ALORDES.
- 77- CAMÍ VELL DE BÓQUER.

- 78- CAMÍ DE CAL PESO.
- 87- CAMÍ DE CAN BOTANA.
- 114- CAMÍ VELL DE PEDRUIXELLA.
- 125- CAMÍ DE CAN CAMA-ROJA / CAMÍ DE LA PUNTA.
- 130- CAMÍ VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRÓ.
- 140- CAMÍ VELL D'ALBERCUIX A FORMENTOR.

5- Segons l'acord de l'antiga Comissió Provincial d'Urbanisme de data de 14 de setembre de 1990, s'aprovava el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença amb diverses prescripcions, entre les que hi constava, amb el núm. 6: "los accesos a la costa norte deben seguir siendo privados en defensa de sus valores ambientales". El 18 d'octubre de 1991, l'Ajuntament de Pollença interposà un recurs contra aquest acord (recurs núm. 658), per la qual es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana de Pollença que ordenava la suspensió dels accesos peatonals a distints llocs de la costa nord de Mallorca, i en conseqüència es declarà procedent el seu manteniment en els mateixos termes continguts en l'aprovació provisional, recurs que fou desestimat en sentència emesa el 20 de març de 1993.

Per sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Contencios-Administratiu Secció 5ª) de 18 d'octubre de 2001 dictada en el recurs de casació 2.697/97 es declarà ajustada a Dret la prescripció que introduí l'Ajuntament de Pollença en el seu Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) en el sentit de declarar una servitud peatonal i pública de pas en aquells camins d'accés a la mar d'acord amb l'article 28 de la Llei de Costes, si bé afegeix el Tribunal Suprem que aquesta servitud s'ha de desenvolupar amb les determinacions i prescripcions que consten a l'Estudi d'Impacte Ambiental i que es detallen al fonament de Dret III de l'esmentada sentència (prohibició de transport motoritzat i una assumpció de control, conservació i millora del camí per part de l'Administració). Els camins que en resulten afectats són els següents:

- 69- CAMÍ DE CALA MURTA.
- 73- CAMÍ DE CALA BÓQUER.
- 116- CAMÍ DE CALA SOLLERIC.
- 118- CAMÍ DE CALA FIGUERA (B).
- 134- CAMÍ A CALA CASTELL.
- 141- CAMÍ DE CALA FIGUERA (A).

6- Per últim, als camins que a continuació se relacionen i que constitueixen un accés a la mar, independentment de la possibilitat d'obrir un expedient de investigació, els és d'aplicació l'article 28 de la Llei de Costes (apartat 2.1.7.)

- 1- CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL.
- 10- CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT.
- 64- CAMÍ DEL MOLL DEL PATRONET.
- 68- CAMÍ DE CALA EN GOSSALBA.
- 69- CAMÍ DE CALA MURTA.
- 73- CAMÍ DE CALA BÓQUER.
- 81- CAMÍ DEL CALÓ.
- 91- CAMÍ DE CALA EN FELIU.
- 116- CAMÍ DE CALA SOLLERIC.
- 118- CAMÍ DE CALA FIGUERA (B).
- 119- CAMÍ A LA FORTALESA DE LA PUNTA DE L'AVANÇADA.

- 134- CAMÍ A CALA CASTELL.
- 141- CAMÍ DE CALA FIGUERA (A).

FULLS MAPA 1/5.000 DEL TERME MUNICIPAL DE POLLENÇA

						645-1-2 Cap de Catalunya	645-2-2 Cap de Formentor
					644-8-3 el Colomer	645-1-3 el Fumat	645-2-3 Cala en Gossalba
	644-4-4	644-5-4 Castell del Rei	644-6-4 Cala Sant Vicenç	644-7-4 Bóquer	644-8-4 Formentor	645-1-4 Cala en Feliu	
644-3-5 Musclo de les Cordes	644-4-5 Ariant	644-5-5 la Cel·la	644-6-5 Serra de la Punta	644-7-5 Port de Pollença	644-8-5 Punta de l'Avançada		
644-3-6 Rafals d'Ariant	644-4-6 Pedruixella	644-5-6 Pollença	644-6-6 Puig de Santuïri	644-7-6 Llenaire			
644-3-7 Mortitx	644-4-7 Vall d'en Marc	644-5-7 Vall de Colònya	644-6-7 Puig de Maria	644-7-7 s'Albufereta			
644-3-8 Binifaldó	644-4-8 Fartàritx	644-5-8 Penya Mascorda	644-6-8 l'Arborçar				
	671-5-1 Míner	671-5-1 Caselles	671-6-1 Son Fe				

Consell de Mallorca

Departament de Promoció i Ocupació FODESMA

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL DE POLLENÇA

Consell de Mallorca. FODESMA, 2001

6.2.3. Mapa dels camins amb interès constructiu (escala 1:30.000)

8. CARRETERA VELLA DE LLUC
10. CAMI DE LA CALETA D'ARIANT
34. CAMI DE CAN PELAT / CAMI VELL D'ALCÚDIA A LLUC
40. CAMI DEL PONTARRO
61. CAMI A SON BRILL
62. CAMI DEL PUIG DE MARIA
65. CAMI VELL DEL FAR (A)
70. CAMI DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDA
73. CAMI DE FARTÀRTIX DEL RACÓ
80. CAMI DE FARTÀRTIX
81. CAMI DEL CALÓ
89. CAMI LLARG
97. CAMI VELL DE PEDRUXELLA PETIT
98. CAMI DELS CASALS / CAMI DE PEDRUXELLA GRAN
101. CAMI DE LA MALLA
102. CAMI DE LA TORRE D'ARIANT A LA MALLA
103. PAS DEL GARROVER
107. CAMI DE LA TORRE D'ARIANT
108. CAMI DE CAN LLOBERA A LA TORRETA
111. CAMI DE LES ROTES DE CAN SALES
113. CAMI DE MINER PETIT A LA MOLA
114. CAMI VELL DE PEDRUXELLA
116. CAMI DE CALA SOLLERIC
120. CAMI VELL DE PEDRUXELLA GRAN A TEUJAR
123. CAMI 123
129. CAMI DE CAN SERRA AL CAMI DE FARTÀRTIX
130. CAMI VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRO
132. CAMI VELL DE SON MARC A MORTITX
133. CAMI VELL DE MINER PETIT A MINER GRAN
144. CAMI VELL DEL FAR (B)
146. CAMI VELL ALS RAFALS

N

0 500 m 1000 m

TERME MUNICIPAL D'ESCORÇA

TERME MUNICIPAL DE CAMPANET

TERME MUNICIPAL DE SA POBLA

POLLENÇA

TERME MUNICIPAL D'ALCÚDIA

PORT DE POLLENÇA

CALA SANT VICENÇ

...temàtics\constructius.dgn 07/11/2008 9:43:00

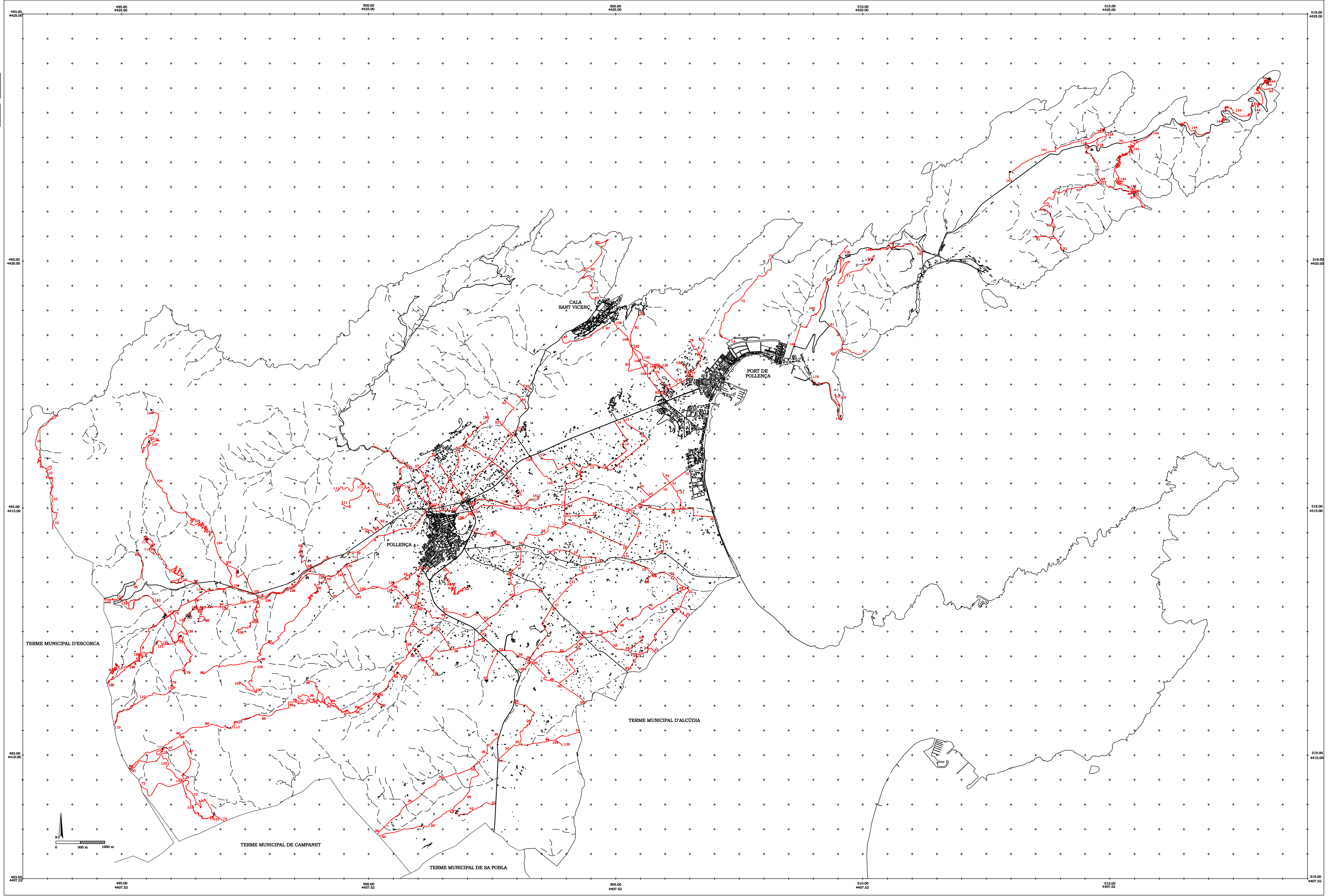
Consell de Mallorca

Departament de Promoció i Ocupació FODESMA

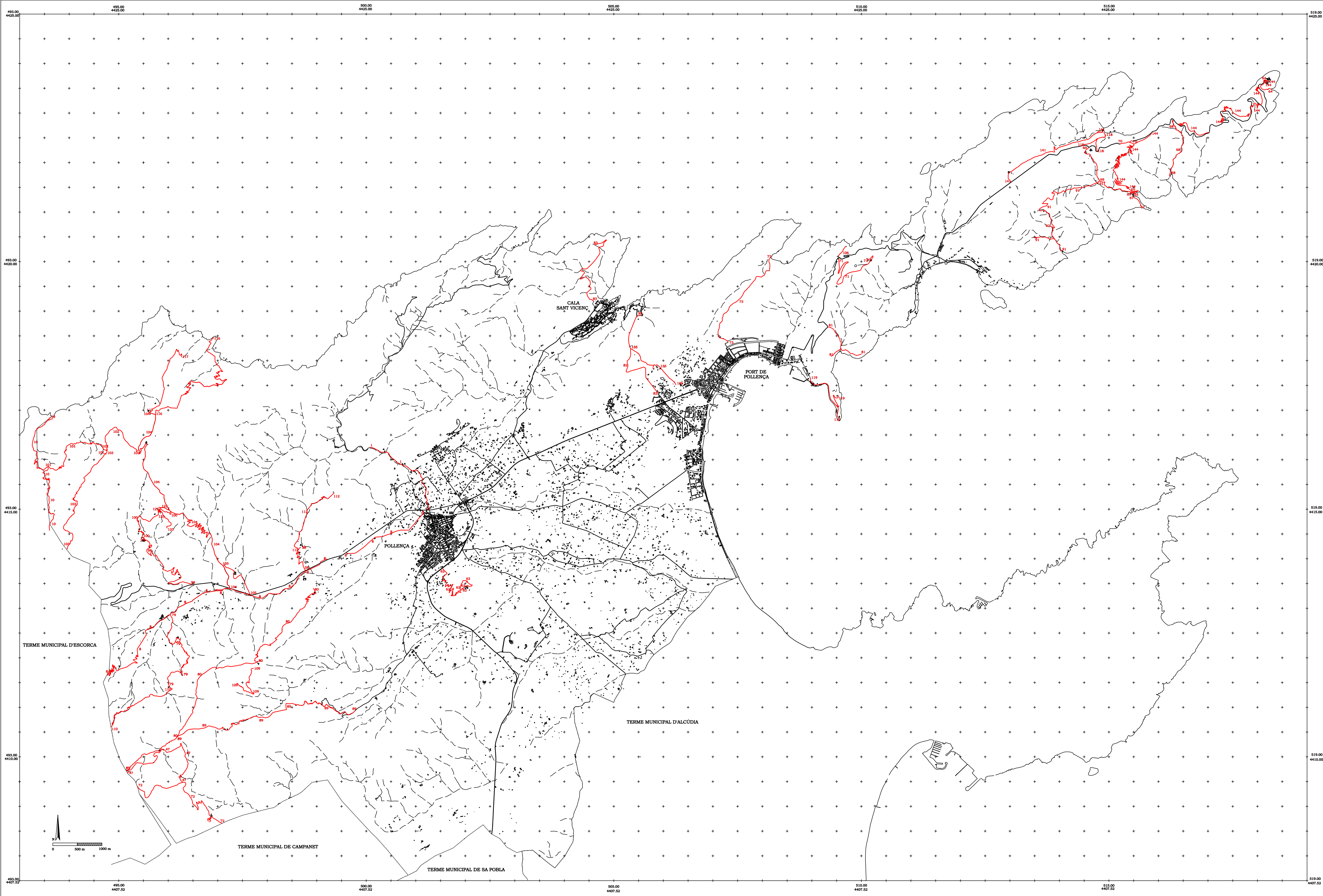
CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL DE POLLENÇA
Consell de Mallorca. FODESMA, 2001

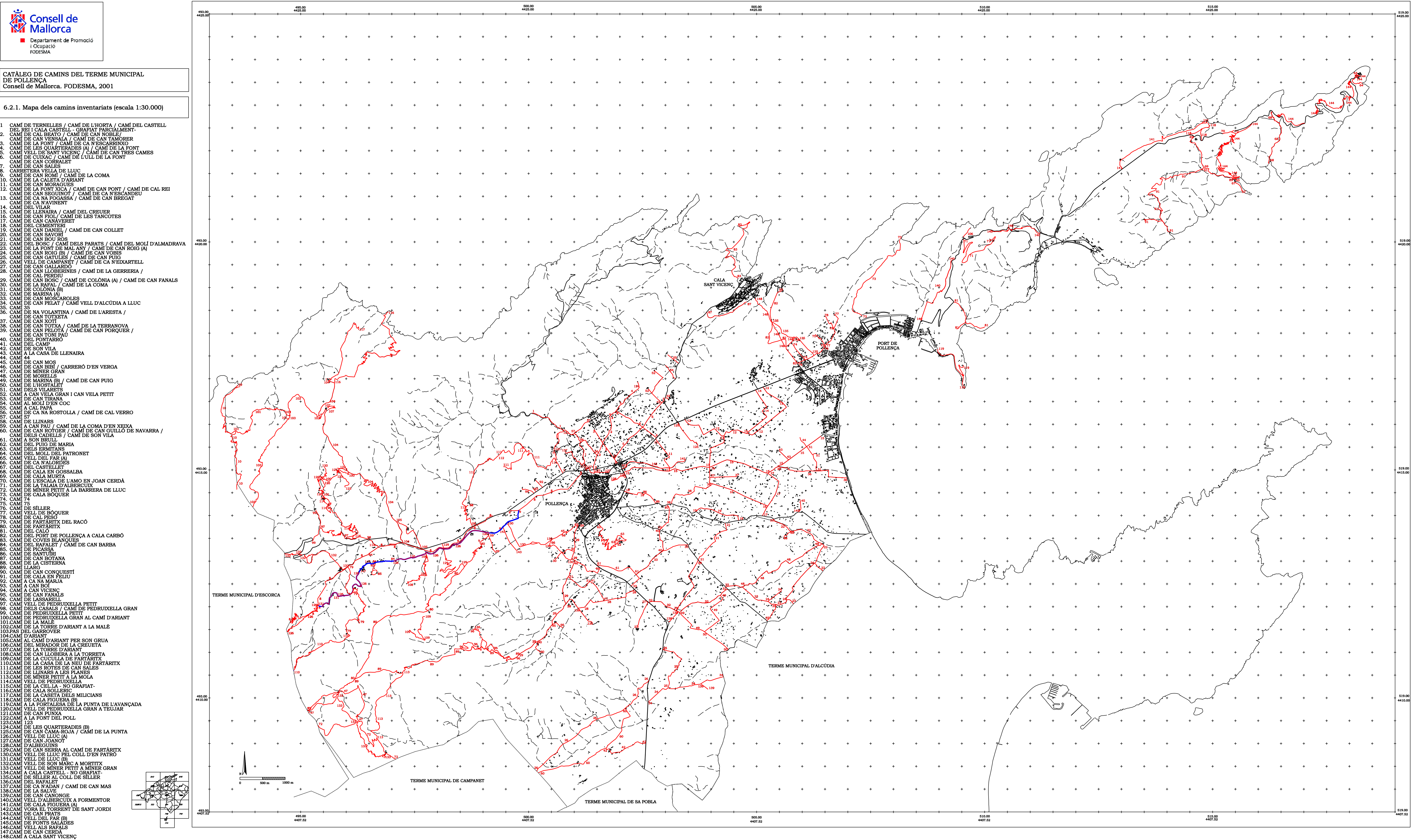
6.2.2. Mapa dels camins documentats (escala 1:30.000)

- 1 CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL DEL REI I CALA CASTELL - GRAFIAT PARCIALMENT-
- 2 CAMÍ DE CAL BEATO / CAMÍ DE CAN NOBLE
- 3 CAMÍ DE CA VENSALA / CAMÍ DE CAN TAMORER
- 4 CAMÍ DE LA FONT / CAMÍ DE CA VESCAERREYO
- 5 CAMÍ DE LES QUARTERADES (A) / CAMÍ DE LA FONT
- 6 CAMÍ VELL DE SANT VICENÇ / CAMÍ DE CAN TRES CAMES
- 7 CAMÍ DE CUIXAC / CAMÍ DE L'ULL DE LA FONT / CAMÍ DE CAN CORRALET
- 8 CAMÍ DE CAN SALES
- 9 CARRETERA VELLA DE LLUC
- 10 CAMÍ DE CAN ROMÍ / CAMÍ DE LA COMA
- 11 CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT
- 12 CAMÍ DE CAN MORAGUES
- 13 CAMÍ DE LA FONT XICA / CAMÍ DE CAN PONT / CAMÍ DE CAL REI / CAMÍ DE CAN SEGUINOT / CAMÍ DE CA N'ESCANDEU
- 14 CAMÍ DE CA NA POGASSA / CAMÍ DE CAN BREGAT / CAMÍ DE CA N'AVINENT
- 15 CAMÍ DEL VILAR
- 16 CAMÍ DE LLENIRA / CAMÍ DEL CREUER
- 17 CAMÍ DE CAN PIOL / CAMÍ DE LES TANCOTES
- 18 CAMÍ DE CANAVERSI
- 19 CAMÍ DEL CEMENTERI
- 20 CAMÍ DE CAN DANIEL / CAMÍ DE CAN COLLET
- 21 CAMÍ DE CAN SAVORI
- 22 CAMÍ DE CAN BOU ROS
- 23 CAMÍ DEL BOSC / CAMÍ DELS PARATS / CAMÍ DEL MOLÍ D'ALMADRAVA
- 24 CAMÍ DE LA FONT DE MALANY / CAMÍ DE CAN ROIG (A)
- 25 CAMÍ DE CAN ROIG (B) / CAMÍ DE CAN VOHIS
- 26 CAMÍ DE CAN GATULES / CAMÍ DE CAN PUIG
- 27 CAMÍ VELL DE CAMPANET / CAMÍ DE CA N'EXARTELL
- 28 CAMÍ DE CAN GARDIÓ
- 29 CAMÍ DE CAN LLOBERINES / CAMÍ DE LA GERRERIA / CAMÍ DE CAL PERDIO
- 30 CAMÍ DE CAN BOSCH / CAMÍ DE COLÒNIA (A) / CAMÍ DE CAN FANALS
- 31 CAMÍ DE LA RAFAL / CAMÍ DE LA COMA
- 32 CAMÍ DE COLÒNIA (B)
- 33 CAMÍ DE MARINA (A)
- 34 CAMÍ DE CAN MOSCAROLES
- 35 CAMÍ DE CAN PELAT / CAMÍ VELL D'ALCÚDIA A LLUC
- 36 CAMÍ DE NA VOLANTINA / CAMÍ DE L'ARESTA / CAMÍ DE CAN TOTXETA
- 37 CAMÍ DE CAN XOTI
- 38 CAMÍ DE CAN TOTXA / CAMÍ DE LA TERRANOVA
- 39 CAMÍ DE CAN PELOTA / CAMÍ DE CAN FORQUER / CAMÍ DE CAN TONI PAU
- 40 CAMÍ DEL PONTARRO
- 41 CAMÍ DEL CAMP
- 42 CAMÍ DE SON VILA
- 43 CAMÍ A LA CASA DE LLENIRA
- 44 CAMÍ 44
- 45 CAMÍ DE CAN MOS
- 46 CAMÍ DE CAN BIRI / CARRERÓ D'EN VERGA
- 47 CAMÍ DE MINER GRAN
- 48 CAMÍ DE MORELS
- 49 CAMÍ DE MARINA (B) / CAMÍ DE CAN PUIG
- 50 CAMÍ DE L'HOSTALET
- 51 CAMÍ DELS VILARETS
- 52 CAMÍ A CAN VELA GRAN I CAN VELA PETIT
- 53 CAMÍ DE CAN TIRANA
- 54 CAMÍ AL MOLÍ D'EN COC
- 55 CAMÍ A CAL PAPA
- 56 CAMÍ DE CA NA ROSTOLLA / CAMÍ DE CAL VERRO
- 57 CAMÍ ST
- 58 CAMÍ DE LLINARS
- 59 CAMÍ A CAN PAU / CAMÍ DE LA COMA D'EN XEIXA
- 60 CAMÍ DE CAN ROTGER / CAMÍ DE CAN GUILLÓ DE NAVARRA / CAMÍ DELS CADILLS / CAMÍ DE SON VILA
- 61 CAMÍ A SON BRULL
- 62 CAMÍ DEL PUIG DE MARIA
- 63 CAMÍ DEL MOLÍ DEL PATRONET
- 64 CAMÍ VELL DEL PAR (A)
- 65 CAMÍ DE CA VALORDES
- 66 CAMÍ DEL CASTELLET
- 67 CAMÍ DE CAL MURTA
- 68 CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ
- 69 CAMÍ DE LA TALAJA D'ALBERCUIX
- 70 CAMÍ DE MINER PETIT A LA BARREIRA DE LLUC
- 71 CAMÍ DE CALA BOQUER
- 72 CAMÍ 72
- 73 CAMÍ 73
- 74 CAMÍ 74
- 75 CAMÍ 75
- 76 CAMÍ DE SILLER
- 77 CAMÍ VELL DE BOQUER
- 78 CAMÍ DE CAL PESO
- 79 CAMÍ DE PARTARITX DEL RACÓ
- 80 CAMÍ DE PARTARITX
- 81 CAMÍ DEL CALO
- 82 CAMÍ DEL PORT DE POLLENÇA A CALA CARBÓ
- 83 CAMÍ DE COVES BLANQUES
- 84 CAMÍ DEL RAFALET / CAMÍ DE CAN BARBA
- 85 CAMÍ DE PICASSA
- 86 CAMÍ DE SANTURI
- 87 CAMÍ DE CAN BOTANA
- 88 CAMÍ DE LA CISTERNA
- 89 CAMÍ LLARG
- 90 CAMÍ DE CAN CONQUESTI
- 91 CAMÍ DE CALA EN PELIU
- 92 CAMÍ A CA NA MARJA
- 93 CAMÍ A CAN BOI
- 94 CAMÍ A CAN VICENÇ
- 95 CAMÍ DE CAN FANALS
- 96 CAMÍ DE LASSARELL
- 97 CAMÍ DE LASSARELL
- 98 CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUXELLA GRAN
- 99 CAMÍ DE PEDRUXELLA PETIT
- 100 CAMÍ D'ARIANT
- 101 CAMÍ AL CAMÍ D'ARIANT PER SON GRUA
- 102 CAMÍ DEL MIRADOR DE LA CREUETA
- 103 CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT
- 104 CAMÍ DE CAN LLOBERA A LA TORRETA
- 105 CAMÍ DE LA CUCULA DE PARTARITX
- 106 CAMÍ DE LA CASA DE LA NEU DE PARTARITX
- 107 CAMÍ DE LES ROTES DE CAN SALES
- 108 CAMÍ VELL DE PEDRUXELLA
- 109 CAMÍ DE LA CELLA - NO GRAFIAT-
- 110 CAMÍ DE CALA FIGUERA (B)
- 111 CAMÍ A LA PORTALESA DE LA PUNTA DE L'AVANÇADA
- 112 CAMÍ DE CAN PUNX
- 113 CAMÍ DE LES QUARTERADES (B)
- 114 CAMÍ DE CAN CAMA-ROJA / CAMÍ DE LA PUNTA
- 115 CAMÍ VELL DE LLUC (A)
- 116 CAMÍ DE CAN JOANOT
- 117 CAMÍ D'ALBERCUIX
- 118 CAMÍ VELL DE LLUC PEL COLL D'EN PATRÓ
- 119 CAMÍ VELL DE LLUC (B)
- 120 CAMÍ VELL DE SON MARC A MORITX
- 121 CAMÍ VELL DE MINER PETIT A MINER GRAN
- 122 CAMÍ A CALA CASTELL - NO GRAFIAT-
- 123 CAMÍ DE SILLER AL COLL DE SILLER
- 124 CAMÍ DEL RAFALET
- 125 CAMÍ DE CA N'ADAN / CAMÍ DE CAN MAS
- 126 CAMÍ DE LA SALVE
- 127 CAMÍ DE CAN CANONGE
- 128 CAMÍ VELL D'ALBERCUIX A FORMENTOR
- 129 CAMÍ DE CALA FIGUERA (A)
- 130 CAMÍ VORA EL TORRENT DE SANT JORDI
- 131 CAMÍ DE CAN PRATS
- 132 CAMÍ VELL DEL PAR (B)
- 133 CAMÍ DE FONTS SALADES
- 134 CAMÍ DE CAN CERDÀ
- 135 CAMÍ A CALA SANT VICENÇ

- 1 CAMÍ DE TERNELLES / CAMÍ DE L'HORTA / CAMÍ DEL CASTELL
DEL REI I CALA CASTELL - GRAFIAT PARCIALMENT.
8. CARRETERA VELLA DE LLUC
10. CAMÍ DE LA CALETA D'ARIANT
47. CAMÍ DE MINER GRAN
58. CAMÍ DE LLINARS
62. CAMÍ DEL PUIG DE MARIA
63. CAMÍ DELS ERMITANS
64. CAMÍ DEL MOLL DEL PATRONET
65. CAMÍ VELL DEL FAR (A)
67. CAMÍ DEL CASTELLET
68. CAMÍ DE CALA EN GOSALBA
69. CAMÍ DE CALA MURTA
70. CAMÍ DE L'ESCALA DE L'AMO EN JOAN CERDÀ
71. CAMÍ DE LA TALAIA D'ALBERCUX
72. CAMÍ DE MINER PETIT A LA BARRERA DE LLUC
73. CAMÍ DE CALA BOQUER
79. CAMÍ DE FARTARTIX DEL RACO
80. CAMÍ DE FARTARTIX
81. CAMÍ DEL CALÓ
82. CAMÍ DEL PORT DE POLLENÇA A CALA CARBÓ
83. CAMÍ DE COVES BLANQUES
89. CAMÍ LLARG
91. CAMÍ DE CALA EN FELIU
98. CAMÍ DELS CASALS / CAMÍ DE PEDRUJXELLA GRAN
100. CAMÍ DE PEDRUJXELLA GRAN AL CAMÍ D'ARIANT
101. CAMÍ DE LA MALLA
102. CAMÍ DE LA TORRE D'ARIANT A LA MALLA
103. PAS DEL GARROVER
104. CAMÍ D'ARIANT
105. CAMÍ AL CAMÍ D'ARIANT PER SON GRUA
106. CAMÍ DEL MIRADOR DE LA CREUETA
109. CAMÍ DE LA CUCULLA DE FARTARTIX
110. CAMÍ DE LA CASA DE LA NEU DE FARTARTIX
112. CAMÍ DE LLINARS A LES PLANES
115. CAMÍ DE LA CELLA - NO GRAFIAT
116. CAMÍ DE CALA SOLERIC
117. CAMÍ DE LA CASETA DELS MILICIANES
118. CAMÍ DE CALA FIGUERA (B)
122. CAMÍ A LA FONT DEL POLL
134. CAMÍ A CALA CASTELL - NO GRAFIAT
135. CAMÍ DE SILLER AL COLL DE SILLER
141. CAMÍ DE CALA FIGUERA (A)
144. CAMÍ VELL DEL FAR (B)

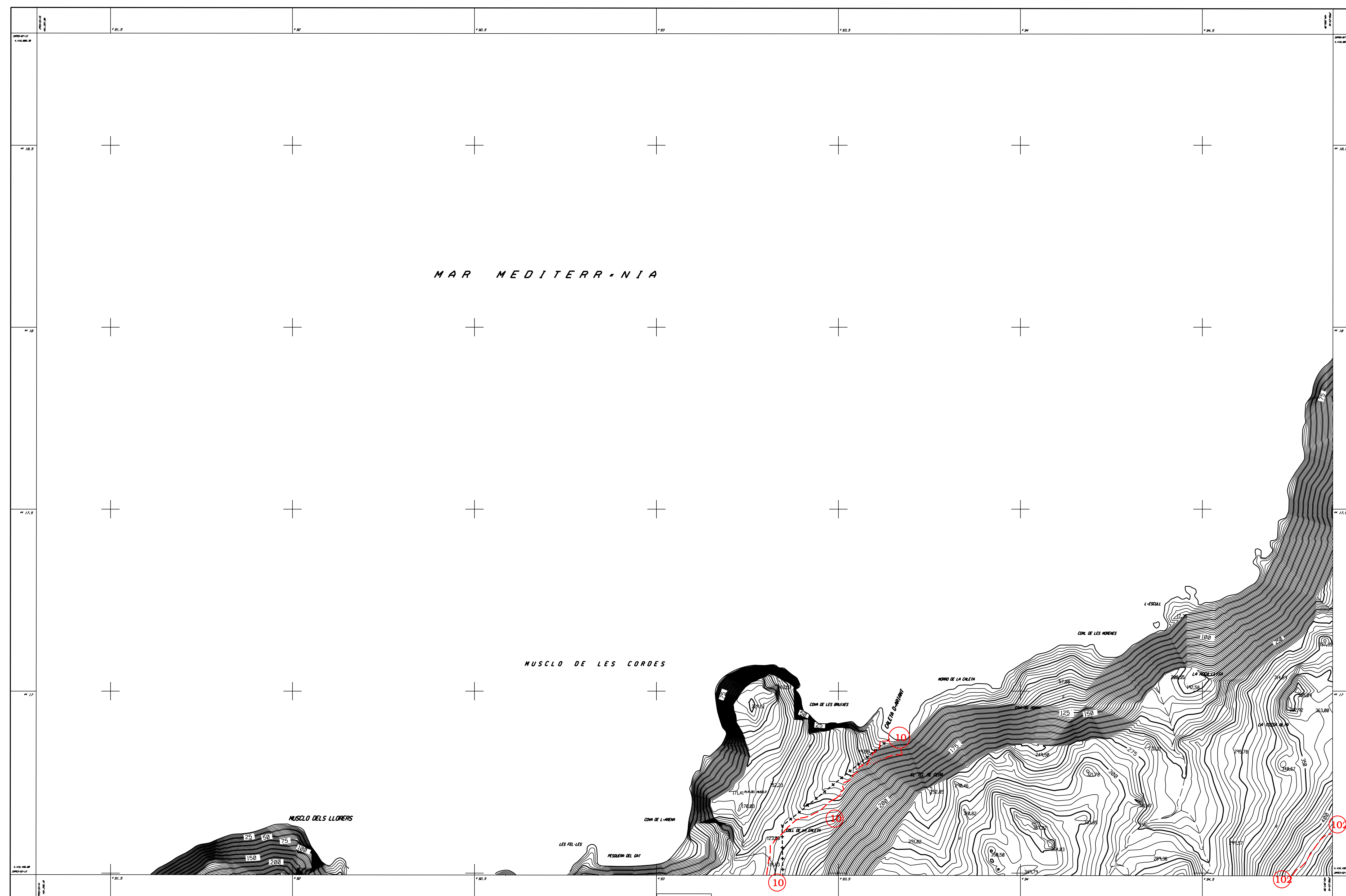
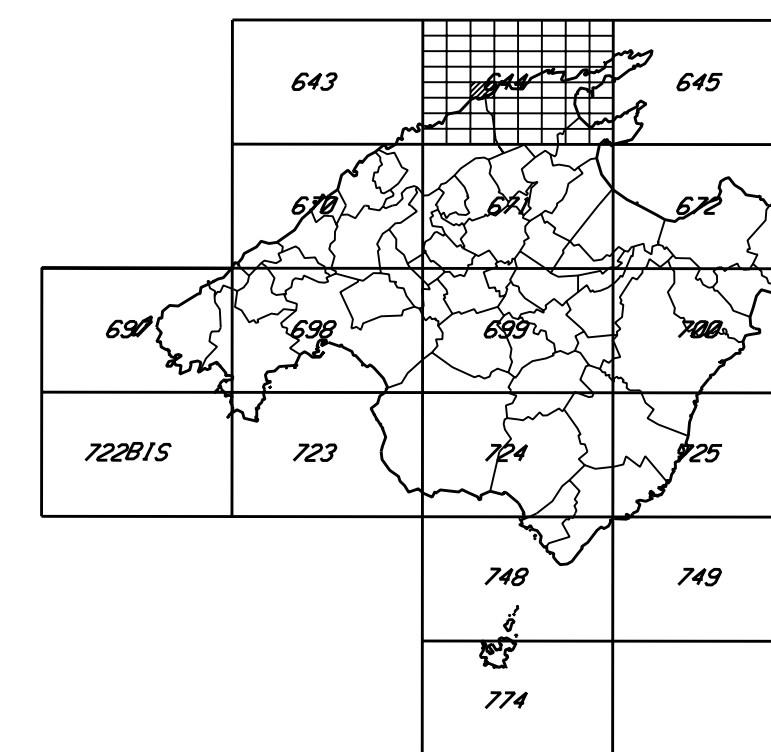
GOVERN BALEAR
**CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI**
GABINET TÈCNIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

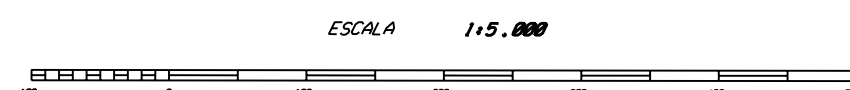
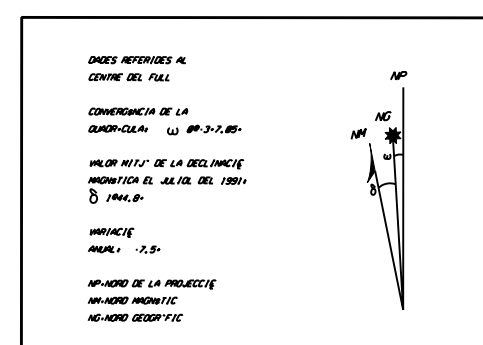
MUSCLO DE LES CORDES

644-3-5

MALLORCA F M T N 1:58,000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5,000

COORDINATES	DELS	V-RIEYS	GEOP-SICS	
NON		X	Y	N

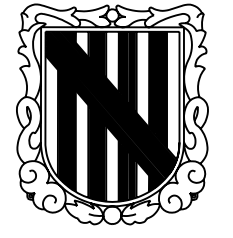

PROYECTO PARA EL CONSERVACION DE OBRAS RECONSTRUCCION DE LA CATEDRAL DE LA VIRGEN DE LILLO	PUB. 10/15 Y 10/16/17 DEL TERCERO DEL MONEDARIO RECONSTRUCCION DE LA CATEDRAL DE LA VIRGEN DE LILLO	PROYECTO PARA EL CONSERVACION DE OBRAS RECONSTRUCCION DE LA CATEDRAL DE LA VIRGEN DE LILLO	PROYECTO PARA EL CONSERVACION DE OBRAS RECONSTRUCCION DE LA CATEDRAL DE LA VIRGEN DE LILLO
---	--	---	---

R.LIPSSIDE INTERNACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUDS REFERIDES AL MERIDI' DE GREENWICH,
PROJECCIO UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LES CORBES DE NIVELL S M, CORBES MESTRES: 25 M,
DATA DE VOL: AGOST 1989
LIMITS MUNICIPALS EXTREMS DE LA BOA 1+25.000

MANUSCRIPTS
ESCORIDA
POLLEN+A

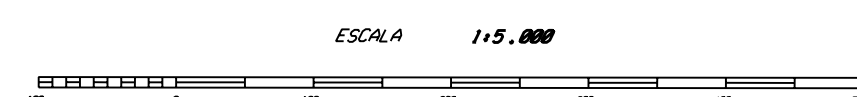
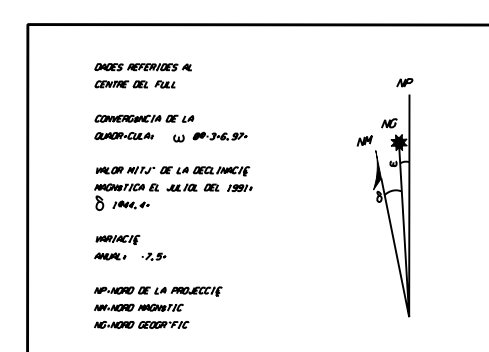
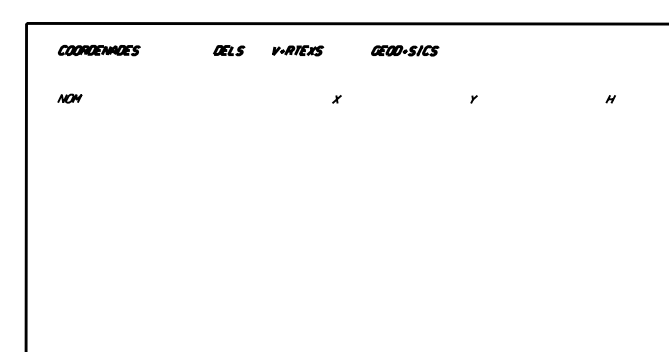
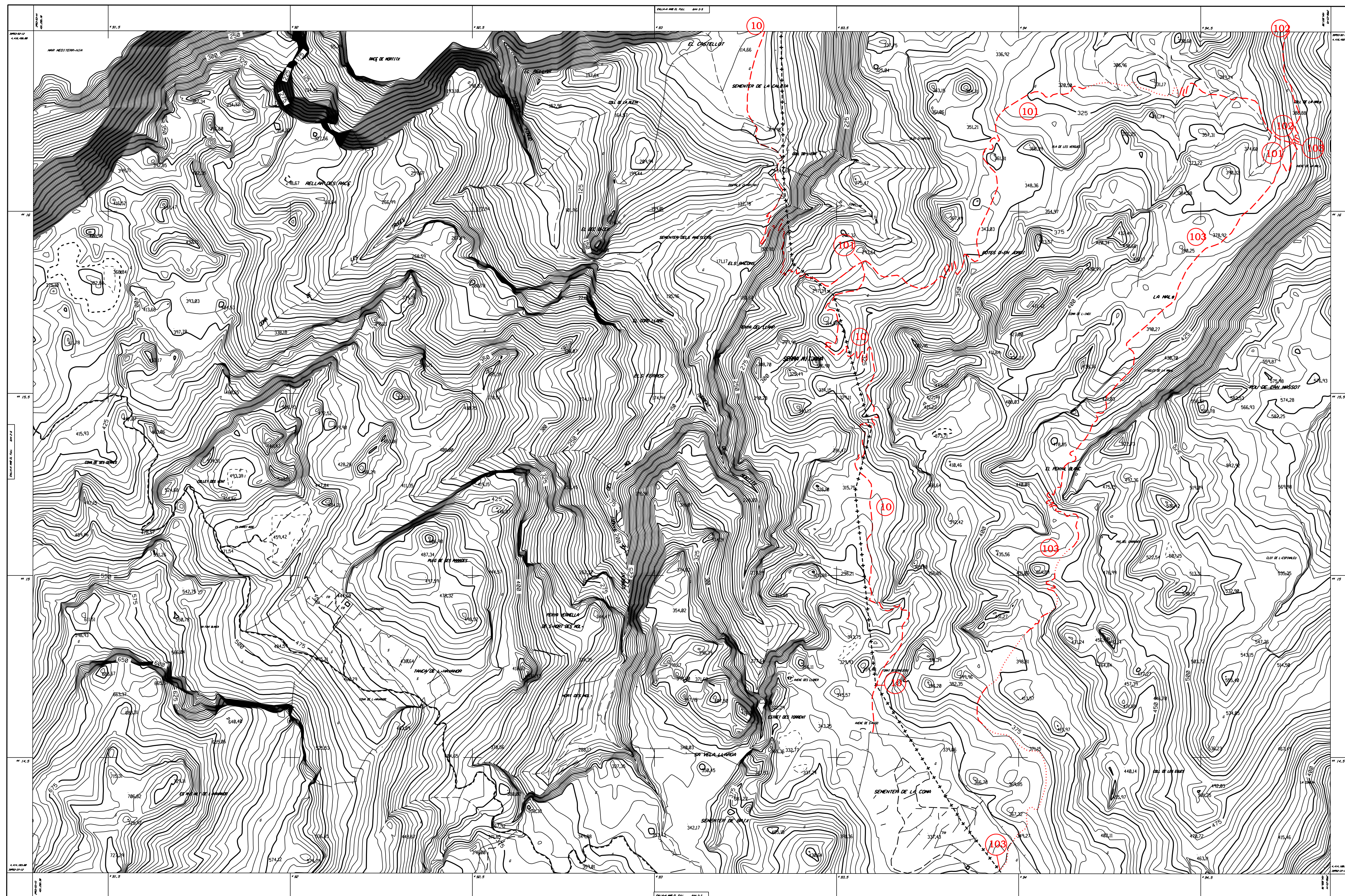
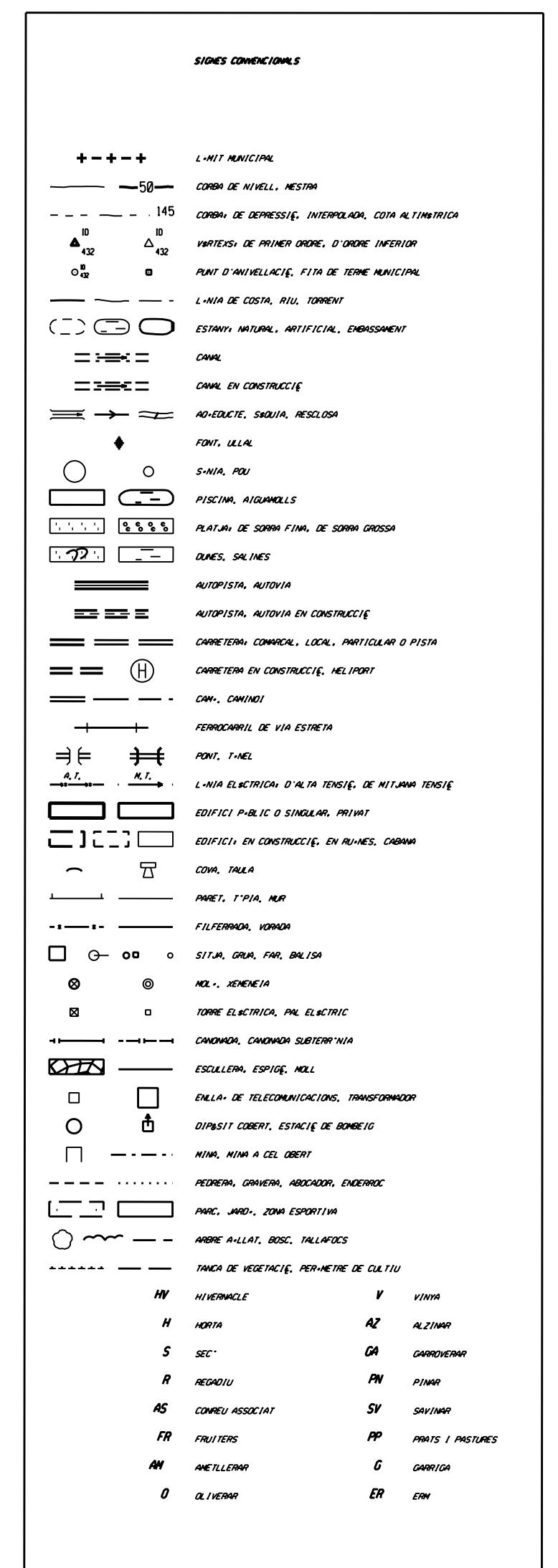
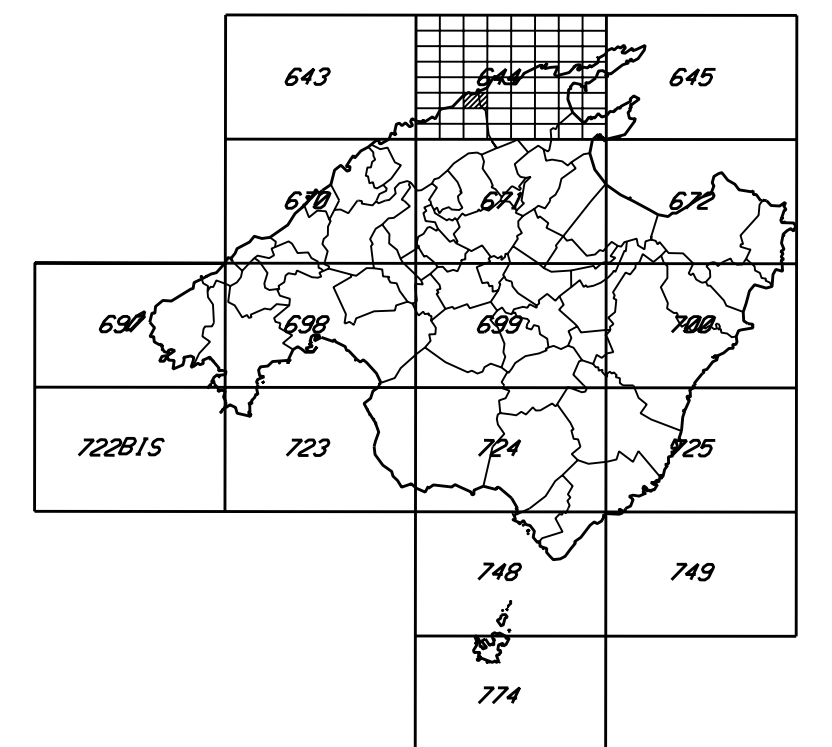
[illegible]

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

644-3-6

MALLORCA F M T N 1:58.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

PRODEUT PERÒ DE CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZANT PERÒ D'IMPRESA MUNICIPAL D'INFORMACIÓ, S.A. «IMISA», PLATJA DE MALLORCA

AQUEST MANA «E PRODEUT PER LA LLET, ES PRODUCEIX BALEARMENT, INTERPRETACIÓ TOTAL D'IMPRESA, SANS PRODUCCIÓ COM
IMPRESA, SI NO HA ESTAT EXPRESSAMENT AUTORIZADA PER LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR.

EL LIPSOIDE INTERACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH,
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVEL: 5 M, CURVAS MESTRES: 25 M,
DATA DE VOL: AGOST 1989

LIMITS MUNICIPALS EXTREMS DE LA BOX 1:25,000

MUNICIPALITY

ESCORONA

ROLLEN-A

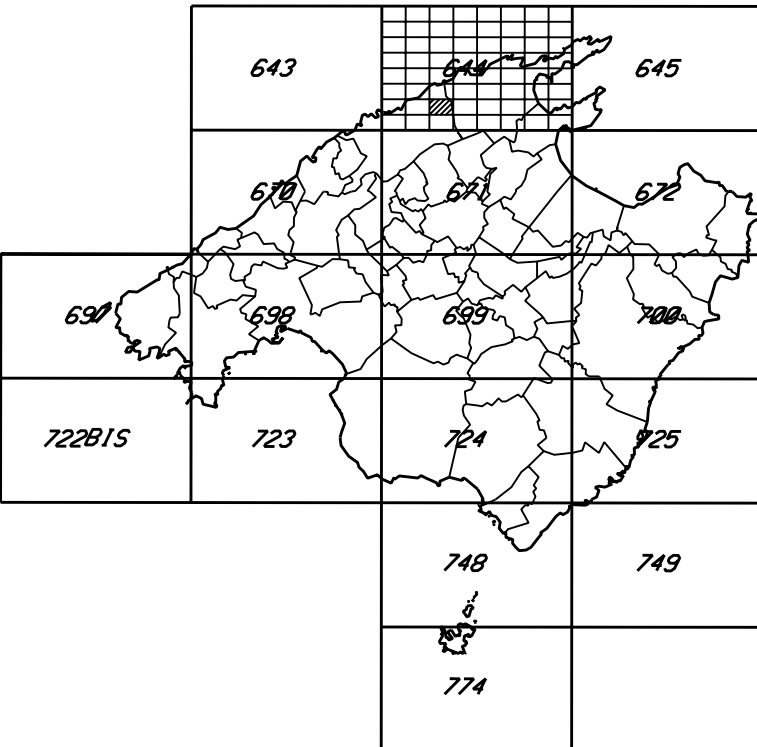
GOVERN BALEAR
**CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI**
GABINET TÈCNIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

MORTITX

644-3-7

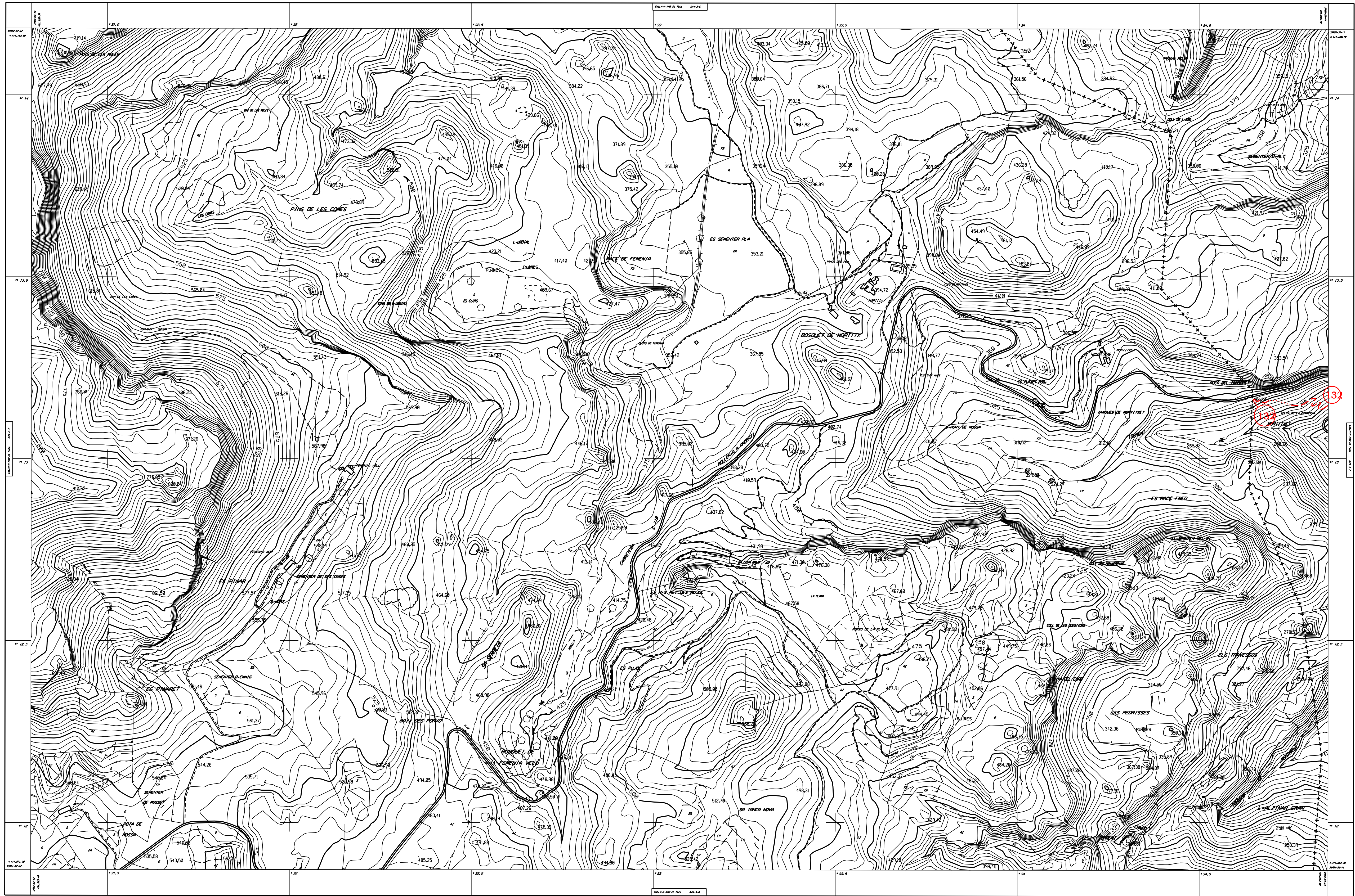
MALLORCA F.M.T.N. 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

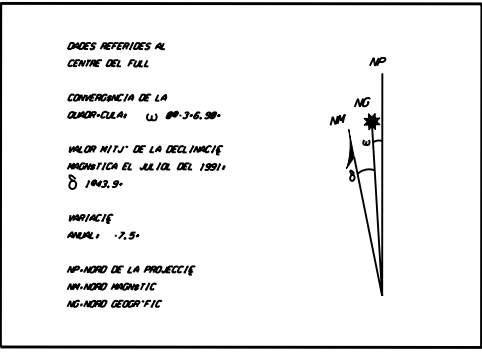
SÍMBOLS CONVENCIONALS

- LÍNIA MANICADA
- CORRIU DE MALL. MESTRA
- CORRIU DE DEPENDÈNCIA, AUTOMATICA, COTU A L'INTERIOR
- VERTICES DE PRIMER ORDRE, D'ORDRE INTERIOR
- PUNT D'INICI/TERMINACIÓ, PUNT DE TERME MANICADA
- LÍNIA DE COSTA, RILL, TORRENT
- ESTANYS NATURAL, ARTIFICIAL, EMBOSSAMENT
- CANAL
- CANAL EN CONSTRUCCIÓ
- ANUL·LECCIÓ, BARRA, MESCOBA
- PONT, LLIT
- S'ALTA, PEU
- PISCINA, ALGOMBOLS
- PLATJA DE SORRA FINE, DE SORRA GROSSA
- DAMES, SALINES
- AUTOPISTA, AUTOVIA
- AUTOPISTA, AUTOVIA EN CONSTRUCCIÓ
- CARRETERA COMARCAL, LOCAL, PARTICULAR D'USUA
- CARRETERA EN CONSTRUCCIÓ, MÈTROPOL
- CANAL, CANAL
- FERROVIARI, DE VIA ESTRETA
- PONT, TUNEL
- LÍNIA ELÈCTRIQUE, D'ALTA TENSIÓ, DE MITJANA TENSIÓ
- EDIFICI PÚBLIC O SEMBLANT, PAVIMENT
- EDIFICI EN CONSTRUCCIÓ, EN FASES, CANAL
- CANAL, TUBA
- PARET, TUBA, MUR
- FILLERERIA, VERRA
- SITJA, GRUA, FAR, BALISA
- MEL·L, VERRERIA
- TORRE ELÈCTRIQUE, PNL ELÈCTRIC
- CANONER, CANONER SUBTERRANEA
- ESCALERA, ESCALER, MALL
- ENLLAÇ DE TELECOMUNICACIÓ, TRANSFORMADOR
- DISTRIBUCIÓ, ESTACIÓ DE BOMBEIG
- ANTA, ANTA A CIEL D'OBERT
- FERRERIA, CARRER, ASSOCIACIÓ, ENFERMER
- PARE, MUR, ZONA ESPORTIVA
- ARBRE ALLAT, ARBRE, PALMERES
- TUNEL DE HERETACIÓ, PERIMETRE DE CULTIU

HY	HYPERMALL	V	VINHA
H	HERTA	AZ	ALZIVAR
S	SEC	GA	CAPOVERNA
R	RECTORIU	PA	PIANER
AS	CORREU ASSOCIAT	SV	SAVIA
FR	FALLERES	PP	PASTOS I PASTURES
MA	MALLERERIA	G	GRANJA
O	OLIVAR	EP	EDU

COORDENADES	DELS	PUNTS	DESP-500
N	E	N	

ESCALA 1:5.000

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: EDINBURGH, 1950, ESCALA: 1:50.000, PUNTS DE MALLORCA.

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: EDINBURGH, 1950, ESCALA: 1:50.000, PUNTS DE MALLORCA.

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: EDINBURGH, 1950, ESCALA: 1:50.000, PUNTS DE MALLORCA.

EL·LIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM: EDINBURGH, 1950, ESCALA: 1:50.000, PUNTS DE MALLORCA.

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: EDINBURGH, 1950, ESCALA: 1:50.000, PUNTS DE MALLORCA.

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: EDINBURGH, 1950, ESCALA: 1:50.000, PUNTS DE MALLORCA.

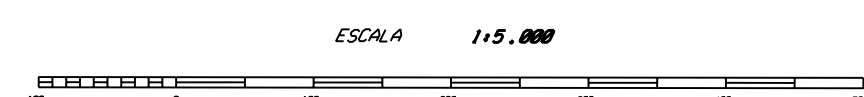
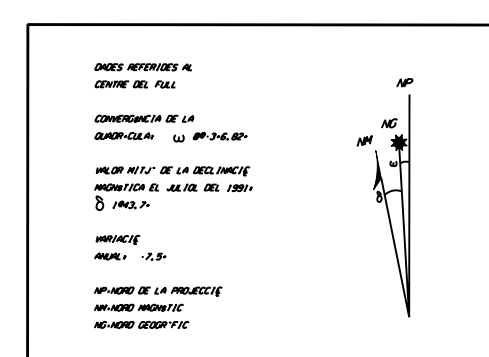
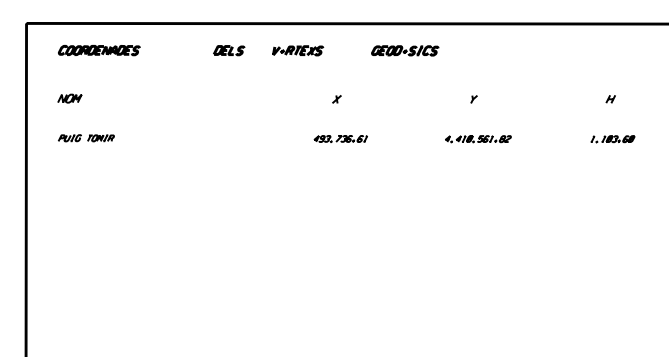
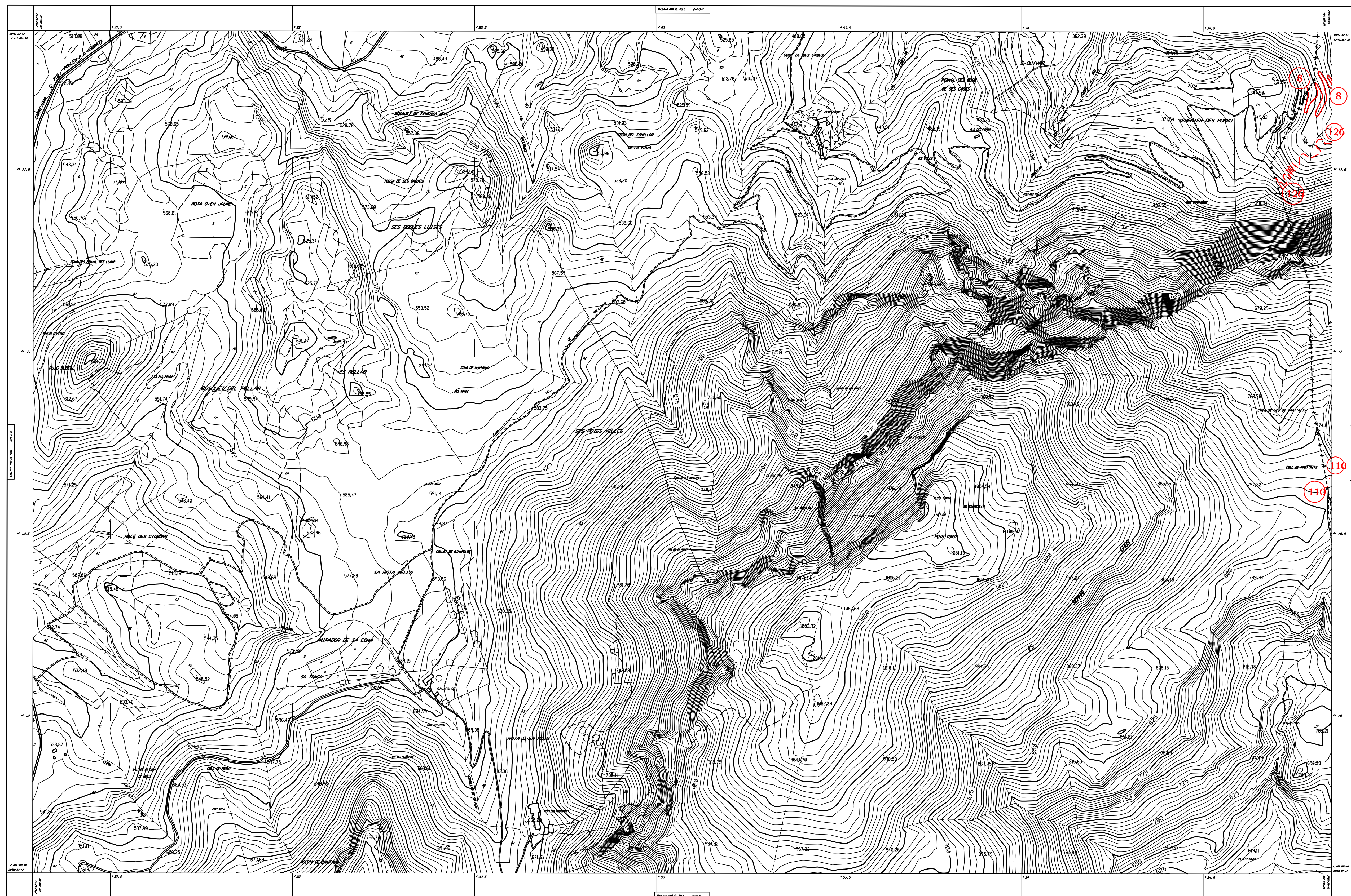
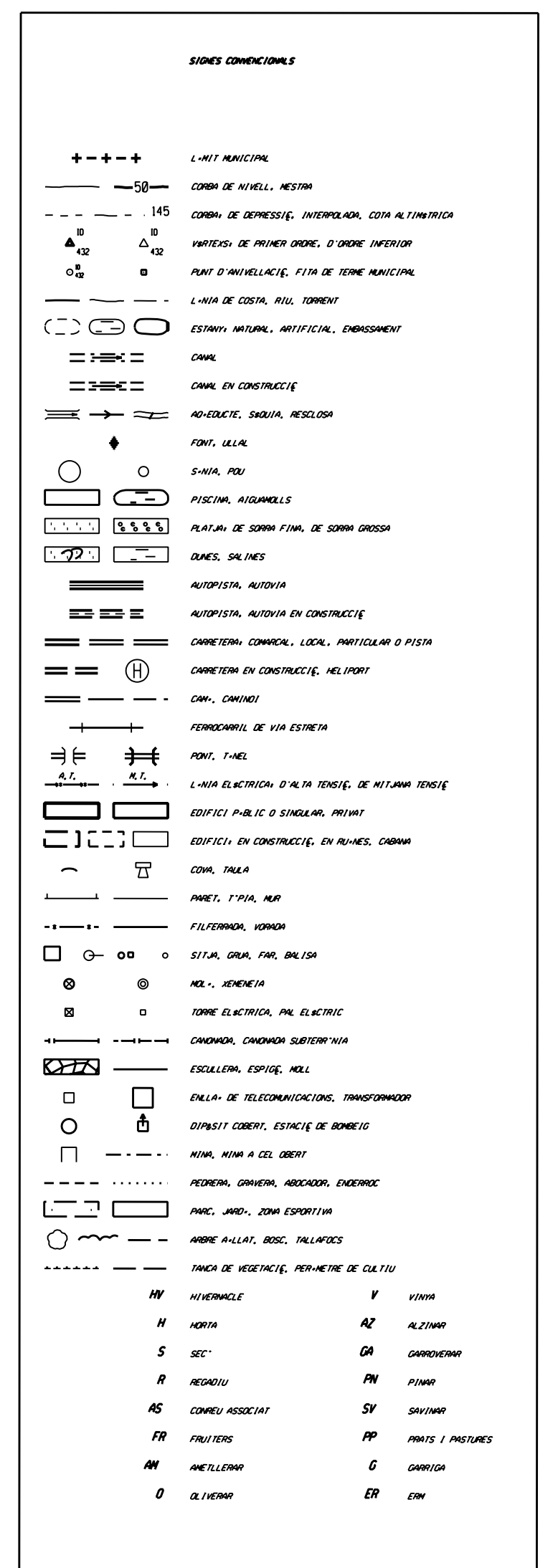
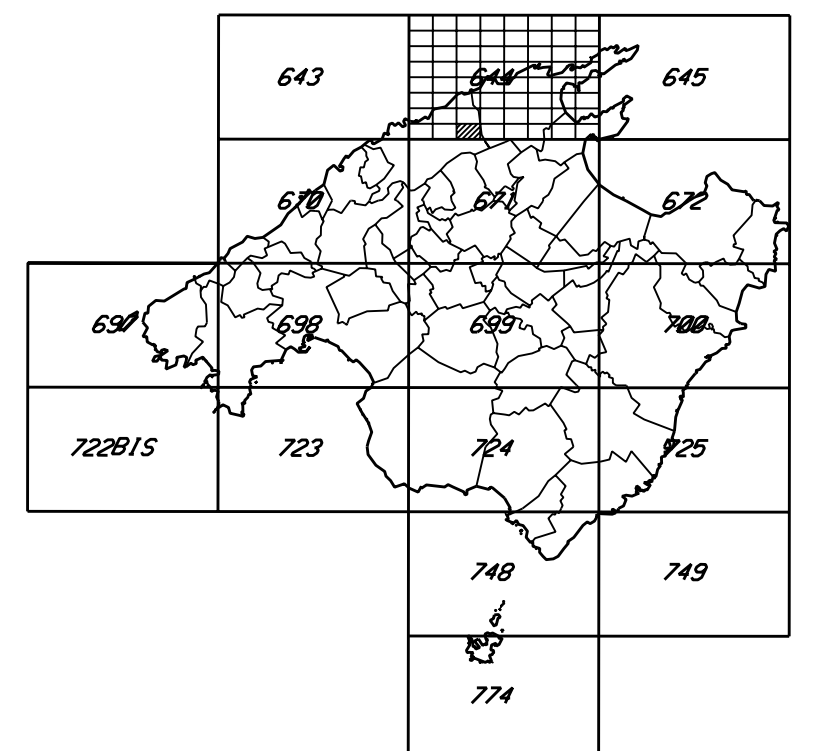
MUNICIPI	
ESCALA	
POLLENÇA	

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI
GABINET T-ONIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

644-3-8

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

PRODEL1 PERI @ CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZAT PER EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMATICA, S.A. -ENISA-, PALMA DE MALLORCA.

ALBERT JUAN VE MISSISSIP PER LA LLEI, ES PROMOUER D'ABUJOLAR, REPRODUCCIO D'UNA D'IMATGE, DONT PERSECUCCIÓ COM
IMATGE, SI NO ES EN ESTE EMBELLIMENT AUTÒCIDA PER LA CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR.

ELLIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUDES REFERIDES AL MERIDIJ DE GREENWICH,
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CORRES DE NIVELL 5 M, CORRES MESTRES: 25 M,
DATA DE VOL: ABRIL 1980
LIMITS MUNICIPALS EXTREMS DE LA BOA 1:25.000

MUNICIPALIS
ESCORONA
POLLEN+4

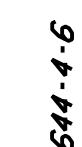
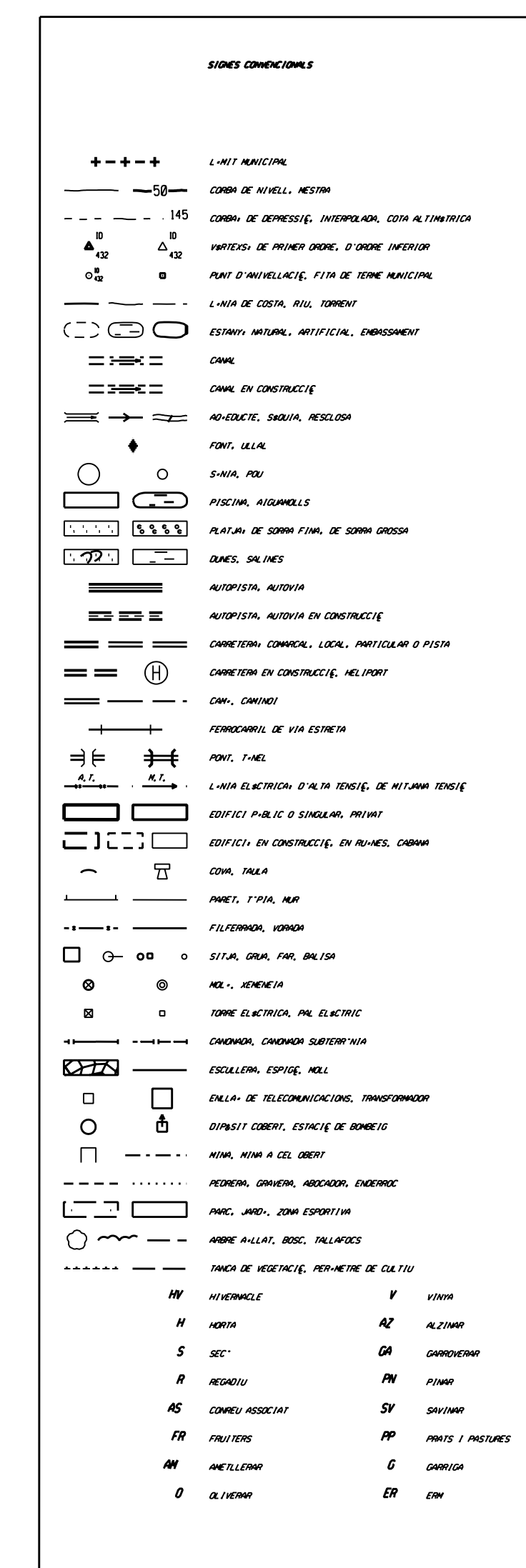
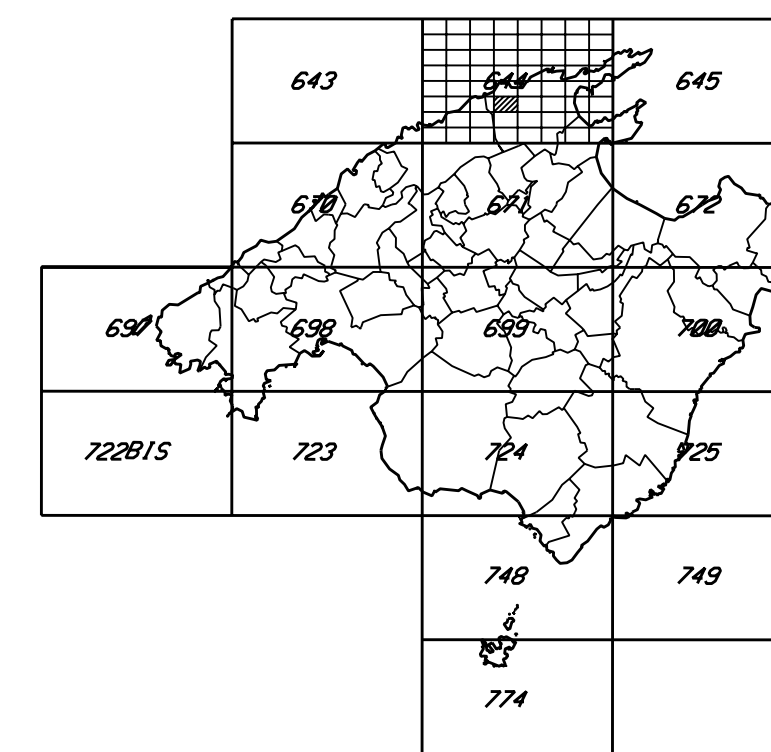

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI
GABINET T-ONIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

PEDRUXELLA

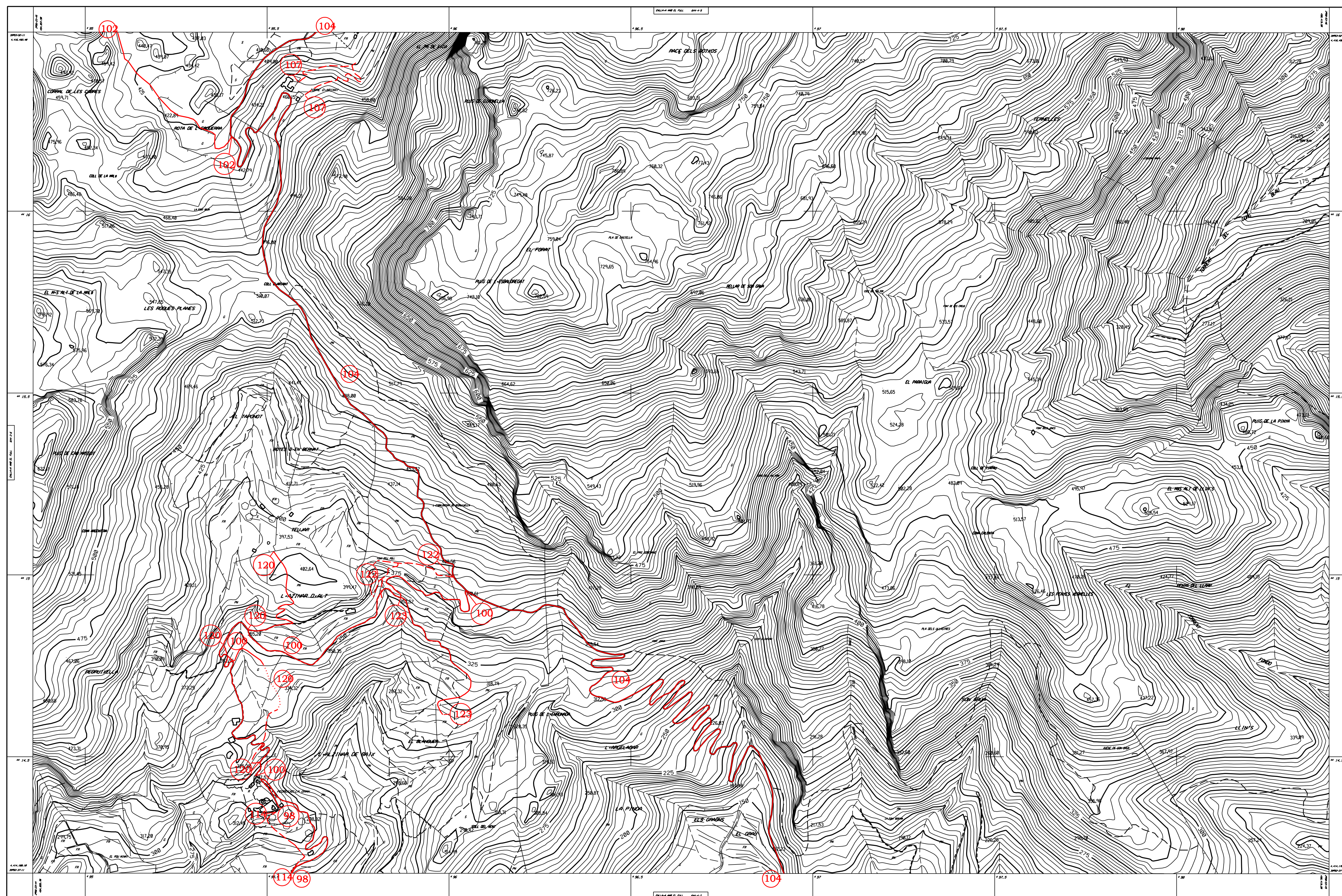
644-4-6

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

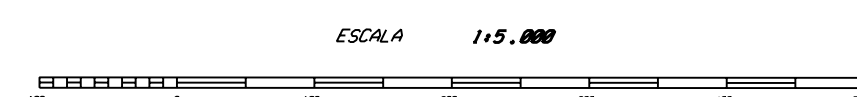
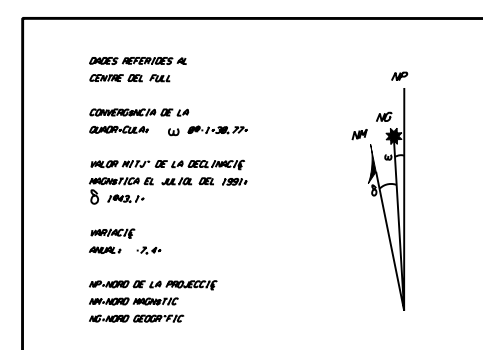

PEDRUIXELLA

MALLORCA

COORDINATES	DELS	IN-PIERS	GROUP-SIZES	
ADW		X	7	N

PREUENT PER: @ CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZAT PER: EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMÀTICA, S.A. -EMISA-, PALMA DE MALLORCA.

AQUEST NAMA VE PRESENTAT PER LA LLET, ES PROMOUENT BALEARDEL RECONSTRUCCIÓ TOTAL D MARCADA, SANT FEDERACIÓ CON
INMESA, SI NO HA ESTAT ENVIAMENT AUTOMÀTIC PER LA CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI
PALMA DEL TERRI

ELLIPSOIDE INTERNACIONAL. DATUM: POTSDAM. LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH.
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR. FUS 31.
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVEL: 5 M. CURVAS NEGRITAS: 25 M.
DATA DE VOL: AGOSTO 1989
LIMITE MUNICIPAL. EXTREMO DE LA BOYA 1-25.000

MUNICIPIS

POLLINATA

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

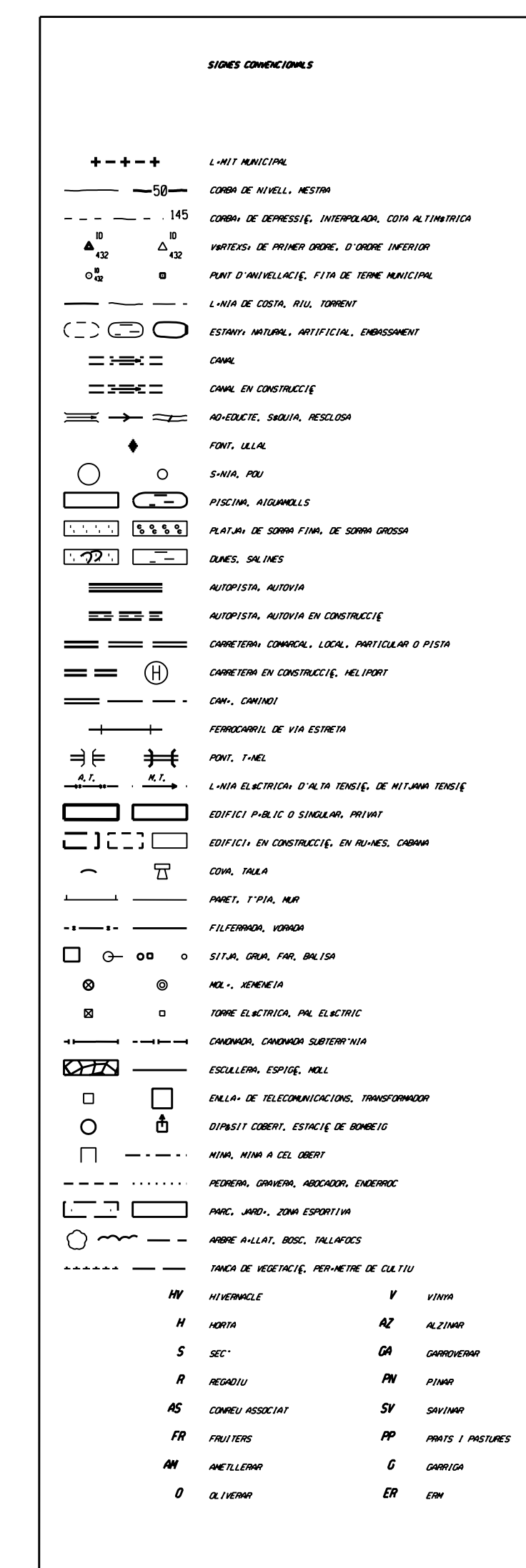
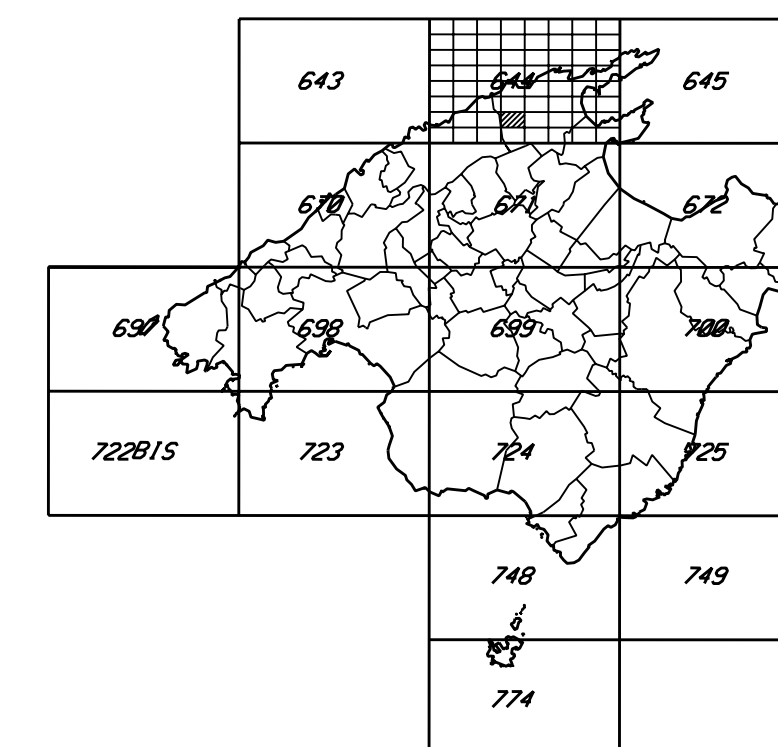
GABINET TÈCNIC · SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGR·FIC BALEAR 1:5.000

VALL D'EN MARC

644-4-7

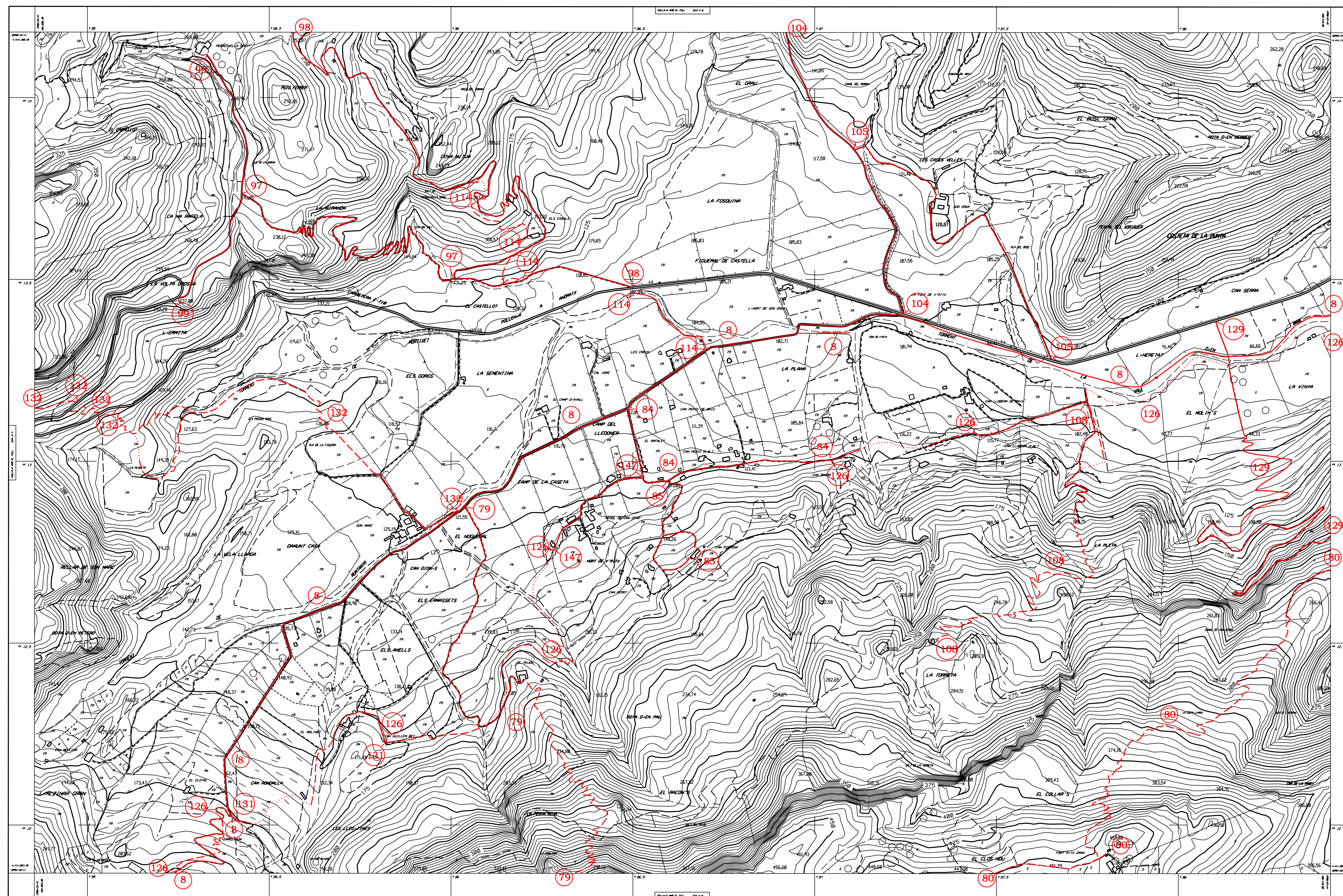
MALLORCA F M T H 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

544-4-7

VALL D'EN MARC

MALLORCA

COORDINATES	DELS	V-RATE/S	DESP-SICS
ACN		X	T
			N

ONDE REPRESENTA AL
CENTRE DEL FULL

CONVERGÈNCIA DE LA
QUADRÍCULA A 60° $MP = 1.386.741$

VALOR MITJ. DE LA DEVIACIÓ
MAGNÈTICA EL JULIOL DEL 1989 =
11.340.25

INCLINACIÓ
MAGN. = -1.6°

APUNYAT DE LA PROIECCIÓ
MAGNÈTIC MAGNÈTIC
AL ONDE DEDUCCIÓ

ESCALA 1:5.000

PRODOTTA PER: CONSIGLIERIA D'OPERE PUBBLICHE E ORDINAMEN. DEL TERRITORI DEL GOVERN. BALEAR
REALIZZATA PER: EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMACION, S.A. (EMISA), PALMA DE MAYORCA.

AGOST 1999 - E PROTEGIST PER LA LLEI, ES PROMOUEN QUALSIVOL REPRESENTACIÓ DE LA MUNICIPALITAT, HAN DE FIRMAR-LA COM
EMPRESA, SI NO HA ESTAT EXPRESSAMENT AUTORIZADA PER LA CONSIGLIERIA D'OPERE PÚBLIQUES I ORDINAMEN. DEL TERRI
TORI DEL GOVERN. BALEAR.

ELIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM: POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH,
PROYECCIÓN UNIVERSAL TRANSVERSA, MEDICIÓN: FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVELLO 5 M, CURVAS NESTADAS: 25 M,
DATA DE VOL: AGOST 1989
LÍMITES MUNICIPALES, EXTERIORES DE LA BOX: 1:25,000

PRINCIPLES

PERLEEN+H

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

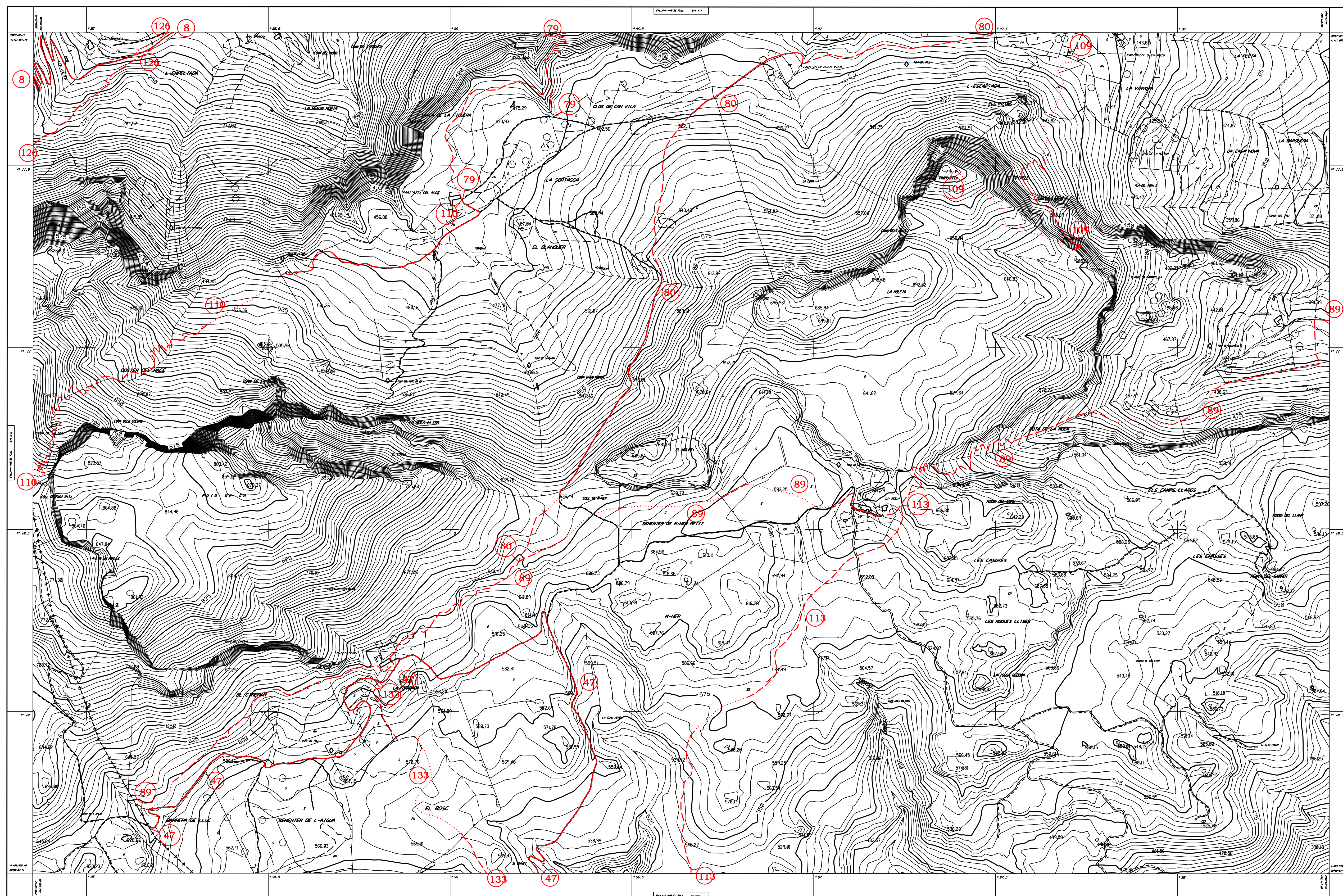
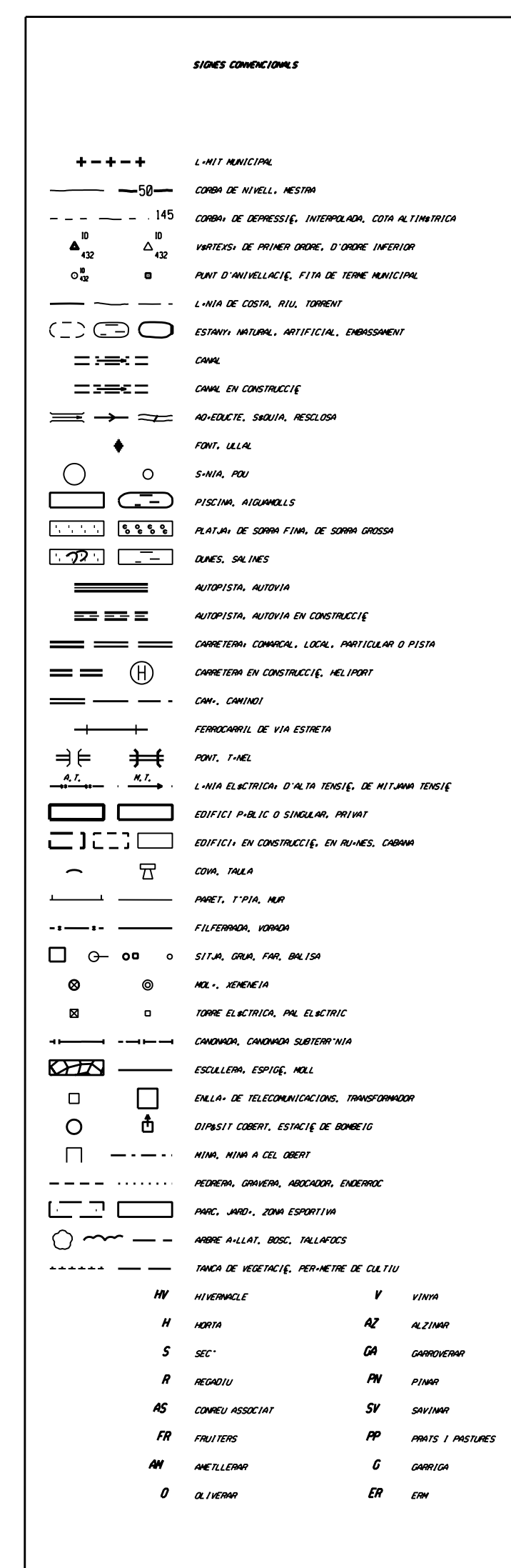
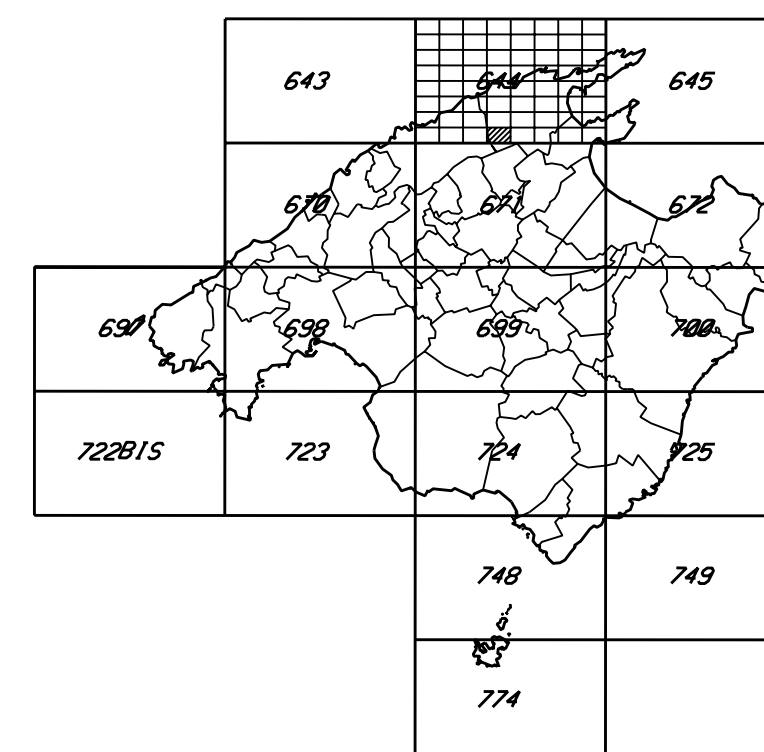
GABINET T.CNIC · SECCI. DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

FART RITX

644-4-8

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

COORDINATES	DELS	V-RATE/S	DESP-SICS
ACN		X	T
			N

ONDE REPRESENTA AL
CENTRO DEL FULL

CONVERGENCIA EN LA
QUINCE-CELA 60 MP-1-300-200

VALOR MED. DE LA DEFLINACI
INDICACION EL ALOR DEL 1800V

1. PASE 1

INDICACI
ANULA - 1.5.0

APUNTES DE LA PROLECC
INDICACION INDICAC
ALINDO DEDON 71C

[illegible]

ELIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM POISSON, LONGITUDS REFERIDES AL MERIDIU DE GREENWICH
PROYECCIE UNIVERSAL TRANSVERSA MEDICATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CORBES DE NIVELLIS M, CORBES NIVESTRES: 25 M,
DATA DE VELA: AGOST 1989
L'INTS MUNICIPALS EXTRETS DE LA BOY : 1:25,000

MANICAPIIS
ESCORICA
POLLEN-A

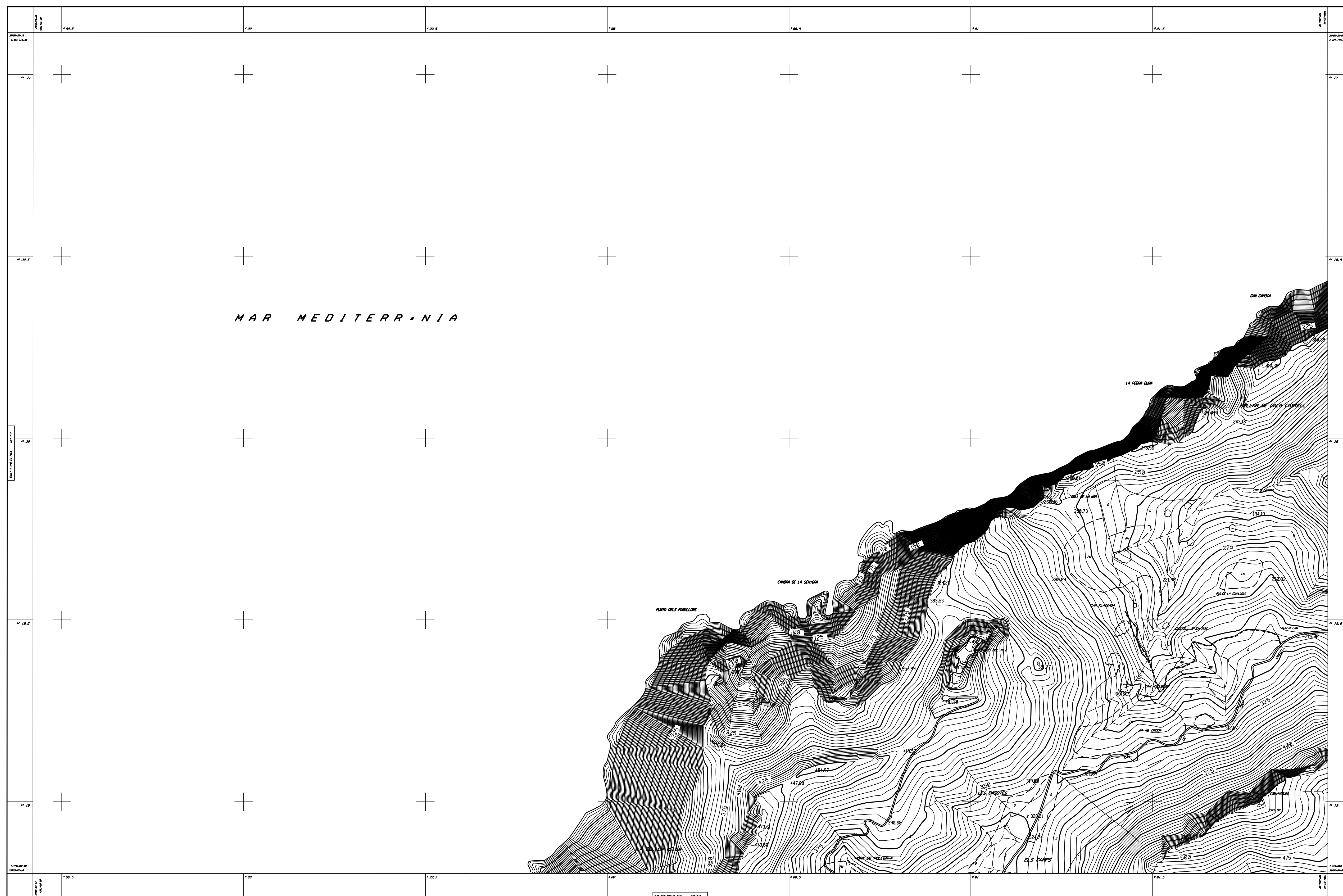
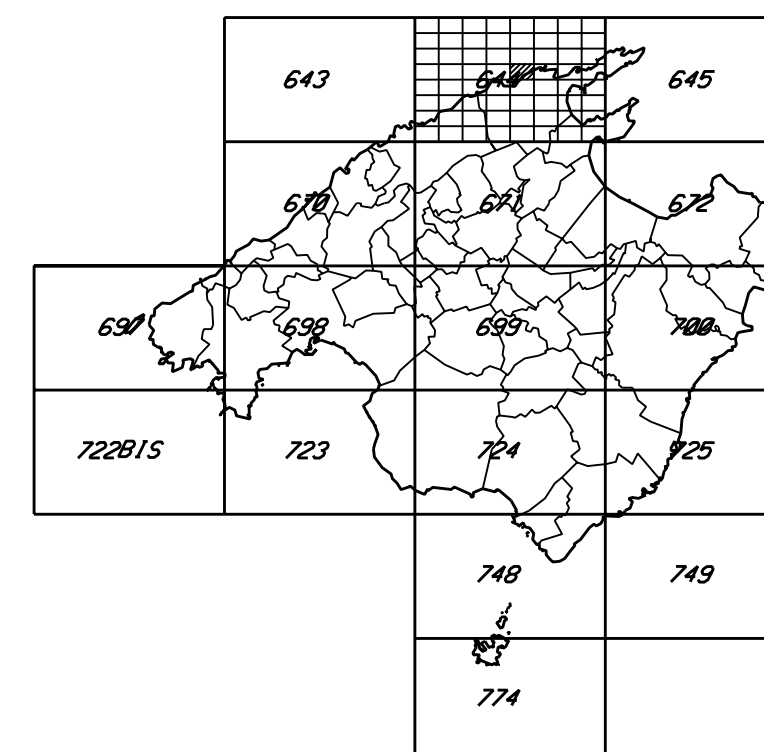
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI
GABINET T-ONIC · SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

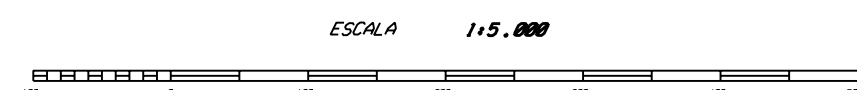
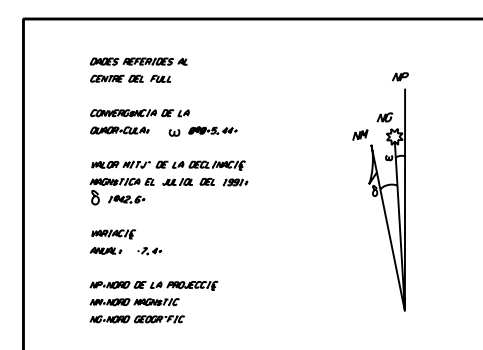
CASTELL DEL REI

644-5-4

MALLORCA F H T N 1:50,000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5,000

COORDINATES	DELS	V-AREAS	COORD-SACS	
NOV		X	T	H
COORDINATES	DEL, DEL, 10		4, 410, DEL, 10	DEL, 10

PRODUÏT PER: 1) CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITAT PER: EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMÀTICA, S.A. "ENISA", PALMA DE MALLORCA.

ABAST: MAN: 15 PRODUCTE PER LA LLET, ES ABASTENEN QUALSQUER REPRODUCCIÓ D'IDA, O PÀGINA, SANS PERMISSIÓ COM
IMPRESA, SI NO ES ENTRA ENHAMENT AUTORIZADA PER LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR.

ELIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM: POISSON, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVELLO 5 M, CURVAS MESTRES: 25 M,
DATA DE VOL.: AGOST 1989
LÍMITES MUNICIPALES EXTERIORES DE LA BOA 1:25,000

MUNICIPALITY
POLLEN-0

[illegible]

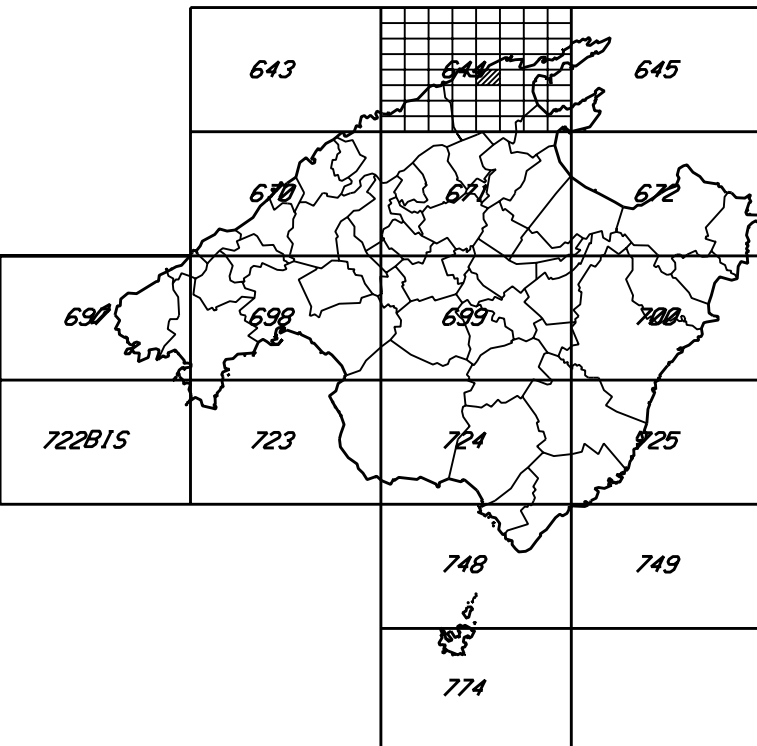
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI
GABINET TÈCNIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

LA CEL.LA

644-5-5

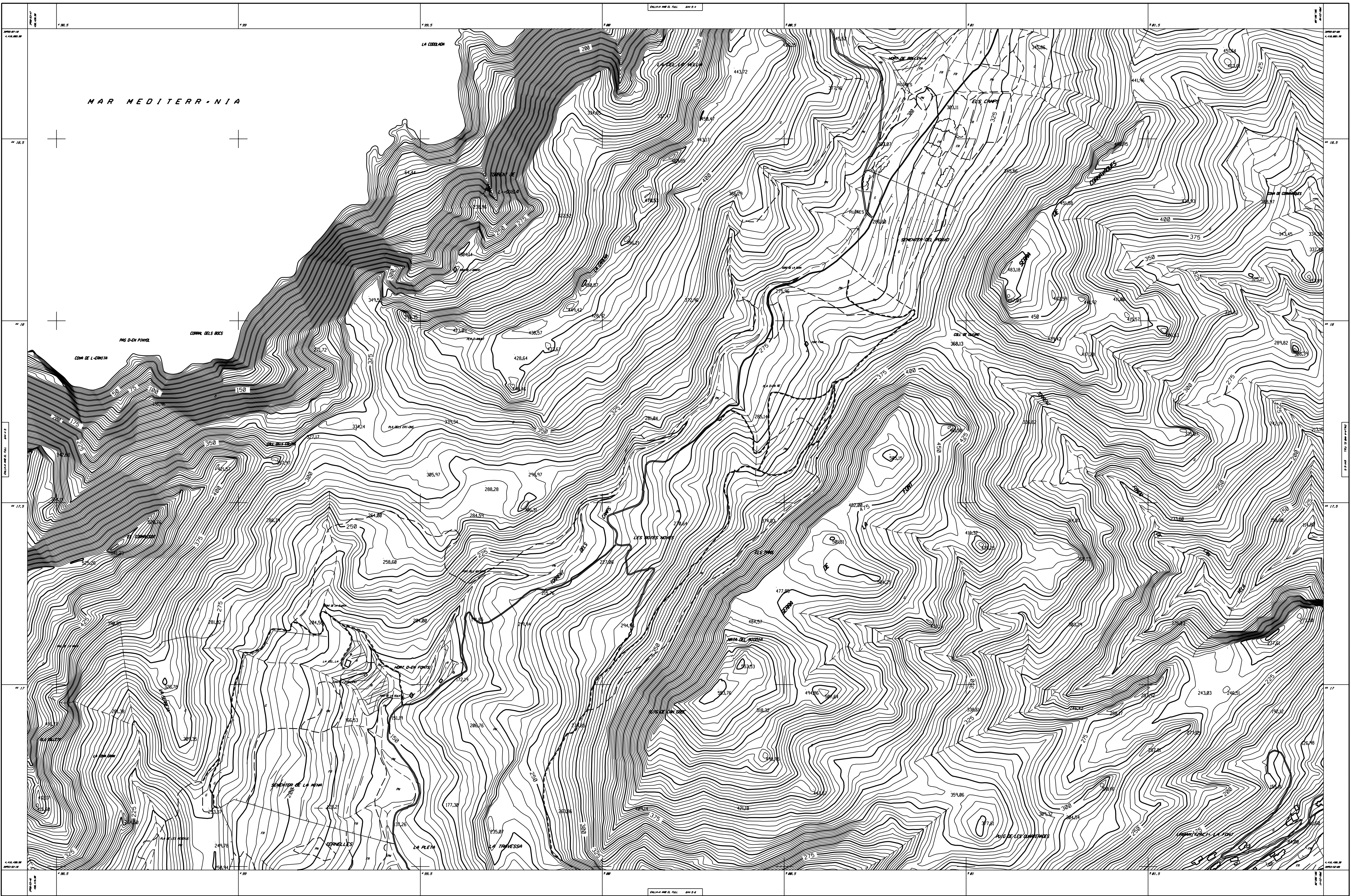
MALLORCA F.M.T.N. 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

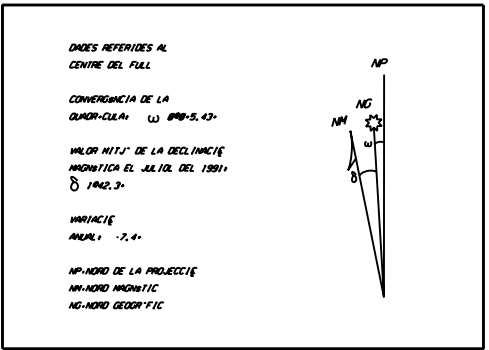
SÍMBOLS CONVENCIONALS

---+---+--- LÍMIT MUNICIPAL
---50--- CORRE DE NIVELL: MÈTRON
---145--- CORRE DE DEPRESSIÓ: INTERPOLACIÓ, COTA AL TÍPIQUE
---422--- VERTICES DE PRIMER ORDRE, D'ORDRE INFERIOR
---423--- PUNT D'INVELOCACIÓ: PISTE DE TERME MUNICIPAL
---424--- LÍNIA DE COSTA: ROLL, TORNANT
---425--- ESTRENY: NATURAL, ARTIFICIAL, ENREDSAMENT
---426--- CANAL
---427--- CANAL EN CONSTRUCCIÓ
---428--- AD-VECTAT: BARRICA, PERCLOSA
---429--- PONT: SILLAT
---430--- S'ALTA: PEDI
---431--- PISTINA: AQUEDUCTE
---432--- PLATJA DE SERRA FINA: DE SERRA GROSSA
---433--- DAMES, S'ALINES
---434--- AUTOPISTA: AUTONIA
---435--- AUTOPISTA: AUTONIA EN CONSTRUCCIÓ
---436--- CAMINERIA: COMUNAL, LOCAL, PAVIMENTAT O PISTE
---437--- CAMINERIA EN CONSTRUCCIÓ: VETLORIT
---438--- CANAL: CANALIT
---439--- FERROVIARI: DE VIA ESTRETA
---440--- PONT: TUNEL
---441--- LÍNIA ELÈCTRIQUE: D'ALTA TENSIÓ, DE MITJANA TENSIÓ
---442--- EDIFICI PÚBLIC O SINGULAR: PRIVAT
---443--- EDIFICI EN CONSTRUCCIÓ: EN FASES: CUBRA
---444--- COMA: TALLA
---445--- PARET: T'PIAL, MUR
---446--- FOLTERENCA: VORONA
---447--- SITJA: GRUA, FERR, BARRICA
---448--- MEL: JEROMEIA
---449--- TORRE ELÈCTRIQUE: PAL ELÈCTRIC
---450--- CANONERA: CANONERA SUBTERRÀNIA
---451--- ESCALERA: ESCALER, MALL
---452--- D'ALTA: DE TELECOMUNICACIÓ, TRANSFORMADOR
---453--- D'ALTA: DE TELECOMUNICACIÓ: ESTACIÓ DE BOMBEIG
---454--- ANSA: ANSA A CIEL: CROST
---455--- FERRERIA: CANTINER, ASSOCIACIÓ: ENFERMER
---456--- PARE: JARD: JARD ESPORTIU
---457--- ANDE: ALLEAT: BOSC: PALMERES
---458--- TONER DE RESERVACIÓ: PERIMETRE DE CLOTTU

---459--- INTERVENIANCE V VORNA
---460--- H NORTA AZ ALTIVAR
---461--- S SEC: DA CONDEVEDOR
---462--- R RECORDU PM PIVAR
---463--- AS CONEIX ASSOCIAT SY SIVAR
---464--- FR FOLLERS PP PRATS I PASTURES
---465--- AN ANELLERNA G GARDIA
---466--- O OLLIVERT ER ER

COORDINATES	DELS	PARADES	DESP-SECS
NOM	X	Y	Z

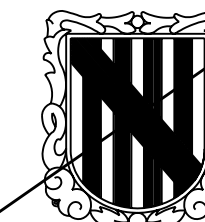
ESCALA 1:5.000

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: ETRS89, S'AL: 4300000, NORTA: 39° 45' 00".
EQUIDISTÀNCIA DE LES CORRES DE NIVELL: 5 M. CORRES MÈTRON: 25 M.
DATA DE VELA: 1988

LÍMITES MUNICIPALS EXISTENTS DE LA BONA 1:50.000

EL·LIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM: POTSDAM, LONGITUDS RESERVES AL MÈTRON DE GREENWICH.
PROJECCIÓ: UNIVERSAL TRANSVERSAL MÈTRON, FUS 30.
EQUIDISTÀNCIA DE LES CORRES DE NIVELL: 5 M. CORRES MÈTRON: 25 M.
DATA DE VELA: 1988

MUNICIPI
MALLORCA

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

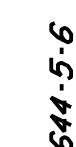
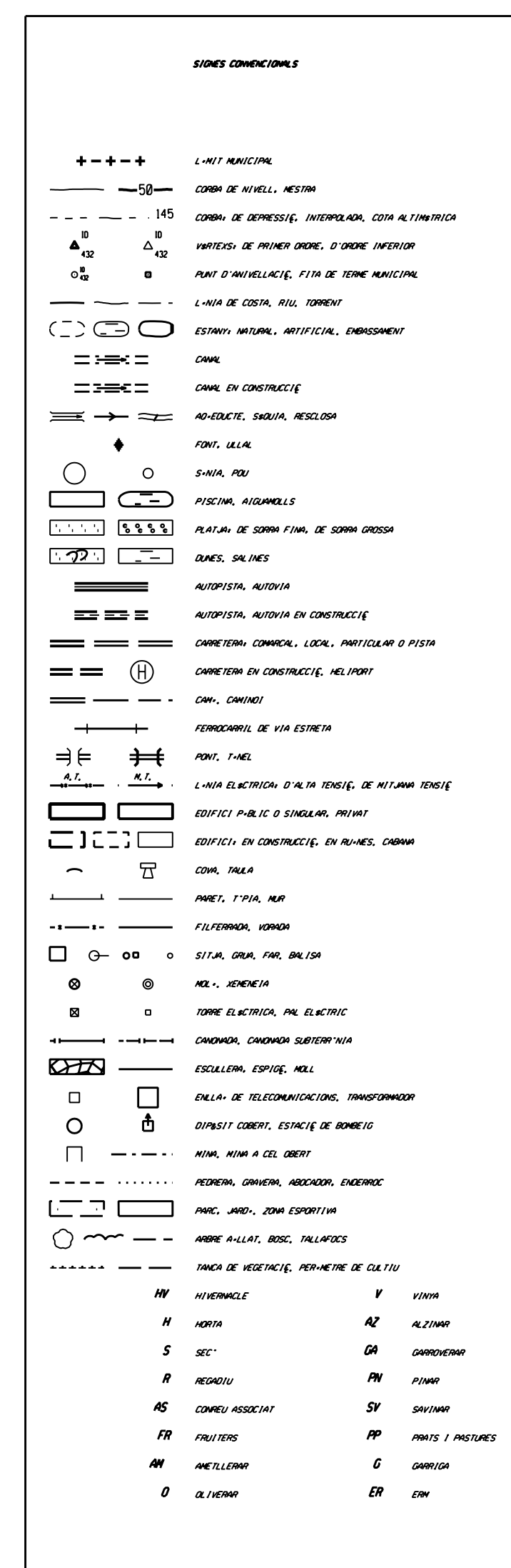
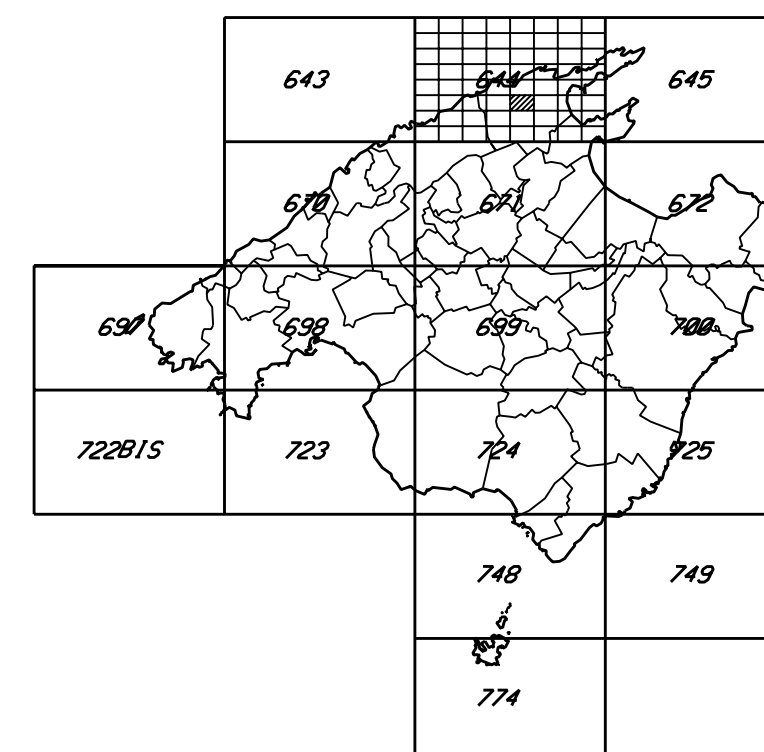
GABINET T-CHIC · SECCI. DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGR-FIC BALEAR 1:5.000

POLLEN-A

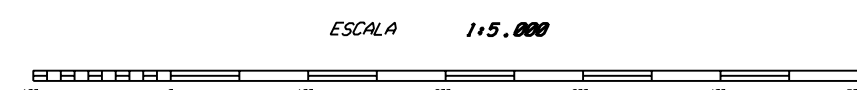
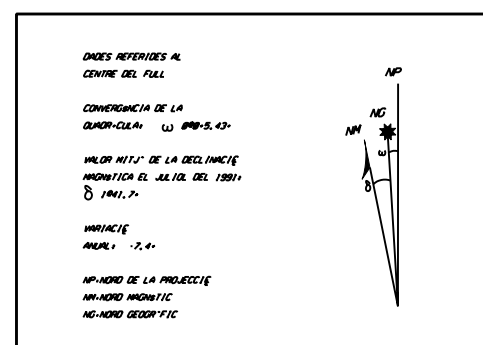
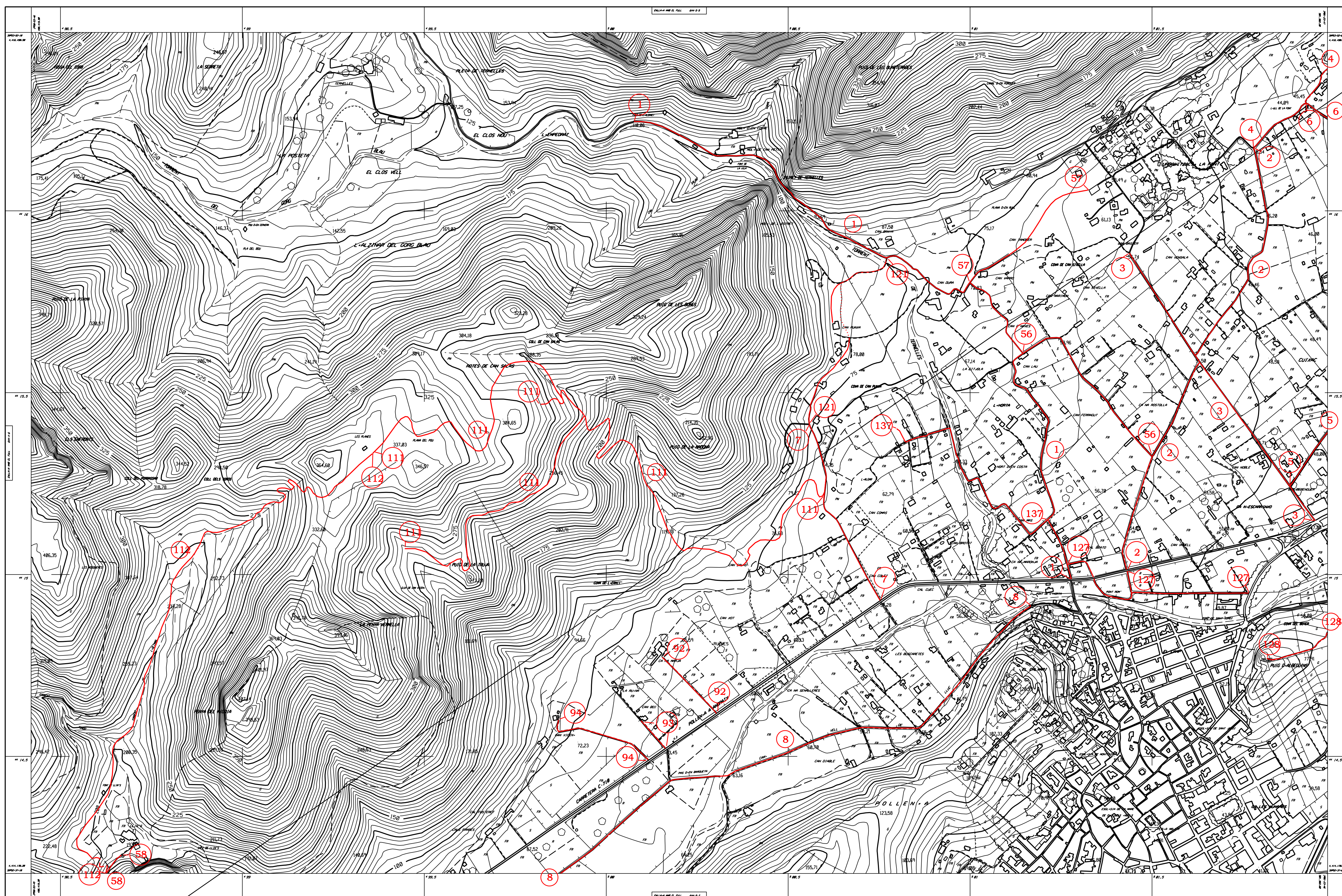
644-5-6

MALLORCA F M T N 1:50,000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5,000

POLLEN-A

MALLORCA

PRODIU PER A CONSELLERIA D'ORDES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZAT PER L'EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMÀTICA, S.A. «INISA», PALMA DE MAJORICA.

AQUEST MANEJA S'HA PRODUÏT PER LA LLETJA DE PRODUCCIÓ BALEAR, REPRESENTACIÓ TOTAL D'IMPRESA, DONT TITULARITAT DEL
D'IMPRESA, SI HO HA ESTAT EMPESAMENT AUTORITARI PER LA CONSELLERIA D'ORDES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR.

ELLIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVELLES M, CURVAS MESTRES: 20 M,
DATA DE VOL: AGOST/1989
LIMITE MUNICIPALES EXTERIORES DE LA BOA 1:25,000

MUNICIPIS

POLLEN-0

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

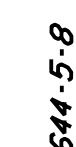
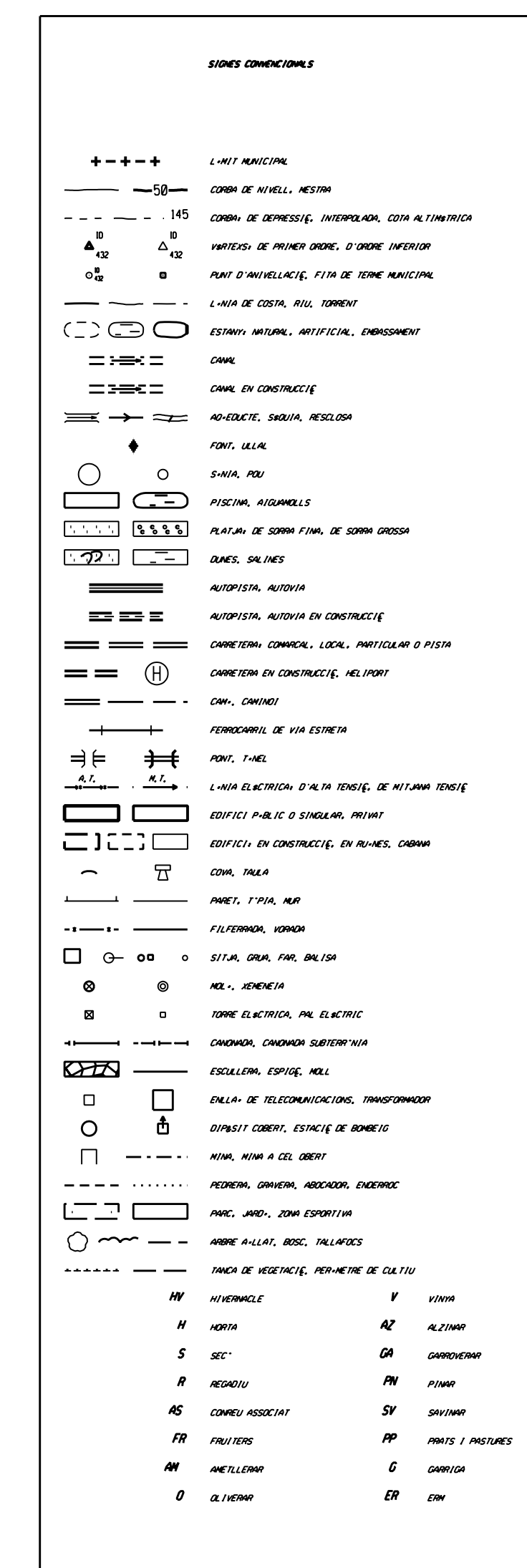
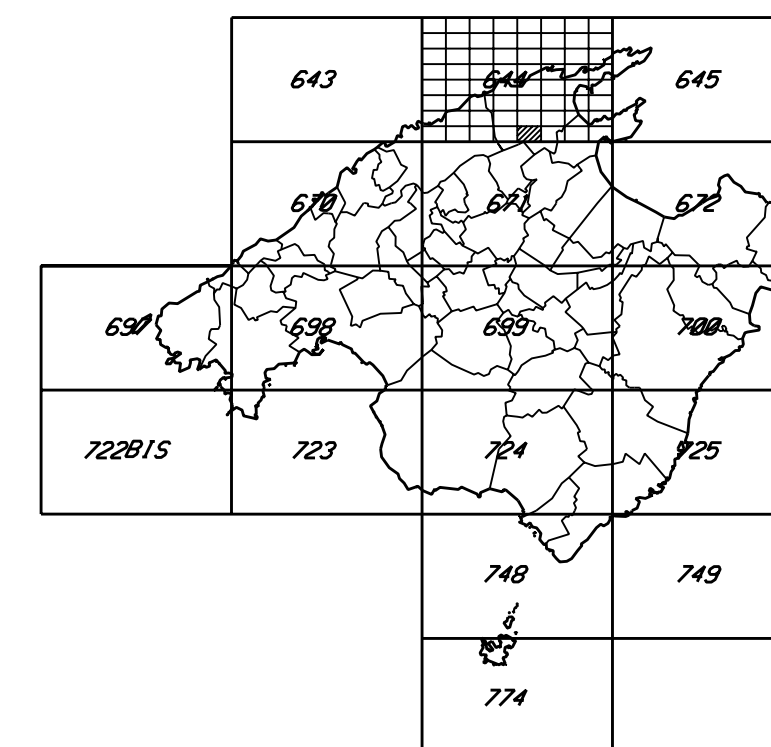
GABINET TÈCNIC · SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGR·FIC BALEAR 1:5.000

PENYA MASCORDA

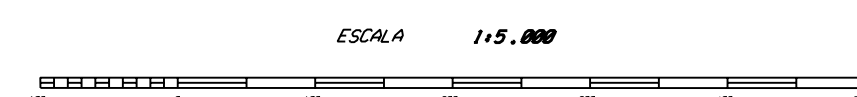
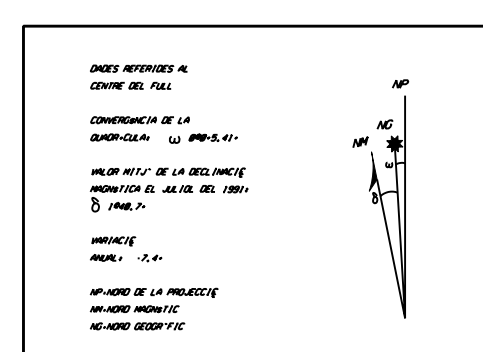
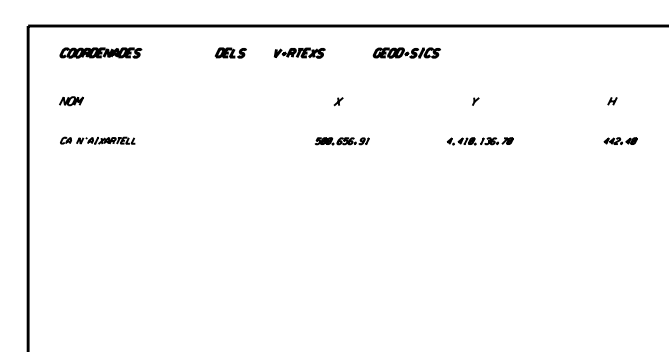
644-5-8

MALLORCA F M T N 1:50,000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5,000

PENYA MASCORDA

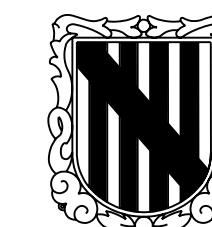
MALLORCA

PRODIU' PERU' @ CONSELLERIA D'ORRES PUBLIQUES / ORDENANCIE DEL TERRITORIU' DEL GOVERN BALEAR
REALIZAT PERU' EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMATICA, S.A., ENTESA, PALMA DE MAYORCA.

AQUEST MANEJA ES PROTEGET PER LA LLEI, ES PROTEGET QUALITATIVAMENT, REPRODUEIXE, DISTRIBUEIX, DINT D'ESTRUCTURA COM
INFERIOR, SI NO EN ESTAN COMENÇAMENT AUTOMATICA PER LA CONSELLERIA D'ORRES PUBLIQUES / ORDENANCIE DEL TERRI-
TORIU' DEL GOVERN BALEAR.

EL LIPSOIDE INTERNACIONAL. DATUM: POISSON. LONGITUDS REFERIDES AL MERIDI' DE GREENWICH.
PROJECCIO: UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR. PLUS 31.
EQUIDISTANCIA DE LES CORBES DE NIVELL: 5 M. CORBES NIVEL: 25 M.
DATA DE VELA: JULIOL 1969
LIMETS MUNICIPALS EXTREMS DE LA BOCA 1+25.000

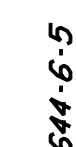
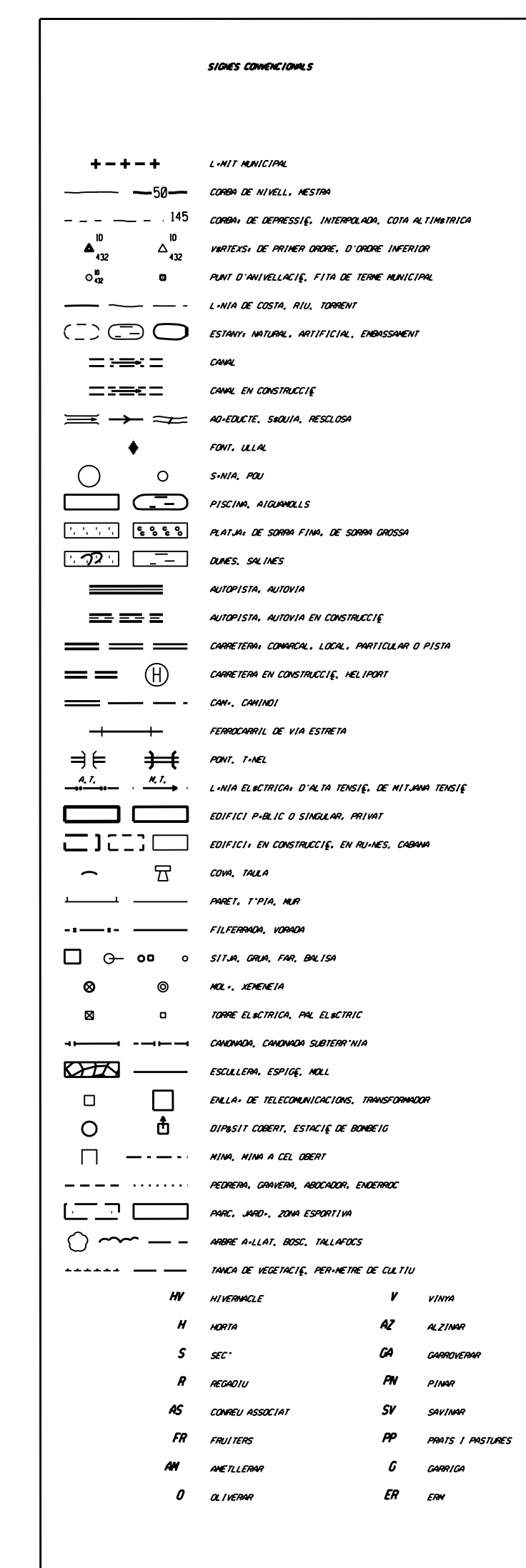
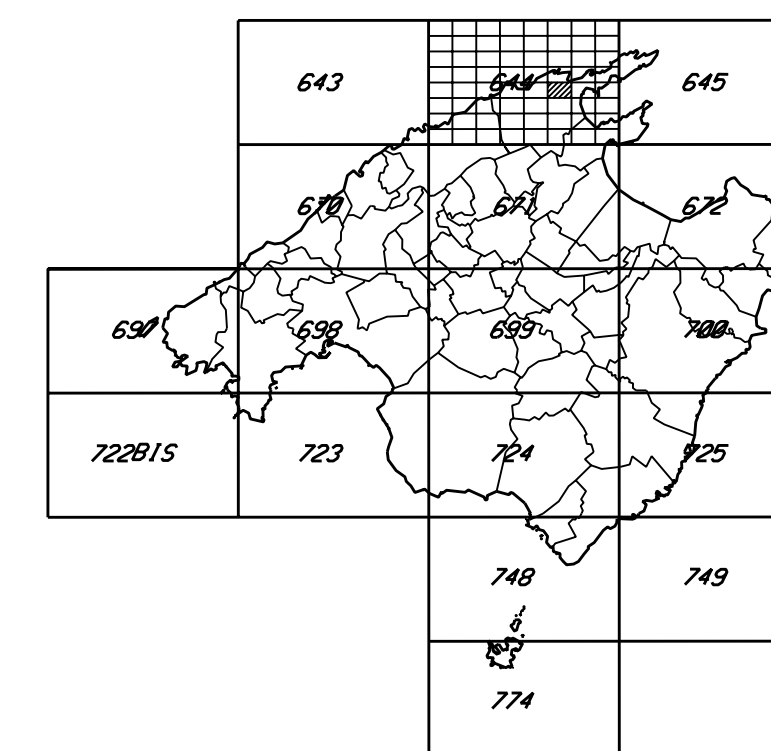
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

MAPA TOPOGR·FIC BALEAR 1:5.000

SERRA DE LA PUNTA

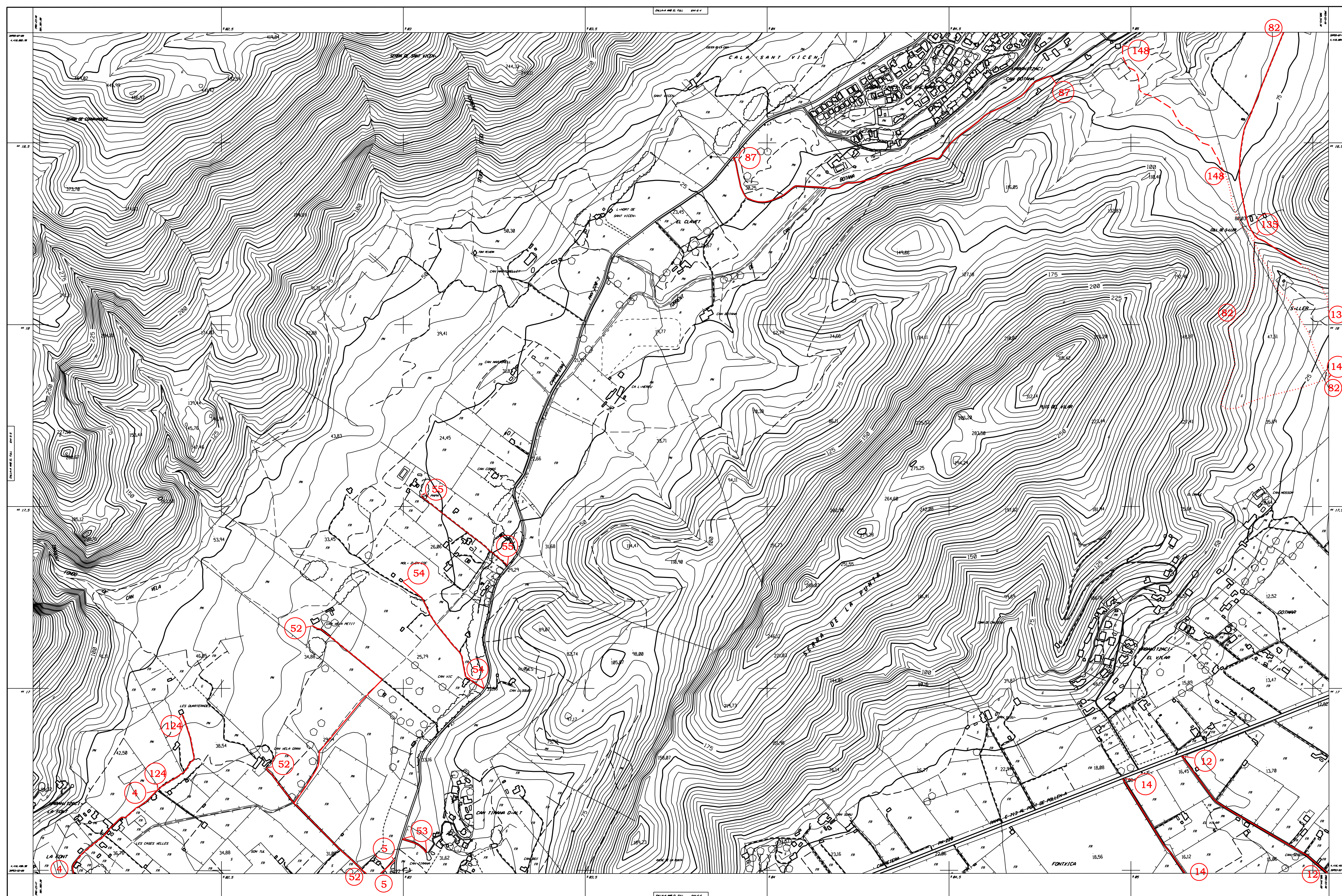
644-6-5

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FUAL 1:5.000

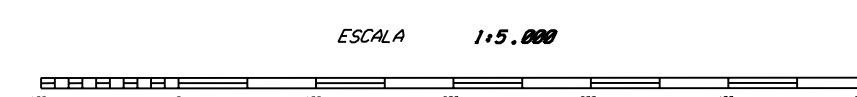
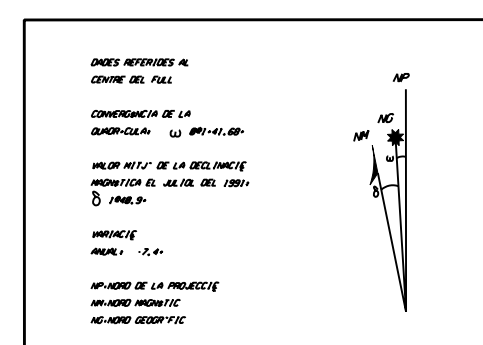

SERRA DE LA PUNTA

MALLORCA

COORDINATES	DELS	V-PIEYES	COORD-SIZES
NOV		X	Y
			Z

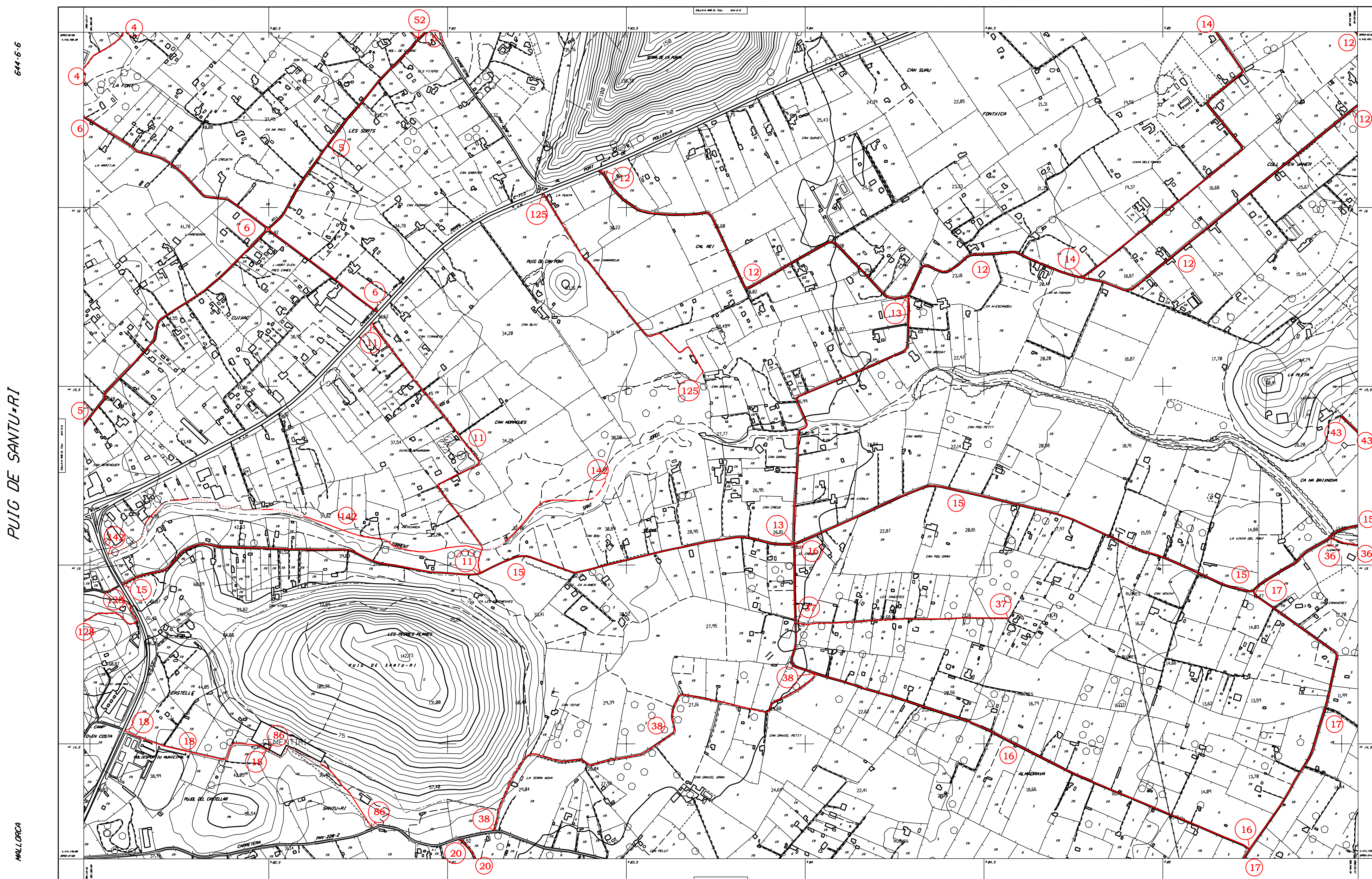
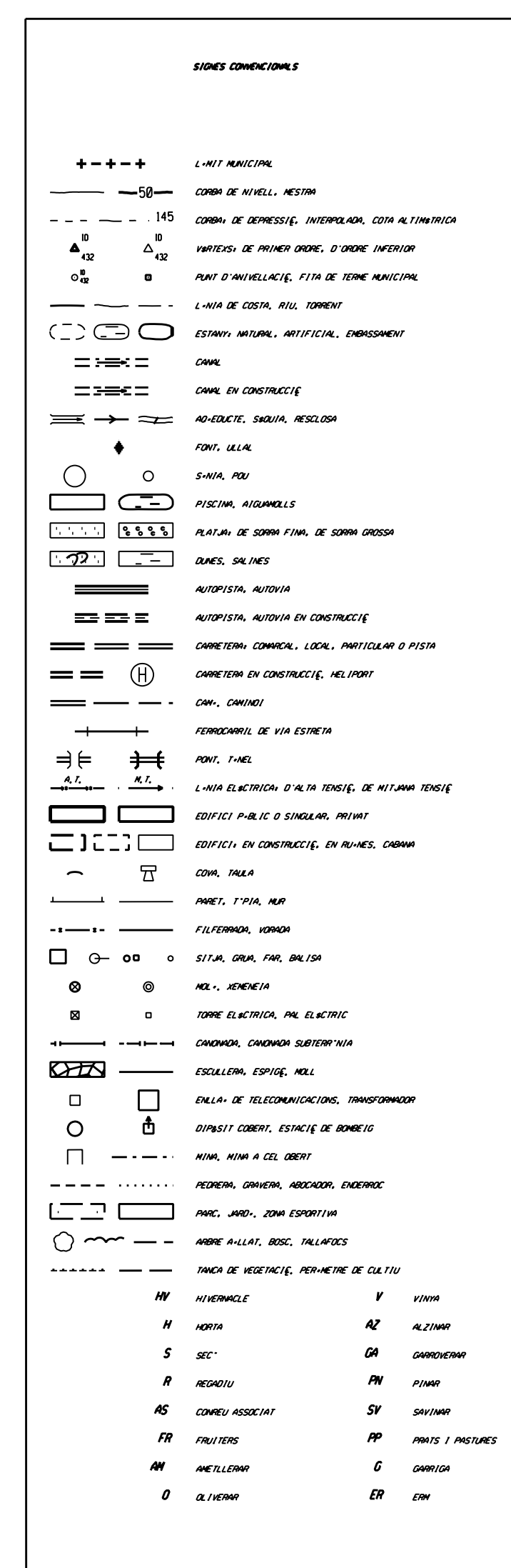
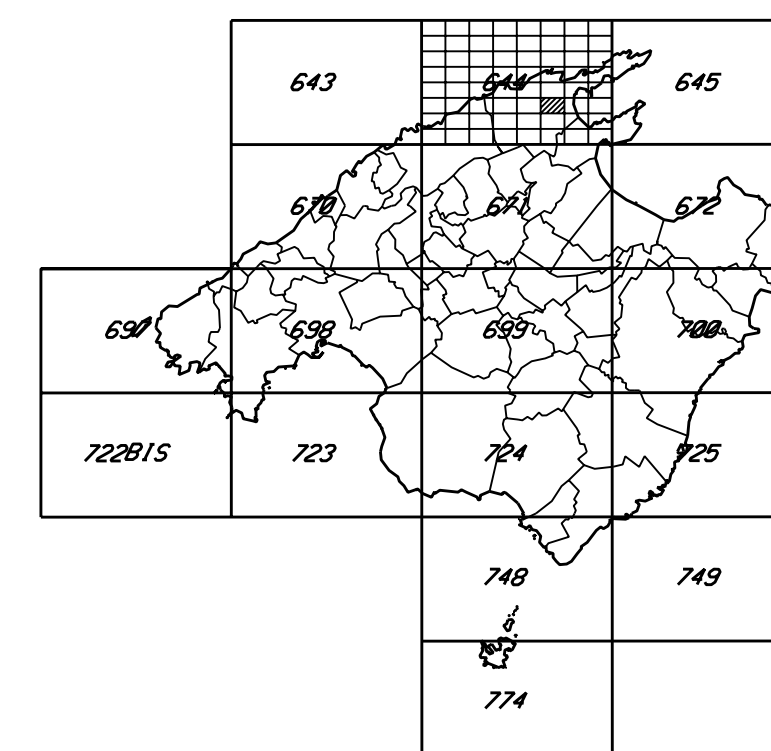

PROECTE DE CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENAMENTS DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITAT PERÚ EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMACIÓ, S.A. «EMISA», PALMA DE MAYORCA.

AQUEST HAURÀ DE PRESENTAR PER LA LLEI, EL PROYECTO BALEAR, PROYECTO DE LEY, DONT PROYECTO DE LEY
NÚMERO. SE HA ENTRA ENVIAMENT AUTOMÁTICO PER LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENAMENTS DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR.

EL LIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM: POISSON, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH,
 PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
 ECUADISTANCIA DE LOS COMBES DE NIVEL: 5 M, COMBES MÉSURES: 25 M,
 L'AN DE VUE: AOUT 1989
 L'ÉCHELLE MUNICIPALE: ÉTENDU DE LA BOÎTE 1:25.000

MANICAPIS
POLLEN-A

ESCALA 1:5.000

EL LUGAR DE ENTERRAMIENTO, DATUM, POSICION, LONGITUD, ALTITUD Y AL MODO DE CREACION

PROYECTO UNIVERSIDAD PANAMERICANA MEMORIA FIS 21

EDUCATIVO DE LAS COMARCAS DE RIVERO Y M. COMARCAS MESTIZAS 25 M.

DATA DE REC. JULIO 1989

1.-MUTIS MUNICIPALES EXTRAITS DE LA LUCHA 1/25.000

MUNICIPIS
POLLEY-A

100

PUIG DE SANTU·RI 644·6·6

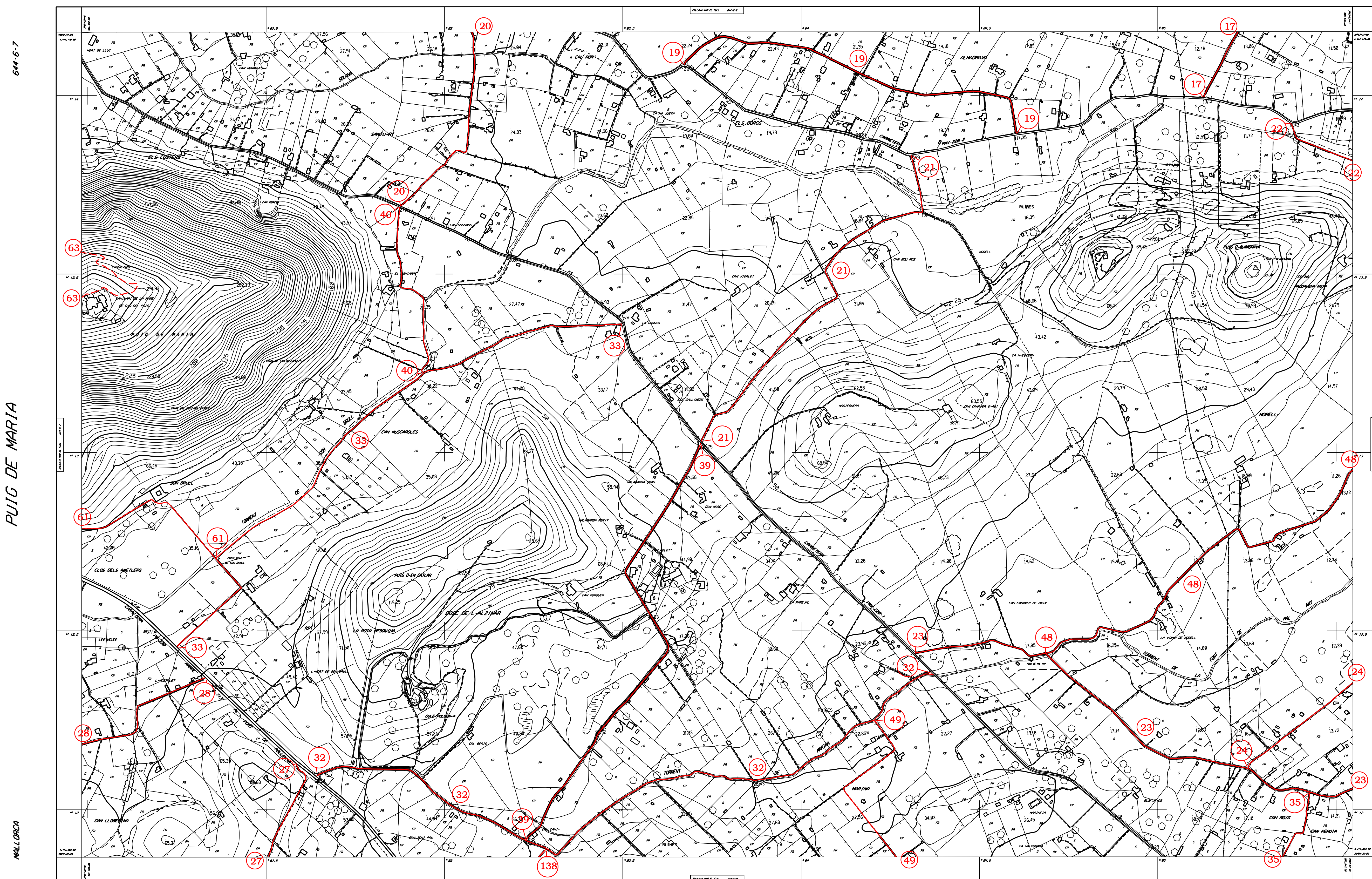
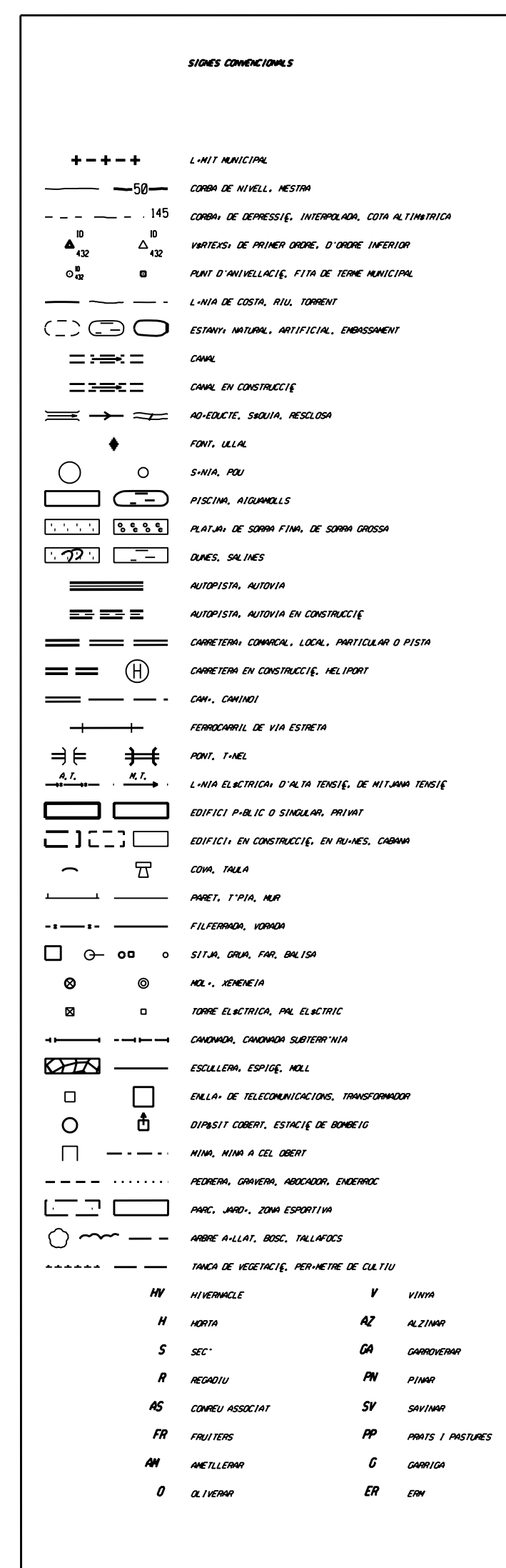
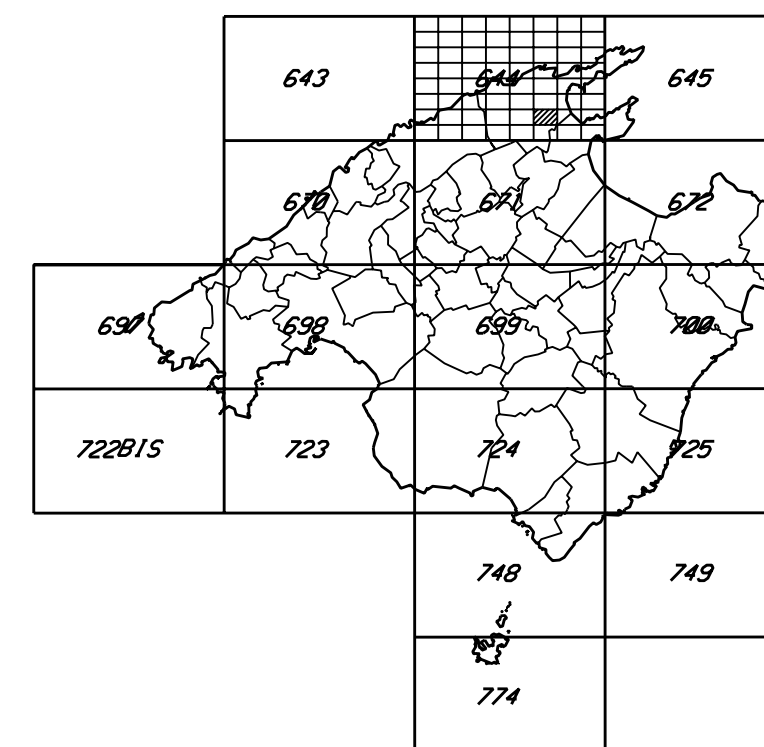
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

PUIG DE MARIA

644-6-7

MALLORCA F M T N 1:50,000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5,000

COORDINATES	DELS	V-HEIGHTS	GEOP-SIZES	
NOV		X	Y	N
PLUG 2 PL. MEDIUM		380.176 IN	4.013, 5.66 IN	33.39

DADOS REFERIDOS AL
CENTRO DEL SOL

COMENZAMIENTO DE LA
SOLARIZACION $\approx 10^4 - 10^5$ AÑOS

VALOR MÍN. DE LA DENSIDAD
IONIZANTE ES AL FINAL DEL 1980
 $\approx 10^{10}$ IONES cm^{-3}

IONIZANTES
PROTONS $\sim 10^{-4}$

AL-FIN DE LA SOLARIZACION
VALORES IONIZANTES
AL-FIN DE DESFUSION

[illegible]

EL CLASIFICADOR INTERNACIONAL, DATUM POSICION, LONGITUD REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH,
PROYECTIO UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVEL: 5 M, CURVAS MESTRES: 25 M,
DATA DE VOL: ABRIL 1989
LIMITE MUNICIPALES EXTRAJES DE LA BOA 1:25,000

MANICIPIS
POLLENIA

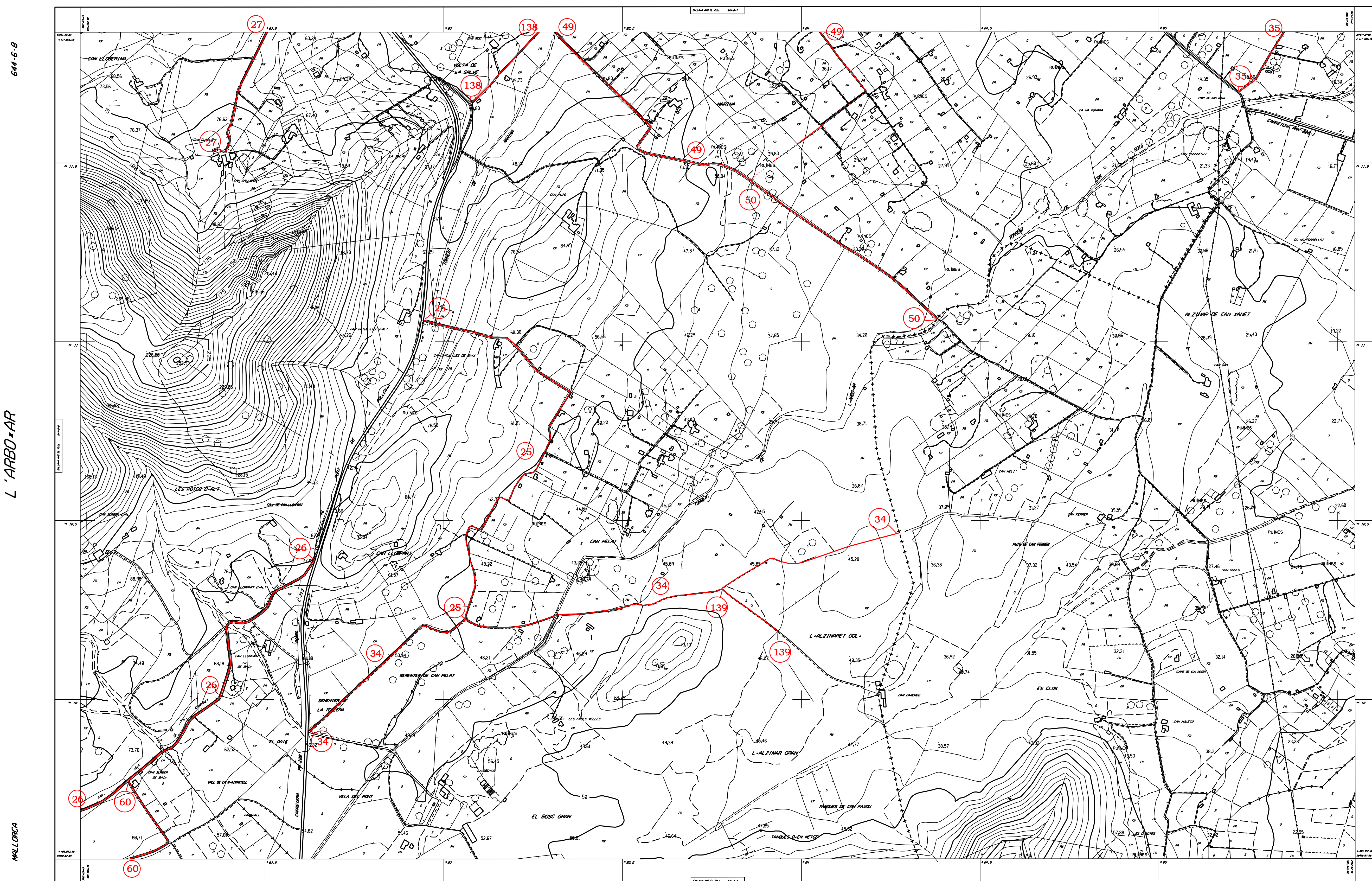
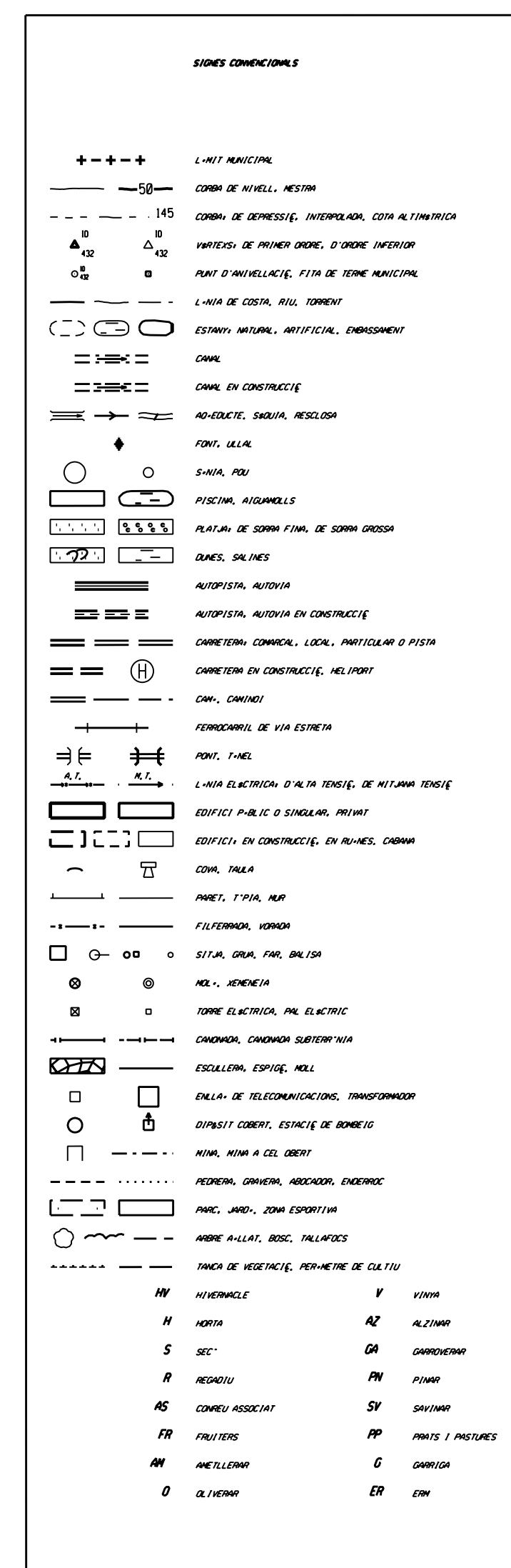
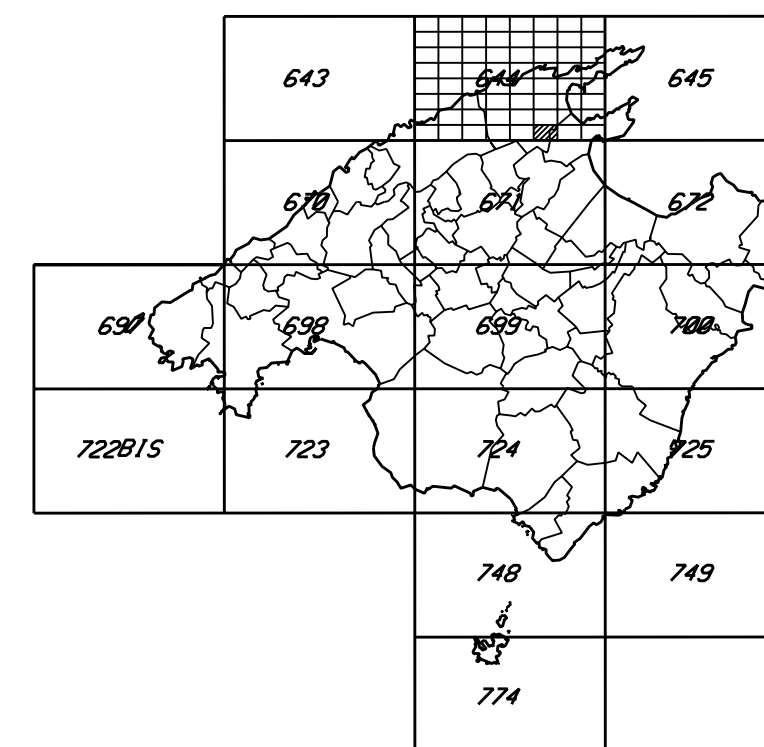
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

L'ARBO-AR

644-6-8

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

COORDINATES	DELS	V-HEIGHTS	DEEP-SIZES
HOM	X	Y	W

UNES REPEREYES A
CENTRO DEL PAIS

CONSERVACION DE LA
COMUNICACION (12) 884-41.83

IMPULSO INT'L DE LA DECELANCIE
INICIACION EL 26 DE JUL DEL 2000
12 884-41.83

INICIACION
ANALISIS - 1.4

IMPULSO DE LA PROSECUCION
IMPULSO ANALISIS
IMPULSO GEOPOLITICO

[illegible]

EL LUGAR DE INTERNACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUD REFERIDA AL MERIDIO DE GREENWICH,
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVEL 5 M, CURVAS MESTRES: 25 M,
DATUM DE VOL. A.1.10.1989
LIMITE MUNICIPALES EXTRAITS DE LA BOV 1:25,000

MURCIPIS
 POLLENIA
 ALCOPIA

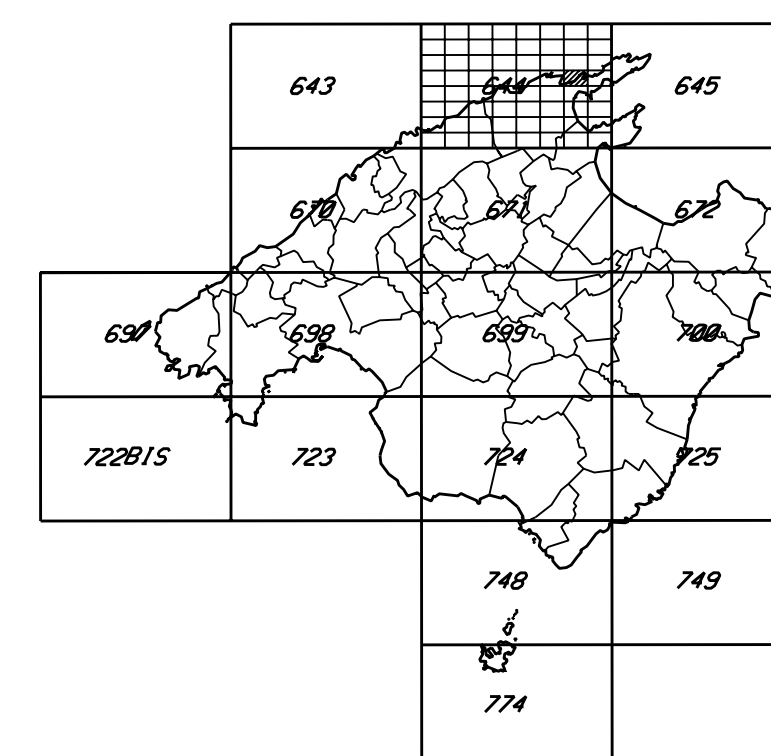
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

BÉQUER

644-7-4

MALLORCA F M T N 1:58.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

SIGN'S CONCLUSIONS

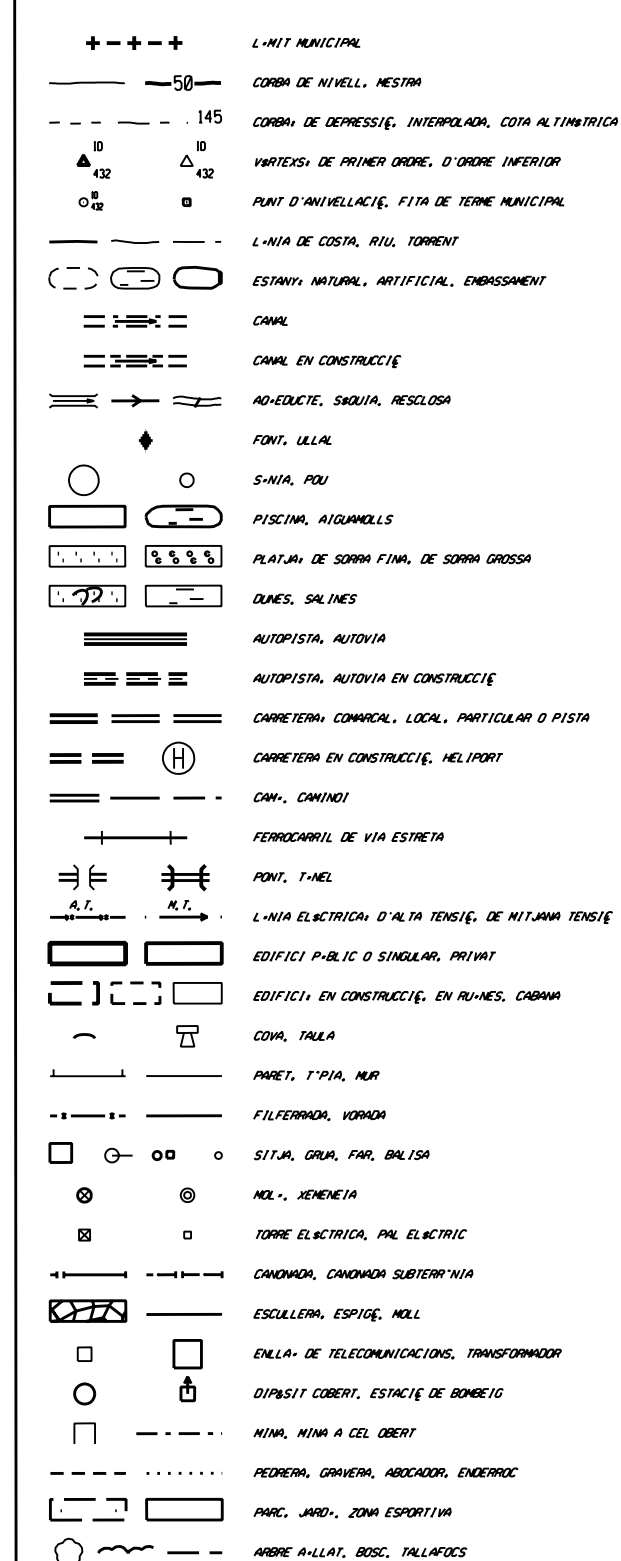
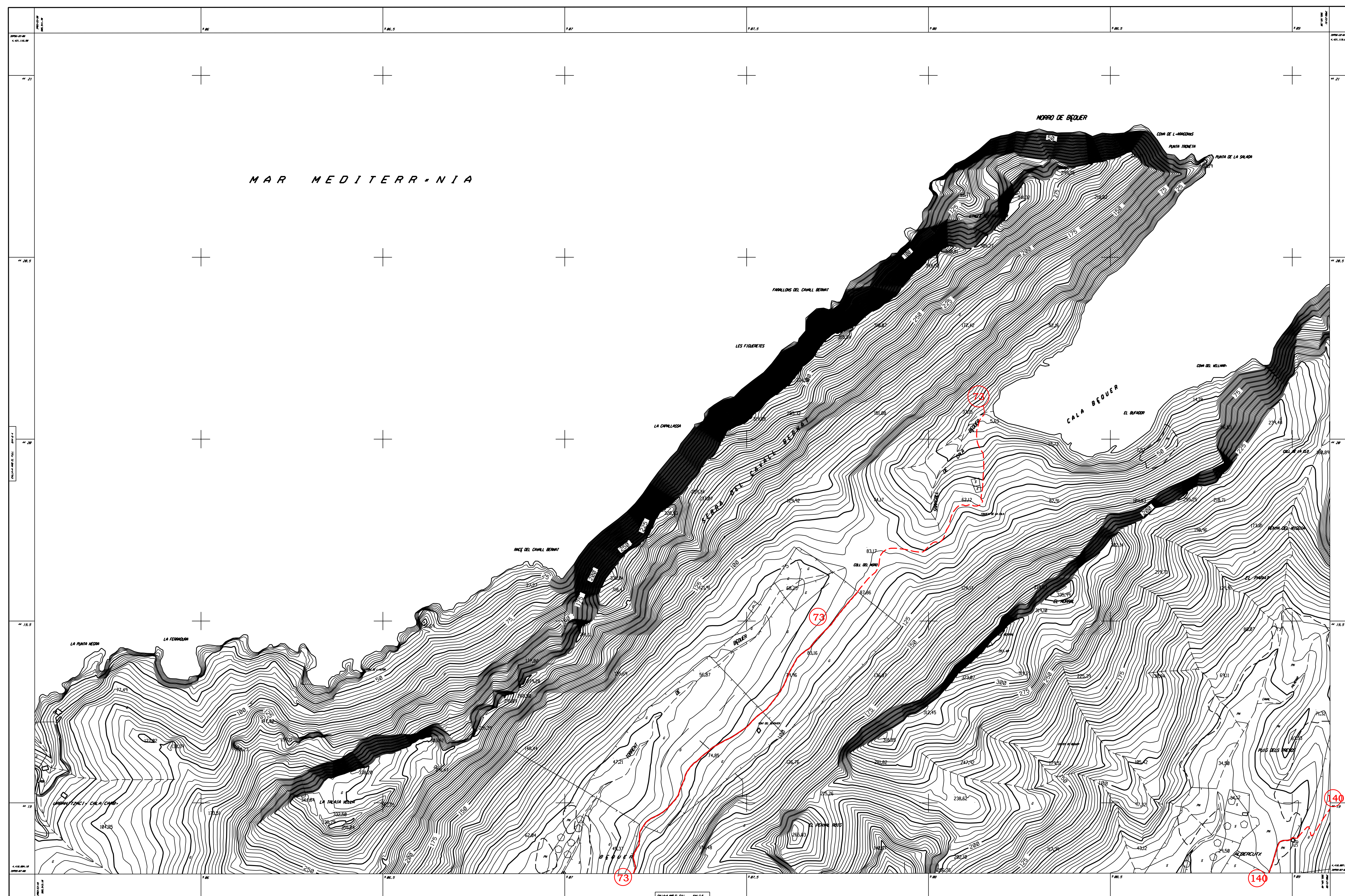

TABELA DE VEGETACIÃO, PORCENTAGEM DE COBERTURA			
HY	HYPERICACEAE	Y	YINHA
N	NONITA	AZ	ALZIMAR
S	SEC*	GA	GARDCHENHO
R	REGADIU	PN	PIÑAR
AS	CONHEU ASSOCIAT	SV	SHVIMAR
FR	FRUITERS	PP	PRATS I PASTURE
AM	AMELLEMAR	CG	CORRIGA
O	OLIVAR	ER	ERRA

BROOKER 644-7-4

CREDITORS' NAMES	DEBTS	PAYABLES	GOOD-FIDELS	IN
ACH		X	F	N
EL. WORKING	888,165.90		4,418,425.46	263.46

[illegible]

ESCALA **1:5.000**

PROGETTO PER IL CONSIGLIO REGIONALE DI ROMA - P.UBALDI / OROLOGIOVE DEL TERRITORIO DEL CONTERNO - ANALISI
SUL TERRITORIO PER IL CONTERNO - REALIZZATO DA OROLOGIOVE - L. A. - ROMA - 1985

ALLEGATO ALLA PROGETTO PER IL CONSIGLIO REGIONALE DI ROMA - P.UBALDI / OROLOGIOVE DEL TERRITORIO DEL CONTERNO - ANALISI
SUL TERRITORIO PER IL CONTERNO - REALIZZATO DA OROLOGIOVE - L. A. - ROMA - 1985

ELLIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH,
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVELLO 5 M, CURVAS MESTRES: 25 M,
DATA DE VOL.: JULIO 1989
LIMITES MUNICIPALES EXTRAITS DE LA BOU 1:25,000

MUNICIPALIS
POLLEN-A

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

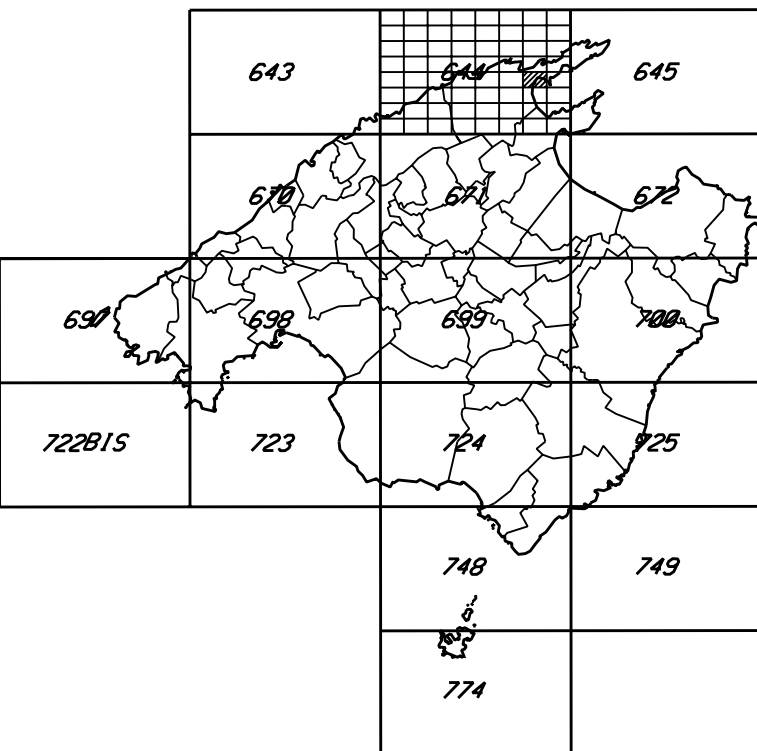
CABINET 1-CHIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

PORT DE POLLENÇA

644-7-5

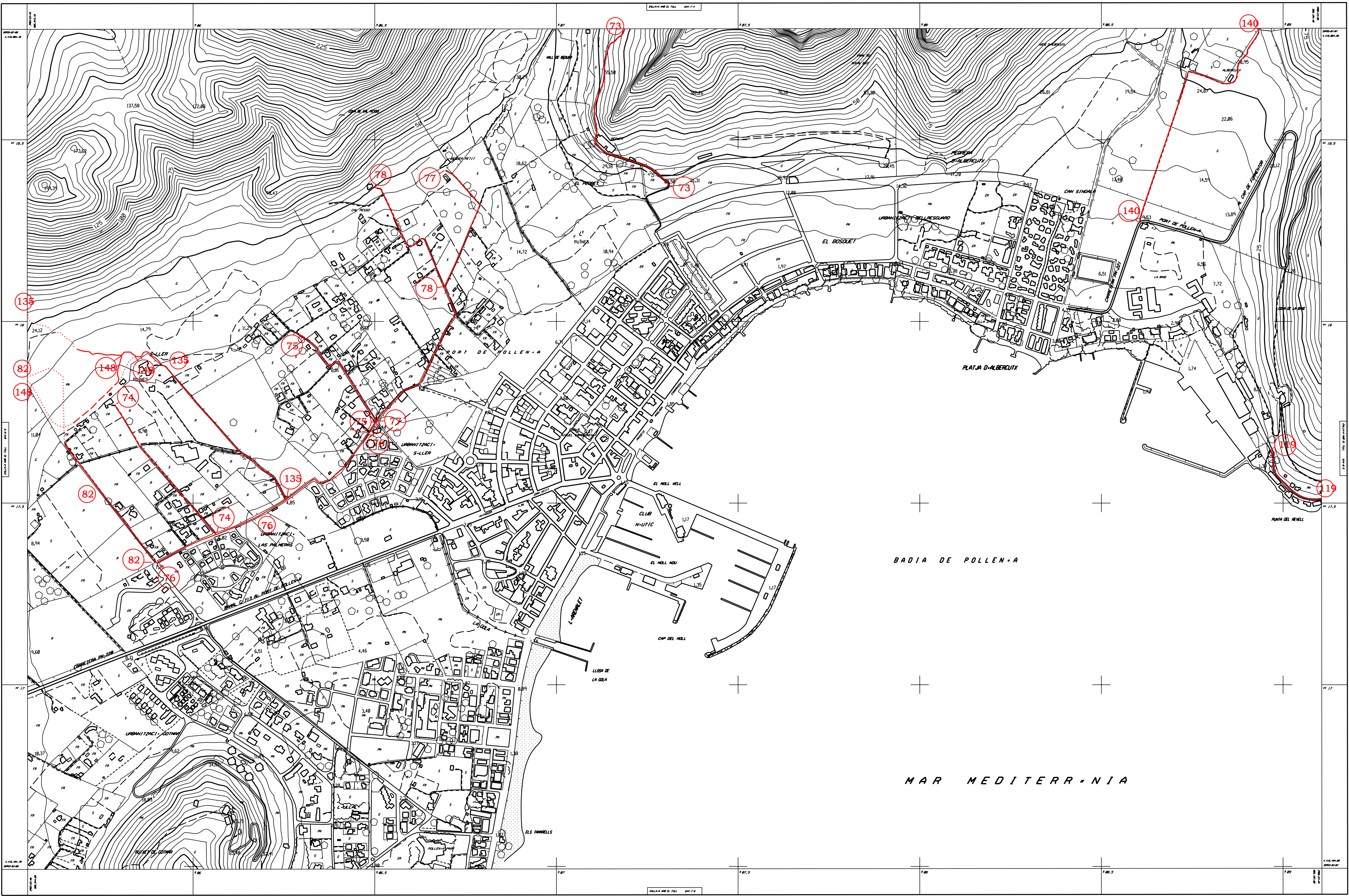
MALLORCA F.M.T.N. 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

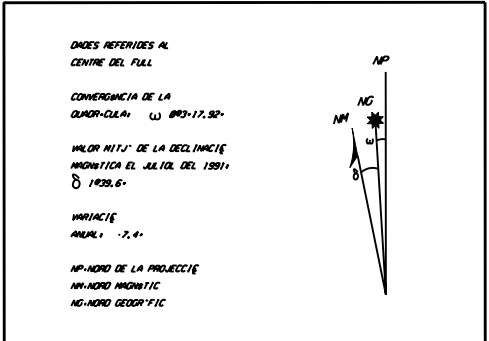
SÍMBOLS CONVENCIONALS

---+---+--- L-LÍNIA MUNICIPAL
---+---+--- CORREDEIRA DE NIVELL: MESTRA
---+---+--- CORREDEIRA DE NIVELL: INTERPOLADA, COTA ALTIMÈTRICA
---+---+--- UNITAT DE PRIMER ORDRE, D'ORDRE INFERIOR
---+---+--- PUNT D'INTERSECCIÓ, COTA DE TERME MUNICIPAL
---+---+--- L-LÍNIA DE COSTA, ROL, TORNAMENT
---+---+--- ESTREMA, NATURAL, ARTIFICIAL, ENDESBAMENT
---+---+--- CANAL
---+---+--- CANAL EN CONSTRUCCIÓ
---+---+--- AD-EDIFICI, BARRIA, RESIDUOS
---+---+--- PONT, BARRA
---+---+--- S-NOVA, PONT
---+---+--- PISTINA, AUTOPISTA
---+---+--- PLATJÀ DE SORRA FINA, DE SORRA GROSSA
---+---+--- OMBRES, SOMBRES
---+---+--- AUTOPISTA, AUTOSTIA
---+---+--- AUTOPISTA, AUTOSTIA EN CONSTRUCCIÓ
---+---+--- CANAL DE SORRA, LOCAL, PISTINA, PISTINA D'ORDRE
---+---+--- CANAL EN CONSTRUCCIÓ, VELL, PONT
---+---+--- CANAL, CANAL
---+---+--- FERROVIARI DE VIA ESTRETA
---+---+--- PONT, TUNEL
---+---+--- L-LÍNIA ELÈCTRICA, D'ALTA TENSIÓ, DE MITJANA TENSIÓ
---+---+--- EDIFICI PÚBLIC O SINGULAR, PRESENT
---+---+--- EDIFICI EN CONSTRUCCIÓ, EN PLÀNIES, CANAL
---+---+--- CANAL, TALLA
---+---+--- PONT, PONT, PONT
---+---+--- FILLETERIA, VERNON
---+---+--- SITUACIÓ, CANAL, PONT, BARRA
---+---+--- MEL-, JEROMEIA
---+---+--- TORRE ELÈCTRICA, PANT ELÈCTRIC
---+---+--- CANAL, CANAL SUBTERRANEA
---+---+--- ESTACIÓ, ESTACIÓ, MEL
---+---+--- CANAL DE TELECOMUNICACIÓ, TRANSFORMADOR
---+---+--- EDIFICI CONCRET, ESTACIÓ DE BOMBEO
---+---+--- ALMA, ALMA A CEE, OBERT
---+---+--- PISTINA, CANAL, BARRIA, ENDESBAMENT
---+---+--- PANT, JARDI, JARDI, JARDI
---+---+--- ALMA, ALMA, BARRI, PANT
---+---+--- PANT DE RESERVA, PERMÈTRE DE CULTEU

---+---+--- H-HERMOSA V-VALER
---+---+--- H-HERMOSA V-VALER
---+---+--- S-SEC-DA-CAVENDISH
---+---+--- R-REGARDU-PA-PIVAT
---+---+--- AS-CANAL ASSOCIAT-SY-SIVIAN
---+---+--- FR-FRUITERS-PP-PRATE I PASTURES
---+---+--- AN-ANELLADA-D-DANADA
---+---+--- D-OLIVADA-ED-LOW

CONVENIÈNCIES	DELS	PAÏSOS	DELS
CONVENIÈNCIES	DELS	PAÏSOS	DELS

ESCALA 1:5.000

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: ETRS89, SÍMBOLS: M, C, S, L, P, R, T, V, W, X, Y, Z, AA, AB, AC, AD, AE, AF, AG, AH, AI, AJ, AK, AL, AM, AN, AO, AP, AQ, AR, AS, AT, AU, AV, AW, AX, AY, AZ, BA, BB, BC, BD, BE, BF, BG, BH, BI, BJ, BK, BL, BM, BN, BO, BP, BQ, BR, BS, BT, BU, BV, BW, BX, BY, BZ, CA, CB, CC, CD, CE, CF, CG, CH, CI, CJ, CK, CL, CM, CN, CO, CP, CQ, CR, CS, CT, CU, CV, CW, CX, CY, CZ, DA, DB, DC, DD, DE, DF, DG, DH, DI, DJ, DK, DL, DM, DN, DO, DP, DQ, DR, DS, DT, DU, DV, DW, DX, DY, DZ, EA, EB, EC, ED, EE, EF, EG, EH, EI, EJ, EK, EL, EM, EN, EO, EP, EQ, ER, ES, ET, EU, EV, EW, EX, EY, EZ, FA, FB, FC, FD, FE, FF, FG, FH, FI, FJ, FK, FL, FM, FN, FO, FP, FQ, FR, FS, FT, FU, FV, FW, FX, FY, FZ, GA, GB, GC, GD, GE, GF, GG, GH, GI, GJ, GK, GL, GM, GN, GO, GP, GQ, GR, GS, GT, GU, GV, GW, GX, GY, GZ, HA, HB, HC, HD, HE, HF, HG, HH, HI, HJ, HK, HL, HM, HN, HO, HP, HQ, HR, HS, HT, HU, HV, HW, HX, HY, HZ, IA, IB, IC, ID, IE, IF, IG, IH, II, IJ, IK, IL, IM, IN, IO, IP, IQ, IR, IS, IT, IU, IV, IW, IX, IY, IZ, JA, JB, JC, JD, JE, JF, JG, JH, JI, JJ, JK, JL, JM, JN, JO, JP, JQ, JR, JS, JT, JU, JV, JW, JX, JY, JZ, KA, KB, KC, KD, KE, KF, KG, KH, KI, KJ, KK, KL, KM, KN, KO, KP, KQ, KR, KS, KT, KU, KV, KW, KX, KY, KZ, LA, LB, LC, LD, LE, LF, LG, LH, LI, LJ, LK, LL, LM, LN, LO, LP, LQ, LR, LS, LT, LU, LV, LW, LX, LY, LZ, MA, MB, MC, MD, ME, MF, MG, MH, MI, MJ, MK, ML, MM, MN, MO, MP, MQ, MR, MS, MT, MU, MV, MW, MX, MY, MZ, NA, NB, NC, ND, NE, NF, NG, NH, NI, NJ, NK, NL, NM, NN, NO, NP, NQ, NR, NS, NT, NU, NV, NW, NX, NY, NZ, OA, OB, OC, OD, OE, OF, OG, OH, OI, OJ, OK, OL, OM, ON, OO, OP, OQ, OR, OS, OT, OU, OV, OW, OX, OY, OZ, PA, PB, PC, PD, PE, PF, PG, PH, PI, PJ, PK, PL, PM, PN, PO, PP, PQ, PR, PS, PT, PU, PV, PW, PX, PY, PZ, QA, QB, QC, QD, QE, QF, QG, QH, QI, QJ, QK, QL, QM, QN, QO, QP, QQ, QR, QS, QT, QU, QV, QW, QX, QY, QZ, RA, RB, RC, RD, RE, RF, RG, RH, RI, RJ, RK, RL, RM, RN, RO, RP, RQ, RR, RS, RT, RU, RV, RW, RX, RY, RZ, SA, SB, SC, SD, SE, SF, SG, SH, SI, SJ, SK, SL, SM, SN, SO, SP, SQ, SR, SS, ST, SU, SV, SW, SX, SY, SZ, TA, TB, TC, TD, TE, TF, TG, TH, TI, TJ, TK, TL, TM, TN, TO, TP, TQ, TR, TS, TT, TU, TV, TW, TX, TY, TZ, UA, UB, UC, UD, UE, UF, UG, UH, UI, UJ, UK, UL, UM, UN, UO, UP, UQ, UR, US, UT, UY, UZ, VA, VB, VC, VD, VE, VF, VG, VH, VI, VJ, VK, VL, VM, VN, VO, VP, VQ, VR, VS, VT, VU, VV, VW, VX, VY, VZ, WA, WB, WC, WD, WE, WF, WG, WH, WI, WJ, WK, WL, WM, WN, WO, WP, WQ, WR, WS, WT, WY, WZ, XA, XB, XC, XD, XE, XF, XG, XH, XI, XJ, XK, XL, XM, XN, XO, XP, XQ, XR, XS, XT, XU, XV, XW, XX, XY, XZ, YA, YB, YC, YD, YE, YF, YG, YH, YI, YJ, YK, YL, YM, YN, YO, YP, YQ, YR, YS, YT, YU, YV, YW, YX, YZ, ZA, ZB, ZC, ZD, ZE, ZF, ZG, ZH, ZI, ZJ, ZK, ZL, ZM, ZN, ZO, ZP, ZQ, ZR, ZS, ZT, ZU, ZV, ZW, ZX, ZY, ZZ

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: ETRS89, SÍMBOLS: M, C, S, L, P, R, T, V, W, X, Y, Z, AA, AB, AC, AD, AE, AF, AG, AH, AI, AJ, AK, AL, AM, AN, AO, AP, AQ, AR, AS, AT, AU, AV, AW, AX, AY, AZ, BA, BB, BC, BD, BE, BF, BG, BH, BI, BJ, BK, BL, BM, BN, BO, BP, BQ, BR, BS, BT, BU, BV, BW, BX, BY, BZ, CA, CB, CC, CD, CE, CF, CG, CH, CI, CJ, CK, CL, CM, CN, CO, CP, CQ, CR, CS, CT, CU, CV, CW, CX, CY, CZ, DA, DB, DC, DD, DE, DF, DG, DH, DI, DJ, DK, DL, DM, DN, DO, DP, DQ, DR, DS, DT, DU, DV, DW, DX, DY, DZ, EA, EB, EC, ED, EE, EF, EG, EH, EI, EJ, EK, EL, EM, EN, EO, EP, EQ, ER, ES, ET, EU, EV, EW, EX, EY, EZ, FA, FB, FC, FD, FE, FF, FG, FH, FI, FJ, FK, FL, FM, FN, FO, FP, FQ, FR, FS, FT, FU, FV, FW, FX, FY, FZ, GA, GB, GC, GD, GE, GF, GG, GH, GI, GJ, GK, GL, GM, GN, GO, GP, GQ, GR, GS, GT, GU, GV, GW, GX, GY, GZ, HA, HB, HC, HD, HE, HF, HG, HH, HI, HJ, HK, HL, HM, HN, HO, HP, HQ, HR, HS, HT, HU, HV, HW, HX, HY, HZ, IA, IB, IC, ID, IE, IF, IG, IH, II, IJ, IK, IL, IM, IN, IO, IP, IQ, IR, IS, IT, IU, IV, IW, IX, IY, IZ, JA, JB, JC, JD, JE, JF, JG, JH, JI, JJ, JK, JL, JM, JN, JO, JP, JQ, JR, JS, JT, JU, JV, JW, JX, JY, JZ, KA, KB, KC, KD, KE, KF, KG, KH, KI, KJ, KK, KL, KM, KN, KO, KP, KQ, KR, KS, KT, KU, KV, KW, KX, KY, KZ, LA, LB, LC, LD, LE, LF, LG, LH, LI, LJ, LK, LL, LM, LN, LO, LP, LQ, LR, LS, LT, LU, LV, LW, LX, LY, LZ, MA, MB, MC, MD, ME, MF, MG, MH, MI, MJ, MK, ML, MM, MN, MO, MP, MQ, MR, MS, MT, MU, MV, MW, MX, MY, MZ, NA, NB, NC, ND, NE, NF, NG, NH, NI, NJ, NK, NL, NM, NN, NO, NP, NQ, NR, NS, NT, NU, NV, NW, NX, NY, NZ, OA, OB, OC, OD, OE, OF, OG, OH, OI, OJ, OK, OL, OM, ON, OO, OP, OQ, OR, OS, OT, OU, OV, OW, OX, OY, OZ, PA, PB, PC, PD, PE, PF, PG, PH, PI, PJ, PK, PL, PM, PN, PO, PP, PQ, PR, PS, PT, PU, PV, PW, PX, PY, PZ, QA, QB, QC, QD, QE, QF, QG, QH, QI, QJ, QK, QL, QM, QN, QO, QP, QQ, QR, QS, QT, QU, QV, QW, QX, QY, QZ, RA, RB, RC, RD, RE, RF, RG, RH, RI, RJ, RK, RL, RM, RN, RO, RP, RQ, RR, RS, RT, RU, RV, RW, RX, RY, RZ, SA, SB, SC, SD, SE, SF, SG, SH, SI, SJ, SK, SL, SM, SN, SO, SP, SQ, SR, SS, ST, SU, SV, SW, SX, SY, SZ, TA, TB, TC, TD, TE, TF, TG, TH, TI, TJ, TK, TL, TM, TN, TO, TP, TQ, TR, TS, TT, TU, TV, TW, TX, TY, TZ, UA, UB, UC, UD, UE, UF, UG, UH, UI, UJ, UK, UL, UM, UN, UO, UP, UQ, UR, US, UT, UY, UZ, VA, VB, VC, VD, VE, VF, VG, VH, VI, VJ, VK, VL, VM, VN, VO, VP, VQ, VR, VS, VT, VU, VV, VW, VX, VY, VZ, WA, WB, WC, WD, WE, WF, WG, WH, WI, WJ, WK, WL, WM, WN, WO, WP, WQ, WR, WS, WT, WY, WZ, XA, XB, XC, XD, XE, XF, XG, XH, XI, XJ, XK, XL, XM, XN, XO, XP, XQ, XR, XS, XT, XU, XV, XW, XX, XY, XZ, YA, YB, YC, YD, YE, YF, YG, YH, YI, YJ, YK, YL, YM, YN, YO, YP, YQ, YR, YS, YT, YU, YV, YW, YX, YZ, ZA, ZB, ZC, ZD, ZE, ZF, ZG, ZH, ZI, ZJ, ZK, ZL, ZM, ZN, ZO, ZP, ZQ, ZR, ZS, ZT, ZU, ZV, ZW, ZX, ZY, ZZ

MUNICIPI	PAÏSOS
POLLENÇA	

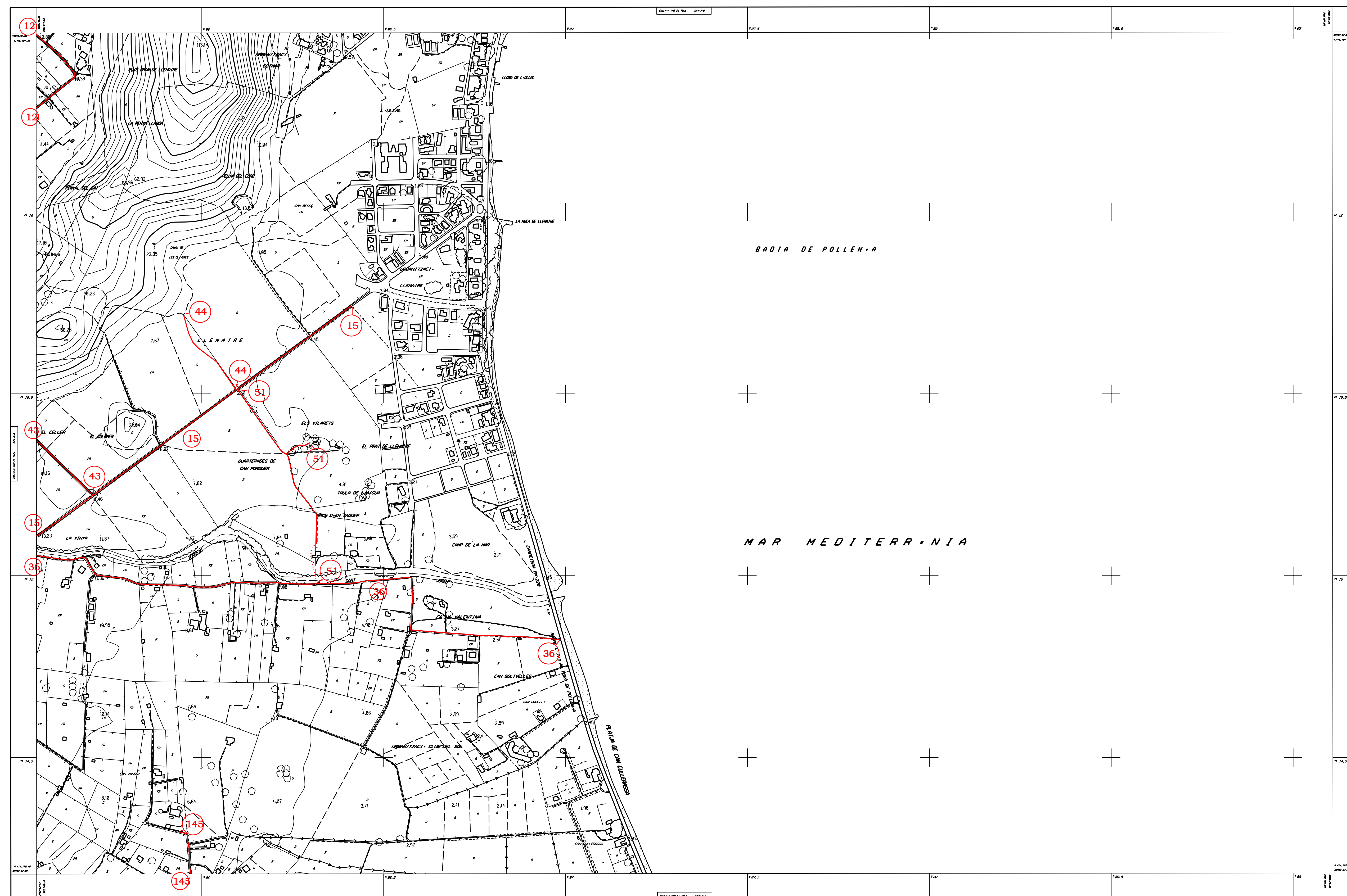
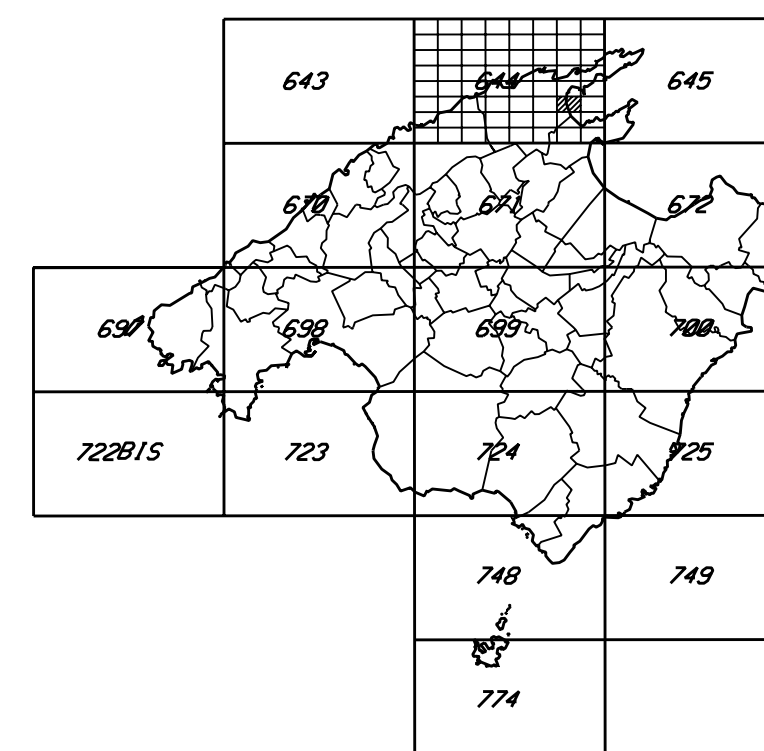
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

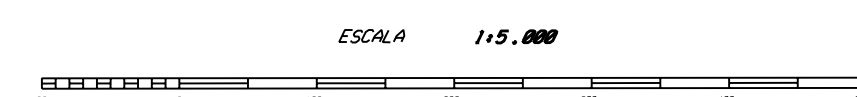
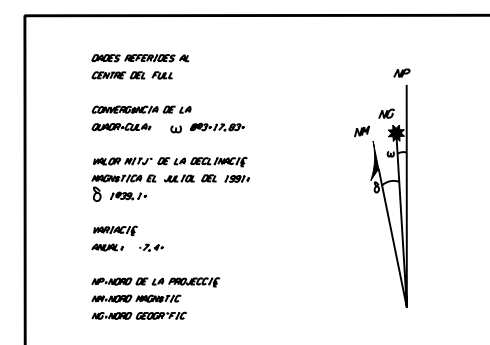
LLENAIRE

644-7-6

MALLORCA F M T N 1:58.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

COORDINATES	DEL'S	V-RATES	COORD-SICS
ACM		X	Y
			N

PRODUINT PER: ☐ CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZAT PER: EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMÀTICA, S.A., "ENISA", PALMA DE MAJORICA

AQUEST MAPA ES PREPARA PER LA LLETJES PRESENTA: BALEARS, REPRODUCCIÓ: TOTAL O PARCIAL, SANS PERMISSIÓ COM-
UNYCA, SI HO HA EXISTIT EXPRESAMENT AUTORIZACIÓ PER LA CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-

ELIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO* DE GREENWICH
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVEL: 5 M, CURVAS MESTRES: 25 M,
DATA DE VOL. + JULIO 1989
LIMITE MUNICIPALES EXTERIORES DE LA BOM 1:25,000

MANICIPIS
POLLEN-A

[illegible]

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

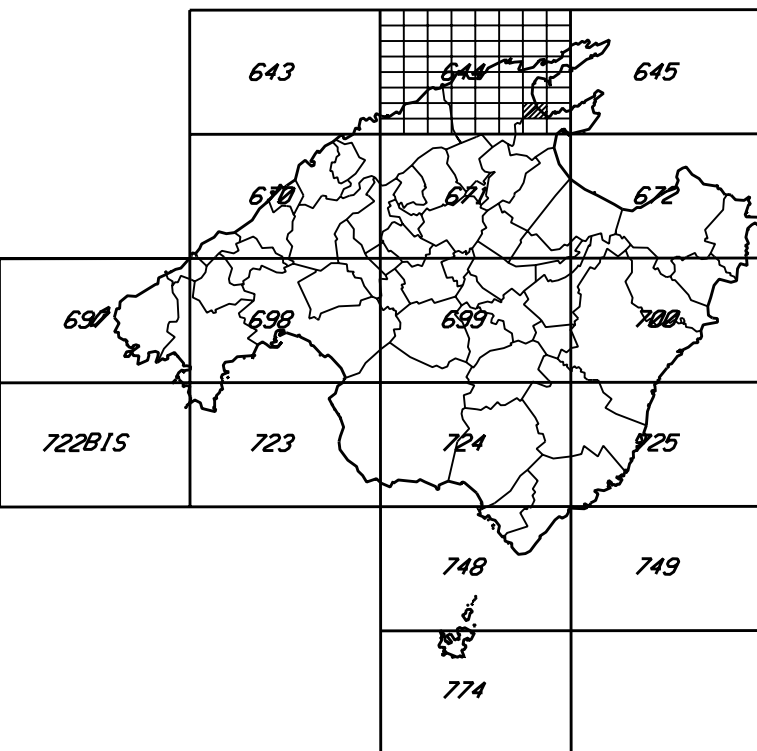
CABINET 1-CHIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

L'ALBUFERETA

644-7-7

MALLORCA F.M.T.N. 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

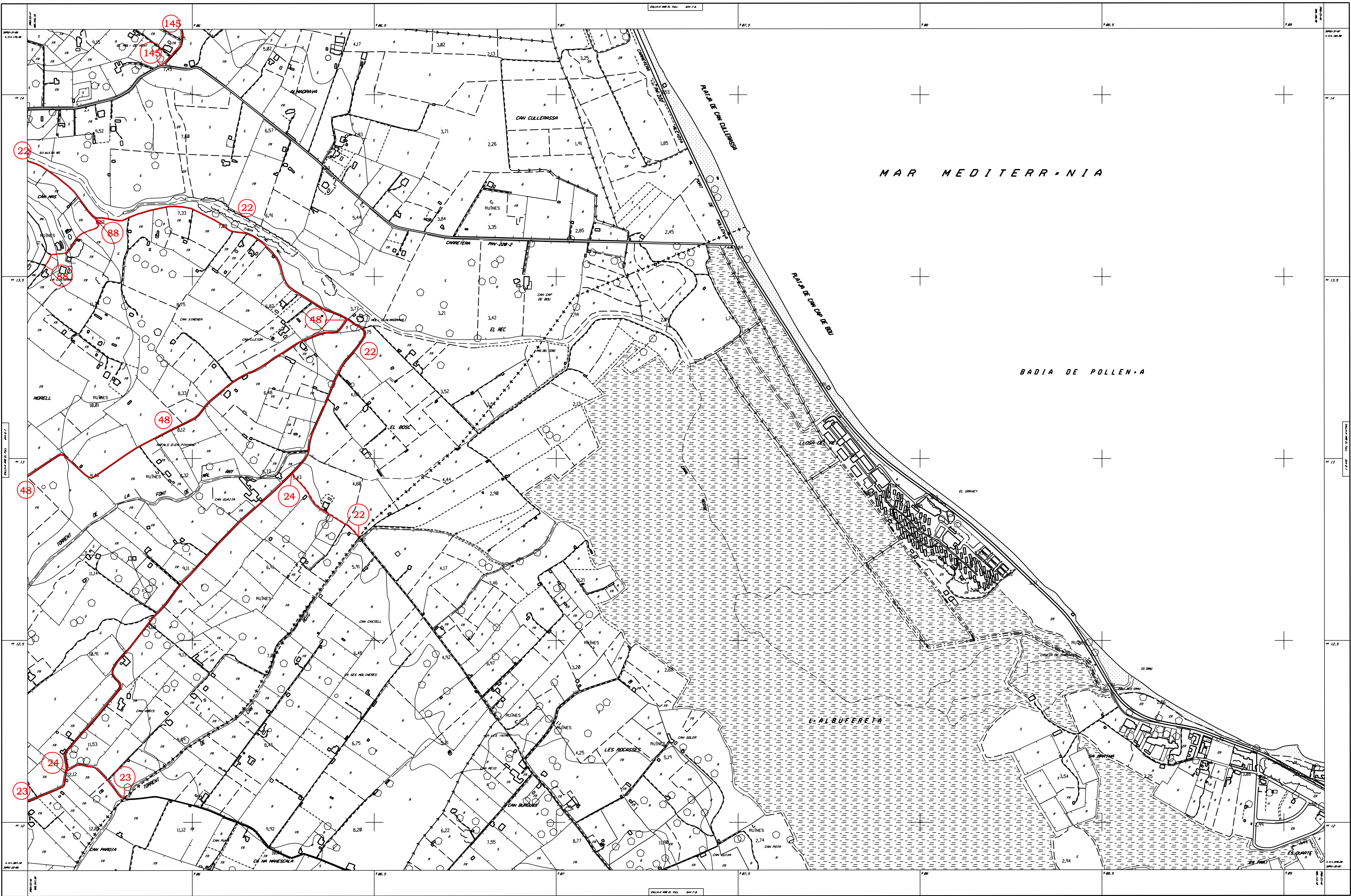
SÍMBOLS CONVENCIONALS

---+---+--- L-LÍMIT MUNICIPAL
---50--- CORDA DE NIVELL: MESTRA
---145--- CORDA DE DETECCIÓ: INTERPOLADA, COTA ALTIMÈTRICA
---42--- UNITATS DE PRIMER ORDRE, D'ORDRE INFERIOR
---42--- PUNT D'INTEL·LECCIÓ: COTA DE TERME MUNICIPAL
---L--- L-LÍNEA DE COSTA, PELL TORRENT
---ESTIMAT--- ESTIMAT: NATURAL, ARTIFICIAL, ENDRESSAMENT
---CANAL--- CANAL
---CANAL EN CONSTRUCCIÓ--- CANAL EN CONSTRUCCIÓ
---AD-TRACTE--- AD-TRACTE: BARRIA, RECLOSA
---FONT, OLLA--- FONT, OLLA
---S-HUA, PEU--- S-HUA, PEU
---PISTINA, AQUÍPOLLIS--- PISTINA, AQUÍPOLLIS
---PLANAT DE SORRA FINA, DE SORRA GROSSA--- PLANAT DE SORRA FINA, DE SORRA GROSSA
---CANES, SOLINES--- CANES, SOLINES
---AUTOPISTA, AUTOSTIA--- AUTOPISTA, AUTOSTIA
---AUTOPISTA, AUTOSTIA EN CONSTRUCCIÓ--- AUTOPISTA, AUTOSTIA EN CONSTRUCCIÓ
---CARRETERA COMARCAL, LOCAL, PARTICULAR O PISTA--- CARRETERA COMARCAL, LOCAL, PARTICULAR O PISTA
---CARRETERA EN CONSTRUCCIÓ, PEL PORT--- CARRETERA EN CONSTRUCCIÓ, PEL PORT
---CANAL, CANALOT--- CANAL, CANALOT
---FERROCARRIL DE VIA ESTRETA--- FERROCARRIL DE VIA ESTRETA
---PUNT, TÀNEL--- PUNT, TÀNEL
---L-LÍNEA ELÈCTRICA, D'ALTA TENSIÓ, DE MITJANA TENSIÓ--- L-LÍNEA ELÈCTRICA, D'ALTA TENSIÓ, DE MITJANA TENSIÓ
---EDIFICI PÚBLIC O SINGULAR, PRESENT--- EDIFICI PÚBLIC O SINGULAR, PRESENT
---EDIFICI EN CONSTRUCCIÓ, EN RUÍNES, CANALOT--- EDIFICI EN CONSTRUCCIÓ, EN RUÍNES, CANALOT
---CANAL, TALLA--- CANAL, TALLA
---PUNT, 1ª PISTINA, MAR--- PUNT, 1ª PISTINA, MAR
---FILTRERER, VERNER--- FILTRERER, VERNER
---SITJA, CIPA, PAL·LON--- SITJA, CIPA, PAL·LON
---MEL-, JEROMEJA--- MEL-, JEROMEJA
---TORRE ELÈCTRICA, PAL ELÈCTRIC--- TORRE ELÈCTRICA, PAL ELÈCTRIC
---CANONADA, CANONADA SUBTERRÀNIA--- CANONADA, CANONADA SUBTERRÀNIA
---ESCALERA, ESPAL, MALL--- ESCALERA, ESPAL, MALL
---DALLA- DE TELECOMUNICACIÓ, TRANSFORMADOR--- DALLA- DE TELECOMUNICACIÓ, TRANSFORMADOR
---DIPLOMA COMET, ESTACIÓ DE BOMBEIG--- DIPLOMA COMET, ESTACIÓ DE BOMBEIG
---MOLIN, MOLA A CEE DRET--- MOLIN, MOLA A CEE DRET
---FERROVIA, CANAL, ANCANADA, ENDRESSAT--- FERROVIA, CANAL, ANCANADA, ENDRESSAT
---PUNT, JARDI, JARDI ESPORTIU--- PUNT, JARDI, JARDI ESPORTIU
---MOLIN AL·LAT, BOSC, PAL·LON--- MOLIN AL·LAT, BOSC, PAL·LON
---TANC DE RESERVA, PERMÈTRE DE CÀL·LIT--- TANC DE RESERVA, PERMÈTRE DE CÀL·LIT

---H--- HINTERLAND
---H--- HINTERLAND
---S--- S
---R--- R
---AS--- AS
---FR--- FR
---AN--- AN
---D--- D

---V--- V
---AZ--- AZ
---DA--- DA
---PM--- PM
---SV--- SV
---PP--- PP
---G--- G
---ED--- ED

---MALLORCA--- MALLORCA
---ALC-004--- ALC-004

CONVENIÈNCIES

---H--- HINTERLAND
---S--- S
---R--- R
---AS--- AS
---FR--- FR
---AN--- AN
---D--- D

NOTES

---H--- HINTERLAND
---S--- S
---R--- R
---AS--- AS
---FR--- FR
---AN--- AN
---D--- D

ESCALA 1:5.000

---H--- HINTERLAND
---S--- S
---R--- R
---AS--- AS
---FR--- FR
---AN--- AN
---D--- D

PROJECCIÓ

---H--- HINTERLAND
---S--- S
---R--- R
---AS--- AS
---FR--- FR
---AN--- AN
---D--- D

MONÈDIA

---H--- HINTERLAND
---S--- S
---R--- R
---AS--- AS
---FR--- FR
---AN--- AN
---D--- D

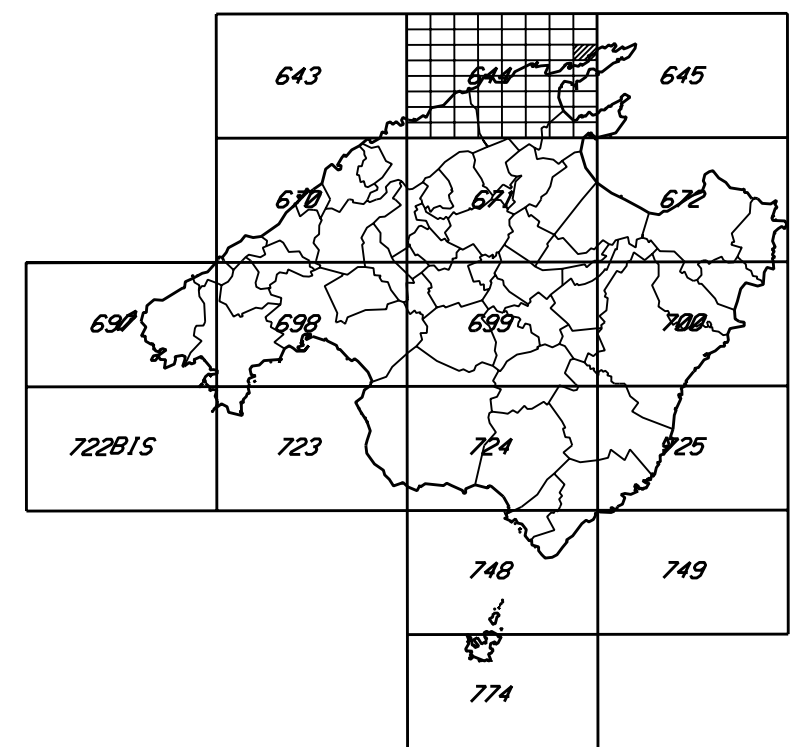
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI
GABINET T-ONIC · SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

EL COLOMER

644-8-3

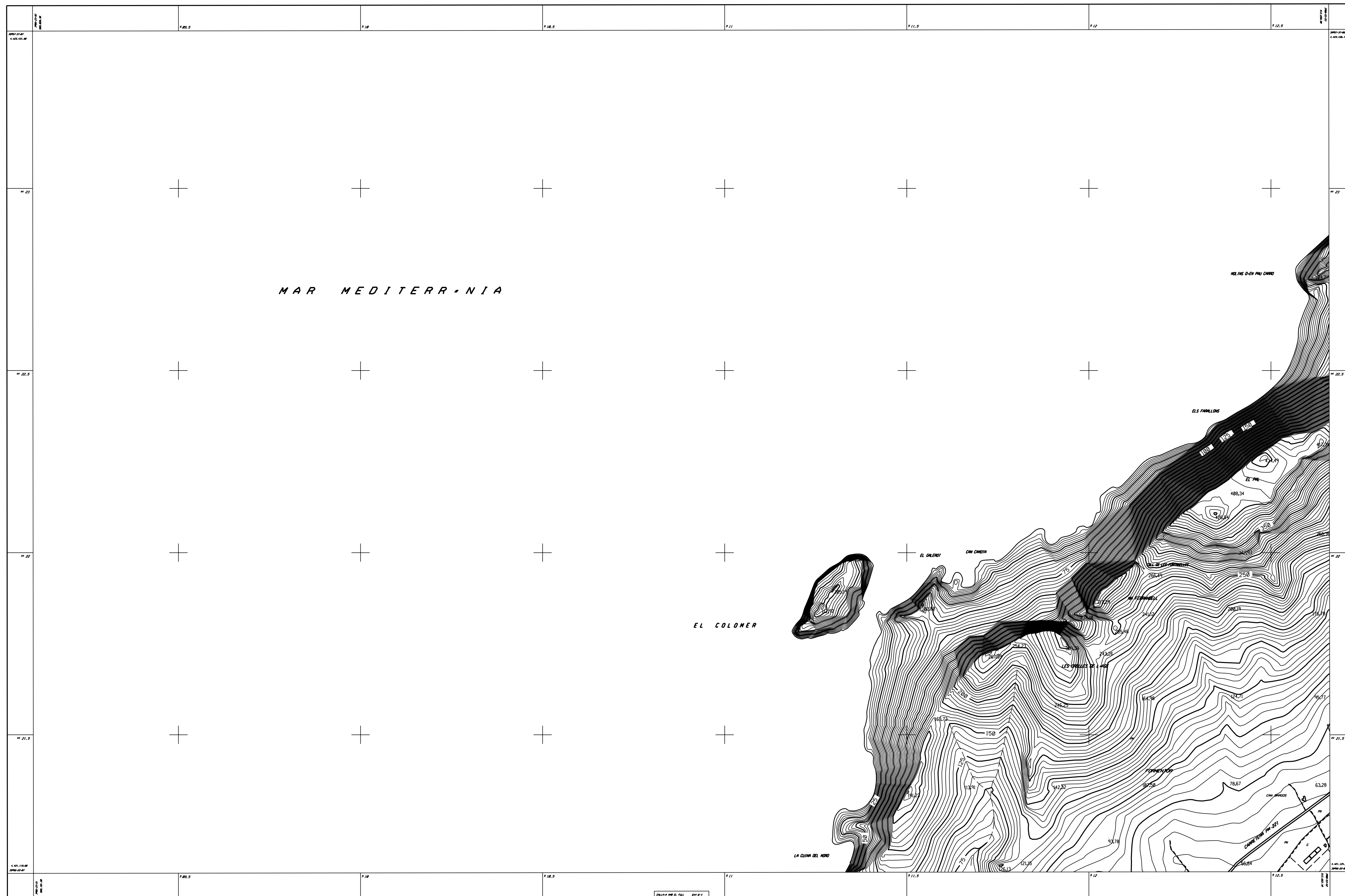
MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

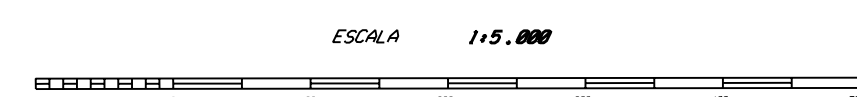
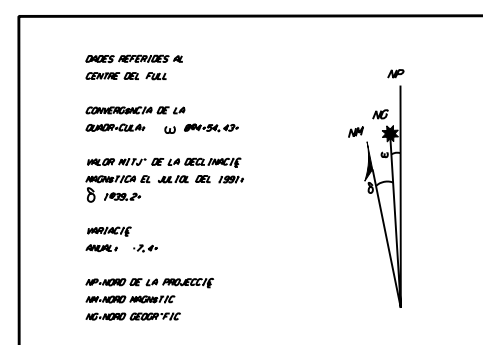
644-8-3

EL COLOMER

MALLORCA

COORDINATES	DELS	VARIABLES	DEEP-SACS	
NDW		X	Y	N

PROFESSOR PER A @ CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZANT PER A @ CONSELLERIA MUNICIPAL D'INFORMÀTICA, S.A. "EMISA", PALMA DE MAJORCA.

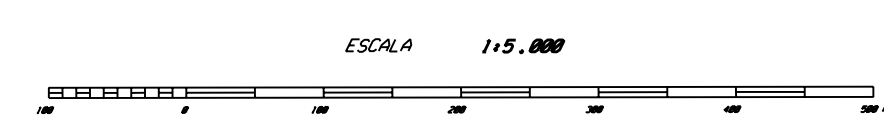
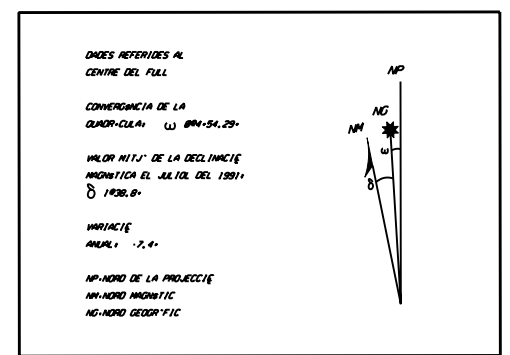
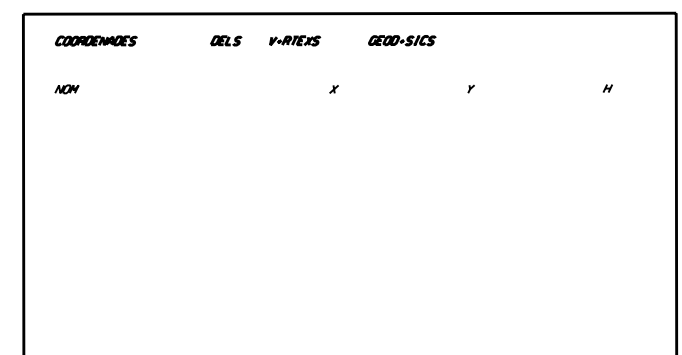
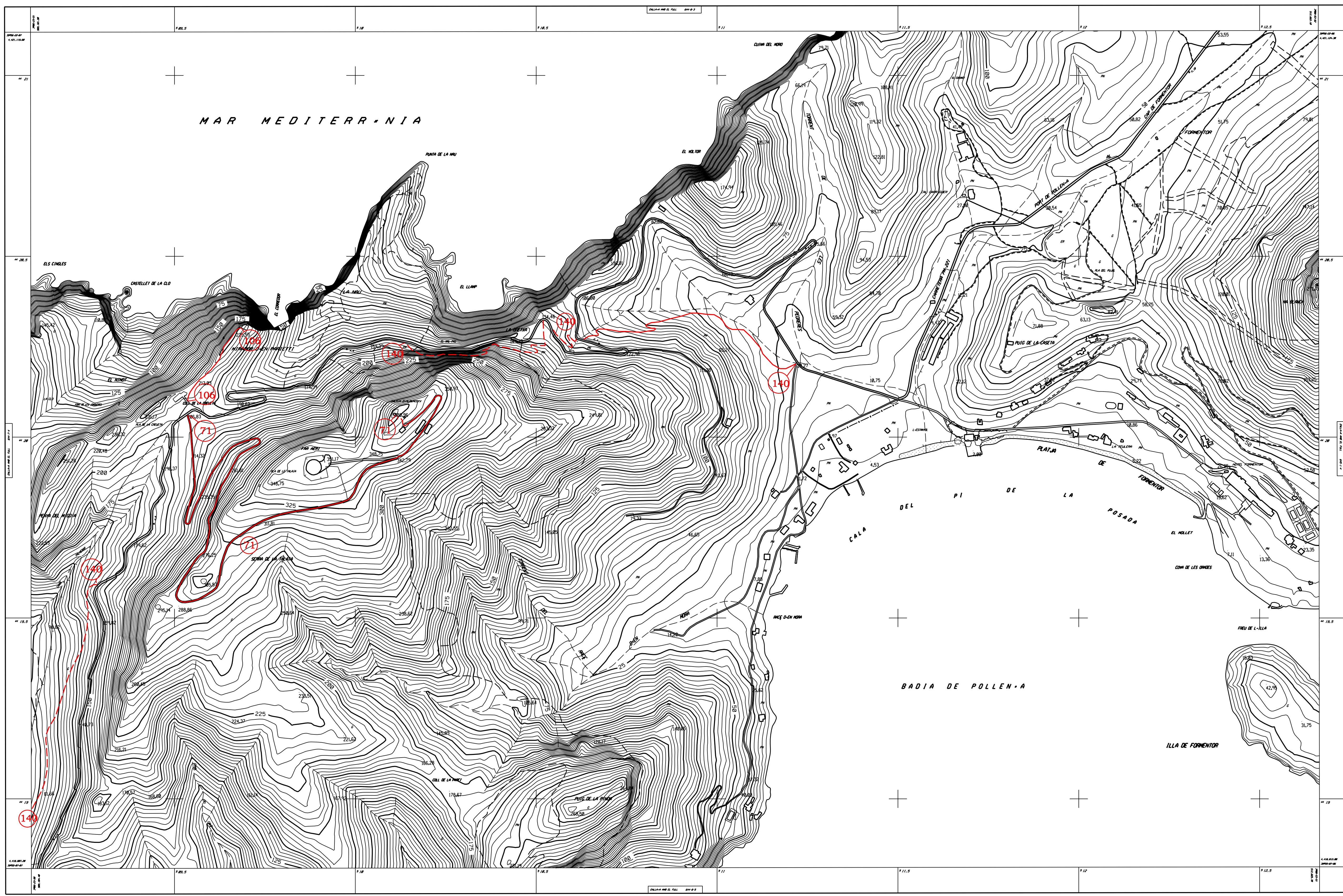
ANUL·LÉ PER A @ CONSELLERIA PER LA LLEI, EL PROTECTOR BALEAR D'AMBIENT DE 2004, PALMA, PER FOTOCOPIAR COM
PROFESSOR, SI NO ES DONA EMBELLIMENT AUTÒNOM PER LA CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI
TORI DEL GOVERN BALEAR.

ELIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM POISSON, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO* DE GREENWICH
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVEL: 5 M, CURVAS MASTREY: 25 M,
DATA DE VOL+ AGOST 1989
LIMITE MUNICIPALES EXTRAITS DE LA BON 1:25,000

MUNICIPIS

POLLEN-A

[illegible]

PROPOSTA PER A CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITAT PER: EMPRESA MUNICIPAL D'INFRAESTRUCTURA S.A. -EMISA-, PALMA DE MAJORICA

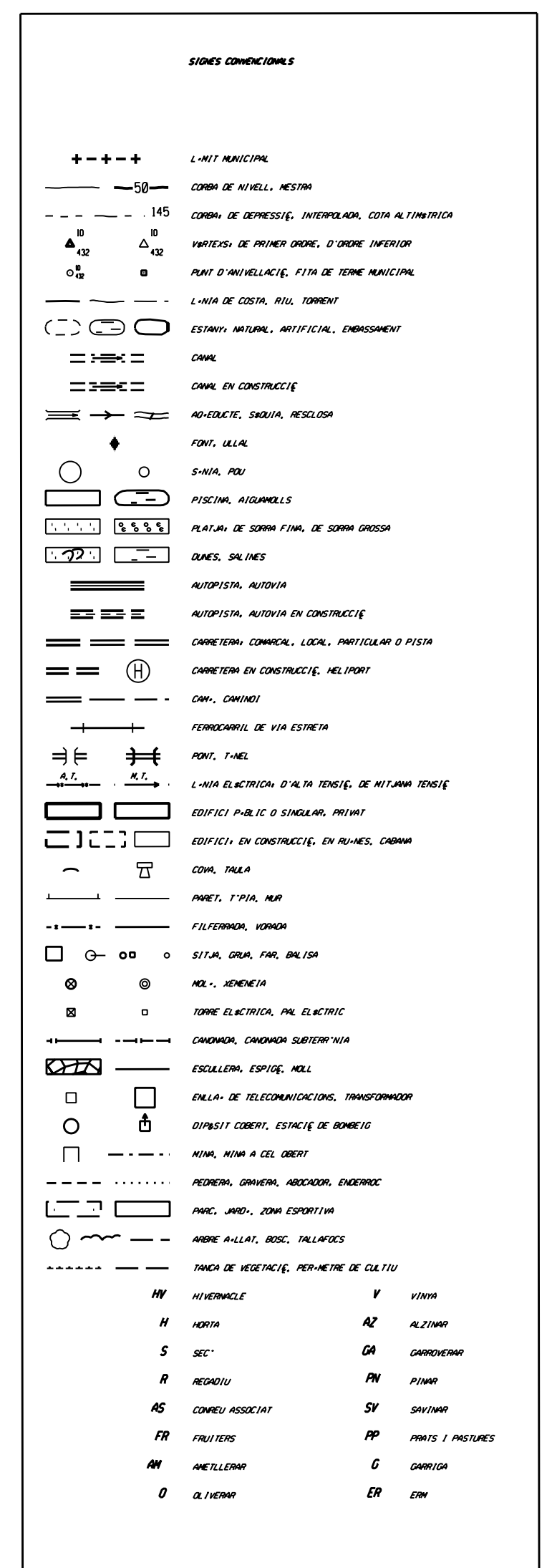
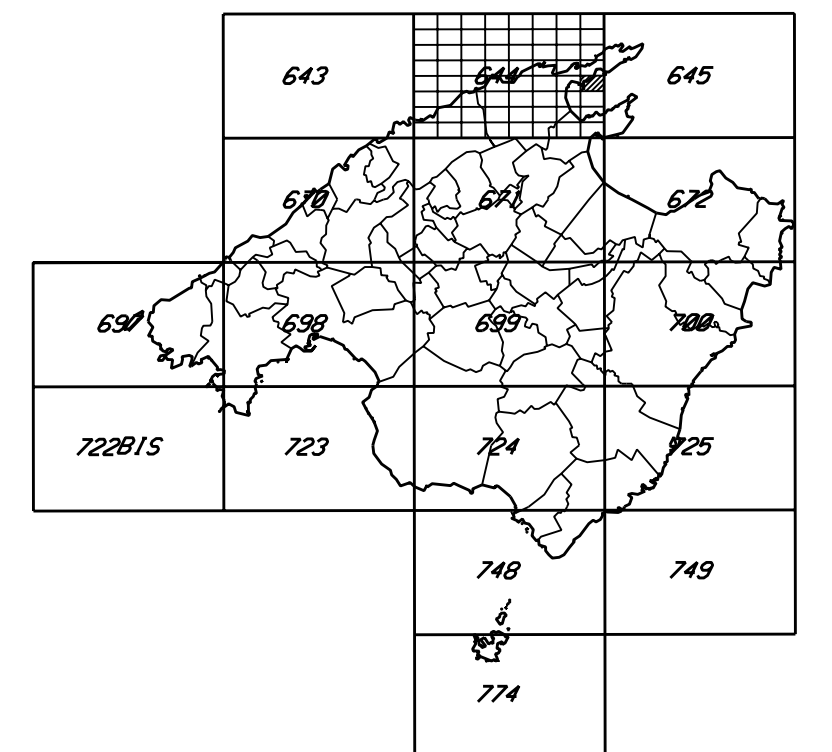
ASSISTE NADA A LA PROPOSTA PER LA LLEI, ES PRESENTA QUATREMA REPRESENTACIÓ D'UNA D'AMBAU, DONT REPRESENTA COM
COMISSIÓ, SI NO HO HA EXISTIT EXPRESAMENT AUTOPROMOCIÓ PER LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI
TORI DEL GOVERN BALEAR.

EL LÍMITE DE INTERVENCIÓN, DATUM POTSDAM LONGITUDS REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH.
PROYECCIÓN UTM. TRANSVERSA MÉRIDIONAL. FUS. 31.
EQUIDISTANCIA DE LAS CORRES DE ATIVEL'S M. CORRES. MÉRIDIOS: 25 M.
DATA DE VOL. JULIO 1989
LÍMITES MUNICIPALES EXISTENTES DE LA BOV. 1:25,000

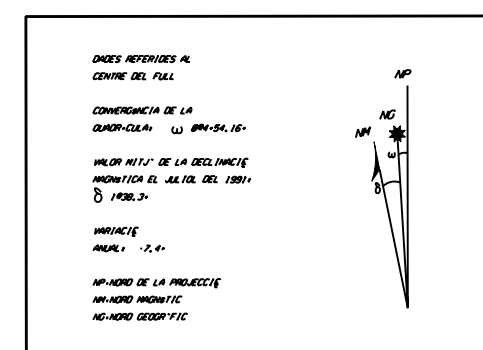
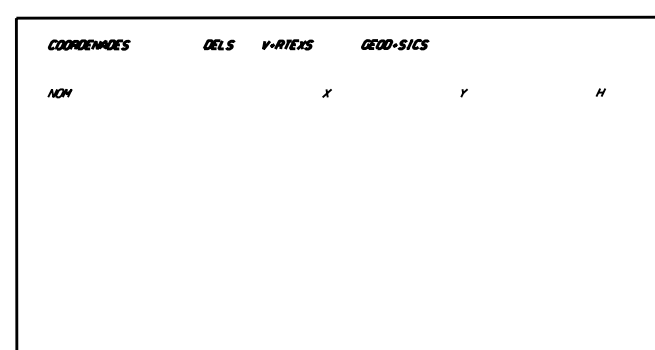
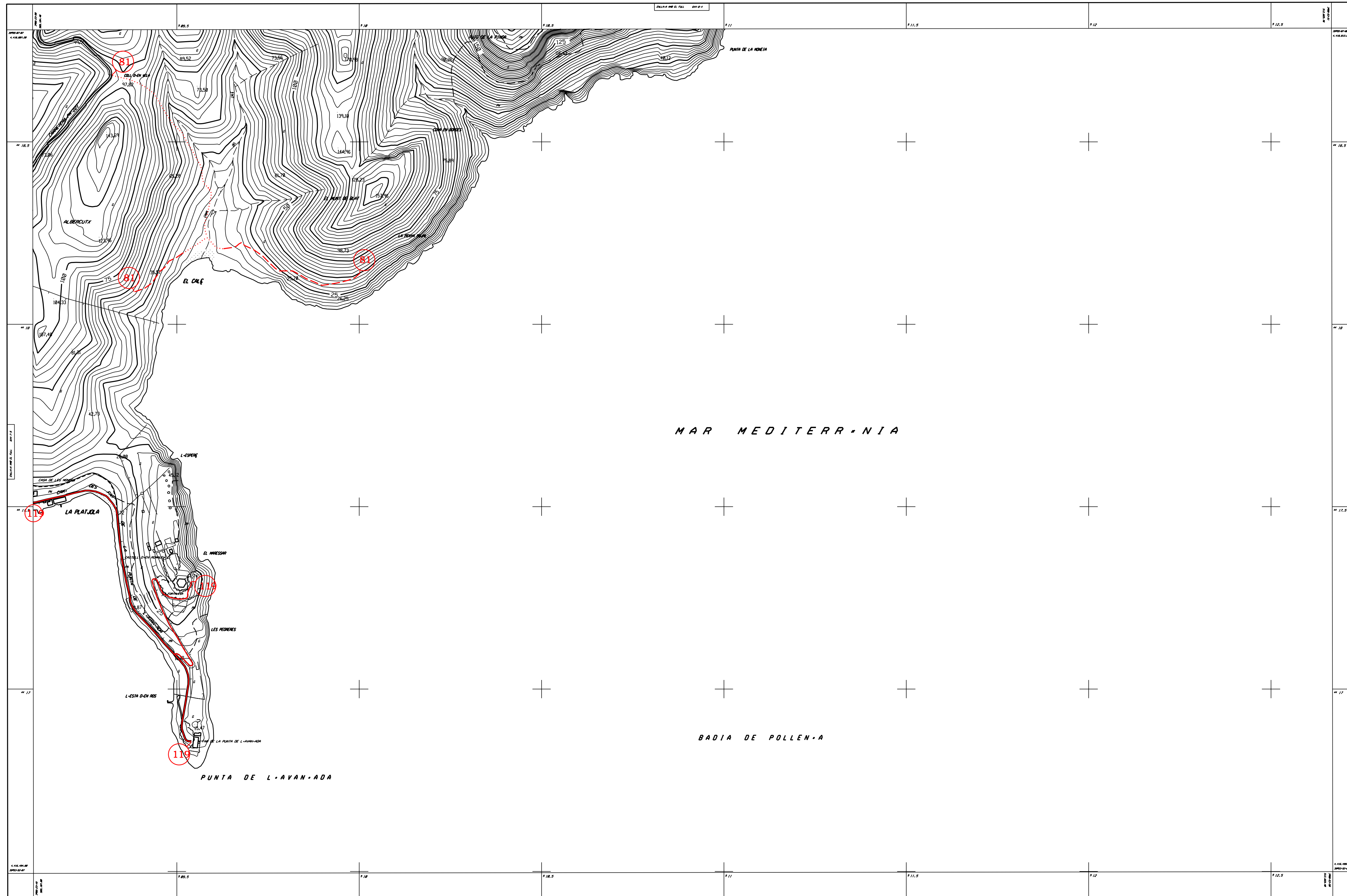

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI
GABINET T-ONIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

PUNTA DE L'AVAN-ADA 644-8-5

PRODEL PERA @ CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZAT PERA @ CONSELLERIA MUNICIPAL D'INFORMÀTICA, S.A. -ENISA-, PALMA DE MALLORCA.

ANUÏST 1999 - 2000 ANUÏST PER LA LLEI DE PROMOCIÓ TURÍSTICA REORDENACIÓ ZONA 0 PARQUEJA, ZONA DISSEMINACIÓ COM
UNIVERSITAT, SI NO EXISTE ENTENEDIMENT ENTENEDIMENT PER LA CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI
TORI DEL GOVERN BALEAR.

EL LIPSIDO INTERNACIONAL, DATUM: POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO* DE GREENWICH
PROYECCION: UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVEL: 5 M, CURVAS MAESTRAS: 20 M,
DATA DE VOL.: JULIO 1989
LIMITE MUNICIPAL: EXTIENDE DE LA RCH 1:25,000

PRINCIPIS
POLLEN-0

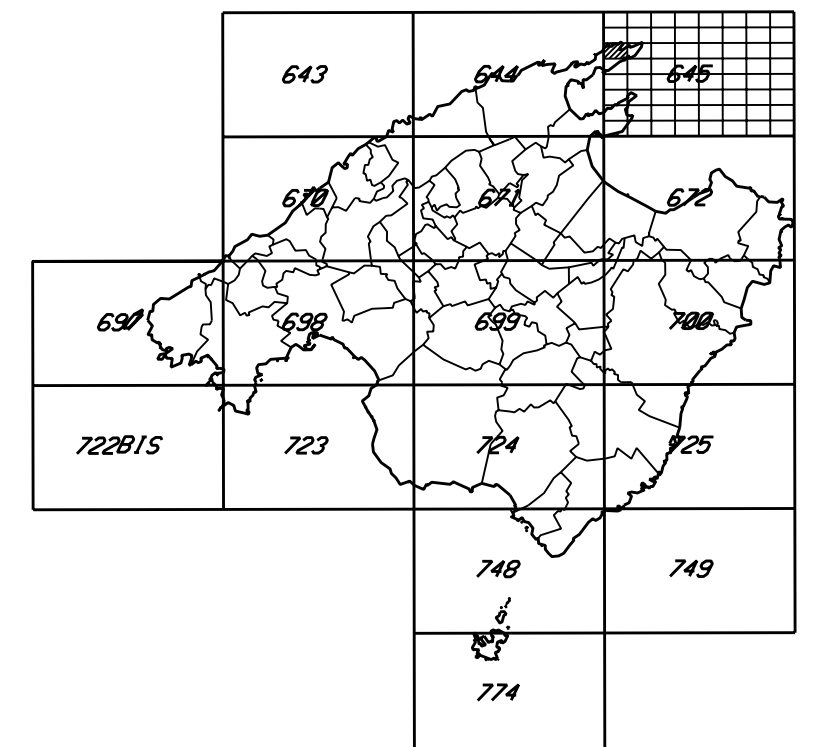
GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

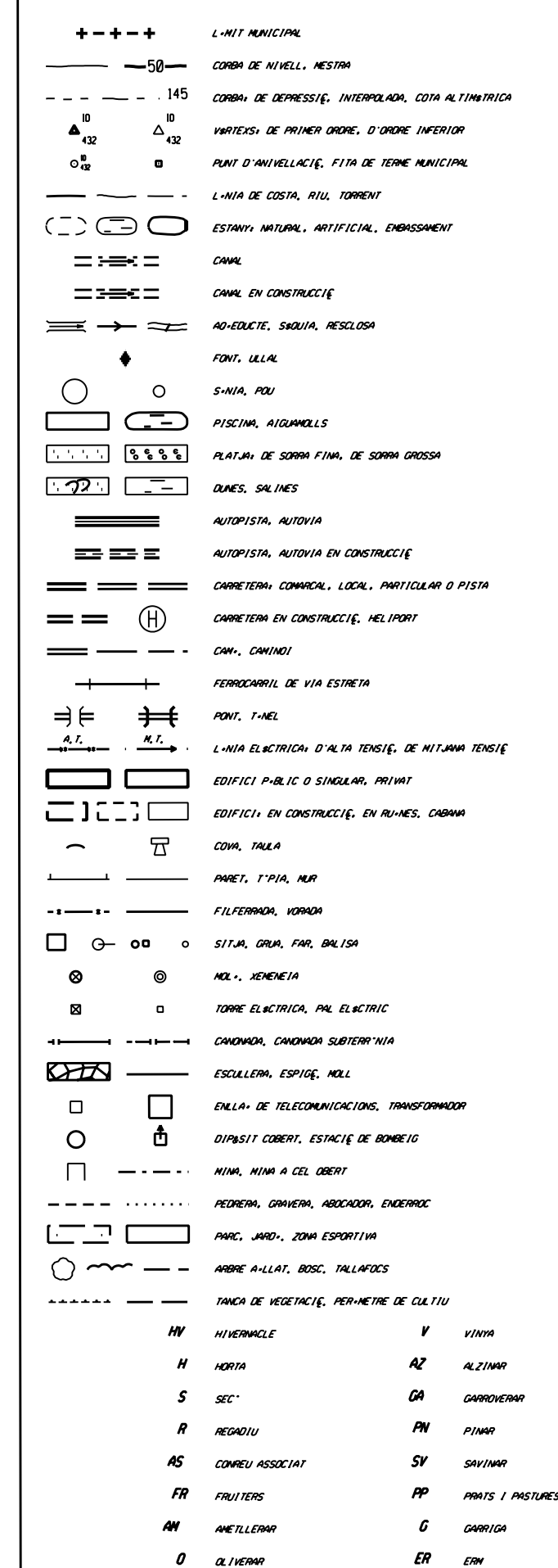
EL FUMAT

645-1-3

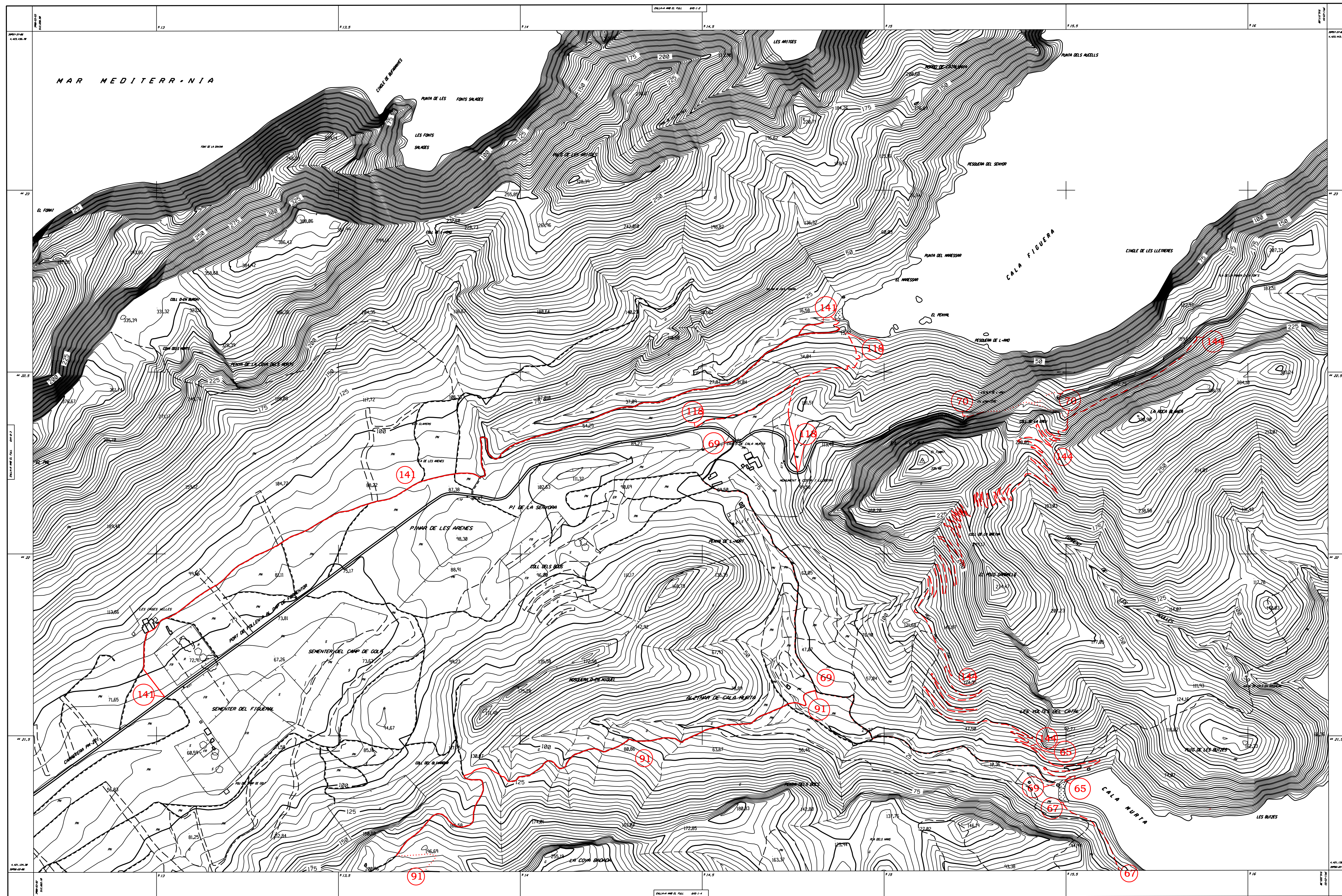
MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

SIDNEY'S CONVENTIONALS

EL FUNAT 645-1-3

CORDENADES	DELS	P-RIZES	COORD-SACS	
NOV		X	Y	AI
EL. FUMAT	515, 1065, 81		4, 407, 208, 82	238, 48

DADOS RELEVADOS AL
 CENTRO DEL PÁRAMO

 CONVERSIÓN DE LA
 GEOMÉTRICA \rightarrow $40^{\circ}40'30''$

 ANCHO DE LA DECLIVIDAD
 MAGNÉTICA EL ABRIL DEL 1991
 \rightarrow 10° $40'30''$

 ANCHURA
 ANUAL \rightarrow 1.5%

 ANÁLISIS DE LA PROYECCIÓN
 ANÁLISIS MAGNÉTICO
 ANÁLISIS GEOMÉTICO

[illegible]

ELLIPSOIDE INTERNATIONAL: DATUM: POISSON, LONGUEURS REPERES AL MERIDIEN DE GREENWICH:
PROJECION: UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR; FUS 31,
EQUIDISTANCIA DE LOS CORDES DE NIVELLS: 5 M, CORDES NESTRES: 25 M,
DATA DE VOL: AGOST 1980
LIMITS MUNICIPALS EXTRES DE LA ROU: 1+25,000

MANIC EPIS
POLLENIN

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

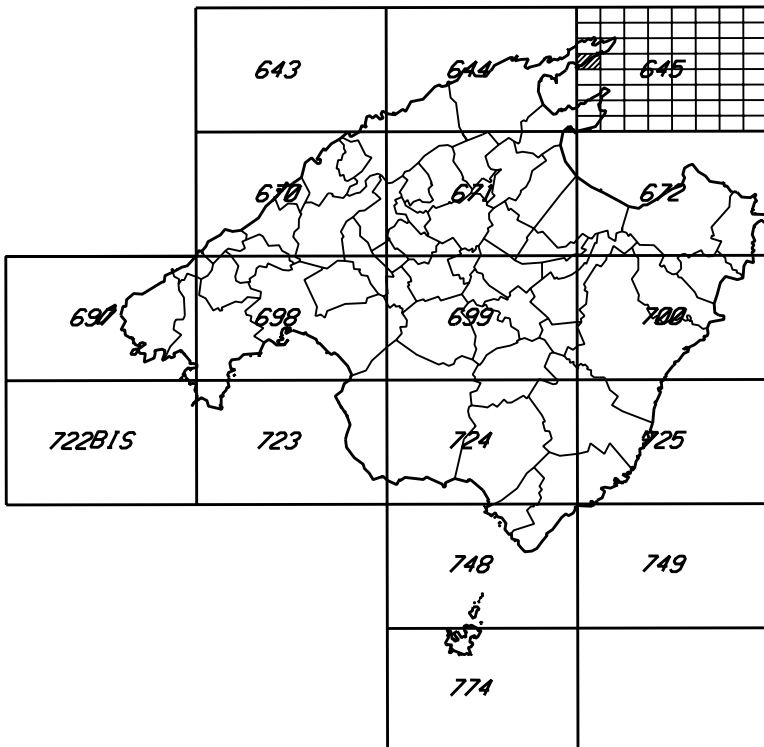
GABINET TÈCNIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

CALA EN FELIU

645-1-4

MALLORCA F.M.T.N. 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

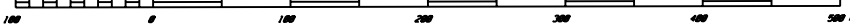
SÍMBOLS CONVENCIONALS

- LÍMIT MUNICIPAL
- CORBA DE NIVELL: MESTRA
- CORBA DE NIVELL: INTERPOLADA, COTA ALTIMÈTRICA
- VERTICES DE PRIMER ORDRE, D'ORDRE INFERIOR
- PUNT D'INTEL·LIGÈNCIA, PUNTA DE TERME MUNICIPAL
- LÍNEA DE COSTA, RIL, TONANT
- ESTANY: NATURAL, ARTIFICIAL, EMBOSSAMENT
- CANAL
- CANAL EN CONSTRUCCIÓ
- ADUCCIÓ: ENDAVIAT, AUTÒLOGA
- PONT: SÈC
- S'ALTA: PEU
- PISCINA, AQUARIOLLS
- PLATJA DE SORRA FINA, DE SORRA GROSSA
- OLIVES, OLIVINES
- AUTOPISTA, AUTOVIA
- AUTOPISTA, AUTOVIA EN CONSTRUCCIÓ
- CARRETERA: COMARCAL, LOCAL, PARTICULAR O PÍCIA
- CARRETERA EN CONSTRUCCIÓ: PEL PORT
- CAMÍ, CAMINET
- FERROVIARI: DE VIA ESTRETA
- PONT: T-NEC
- LÍNEA ELÈCTRICA: D'ALTA TENSIÓ, DE MÀQUINA TÈNICA
- EDIFICI PÚBLIC O SINGULAR, PRIVAT
- EDIFICI EN CONSTRUCCIÓ, EN PLÀNIES, CARRA
- CASA, TALLA
- PARET: D'ALTA, MUR
- FIL·LONERIA, VORERA
- S'ALTA, CASA, FARM, BAL·LON
- MEX., BENEFAIT
- TORRE ELÈCTRICA, PILA ELÈCTRICA
- CANONADA, CANONADA SUBTERRÀNIA
- ESCALLER, ESPLUG, MOLL
- CANAL DE TELECOMUNICACIÓ, TRANSPORT
- DISTRIBUCCIÓ: COMERT, ESTACIÓ DE BOMBEIG
- ANOVA, ANOVA A CEE, OBERT
- PEDERNA, CANAL, ANOVACIÓ, ENDOVACIÓ
- PARET, JARDI, ZONA ESPORTIVA
- ANOVA: PALLAT, BOSC, TALLERES
- TANC DE RESERVA, PERMÈTRE DE CAL·LIT
- AL·LERNABLE Y VIVIR
- HORTA AZ AL·LERNABLE
- SEC: GA CARROVERNA
- R: REGADIU PN PUNAT
- AS: COMUS ASSOCIAT SP SAVANNA
- FR: FRUTERS PP FRUTS I PLANTURES
- AN: ANEL·LERN G GARDIA
- O: OLIVAR ER LER

MUNICIPI

POLLENÇA

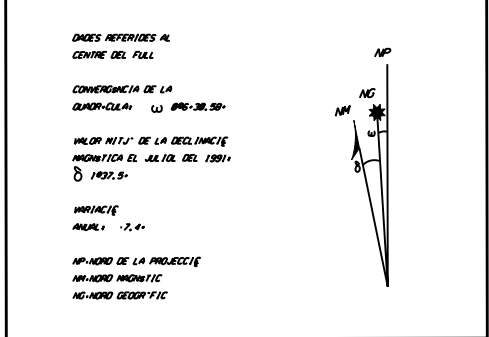
ESCALA 1:5.000

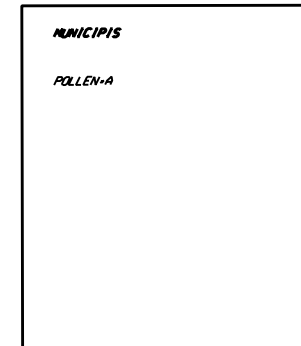
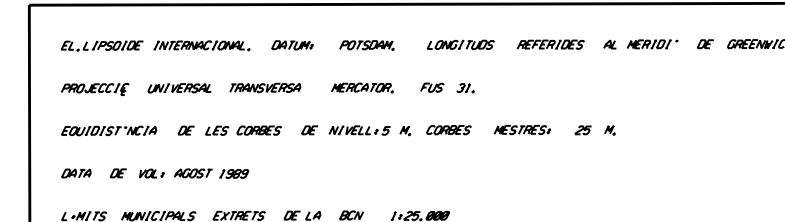
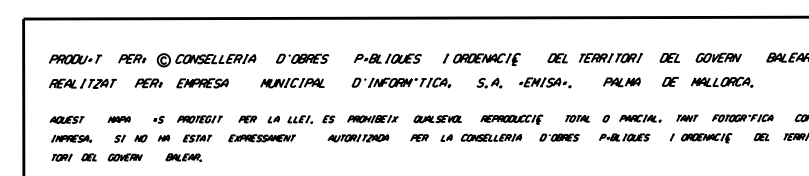
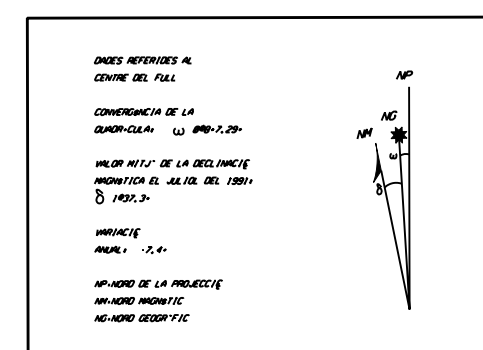
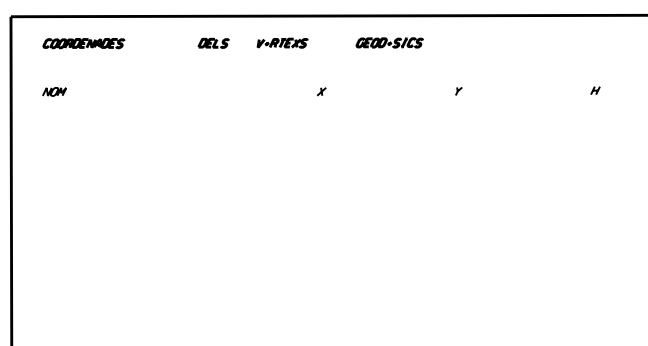
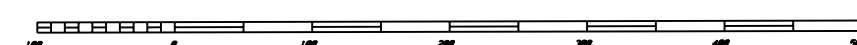
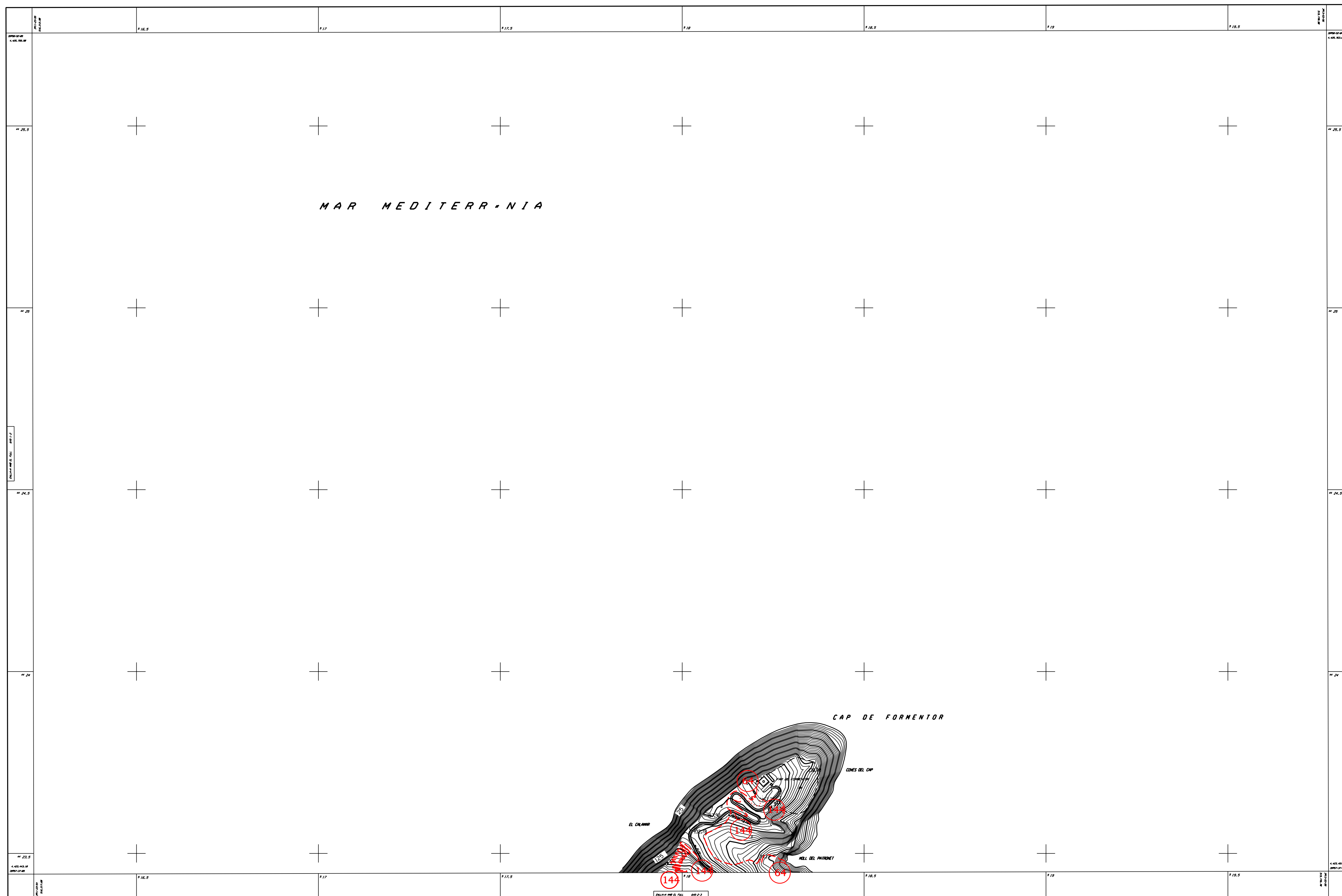
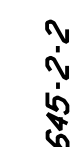
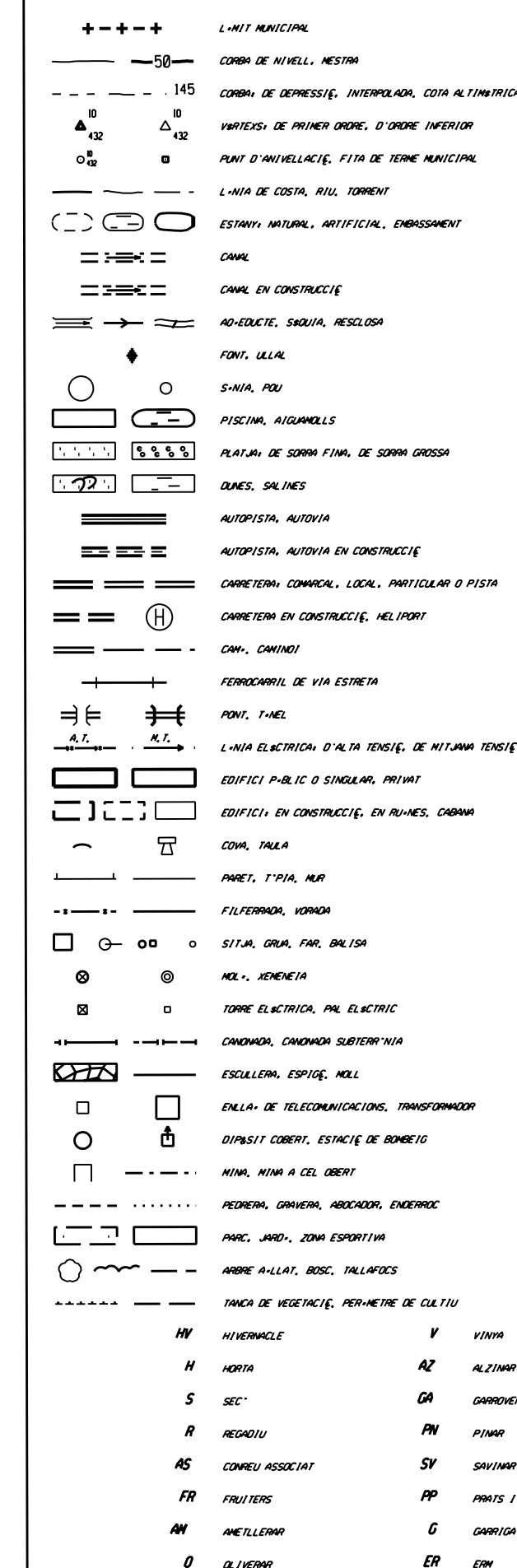
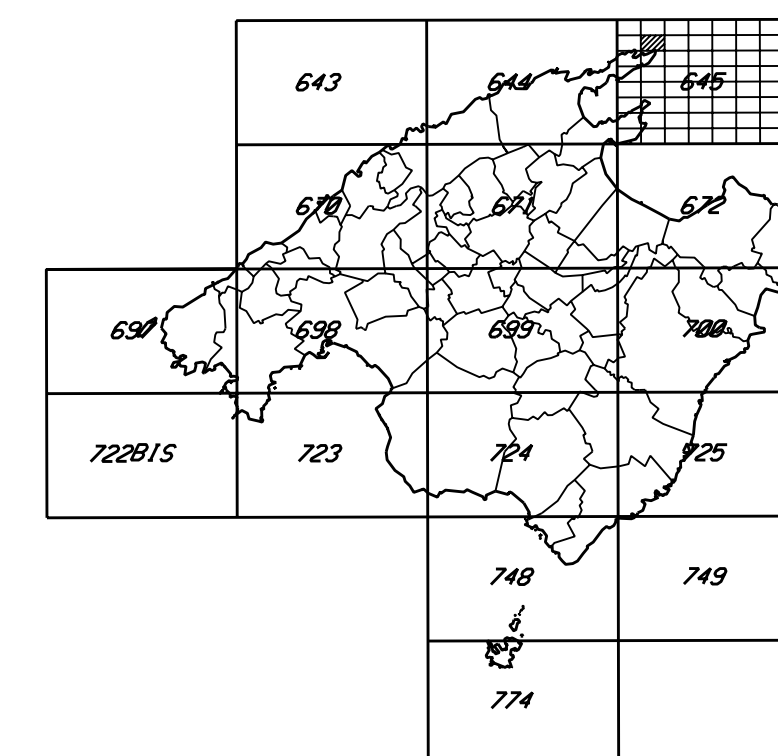

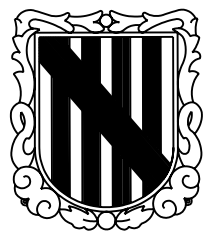
PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: ELLIPSOIDE INTERNACIONAL, LONGITUDS REFERIDES AL MERIDIJ DE GREENWICH, ELEVACIÓ: 25 M, DATA DE VELA: 1980

PROJECCIÓ: UTM, ZONA 30N, DATUM: ELLIPSOIDE INTERNACIONAL, LONGITUDS REFERIDES AL MERIDIJ DE GREENWICH, ELEVACIÓ: 25 M, DATA DE VELA: 1980

COORDENADES	DELS	PUNTS	COORDENADES
N	E	N	E

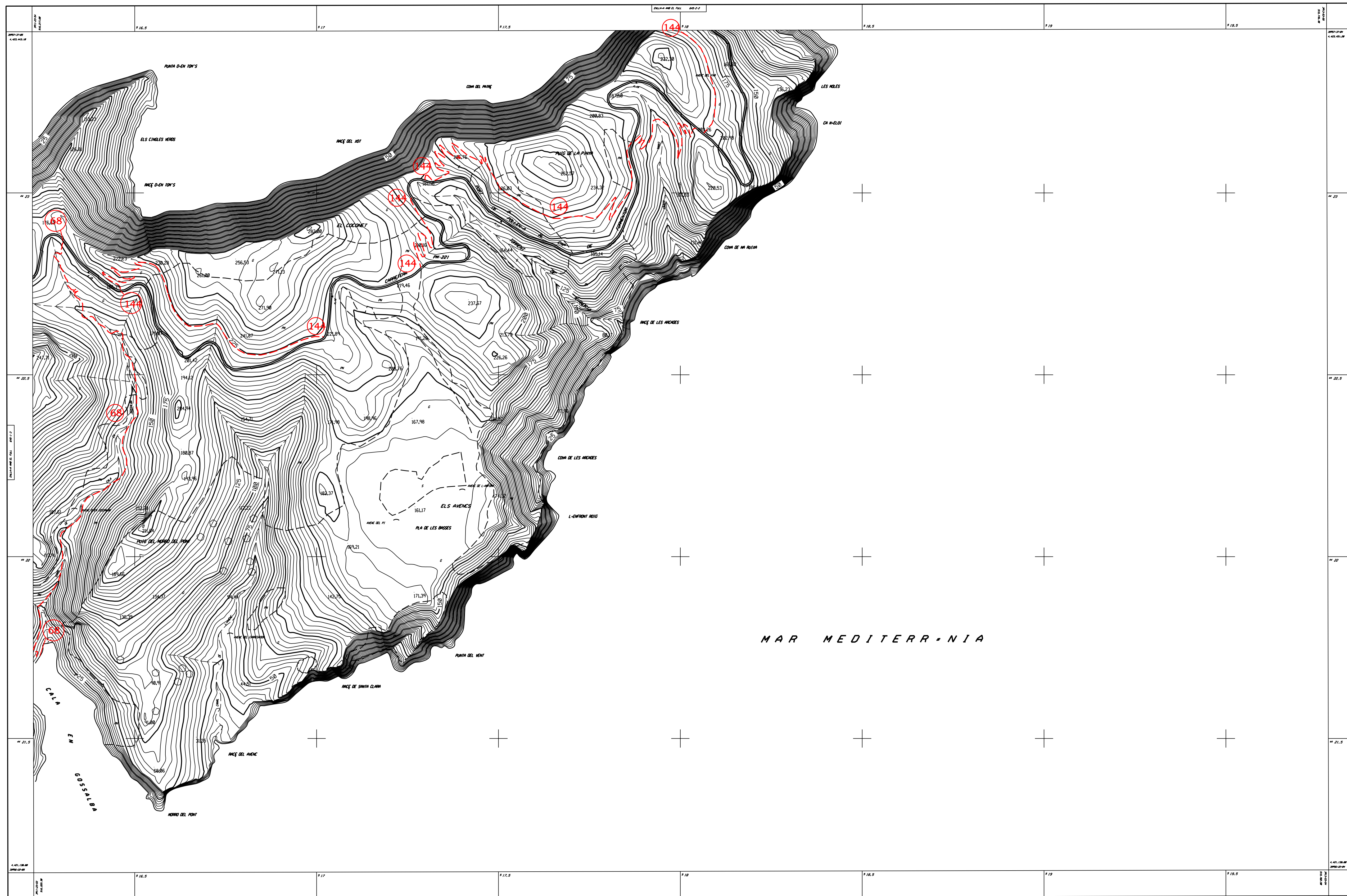
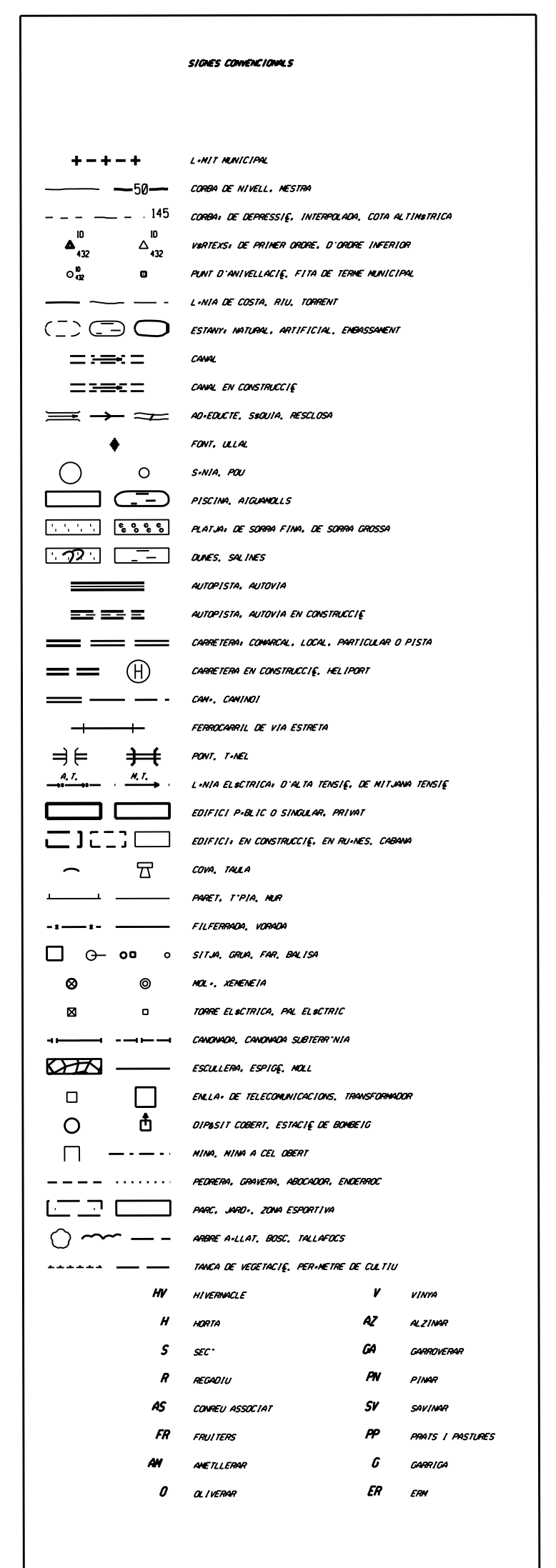
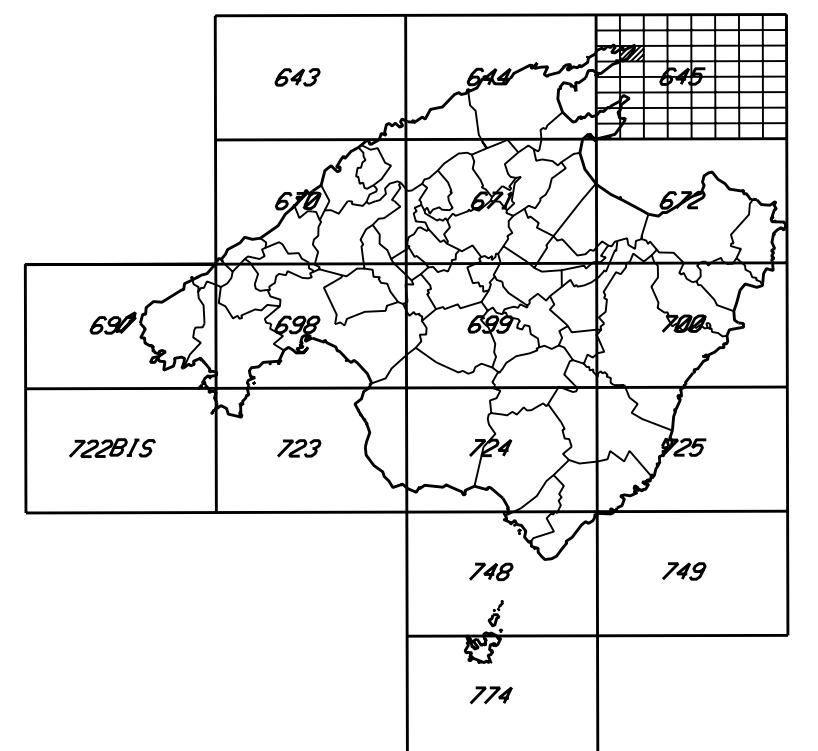

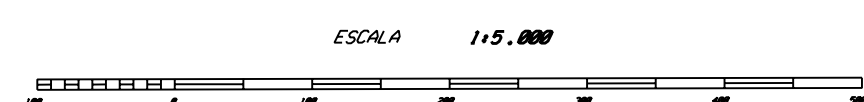
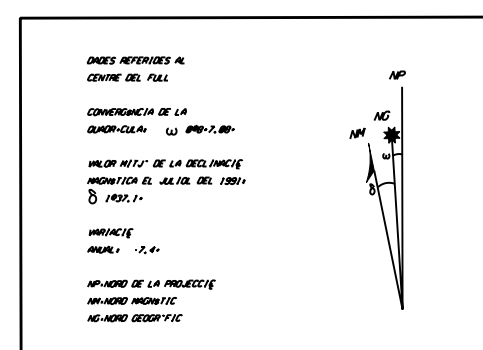
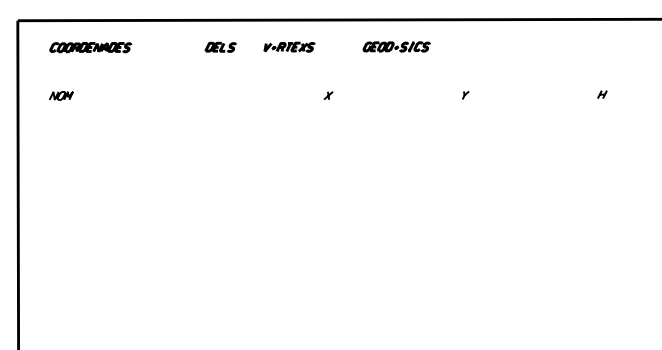
GOVERN BALEAR
**CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI**
GABINET T-CHIC - SECCIÓ DE CARTOGRAFIA

645-2-3

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

MAR MEDITERRANEA

PROCEU'T PER @ CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZAT PER ENTESA MUNICIPAL D'INFORMACIÓ, S.A. ENTESA, PALMA DE MALLORCA

AQUEST ANNU "E PROCEU'T PER LA LLEI, ES PRODUÏX QUALSERA REMEDIOSE TOTA O PARCIAL, INAT IDENTIFICACIÓ COM
SI NO HA FET ENTENESSAMENT AUTOMÀTIC PER LA CONSELLERIA D'OBRES PUBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR

EL LIPSSIDE INTERNACIONAL. DATUM: POTSDAM. LONGITUDS REFERIDES AL MERIDI' DE GREENWICH.
PROJECCIE UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR. FUS 31.
EQUIDISTANCIA DE LES CORDES DE NIVELL 5 M. CORDES NESTRES: 25 M.
DATA DE VOL: AGOST 1989
LIMITS MUNICIPALS EXTREMS DE LA BOCA 1:25,000

MUNICIPIS

COLLENA

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIO DEL TERRITORI

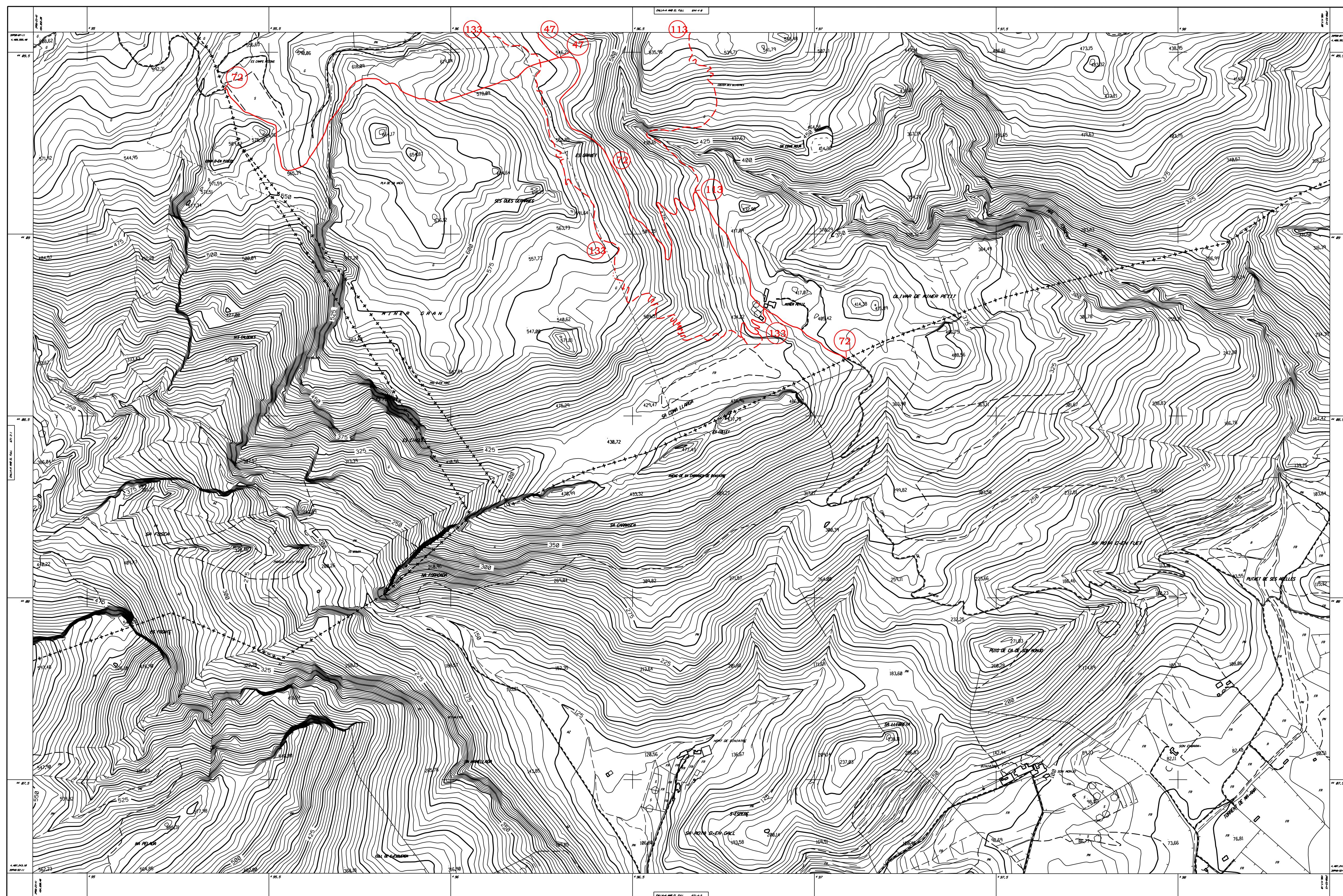
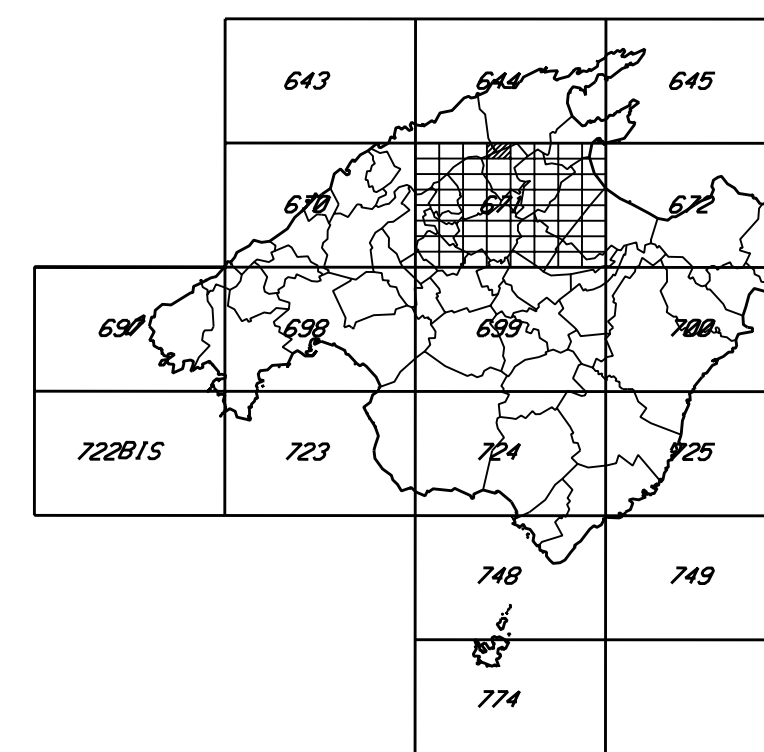
GABINET T-ONIC · SECCI- DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

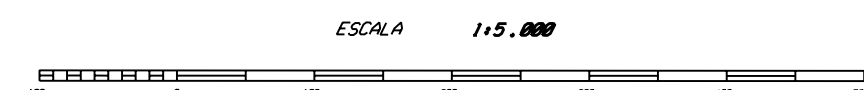
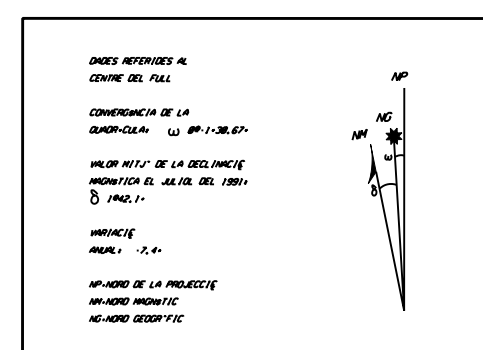
M-NER

671-4-1

MALLORCA F M T H 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

COORDINATES	DELS	V-RATE/S	DESP-SICS
ACN		X	T
			N

PRODUÏT PER: CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITZAT PER: EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMÀTICA, S.A. «EMISA», PALMA DE MALLORCA.

ADREÇA: NADA. S'EMPRENDE PER LA LLET, ES PROMOUEN BALEARMENTE REPUBLICA, NADA D'IMPACTE, NADA FORTIFICACIÓ COM
NADA, SI NO HA ESTAT EMPRESENTAT AVALUACIÓ PER LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR.

ELLIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM: POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH.
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31.
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVELLO 5 M, CURVAS NEGRAS: 25 M.
DATO DE VOL: JULIO 1989
LIMITES MUNICIPALES, EXTERIORES DE LA BOA 1:25,000

MUNICIPALIS
ESCONCA
CAMPAÑET
POLLEN+H

[illegible]

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES
I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

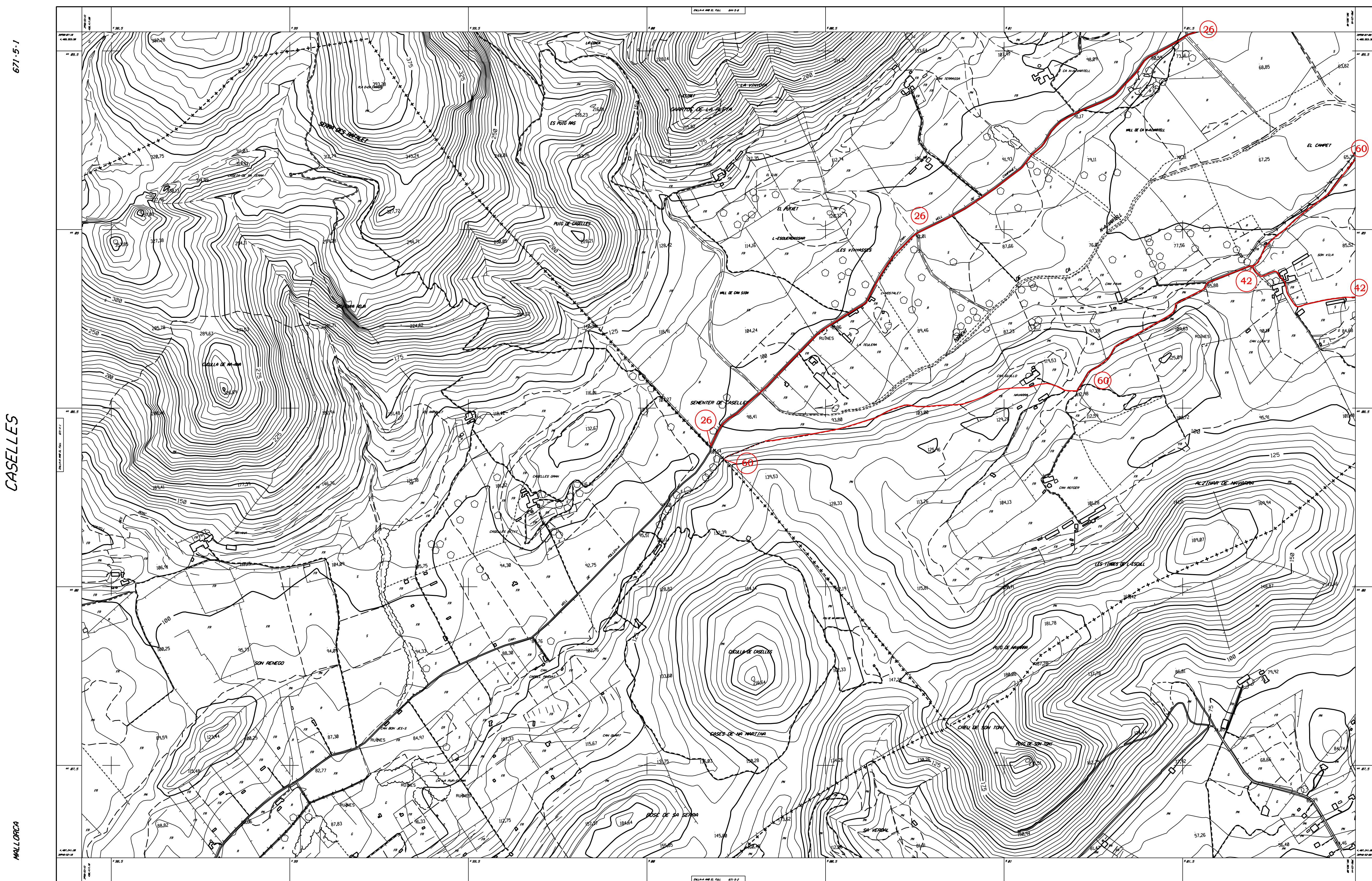
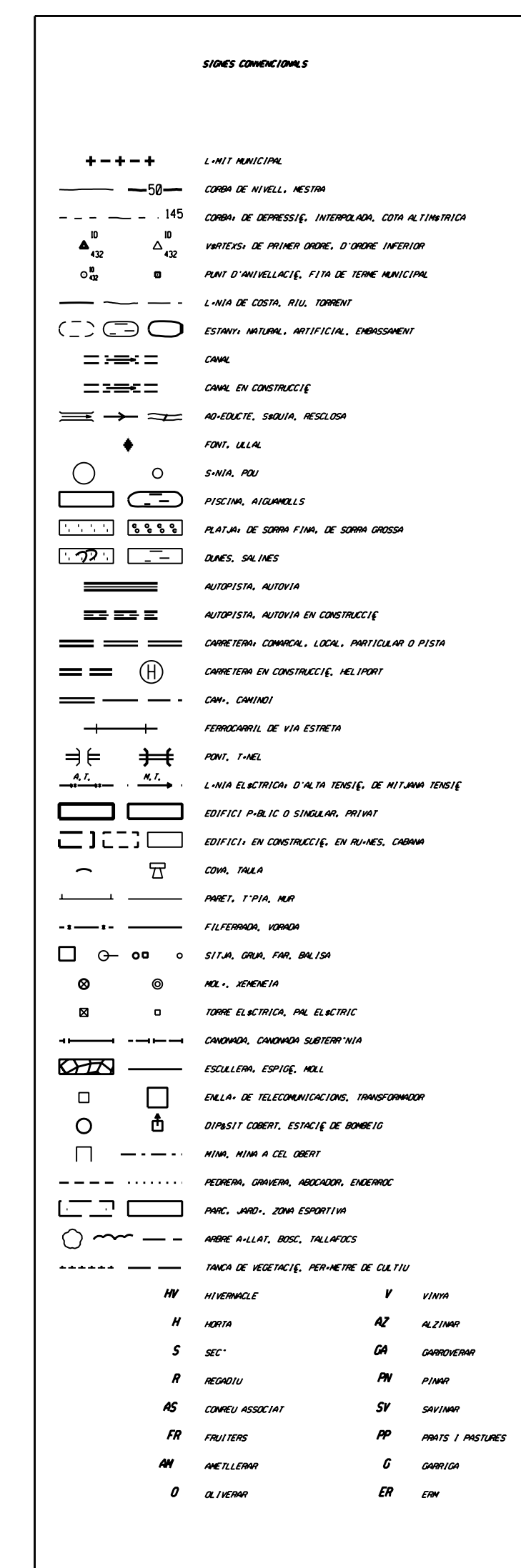
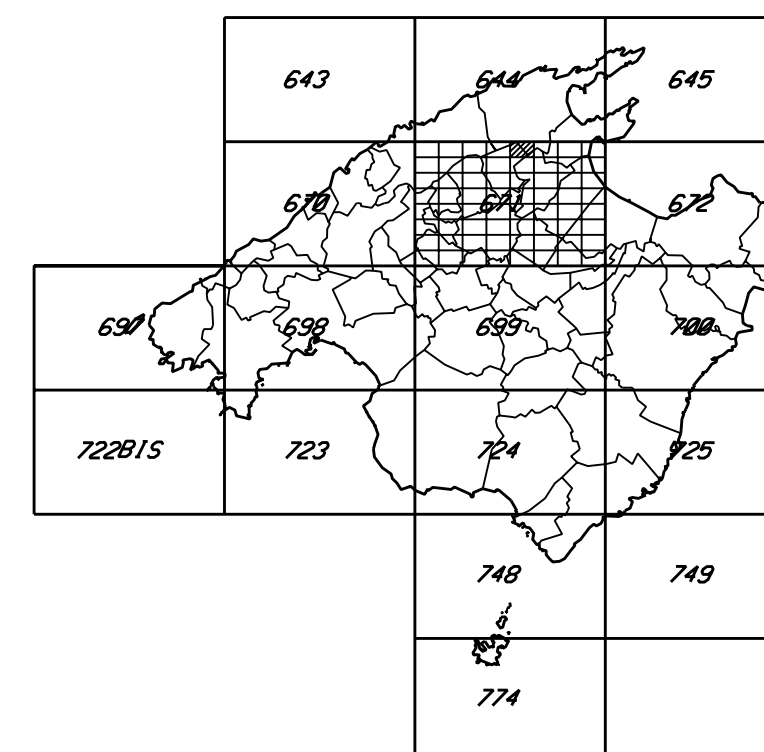
GABINET T-CHIC · SECCI. DE CARTOGRAFIA

MAPA TOPOGRÀFIC BALEAR 1:5.000

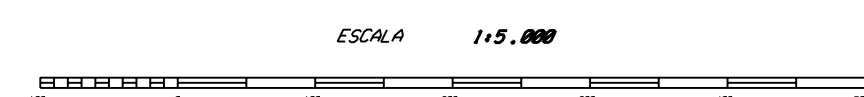
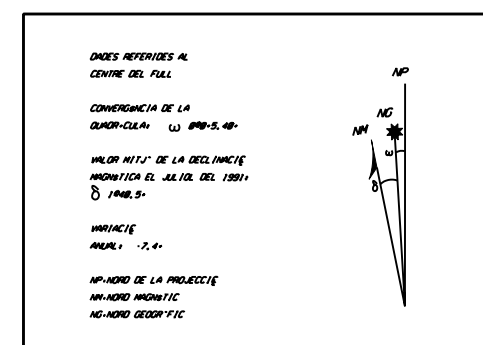
CASELLES

671-5-1

MALLORCA F M T N 1:50.000 / SITUACIÓ DEL FULL 1:5.000

COORDINATES	DELS	P-RATES	DEED-SICS
ACM		X	Y
			N

PRODUÏT PER A CÀRREGA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI DEL GOVERN BALEAR
REALITAT PER A EMPRESA MUNICIPAL D'INFORMACIÓ, S.A. -EMISA-, PALMA DE MALLORCA.

AQUEST ANNA "S PRODUÏT PER LA LLET, ES PROMOUER QUALSERA REPRODUCCIÓ TOTAL O PARCIAL, SANS PERMISSESIÓ COM
INPRESSA, SI HO HA ESSTAT ENCOMENÇAMENT AUTORIZADA PER LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRI-
TORI DEL GOVERN BALEAR.

ELLIPSOIDE INTERNACIONAL, DATUM POTSDAM, LONGITUDES REFERIDAS AL MERIDIO DE GREENWICH.
PROYECCION UNIVERSAL TRANSVERSA MERCATOR, FUS 31.
EQUIDISTANCIA DE LAS CURVAS DE NIVELLES M. CURVAS MESTRES: 25 M.
DATA DE VOL. = 22.10.1989
LIMITE MUNICIPAL EXTREMO DE LA BOA 12.25.000

MUNICIPIIS

COMUNIT

POLLINO

SA POLLA

